

ព្រះ

ត្រៃបិដកបាលី

និង

សេចក្តីប្រែជាភាសាខ្មែរ

សុត្តន្តបិដក

បង្ហាញដោយ មូលបណ្ណាល័យ

ទុតិយភាគ

២១

រចនាប្បវេណី ២

ពុទ្ធសាសនាបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

ក.ស ២៥០៤

បឋមី កក្កប្បបមសូត្រ

(១) ឯវច្ឆេ សុតំ ។ ឯតំ សមយំ កក្កា
 សាវត្ថិយំ វិហារតិ ជេតវនេ ឧបាសមិណ្ឌិកស្ស អា-
 ណមេ ។ តេន ចោ បទ សមយេន អាយស្មា
 មោលិយដត្តនោ ភិក្ខុនិហិ សន្និ អតិវេលំ សំសដ្ឋោ
 វិហារតិ ។ ឯវំ សំសដ្ឋោ អាយស្មា មោលិយដត្តនោ
 ភិក្ខុនិហិ សន្និ វិហារតិ ។ សចេ កោចិ ភិក្ខុ
 អាយស្មតោ មោលិយដត្តនស្ស សម្មា តាសំ
 ភិក្ខុនិមំ អវណ្ណំ ភាសតិ តេនាយស្មា មោលិយ-
 ដត្តនោ កុបិតោ អនត្តមនោ អធិការណម្បិ ក-
 រោតិ ។ សចេ បទ កោចិ ភិក្ខុ តាសំ ភិក្ខុនិ-
 មំ សម្មា អាយស្មតោ មោលិយដត្តនស្ស អវណ្ណំ
 ភាសតិ តេន ភិក្ខុនិយោ កុបិតោ អនត្តមនោ
 អធិការណម្បិ ករោន្តិ ។ ឯវំ សំសដ្ឋោ អាយស្មា
 មោលិយដត្តនោ ភិក្ខុនិហិ សន្និ វិហារតិ ។

កក្កប្បបមសូត្រ ទី ១

(១) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ
 ច្រើនគង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។
 ក៏សម័យនោះឯង ព្រះមោលិយដត្តន មានកាយ នៅច្រឡូកច្រឡំជាមួយ
 នឹងពួកភិក្ខុនិ ហួសវេលា ។ ព្រះមោលិយដត្តន មានកាយ តែង
 នៅច្រឡូកច្រឡំជាមួយនឹងពួកភិក្ខុនិយ៉ាងនេះ ។ បើមានភិក្ខុណាមួយ
 ពោលពោសពួកភិក្ខុនិទាំងនោះ ក្នុងទីបំពេញមុខព្រះមោលិយដត្តន មាន
 កាយ មោលិយដត្តន មានកាយ ក៏ទ័ងភាគអន់ចិត្ត ថែមទាំងធ្វើអធិការណ៍
 ដោយហេតុនោះផង ។ បើមានភិក្ខុណាមួយពោលពោសព្រះមោលិយ-
 ដត្តន មានកាយ ក្នុងទីបំពេញមុខពួកភិក្ខុនិទាំងនោះ ពួកភិក្ខុនិក៏ទ័ងភាគ
 អន់ចិត្ត ថែមទាំងធ្វើអធិការណ៍ដោយហេតុនោះផង ។ ព្រះមោលិយ-
 ដត្តនមានកាយ តែងនៅច្រឡូកច្រឡំ ដោយពួកភិក្ខុនិ យ៉ាងនេះ ។

អនេទា អញ្ញាតរោ ភិក្ខុ យេន កកវំ ភេទុបសង្កម្មិ
 ឧបសង្កម្មិត្វា កកវន្តំ អភិវំនេត្វា ឯកមន្តំ និស័-
 នំ ។ ឯកមន្តំ និស័ន្នោ ទោ សោ ភិក្ខុ កកវន្តំ
 ឯកនរោច អាយស្មា កន្ត្ថោ មោលីយដក្កនោ ភិក្ខុនិហិ
 សទ្ធិ អតិវេលំ សំសដ្ឋោ វិហារតិ ឯវំ សំសដ្ឋោ
 កន្ត្ថោ អាយស្មា មោលីយដក្កនោ ភិក្ខុនិហិ សទ្ធិ
 វិហារតិ សទេ កោចិ ភិក្ខុ អាយស្មតោ មោលីយ-
 ដក្កនស្ស សម្មទា តាសំ ភិក្ខុនិវំ អវណ្ណំ ភាសតិ
 ភេតាយស្មា មោលីយដក្កនោ កុចិតោ អនត្តមនោ
 អនិការណាម្បិ ករោតិ សទេ មន កោចិ ភិក្ខុ
 តាសំ ភិក្ខុនិវំ សម្មទា អាយស្មតោ មោលីយដក្ក-
 នស្ស អវណ្ណំ ភាសតិ ភេន តា ភិក្ខុនិយោ កុចិតា
 អនត្តមនោ អនិការណាម្បិ ករោន្តំ ឯវំ សំសដ្ឋោ កន្ត្ថោ
 អាយស្មា មោលីយដក្កនោ ភិក្ខុនិហិ សទ្ធិ វិហារតីតិ ។

គ្រានោះ មានភិក្ខុ ១ រូប ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅ
 ដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំ ព្រះមានព្រះភាគ រូបអន្លើយកន្លឹកដីសម-
 គួរ ។ លុះភិក្ខុនោះ អន្លើយកន្លឹកដីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំចូលព្រះ
 មានបុណ្យដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មោលីយដក្កន មានអាយុ
 នៅច្រឡកច្រឡំជាមួយនឹងពួកភិក្ខុន៍ ហួសវេលា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 មោលីយដក្កនមានអាយុ តែងនៅច្រឡកច្រឡំ ជាមួយនឹងពួកភិក្ខុន៍
 យ៉ាងនេះ បើមានភិក្ខុណាមួយពេលវេលាសភ័ក្ត្រនឹងទាំងនោះ ក្នុងចំពោះ
 មុខមោលីយដក្កន មានអាយុ មោលីយដក្កន មានអាយុ ក៏ទ្រង់ភាគ
 អន់ចិត្ត ថែមទាំងធ្វើអធិករណ៍ដោយហេតុនោះផង បើមានភិក្ខុណាមួយ
 ពេលវេលាសមោលីយដក្កន មានអាយុ ក្នុងចំពោះមុខភិក្ខុនឹងទាំងនោះ
 ភិក្ខុនឹងទាំងអម្បាលនោះ ក៏ទ្រង់ភាគអន់ចិត្ត ថែមទាំងធ្វើអធិករណ៍ដោយ
 ហេតុនោះផង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មោលីយដក្កនមានអាយុ តែង
 នៅច្រឡកច្រឡំជាមួយនឹងពួកភិក្ខុន៍ យ៉ាងនេះឯង ។

[២] អដទោ ភគវា អញ្ញតវំ ភិក្ខុ អាមន្តេសិ
 ឯហំ ភំ ភិក្ខុ មម វេនេន មោលីយដក្កំ ភិក្ខុ
 អាមន្តេហិ សត្វា តំ អាវុសោ មោលីយដក្កំ អា-
 មន្តេតីតិ ។ ឯវម្ពន្តេតិ ទោ សោ ភិក្ខុ ភគវតោ
 បដិស្សត្វា យេនាយស្មា មោលីយដក្កំនោ តេនុប-
 សង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ មោលីយដក្កំ
 ឯតនកេច សត្វា តំ អាវុសោ មោលីយដក្កំ
 អាមន្តេតីតិ ។ ឯវម្ពន្តេតិ ទោ អាយស្មា មោ-
 លីយដក្កំនោ តស្ស ភិក្ខុនោ បដិស្សត្វា យេន ភគវា
 តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវនេត្វា
 ឯកមន្តំ ឯសីទិ ។ ឯកមន្តំ ឯសីទិ ទោ
 អាយស្មន្តំ មោលីយដក្កំ ភគវា ឯតនកេច សច្ចំ
 កិរ ភំ ដក្កំ ភិក្ខុធិហំ សទ្ធិ អតិវេលំ សំ-
 សដ្ឋោ វិហារសិ ឯវ សំសដ្ឋោ ភំ(១) ដក្កំ ភិក្ខុ-
 ធិហំ សទ្ធិ វិហារសិ សវេ តោនិ ភិក្ខុ តុយ្ហំ
 សម្មទា តាសំ ភិក្ខុធិនំ អវណ្ណំ ភាស្តតិ តេន
 ភំ កុប្បតោ អនត្តមនោ អនិករណាម្បិ តេរោសិ

[២] គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុ ១ ប្រ-
 មកថា ម្ចាស់ភិក្ខុ ចូរអ្នកមកអោយ អ្នកចូរទៅហៅមោលីយដក្កនភិក្ខុតាម
 ពាក្យនោះគឺថា ម្ចាស់អាវុសោមោលីយដក្កន ព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់
 ហៅអ្នក ។ ភិក្ខុនោះទទួលព្រះតម្រូវដ៏ក្រៃ ខែព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះ
 ករុណាព្រះអង្គ ហើយក៏ចូលទៅក៏មោលីយដក្កនមានអាយុ លុះចូល
 ទៅដល់ហើយ បាននិយាយពាក្យនេះ នឹងព្រះមោលីយដក្កនមានអាយុ
 ថា ម្ចាស់អាវុសោមោលីយដក្កន ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ហៅលោក ។
 ព្រះមោលីយដក្កន មានអាយុ ទទួលពាក្យភិក្ខុនោះថា តើអាវុសោ ហើយ
 ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះ
 មានព្រះភាគ ហើយអន្លើយកន៍ទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះមោលីយដក្កន
 មានអាយុអន្លើយកន៍ទីដ៏សមគួរហើយ ទើបព្រះមានព្រះភាគ មានតុល្ល-
 តត្រាស់នេះថា ម្ចាស់ដក្កន បានឮថា អ្នកនៅច្រឡកច្រឡំជាមួយនឹងពួក
 ភិក្ខុនិយាយវេលា ពិតមែនឬ ម្ចាស់ដក្កន អ្នកនៅច្រឡកច្រឡំជាមួយនឹង
 ពួកភិក្ខុនិយាយនេះ បើមានភិក្ខុណាមួយរោលទោសពួកភិក្ខុនោះក៏ទីចំ-
 ពោះមុខអ្នកក៏នឹងភាគអស់ចិត្ត ថែមទាំងធ្វើអធិការណ៍ដោយហេតុនោះផង

សុច បទ កោតិ ភិក្ខុវិទ្យា(១) សម្មាសម្ពុទ្ធ តុយ្យំ អវណ្ណំ
 ភាសតិ តេន តា ភិក្ខុវិទ្យោ កុប្បិកា អនត្តមនា អនិ-
 ករណាម្បំ កាភេត្តំ ឯវំ សំសង្ខោ តំវ ត្វំ ផត្តន ភិក្ខុវិទ្យា
 សន្និ វិហារសីតិ ។ ឯវំ កន្តេ ។ នន្ទ ត្វំ ផត្តន កុល-
 បុត្តា សន្នា អតារស្មា អនតារិយំ បព្វជិតោតិ ។
 ឯវំ កន្តេ ។ ន ទោ តេ ឯវំ ផត្តន បដិវ្យាបំ កុល-
 បុត្តស្ស សន្នា អតារស្មា អនតារិយំ បព្វជិតស្ស យំ
 ត្វំ ភិក្ខុវិទ្យា សន្និ អតិវេសំ សំសង្ខោ វិហារយ្យាសិ ។
 តស្មាតិហា ផត្តន តវ ធម៌ កោតិ សម្មាសម្ពុទ្ធ តាសំ
 ភិក្ខុវិទ្យា អវណ្ណំ កាសេយ្យ តត្រាបិ ត្វំ ផត្តន យេ
 គេហសីតា នន្ទា យេ គេហសីតា វិតត្តា តេ បដ-
 ហេយ្យាសិ តត្រាបិ(២) ផត្តន ឯវំ សិក្ខិតត្វំ ន
 ធរេ មេ ចិត្តំ វិបវណ្ណំ កវិស្សតិ ន ន ចាបិតំ
 វាចំ ជិន្នាវេស្សាមិ ហិតានុកម្មំ ន វិហារិស្សាមិ

១ ខ. ម. សុច បទ កោតិ ភិក្ខុ តាសំ ភិក្ខុវិទ្យា ។ ២. ខ. ម. តត្រាបិ តេ ។

ពុំនោះសោត បើមានភិក្ខុណាមួយ ពោលទោសអ្នក ក្នុងចំពោះ
 មុខពួកភិក្ខុនី ។ នោះក៏ទាំងពាក់កណ្តាល ថែមទាំងធ្វើអធិការណ៍ ដោយ
 ហេតុនោះផង ម្ចាស់ផ្ទះ បានឮថាអ្នកតែងនៅច្រឡំក្រឡំជាមួយនឹង
 ពួកភិក្ខុនីយ៉ាងនេះឬ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ផ្ទះ ចុះក្រែង
 អ្នកជាកុលបុត្រចេញចាកផ្ទះ ចូលមកកាន់ផ្ទះដោយសង្ខារ ។ ព្រះ
 ករុណាព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ផ្ទះ អ្នកនៅច្រឡំក្រឡំជាមួយនឹងពួកភិក្ខុនី
 ហួសវេលា ដោយអំពើណា អំពើខ្លះមិនសមគួរដល់អ្នក ដែលជាកុល-
 បុត្រចេញចាកផ្ទះ ចូលមកកាន់ផ្ទះដោយសង្ខារឡើយ ។ ម្ចាស់ផ្ទះ
 ព្រោះហេតុនោះ បើប្រសិនបើមានភិក្ខុណាមួយ ពោលទោសពួកភិក្ខុនី
 នោះ ចំពោះមុខអ្នក ម្ចាស់ផ្ទះ នន្ទៈណា ដែលអាស្រ័យខ្លួនផ្ទះគឺបញ្ច-
 កាមគុណ វិតក្កៈណា ដែលអាស្រ័យខ្លួនផ្ទះគឺបញ្ចកាមគុណ អ្នកគប្បី
 លះចង់នន្ទៈនឹងវិតក្កៈទាំងនោះ ក្នុងការពោលទោសនោះចេញ ម្ចាស់
 ផ្ទះ មួយទៀត ក្នុងការពោលទោសនោះ អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា
 ចិត្តរបស់ភាគាអញ នឹងមិនប្រែប្រួលផង ភាគាអញនឹងមិនបញ្ចេញកំហុស
 ភាគក្រងផង ភាគាអញនឹងជាអ្នកមានសេចក្តីអនុគ្រោះ ដោយប្រយោជន៍

មេត្តចិត្តោ ន នោសន្តរោតិ វេញ្ញំ តេ ជន្មន សិក្ខិត-
តង្គំ ។ តស្មាតិហ ជន្មន តវ ធម៌ កោចិ
សម្មទា តាសំ ភិក្ខុជំនំ មាណីនា បហារំ ននេយ្យ
លេខុនា បហារំ ននេយ្យ នន្ថោន បហារំ ននេយ្យ
សត្តេន បហារំ ននេយ្យ តត្រាមិ ភ្នំ ជន្មន យេ
គេហសិកា នន្ថា យេ គេហសិកា វិតត្តា តេ បដ-
ហេយ្យាសិ តត្រាមិ តេ ជន្មន វេ វេ សិក្ខិតតង្គំ ន ថេវ
មេ ជំនុំ វិបវិណាតំ កវិស្សតិ ន ច មាមិកំ វាជំ ជិច្ឆា-
វេស្សាមិ ហិតានុកម្មី ន វិហារិស្សាមិ មេត្តចិត្តោ ន
នោសន្តរោតិ វេញ្ញំ តេ ជន្មន សិក្ខិតតង្គំ ។ តស្មា-
តិហ ជន្មន តវ ធម៌ កោចិ សម្មទា អវណ្ណំ ភា-
សេយ្យ តត្រាមិ ភ្នំ ជន្មន យេ គេហសិកា នន្ថា
យេ គេហសិកា វិតត្តា តេ បដហេយ្យាសិ តត្រាមិ
តេ ជន្មន វេ វេ សិក្ខិតតង្គំ ន ថេវ មេ ជំនុំ វិបវិ-
ណាតំ កវិស្សតិ ន ច មាមិកំ វាជំ ជិច្ឆាវេស្សាមិ

ជាអ្នកមានមេត្តាចិត្ត មិនមានទោសចិត្តផង ម្ចាស់ផ្ទះ អ្នកត្រូវសិក្សា
យ៉ាងនេះចុះ ។ ម្ចាស់ផ្ទះ ព្រោះហេតុនោះ បើប្រសិនជាមានភិក្ខុណា
មួយ ឲ្យនូវការប្រហារដោយដៃ ឲ្យនូវការប្រហារដោយដុំដី ឲ្យនូវការ
ប្រហារដោយដំបង ឲ្យនូវការប្រហារ ដោយគ្រឿងសស្ត្រា ដល់ភ្នក-
ភិក្ខុនោះ ក្នុងទីចំពោះមុខអ្នក ម្ចាស់ផ្ទះ ឆ្លុះណា ដែលសាស្ត្រយ
នូវផ្ទះគឺបញ្ចកាមគុណ វិភក្កៈណា ដែលសាស្ត្រយនូវផ្ទះគឺបញ្ចកាមគុណ
អ្នកឮឈ្មោះបង្ខំឲ្យឆ្លុះនឹងវិភក្កៈទាំងនោះ ក្នុងការឲ្យនូវប្រហារនោះចេញ
ម្ចាស់ផ្ទះ មួយទៀត ក្នុងការឲ្យនូវប្រហារនោះ អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាង
នេះថា ចិត្តរបស់ភាគាអញនឹងមិនប្រែប្រួលផង ភាគាអញនឹងមិនបញ្ចេញ
កំហាសក្រក់ផង ភាគាអញនឹងជាអ្នកអនុគ្រោះដោយច្របាយជ័ន ជាអ្នក
មានមេត្តាចិត្ត មិនមានទោសចិត្តផង ម្ចាស់ផ្ទះ អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះ
ចុះ ។ ម្ចាស់ផ្ទះ ព្រោះហេតុនោះបើប្រសិនជាមានភិក្ខុណាមួយពោល
ទោសចំពោះមុខអ្នក ម្ចាស់ផ្ទះ ឆ្លុះណា ដែលសាស្ត្រយនូវផ្ទះគឺបញ្ច-
កាមគុណ វិភក្កៈណាដែលសាស្ត្រយនូវផ្ទះគឺបញ្ចកាមគុណ អ្នកឮឈ្មោះ
បង្ខំឲ្យឆ្លុះនឹងវិភក្កៈទាំងនោះ ក្នុងការពោលទោសនោះចេញ ម្ចាស់ផ្ទះ
មួយទៀត ក្នុងការពោលទោសនោះ អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា ចិត្តរបស់
ភាគាអញនឹងមិនប្រែប្រួលផង ភាគាអញនឹងមិនបញ្ចេញកំហាសក្រក់ផង

ហិតាទុក្ខម្យំ ច វិហរិស្សមិ បេត្តចិត្តោ ន ឆោ-
 សន្តរោតិ វេញ្ញំ តេ ធម្មំ សិក្ខិតំ ។ តស្មាតិហ
 ធម្មំ តវ ធម៌ កោចិ ចាណិជា មហារំ នធម្ម
 លេខុទា មហារំ នធម្ម នធម្មា ន មហារំ នធម្ម
 សត្តេន មហារំ នធម្ម តត្រាថិ វុំ ធម្មំ យេ
 តេហសិតា នន្ទា យេ តេហសិតា វិតត្តា តេ
 មជ្ឈេហយ្យសិ តត្រាថិ តេ ធម្មំ វេ វិសិក្ខិតំ ន
 ថេវ មេ ចិត្តំ វិហរិណតំ ភវិស្សតិ ន ច ចាថិតំ
 វាចំ ធិត្តារេស្សមិ ហិតាទុក្ខម្យំ ច វិហរិស្សមិ
 មេត្តចិត្តោ ន ឆោសន្តរោតិ វេញ្ញំ តេ ធម្មំ
 សិក្ខិតំ ។

[៣] មជ្ឈេហ កកវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ អាណយិ-
 ស្ស វត មេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វេតំ សមយំ ចិត្តំ ។ ឥតា-
 ហំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អាមន្តេសិ មហំ ចោ ភិក្ខុវេ

អាត្មាអញនឹងជាអ្នកអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ ជាអ្នកមានចិត្តមេត្តា មិន
 មានទោសចិត្តផង ម្ចាស់ផ្ទុក អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។ ម្ចាស់
 ផ្ទុក គ្រោះហេតុនោះ បើប្រសិនជាមានកិច្ចណាមួយ ឲ្យឲ្យការប្រហារ
 ដោយវេទ ឲ្យឲ្យការប្រហារដោយដុំដី ឲ្យឲ្យការប្រហារដោយដំបង ឲ្យ
 ឲ្យការប្រហារដោយគ្រឿងសស្ត្រា ចំពោះអ្នក ម្ចាស់ផ្ទុក នន្ទៈណា ដែល
 អាស្រ័យខ្លួនផ្ទះគឺបញ្ចកាមគុណ វិតក្កៈណា ដែលអាស្រ័យខ្លួនផ្ទះ គឺបញ្ច-
 កាមគុណ អ្នកឈឺលះបង់នន្ទៈនិងវិតក្កៈទាំងនោះ ក្នុងការឲ្យឲ្យប្រហារ
 នោះចេញ ម្ចាស់ផ្ទុក មួយទៀតក្នុងការឲ្យឲ្យប្រហារនោះ អ្នកត្រូវសិក្សា
 យ៉ាងនេះថា ចិត្តរបស់អាត្មាអញនឹងមិនប្រែប្រួលផង អាត្មាអញនឹងមិន
 ចេញញាប់ចាកក្រក់ផង ជាអ្នកអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ មានចិត្ត
 មេត្តា មិនមានទោសចិត្តផង ម្ចាស់ផ្ទុក អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។

[៣] លំដាប់នោះឯង គ្រោះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ទៅនឹង
 ភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភ្នកភិក្ខុបានញ៉ាំងចិត្តគឺជាគត
 ឲ្យក្រេកអរ ក្នុងសម័យមួយហើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគត
 បានប្រាប់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងទីនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគត

ឯកសារគោលដៅ កុញ្ចមិ ឯកសារគោលដៅ ទោ
 អហំ ភិក្ខុវេ កុញ្ចមាណោ អប្បពាធិតញ្ច សញ្ញានមិ
 អប្បតន្តតញ្ច លហុដ្ឋានញ្ច ពលញ្ច ជាសុវិហារញ្ច ។
 ឯថ តុម្ពេចិ ភិក្ខុវេ ឯកសារគោលដៅ កុញ្ចមិ ឯកសារ-
 គោលដៅ ទោ ភិក្ខុវេ តុម្ពេចិ កុញ្ចមាណោ អប្បពា-
 ធិតញ្ច សញ្ញានិស្សេ អប្បតន្តតញ្ច លហុដ្ឋានញ្ច
 ពលញ្ច ជាសុវិហារញ្ចាតិ ។ ន មេ ភិក្ខុវេ តេសុ
 ភិក្ខុសុ អនុសាសនី ករណីយា អហោសិ សតុប្បា-
 នករណីយមេរ(១) ភិក្ខុវេ តេសុ ភិក្ខុសុ អហោសិ ។
 សេយ្យថាចិ ភិក្ខុវេ សុក្ខនិយំ ចាតុម្ពហាចមេ អាជញ្ញា-
 រថា សុទត្តោ(២) យុត្តោ អស្ស មិគោ ឱទស្តបតោនោ
 តមេនំធាត្វោ យោត្តា ធរិយោ អស្សនម្ពសារមិ អភិវហិត្វា

១ ឧ. ម. ឯត្ថន្តប មេតិ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. ម. សុរត្តោតិ ន ទិស្សតិ ។

គាត់គោលដៅតែក្នុងកាលនេះឬយ ឬលក្ខណៈទាំងឡាយ កាលគេជាគតឈរ
 គោលដៅតែក្នុងកាលនេះឬយ គតឈរ គឺជាប្រសព្វនូវការមិនមានអាពាហ៍
 ផង មិនមានរោគផង ក្រោកទៅមកបានហើយសរសើរផង កម្លាំងកាយ
 ផង ការនៅជាសុខសប្បាយផង ។ ឬលក្ខណៈទាំងឡាយ អ្នកទាំង-
 ឡាយ ចូរមកអោយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរបរិភោគគោលដៅតែក្នុងកាលនេះ
 ឬយ ឬលក្ខណៈទាំងឡាយ កាលមើម្នាក់ទាំងឡាយ ហើយគោលដៅក្នុង
 កាលនេះឬយ អ្នកទាំងឡាយ នឹងបានប្រសព្វនូវការមិនមានអាពាហ៍ផង
 មិនមានរោគផង ក្រោកទៅមកបានហើយសរសើរផង កម្លាំងកាយផង
 ការនៅជាសុខសប្បាយផង មិនខាន ។ ឬលក្ខណៈទាំងឡាយ គតា-
 គត មិនបានធ្វើនូវការប្រៀបប្រដៅក្នុងទាំងនោះទេ ឬលក្ខណៈទាំងឡាយ
 គតឈរ គ្រាន់តែជាសំបុត្រក្នុងទាំងឡាយនោះប៉ុណ្ណោះ ។ ឬលក្ខណៈ
 ទាំងឡាយ ដូចជាវេទនាសរសើរនោះទេ មានទាំងសេចក្តីដែលគេបង្កើត
 ល្អហើយ មានជន្មញ្ញប្រតិប្បិច ទីបញ្ចប់ទុកត្រង់ផ្លូវចែកជា ៤
 មានផែនដីដីកបស្មី បង្កើតទូន្មាន គ្រូអ្នកបង្ហាត់ បានឡើងដំរើរចំនោះ

វាមេន ហេតុន រស្មីយោ កហេត្វា នត្ថិណោន ហេតុន
 បតោនំ កហេត្វា យេនិច្ឆតំ យេនិច្ឆតំ សារេយ្យា-
 មិ ចត្វាសារេយ្យាមិ ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ ន មេ
 តេសុ ភិក្ខុសុ អនុសាសនំ ករណីយា អហោសិ
 សតុប្បានករណីយមេវ ភិក្ខុវេ តេសុ ភិក្ខុសុ អ-
 ហោសិ ។ តស្មាតិហ ភិក្ខុវេ តុម្ពេមិ(១) អកុសលំ
 ចជហថ កុសលេសុ ធម្មេសុ អាយោកំ កាភេន ឯវត្ថា
 តុម្ពេមិ នមស្មី ធម្មវិធមេ វុត្តិ វិវុត្តិ វេចុលំ អា-
 ចជ្ជិស្សថ ។ សេយ្យថាមិ ភិក្ខុវេ តាមស្ស វា និកមស្ស
 វា អវិទូរេ មហន្តំ សាលវនំ តត្វាស្ស ឯវាលោហិ ស-
 ញ្ញន្តំ តស្ស កោចិទេវ បុរិសោ ឧប្បន្នេយ្យ អត្តកាមោ
 ហិតកាមោ យោកេត្តមកាមោ សោ យោ តា សាល-
 លដ្ឋិយោ កុដិលា ឱជហរណីយោ(២) តា តន្ថត្វា

១ ឧ. ចិសកោ ឧ វិស្សតិ ។ ២ ឧ. ឧដហរណីយោ ។ ឧ. ឧដហរណីយោ ។

កាន់វិទូហរដោយដៃភ្លេង កាន់ជន្មញ្ចដោយដៃស្តាំហរវេបុខ្ខៈ បរិវេល
 ក្រឡប់វេលាក្រោយនេះ គម្រង់ទៅក្នុងវិសេស្មប្រាថ្នា និងដំណើរវិសេ
 ស្មប្រាថ្នា សេចក្តីនេះមានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 គឺជាគតិមិនគួរធ្វើការប្រៀបប្រដៅភិក្ខុទាំងឡាយនោះទេ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ គឺជាគតិគួរធ្វើត្រឹមការដាស់ស្មារតីភិក្ខុទាំងឡាយនោះប៉ុណ្ណោះ
 មានឧបមេយ្យដូច្នោះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ អ្នក
 ទាំងឡាយចូលរកកុសលចេញ ចូរធ្វើនូវសេចក្តីព្យាយាមក្នុងកុសលធម៌
 ទាំងឡាយ ព្រោះថា កាលបើអ្នកទាំងឡាយបានធ្វើយ៉ាងនេះ នឹងបានដល់
 នូវសេចក្តីចម្រើន ដុះដាល ធំទូលាយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ដូចជាព្រៃឈើធំនៅជិតស្រុកឬនិគម ព្រៃឈើនោះសឹងតែដេរ-
 ដាសដោយវល្លិចលណ្ឌ(១) ចុះសណាមួយប្រាថ្នានូវសេចក្តីចម្រើន ប្រាថ្នា
 នូវប្រយោជន៍ ប្រាថ្នានូវសេចក្តីក្សេមក្សាន្ត ចាកគ្រឿងប្រើតែដល់ព្រៃឈើ
 នោះ បុរសនោះគួរក្នុងឈើដែលវៀច ។ មានឧទាហរណ៍ដ៏ជ្រួតជ្រាប

១ អន្តរថា ថា បានដល់វល្លិដែលប្រឡូងដើមឈើ រំលឹកវិស្សនាស ។

តហិត្តា វិហារេយ្យ អន្តោវនំ សុសោធនំ(១) វិសោ-
ទេយ្យ យា បន តា សាលលដ្ឋិយោ ឧដុតា សុដា-
តា(២) សម្មា បរិហារេយ្យ ឯវត្តំ តំ ភិក្ខុវេ សាលវនំ
អបរេន សមយេន វុឡី វិវុឡី វេយ្យុ អាមដ្ឋេយ្យ
ឯវច្ឆេវ ទោ ភិក្ខុវេ តុម្ភេចិ អកុសលំ បដហថ
កុសលេសុ ធម្មេសុ អាយោតំ តារេថ ឯវត្តំ
តុម្ភេចិ ឥមស្មី ធម្មវិទយេ វុឡី វិវុឡី វេយ្យុ អា-
មដ្ឋេ(៣) ។

[២] ភូតបុព្វំ ភិក្ខុវេ ឥមិស្សាយេវ សាវត្ថិយា
វេទេហិតា នាម ភហបតានី អហោសិ ។ វេទេ-
ហិតាយ ភិក្ខុវេ ភហបតានីយា ឯវ កល្យាណោ
កិត្តិសន្តោ អត្តត្ថតោ សោវតា វេទេហិតា ភហបតានី

១ ១. ម. សុវិសោធនំ ។ ២ ១. ម. ឯវត្តុយ ពាគិ បាលី វិស្សុតិ ។ ៣ ១. ម.
អាមដ្ឋិយ្យចិ ។

ទៅដល់ ហើយនាំយកវេទនាទៅខាងក្រៅ ដើម្បីទាន់ក្នុងព្រៃឲ្យស្អាត
បាត ច្រវែវរក្សាកូនឈើដែលដុះឡើងត្រង់ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏
កាលបើបុរសនោះ បានធ្វើយ៉ាងនេះ ព្រៃឈើនោះឯង មុនជាដីដល់
នូវសេចក្តីចម្រើន ដុះដាល ធំទូលាយ ក្នុងសម័យខាងក្រោយមកពុំខាន
សេចក្តីនេះ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំង-
ឡាយចូលរួមដ៏អកុសលចេញ ចូរធ្វើនូវសេចក្តីព្យាយាមក្នុងកុសលធម៌
ទាំងឡាយ ព្រោះថា កាលបើអ្នកទាំងឡាយ ធ្វើយ៉ាងនេះ ដីដល់
នូវសេចក្តីចម្រើន ដុះដាល ធំទូលាយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះពុំខាន មាន
ឧបមេយ្យយ៉ាងនោះឯង ។

[២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ រឿងដូចមានអត្ថប្រយោជន៍ថា មានភហ-
បតានីម្នាក់ឈ្មោះនាងវេទេហិតា នៅក្នុងក្រុងសាវត្ថិនេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ កិត្តិសន្តដ៏ពិរោះ របស់នាងវេទេហិតាភហបតានីឮខ្លួនខ្លាញ់
សុសសាយទៅយ៉ាងនេះថា នាងវេទេហិតាភហបតានី ជាស្រ្តីស្អាត នាង

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បូជនប្បដ្ឋាន

ឯកតា វេទេហិតា កហមតាធិ ឧបសន្តា វេ-
 ទេហិតា កហមតាធិតិ ។ វេទេហិតាយ ទោ-
 បន ភិក្ខុវេ កហមតាធិយា កាឡិ ឆាម ឆាសិ
 អហោសិ ធន្តា អនលសា សុសវិហិតកម្មន្តា ។
 អថទោ ភិក្ខុវេ កាឡិយា ឆាសិយា ឯតនហោសិ
 មយ្ហំ ទោ អយ្យាយ ឯវំ កល្យាណោ កិត្តិសន្តោ
 អត្តកុតោ សោរតា វេទេហិតា កហមតាធិ ឯកតា
 វេទេហិតា កហមតាធិ ឧបសន្តា វេទេហិតា ក-
 ហមតាធិតិ ក៏ឡទោ មេ អយ្យា សន្តិយេវ នុ ទោ
 អជ្ឈត្តំ កោបំ ន ចាតុកកោតិ ឧទាហុ អសន្តំ
 ឧទាហុ មយ្ហំបេតេ(១) កម្មន្តា សុសវិហិតា យេន
 មេ អយ្យា សន្តិយេវ អជ្ឈត្តំ កោបំ ន ចាតុកកោតិ
 តោ អសន្តំ យទ្ធជាហំ អយ្យំ វិមសេយ្យន្តិ ។
 អថទោ ភិក្ខុវេ កាឡិ ឆាសិ ឯក ឧដ្ឋាសិ ។
 អថទោ ភិក្ខុវេ វេទេហិតា កហមតាធិ កាឡិ
 ឆាសិ ឯតនភោជ ហោ ជេ កាឡិតិ ។

១ ១. មយ្ហេវេតេ ។ ២. មយ្ហេវេតេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បូជនប្បដ្ឋាន

វេទេហិតាភយភាមី ជាស្រ្តីសភាពបរាប មានវេទេហិតាភយភាមី
 ជាស្រ្តីស្រគត់ស្រគំ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឯមានវេទេហិតាភយភាមី
 មានពាស័ម្ពាភំ ឈ្មោះកាឡិ ជាស្រ្តីឈ្មាស់វៃ មិនខ្ជិលច្រឡោស ជាអ្នក
 ចាត់ចែងការងារល្អ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះមានឯង មានកាឡិពាស័
 មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា មានម្ចាស់របស់គាតាអញ មានភិក្ខុសព្វដ៏តិ-
 រេល្បិទ្ធជាឡាយសុសសាយទៅយ៉ាងនេះថា មានវេទេហិតាភយភាមី ជា
 ស្រ្តីស្អាត មានវេទេហិតាភយភាមី ជាស្រ្តីសភាពបរាប មានវេទេហិ-
 តាភយភាមី ជាស្រ្តីស្រគត់ស្រគំដូច្នេះ ចុះអ្នកស្រីជាម្ចាស់អញ មាន
 កំហឹងខាងក្នុងដែរ តែមិនធ្វើឲ្យប្រាកដថា ឬមិនមានកំហឹងខាងក្នុងទេ ឬក៏
 ដោយសារការងារទាំងនេះ ដែលអញបានចាត់ចែងត្រឹមត្រូវ បានជាអ្នក
 ស្រីជាម្ចាស់អញមិនបញ្ចេញកំហឹងខាងក្នុងដែលមានដែរ មិនមែនជាមិន
 មានទេ ថេដូច្នោះ មានតែអញឈ្លានអ្នកស្រីជាម្ចាស់លឺមើល ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ មានកាឡិពាស័ក្រោកឡើង (ពីដំណេក)
 ក្នុងវេលាថ្ងៃពេក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងពេលនោះ មានវេទេហិ-
 តាភយភាមី បាននិយាយនឹងមានកាឡិពាស័ដូច្នេះថា ទៃមេកាឡិ ។

ក៏ អយ្យតិ ។ ក៏ ដេ ធិវា ឧដ្ឋាស័តិ ។ ន ទ្វាយ្យ
 ក៏ញ្ចិតិ(១) ។ នោ វត វេ ក៏ញ្ចិ ចាបនាសិ(២) ធិវា
 ឧដ្ឋាស័តិ កុប័តា អនត្តមនា កកុដិមកាសិ(៣) ។
 អដទោ ក៏កុវេ កាឡិយា ទាសិយា ឯតនហោសិ
 សន្តិយេវ(៤) មេ អយ្យា អជ្ឈត្តំ កោបំ ន ចាតុកកោតិ
 នោ អសន្តំ មយ្ហំបេតេ កក្កន្តា សុសំវិហិតា យេន
 មេ អយ្យា សន្តិយេវ អជ្ឈត្តំ កោបំ ន ចាតុកក-
 កោតិ នោ អសន្តំ យទ្ធាហំ កិយ្យោសោ មត្តាយ
 អយ្យំ វិម័សេយ្យន្តិ ។ អដទោ ក៏កុវេ កាឡិ ទាសិ
 ធិវាតវិយេវ(៥) ឧដ្ឋាសិ ។ អដទោ ក៏កុវេ វេទ-
 ហិតា កហាបតាធិ កាឡិ ទាសិ ឯតនហោត
 ហោ ដេ កាឡិតិ ។ ក៏ អយ្យតិ ។ ក៏
 ដេ ធិវា ឧដ្ឋាស័តិ ។ ន ទ្វាយ្យ ក៏ញ្ចិតិ ។

១ ១ ៨ ទោ អយ្យ ក៏ញ្ចិ ។ ២ ១. ច. បាបិ ទាសិ ។ ៣ បាបនាពុទ្ធិ អកាសិ ។
 ៤ ១. សន្តិយេវ ទោ ។ ៥ ១. វិហិតា ។

នាងកាឡិទាសិឆ្លើយតបថា អ្នកស្រីមានប្រសាសន៍ថាមើច ។ ចុះហង
 ម្តេចក៏ក្រោកទាល់ថ្ងៃម្ល៉េះ ។ គ្មានអ្វីទេអ្នកស្រី ។ នាងវេទហិតាគហប-
 តាធិ ក៏ទឹងកាត់អម័ចិត្ត ធ្វើមុខក្រញូស្តីថា យើមេចោរទាសិគម្រក់ បើ
 មិនមានអ្វីទេ ម្តេចក៏ហងឯងក្រោកទាល់ថ្ងៃម្ល៉េះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុប៉ាន់ឡាយ
 លំដាប់នោះ កាឡិទាសិមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា អ្នកស្រីជាម្ចាស់អញ
 មានកំហឹងខាងក្នុងដែរ តែមិនធ្វើឲ្យប្រាកដ មិនមែនជាមិនមានទេ ដោយ
 សារការសារតាំងនុ៎ះ អាត្មាអញបានចាត់ចែងត្រឹមត្រូវ បានជាអ្នកស្រីជា
 ម្ចាស់អញ មិនបញ្ចេញកំហឹងខាងក្នុងដែលមានដែរ មិនមែនជាមិនមានទេ
 បើដូច្នេះគួរតែអញល្បងមើលម្ចាស់អញ ឲ្យលើសជាងនេះទៅទៀត ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុប៉ាន់ឡាយ ត្រាវនោះ នាងកាឡិទាសិក្រោកឡើង (តាំងលោត)
 រឹងរឹតតែទាល់ថ្ងៃជាងមុនទៅទៀត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុប៉ាន់ឡាយ វេទហាតោះ
 នាងវេទហិតាគហបតាធិ បាននិយាយនឹងនាងកាឡិទាសិដូច្នេះថា ខែមេ
 កាឡិ ។ កាឡិទាសិ ឆ្លើយតបថា អ្នកស្រីមានប្រសាសន៍ថាមើច ។
 ចុះហង ម្តេចក៏ក្រោកទាល់ថ្ងៃម្ល៉េះ ។ គ្មានអ្វីទេ អ្នកស្រី ។ នាងវេទហិ-

នោ វត វេ កក្កំ ចាបនាសិ ធិវា ឧដ្ឋាសីតិ
 កុប្បតា អនត្តមនា អនត្តមនវាចំ ធិដ្ឋាបតិ(១) ។
 អថទោ ភិក្ខុវេ កាឡិយា នាសិយា ឯតនមោសិ
 សន្តិយេវ មេ អយ្យា អជ្ឈត្តំ កោបំ ន ចាតុក-
 រោតិ នោ អសន្តំ មជ្ឈិមេតេ កម្មន្តា សុសំវិហិតា
 យេន មេ អយ្យា សន្តិយេវ អជ្ឈត្តំ កោបំ ន
 ចាតុករោតិ នោ អសន្តំ យទ្ធាហំ កិយ្យាសា
 មត្តាយ អយ្យំ វិមេសេយ្យន្តំ ។ អថទោ ភិក្ខុវេ
 កាឡិ នាសិ ធិវាតវ៌យេវ ឧដ្ឋាសិ ។ អថទោ
 ភិក្ខុវេ វេនេហិតា តហបតាធិ កាឡិ នាសិ
 ឯតនរោច ហេ ជេ កាឡិតិ ។ កី អយ្យតិ ។
 កី ជេ ធិវាតវំ ឧដ្ឋាសីតិ ។ ន ទ្វាយ្យ
 កក្កំតិ ។ នោ វត វេ កក្កំ ចាបនាសិ ធិវាតវំ
 ឧដ្ឋាសីតិ កុប្បតា អនត្តមនា អនត្តមសូចិ តហព្វា
 សីសេ បហាវំ អនាសិ សីសំ តេ ភិន្ទិស្សាមិតិ(២) ។

១ ១. ធិដ្ឋាបតិ ។ ២ ១. សីសំ ជា ភិន្ទិ ។ ២ សីសំ ទ្វេតា ភិន្ទិ ។

កាសហបតាមី វិនិកាភំអវំចិត្តំ ភិយេន្តរេវេហា វេហយេសេវេក្កិពោតំវេ
 ចិត្តថា យើមេចោរោសីតម្រកំ បើមិនមានអ្វីទេ ម្តេចក៏ហ៊ានក្រោកទាល់
 ថ្ងៃម្ល៉េះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ កាឡិទាសីមានសេចក្តី
 គ្រិនរះដូច្នេះថា អ្នកស្រីជាម្ចាស់អញ មានកំហឹងខាងក្នុងដែរ តែមិនធ្វើ
 ឲ្យប្រាកដ មិនមែនជាមិនបានទេ ដោយសារការងារទាំងនោះ ដែលអញ
 បានចាត់ចែងត្រឹមត្រូវ បានជាអ្នកស្រីជាម្ចាស់អញ មិនបញ្ចេញកំហឹង
 ខាងក្នុង មិនមែនជាមិនបានទេ បើដូច្នេះ ត្បិតអញល្បងមើលអ្នកស្រី
 ជាម្ចាស់ឲ្យលើសជានិរន្តរៈទៅទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ
 កាឡិទាសីក្រោកឡើង (ភ័ង្គំណែក) រឹងរិតតែទាល់ថ្ងៃជាន់មុខទៅទៀត ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យនោះ នាងវេនេហិតាកាសហបតាមី បាន
 និយាយនឹងកាឡិទាសីដូច្នេះថា នែមេកាឡិ ។ កាឡិទាសីឆ្លើយថា អ្នក
 ស្រីមានប្រសាសន៍ថាម៉េច ។ ចុះហ៊ានម្តេចក៏ក្រោកទាល់ថ្ងៃម្ល៉េះ ។ នាងអ្វីទេ
 អ្នកស្រី ។ នាងវេនេហិតាកាសហបតាមីវិនិកាភំអវំចិត្តំ និយាយថា យើមេ
 ចោរោសីតម្រកំ បើមិនមានអ្វីទេ ម្តេចក៏ហ៊ានក្រោកទាល់ថ្ងៃម្ល៉េះ ថាហើយ
 ក៏ចាប់ទុកទ្វារយោសន៍ភាន់ចំក្បាលថា អញនឹងវាយបំបែកក្បាលហ៊ាន ។

ឧបសម្ព័ន្ធ កក្កដាបុណ្យ ភ្នំពេញ

អដថោ ភិក្ខុវេ កាឡិ ធាសី ភិក្ខុន ឥសេន លោ-
 ហិតេន កឡន្តេន បដិវិស្សកាចំ ឧជ្ឈាបេសិ បស្ស-
 ថយ្យេ សោរតាយ កម្មំ បស្សថយ្យេ និវតាយ កម្មំ
 បស្សថយ្យេ ឧបសន្តាយ កម្មំ កងំ ហិ នាម
 ឯកធាសិយា(១) និវតំ ឧជ្ឈាសីតំ កុម្មិកា អនត្តមនា
 អត្តឡស្វចំ កហេត្វា សីសេ បហារំ ឧស្សតិ សីសំ
 តេ ភិក្ខុស្សម័តិ(២) ។ អដថោ ភិក្ខុវេ វេទេហិតាយ
 កហបតានិយា អបរេន សមយេន ឯវំ តាបកោ
 កត្តិសន្តោ អត្តត្ថន្តំ ចស្នា វេទេហិតា កហបតានិ
 អនិវតា វេទេហិតា កហបតានិ អនុបសន្តា វេ-
 ទេហិតា កហបតានិ ។ ឯវមេវ ចោ ភិក្ខុវេ
 វេទេកន្តោ ភិក្ខុ តាវេនេវ សោរតសោរតោ ហោតិ និវត-
 តនិវតោ ហោតិ ឧបសន្តសន្តោ ហោតិ យាវ ន អម-
 នាចា វចនបថា ដុសន្តិ យតោ ច ចោ(៣) ភិក្ខុវេ

១ ឧ. ម. ឯកធាសិយា ។ ២ ឧ. ម. សីសំ ជា ភិក្ខុស្សម័តិ ។ ៣ ម. ហេ-
 សន្តោ ឧត្តំ ។

ឧបសម្ព័ន្ធ កក្កដាបុណ្យ ភ្នំពេញ

ម្នាលភិក្ខុ ពុទ្ធិយោ ព្រាហ្មណ៍និ នាមកាឡិ ធាសី វេទកក្កដាបុណ្យ
 ហេម ក៏ពោលពោលប្រាប់ស្រ្តីអ្នកស្និទ្ធស្នាលជិតខាងថា អ្នកស្រីជា
 ម្ចាស់ ចូរមើលអំពើរបស់ស្រ្តីដែលស្លូតចុះ អ្នកស្រីជាម្ចាស់ ចូរមើលអំពើ
 របស់ស្រ្តីដែលសភាពរាបរាបចុះ អ្នកស្រីជាម្ចាស់ ចូរមើលអំពើរបស់
 ស្រ្តីស្រគត់ស្រគ់ចុះ មិនសមរម្យអ្នកស្រីជាម្ចាស់ (ខែ១១) ទ័ងភាគអនិច្ចនិម
 ពាស្ម័ន្តាថា ហនិឯនិព្រាគ (ពិជំណេក) ពាល់ថ្ងៃ ហើយចាប់ខ្មែរខ្លាញា
 សំពត់ចំក្បាលថា អញនឹងវាយបំបែកក្បាលហនិដូច្នេះសោះ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ពុទ្ធិយោ ព្រាហ្មណ៍និ នាមកាឡិ ធាសី វេទកក្កដាបុណ្យ ក៏មានភិក្ខុសព្វដ៏គ្រាក
 ល្បីខ្លាញាសុសសាយក្នុងសម័យខាងក្រោយមកយ៉ាងនេះថា នាមកាឡិ-
 ហិតាគហបតានិ ជាស្រ្តីកាច នាមកាឡិហិតាគហបតានិ ជាស្រ្តីមិនសភាព
 រាបរាប នាមកាឡិហិតាគហបតានិ ជាស្រ្តីមិនស្រគត់ស្រគ់ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ពុទ្ធិយោ ភិក្ខុខ្លះក្នុងសាសនានេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ជាអ្នកស្លូតណាស់ ជា
 អ្នកសភាពរាបរាបណាស់ ជាអ្នកស្រគត់ស្រគ់ណាស់ ត្រាកែខ្លួនពាក្យ
 មិនជាទីគាប់ចិត្តមិនទាន់មកប៉ះពាល់ ម្នាលភិក្ខុ ពុទ្ធិយោ កាលណាបើ

ភិក្ខុ អមតាតា វចនបថា ធុសន្តិ អនិច្ចាតា ភិក្ខុវេ
 សោវតោតិ វេជិតញោ ជិវតោតិ វេជិតញោ ឧប-
 សន្តាតិ វេជិតញោ ។ ធាហន្តំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 សុវតោតិ វតាមិ យោ ចីវរិយ្យាទាតសេធាសនកិលា-
 នប្បទ្វយកេសជ្ជបរិក្ការហេតុ សុវតោ ហោតិ សោវ-
 ចស្សតំ អាបជ្ជតំ តំ តិស្ស ហេតុ តញ្ញំ^(១) សោ ភិក្ខុវេ
 ចីវរិយ្យាទាតសេធាសនកិលានប្បទ្វយកេសជ្ជបរិក្ការ
 អលកមាតោ ន សុវតោ ហោតិ ន សោវចស្សតំ
 អាបជ្ជតំ ។ យោ ច ចោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធម្មិយេវ
 សត្តរោញោ ធម្មំ កុករោញោ ធម្មំ អបចាយនមាតោ^(២)
 សុវតោ ហោតិ សោវចស្សតំ អាបជ្ជតំ តមហំ
 សុវតោតិ វតាមិ ។ តស្មាតិហា ភិក្ខុវេ ធម្មិយេវ
 សត្តរោញោ ធម្មំ កុករោញោ ធម្មំ អបចាយមាតា
 សុវតោ កវិស្សាម សោវចស្សតំ អាបជ្ជិស្សាមាតិ
 ឯវត្តំ វោ ភិក្ខុវេ សិក្ខុតតំ ។

១ ឧ. ម. វ. ហំ ។ ២ ម. ធម្មិយេវ សត្តរោញោ ធម្មិយេវ កុករោញោ ធម្មិយេវ
 មាតោញោ ឬជេត្តោ អបចាយមាតោ ។

គន្ធនិកាភ្នមិមគាបចិត្តមកបៈពាលំភិក្ខុហិយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
 នោះ ទើបគេដឹងថាជាអ្នកស្អូត ថាជាអ្នកសភាពពចចាប ថាជាអ្នកស្រ-
 គង់ស្រគំ ក្នុងកាលនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណា ជាអ្នក
 ប្រដៅងាយ ដល់ខ្ញុំភាពជាអ្នកប្រដៅងាយ ព្រោះតែចិវរិ ចិណ្ឌបាត
 សេនាសនៈគិលានប្បទ្វយកេសជ្ជបរិក្ការ តថាគតមិនបានហៅភិក្ខុនោះថា
 ជាអ្នកប្រដៅងាយឡើយ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះ
 ថាភិក្ខុនោះ កាលថើមិនបានចិវរិ ចិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បទ្វយ-
 កេសជ្ជបរិក្ការ ក៏មិនមែនជាអ្នកប្រដៅងាយ មិនដល់ខ្ញុំភាពជាអ្នកប្រដៅ
 ងាយឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះតែភិក្ខុណាមួយ ធ្វើសក្ការៈ
 ចំពោះធម៌ ធ្វើសេចក្តីគោរពធម៌ ប្រព្រឹត្តកោតក្រែងធម៌មែន ទើបពេញ
 ជាអ្នកប្រដៅងាយ ដល់ខ្ញុំភាពជាអ្នកប្រដៅងាយ តថាគតហៅភិក្ខុនោះ
 ថាជាអ្នកប្រដៅងាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ភ្នកភិក្ខុ
 ក្នុងសាសនានេះ ត្រូវតែតប្បាថ យើងទាំងឡាយ កាលធ្វើសក្ការៈចំពោះ
 ធម៌ ធ្វើសេចក្តីគោរពធម៌ ប្រព្រឹត្តកោតក្រែងធម៌ និងជាអ្នកប្រដៅងាយ
 ដល់ខ្ញុំភាពជាអ្នកប្រដៅងាយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បី
 សិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។

ឯវំ សិក្ខិតតង្គំ ន ទេវ ឆោ ចិត្តំ វិហរិណាតំ កវិស្សតិ
 ន ច ចាចិតំ វាចំ ធិត្តារេស្សាម ហិកាទុកម្បី
 ច វិហរិស្សាម មេត្តចិត្តា ន ឆោសន្តរា តញ្ច
 ឫត្តលំ មេត្តាសហគតេន ឆេតសា ធវិត្វា វិហរិស្សាម
 តនារម្មណញ្ច សព្វាវុត្តំ លោកំ មេត្តាសហគតេន
 ឆេតសា វិបុលេន មហាគតេន អប្បមាលោន
 អវេរេន អត្យាបដ្ឋេន ធវិត្វា វិហរិស្សាមាតិ ឯវញ្ញំ
 វេ ភិក្ខុវេ សិក្ខិតតង្គំ ។

(៦) សេយ្យថាថិ ភិក្ខុវេ បុរិសោ អាគន្ធម្យ
 កុដ្ឋាលបិដកំ អាធាយ សោ ឯវំ វនេយ្យ អហំ
 សមំ មហាបថវី អប្បថវី កវិស្សាមីតិ ។ សោ តត្រ
 តត្រ ទនេយ្យ តត្រ តត្រ វិគីរេយ្យ តត្រ តត្រ
 ទិដ្ឋកេយ្យ តត្រ តត្រ ទិធុត្ថេយ្យ អប្បថវី កវិសិ
 អប្បថវី កវិសិ ។ តំ កី មញ្ញាច ភិក្ខុវេ អថិ ទុ
 សោ បុរិសោ សមំ មហាបថវី អប្បថវី កវេយ្យាតិ ។
 ឆោ ឆោតំ កន្ត តំ កិស្ស ហេតុ អយញ្ញំ កន្ត

គប្បិសិក្សាក្នុងកម្មវិធីនៃការបោះយ៉ាងនេះថា ចិត្តរបស់យើងនឹងមិនប្រែ-
 ប្រួលផង យើង នឹងមិនបញ្ចេញវត្ថុក្រក់ផង នឹងជាអ្នកអនុគ្រោះ
 ដោយប្រយោជន៍ នឹងជាអ្នកមានមេត្តាចិត្ត មិនមានវាសចិត្តផង នឹងជា
 អ្នកមានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ផ្សាយទៅកាន់ចូលរនោះផង នឹងជាអ្នក
 មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ជាចិត្តធំឡាយ ដល់ទូរសភាពធំ ប្រមាណមិន
 បាន មិនមានភ្លៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងអស់
 ធ្វើឲ្យជាអារម្មណ៍របស់មេត្តាចិត្តនោះផង ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំង-
 ឡាយ គប្បិសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។

(៦) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចបុរសកាន់ចបនិងល្អើរដើរមក បុរស
 នោះនិយាយយ៉ាងនេះថា អញនឹងធ្វើផែនដីធំនេះ ឲ្យមិនមែនជាផែន
 ដី ។ បុរសនោះ ដឹកដីត្រង់ទីនោះៗ បាចសាច់ទៅក្នុងទីនោះ ។ ស្ដោះ
 ទឹកមាត់ទៅក្នុងទីនោះៗ បង្ហូរទឹកទៅក្នុងទីនោះៗ ដោយគិតថា ទីនេះ
 មិនមែនជាផែនដី ទីនេះមិនមែនជាផែនដី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នក
 ទាំងឡាយ សម្គាល់សេចក្ដីនោះថាដូចម្ដេច បុរសនោះកាចនឹងធ្វើផែនដី
 ធំនេះ ឲ្យមិនមែនជាផែនដីបានឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុ
 នោះធ្វើមិនបានទេ ព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថា

មហាបវរី គម្ពីរ អប្បមេយ្យ សា ន សុភាវ
 អប្បមវី(១) កាតុ យាវទេវ ច បទ សោ ចុវិសោ
 ក៏លមដស្ស វិយាតស្ស ភាគី អស្សាតិ ។ ឯវមេវ
 ទោ កិត្តវេ បក្ខមេ វធនបថា យេហិ វេ បរេ
 វធមាណា វធម្យំ កាលេន វ អកាលេន វ
 ក្ខតេន វ អក្ខតេន វ សន្តោន វ ធម្មសេន វ
 អត្ថសញ្ញតេន វ អនត្ថសញ្ញតេន វ មេត្តចិត្តា
 វ ធម្មសន្តិកា វ ។ កាលេន វ កិត្តវេ បរេ
 វធមាណា វធម្យំ អកាលេន វ ក្ខតេន វ កិត្តវេ
 បរេ វធមាណា វធម្យំ អក្ខតេន វ សន្តោន
 វ កិត្តវេ បរេ វធមាណា វធម្យំ ធម្មសេន វ
 អត្ថសញ្ញតេន វ កិត្តវេ បរេ វធមាណា វធម្យំ

ដែលដឹងនេះ ប្រាសាទ្រង់ប្រមាណបិទបាទ ដែលដឹងនោះ មិននិយ
 នឹងធ្វើឲ្យទៅជាមិនមែនដែលដឹងបានឡើយ ក៏ឯបុរសនោះ គ្រាចំណែក
 ចំណែកសេចក្តីលំបាកកាយ និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តចំណេះ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនោះឯងហើយ ដំណើរនោះដូចគ្នានឹងពួក
 ជនដទៃ កាលនិយាយ ចំពោះអ្នកទាំងឡាយ គប្បីនិយាយដោយ
 គន្លងនៃពាក្យទាំងឡាយណា គន្លងនៃពាក្យទាំងឡាយនេះ មាន ៥
 ប្រការ គឺ និយាយក្នុងកាលឆ្លបមុខគ្នា ១ និយាយដោយពាក្យភិក្ខុមុខ
 ភិក្ខុ ១ និយាយដោយពាក្យល្អឬពាក្យអាក្រក់ ១ និយាយដោយពាក្យ
 ប្រកបដោយប្រយោជន៍ឬមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ១ និយាយដោយ
 ពាក្យប្រកបដោយមេត្តាចិត្តឬប្រកបដោយទោសចិត្ត ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
 ឡាយ ពួកជនដទៃ កាលនិយាយ គប្បីនិយាយ ក្នុងកាលឆ្លបកាល
 មុខគ្នាខ្លះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកជនដទៃ កាលនិយាយ គប្បីនិយាយ
 ដោយពាក្យភិក្ខុ ឬពាក្យមិនភិក្ខុខ្លះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកជនដទៃ កាល
 និយាយ គប្បីនិយាយដោយពាក្យល្អឬពាក្យអាក្រក់ខ្លះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
 ឡាយ ពួកជនដទៃ កាលនិយាយ គប្បីនិយាយដោយពាក្យប្រកបដោយ

អនត្ថសត្តិភេទ ក មេត្តចិត្តា ក ភិក្ខុវេ បរេ
 វនេមាតា វនេយ្យំ នោសន្តក ក ។ តត្រាថិ វេ(១)
 ភិក្ខុវេ ឯវំ សំគុំតត្ថំ ន វេវ តោ ចិត្តំ វិហរិណា-
 តំ ភវិស្សតិ ន ច ចាថិតំ វាចំ ជំជ្ឈារស្សាម
 ហិតានុកម្មំ ច វិហរិស្សាម មេត្តចិត្តា ន នោសន្តក
 តញ្ច បុគ្គលំ មេត្តាសហគភេទ វេតសា ជវិត្វា
 វិហរិស្សាម តទារម្មណញ្ច សព្វវន្តំ លោកំ បប-
 វិសមេន វេតសា វិបុលេន មហត្ថភេទ អប្បមាលោន
 អវេវេន អព្យាបដ្ឋេន ជវិត្វា វិហរិស្សាមាតិ ឯវញ្ញិ
 វេ ភិក្ខុវេ សំគុំតត្ថំ ។

(៧) សេយ្យថាថិ ភិក្ខុវេ បុរិសោ អាតច្ឆេយ្យ លាទំ
 ក ហលិដ្ឋំ ក និលំ ក មញ្ញដ្ឋំ ក អាទាយ សោ ឯវំ
 វនេយ្យ អហំ ឥមស្មី អាគាសេ រូបាចិ លិទិស្សាមិ
 រូបចាតុភាវិ(២) តវិស្សាមិតិ ។ តំ តី មញ្ញថិ ភិក្ខុវេ

ប្រយោជន៍ ឬមិប្រកបដោយប្រយោជន៍ខ្លះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួក
 ជនដទៃ កាលនិយាយ ឥឡូវនិយាយដោយពាក្យប្រកបដោយមេត្តចិត្ត
 ឬប្រកបដោយហេតុចិត្តខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ឥឡូវ
 សិក្សាក្នុងគន្លងនៃពាក្យទាំងនោះ យ៉ាងនេះថា ចិត្តរបស់យើង នឹងមិន
 ប្រែប្រួលផង យើងនឹងមិនបញ្ចេញវាចាក្រក់ផង នឹងជាអ្នកគន្ថគ្រោះ
 ដោយប្រយោជន៍ នឹងជាអ្នកមានមេត្តចិត្ត មិនមានហេតុចិត្តផង នឹងមាន
 ចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ផ្សាយទៅកាន់បុគ្គលនោះផង នឹងជាអ្នកមានចិត្ត
 ស្មើដោយផែនដី ជាចិត្តធំទូលាយ ដល់នូវសភាពធំ ប្រមាណមិនបាន
 មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ហើយផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងអស់
 ធ្វើឲ្យជាអារម្មណ៍របស់មេត្តចិត្តនោះផង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំង-
 ឡាយ ឥឡូវសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។

(៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាបុរសយកទឹកល្អិត ទឹកមៀក
 ក្តី វត្ថុមានពណ៌ខៀវក្តី ពណ៌បាវ័ន្យបាវ័ន្យក្តី ដើរមក បុរសនោះនិយាយ
 យ៉ាងនេះថា ភាគាអញនឹងគូររូបទាំងឡាយ ធ្វើឲ្យមានប្រភាពប្រាកដ
 ឡើងក្នុងភាគាសនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសម្គាល់

អមិ ធុ សោ បុរិសោ សមស្មី អាកាសេ រូបាធិ^(១)
 លិខេយ្យ រូបតាតុកាវំ កាវេយ្យាតិ ។ ហោ ហេតិ
 កន្តេ តំ កំស្ស ហេតុ អយញ្ញំ កន្តេ អាកាសោ
 អរូមី អធិនស្សនោ ឧត្ត ធន សុកាវំ រូបំ លិខិតុ
 រូបតាតុកាវំ កាតុំ យាវនេវ ច បទ សោ បុរិសោ
 កំលមមស្ស វិយាតស្ស កាតិ អស្សាតិ ។ វិវាទេវ
 ហោ កិក្ខវេ បញ្ចមេ វធនបថា យេហំ វេ បរេ
 វធមាធា វធមេយ្យំ កាលេន វា អកាលេន វា
 ។ មេ ។ តទារម្មណញ្ច សព្វាវន្តំ លោកំ អាកាស-
 សនេន ចេតសា វិបុលេន មហត្តតេន អប្បមាលោន
 អវេរេន អព្យាបដ្ឋេន វេទិតា វិហាវិស្សាមាតិ វិវាត្តំ
 វោ កិក្ខវេ សំគូតតំ ។

សេចក្តីនោះថា ដូចម្តេ បុរសនោះ កាចក្ខរូបទាំងឡាយ ធ្វើឲ្យមានរូប-
 ភាព ប្រាកដឡើងក្នុងអាកាសនេះបានឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ហេតុនោះធ្វើមិនបានទេ ព្រោះហេតុដូចម្តេច បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ព្រោះថាអាកាសនេះមិនមានរូប មិនជាទីឃើញរូប មិននិយមិនត្រូវរូប
 មិននិយមិនធ្វើរូបភាពឲ្យមានប្រាកដ ក្នុងអាកាសនេះបានឡើយ ក៏ឯ
 បុរសនោះ គ្រាន់តែបានចំណែកសេចក្តីលំបាកកាយ និងសេចក្តីចង្អៀត
 ចង្អៀលចិត្តចម្លោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនោះមែនហើយ សេចក្តី
 នោះដូចគ្នានឹងពួកជនដទៃ កាលនិយាយចំពោះអ្នកទាំងឡាយ គប្បី
 និយាយដោយគន្លងនៃពាក្យទាំងឡាយណា គន្លងនៃពាក្យទាំងឡាយនេះ
 មាន ៥ ប្រការ គឺ និយាយក្នុងកាលគួរ ឬកាលមិនគួរ ១ ។ រេ ។
 ជាអ្នកមានចិត្តស្មើដោយអាកាស ជាចិត្តធំទូលាយ ដល់ខ្លួនសភាពធំ
 ប្រមាណមិនបាន មិនមានទៀវ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វ
 លោកទាំងអស់ ធ្វើឲ្យជាការម្នាក់របស់មេត្តាចិត្តនោះផង ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។

[៨] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ បុរិសោ អាគន្ធម្យ
 អាទិត្តំ ភិណ្ឌុត្តំ អាធាយ សោ ឯវំ វនេយ្យ អហំ
 ឥធាយ អាទិត្តាយ ភិណ្ឌុត្តាយ កង្គំ ននី សន្តា-
 មេស្សាមិ សម្មវត្ថាមេស្សមីតិ ។ តំ កី មញ្ញម ភិក្ខុវេ
 អបិ ទុ សោ បុរិសោ អាទិត្តាយ ភិណ្ឌុត្តាយ កង្គំ
 ននី សន្តាមេយ្យ សម្មវត្ថាមេយ្យតិ ។ ឆោ ហេតុ
 កន្ត តំ កឹស្ស ហេតុ កង្គំ ហិ កន្ត ននី កម្ពិក
 អប្បមេយ្យ សា ន សុត្តរា អាទិត្តាយ ភិណ្ឌុត្តាយ
 សន្តាមេតុ សម្មវត្ថាមេតុ យាវនេវ ច បទ សោ
 បុរិសោ កិលមមស្ស វិយាតស្ស កាភី អស្សតិ ។
 ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចមេ វចនបថា យេហិ វោ បរេ
 វនមាធា វនេយ្យំ កាលេន វា អកាលេន វា ។ បេ ។
 តតារម្មណាញ សញ្ញាវន្តំ លោកំ កង្គំសមេន ចេតសា

[៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាបុរសកាន់គប់ភ្លើង ដែលឆេះ
 រន្ទាលដើរមក បុរសនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា លោកអញនឹងកម្លាំងទទេ
 គង្គាឱ្យក្តៅសព្វ ដោយគប់ស្មៅដែលឆេះរន្ទាលនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច បុរសនោះកាច
 កម្លាំងទទេគង្គាឱ្យក្តៅសព្វ ដោយគប់ស្មៅដែលឆេះរន្ទាល បានឬទេ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះ ធ្វើមិនបានទេ ព្រោះហេតុដូចម្តេច
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថាទទេគង្គាមានជម្រៅរាប់មិនបាន^(១) ទទេ
 គង្គានោះ បុគ្គលមិនឆាយនឹងកម្លាំងឱ្យក្តៅសព្វ ដោយគប់ស្មៅដែលឆេះ
 រន្ទាលបានឡើយ ក៏ឯបុរសនោះគ្រាន់តែបានចំណែកសេចក្តីលំបាកកាយ
 នឹងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តី
 នេះ មានឧបមាដូចម្តេច មានឧបមេយ្យដូចពួកជនដទៃ កាលនិយាយ
 ចំពោះអ្នកទាំងឡាយ គប្បីនិយាយដោយគន្លងនៃពាក្យទាំងឡាយណា
 គន្លងនៃពាក្យទាំងឡាយនេះមាន ៥ ប្រការ គឺ និយាយក្នុងកាលគួរ ឬ
 កាលមិនគួរ ១ ។ បេ ។ នឹងជាអ្នកមានចិត្តស្ម័គ្រដោយទទេគង្គា ជាចិត្ត

១ ដង្រ្កាបសំឡេងគ្នានេះកម្រាស់ ១ តាវត្ថុ៖ កន្លះយោជន៍ខ្លះ ឯចណ្តោយចំនួន
 ប្រាំរយយោជន៍ ។ អដ្ឋកថា ។

វិបុលេន មហាគ្គតេន អប្បមាលោន រវេរេន អក្សាបដ្ឋេ-
ន ជវិកា វិហរិស្សនាតិ ឯវត្តិ វេ កំគូវេ សិក្ខិតតំ ។

[៧] សេយ្យថាថ កំគូវេ វិទ្យាបស្សន្ត(១) មន្ទិកា
សុមន្ទិកា សុបរិមន្ទិកា មុនុកា ត្វលីនី ជិន្ទសស្សរា
ជិន្ទបត្តរា អនេ បុរិសោ អាគន្ធម្មេយ្យ កង្ខំ វា កាមលំ
វា អាបាយ សោ ឯវំ វិនេយ្យ អហំ ឥមំ វិទ្យាបស្សន្ត
មន្ទិកំ សុមន្ទិកំ សុបរិមន្ទិកំ មុនុកំ ត្វលីនី ជិន្ទ-
សស្សរំ ជិន្ទបត្តរំ កង្ខេន វា កាមលេន វា សរសរំ
ករិស្សនិ ករកំ ករិស្សនិ ។ តំ កី មញ្ញេ
កំគូវេ អបិ ទុ សោ បុរិសោ ឥមំ វិទ្យាបស្សន្ត
មន្ទិកំ សុមន្ទិកំ សុបរិមន្ទិកំ មុនុកំ ត្វលីនី ជិន្ទសស្សរំ
ជិន្ទបត្តរំ កង្ខេន វា កាមលេន វា សរសរំ
ករេយ្យ ករកំ ករេយ្យាតិ ។ ឆោ ហេតំ កន្តេ

១១. ម. ពិទ្យាបស្សន្ត ។

ជំទូលាយដល់នូវសភាពធំ ប្រមាណមិនបាន មិនមានភ្លៀវ មិនមាន
ព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងអស់ ធ្វើឱ្យជាភារមណីរបស់
មេត្តាចិត្តនោះផង ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ឧប្បសិក្សយ៉ាង
នេះចុះ ។

[៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាសម្ពៀតស្បែកខ្វាត្រី ដែល
បុគ្គលដ៏ច្របាច់ សម្លាប់ឱ្យខន់ ដូចជាសំឡី មិនមានសំឡេងស្រួយ មិន
មានសំឡេងណែន បើបុរសកាន់យកឈើឬអំបែងក្បឿងដើរមក បុរស
នោះនិយាយយ៉ាងនេះថា ភាគ្នាអញនឹងយកឈើឬអំបែងក្បឿង (នេះ)
ទៅនោះសម្ពៀតស្បែកខ្វាត្រី ដែលបុគ្គលដ៏ច្របាច់ សម្លាប់ឱ្យខន់ ដូច
ជាសំឡី មិនមានសំឡេងស្រួយ មិនមានសំឡេងណែននេះ ធ្វើឱ្យមាន
សំឡេងស្រួយ ឱ្យមានសំឡេងណែនឡើងវិញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
អ្នកទាំងឡាយសម្គាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច បុរសនោះ អាចយក
កំណាត់ឈើឬអំបែងក្បឿង ទៅនោះសម្ពៀតស្បែកខ្វាត្រី ដែលបុគ្គល
ដ៏ច្របាច់សម្លាប់ឱ្យខន់ ដូចជាសំឡី មិនមានសំឡេងស្រួយ មិនមាន
សំឡេងណែននេះ ធ្វើឱ្យមានសំឡេងស្រួយ ឱ្យមានសំឡេងណែន
ឡើងវិញបានច្រើន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះ ធ្វើមិនបានទេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បូជនបិដក

តំ កិស្ស ហេតុ អយត្តិ(១) កន្លែ វិជ្ជារាស្មី មន្ទិកា
 សុមន្ទិកា សុបរិមន្ទិកា មុតុកា ត្រូវធំ ជិន្នសស្សរា
 ជិន្នបត្តរា សា ន សុត្តរា កន្លែង កំ កក់លេង
 កំ សរសរំ កាតុំ ករករំ កាតុំ យាវនេវ ច បទ
 មុរិសោ(២) កិលមមស្ស វិយាតស្ស ភាគី អស្សាតិ ។
 ឯវនេវ ទោ កិក្ខុវេ បញ្ចិមេ វនេបថា យេហិ វេ បរេ
 វនេហា វនេយ្យំ កាលេង កំ អកាលេង កំ ភូតេង
 កំ អភូតេង កំ សន្លេង កំ ឧបសេង កំ អត្ថសញ្ញតេ-
 ង កំ អនត្ថសញ្ញតេង កំ វេត្តចិត្តា វា វោសន្តរា វា ។
 កាលេង កំ កិក្ខុវេ បរេ វនេហា វនេយ្យំ អកាលេង
 កំ ភូតេង កំ កិក្ខុវេ បរេ វនេហា វនេយ្យំ អភូតេង កំ

១ ១. អស្ស ហិ ។ ២. អម្ម ហិ ។ ២ ១. ម. សោ ចុរិសោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បូជនបិដក

ព្រោះហេតុដូចម្តេច ចក្រិតព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថាសម្លៀកស្បែកខ្លាត្រី
 នេះដែលចុក្កលដ៏ច្របាច់ សម្លាប់ឲ្យទន់ ដូចជាសិប្បី មិនមានសំឡេង
 ស្រួយ មិនមានសំឡេងណា ម្ល៉េងស្បែកខ្លាត្រីនោះ ចុក្កលមិនងាយ
 នឹងនោះឲ្យមានសំឡេងស្រួយ ឲ្យមានសំឡេងណា ដោយឈើឬអំបែង
 ក្បឿងបានឡើយ ក៏ដូចសោះនោះ គ្រាន់តែបានចំណែកសេចក្តីលំបាកកាយ
 និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ
 មានឧបមាដូចម្តេច មានឧបមេយ្យដូចភ្នកជនដទៃ កាលនិយាយចំពោះ
 អ្នកទាំងឡាយ គប្បីនិយាយដោយគន្លងនៃពាក្យទាំងឡាយណា គន្លងនៃ
 ពាក្យទាំងឡាយនេះ មាន ៥ ប្រការ គឺ និយាយក្នុងកាលគួរឬកាលមិន
 គួរ ១ និយាយដោយពាក្យពិតឬពាក្យមិនពិត ១ និយាយដោយពាក្យល្អ
 ឬពាក្យអាក្រក់ ១ និយាយដោយពាក្យប្រកបដោយប្រយោជន៍ឬមិនប្រកប
 ដោយប្រយោជន៍ ១ និយាយដោយពាក្យប្រកបដោយមេត្តាចិត្តឬប្រកប
 ដោយទោសចិត្ត ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភ្នកជនដទៃ កាលនិយាយ
 គប្បីនិយាយក្នុងកាលគួរឬកាលមិនគួរ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភ្នកជន
 ដទៃ កាលនិយាយ គប្បីនិយាយដោយពាក្យពិត ឬពាក្យមិនពិត ។

សឃ្លាន វា ក៏ត្អូវ បរេ វនោយា វនេយ្យំ ដរសេន
 វា អត្ថសញ្ញតេន វា ក៏ត្អូវ បរេ វនោយា វនេយ្យំ
 អនត្ថសញ្ញតេន វា មេត្តចិត្តា វា ក៏ត្អូវ បរេ វនោ-
 យា វនេយ្យំ ឆោសន្តរា វា ។ តត្រាបិ វេ ក៏ត្អូវ ឯវំ
 សិក្ខិតត្វំ ន ថេវ នោ ចិត្តំ វិហរណាតំ កវិស្សតិ ន
 ច វាចិតំ វាចំ ជិដ្ឋារេស្សម ហិតានុគម្មី ច
 វិហរិស្សម មេត្តចិត្តា ន ឆោសន្តរា តព្វ ឬត្ថលំ
 មេត្តាសហគតេន ចេតសា ដរិត្វា វិហរិស្សម តតា-
 រុដ្ឋណញ្ច សព្វាវនំ លោកំ វិដ្ឋារេស្សសមេន ចេត-
 សា វិបុលេន មហាគ្គតេន អប្បមាលោន អវេរេន
 អព្យាបដ្ឋេន ដរិត្វា វិហរិស្សមាតិ ឯវញ្ញំ វេ ក៏ត្អូវ
 សិក្ខិតត្វំ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកជនដទៃ កាលនិយាយ ឥឡូវនិយាយដោយ
 ពាក្យល្អ ឬពាក្យអាក្រក់ខ្លះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកជនដទៃ កាល
 និយាយ ឥឡូវនិយាយដោយពាក្យប្រកបដោយប្រយោជន៍ ឬមិនប្រកប
 ដោយប្រយោជន៍ខ្លះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកជនដទៃ កាលនិយាយ
 ឥឡូវនិយាយដោយពាក្យប្រកបដោយមេត្តាចិត្ត ឬប្រកបដោយវោសចិត្ត
 ខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ឥឡូវសិក្សាក្នុងឥន្ទនវិនៃ
 ពាក្យទាំងឡាយនោះយ៉ាងនេះថា ចិត្តរបស់យើងនឹងមិនបាត់ប្រែប្រួលផង
 យើងនឹងមិនបាត់បង់ពាក្យអាក្រក់ផង នឹងជាអ្នកអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍
 ជាអ្នកប្រកបដោយមេត្តាចិត្ត មិនមានវោសចិត្តផង នឹងជាអ្នកមានចិត្ត
 ប្រកបដោយមេត្តា ផ្សាយទៅកាន់បុគ្គលនោះផង នឹងជាអ្នកមានចិត្តស្មើ
 ដោយសម្បត្តិស្បែកខ្លាត្រី ជាចិត្តធំទូលាយ ដល់ខ្លះសភាពធំ មិនមាន
 ប្រមាណ មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំង-
 អស់ ធ្វើឲ្យជាភារម្មណ៍ របស់មេត្តាចិត្តនោះផង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 អ្នកទាំងឡាយ ឥឡូវសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។

សុត្តន្តបិដក ប្រដាប់កថាខណ្ឌ បូជបណ្ណសក្ក

[១០] ឧកតោ នណ្ឌកោនមិ ទេ(១) ភិក្ខុវេ
 កកតេន ទោរា វេនរកា(២) អន្តមន្តាធិ ឧកតេយ្យ
 តត្រាមិ យោ មនោ បន្ទុសេយ្យ ន មេ សោ តេន
 សាសនករោ ។ តត្រាមិ វោ ភិក្ខុវេ សិក្ខិតតំ ន
 ទេវ ទោ ចិត្តំ វិហរិណតំ ភវិស្សតិ ន ច ចាមិកំ
 វចំ ធិន្តាវេស្សម ហិតានុកម្មី ច វិហរិស្សម
 មេត្តចិត្តា ន ទោសន្តក តត្ថា បុគ្គលំ មេត្តាស-
 ហតតេន ទេតសា ជវិត្តា វិហរិស្សម តនាវច្ឆណាត្ថ
 សត្វាវន្តំ លោកំ មេត្តាសហតតេន ទេតសា វិបុ-
 លេន មហត្ថតេន អប្បមាណេន អវេវេន អព្យាបជ្ឈេន
 ជវិត្តា វិហរិស្សមាតិ ឯវត្តំ វោ ភិក្ខុវេ សិក្ខិតតំ ។

[១១] ឥមញ្ច តុម្កេ ភិក្ខុវេ កកតេន ឧកតេ
 អភិក្ខុណំ មនសិករេយ្យាច បស្សេ ទោ តុម្កេ
 ភិក្ខុវេ តត្ថា វចនបដំ អណ្ណំ វា ជ្ជលំ វា យំ

សុត្តន្តបិដក ប្រដាប់កថាខណ្ឌ បូជបណ្ណសក្ក

[១០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើគ្នាថា ដែលប្រព្រឹត្តតាមក្រក់
 តាំគ្នាការអោយវះកូចជំរបស់អ្នកទាំងឡាយ ដោយរណាដែលមានផងទាំង
 សងខាង ភិក្ខុណាមួយ ញ៉ាំងចិត្តឲ្យប្រឡូស្តចំពោះចោរទាំងអម្បាលនោះ
 ភិក្ខុនោះមិនឈ្លោះថាជាអ្នកធ្វើតាមសាសនារបស់គាត់ ដោយការមិន
 អត់សង្កត់នោះឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយគប្បីសិក្សា
 ក្នុងការបៀតបៀនរបស់ចោរនោះថា ចិត្តរបស់យើង នឹងមិនប្រែប្រួលផង
 យើងនឹងមិនបញ្ចេញវាចាក្រក់ផង នឹងជាអ្នកអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍
 នឹងជាអ្នកមានមេត្តាចិត្ត មិនមានខាសចិត្តផង នឹងជាអ្នកមានចិត្តប្រកប
 ដោយមេត្តាផ្សាយទៅកាន់បុគ្គលនោះផង នឹងជាអ្នកមានចិត្តប្រកបដោយ
 មេត្តា ជាចិត្តធំឲ្យលាយ ដល់ខ្ញុំសភាពធំ ប្រមាណមិនបាទ មិនមានព្យា
 មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងអស់ ធ្វើឲ្យជាការម្នាល
 របស់មេត្តាចិត្តនោះផង ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយគប្បីសិក្សា
 យ៉ាងនេះចុះ ។

[១១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត
 ចំពោះទុក្ខដែលប្រៀបដោយរណា នេះឯង ឲ្យឆ្ងាយចុះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
 ឡាយ អ្នកទាំងឡាយមិនឃើញកន្លងវិវេកក្សត្ត ឬ ជំនោះ ដែល

ឧបទ្វីបស្មុ កកទ្វីបស្មុ កកទ្វីបស្មុ កកទ្វីបស្មុ កកទ្វីបស្មុ

តុម្ព ធាតុវិសេយ្យាធាតុ ។ ធា ហេតុ កន្លែង ។

តស្មាតិហ ភិក្ខុវេ ឥមំ កកទ្វីបស្មុ ឥវាធិ អ-

ភិក្ខុណំ មនសិករោជ តំ វេ កកទ្វីបស្មុ ធិយាត្ថំ

ហិតាយ សុខាយាតិ ។ ឥន្ទមរោច កកទ្វីប អត្តមធា

តេ ភិក្ខុ កកទ្វីបស្មុ កកទ្វីបស្មុ កកទ្វីបស្មុ កកទ្វីបស្មុ ។

កកទ្វីបស្មុ ឃប់ ឥឡឹង ។

ឧបទ្វីបស្មុ កកទ្វីបស្មុ កកទ្វីបស្មុ កកទ្វីបស្មុ កកទ្វីបស្មុ

ធាតុវិសេយ្យាធាតុ ។ ធា ហេតុ កន្លែង ។

តស្មាតិហ ភិក្ខុវេ ឥមំ កកទ្វីបស្មុ ឥវាធិ អ-

ភិក្ខុណំ មនសិករោជ តំ វេ កកទ្វីបស្មុ ធិយាត្ថំ

ហិតាយ សុខាយាតិ ។ ឥន្ទមរោច កកទ្វីប អត្តមធា

តេ ភិក្ខុ កកទ្វីបស្មុ កកទ្វីបស្មុ កកទ្វីបស្មុ កកទ្វីបស្មុ ។

កកទ្វីបស្មុ ឃប់ ឥឡឹង ។

[១២] ឯវេន្ត សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកវា
 សាវត្ថិយំ វិហាតិ ជេតវនេ អនាថមិណ្ឌិកស្ស អាវា-
 មេ ។ តេន ទោ បន សមយេន អវិជ្ជស្ស នាម
 ភិក្ខុនោ កទ្ធវាជិបុព្វស្ស^(១) ឯវេន្តំ នាមកំ និដ្ឋិតតំ
 ឧប្បន្នំ ហោតិ តថាហំ កកវតា ធម្មំ ទេសិតំ
 អាជាតាមិ យថា យេមេ អន្តរាយតា ធម្មា វុត្តា
 កកវតា តេ បដិសេវតោ នាលំ អន្តរាយាយាតិ ។
 អស្សោសុំ ទោ សម្ពហុលា ភិក្ខុ អវិជ្ជស្ស តិវ
 នាម ភិក្ខុនោ កទ្ធវាជិបុព្វស្ស ឯវេន្តំ នាមកំ និដ្ឋិតតំ
 ឧប្បន្នំ តថាហំ កកវតា ធម្មំ ទេសិតំ អាជាតាមិ យថា
 យេមេ អន្តរាយតា ធម្មា វុត្តា កកវតា តេ បដិសេ-
 វតោ នាលំ អន្តរាយាយាតិ ។ អថទោ តេ ភិក្ខុ

១ ១. ឧទ្ធកាជិបុព្វស្ស ។ ម. ឧទ្ធកាជិបុព្វស្ស ។

[១២] ខំបាទស្តាបមកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះពោធិ
 ព្រះភាគទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថមិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀប
 ក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ភិក្ខុឈ្មោះអវិជ្ជៈ មានបុព្វបុរសជាអ្នក
 សម្លាប់គ្នា^(១) មានទិដ្ឋភាពក្រក់ មានសភាពយ៉ាងនេះកើតឡើងថា ភាគ
 អញដឹងច្បាស់នូវធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយ ធម៌
 ទាំងឡាយណា ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងថា តែងធ្វើនូវ
 សេចក្តីអន្តរាយ ធម៌ទាំងឡាយនោះ មិនអាចធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយដល់
 បុគ្គលអ្នកសេពទេ ។ ពួកភិក្ខុច្រើនប្រធានពូជណឹងថា អវិជ្ជភិក្ខុមាន
 បុព្វបុរសជាអ្នកសម្លាប់គ្នា មានទិដ្ឋភាពក្រក់ មានសភាពយ៉ាងនេះ កើត
 ឡើងថា ភាគអញដឹងច្បាស់នូវធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 សម្តែងហើយ ធម៌ទាំងឡាយណា ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 សម្តែងថា តែងធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ធម៌ទាំងឡាយនោះ មិនអាចធ្វើនូវ
 សេចក្តីអន្តរាយដល់បុគ្គលអ្នកសេពទេ ។ ត្រាពោះឯង ភិក្ខុទាំងនោះភី

១ ពាក្យថា បុព្វបុរសជាអ្នកសម្លាប់គ្នានេះ បានសេចក្តីថា ជាពូជនៃគ្រូពូលអ្នកសម្លាប់គ្នា ។

បញ្ជីពាក្យ អានប្រែប្រួល អំពីភិក្ខុវិញ្ញាណ

យេន អវិជ្ជា ភិក្ខុ កន្ធាធិបុត្រោ តេនុបសង្កមីសុ
 ឧបសង្កមីត្វា អវិជ្ជា ភិក្ខុ កន្ធាធិបុត្រំ ឯតនកោតំ
 សង្ខំ តត្ថ តេ អាវុសោ អវិជ្ជា ឯវិជ្ជា ចាបតំ
 ធិដ្ឋិតតំ ឧប្បន្នំ តថាហំ កកវតា ធម្មំ ទេសិតំ
 អាណាធាមិ យថា យេមេ អន្តរាយតោ ធម្មា វុត្តា
 កកវតា តេ បដិសេវតោ ចាលំ អន្តរាយាយាតិ ។
 ឯវិ ព្យា ទោ អហំ អាវុសោ កកវតា ធម្មំ ទេសិតំ
 អាណាធាមិ យថា យេមេ អន្តរាយតោ ធម្មា វុត្តា
 កកវតា តេ បដិសេវតោ ចាលំ អន្តរាយាយាតិ ។
 អថទោ តេ ភិក្ខុ អវិជ្ជា ភិក្ខុ កន្ធាធិបុត្រំ ឯតស្មា
 ចាបតា ធិដ្ឋិតតា វិវេចតុតាមា សមទុយ្យញ្ញន្តំ
 សមទុត្តាហន្តំ សមទុត្តាសន្តំ មា ហេវំ អាវុសោ
 អវិជ្ជា អវច មា កកវតំ អន្តាធិត្ត(១) ន ហិ សាធុ
 កកវតោ អន្តត្តាចំ ន ហិ កកវា ឯវិ វនេយ្យ

បញ្ជីពាក្យ អានប្រែប្រួល អំពីភិក្ខុវិញ្ញាណ

ចូលទៅកេរដ្ឋភិក្ខុមានបុព្វបុរសជាអ្នកសម្លាប់ភ្នែកនោះ លុះចូលទៅដល់
 ហើយ បានសួរដំណើរនេះ និងអវិជ្ជាមានបុព្វបុរសជាអ្នកសម្លាប់ភ្នែកនោះ
 ម្ចាស់អាវុសាអវិជ្ជា បានឮថាអ្នកមានវិជ្ជាត្រក់មានសភាពយ៉ាងនេះក៏
 ឡើងថា ភាពអញដឹងច្បាស់នូវធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគសម្តែងហើយ
 ធម៌ទាំងឡាយណា ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងថា តែងធ្វើនូវ
 សេចក្តីអន្តរាយ ធម៌ទាំងឡាយនោះ មិនគួរធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយដល់បុគ្គល
 អ្នកសេពទេ មែនឬ ។ ម្ចាស់អាវុសាទាំងឡាយ ទំដឹងច្បាស់នូវធម៌ដែល
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយ ធម៌ទាំងឡាយណា ដែលព្រះ
 មានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងថា តែងធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ធម៌ទាំងឡាយ
 នោះ មិនគួរធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយដល់បុគ្គលអ្នកសេពទេ យ៉ាងហ្នឹងមែន ។
 គ្រានោះឯង ភិក្ខុទាំងនោះ មានប្រាថ្នាដើម្បីធ្វើអវិជ្ជាមានបុព្វបុរសជា
 អ្នកសម្លាប់ភ្នែក ឲ្យថែវចាកវិជ្ជាត្រក់នោះ ក៏សាកសួរ ដេញដោល
 សួររកហេតុថា នៃអាវុសាអវិជ្ជា អ្នកកុំពោលយ៉ាងហ្នឹងឡើយ អ្នកកុំ
 ពោលបង្កិច់ព្រះមានព្រះភាគឡើយ ការពោលបង្កិច់ ព្រះមានព្រះភាគ
 មិនល្អទេ ព្រោះថា ព្រះមានព្រះភាគ មិនបានគ្រាស់យ៉ាងហ្នឹងឡើយ

and

សុត្តន្តបិដក បញ្ញបដិកាយ បូជនបណ្ណសាគ

អនេកបរិយាយេន អាវុសោ ។ អវិជ្ជ អន្តរាយិកា
 ធម្មា វុត្តា ភកវតា អលត្វ បន តេ បដិសេវតោ
 អន្តរាយាយ អប្បស្សាណ កាមា វុត្តា ភកវតា
 តហុទុក្ខា តហុតាយាសា អាធិនវោ ឯត្ថ ភិយ្យោ
 អដ្ឋិកផ្ចល្លបមា កាមា វុត្តា ភកវតា តហុទុក្ខា
 តហុតាយាសា អាធិនវោ ឯត្ថ ភិយ្យោ មិសេស្វបមា
 កាមា វុត្តា ភកវតា ។ តិណ្ឌក្ខបមា កាមា វុត្តា
 ភកវតា... ។ អដ្ឋិកស្វបមា កាមា វុត្តា ភកវតា... ។
 សុបិនក្ខបមា កាមា វុត្តា ភកវតា... ។ យាធិតក្ខប-
 មា កាមា វុត្តា ភកវតា... ។ វុត្តាធិល្លបមា កាមា
 វុត្តា ភកវតា... ។ អសិស្វបមា កាមា វុត្តា ភក-
 វតា... ។ សត្តិស្វបមា កាមា វុត្តា ភកវតា... ។

១ ១. អនេកបរិយាយេន អាវុសោ ។ ២. អនេកបរិយាយេនាវុសោ ។

សុត្តន្តបិដក បញ្ញបដិកាយ បូជនបណ្ណសាគ

នៃពាក្យសោយិវ្កៈ គេចាំឱ្យយកនិងធ្វើក្នុងសេចក្តីអន្តរាយ វិញ្ញាបន្នបិដក
 ព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយ ដោយមានកបិយាយ គេចាំឱ្យយកនិង
 កាចធ្វើក្នុងសេចក្តីអន្តរាយ ដល់ពុទ្ធសាសនាភិកម្ម ព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់សម្តែងហើយថា កាមតាំងឱ្យយក មានសេចក្តីសុខភិកម្ម មានទុក្ខច្រើន
 មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ទោសក្នុងកាមតាំងឱ្យយកនិងមានច្រើន
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយថា កាមតាំងឱ្យយក មានឧបមា
 ដូចកង្កែប មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ទោសក្នុង
 កាមតាំងឱ្យយកនិង មានច្រើនក្រៃលែង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែង
 ថា កាមតាំងឱ្យយកមានឧបមាដូចដុំសាច់... ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 សម្តែងថា កាមតាំងឱ្យយកមានឧបមាដូចគប់ស្មៅ... ។ ព្រះមានព្រះ
 ភាគទ្រង់សម្តែងថា កាមតាំងឱ្យយកមានឧបមាដូចរណ្តៅទឹកភ្លើង... ។
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងថា កាមតាំងឱ្យយកមានឧបមាដូចការយល់
 សម្តី... ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងថា កាមតាំងឱ្យយកមានឧបមា
 ដូចរបស់ខ្ចីគេ... ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងថា កាមតាំងឱ្យយក
 មានឧបមាដូចផ្ទៃឈើ... ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងថា កាម
 តាំងឱ្យយកមានឧបមាដូចកំប៉ិតនិងជ្រញ... ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 សម្តែងថា កាមតាំងឱ្យយក មានឧបមាដូចលំពែងនិងដែកស្រួច... ។

ឧបសគ្គ អនាគតបុព្វសុត្តន្ត

សម្មសិរុមមា កាមា វុត្តា កកវតា តហុទុក្ខា តហុ-
 ចាយាសា អាទីនកេ ឯតុ កិយ្យោតិ ។ ឯវម្បិ ទោ
 អវិជ្ជា កិក្ខុ កន្ធាវិជ្ជា តេហិ កិក្ខុហិ សមទុ-
 យុត្តិយមា នោ សមទុក្ខាហិយមា នោ សមទុកាសិយ-
 មា នោ តនេវ ចាបកំ ទិដ្ឋិតតំ ជាមសា បរមាសា(១)
 អភិធម៌ស្ស វេហាតិ ឯវំ ព្យា ទោ អហំ អាវុសោ
 កកវតា ធម្មំ ទេសិតំ អាដាធាមិ យថា យេមេ
 អន្តរាយិកា ធម្មា វុត្តា កកវតា តេ បដិសេវតោ
 ពាលំ អន្តរាយាយាតិ ។

(១៣) យតោ ទោ តេ កិក្ខុ ធាសក្ខីសុ អវិជ្ជា
 កិក្ខុ កន្ធាវិជ្ជា ឯវត្ថុ ចាបកា ទិដ្ឋិតតា វិវេ-
 ចេតុ អថ តេ កិក្ខុ(២) យេន កកវ តេទុប-
 សន្តមីសុ ឧបសន្តមិក្ខា កកវន្តំ អភិវិនេត្វា ឯកមន្តំ
 ធិសីធិសុ ។ ឯកមន្តំ ធិសីធា ទោ តេ កិក្ខុ

១ បរមស្សតិថិ បាលី ។ ២ ទ. តេ វិក្ខុទិ ទ ទិស្សតិ ។

ឧបសគ្គ អនាគតបុព្វសុត្តន្ត ហិរិវិជ្ជា

ព្រះមានព្រះភាគ ជ្រងសម្តែងថា កាបទាំងឡាយមានឧបសគ្គក្បាល
 ពស់ មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តច្រើន នោសក្ខីកាប
 ទាំងឡាយនោះ ចានច្រើនក្រវែល ។ អវិជ្ជា មានបុព្វបុរសជាអ្នក
 សម្លាប់ភ្នាត ទុកថាកិក្ខុទាំងឡាយនោះសាកសួរ ដេញដោល សួររក
 ហេតុយ៉ាងនេះហើយ ក៏នៅតែនិយាយប្រកាន់វិធីព្រោះកម្លាំងនៃទិដ្ឋិ ព្រោះ
 ការស្តាប់អវិជ្ជាដោយទិដ្ឋិថា ម្ចាស់កុស្តា ខ្ញុំដឹងច្បាស់ខ្លះធម៌ដែលព្រះ
 មានព្រះភាគជ្រងសម្តែងហើយយ៉ាងនេះឯង ធម៌ទាំងឡាយណា ដែល
 ព្រះមានព្រះភាគជ្រងសម្តែងថា តែងធ្វើខុសចក្ខុអន្តរាយ ធម៌ទាំង-
 នោះ មិនអាចធ្វើខុសចក្ខុអន្តរាយ ដល់បុគ្គលអ្នកសេចក្តី ។

(១៤) កិក្ខុទាំងឡាយនោះ មិនអាចធ្វើកិក្ខុឈ្នះអវិជ្ជា មានបុព្វ-
 បុរសជាអ្នកសម្លាប់ភ្នាត ឲ្យបែរចាកទិដ្ឋិក្រក់ខ្លះបាន ក្នុងកាលណា
 កិក្ខុទាំងឡាយនោះ ក៏ចូលទៅដល់ព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងកាលនោះ
 លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយចង្អៀតព្រះមានព្រះភាគ រួចអន្តរាយក្នុង
 ទីដ៏សមគួរ ។ កិក្ខុទាំងឡាយនោះ លុះអន្តរាយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយក៏

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមគ្គនិកាយ បូជនបទ្បន្តសាគ

ភក្កវន្តំ ឯតនកេត្តំ អវិជ្ជាស្ស នាម ភក្កោ ភិក្ខុ-
 នោ កន្ធកំធិប្បត្តស្ស ឯវរុបំ ចាបកំ ធិដ្ឋិតតំ
 ឧប្បន្នំ តថាហំ ភក្កវតា ធម្មំ នេសិតំ អាជាធាមិ
 យថា យេមេ អន្តរាយិកា ធម្មា វុត្តា ភក្កវតា តេ
 បដិសេវតោ នាលំ អន្តរាយាយាតិ អស្សុត្ថា ទោ
 មយំ ភក្កោ អវិជ្ជាស្ស តិរ នាម ភិក្ខុនោ កន្ធកំ-
 ធិប្បត្តស្ស ឯវរុបំ ចាបកំ ធិដ្ឋិតតំ ឧប្បន្នំ តថាហំ
 ភក្កវតា ធម្មំ នេសិតំ អាជាធាមិ យថា យេមេ
 អន្តរាយិកា ធម្មា វុត្តា ភក្កវតា តេ បដិសេវតោ
 នាលំ អន្តរាយាយាតិ អថ ទោ មយំ ភក្កោ
 យេន អវិជ្ជា ភិក្ខុ កន្ធកំធិប្បត្តោ តេនុបសង្កម្មិម្ហា
 ឧបសង្កម្មិម្ហា អវិជ្ជំ ភិក្ខុំ កន្ធកំធិប្បត្តំ ឯតនកេត្តន្តា
 សន្នំ តិរ តេ អាវុសោ អវិជ្ជា ឯវរុបំ ចាបកំ ធិដ្ឋិតតំ
 ឧប្បន្នំ តថាហំ ភក្កវតា ធម្មំ នេសិតំ អាជាធាមិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមគ្គនិកាយ បូជនបទ្បន្តសាគ

គ្រាបច្ចុប្បន្នសេចក្តីនោះ ចំពោះព្រះបាទព្រះភគវា បរិក្ខេបព្រះរាជ្យវិចិត្រប្រិម
 ភិក្ខុឈ្មោះអវិជ្ជៈ មានបុព្វបុរសជាអ្នកសម្លាប់គ្នា មានទិដ្ឋិពាក្រក៏មាន
 សភាពយ៉ាងនេះក៏ឡើងថា ពាក្យអញ ដឹងច្បាស់ទូទៅដែលព្រះមាន
 ព្រះភាគទ្រង់សម្តែងហើយ ធម៌ទាំងឡាយណា ដែលព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់សម្តែងថា តែងធ្វើទូទៅសេចក្តីអន្តរាយ ធម៌ទាំងឡាយនោះ មិនអាច
 ធ្វើទូទៅសេចក្តីអន្តរាយ ដល់បុគ្គលអ្នកសេពទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 យើងទូទាំងឡាយ បានឮដំណឹងថា ភិក្ខុឈ្មោះអវិជ្ជៈ មានបុព្វបុរសជា
 អ្នកសម្លាប់គ្នា មានទិដ្ឋិពាក្រក៏មានសភាពយ៉ាងនេះក៏ឡើងថា ពាក្យ
 អញ ដឹងច្បាស់ទូទៅដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងហើយ ធម៌ទាំង-
 ឡាយណា ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងថា តែងធ្វើទូទៅសេចក្តីអន្ត-
 រាយ ធម៌ទាំងឡាយនោះ មិនអាចធ្វើទូទៅសេចក្តីអន្តរាយ ដល់បុគ្គលអ្នក
 សេពទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន គ្រានោះឯង យើងទូទាំងឡាយក៏ចូល
 ទៅរកអវិជ្ជភិក្ខុ មានបុព្វបុរសជាអ្នកសម្លាប់គ្នា លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏
 បានសួរដំណឹងនោះឯងភិក្ខុមានបុព្វបុរសជាអ្នកសម្លាប់គ្នាថា ម្ចាស់
 អាវុសាអវិជ្ជៈ បានឮថាអ្នកមានទិដ្ឋិពាក្រក៏មានសភាពយ៉ាងនេះក៏ឡើង
 ថា ពាក្យអញដឹងច្បាស់ទូទៅ ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងហើយ

ឃ្លាច្រើន អន្តរាយកា ធម្មា វុត្តា ភក្កតា

យថា យេមេ អន្តរាយកា ធម្មា វុត្តា ភក្កតា

តេ បដិសេវតោ ជាលំ អន្តរាយាយាតិ វិវា វុត្តេ(១)

អវិជ្ជា ភិក្ខុ កន្ធាធិបុត្រោ អម្ពេ ឯតនកោច វិវា

ត្យា ទោ អហំ អាវុសោ ភក្កតា ធម្មំ ទេ-

សិតំ អាជាបាមិ យថា យេមេ អន្តរាយកា

ធម្មា វុត្តា ភក្កតា តេ បដិសេវតោ ជាលំ អន្តរ-

យាយាតិ អថទោ មយំ កន្តេ អវិជ្ជំ ភិក្ខុំ កន្ធា-

ធិបុត្រំ ឯតស្ថា បាបកា ទិដ្ឋិកតា វិវេចតុកាមា

សមទុយុត្តម្ភា សមទុត្តាហិម្ភា សមទុកាសិម្ភា មា

ហេវំ(២) អាវុសោ អវិជ្ជា អវច មា ភក្កតំ អញ្ញាចិត្ត

ន ហិ សាទុ ភក្កតោ អញ្ញត្តានំ ន ហិ ភក្កា

វិវា វិទេយ្យ អនេកបរិយាយេន អាវុសោ អវិជ្ជា

អន្តរាយកា ធម្មា វុត្តា ភក្កតា អលញ្ច បន តេ

ឃ្លាច្រើន អន្តរាយកា ធម្មា វុត្តា ភក្កតា

ធម៌ចាំឯច្បាយណា ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងថា តែងធ្វើនូវ

សេចក្តីអន្តរាយ ធម៌ចាំឯច្បាយនោះ បើអាចធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ដល់

ចុក្ខុលអកុសលទេ ដែលឬ កាលដែលយើងចាំឯច្បាយ សូយ៉ាងនោះ

ហើយ អវិជ្ជាមានច្បាប់សេចក្តីសម្លាប់ភាគ ក៏និយាយមកនឹងយើងចាំ

ចាំឯច្បាយវិញដូច្នេះថា នៃអាវុសាចាំឯច្បាយ ខ្ញុំដឹងច្បាស់នូវធម៌ដែល

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយ យ៉ាងនេះឯង ធម៌ចាំឯច្បាយណា

ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងថា តែងធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ធម៌

ចាំឯច្បាយនោះ បើអាចធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ដល់ចុក្ខុលអកុសលទេ

បដិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន គ្រោះនោះឯង យើងចាំឯច្បាយ មានប្រាថ្នានឹងធ្វើ

អវិជ្ជា ឲ្យបែរចាកវិជ្ជាភក្កតនេះ ទើបយើងចាំឯច្បាយសាកសួរដេញ

ដោយសូរកហេតុថា ម្ចាស់អាវុសាអវិជ្ជា អ្នកកុំពាលយ៉ាងហ្នឹង អ្នក

កុំពាលបង្គាប់ នូវព្រះមានព្រះភាគឡើយ ការពាលបង្គាប់ព្រះមានព្រះ

ភាគមិនល្អទេ ព្រោះថាព្រះមានព្រះភាគ មិនបានក្រាស់យ៉ាងនេះទេ នៃ

អាវុសាអវិជ្ជា ធម៌ចាំឯច្បាយ តែងធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ដែលព្រះមាន

បដិសេវតោ អន្តរាយាយ អប្បស្សនា កាមា វុត្តា
 ភកវតា តហុទុក្ខា តហុនាយាសា អាទីនេវេ ឯត្ថ
 ភិយ្យោ អដ្ឋិកផ្គូល្យមមា កាមា វុត្តា ភកវតា
 តហុទុក្ខា តហុនាយាសា អាទីនេវេ ឯត្ថ ភិយ្យោ
 ។ មេ ។ សច្ចសិរូបមា កាមា វុត្តា ភកវតា តហុទុក្ខា
 តហុនាយាសា អាទីនេវេ ឯត្ថ ភិយ្យោតិ ឯវម្បិ ទោ
 កន្ត អវដ្ឋោ ភិក្ខុ កទ្ធវាចិបុត្តោ អម្ពេហិ សមទុយុក្ខិ-
 យមាវោ សមទុក្ខាហិយមាវោ សមទុកាសិយមា-
 វោ តនេវ ចាបតំ ទិដ្ឋិតតំ ថាមសា បរមាសា
 អភិវិស្ស វេហាវតិ ឯវ ព្យា ទោ អហំ អាវុសោ
 ភកវតា ធម្មំ ទេសិតំ អាជាតាមិ យថា យេមេ
 អន្តរាយិកា ធម្មា វុត្តា ភកវតា តេ បដិសេវតោ
 ជាលំ អន្តរាយាយាតិ យតោ ទោ មយំ កន្ត

អាចធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ដល់ចក្ខុលក្ខណៈសេចក្តីដែល ព្រះមានព្រះ
 ភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយថា កាមតាំងឡាយ មានសេចក្តីសុខភិច មាន
 ទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ទោស ក្នុងកាមតាំងឡាយ
 នេះ មានច្រើនក្រៃពេក ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយថា កាម
 តាំងឡាយ មានឧបមាដូចរន្តិដ៏ មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀត
 ចង្អល់ច្រើន ទោសក្នុងកាមតាំងឡាយនេះ មានច្រើនក្រៃពេក ។ មេ ។
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយថា កាមតាំងឡាយ មានឧបមាដូច
 ក្បាលពស់ មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ទោសក្នុង
 កាមតាំងឡាយនេះ មានច្រើនក្រៃពេក បរិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អវិជ្ជា
 មានបុព្វបុរសជាអ្នកសម្លាប់គ្នា ទុកជាយើងទុំតាំងឡាយសាកសួរដេញ
 ដោល សួរកហេតុ គឺនៅតែនិយាយប្រកាន់រឹង ព្រោះកម្លាំងនៃទិដ្ឋិ
 ព្រោះការស្តាប់អន្លើលដោយទិដ្ឋិថា ម្នាលអាវុសាតាំងឡាយ ទុំដឹងច្បាស់
 នូវធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយ យ៉ាងនេះឯង ធម៌
 តាំងឡាយណា ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយថា តែងធ្វើនូវ
 សេចក្តីអន្តរាយ ធម៌តាំងឡាយនោះ មិនអាចធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ដល់
 ចក្ខុលក្ខណៈសេចក្តី បរិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះតែយើងទុំតាំងឡាយ

តំ កី មញ្ញាស កិក្ខុវេ អបិយាយំ អវិជ្ជា កិក្ខុ
 កទ្ធវាជិបុត្តោ ឧស្ម័ត្តតោមិ ឥមស្មី ធម្មវិជយេតិ ។
 កិក្ខុ(១) សំយា កន្តេ ហោ ហោតំ កន្តេតិ ។
 ឯវំ វុត្ត អវិជ្ជា កិក្ខុ កទ្ធវាជិបុត្តោ តុល្លាវុ-
 តោ មជ្ឈក្កតោ បត្តក្កតោ អនោមុខា បដ្ឋាយន្តា
 អប្បដិកាលោ ធិសីទិ ។

[១៥] អថ ទោ កកវា អវិជ្ជំ កិក្ខុំ កទ្ធវាជិបុត្តំ តុល្លា-
 វុត្តំ មជ្ឈក្កតំ បត្តក្កតំ អនោមុខំ បដ្ឋាយន្តំ អប្បដិកា-
 លំ វិជិត្វា អវិជ្ជំ កិក្ខុំ កទ្ធវាជិបុត្តំ ឯតទ្ធកោច បញ្ញាយិ-
 ស្សសំ ទោ តំ មោឃបុរិស ឯតេន សកេន ចាបកេន
 ធិដ្ឋិតតេន ឥនាហំ កិក្ខុ បដិបុត្តិស្សាមីតិ ។ អថ ទោ កកវា

តំនិទ្យាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុ តំនិទ្យាយ អ្នកតំនិទ្យាយ សម្គាល់ហេតុនោះថា
 ដូចម្តេច អវិជ្ជកិក្ខុ មានបុព្វបុរសជាអ្នកសម្លាប់គ្នាគេនេះ ឈ្មោះថាមាន
 ចំហាយកម្តៅភ្លើងគឺញាណ ក្នុងធម្មវិជយនេះ បានខ្វះវិជយ ។ បតិក្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចំហាយកម្តៅភ្លើងនោះនឹងមានដូចម្តេចបាន បតិក្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន ចំហាយកម្តៅភ្លើងនោះមិនមានឡើយ ។ កាលដែលពួកភិក្ខុ
 ក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះហើយ អវិជ្ជកិក្ខុ មានបុព្វបុរសជា
 អ្នកសម្លាប់គ្នាគេ ក៏អន្តិយនៅស្ងៀម អៀនខ្មាស ដាក់កសំយុត្តចុះ ទទ
 មុខចុះ សព្វប់សញ្ជឹង មិនភ្លៀវភ្លា ។

[១៥] ត្រាវនាឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបថា អវិជ្ជកិក្ខុ
 មានបុព្វបុរសជាអ្នកសម្លាប់គ្នាគេ អន្តិយនៅស្ងៀម អៀនខ្មាស ដាក់កសំ-
 យុត្តចុះ ទទមុខចុះ សព្វប់សញ្ជឹងមិនភ្លៀវភ្លាហើយ មានព្រះបន្ទូលទៅ
 នឹងអវិជ្ជកិក្ខុ មានបុព្វបុរសជាអ្នកសម្លាប់គ្នាគេដូច្នេះថា ម្ចាស់មោឃបុរស
 អ្នកនឹងប្រាកដ ដោយទិដ្ឋភាពក្រក់ ជាបេស្សន៍នេះ តែតថាគតនឹងសាក
 សួរភិក្ខុតំនិទ្យាយក្នុងសេចក្តីនេះ ។ ត្រាវនាឯង ព្រះមានព្រះភាគ

អង្គការសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ ក្រុមប្រឹក្សាសហប្រតិបត្តិការអាស៊ីបូព៌ា

គ្រាសៈហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ឆ្ងល់ភិក្ខុទាំងឡាយ អំពើភិក្ខុមានបុព្វបុរស
 ជាអ្នកសម្លាប់ត្រាតនេះ ពោលចង្អាច់ ភថាគតផង ដឹកកាសវិលើន្ទូរ
 ខ្លួនឯងផង ទទួល នូវបាបដ៏ច្រើនផង ព្រោះអំពើដែលខ្លួនកាន់យក
 ភាគ្រក់ ដោយប្រការណា ព្រោះអ្នកទាំងឡាយដឹកច្បាស់នូវធម៌ ដែល
 ភថាគតសម្តែងហើយ ដោយប្រការដូច្នោះដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន យើងទុំទាំងឡាយ មិនបានដឹកច្បាស់នូវធម៌នេះទេ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ព្រោះថា ធម៌ធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែង
 ហើយ ដល់យើងទុំទាំងឡាយ ដោយអនេកបរិយាយ ធម៌ទាំងឡាយ
 នោះ អាចធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ដល់បុគ្គលអ្នកសេពតិកម្លៃ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយថា កាមទាំងឡាយ មានសេចក្តីសុខតិច មាន
 ទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ទោសក្នុងកាមទាំងឡាយនេះ
 មានច្រើន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយថា កាមទាំងឡាយ
 មានឧបមាដូចជាកង្ក្រង មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន
 ទោសក្នុងកាមទាំងឡាយនេះ មានច្រើនក្រៃពេក ។ ថេ ។ ព្រះមានព្រះ
 ភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយថា កាមទាំងឡាយ មានឧបមាដូចក្បាលពស់

សុត្តន្តបិដក បដិដកកថាស្ក បូរណស័ក

តហុទុក្ខា តហុចាយាសា អាទីនេវេ វុត្ថុ ភិយ្យោតិ ។
 សាទុ(១) ទោ មេ តុត្ថេ ភិក្ខុវេ វា ធម្មំ ទេសិកំ
 អាជាធាន អនេកបរិយាយេន ហិ វេ ភិក្ខុវេ អន្តរាយិ-
 កា ធម្មា វុត្ថា មយា អលក្ខ បទ តេ បដិសេវតោ
 អន្តរាយាយ អប្បស្សនា កាមា វុត្ថា មយា តហុ-
 ទុក្ខា តហុចាយាសា អាទីនេវេ វុត្ថុ ភិយ្យោ អដ្ឋិ-
 កង្ខល្ហបមា កាមា វុត្ថា មយា តហុទុក្ខា តហុ-
 ចាយាសា អាទីនេវេ វុត្ថុ ភិយ្យោ ។ មេ ។ សប្បសិ-
 រូបមា កាមា វុត្ថា មយា តហុទុក្ខា តហុចាយាសា
 អាទីនេវេ វុត្ថុ ភិយ្យោ អថ ច បនាយំ អវិជ្ជោ ភិក្ខុ
 កន្ធកធិបុត្រោ អត្តនា ទុក្ខហិតេន អម្ពេ ចេវ អត្តាចិក្ខតិ
 អត្តានញ ទទតិ តហុត្ថា អប្បញ្ញំ បសវតិ កញ្ញិ

សុត្តន្តបិដក បដិដកកថាស្ក បូរណស័ក

មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ទោសក្នុងកាមទាំងឡាយ
 នេះមានច្រើនក្រៃពេក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយដ៏ធូលី
 ខ្លាំងដែលគេថាគតសម្តែងហើយ យ៉ាងនេះ ប្រែតែហើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ព្រោះថាធម៌ធ្វើខ្លាំងសេចក្តីអន្តរាយ គេថាគតសម្តែងហើយ ដល់អ្នក
 ទាំងឡាយដោយអនេកបរិយាយ ធម៌ទាំងឡាយនោះ អាចធ្វើខ្លាំងសេចក្តី
 អន្តរាយដល់បុគ្គលអ្នកសេពតិក្ខមន គេថាគតសម្តែងហើយថា កាមទាំង-
 ឡាយ មានសេចក្តីស្មុគ្រគិត មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន
 ទោសក្នុងកាមទាំងឡាយនេះមានច្រើនក្រៃពេក គេថាគតសម្តែងហើយថា
 កាមទាំងឡាយ ឧបមាដូចជាកង្ខ័ន្ត មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀត-
 ចង្អល់ច្រើន ទោសក្នុងកាមទាំងឡាយនេះ មានច្រើនក្រៃពេក ។ បេ ។
 គេថាគតសម្តែងហើយថា កាមទាំងឡាយមានឧបមាដូចក្បាលពស់ មាន
 ទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ទោស ក្នុងកាមទាំងឡាយ
 នេះ មានច្រើនក្រៃពេក កាលបើហេតុមានទំនងយ៉ាងនេះ អវិជ្ជាភិក្ខុ
 មានបុព្វបុរសជាអ្នកសម្លាប់គ្នានេះ ឈ្មោះថា ពោលបង្គាប់គេថាគត
 ផង ឈ្មោះថាគាស់រំលឹកខ្លួនឯងផង តែងទទួលខ្លួនបាបដ៏ច្រើនផង
 ព្រោះអំពើដែលខ្លួនប្រកាន់ក្រក់ ព្រោះថាអំពើនោះ មិនប្រព្រឹត្តទេ

បញ្ជីបញ្ជី អនុបញ្ជីបញ្ជី ឧបត្ថម្ភ អនុបញ្ជី

តស្ស មោឃបុរិស ករិស្សតិ ជីយរត្តំ អហិតាយ

ឧត្តាយ ។ សោ វត ភិក្ខុវេ អញ្ញត្រេវ កាមេហិ

អញ្ញត្រ កាមសញ្ញាយ អញ្ញត្រ កាមវិគត្តេហិ

កាមេ បដិសេវិស្សតិកិ ធនំ ហំ វិជ្ជតិ ។

(១៦) ឥត ភិក្ខុវេ ឧត្តាយ មោឃបុរិស ធម្មំ

បរិយាប្បណត្តិ សុត្តំ គេយ្យំ វេយ្យាករណំ តាថ ឧទានំ

បញ្ជីបញ្ជី អនុបញ្ជីបញ្ជី ឧបត្ថម្ភ អនុបញ្ជី

ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ជាទុក្ខ ដល់មោឃបុរិសនោះ អស់កាលយូរ
អវិជ្ជ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អវិជ្ជត្តុនោះ វៀរលែងចាកកាមទាំង
ឡាយ វៀរលែងចាកសេចក្តីសម្គាល់ ក្នុងកាមទាំងឡាយ វៀរលែង
ចាកកាមតែក្នុងទាំងឡាយហើយ ត្រឡប់សព ខ្ញុំកាមទាំងឡាយវិញ
នេះមិនមែនជាហៈទេ ឡើយ ។

(១៦) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ មានមោឃបុរិស
ពួកខ្លះរៀនធម៌គឺ សុត្តៈ(១) គេយ្យៈ(២) វេយ្យាករណៈ(៣) តាថា(៤) ឧទាន(៥)

១ បានខាងកោរក្តី តិក្ខុវិក្តី និងកិក្ខុវិក្តី និងនិក្ខេបនិបទកាដិនៈរបស់កោរ-
ក្តីនោះ និងខន្ធកៈទាំង ២២ មានព្រង្គាខន្ធកៈជាដើម និងបរិវារៈ និងមន្តលស្សត្រ រតនស្សត្រ
តាប្បស្សត្រ បុរិសស្សត្រ ដែលមានក្នុងធម្មិស្សន្តនិបាត និងស្សត្រដទៃ ។ ដែលជាពាក្យរបស់
ព្រះធម្មាធន ។ ២ បានខាងសូត្រទាំងអស់ដែលមានជាថា និងសភាវិវត្តទាំងអស់ក្នុងសំយុត្ត-
និកាយ ។ ៣ បានខាងអវិជ្ជបដិកទាំងអស់និងសូត្រដែលគ្មានជាថា និងពុទ្ធវិចនៈឯទៀត ។
ដែលមិនបានសង្គ្រោះដោយអង្គ ៩ ។ ៤ បានខាងធម្មបទ ថេរីជាថា ថេរីជាថា និងជាថា
សុទ្ធមិនបានឈ្មោះថាសុត្ត ក្នុងធម្មិស្សន្តនិបាត ។ ៥ បានខាងព្រះសូត្រទាំង ៩២ ប្រកប
ដោយជាថាដែលសម្រេចមកដល់សោមនស្សញ្ញាណ ។

ឥតិវុត្តកំ ជាតកំ អក្ខតធម្មំ វេទលំ ភេតំ ធម្មំ

បរិយាប្បណិក្ខា ភេសំ ធម្មានំ បញ្ញាយ អត្ថំ ន ឧបប-

រិក្ខន្តិ ភេសំ ភេត ធម្មា បញ្ញាយ អត្ថំ អនុបបរិក្ខតំ

ន ធិដ្ឋានំ ទមន្តិ ភេត ឧបាស្សានិសំសា វេទ ធម្មំ បរិ-

យាប្បណិក្ខំ ឥតិវុត្តកំ អក្ខតធម្មំ វេទលំ ភេតំ ធម្មំ

ធម្មំ បរិយាប្បណិក្ខំ តត្ថាស្ស អត្ថំ ធានុកោន្តិ ភេសំ

១ ឧ. ម. យស្ស ចក្ខាយ ។

ឥតិវុត្តកំ^(១) ជាតកំ^(២) អក្ខតធម្មំ^(៣) វេទលុ^(៤) ភេតោយបុរសទាំងនោះ

បានរៀនធម៌នោះហើយ ក៏មិនបានពិចារណាខ្លួនសេចក្តីនៃធម៌ទាំងឡាយ

នោះ ដោយប្រាជ្ញា ធម៌ទាំងនោះ ដែលមោឃបុរសទាំងនោះមិនបាន

ពិចារណាខ្លួនសេចក្តីដោយប្រាជ្ញាហើយ ក៏មិនប្រាកដច្បាស់ក្នុងចិត្ត ទោ-

យបុរសទាំងនោះ រៀនធម៌ដោយមានចំណងភោជនលើករោសនេផង

ដោយមានចំណងភោជនដោះស្រាយវិទ្យុះដូច្នេះដូច្នេះផង ក្បាលបុត្រទាំង

ឡាយ រៀនធម៌ដើម្បីប្រយោជន៍ណា^(៥) ពួកមោឃបុរសនោះ មិន

បានខ្លួនប្រយោជន៍នោះ របស់ធម៌នោះឡើយ ធម៌ទាំងឡាយនោះដែល

១ បានខាងព្រះសូត្រទាំង ១១០ សូត្រ មានពាក្យថា ត្រៃមិទំ ភពវិពា ដូច្នេះជាដើម ។
២ បានខាងជាតក ៥៥០ មានអបណ្ណជាតកជាដើម ។ ៣ បានខាងសូត្រទាំងអស់ដែល
សង្កេតអំពីសេចក្តីអស្ចារ្យ មានពាក្យថា ចក្ខុវេទនា ភិក្ខុវេទនា អនុវេទនា អនុដូច្នេះ
ជាដើម ។ ៤ បានខាងសូត្រទាំងឡាយមានចូលរួមសូត្រ មហាជេសូត្រ សម្មាសម្ពុទ្ធិសូត្រ
សត្តបញ្ញាសូត្រ សង្ការកាដិធម៌សូត្រ និងមហាបុណ្ណមសូត្រជាដើម និងសូត្រទាំងពួង
ដែលអ្នកសូត្របានសេចក្តីច្រកអរហើយចេះតែសូត្រ ១ ទៅ ។ ៥ សំដៅយកចក្ខុវេទនា ។

ឥតិវាធម្មមោក្ខានិសំសា ច យស្សត្ថាយ ធម្ម៍
 បរិយាប្បណន្តិ តញ្ចស្ស អត្ថំ អនុកោន្តិ តេសំ តេ
 ធម្មា ទុក្ខហិតា ធីយរត្ថំ អហិតាយ ទុក្ខាយ
 សំវត្ថន្តិ តំ តិស្ស មោតុ ទុក្ខហិតត្តា ភិក្ខុវេ
 ធម្មានំ ។

[១៧] ឥធម បទ ភិក្ខុវេ ឯកោ កុលបុត្តា ធម្ម៍
 បរិយាប្បណន្តិ សុត្ថំ តេយ្យំ វេយ្យាករណំ តាថ ឧបាសំ
 ឥតិវុត្ថកំ ជាតកំ អព្ភតធម្មំ វេទលុំ តេ តំ ធម្ម៍
 បរិយាប្បណន្តា តេសំ ធម្មានំ បញ្ញាយ អត្ថំ ឧបប-
 រិក្ខន្តិ តេសំ តេ ធម្មា បញ្ញាយ អត្ថំ ឧបបរិក្ខតំ
 និដ្ឋានំ ទមន្តិ តេ ទ ទេវ ឧបាម្ពានិសំសា ធម្ម៍
 បរិយាប្បណន្តិ ទ ឥតិវាធម្មមោក្ខានិសំសា ច យស្ស-
 ត្ថាយ ធម្ម៍ បរិយាប្បណន្តិ តញ្ចស្ស អត្ថំ អនុកោន្តិ

លើកទោសគេផង ដោយមានបំណងតែខាងដោះស្រាយក្លែងច្រឡំ ដូច្នេះ
 ដូច្នេះផង កុលបុត្រទាំងឡាយទៀនធម៌ ដើម្បីប្រយោជន៍ណា ពួក
 មោឃបុរសនោះក៏មិនបានឡូត៍ប្រយោជន៍នោះ របស់ធម៌នោះឡើយ ធម៌
 ទាំងឡាយនោះ ដែលមោឃបុរសទាំងនោះទៀនមិនល្អហើយ ក៏ប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខអស់កាលយូរអង្វែង ដំណើរ
 នោះព្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះជាធម៌ទាំងឡាយ ដែល
 មោឃបុរស ទៀនមិនល្អហើយ យ៉ាងនេះឯង ។

[១៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ មានកុលបុត្រ
 ពួកខ្លះទៀនធម៌ គឺ សុត្ថៈ តេយ្យៈ វេយ្យាករណៈ តាថា ឧបាសៈ ឥតិវុត្ថកៈ
 ជាតកៈ អព្ភតធម្មៈ វេទល្អៈ កុលបុត្រទាំងនោះ លុះទៀនធម៌នោះហើយ
 ក៏ពិចារណាឡូត៍សេចក្តីនៃធម៌ទាំងឡាយនោះដោយប្រាជ្ញា ធម៌ទាំងនោះ
 លុះកុលបុត្រទាំងនោះពិចារណាឡូត៍សេចក្តីដោយប្រាជ្ញាហើយ ក៏ប្រាកដ
 ច្បាស់ក្នុងចិត្ត កុលបុត្រទាំងនោះមិនមែនទៀនធម៌ ដោយមានបំណងតែ
 ខាងលើកទោសគេផង មិនមែនទៀនធម៌ដោយមានបំណងតែខាងដោះ
 ស្រាយក្លែងច្រឡំដូច្នេះផង កុលបុត្រខ្លះទៀនធម៌ ដើម្បីប្រយោជន៍
 ណា កុលបុត្រទាំងនោះ ក៏បានឡូត៍ប្រយោជន៍នោះ របស់ធម៌នោះ

ពេញវិញ្ញាណ អលកទ្ធិបរមសុត្តន្ត បុគ្គលិកា បុរា

តេសំ តេ ធម្មា សុគហិតា ធិយវត្ថុ ហិតាយ
 សុទាយ សំវត្ថុន្តំ តំ កំស្ម្ម ហេតុ សុគហិតត្តា
 ភិក្ខុវេ ធម្មានំ ។ សេយ្យដាមិ ភិក្ខុវេ បុរិសោ
 អលកទ្ធិត្ថកោ អលកទ្ធិកវេសី អលកទ្ធិបរិយេសនំ
 ចរមាធា សោ បស្សេយ្យ មហន្តំ អលកទ្ធិ តមេនំ
 អជបទេន នឿន ឧស្ម័ន សុធិត្តហិតំ ធិត្តឈ្លាយ្យ អជប-
 ទេន នឿន សុធិត្តហិតំ ធិត្តហេត្វា តំវាយំ សុគហិតំ
 តឈ្លាយ្យ កំត្តាមិ សោ ភិក្ខុវេ អលកទ្ធា តស្ម្ម
 បុរិសស្ម្ម ហត្ថំ វា ពាហំ វា អញ្ញាតវំ វា អង្គប្បទុន្តំ
 កោតេហំ បលិវេធយ្យ អជទោ សោ នេវ តតោនិ-
 ធានំ មរណំ វា ធិត្តធម្មេយ្យ មរណាមត្ថំ វា ធិត្តុ-
 តំ កំស្ម្ម ហេតុ សុគហិតត្តា ភិក្ខុវេ អលកទ្ធិស្ម្ម
 វិវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ ឥនេកកថេ កុលបុត្តា ធម្ម-
 បរិយាប្បណន្តំ សុត្ថំ ភេយ្យំ វេយ្យាករណំ កាថំ

ពេញវិញ្ញាណ អលកទ្ធិបរមសុត្តន្ត បុគ្គលិកា បុរា

ធម៌តាំងនោះដែលកុលបុត្រពួកហោរៀវព្រួយហើយ ដើម្បីប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 ប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខអស់កាលយូរវែង ដំណើរនោះព្រោះ
 ហេតុអ្វី ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ ព្រោះហេតុនៃធម៌តាំងឡាយដែលកុលបុត្រ
 តាំងនោះ បានរៀនដោយល្អ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ ដូចបុរសអ្នក
 ត្រូវការដោយពស់វែក វៃស្ទឹងកេតស៍វែក គ្រាប់ទៅវៃស្ទឹងកេតស៍វែក
 បុរសនោះបានឃើញពស់វែក ១ យ៉ាងធំ ក៏ស្ទឹងកេតស៍វែកនោះដោយ
 ដំបងដូចជាជើងពពែ ដោយស្រួលចូល លុះសន្តិភ័យដោយដំបងដូចជា
 ជើងពពែ យ៉ាងស្រួលហើយ ក៏ចាប់ត្រង់កយ៉ាងមាំ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ
 ពស់វែកនោះរុំព័ទ្ធដែបុរសដើមដៃបុរសវ័យវ័យក្មេងឈាមមួយនៃបុរសនោះ ដោយ
 រុំតត់តាំងឡាយក៏មិនហើយ តែបើទុកជាដូច្នោះ បុរសនោះក៏មិនដល់ខ្ញុំ
 សេចក្តីស្លាប់ ឬសេចក្តីទុក្ខជិតនឹងស្លាប់ មានពស់វែកនោះជាហេតុទេ
 ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ ព្រោះថាពស់វែក
 បុរសនោះចាប់ត្រូវចំនង ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ មាន
 កុលបុត្រពួកខ្លះ រៀនធម៌ គឺ សុត្តៈ ភេយ្យៈ វេយ្យាករណៈ កាថា

សុត្តន្តបិដក អដ្ឋវគ្គបិដក បួនបក្កនិកាយៈ

ឧទាធំ ឥតិវុត្តកំ ជាតកំ អក្ខតធម្មំ វេទល្យំ តេ
 តំ ធម្មំ ចរិយាបុណិកា តេសំ ធម្មាធំ បញ្ញាយ
 អត្ថំ ឧបបរិក្ខត្តំ តេសំ តេ ធម្មា បញ្ញាយ អត្ថំ
 ឧបបរិក្ខត្តំ ធម្មាធំ ឧបបរិក្ខត្តំ តេ ន វេទ ឧទា-
 រម្ពានិសំសា ធម្មំ ចរិយាបុណិកា ន ឥតិវុត្តកំ ធម្ម-
 មោក្ខានិសំសា ច យស្សត្ថាយ ធម្មំ ចរិយា-
 បុណិកា តត្ថស្ស អត្ថំ អនុកោត្តំ តេសំ តេ ធម្មា
 សុគហិតា ធម្មរត្ថំ ហិតាយ សុទាយ សំវត្ថុធំ តំ
 តិស្ស ហេតុ សុគហិតតា កិក្ខុវេ ធម្មាធំ ។
 តស្មាតិហា កិក្ខុវេ យស្ស មេ ភាសិតស្ស អត្ថំ
 អាជាធម្មោ តថា នំ ជាធម្មោ យស្ស ច
 ចន មេ ភាសិតស្ស អត្ថំ ន អាជាធម្មោ អហំ
 វេ តត្ថេវ(១) បដិប្បត្តិតោ យេ វា ចនស្ស វិយត្តា
 កិក្ខុ កុល្យបមំ វេ កិក្ខុវេ ធម្មំ នេសិស្សាមិ

សុត្តន្តបិដក អដ្ឋវគ្គបិដក បួនបក្កនិកាយៈ

ឧទាធំ ឥតិវុត្តកំ ជាតកំ អក្ខតធម្មំ វេទល្យំ តេ
 តំ ធម្មំ ចរិយាបុណិកា តេសំ ធម្មាធំ បញ្ញាយ
 អត្ថំ ឧបបរិក្ខត្តំ តេសំ តេ ធម្មា បញ្ញាយ អត្ថំ
 ឧបបរិក្ខត្តំ ធម្មាធំ ឧបបរិក្ខត្តំ តេ ន វេទ ឧទា-
 រម្ពានិសំសា ធម្មំ ចរិយាបុណិកា ន ឥតិវុត្តកំ ធម្ម-
 មោក្ខានិសំសា ច យស្សត្ថាយ ធម្មំ ចរិយា-
 បុណិកា តត្ថស្ស អត្ថំ អនុកោត្តំ តេសំ តេ ធម្មា
 សុគហិតា ធម្មរត្ថំ ហិតាយ សុទាយ សំវត្ថុធំ តំ
 តិស្ស ហេតុ សុគហិតតា កិក្ខុវេ ធម្មាធំ ។
 តស្មាតិហា កិក្ខុវេ យស្ស មេ ភាសិតស្ស អត្ថំ
 អាជាធម្មោ តថា នំ ជាធម្មោ យស្ស ច
 ចន មេ ភាសិតស្ស អត្ថំ ន អាជាធម្មោ អហំ
 វេ តត្ថេវ(១) បដិប្បត្តិតោ យេ វា ចនស្ស វិយត្តា
 កិក្ខុ កុល្យបមំ វេ កិក្ខុវេ ធម្មំ នេសិស្សាមិ

ឧបសគ្គ អនុស្សាវរីយ៍ ក្នុងកិច្ចការ ធម្មតា

និក្ខរណាត្ថាយ ហោ តហណាត្ថាយ តំ សុណាថ
សាធុកំ មនសិករោថ ភាសិស្សាមីតិ ។ ឯវំ កន្ត្តិ
ហោ តេ ភិក្ខុ ភកវតោ បទ្ធស្សោសុំ ។

(១៨) ភកវ ឯតនកេថ សេយ្យថាមិ ភិក្ខុវេ
បុរិសោ អន្ធានមក្ខប្បដិមន្នោ សោ បស្សេយ្យ មហន្តំ
ឧនកណ្ណំ ឱវមតីរំ(១) សាសង្កំ សប្បដិកយំ ចារិម-
តីរំ ទេមំ អប្បដិកយំ នចាស្ស ឆារិ សន្តារណី ឧត្តរសេ-
តុ វា អចារិ ចារិ កមនាយ តស្ស ឯវមស្ស អយំ ហោ
មហា ឧនកណ្ណកេ ឱវមតីរំ(២) សាសង្កំ សប្បដិកយំ
ចារិមតីរំ ទេមំ អប្បដិកយំ នត្ថិ ច ឆារិ សន្តា-
រណី ឧត្តរសេតុ វា អចារិ ចារិ កមនាយ យទ្ធជាហំ
តិណកដ្ឋសាទាបលាសំ សង្កត្តិកា កុលំ តទ្ធិកា

• ១. វិចិត្រី ។ ២. វិចិត្រី ។ ៣. វិចិត្រី ។ ៤. វិចិត្រី ។ ៥. វិចិត្រី ។ ៦. វិចិត្រី ។

ឧបសគ្គ អនុស្សាវរីយ៍ ក្នុងកិច្ចការ ធម្មតា

ដើម្បីឲ្យលាស់ខ្លួនចេញ មិនមែនដើម្បីឲ្យនៅប្រកាន់ឡើយ ឬក៏ទាំង
ឡាយចូរច្រកស្តាប់ខ្លះសេចក្តីនោះ ចូរឆ្ងាយពីក្តីទុកដាក់ឲ្យប្រពៃ គឺជាគត
នឹងសម្តែង ។ ក៏កុំទាំងនោះទទួលព្រះក្នុងដីកា នៃព្រះមានព្រះភាគថា
ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។

(១៨) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ខ្ញុំឯងក៏កុំទាំង
ឡាយ ដូចជាបុរសអ្នកដើរផ្លូវឆ្ងាយ បុរសនោះឃើញ ខ្ញុំអន្លង់ទឹក
ដឹង មានគ្រើយទាំងអាយប្រកបដោយសេចក្តីរន្សៀស ប្រកបដោយ
ភ័យ មានគ្រើយទាំងអាយដីក្សេម ប្រាសចាកភ័យ តែជាទូក ក្នុង
បុស្កានសម្រាប់ឆ្លងពីគ្រើយអាយ ទៅគ្រើយអាយ នៃបុរសនោះមិន
មានឡើយ បុរសនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អន្លង់ទឹកដឹងនេះ
មានគ្រើយទាំងអាយប្រកបដោយសេចក្តីរន្សៀសនិងភ័យ មានគ្រើយទាំង
អាយដីក្សេម ប្រាសចាកភ័យ ទូក ក្នុងបុស្កានសម្រាប់ឆ្លងពីគ្រើយទាំង
អាយទៅគ្រើយទាំងអាយភ័យ បើដូច្នេះ មានតែកាតាសព្វប្រមូល
ស្មៅ កំណាត់ឈើ មែកឈើ និងចំបើង យកមកចងធ្វើជាក្នុង ហើយ

តំ កុល្លំ ធិស្សាយ ហត្ថេហំ ច ចានេហំ ច
 វាយមមាតោ សោត្ថិតា ចារំ ឧត្តរេយ្យន្តិ ។ អថ-
 ោ សោ ភិក្ខុវេ បុរិសោ តិណ្ហកដ្ឋសាទាបលាសំ
 សង្កន្តិតា កុល្លំ តទ្ធិតា តំ កុល្លំ ធិស្សាយ ហត្ថេហំ
 ច ចានេហំ ច វាយមមាតោ សោត្ថិតា ចារំ ឧត្ត-
 រេយ្យ តស្ស ឧត្តន្តស្ស ចារកតស្ស^(១) វរមស្ស
 ពហុការោ ចោ មេ អយំ កុល្លោ សមាហំ កុល្លំ
 ធិស្សាយ ហត្ថេហំ ច ចានេហំ ច វាយមមាតោ
 សោត្ថិតា ចារំ ឧត្តន្តោ យទ្ធាហំ សមំ កុល្លំ
 សីសេ វា អារាមេតា ទន្ថេ វា បច្ឆារាមេតា^(២)
 យេនកាមំ បញ្ញមេយ្យន្តិ ។ តំ កី មញ្ញេ ភិក្ខុវេ
 អថ នុ សោ បុរិសោ វរិការី តស្សី កុល្លេ កិច្ច-
 ការី អស្សាតិ ។ នោ ហេតំ កន្ថេ ។ កថំការី
 ច សោ ភិក្ខុវេ បុរិសោ តស្សី កុល្លេ កិច្ចការី
 អស្ស ។ សធិ ភិក្ខុវេ តស្ស បុរិសស្ស ចារកតស្ស^(៣)
 វរមស្ស ពហុការោ ចោ មេ អយំ កុល្លោ

១ ឧ. តស្ស តិណ្ហស្ស ចារំ តតស្ស ។ ម. តស្ស បុរិសស្ស តិណ្ហស្ស ចារំ តតស្ស ។
 ២ ឧ. ទ្វារោ ។ ៣ ឧ. ម. តិណ្ហស្ស ចារំ តតស្ស ។

កាស្រ័យន្តក្សននោះ ព្យាយាមដោយដៃនិងជើង ឆ្លងទៅកាន់ត្រើយ
 ខាងនាយដោយស្មស្តីបាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដឹងថាខ្លះនិង
 បុរសនោះត្រឹមមូលស្មៅ កំណត់ឈើ មែកឈើ និងចំបើង មកចងជា
 ក្បួន ហើយបានកាស្រ័យក្បួននោះ ព្យាយាមដោយដៃនិងជើង ឆ្លងទៅ
 កាន់ត្រើយខាងនាយបានដោយស្មស្តី កាលបុរសនោះឆ្លងទៅដល់ត្រើយ
 ខាងនាយហើយ ក៏មានសេចក្តីគ្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ក្បួននេះមានឧបការៈ
 ច្រើនដល់ភាគាអញ ។ បានកាស្រ័យក្បួននេះ ព្យាយាមដោយដៃនិងជើង
 ឆ្លងមកដល់ត្រើយដោយស្មស្តីបាន បើដូច្នោះតាមតែភាគាអញលើកក្បួន
 នេះទូលលើក្បាលឬលើនឹងក ដើរចេញទៅកាន់វិគ្គតាមប្រាថ្នា ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច បុរសនោះ
 ធ្វើយ៉ាងនេះ បានឈ្មោះថាជាអ្នកធ្វើសេចក្តីសមគួរដល់ក្បួននោះឬទេ ។
 ចត្តគ្រូព្រះអង្គដឹងច្រើន ហេតុនោះមិនមែនដូច្នោះទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ចុះបុរសនោះ ធ្វើដូចម្តេច ទើបបានឈ្មោះថាធ្វើសេចក្តីសមគួរដល់ក្បួន
 នោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសនោះឆ្លងដល់ត្រើយនាយក្នុងវិធីនោះ
 គួរតែគ្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ក្បួននេះមានឧបការៈច្រើន ដល់ភាគាអញ ។

ឧបសម្ព័ន្ធ រាងកាយសព្វ ៥ វិជ្ជាដ្ឋាន

ឥមាហំ កុល្លំ ធិស្សាយ ហេតុហិ ច តាធម៌
 ឆ វាយមមាធនោ សោត្តំជា ចារំ ឧត្តិស្ថោ យទ្ធ
 ធាហំ ឥមំ កុល្លំ ថេវេ វា ឧស្សាបេត្វា(១) ឧទ-
 កេ វា ឧបិលាបេត្វា យេនកាមំ មគ្គមេយ្យន្តិ ។
 ឯវកាវ ចោ សោ ភិក្ខុវេ បុរិសោ តស្មី កុល្លេ
 តំច្ចតាវ មស្ស ។ ឯវមេវ ចោ ភិក្ខុវេ កុល្លេមមោ
 មយា ធម្មោ ទេសិកោ ធិត្តរណត្ថាយ នោ កហ-
 ណត្ថាយ កុល្លេមមំ វេ ភិក្ខុវេ ធម្មំ ទេសិតំ(២)
 អាជាធន្តេហិ ធម្មាមំ វេ មហាតត្វា ចកេវ មធម្មា ។

(១៩) ធម៌មាធិ ភិក្ខុវេ ធិដ្ឋដ្ឋានាធិ ។ កកតមាធិ
 ឆ ។ ឥឆ ភិក្ខុវេ មស្សតវា បុត្តដ្ឋនោ អរិយាធិ
 អធស្សវី អរិយធម្មស្ស អកោវិជោ អរិយធម្ម អវិជិតោ

១ ឧ. ឧស្សាបេត្វា ។ ម. ឧស្សាបេត្វា ។ ២ ឧ. ធម្មំ ទេសិតំ ឆ វិស្សតិ ។

ឧបសម្ព័ន្ធ រាងកាយសព្វ ៥ វិជ្ជាដ្ឋាន

បានតាមរយៈស្រ្តីក្មេងនេះហើយ ព្យាយាមដោយវិធីនេះ ឆ្លងបក
 ដល់គ្រឹយនាយបានដោយស្ម័គ្រ បើដូច្នោះមានតែកត្តាអញ្ចរេតក្សម
 នេះ ដាក់លើគោក ឬតន្ត្រីចក្ខុវិគ ហើយដើរចេញទៅកាន់វិគ្គតាម
 ប្រាថ្នា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសនោះ ដែលធ្វើយ៉ាងនេះបាន
 ឈ្មោះថាជាអ្នកធ្វើសេចក្តីសមគួរដល់ក្សននោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ធម៌មានឧបមាដូចជាក្សន ដែលគេថាគតសម្តែងហើយ ដើម្បីឱ្យរលាស់
 ខ្លួនចេញ មិនមែនដើម្បីឱ្យនៅប្រកាន់ឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលបើអ្នកទាំងឡាយ ដឹងច្បាស់នូវធម៌ មានឧបមាដូចក្សន ដែល
 គេថាគតសម្តែងហើយ គប្បីលះបង់ធម៌(១) ទាំងឡាយចេញ ទ័តិចាបាច់
 ពោលទៅថ្វីដល់អកុសលធម៌ ។

(១៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុជាវិគាមំ នៃវិជ្ជាទាំងឡាយ
 នេះ មាន ៦ ។ ហេតុជាវិគាមំ នៃវិជ្ជាទាំង ៦ គឺដូចម្តេចខ្លះ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុត្តដ្ឋនក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនចេះដឹង មិនឃើញ
 នូវពួកអរិយបុគ្គល មិនល្អាសក្នុងអរិយធម៌ មិនសិក្សាក្នុងអរិយធម៌

១ អន្តិកថា ថា បាធនិលំសមចៈ វិគំវិចស្សនា ។ ដែលព្រះសាស្តាឱ្យលះនោះ គឺឱ្យ
 លះចេញពីក្នុងសមចៈ វិគំវិចស្សនានោះឯង ។

ឃ្លាច្រើន ឃ្លាតច្រើន ឃ្លាតច្រើន ឃ្លាតច្រើន

អរិយានំ ឧស្សាវរិ អរិយធម្មស្ស កោវិទោ អរិយធម្ម
 សុវិជ្ជតោ សម្មាសាវនំ ឧស្សាវរិ សម្មាសធម្មស្ស
 កោវិទោ សម្មាសធម្ម សុវិជ្ជតោ រូបំ នេតំ មម
 នេសោហមស្មំ ន មេសោ អត្តាតិ សមទុបស្សតិ វេទនំ
 នេតំ មម នេសោហមស្មំ ន មេសោ អត្តាតិ សម-
 ទុបស្សតិ សត្វំ នេតំ មម នេសោហមស្មំ ន មេ-
 សោ អត្តាតិ សមទុបស្សតិ សត្វំវេ នេតំ មម នេ-
 សោហមស្មំ ន មេសោ អត្តាតិ សមទុបស្សតិ យឡង្គំ
 ធិដ្ឋំ សុតំ មុតំ វិញ្ញាតំ បត្តំ បរិយេសិតំ អនុវិចិតំ
 មនសា តឡង្គំ នេតំ មម នេសោហមស្មំ ន មេសោ
 អត្តាតិ សមទុបស្សតិ យឡង្គំ ធិដ្ឋំផ្កាវំ សោ លោកោ

ឃ្លាច្រើន ឃ្លាតច្រើន ឃ្លាតច្រើន ឃ្លាតច្រើន

បានឃើញព្រះពុទ្ធជាដ៏ល្អ ជាអ្នកស្មោះត្រង់ បានសិក្សាដោយ
 ប្រពៃណីដោយធម៌ បានឃើញព្រះពុទ្ធជាអ្នកស្មោះត្រង់ ជាអ្នកស្មោះត្រង់
 រឹបធម៌ បានសិក្សាដោយប្រពៃណីសម្បត្តិសម ពិចារណាឃើញនូវរូប
 ថា ខ្លះមិនមែនជារបស់អាត្មាអញ ខ្លះមិនមែនជាអាត្មាអញ ខ្លះមិន
 មែនជាខ្លួនរបស់អាត្មាអញ ពិចារណាឃើញនូវវេទនាថា ខ្លះមិនមែនជា
 របស់អាត្មាអញ ខ្លះមិនមែនជាអាត្មាអញ ខ្លះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អាត្មា
 អញ ពិចារណាឃើញនូវសញ្ញាថា ខ្លះមិនមែនជារបស់អាត្មាអញ ខ្លះ
 មិនមែនជាអាត្មាអញ ខ្លះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អាត្មាអញ ពិចារណាឃើញ
 នូវសង្ខារទាំងឡាយថា ខ្លះមិនមែនជារបស់អាត្មាអញ ខ្លះមិនមែនជា
 អាត្មាអញ ខ្លះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អាត្មាអញ ការច្នៃឈើណាដែលបាន
 ឃើញ បានឮ បានពាល់ក្រូវ បានដឹងច្បាស់ បានដល់ បានស្ម័គ្រចិត្ត
 បានពិចារណាឃើញ ។ ដោយចិត្ត ក៏ពិចារណាឃើញនូវការច្នៃឈើនោះថា
 ខ្លះមិនមែនជារបស់អាត្មាអញ ខ្លះមិនមែនជាអាត្មាអញ ខ្លះមិនមែនជាខ្លួន
 របស់អាត្មាអញ ហេតុជាទីតាំងនៃទិដ្ឋិណាថា នោះជាសត្វលោក

សុត្តន្តបិដក បញ្ញិបិកាបិដក បួសប្បដិសន្ធិ

សោ អត្តា សោ បេច្ច កវិស្សាមិ ទិវត្ថា ធុរោ

សស្សតោ អវិចារិណាមនុស្សោ សស្សតិសមំ តថេវ

វស្សាមិទិ តម្បិ នេតំ មម នេសោហាមស្មិ ន មេសោ

អត្តាទិ សមនុបស្សាទិ សោ ឯវំ សមនុបស្សតោ

អសតិ ន បរិសស្សាទិ ។

(២០) ឯវំ វុត្តោ អញ្ញាតោ កិក្ខុ កកវន្តំ ឯតន្តរោច

សិយា ទុ ទោ កន្តោ តហិទ្ធា អសតិ បរិសស្សាទិ ។

សិយា កិក្ខុទិ កកវា អរោច ឥន កិក្ខុ ឯតាទ្ធស្ស

ឯវំ ហោតិ អហ វត មេ តំ វត មេ នត្ថិ

សិយា វត មេ តំ វតាហំ ន លកាមិទិ សោ

សុត្តន្តបិដក បញ្ញិបិកាបិដក បួសប្បដិសន្ធិ

ខោរណំខ្លួន កត្តបរិសោធន៍ ទៅក្នុងបរិសោធន៍ ពីរដងក្នុងលក្ខណ៍នៃចក្ខុ
បិកាមេបិមេប្រែប្រួល បិកាមេប្រែប្រួលសស្សតិក្ខុ ដូច្នេះឯង ក៏ពិចារណា
ឃើញម្ខាងហេតុជាទីតាំងនៃទិដ្ឋិមានថា គុំបិមេប្រែប្រួលជាបេសកក្ខត្តា គុំ
បិមេប្រែប្រួលជាបេសកក្ខត្តា គុំបិមេប្រែប្រួលជាបេសកក្ខត្តា គុំបិមេប្រែប្រួលជាបេសកក្ខត្តា
នោះ កាលពិចារណាឃើញច្បាស់យ៉ាងនេះ កាលបើវត្ថុនោះមិនមាន
គឺថា វិនាសទៅ ក៏មិនគត់ស្មុគស្មាញ ។

(២០) លុះត្រូវមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ មាន
ភិក្ខុ ១រូប បានត្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បរិក្ខត្រាបអង្គ
ដ៏ចម្រើន បើបរិក្ខត្រាបអង្គនោះមិនមាន គឺថាវិនាសទៅ សេចក្តីគត់ស្មុគ
មានឬទេ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់តបថា ម្ចាស់ភិក្ខុ មាន ហើយទ្រង់
ត្រាស់តទៅទៀតថា ម្ចាស់ភិក្ខុ ចុះត្រាបអង្គនោះមិនមាន មានសេចក្តី
ត្រូវយ៉ាងនេះថា ទ្រព្យរបស់អាត្មាអញមានហើយ តែឥឡូវ ទ្រព្យ
របស់អាត្មាអញនោះ ត្រឡប់ទៅជាគ្មានវិញ^(១) ទ្រព្យណា ដែលអាត្មា
អញគួរបាន ឥឡូវអាត្មាអញ មិនបានទ្រព្យនោះឡើយ ចុះត្រាបនោះ

១ ខូចខាតទៅដោយស្តេចបរិសាធំ ចោលចូល ក្លែងទេ ទឹកស៊ី ឬស្លាប់ទៅដោយប្រើ
ប្រាស់ ។ អង្គីថា ។

ចេតនាស្ស អរហន្តបរមសុត្តន្ត បរិច្ឆេទបិដក

សោចតិ តិលមតិ បរិទេវតិ ឧវត្តាន្ទី កក្កុតិ សម្មោហំ
 អាចជ្ជតិ ឯវំ ទោ កិក្ខុ តហិទ្ធា អសតិ បរិកស្សនា
 ហោតិ ។ សិយា បទ កន្ថេ តហិទ្ធា អសតិ អបរិ-
 កស្សនាតិ ។ សិយា កិក្ខុតិ កក្កា អរោច ឥទ្ធ
 កិក្ខុ ឯកក្ខស្ស ទ ឯវំ ហោតិ អហុ វត មេ តំ វត
 មេ ទតុ សិយា វត មេ តំ វតហំ ទ លកា-
 មីតិ សោ ទ សោចតិ ទ តិលមតិ ទ បរិទេវតិ
 ឧវត្តាន្ទី កក្កុតិ ទ សម្មោហំ អាចជ្ជតិ ឯវំ ទោ
 កិក្ខុ តហិទ្ធា អសតិ អបរិកស្សនា ហោតិ ។
 សិយា ទ ទោ កន្ថេ អជ្ឈត្ថំ អសតិ បរិ-
 កស្សនាតិ ។ សិយា កិក្ខុតិ កក្កា អរោច
 ឥទ្ធ កិក្ខុ ឯកក្ខស្ស ឯវំ ទិដ្ឋិ ហោតិ

ចេតនាស្ស អរហន្តបរមសុត្តន្ត បរិច្ឆេទបិដក

កិសោកសេវ សំបុក ឡិក្ខន្ធិយ ភក្ក្រ្ត កក្កុតិកម្មញ្ញ ឯវំ
 ឡិសចក្កិវង្វិនភូម ម្នាលភិក្ខុ កាលបើបរិភោគានក្រៅមិនមានហើយ
 សេចក្តីគក់ស្អក វេចន៍មាន យ៉ាងនេះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះ
 កាលបើបរិភោគានក្រៅ មិនមានហើយ សេចក្តីមិនគក់ស្អកមានដែរឬ
 ទេ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់តបថា ម្នាលភិក្ខុ មាន ហើយទ្រង់ត្រាស់
 តទៅទៀតថា ម្នាលភិក្ខុ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ មិនមាន
 សេចក្តីគ្រោះ យ៉ាងនេះថា ទ្រព្យរបស់គាត់អញ្ចាញមានហើយ តែឥឡូវ
 ទ្រព្យរបស់គាត់អញ្ចាញនោះ ត្រូវចំទៅជាគ្នានិញ ទ្រព្យណា ដែល
 គាត់អញ្ចាញបាន ឥឡូវគាត់អញ្ចាញមិនបានទ្រព្យនោះឡើយ បុគ្គលនោះ
 មិនសោកសៅ មិនសំបុក មិនឡិក្ខន្ធិយ មិនភក់ទ្រូង កក្កុតិកម្មញ្ញ
 មិនដល់ឡិសចក្កិវង្វិនភូម ម្នាលភិក្ខុ កាលបើបរិភោគានក្រៅមិនមាន
 ហើយ សេចក្តីមិនគក់ស្អក វេចន៍មាន យ៉ាងនេះ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ចុះកាលបើវត្ថុនានាក្នុងមិនមានហើយ សេចក្តីគក់ស្អក មានឬ
 ទេ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់តបថា ម្នាលភិក្ខុ មាន ហើយទ្រង់ត្រាស់
 តទៅទៀតថា ម្នាលភិក្ខុ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ មានសេចក្តីយល់

សោ លោកោ សោ អត្ថា សោ មេត្ត ករិស្សាមិ
 ចិត្តោ ធុរេ សស្សតោ អវិបរណាមនឌោ សស្សតិ-
 សមំ តថេវ វេស្សមីតិ សោ សុណាតិ តថាគតស្ស
 វា តថាគតស្សវកស្ស វា សទ្ធសំ ទិដ្ឋិដ្ឋាបាទិដ្ឋាមបរិ-
 យុដ្ឋាទាភិទិវេសាទុសយាទំ សមុគ្គា កាយ សព្វសង្ខា-
 រសេវថាយ សព្វបដិច្ចដិទិស្សតាយ តណ្ហាត្តយាយ
 វិរាគាយ វិរេជាយ វិញ្ញាយ ធម្មំ នេសេន្តស្ស ។
 តស្សេវ^(១) ហោតិ ឧច្ឆេដ្ឋិស្សាមិ ឆាមស្ស វិទស្សិ-
 ស្សាមិ ឆាមស្ស ទស្ស ឆាម ករិស្សាមីតិ
 សោ សោទតិ តិលមតិ បរិទេវតិ ឧវត្តាជ្ជិ កក្កតិ

ឃើញបែបនេះ ហើយសព្វពេល ហើយខ្លួន ពេញចិត្ត
ទៅក្នុងបរលោក រឹងប៉ឹងប្រកួតប្រជែងទាត់វិចារ មិនប្រែប្រួល មិននៅ
ចម្លងជាសស្សតិវត្ថុឡើយ បុគ្គលនោះដែលស្តាប់ពាក្យរបស់គាត់
ក្តី របស់សាវ័កនៃគាត់ក្តី ដែលសម្តែងឲ្យគាត់រំលឹកនូវទិដ្ឋភាព
ហេតុនៃទិដ្ឋិ(១) និងទីតាំងកាលនៃទិដ្ឋិ និងសេចក្តីគ្របសង្កត់នៃទិដ្ឋិ
អនុស្សយដែលតាំងនៅចំក្នុងសន្តាន ដើម្បីរម្ងាប់នូវសង្ខារទាំងឡាយ ដើម្បី
លបង់នូវឧបធិ(២) ទាំងឡាយ ដើម្បីអស់ទៅនៃគណ្ណ ដើម្បីប្រាសចាករាគៈ
ដើម្បីលក់នៃកងទុក្ខ ដើម្បីព្រះឱព្វាន ។ បុគ្គលនោះបានសេចក្តីត្រិះរិះ
យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនឹងស្លាប់ទៅ មិនកើតទៀតឡើយ អាត្មាអញនឹង
វិនាសទៅ មិនកើតទៀតឡើយ អាត្មាអញមុខនឹងមិនកើតទៀតឡើយ
បុគ្គលនោះ ក៏សោកសៅ រំលោភ ខ្សឹកខ្សួល គក់ច្រង កន្ទក់កន្ទេញ

១ ហេតុនៃទិដ្ឋភាព ៨ គឺ ខន្ធ ១ អវិជ្ជា ១ ឥស្សរៈ ១ សញ្ញា ១ វិចារៈ (សេចក្តីប្រឹង) ១
អយោធិសោមនសិការៈ(ការធ្វើឲ្យកក្កដ់ចិត្តដោយខុសទំនង) ១ បាចមិន្ត(មិត្តអាព្រាស់) ១ បរោ-
លាសៈ សំឡេងពីរកងអតិសម្លាប់ជនដទៃ ។ ២ នបដិមាន ៤ គឺ ខន្ធបដិ ១ កិលេសូ-
បដិ ១ អភិសង្ខារបដិ ១ បន្ទាបាមណ្ឌបដិ ១ ។ អធិកថា ។

សង្ខារោ អាចជ្ជតិ ឯវំ ទោ កិក្ខុ អជ្ឈតំ អសតិ
 បរិតស្សនា ហោតីតិ ។ សំយា បទ កន្តេ អជ្ឈតំ
 អសតិ អបរិតស្សនាតិ ។ សំយា កិក្ខុតិ កកវា
 អរោច ឥទ កិក្ខុ ឯកច្ចស្ស ន ឯវំ ធិដ្ឋ
 ហោតិ សោ លោកោ សោ អត្តា សោ បេច្ច
 កវិស្សាមិ និព្វោ នុរោ សស្សតោ អវិបរណាមនន្ទោ
 សស្សតិសមំ តថេវ បស្សមីតិ សោ សុណាតិ តថា-
 កតស្ស វា តថាកតស្សវកស្ស វា សទ្ធភេសំ ធិដ្ឋដ្ឋា-
 នាធិដ្ឋនបរិយុដ្ឋានាភិធិវេសាទុសយាធំ សមុក្សាតាយ
 សត្វសង្ខារសមដាយ សត្វបដិប្បនិស្សក្កាយ តណ្ហា-
 តុយាយ វិរាតាយ ធិរោនាយ ធិព្វានាយ ធម្មំ ទេ-
 សេន្តស្ស ។ តស្ស ន ឯវំ ហោតិ ឧច្ឆិដ្ឋិស្សាមិ

ដល់ម្ចាស់សេចក្តីវិនិច្ឆ័យ ម្ចាស់ភិក្ខុ កាលបើវត្តមានក្នុងបរិវារហើយ
សេចក្តីរកស៊ី វេទនាមានយ៉ាងនេះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពុទ្ធភាព
ថៅវត្តមានក្នុងមិនមានហើយ សេចក្តីមិនរកស៊ី គប្បីមានដែរឬទេ ។
ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់តបថា ម្ចាស់ភិក្ខុ មាន ហើយទ្រង់ត្រាស់តទៅ
ទៀតថា ម្ចាស់ភិក្ខុ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ មិនមានសេចក្តីយល់
ឃើញយ៉ាងនេះថា នោះជាសត្វលោក នោះជាខ្លួន ពាក្យអញនោះ
ទៅក្នុងចរលោក នឹងជាបុគ្គលទៀងទាត់ មិនថា មិនប្រែប្រួល មិននៅ
ចម្លងជាសស្សតិវត្ថុដូច្នោះឯង បុគ្គលនោះ វេទនាស្តាប់ពាក្យនៃគតក្តី
សាវ័កនៃគតក្តី ដែលសម្តែងធម៌ ដើម្បីតាមរំលើងខ្លះខ្លះ និងហេតុ
នៃខ្លះ និងទីតាំងពាក្យនៃខ្លះ និងសេចក្តីគ្របសង្កត់នៃខ្លះ និង
អនុស័យដែលតាំងនៅមាត់សត្វនោះ ដើម្បីរង្វាប់ខ្លះសត្វនោះតាំងពួង ដើម្បី
លះបង់ខ្លះបង់ទាំងពួង ដើម្បីអស់ទៅនៃគណ្ណា ដើម្បីប្រាសចាករកៈ
ដើម្បីរលត់នៃគតក្តី ដើម្បីព្រះនិព្វាន ។ បុគ្គលនោះមិនមានសេចក្តី
ត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ពាក្យអញនឹងសូន្យទៅ មិនកើតទៀតឡើយ ពាក្យ

នាមស្ស វិនិច្ឆ័យស្ស ធម្មស្ស ឧស្ស ពាម ភវិស្ស មិច្ឆិ
 សោ ឧ សោចតិ ឧ តិលមតិ ឧ បរិទេវតិ ឧ ឧវត្តា-
 ឡិ កក្កតិ ឧ សម្មោហំ អាបដ្ឋតិ ឯវំ ទោ កិក្ខុ
 អដ្ឋតំ អសតិ អបរិកស្សនា ហោតិ ។

(២០) តំ(១) កិក្ខុវេ បរិក្ខហំ បរិក្ខណ្ឌោយ្យាថ យ្វា ស្ស
 បរិក្ខហោ ធិត្វោ ធុរោ សស្សតោ អវិបរិណាមធម្មោ
 សស្សតិសមំ តថេវ តិដ្ឋេយ្យ បស្សថ តោ តុម្ពេ កិក្ខុវេ
 តំ បរិក្ខហំ យ្វាស្ស បរិក្ខហោ ធិត្វោ ធុរោ សស្សតោ
 អវិបរិណាមធម្មោ សស្សតិសមំ តថេវ តិដ្ឋេយ្យតិ ។
 តោ ហោតិ កណ្ត ។ សាធុ កិក្ខុវេ អហម្យំ ទោ តំ កិក្ខុវេ
 បរិក្ខហំ ឧ សមទុបស្សមិ យ្វាស្ស បរិក្ខហោ ធិត្វោ
 ធុរោ សស្សតោ អវិបរិណាមធម្មោ សស្សតិសមំ តថេវ
 តិដ្ឋេយ្យ ។ តំ(២) កិក្ខុវេ អត្តវាទុចាទាធិំ ឧចាទិ-
 យេថ យស្ស(៣) អត្តវាទុចាទាធិំ ឧចាទិយតោ ឧ
 ឧប្បន្នេយ្យំ សោកាបរិទេវតិក្ខុនោមឧស្សនាយាសា

១ ឧ. កញ្ចិ ។ ២ ឧ. តំ ហិ ។ ៣ ឧ. យំ ឧស្ស ។

ញោតិវិវាសាវេវ បិរោក្ខត្យោក្ខេយ្យេ ពញាញុប្បដោរិធិបិចេក្ខ
 ទៀតឡើយ បុគ្គលនោះមិនសាកសៅ មិនលំបាក មិនខ្សឹកខ្សួល មិន
 គក់ច្រូង កន្ទក់កន្ទញ មិនដល់ខ្លាសចក្ខុវិស្វនិក្ខេប ម្ចាស់ភិក្ខុ កាល
 បើគ្រាន់ក្នុងមិនមានហើយ សេចក្តីមិនគក់ស្អុត វេចន៍មានយ៉ាងនេះ ។

(២១) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទ្រព្យរបស់ណា ដែលទៀងទាត់ មិត-
 ថេវ មិនប្រែប្រួល មិតនៅដូចជាសស្សតិក្ខុដូច្នោះឯង អ្នកទាំងឡាយ
 គប្បីគន់មើលនូវទ្រព្យរបស់នោះចុះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទ្រព្យរបស់
 ណា ដែលទៀងទាត់ មិតថេវ មិនប្រែប្រួល មិតនៅដូចជាសស្សតិ-
 ក្ខុដូច្នោះឯង តើអ្នកទាំងឡាយឃើញនូវទ្រព្យរបស់នោះទេ ។ បរិក្ខេ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកខ្ញុំព្រះអង្គមិនឃើញទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ត្រូវហើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទ្រព្យរបស់ណាដែលទៀងទាត់ មិត-
 ថេវ មិនប្រែប្រួល មិតនៅដូចជាសស្សតិក្ខុដូច្នោះឯង សូម្បីតថាគត
 ក៏មិនឃើញនូវទ្រព្យរបស់នោះដែរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តី
 សោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ពោមឧស្ស សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត មិន
 គប្បីកើតដល់បុគ្គលអ្នកប្រកាន់ នូវអត្តវាទុចាទានណា(១) អ្នកទាំងឡាយ
 ប្រកាន់ នូវអត្តវាទុចាទាននោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តី

១ វាទៈនិងសេចក្តីប្រកាន់ជាខ្លួនដូច្នោះ ។ អន្តិកថា ។

អមាម្បិ ទោ ភំ កិក្ខុវេ ធិដ្ឋិនិស្សយំ ន សម-
 ទុបស្សាមិ យស្ស ធិដ្ឋិនិស្សយំ ធិស្សយតោ ន
 ទុច្ចរេជ្ជេយ្យំ សោគបរិនេរុក្ខនោមនស្សនាយាសា ។

(២២) អត្ថនិ វា កិក្ខុវេ សតិ អត្ថនិយំ មេតិ
 អស្សាតិ ។ ឯវំ កន្ថេ ។ អត្ថនិយេ វា កិក្ខុវេ
 សតិ អត្តា មេតិ អស្សាតិ ។ ឯវំ កន្ថេ ។ អត្ថនិ
 ច កិក្ខុវេ អត្ថនិយេ ច សន្ធិតោ វេតតោ អនុប-
 លត្តិយមាទេ^(១) យម្បិទំ ធិដ្ឋិដ្ឋានំ សោ លោកោ
 សោ អត្តា សោ មេច្ច ភវិស្សាមិ និទ្វា ទុរោ
 សស្សតោ អវិចារិណាមធម្មោ សស្សតិសមំ ភដេវ
 វស្សាមីតិ នាយំ កិក្ខុវេ កេវលោ បរិច្ចរោ
 ពាលធម្មោតិ ។ កិក្ខុវេ ទោ សិយា កន្ថេ កេវ-
 លោ ហិ^(២) កន្ថេ^(៣) បរិច្ចរោ ពាលធម្មោតិ ។

១ ឧ. ឆ. អនុបលត្តមាទេ ។ ២-៣ ឧ. អយំបាយា នត្ថំ ។

ក្រូតហិយ ប្រាមភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីសោក ឡើងឡាយ ខ្ពស់ ទោ-
 មនស្ស សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត មិនធម្មតែតែឡើងដល់បុគ្គល កាស្រីយ
 នូវទិដ្ឋិនិស្សយណា សូម្បីតថាគតក៏មិនឃើញនូវទិដ្ឋិនិស្សយនោះដែរ ។

(២២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើខ្លួនមានហើយ សេចក្តី
 ត្រិះរិះថា ខេត្តជាបរិការរបស់ខ្លួនអញដូច្នេះមានប្តូរទេ ។ ព្រះករុណា ព្រះ
 អន្តិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើបរិការរបស់ខ្លួនមានហើយ សេចក្តី
 ត្រិះរិះថា ខេត្តជាខ្លួនរបស់អញដូច្នេះ មានដែរឬទេ ។ ព្រះករុណា ព្រះ
 អន្តិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើខ្លួនក្តី បរិការរបស់ខ្លួនក្តី ដែល
 បុគ្គលមិនបាន ដោយពិត ដោយបិតថេរ ហេតុជាទីតាំងនៃទិដ្ឋិណា
 ថា នោះជាសគ្គលោក នោះជាខ្លួន ភាគអញនោះទៅក្នុងបរលោក
 នឹងជាបុគ្គលទៀងទាត់ បិតថេរ មិនប្រែប្រួល នឹងបិតនៅដូចជា
 សស្សភិក្ខុដូច្នោះឯង ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ខេត្ត ជាពាលធម៌ចរិច្ចណិ
 ទាំងអស់ មានពិត ឬទេ ។ ចរិត្រព្រះអន្តិដ៏ចម្រើន ថ្វីក៏មិនមាន
 ចរិត្រព្រះអន្តិដ៏ចម្រើន ពាលធម៌មានចរិច្ចណិទាំងអស់ ពិតមែន ។

ឧបទ្រព្យ អនាគតកម្មសុទ្ធ កិច្ចបំ ហិណ្ឌូ

តំ តី មញ្ញថ កិច្ចកេ រូបំ វិជ្ជំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។
 អនិច្ចំ កន្តេ ។ យម្បនាធិច្ចំ ធុត្តំ វា តំ សុខំ
 វាតិ ។ ធុត្តំ កន្តេ ។ យម្បនាធិច្ចំ ធុត្តំ វិបវិ-
 ណាមធម្មំ កាលំ ទុ តំ សមទុបស្សិតុំ ឯតំ មម
 ឯសោហមស្មំ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ ខោ ហេតំ
 កន្តេ ។ តំ តី មញ្ញថ កិច្ចកេ វេទនា ។ មេ ។
 សញ្ញា...សង្ខារ...វិញ្ញាណំ ធិច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។
 អនិច្ចំ កន្តេ ។ យម្បនាធិច្ចំ ធុត្តំ វា តំ សុខំ
 វាតិ ។ ធុត្តំ កន្តេ ។ យម្បនាធិច្ចំ ធុត្តំ
 វិបវិណាមធម្មំ កាលំ ទុ តំ សមទុបស្សិតុំ ឯតំ
 មម ឯសោហមស្មំ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ ខោ
 ហេតំ កន្តេ ។ តស្មាតិហ កិច្ចកេ យត្ថិញ្ចំ រូបំ

ឧបទ្រព្យ អនាគតកម្មសុទ្ធ កិច្ចបំ ហិណ្ឌូ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសម្គាល់សេចក្តីនោះថាប្រែប្រួល ឬ
 ជាធម្មជាតិទៀង ឬមិនទៀង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនទៀងទេ ។
 របស់ណាដែលមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ ឬជាសុខ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏-
 ចម្រើន ជាទុក្ខ ។ របស់ណាដែលមិនទៀង ដែលជាទុក្ខ មានសភាពប្រែ-
 ប្រួលជាធម្មតា គួរនឹងពិចារណាឃើញខ្ញុំរបស់នោះថា ខ្ញុំរបស់ភាគាមញ្ញ
 ខ្ញុំជាភាគាមញ្ញ ខ្ញុំជាខ្ញុំរបស់ភាគាមញ្ញ ដូច្នេះឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏-
 ចម្រើន ហេតុនោះមិនគួរនឹងយល់ឃើញដូច្នោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 អ្នកទាំងឡាយសម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច វេទនា ។ មេ ។ សញ្ញា...
 សង្ខារទាំងឡាយ...វិញ្ញាណជាប់ទៅនឹង ឬមិនទៀង ។ បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន មិនទៀងទេ ។ របស់ណាដែលមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ
 ឬជាសុខ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ជាទុក្ខ ។ របស់ណាដែលមិនទៀង
 ដែលជាទុក្ខ មានសភាពប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរនឹងពិចារណាឃើញខ្ញុំ
 របស់ខ្ញុំថា ខ្ញុំរបស់ភាគាមញ្ញ ខ្ញុំជាភាគាមញ្ញ ខ្ញុំជាខ្ញុំរបស់ភាគា-
 មញ្ញ ដូច្នេះឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនោះមិនគួរនឹងយល់ឃើញ
 ដូច្នោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ រូបណានីមួយ

អតីតាធាតុតបច្ចុប្បន្នំ អដ្ឋង្គំ វា តហិទ្ធា វា ឱទ្ធាវិតំ
 វា សុខុមំ វា ហិមំ វា បណីតំ វា យំ ទូរេ
 សន្តិកេ វា សង្ខំ រូបំ នេតំ មម នេសោហមស្មិ
 ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ សឌ្ឍប្បញ្ញាយ
 ធម្មតំ ។ យាកាចិ វេទនា ។ បេ ។ យាកាចិ
 សញ្ញា ... យេកេចិ សង្ខារា ... យត្ថិត្យា វិញ្ញាណំ អតីតា-
 ធាតុតបច្ចុប្បន្នំ អដ្ឋង្គំ វា តហិទ្ធា វា ឱទ្ធាវិតំ
 វា សុខុមំ វា ហិមំ វា បណីតំ វា យំ ទូរេ
 សន្តិកេ វា សង្ខំ វិញ្ញាណំ នេតំ មម នេសោ-
 ហមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ
 សឌ្ឍប្បញ្ញាយ ធម្មតំ ។

[២៣] ឯវ បស្សំ ភិក្ខុវេ សុតវា អរិយស្សវតោ
 រូបស្មិមិ ធិត្វន្តតិ វេទនាយមិ ធិត្វន្តតិ សញ្ញាយមិ
 ធិត្វន្តតិ សង្ខារេសុមិ ធិត្វន្តតិ វិញ្ញាណស្មិមិ(១)
 ធិត្វន្តតិ ធិត្វន្តំ វិវដ្ឋតិ វិវាតា វិមុត្តតិ វិមុត្តស្មិ

១ ១. ចព្វសុ ហិទេសុ មិសទោ ន វិស្សនិ ។

ជាអតីត ជាអនាគត ជាបច្ចុប្បន្ន ទាន់ក្នុងវិញ្ញាណក្រៅ គ្រោតគ្រោតឬល្អិត
 ថោកទាបឬទុក្ខម រូបណាដែលមានក្នុងវិញ្ញាណក្នុងជីវិត អ្នកទាំងឡាយ
 គប្បីឃើញរូបទាំងអស់នេះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ល្អ តាមសេចក្តីពិត យ៉ាង
 នេះថា ៖ ខ្ញុំមិនមែនរបស់អាត្មាអញ ខ្ញុំមិនមែនជាអាត្មាអញ ខ្ញុំមិន
 មែនជាខ្លួនរបស់អាត្មាអញ ។ វេទនាណាមួយ ។ បេ ។ សញ្ញាណា
 មួយ ... សង្ខារទាំងឡាយណាមួយ ... វិញ្ញាណណាមួយ ជាអតីត
 ជាអនាគត ជាបច្ចុប្បន្ន ទាន់ក្នុងវិញ្ញាណក្រៅ គ្រោតគ្រោតឬល្អិត ថោក
 ទាបឬទុក្ខម វិញ្ញាណណា ដែលមានក្នុងវិញ្ញាណក្នុងជីវិត អ្នកទាំង-
 ឡាយ គប្បីឃើញវិញ្ញាណទាំងអស់នេះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ល្អ តាម
 សេចក្តីពិត យ៉ាងនេះថា ៖ ខ្ញុំមិនមែនរបស់អាត្មាអញ ខ្ញុំមិនមែនជា
 អាត្មាអញ ខ្ញុំមិនមែនជាខ្លួនរបស់អាត្មាអញ ។

[២៣] ខ្លាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយស្សវតីអ្នកចេះដឹង កាលបើបាន
 ឃើញយ៉ាងនេះហើយ ក៏ឡើយណាយក្នុងរូបផង ឡើយណាយក្នុងវេទនា
 ផង ឡើយណាយក្នុងសញ្ញាផង ឡើយណាយក្នុងសង្ខារទាំងឡាយផង
 ឡើយណាយក្នុងវិញ្ញាណផង កាលបើឡើយណាយហើយ ក៏លែង
 ត្រេកអរ កាលបើលែងត្រេកអរហើយ ចិត្តក៏ផុតស្រឡះ កាលបើចិត្តផុត

ចេញវិទ្យុស្យ អនាគតបុព្វសុត្តន្ត ច្បាប់សិលា រាជគោ

វិទុត្តមិគី(១) ញាណំ ហោតិ ចំណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្ម-
 ចរិយំ កតំ ករណីយំ នាបរំ ឥន្ទ្រគាយាតិ បដាបាតិគី ។
 អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឧត្តិក្ខបលីយោ ឥតិមិ
 សន្តិណ្ឌបរិក្ខោ(២) ឥតិមិ អន្ធន្នេសិកោ ឥតិមិ
 ជរត្តន្នេស ឥតិមិ អរិយោ បន្ទន្ទដោ បន្ទកាហេ វិសំ-
 យុត្តោ ឥតិមិ ។ កតញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឧត្តិក្ខប-
 លីយោ ហោតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ អវិជ្ជា
 បហំនា ហោតិ ឧត្តិក្ខម្ភលា តាលាវត្តកតា អនកា-
 វុត្តកា អាយតិ អនុប្បនិទន្ទា ឯវំ ចោ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ ឧត្តិក្ខបលីយោ ហោតិ ។ កតញ្ច ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ សន្តិណ្ឌបរិក្ខោ ហោតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ

១ ម. វិទុត្តមិគី ។ ២ សន្តិណ្ឌបរិកោតិយុត្តិ ។

ចេញវិទ្យុស្យ អនាគតបុព្វសុត្តន្ត ច្បាប់សិលា រាជគោ

ស្រឡាញ់ហើយ រសភក្តីរឹងរាងកាយស្រឡាញ់ហើយប៉ុន្មាន ក៏កើត
 មានឡើង ហើយពិធីប្បសាសនា ដ៏រឹងរាងហើយ បញ្ចូលព្រហ្មចរិយបដិ ពន្លា
 អញបានបញ្ចូលហើយ ក៏ប្រែវិសេសភក្តី ពន្លាអញបានធ្វើហើយ ក៏ប្រែវិសេស
 ប្រព្រឹត្តទៅ បើប្រែសេចក្តីស្រឡាញ់ បំផុតមានឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះ គឺជាអ្នកហៅថា អ្នកមានសន្ទុះទ្វារកង់(១) លើក
 ឡើងហើយផង មានន័យប្រកាសហើយផង មានសសរគោលដក
 ឡើងហើយផង បំផុតមានសន្ទុះទ្វារកង់ ជាអរិយៈមានទង់ដ៏យ ដាក់ចុះ
 ហើយ មានការដាក់ចុះហើយ ប្រាសចាកមានផង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកមានសន្ទុះទ្វារកង់លើកឡើង គេដោយប្រការ
 ដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ បាន
 លះបង់នូវអវិជ្ជា ទាំងបានកាត់ផ្តាច់ឫសគល់ ធ្វើឲ្យដូចជាដើមឆ្មារកំបុត
 ក ធ្វើឲ្យរំលងមានវិបស្សនា ឲ្យរំលងកើតទៅទាំងមុខទៀត ជាធម្មតា
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកមានសន្ទុះទ្វារកង់ លើកឡើងហើយ
 ដោយប្រការដូច្នេះផង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកមានន័យ
 រំលូបរំលាយនោះ គេដោយប្រការដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ

១ សន្ទុះទ្វារកង់ឬសន្ទុះទ្វារកង់គឺជាធម្មតាដែលធ្វើសម្រាប់អ្នកបញ្ចេញចូលចិត្តចេញចូល ទ្វារ
 កង់ ។ ។

សុត្តន្តបិដក បញ្ញិមនិកាយស្ស បូជនបណ្ណសាគរ

កិក្ខុនោ ហោនោត្តវិនោ ជាតិសង្ខារោ បហំនោ
 ហោតិ ឧច្ឆិទ្ធម្បលោ តាលាវត្ថុកតោ អនការផ្គតោ
 អាយតី អនុប្បាទទម្មោ វិវា ហោ កិក្ខុវេ កិក្ខុ
 សង្កិណ្ឌាបរិក្ខោ ហោតិ ។ កថង្ខុ កិក្ខុវេ កិក្ខុ
 អត្ថធម្មសិកោ ហោតិ ។ ឥធន កិក្ខុវេ កិក្ខុនោ
 តណ្ហា បហំនោ ហោតិ ឧច្ឆិទ្ធម្បលោ តាលាវត្ថុកតោ
 អនការផ្គតោ អាយតី អនុប្បាទទម្មោ វិវា ហោ កិក្ខុវេ
 កិក្ខុ អត្ថធម្មសិកោ ហោតិ ។ កថង្ខុ កិក្ខុវេ
 កិក្ខុ វិវត្តធម្មោ ហោតិ ។ ឥធន កិក្ខុវេ កិក្ខុនោ
 បញ្ចោរម្ពានិយា ធិ សញ្ញោជនា ធិ បហំនា ធិ ហោនិ

សុត្តន្តបិដក បញ្ញិមនិកាយ បូជនបណ្ណសាគរ

កិក្ខុកងសាសនានេះ ប៉ុណ្ណេះយល់ក្លែងក្លាយជាភិក្ខុ(១) ដោយការព្យាបាលប្រើ
 តាំងបានកាត់ផ្តាច់បូសគល់ ធ្វើឲ្យផ្អែមដោយឆ្នោតកំបុក ធ្វើឲ្យលែង
 មានវិបស្សនា ឲ្យលែងកើតទៅវាធម្មទៀត ជាធម្មតា ម្នាលភិក្ខុ
 តាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកមានស្រូវលុបវិលាយហើយ ដោយប្រការដូច្នេះ
 ឯង ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ភិក្ខុ ជាអ្នកមានសសរគាលដកឡើង
 ហើយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ភិក្ខុ កងសាសនា
 នេះ បានលះបង់នូវតណ្ហា តាំងបានកាត់ផ្តាច់បូសគល់ ធ្វើឲ្យផ្អែមដោយ
 ឆ្នោតកំបុក ធ្វើឲ្យលែងមានវិបស្សនា ឲ្យលែងកើតទៅវាធម្មទៀត
 ជាធម្មតា ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកមានសសរគាល
 ដកឡើងហើយ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ភិក្ខុ
 ជាអ្នកមិនមានសន្ទុះភ្លា តើដោយប្រការដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុតាំង
 ឡាយ ភិក្ខុកងសាសនានេះ បានលះបង់នូវសញ្ញាដទៃដាច់ណែកខាង

១ បានដល់អភិសង្ខារ តិក្ខុជាបច្ច័យក្នុងភពធម៌ តាមទំនងដែលញ៉ាំងសត្វឲ្យកើតឲ្យក្លាច
 រង្គាត់ទៅក្នុងជាតិទាំងឡាយ ។

បេតិកភណ្ឌ រាសត្តកម្មបទ បេតិកភណ្ឌ

ឧទ្ទិសឱ្យលាង តាណាវត្តតាង អនកាវត្តតាង អាយតិ
 អនុប្បាទធម្មាង ឯវំ ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឯវត្តឡោ
 ហោតិ ។ កថា ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អវិយោ ចន្ទន្ទដោ
 ចន្ទការោ វិសំយុត្តោ ហោតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវេ
 អស្មិមាដោ ចហិដោ ហោតិ ឧទ្ទិសឱ្យលាង តាណាវត្ត-
 តា អនកាវត្តតា អាយតិ អនុប្បាទធម្មា ឯវំ
 ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អវិយោ ចន្ទន្ទដោ ចន្ទការោ
 វិសំយុត្តោ ហោតិ ។

[២២] ឯវំ វិមុត្តចិត្តំ ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សុវត្ថា
 ដេវា សុប្បាសា សមជាបតិកា អន្ទេសត្តា(១) ពាជិ-
 កច្ឆន្ទិ ឥធិ ឯស្សិតំ តថាគតស្ស វិញ្ញាណាច្ឆិ តំ
 តំស្ស ហេតុ ធិដ្ឋេវាហំ ភិក្ខុវេ ធម្មេ តថាគតំ
 អនុប្បាទតិ(២) វជានិ ។ ឯវំវាជី ទោ មំ ភិក្ខុវេ

១ ឧ. ប. អន្ទេសំ ។ ២ ឧ. អនុប្បាទតិ ។ អនុប្បាទតិ ។

បេតិកភណ្ឌ រាសត្តកម្មបទ បេតិកភណ្ឌ

ក្រោម ៥ ទាំងបួនកាត់ផ្តាច់បួសគល់ ធ្វើឱ្យដូចជាដើមឆ្នោតកំបុត-ក
 លែងមានបែបភាព ឱ្យលែងកើតតទៅទាំងមុខទៀត ជាធម្មតា ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ ជាអ្នកមិនមានសន្ទុះទារ ដោយប្រការផ្សេងៗ
 ឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ ជាអវិយោមានទង់ដ៏យដាក់ចុះ
 ហើយ មានការដាក់ចុះហើយ ប្រាសចាកមានៈ គឺដោយប្រការ
 ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ បានលះ-
 បង់ ឱ្យអស្មិមាដោ ទាំងបួនកាត់ផ្តាច់បួសគល់ ធ្វើឱ្យដូចជាដើមឆ្នោត
 កំបុត-ក ឱ្យលែងមានបែបភាព ឱ្យលែងកើតតទៅទាំងមុខទៀត ជា
 ធម្មតា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអវិយោ មានទង់ដ៏យដាក់ចុះហើយ
 មានការដាក់ចុះហើយ ប្រាសចាកមានៈ ដោយប្រការផ្សេងៗឯង ។

[២២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកទេវតា ព្រមទាំងព្រះឥន្ទ្រ ព្រះ
 ព្រហ្ម និងបដាបតិទេវពាជ ទាំងឡាយស្វែងរកភិក្ខុ ដែលមានចិត្តរួច
 ស្រឡះយ៉ាងនេះ ក៏មិនបានប្រទះថា វិញ្ញាណរបស់សត្វអាស្រ័យហើយ
 ឱ្យការម្នាក់នេះ សេចក្តីមានព្រះហេតុអ្វី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត
 គោលនូវសត្វថាមិនមានក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កែមាន

សុត្តន្តបិដក បញ្ញបដិកាយ បុរាណសាសនា

ឯវេទកាយ ឯកោ សមណាប្រាជ្ញណា អសតា តុច្ឆា
 មុសា អក្ខតេន អញ្ញាចិត្តន្តិ វេទយំភោ សមណោ
 ភោតមោ សភោ សត្តស្ស ឧទ្ធនំ វិបាសំ វិករំ
 បញ្ញាបេតីតិ ។ យថា ចាហំ ភិក្ខុវេ ន យថា
 ចាហំ ន វិបាសំ តថា មំ ភេ ភោន្តោ សមណា-
 ប្រាជ្ញណា អសតា តុច្ឆា មុសា អក្ខតេន អញ្ញាចិត្តន្តិ
 វេទយំភោ សមណោ ភោតមោ សភោ សត្តស្ស
 ឧទ្ធនំ វិបាសំ វិករំ បញ្ញាបេតីតិ ។ មុឡេ ចាហំ
 ភិក្ខុវេ ឯវេហំ ច ធុត្តកោវ បញ្ញាបេមិ ធុត្តស្ស
 ច និរោធំ ។ តត្រ ចេ ភិក្ខុវេ បវេ តថាគតំ អក្កោសន្តិ
 បរិភាសន្តិ រោសេន្តិ វិហោសេន្តិ យដ្ឋេន្តិ^(១) តត្រ ភិក្ខុវេ

១ ១. វិហោសេន្តិ យដ្ឋេន្តិ ឧទ្ធនំ ឧ វិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក បញ្ញបដិកាយ បុរាណសាសនា

សមណាប្រាជ្ញណាមួយពួក បានពោលបង្ហាត់តាងគតដែលមានវិទ្យា
 នេះ ដែលបានពោលយ៉ាងនេះ ដោយពាក្យមិនទៀង ដោយពាក្យទេវ
 ដោយពាក្យកុហក ដោយពាក្យមិនពិត ដូច្នេះថា ព្រះសមណៈភាគម
 ជាអ្នកបំផ្លាញសត្វ តែងបញ្ញត្តនូវសេចក្តីដាច់ស្ងួន សេចក្តីវិនាស
 សេចក្តីមិនកើតទៀត របស់សត្វដែលមាននៅ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 គថាគតមិនបានពោល ដោយប្រការណាផង ដោយប្រការណាផង
 សមណាប្រាជ្ញណាដ៏ចម្រើននោះពោលបង្ហាត់តាងគតដោយប្រការដូច្នេះៗ
 ដោយពាក្យមិនទៀង ដោយពាក្យទេវ ដោយពាក្យកុហក ដោយពាក្យ
 មិនពិត ដូច្នេះថា ព្រះសមណៈភាគម ជាអ្នកបំផ្លាញសត្វ តែង
 បញ្ញត្តនូវសេចក្តីដាច់ស្ងួន សេចក្តីវិនាស សេចក្តីមិនកើតទៀត របស់
 សត្វដែលមាននៅ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងកាលពីដើមក្តី ក្នុងកាល
 ឥឡូវក្តី គថាគត តែងបញ្ញត្តនូវទុក្ខ^(១) ផង នូវសេចក្តីរលត់នៃទុក្ខ^(២)
 ផង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកដទៃដែរ ដេរ គម្រាម ប្រទូស្ត
 ហៀតហៀន ធ្វើបាបគថាគតក្នុងការប្រកាសសច្ចៈទាំង ៤ នោះ ម្ចាស់ភិក្ខុ

១ ពាក្យថា ទុក្ខ នេះ សង្គ្រោះយកសេចក្តីយចូលផង ។ ២ ពាក្យថា រលត់នៃទុក្ខ នេះ
 សង្គ្រោះយកមគ្គចូលផង ។

ព្រះវិស្ណុ អរិយស្រី ព្រះវិស្ណុ ព្រះវិស្ណុ

តថាគតស្ស ឧ ហោតិ អាឃារោ ឧ អប្បចូលោ
 ឧ ចេតសោ អនតិទន្ធិ^(១) ។ តត្រ ចេ កិត្តុវេ
 បរេ តថាគតំ សត្តរោន្តំ កុត្តរោន្តំ មាទន្តំ បូជន្តំ
 តត្រ កិត្តុវេ តថាគតស្ស ឧ ហោតិ អាឃារោ ឧ
 សោមនស្សំ ឧ ចេតសោ ឧត្តរាវតត្តំ ។ តត្រ ចេ
 កិត្តុវេ បរេ តថាគតំ សត្តរោន្តំ កុត្តរោន្តំ មាទន្តំ
 បូជន្តំ តត្រ កិត្តុវេ តថាគតស្ស ឯ ហោតិ យំ
 ទោ ឥទំ បុត្រេ បរិញ្ញាតំ តត្ថ មេ ឯវុទា កាព
 ករិយន្តិទិ ។

[២៥] តស្មាតិហ កិត្តុវេ តុត្ថេ ចេចិ បរេ
 អក្កោសេយ្យំ បរិកាសេយ្យំ រោសេយ្យំ វិហាសេយ្យំ
 យដ្ឋេយ្យំ^(២) តត្រ តុត្ថេហិ ឧ អាឃារោ ឧ
 អប្បចូលោ ឧ ចេតសោ អនតិទន្ធិ ករណីយា ។

១ ១. ឧ. អនតិទន្ធិ ។ ២ ១. ម. យដ្ឋេយ្យន្តំ ជាដើម ១ ទិស្សតិ ។

ព្រះវិស្ណុ អរិយស្រី ព្រះវិស្ណុ ព្រះវិស្ណុ

តាំងឡាយ តថាគតបិយមាមសេចក្តីក្រោព មិនមានសេចក្តីមិនត្រេកអរ
 គឺទោមនស្ស មិនមានសេចក្តីមិនរីករាយនៃចិត្ត ក្នុងហេតុមានដេ
 រជាដើមនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ បើពួកជនដទៃធ្វើសក្ការៈ គោរព
 រាប់អាន បូជាតថាគតក្នុងការប្រកាសសច្ចៈនោះ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ
 តថាគតមិនមានសេចក្តីត្រេកអរ មិនមានសេចក្តីសោមនស្ស មិនមាន
 សេចក្តីបារម្ភ ក្នុងសក្ការៈជាដើមនោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ បើ
 ពួកជនដទៃ ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាតថាគតក្នុងការប្រកាស
 សច្ចៈនោះ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ តថាគតមានសេចក្តីត្រេកអរក្នុងសក្ការៈ
 ជាដើមនោះយ៉ាងនេះថា ខន្ធបញ្ចកៈណា ដែលតថាគតបានកំណត់ដឹង
 ក្នុងកាលមុនរួចហើយ សក្ការៈមានសភាពយ៉ាងនេះ គឺពួកជនដទៃធ្វើ
 ដល់តថាគត គឺចំពោះខន្ធបញ្ចកៈនោះ ។

[២៥] ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ បើពួកជនដទៃដេ
 រកម ប្រឡូក ចៀសចៀន ធ្វើបាបអ្នកតាំងឡាយ អ្នកតាំងឡាយមិន
 ត្រូវធ្វើសេចក្តីក្រោធ មិនត្រូវធ្វើសេចក្តីមិនត្រេកអរ គឺទោមនស្ស មិន
 ត្រូវធ្វើសេចក្តីមិនរីករាយនៃចិត្ត ក្នុងពាក្យដេរជាដើមនោះឡើយ ។

តស្មាភិបា ភិក្ខុវេ តុម្ហេ ធម៌ បរេ សក្ការយ្យំ
 តុក្ការយ្យំ មាធយ្យំ បូជេយ្យំ តត្រ តុម្ហេហិ ន
 អាធនោ ន សោមនស្សំ ន ទេតសោ ឧត្ថុលា-
 វិតត្ថំ ករណីយំ ។ តស្មាភិបា ភិក្ខុវេ តុម្ហេ ធម៌
 បរេ សក្ការយ្យំ តុក្ការយ្យំ មាធយ្យំ បូជេយ្យំ
 តត្រ តុម្ហាភំ ឯវេស្ស យំ ទោ ឥទំ បុព្វេ ប-
 រិញ្ញាភំ តត្ថ យោ ឯវុចា កាវា ករិយន្តិភំ ។
 តស្មាភិបា ភិក្ខុវេ យំ ន តុម្ហាភំ តំ បដហថ
 តំ វេ បហំនំ ធីយរត្ថំ ហិតាយ សុខាយ
 ករិស្សតិ ។ ភិក្ខុ ភិក្ខុវេ ន តុម្ហាភំ រូបំ
 ភិក្ខុវេ ន តុម្ហាភំ តំ បដហថ តំ វេ បហំនំ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ បើពួកដង្ហែធ្វើសក្ការៈ គោរព
 រាប់គោន ឬជាអ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយមិនត្រូវធ្វើសេចក្តីត្រេក
 មិនត្រូវធ្វើសេចក្តីសោមនស្ស មិនត្រូវធ្វើសេចក្តីបានចិត្ត ក្នុងសក្ការៈជា
 ដើមនោះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ បើពួកដង្ហែ
 ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់គោន ឬជាអ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយត្រូវត្រិះរិះ
 ក្នុងសក្ការៈជាដើមនោះយ៉ាងនេះថា ខន្ធបញ្ចកៈណា ដែលគាត់អញ្ញបាន
 កំណត់ដឹងរួចហើយ ក្នុងកាលមុន សក្ការៈនានាសភាពបែបនេះ គឺពួក
 ដង្ហែធ្វើដល់យើងទាំងឡាយ ក៏ចំពោះខន្ធបញ្ចកៈនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ តែណា ដែលមិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយ
 ឬអ្នកទាំងឡាយលះបង់ឲ្យវត្ថុនោះចេញ តែដែលអ្នកទាំងឡាយបានលះ-
 បង់ហើយនោះ ដឹងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍និងសេចក្តីសុខអស់កាល
 យូរអង្វែង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពោះអី ។ មិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយ
 ដែរ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រូបមិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយទេ អ្នកទាំង-
 ឡាយចូលបង់រូបនោះចេញ រូបដែលអ្នកទាំងឡាយលះបង់ហើយនោះ

ឧបសម្ព័ន្ធ អនុបមសុត្តន្ត បុគ្គលបិដក

និយមន្ត្រី ហិតាយ សុខាយ កវិស្សន្ត ។ វេទនា កិច្ចវេ ឧ

តុម្ហាតំ តំ បដហថ សា វោ បហីនា និយមន្ត្រី

ហិតាយ សុខាយ កវិស្សន្ត ។ សញ្ញា កិច្ចវេ ឧ

តុម្ហាតំ តំ បដហថ សា វោ បហីនា និយមន្ត្រី

ហិតាយ សុខាយ កវិស្សន្ត ។ សង្ខារ កិច្ចវេ

ឧ តុម្ហាតំ តេ បដហថ តេ វោ បហីនា និយ-

ន្ត្រី ហិតាយ សុខាយ កវិស្សន្ត ។ វិញ្ញាណំ កិច្ចវេ

ឧ តុម្ហាតំ តំ បដហថ តំ វោ បហីនំ និយមន្ត្រី ហិតាយ

ឧបសម្ព័ន្ធ អនុបមសុត្តន្ត បុគ្គលបិដក

នឹងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍និងសេចក្តីសុខ អស់កាលយូរអង្វែង ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វេទនាមិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយទេ អ្នកទាំងឡាយ
 ចូលរួមបង់ ខ្លួនវេទនានោះចេញ វេទនាដែលអ្នកទាំងឡាយបានលះបង់
 ហើយនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍និងសេចក្តីសុខ អស់កាល
 យូរអង្វែង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សញ្ញា មិនមែនរបស់អ្នកទាំង
 ឡាយទេ អ្នកទាំងឡាយ ចូលរួមបង់ខ្លួនសញ្ញានោះចេញ សញ្ញាដែល
 អ្នកទាំងឡាយបានលះបង់ហើយនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍
 និងសេចក្តីសុខ អស់កាលយូរអង្វែង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខារ
 ទាំងឡាយ មិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយទេ អ្នកទាំងឡាយចូលរួមបង់ ខ្លួន
 សង្ខារទាំងឡាយនោះចេញ សង្ខារទាំងឡាយដែលអ្នកទាំងឡាយបាន
 លះបង់ហើយនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍និងសេចក្តីសុខ អស់
 កាលយូរអង្វែង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិញ្ញាណមិនមែនរបស់អ្នកទាំង
 ឡាយទេ អ្នកទាំងឡាយចូលរួមបង់ខ្លួនវិញ្ញាណនោះចេញ វិញ្ញាណដែល
 អ្នកទាំងឡាយបានលះបង់ហើយនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍

សុខាយ កវិស្សតិ ។ តំ កិ មញ្ញជ កិក្ខុវេ
 យំ ឥមស្មី ជេតវនេ តិណាតដ្ឋសាទាបលាសំ
 តំ ជនោ ហរេយ្យ វា ឧហេយ្យ វា យដាបច្ចយំ វា
 កករេយ្យ អបិ នុ តុម្ហាតំ វរមស្ស មទ្គេ ជនោ ហរតិ
 វា ឧហតិ វា យដាបច្ចយំ វា កករេតីតិ ។ នោ
 ហេតំ កន្ថេ តំ តិស្ស ហេតុ ន ហំ នោ ឯតំ កន្ថេ
 អត្តា វា អត្តជិយំ វាតិ ។ ឯវេវ ចោ កិក្ខុវេ
 យំ ន តុម្ហាតំ តំ បដហតិ តំ វេ បហំជំ
 ជ័យរត្តំ ហិកាយ សុខាយ កវិស្សតិ ។ តិក្ខុ
 កិក្ខុវេ ន តុម្ហាតំ រូបំ កិក្ខុវេ ន តុម្ហាតំ

និវេសចក្កិសុខ អស់កាលយូរអង្វែង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំង
 ឡាយ សម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច ស្មៅ កំណាត់ឈើ មែកឈើ
 នឹងស្លឹកឈើណា ដែលមានក្នុងវត្តជេតពន្លោះនេះ បើអ្នកផងនាំយកទៅក្តី
 ដុតចោលក្តី ធ្វើឲ្យសមគួរតាមបច្ច័យក្តី នូវវត្ថុមានស្មៅជាដើមនោះ កើ
 អ្នកទាំងឡាយគួរមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អ្នកផងនាំយកទៅក្តី ដុត
 ចោលក្តី ធ្វើឲ្យសមគួរតាមបច្ច័យក្តី នូវយើងទាំងឡាយ ដូច្នេះដែរ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនគួរគិតយ៉ាងនេះទេ ដំណើរនោះ គេព្រោះ
 ហេតុអ្វី បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថាវត្ថុមានស្មៅជាដើមនេះ មិនមែន
 ជាខ្លួន ឬមិនមែនជាទ្រព្យរបស់ខ្លួននៃយើងទាំងឡាយទេ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ យ៉ាងហ្នឹងហើយ វត្ថុណា ដែលមិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយទេ
 ចូរអ្នកទាំងឡាយលះបង់នូវវត្ថុនោះចេញ វត្ថុដែលអ្នកទាំងឡាយបោះលះ
 បង់ហើយនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍និវេសចក្កិសុខ អស់
 កាលយូរអង្វែង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោះអ្វី ។ ក៏មិនមែនរបស់អ្នក
 ទាំងឡាយដែរ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឬមិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយទេ

តំ បដិហាថ តំ វោ បហំនំ ធីយវត្ថុ ហិកាយ
 សុខាយ កវិស្សតិ ។ វេទនា ភិក្ខុវេ ។ វេ ។
 សញ្ញា ភិក្ខុវេ ។ វេ ។ សង្ខារ ភិក្ខុវេ ។ វេ ។
 វិញ្ញាណំ ភិក្ខុវេ ន តុម្ហាតំ តំ បដិហាថ តំ វោ
 បហំនំ ធីយវត្ថុ ហិកាយ សុខាយ កវិស្សតិ ។

[២៦] ឯវំ ស្វាគ្គាតោ ភិក្ខុវេ មយា ធម្មោ
 ឧត្តានោ វិវេដោ បកាសិតោ ធិន្ធមិលាតិតោ ឯវំ
 ស្វាគ្គាតោ ភិក្ខុវេ មយា ធម្មោ ឧត្តានោ វិវេដោ
 បកាសិតោ ធិន្ធមិលាតិតោ យេ តេ ភិក្ខុ អ-
 ហោន្តោ ចំណាសវា វុសិតវន្តោ តតតតរណីយា
 ឧហិតភារា អនុប្បត្តសធាត្វា បរិក្ខីណាភវសញ្ញាជនា

ចូរអ្នកទាំងឡាយលះបង់នូវរូបនោះចេញ រូបដែលអ្នកទាំងឡាយលះបង់
 ហើយនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍និងសេចក្តីសុខ អស់កាល
 យូរនៅឆ្លង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ វេទនា ។ វេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ សញ្ញា ។ វេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខារទាំងឡាយ ។ វេ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ វិញ្ញាណមិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយទេ ចូរអ្នក
 ទាំងឡាយលះបង់វិញ្ញាណនោះចេញ វិញ្ញាណដែលអ្នកទាំងឡាយបាន
 លះបង់ហើយនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ និងសេចក្តីសុខ
 អស់កាលយូរនៅឆ្លង ។

[២៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលផ្សារហើយ រលីកហើយ ភ្លឺ
 ច្បាស់ហើយ ដូចជាសំពត់ចាស់ដែលដាច់ដាច់ គេវាគតបានសម្តែងល្អ
 ហើយយ៉ាងនេះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើធម៌ ដែលផ្សារហើយ
 រលីកហើយ ភ្លឺច្បាស់ហើយ ដូចជាសំពត់ចាស់ដែលដាច់ដាច់ គេវាគត
 បានសម្តែងល្អហើយយ៉ាងនេះ ភិក្ខុទាំងឡាយណាជាព្រះអរហន្តទីណា-
 ស្រឡា មានព្រហ្មចារ្យនៅចប់ហើយ មានកិច្ចស្រឡាហើយ មានការ
 ដាក់ចុះហើយ(១)បានសម្រេចប្រយោជន៍របស់ខ្លួនហើយ មានកិរលសជា

១ កិរលស ១០ យ៉ាង និង១១ ៥ ជាដើម ឈ្មោះថា ភារៈច្រៀងផ្តង់ ដែលយោងថា
 ភារៈដាក់ចុះហើយ គឺអស់វល់ដោយកិរលសនិង១១ ៥ ជាដើមនោះគេទៅទៀតហើយ ។

សម្មាសម្ពុទ្ធិវិមុត្តា វដ្តន្តសំ ធីតុំ បញ្ញាបនាយ ។
 ឯវំ ស្វាគ្វាតោ ភិក្ខុវេ មយា ធម្មោ ឧត្តារោ
 វិវេដា បកាសិតោ ធិន្ទបិណ្ឌតិកោ ឯវំ ស្វាគ្វាតោ
 ភិក្ខុវេ មយា ធម្មោ ឧត្តារោ វិវេដា បកាសិតោ
 ធិន្ទបិណ្ឌតិកោ យេសំ ភិក្ខុនំ បញ្ចោរម្ពានិយាធិ
 សញ្ញាជនាធិ បហិជនំ សទ្ធោ តេ ឧបទាតិកា
 តត្ថ បរិជិត្យាយិទោ អនាវត្តិធម្មា តស្មា លោកា ។
 ឯវំ ស្វាគ្វាតោ ភិក្ខុវេ មយា ធម្មោ ឧត្តារោ
 វិវេដា បកាសិតោ ធិន្ទបិណ្ឌតិកោ ឯវំ ស្វាគ្វាតោ
 ភិក្ខុវេ មយា ធម្មោ ឧត្តារោ វិវេដា បកាសិតោ
 ធិន្ទបិណ្ឌតិកោ យេសំ ភិក្ខុនំ តីណំ សញ្ញាជនាធិ
 បហិជនំ ។ រាគនោសមោហតទុក្ខតា សទ្ធោ តេ

ត្រៀងប្រកបក្នុងកតាសំហើយ មានចិត្តផុតស្រឡះហើយ ព្រោះដឹង
 ដោយប្រវត្តិ វដ្តរបស់ភិក្ខុទាំងនោះ មិនមាននាមប្បញ្ញត្តិ គឺថាវិនាស
 សាចសូន្យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលផ្សារហើយ រមែកហើយ
 ភ្លឺច្បាស់ហើយ ដូចជាសំពត់ចាស់ដែលងាប់ដាច់ គឺថាគតបានសម្តែង
 ល្អហើយ យ៉ាងនេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើធម៌ដែលផ្សារហើយ
 រមែកហើយ ភ្លឺច្បាស់ហើយ ដូចជាសំពត់ចាស់ដែលងាប់ដាច់ គឺថាគត
 បានសម្តែងល្អហើយ យ៉ាងនេះ ភិក្ខុទាំងឡាយណា បានលះបង់ខ្ញុំ
 សំយោជនៈដាច់វិណាកនាងក្រោម៥ យ៉ាង ភិក្ខុទាំងអស់នោះជាឧបបាតិក-
 ទេវតា មិនបរិទេញនក្ខណៈលោកនោះ មានសក្តារមិនត្រឡប់ចាកលោក
 នោះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលផ្សារហើយ រមែកហើយ
 ភ្លឺច្បាស់ហើយ ដូចជាសំពត់ចាស់ដែលងាប់ដាច់ គឺថាគតបានសម្តែង
 ល្អហើយយ៉ាងនេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើធម៌ដែលផ្សារហើយ
 រមែកហើយ ភ្លឺច្បាស់ហើយ ដូចជាសំពត់ចាស់ដែលងាប់ដាច់ គឺថាគត
 បានសម្តែងល្អហើយយ៉ាងនេះ ភិក្ខុទាំងឡាយណា បានលះបង់ខ្ញុំ
 សំយោជនៈទាំង ៣ យ៉ាង ស្រឡះហើយ តែនៅមានរាគៈ ទោសៈ
 មោហៈ ដែលស្រាលស្តើង ភិក្ខុទាំងអស់នោះ ជាសកហគាមិបុគ្គល

ឧបស្សន្ទ អលក្ខបុមស្សត្ត បដិបទដល់

សកតាតាមិទោ សកិទេវ ឥមំ លោកំ អាត្មា
 ទុក្ខសង្ខតំ កកិសង្ខតំ ។ ឯវំ ស្វាត្វាតោ កិក្ខុវេ
 មយា ធម្មោ ទុត្តារោ វិវេដា បកាសិតោ ជិន្ន-
 មិលោតិកោ ឯវំ ស្វាត្វាតោ កិក្ខុវេ មយា ធម្មោ
 ទុត្តារោ វិវេដា បកាសិតោ ជិន្នមិលោតិកោ យេសំ
 កិក្ខុនំ តីណិ សុញ្ញាជនាធិ បហីនាធិ សព្វេ តេ
 សោតាបដ្ឋា អវិជិតាធម្មា ធិយតា សម្មាធិ-
 បកយនា ។ ឯវំ ស្វាត្វាតោ កិក្ខុវេ មយា ធម្មោ
 ទុត្តារោ វិវេដា បកាសិតោ ជិន្នមិលោតិកោ ឯវំ
 ស្វាត្វាតោ កិក្ខុវេ មយា ធម្មោ ទុត្តារោ វិវេដា
 បកាសិតោ ជិន្នមិលោតិកោ យេ តេ កិក្ខុ
 ធម្មាទុសារិទោ សទ្ធាទុសារិទោ សព្វេ តេ

ឧបស្សន្ទ អលក្ខបុមស្សត្ត បដិបទដល់

នឹងត្រូវបំបែកកាន់លោកនេះម្តងទៀត ហើយធ្វើនូវវិបិដុក្ខុកុក្ខ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលផ្សារហើយ រមែកហើយ ភ្លឺច្បាស់ហើយ ដូចជា
 សំពត់ចាស់ដែលដាច់ដាច គឺជាគតបានសម្តែងល្អហើយយ៉ាងនេះ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើធម៌ដែលផ្សារហើយ រមែកហើយ ភ្លឺច្បាស់ហើយ
 ដូចជាសំពត់ចាស់ដែលដាច់ដាច គឺជាគតបានសម្តែងល្អហើយយ៉ាងនេះ
 ភិក្ខុទាំងឡាយណា បានលះបង់នៅសំយោជនៈ ព្យ យ៉ាងស្រឡះហើយ ភិក្ខុ
 ទាំងអស់នោះ ជាសោតាបដ្ឋត្ថល មានសភាវៈមិនធ្លាក់ទៅក្នុងអបាយ(១)
 ជាអ្នកទៀងតែនឹងបានគ្រាស់ជីវិតក្នុងឋានមុខ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌
 ដែលផ្សារហើយ រមែកហើយ ភ្លឺច្បាស់ហើយ ដូចជាសំពត់ចាស់ដែល
 ដាច់ដាច គឺជាគតបានសម្តែងល្អហើយយ៉ាងនេះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលបើធម៌ផ្សារហើយ រមែកហើយ ភ្លឺច្បាស់ហើយ ដូចជាសំពត់ចាស់
 ដែលដាច់ដាច គឺជាគតបានសម្តែងល្អហើយយ៉ាងនេះ ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ណា ជាធម្មាទុសារិក្ខុត្ថល(២)នឹងជាសទ្ធាទុសារិក្ខុត្ថល(៣) ភិក្ខុទាំងអស់នោះ

១ អភិ . មិនកើតជាអស្សារាយ ។ ២ ចុត្តលៈលីកតាមធម៌និមញ្ញ បានដល់ចុត្តលដែល
 កាន់នៅក្នុងសោតាបដ្ឋិមគ្គ ប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់នូវសោតាបដ្ឋិផល មានបញ្ញត្តិយ
 នីញ្ជ្រៀវ ចម្រើននូវអរិយមគ្គមានបញ្ញាជាប្រធាន ។ ៣ ចុត្តលៈលីកតាមសទ្ធា បានដល់ចុត្តល
 ដែលកាន់នៅក្នុងសោតាបដ្ឋិមគ្គ ប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់នូវសោតាបដ្ឋិផល តែមាន
 សទ្ធាត្រៀយដ៏ញ្ជ្រៀវ... ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បូណ្ណបណ្ណាសកំ

សម្មាសម្ពុទ្ធវាយា ។ ឯវំ ស្វាត្វាតោ ភិក្ខុវេ មយោ
 ធម្មោ ឧត្តានោ វិវេដា មកាសិកោ ចិន្ទបិលោតិកោ
 ឯវំ ស្វាត្វាតោ ភិក្ខុវេ មយោ ធម្មោ ឧត្តានោ វិវេដា
 មកាសិកោ ចិន្ទបិលោតិកោ យេសំ មយំ សន្តាមត្ថំ
 មេមមត្ថំ សព្វេ តេ សត្តបរាយនាតិ ។ ឥធមរោច
 កកវា អត្តមនា តេ ភិក្ខុ កកវតោ កាសិតំ
 អភិនន្តុតិ ។

អលកទុបបស្សន្តំ ទុតិយំ និដ្ឋិតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បូណ្ណបណ្ណាសកំ

នឹងបានគ្រាសំដឹងក្នុងខាងមុខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលផ្សារហើយ
 រមែកហើយ ភ្លឺច្បាស់ហើយ ដូចជាសំពត់ចាស់ដែលដាច់ដាច់ គឺជាគត
 បានសម្តែងហើយយ៉ាងនេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើធម៌ដែល
 ផ្សារហើយ រមែកហើយ ភ្លឺច្បាស់ហើយ ដូចជាសំពត់ចាស់ដែលដាច់
 ដាច់ គឺជាគតបានសម្តែងល្អហើយយ៉ាងនេះ ភិក្ខុទាំងឡាយណា គ្រាន់តែ
 មានសត្វ គ្រាន់តែមានសេចក្តីស្រឡាញ់ចំពោះគឺជាគត ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ
 ពេទ្យខាងមុខ នឹងបានឋានសួគ៌ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានសម្តែង
 នូវសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ
 ហើយ ចំពោះកាសិតនៃព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ អលកទុបបស្សន្ត ទី ២ ។

(២៧) ឯវង្ខេ សុត្តំ ។ ឯកំ សមយំ កកក
 សាវត្ថយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស
 អាកាមេ ។ តេន ខោ បទ សមយេន អាយស្មា
 កុមារកស្សនោ អន្ទវនេ វិហារតិ ។ អថខោ អញ្ញតក
 ទេវតា អភិក្កន្តាយ រត្ថិយា អភិក្កន្តវណ្ណា កេវល-
 កប្បំ អន្ទវនំ ឱកាសេត្វា យេនាយស្មា កុមារ-
 កស្សនោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ឯកមន្តំ
 អដ្ឋាសំ ។ ឯកមន្តំ មិតា ខោ សា ទេវតា
 អាយស្មន្តំ កុមារកស្សបំ ឯតទលោត កិក្កុ កិក្កុ អយំ
 វង្ខេកោ រត្ថិ ធូមាយតិ ទិកំ បដ្ឋលតិ ព្រាហ្មណោ
 ឯវមាហា អភិក្កន ឥសុមេធសត្ថំ អាធាយាតិ ។
 អភិក្កននោ ឥសុមេធសត្ថំ អាធាយ អន្តស បលីដ្ឋំ
 បលីដ្ឋំ កន្ថតិ^(១) ។ ព្រាហ្មណោ ឯវមាហា ឧត្តិប
 បលីដ្ឋំ អភិក្កន ឥសុមេធសត្ថំ អាធាយា-
 តិ ។ អភិក្កននោ ឥសុមេធសត្ថំ អាធាយ
 អន្តស ឧត្តមាយិកំ ឧត្តមាយិកា កន្ថតិ ។

(២៧) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យប្បយ ព្រះរាជព្រះរាជ
 គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។
 សម័យនោះឯង ព្រះកុមារកស្សបមានអាយុ នៅក្នុងអន្ទវនំ (ព្រៃជាទីនៅ
 នៃពួកចោរខ្វាក់ភ្នែក) ។ គ្រានោះឯង ទេវតាមួយអង្គ មានសម្បុរល្អ (មក)
 ក្នុងវេលាព្រឹត្តិមជ្ឈិមយាមកន្លងទៅហើយ បញ្ចេញស្ម័គ្រភ័ក្ត្រក្នុងអន្ទវនំ
 ទាំងអស់ ក៏ចូលទៅក្នុងព្រះកុមារកស្សបមានអាយុ លុះចូលទៅដល់
 ហើយ ទើបបំភ្លឺនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះទេវតានោះបំភ្លឺនៅក្នុងទីដ៏
 សមគួរហើយ ក៏ពោលពាក្យនេះនឹងព្រះកុមារកស្សបមានអាយុថា ភិក្កុ
 ភិក្កុ ដ៏ចូកនេះហុយផ្សែងក្នុងពោលយប់ នេះក្នុងពោលថ្ងៃ ព្រាហ្មណ៍បាន
 ពោលយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់សុមេធន ចូរអ្នកយកសស្រ្តាមកដឹកដ៏ចូកនេះ
 មើល ។ សុមេធន យកសស្រ្តាមកដឹក ដឹកទៅក៏បានឃើញសន្ទុះទ្វារ
 កង់ ហើយប្រាប់ថា បពិត្រអ្នកដ៏ចម្រើន សន្ទុះទ្វារកង់ ។ ព្រាហ្មណ៍
 បានពោលយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់សុមេធន ចូរអ្នកលើកសន្ទុះទ្វារកង់ចេញ
 ហើយយកសស្រ្តាដឹកទៀត ។ សុមេធន យកសស្រ្តាដឹកទៅ ក៏បាន
 ឃើញសត្វហ៊ុន ហើយប្រាប់ថា បពិត្រអ្នកដ៏ចម្រើន សត្វហ៊ុន ។

ព្រាហ្មណោ ឯវមាហា ឧត្តម ឧត្តមាយិកំ អភិក្ខុន
 សុមេធសត្តំ អាធាយាតិ ។ អភិក្ខុននោ សុមេធសត្តំ
 អាធាយ អន្តស ដ្ឋិធាបចំ ដ្ឋិធាបថា កណ្តតិ ។

ព្រាហ្មណោ ឯវមាហា ឧត្តម ដ្ឋិធាបចំ អភិក្ខុន
 សុមេធសត្តំ អាធាយាតិ ។ អភិក្ខុននោ សុមេធសត្តំ
 អាធាយ អន្តស បង្គំវារំ^(១) បង្គំវារោ កណ្តតិ ។

ព្រាហ្មណោ ឯវមាហា ឧត្តម បង្គំវារំ អភិក្ខុន
 សុមេធសត្តំ អាធាយាតិ ។ អភិក្ខុននោ សុមេធសត្តំ
 អាធាយ អន្តស កុម្មំ កុម្មោ កណ្តតិ ។

ព្រាហ្មណោ ឯវមាហា ឧត្តម កុម្មំ អភិក្ខុន សុមេធសត្តំ
 អាធាយាតិ ។ អភិក្ខុននោ សុមេធសត្តំ អាធាយ
 អន្តស អសិស្វនំ អសិស្វនា កណ្តតិ ។

ព្រាហ្មណោ ឯវមាហា ឧត្តម អសិស្វនំ អភិក្ខុន
 សុមេធសត្តំ អាធាយាតិ ។ អភិក្ខុននោ សុមេធសត្តំ
 អាធាយ អន្តស មសបេសិ

ព្រាហ្មណំ បានពោលយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់សុមេធសត្តចូរលើកសព្វហ្មឺន
 ចេញ ហើយយកសស្រ្តាជីកទៀត ។ សុមេធយកសស្រ្តាជីកទៅ
 ក៏បានឃើញផ្លូវបែកជា ២ ហើយប្រាប់ថា បរិក្រម្ភកដ៏ចម្រើន ផ្លូវបែក
 ជា ២ ។ ព្រាហ្មណំបានពោលយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់សុមេធសត្តចូរលើក
 លើកផ្លូវបែកជា ២ ចេញ ហើយយកសស្រ្តាជីកទៀត ។ សុមេធយក
 សស្រ្តាជីកទៅ ក៏បានឃើញសំពត់គម្រង់ក្បង ហើយប្រាប់ថា បរិក្រម្ភ
 កដ៏ចម្រើន សំពត់គម្រង់ក្បង ។ ព្រាហ្មណំបានពោលយ៉ាងនេះថា
 ម្ចាស់សុមេធសត្តចូរលើកសំពត់គម្រង់ក្បងចេញ ហើយយកសស្រ្តាជីក
 ទៀត ។ សុមេធយកសស្រ្តាជីកទៅ ក៏បានឃើញកណ្តតិ ហើយប្រាប់
 ថា បរិក្រម្ភកដ៏ចម្រើន កណ្តតិ ។ ព្រាហ្មណំបានពោលយ៉ាងនេះថា
 ម្ចាស់សុមេធសត្តចូរលើកកណ្តតិចេញ ហើយយកសស្រ្តាជីកទៀត ។
 សុមេធយកសស្រ្តាជីកទៅ ក៏បានឃើញកាំប៉កខ័ន្តជ្រញ់ ហើយប្រាប់
 ថា បរិក្រម្ភកដ៏ចម្រើន កាំប៉កខ័ន្តជ្រញ់ ។ ព្រាហ្មណំបានពោលយ៉ាង
 នេះថា ម្ចាស់សុមេធសត្តចូរលើកកាំប៉កខ័ន្តជ្រញ់ចេញ ហើយយក
 សស្រ្តាជីកទៀត ។ សុមេធយកសស្រ្តាជីកទៅ ក៏បានឃើញដុំសាច់

[២៨] អថ ខោ អាយស្មា កុមារកស្សោ តស្ស

រត្តិយា អន្ធយេន យេន កកវា តេនុបសង្កម្មំ ទុប-
សង្កម្មិតា កកវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ ឯសីទំ ។

ឯកមន្តំ ឯសីន្នោ ខោ អាយស្មា កុមារកស្សោ
កកវន្តំ ឯតនរោច ឥមំ កន្តេ រត្តិ អញ្ញាតា ទេវតា

អភិក្កន្ធាយ រត្តិយា អភិក្កន្ធន្តរណា កេវលកប្បំ
អន្ធរំ ឱកាសេត្វា យេនាហំ តេនុបសង្កម្មំ ទុប-

សង្កម្មិតា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសី ។ ឯកមន្តំ ចិត្តា ខោ
កន្តេ សា ទេវតា មំ ឯតនរោច ភិក្ខុ ភិក្ខុ អយំ

វម៌្មកោ រត្តិ ធូមាយតិ ធិវា បដ្ឋលតិ ព្រាហ្មណោ
ឯវមាហា អភិក្កន្ធន សុមេធន សត្តំ អាធាយាតិ ។

អភិក្កន្ធន្នោ សុមេធ�ោ សត្តំ អាធាយ អន្តស
បលីដ្ឋំ បលីដ្ឋា កន្តេតិ ។ ព្រាហ្មណោ ឯវមាហា

[២៨] លុះកត្រីនារកទ្វនហើយ ព្រាហ្មណ៍ ព្រះកុមារកស្ស

មានកាយ ចូលទៅដល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយថ្វាយ
ចង្អុលព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះកុមារកស្ស

មានកាយ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបក្រាបទូលដំណើរនេះ ចំពោះ
ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យមមិញ្ចនេះ មានទេវតា

មួយអង្គ មានសម្បុរល្អ(មក)ក្នុងវេលាកត្រីមជ្ឈិមយាមកទ្វនទៅហើយ
ចេញញាស់ឱ្យភ្នំក្នុងអន្លង់ទាំងអស់ ចូលមកកាន់ព្រះអង្គ លុះចូលមក

ដល់ហើយ បិតានៅក្នុងទីសមគួរ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លុះទេវតានោះ
បិតានៅក្នុងទីសមគួរហើយ បាននិយាយភាគនេះនឹងឱ្យព្រះអង្គដឹងថា

ភិក្ខុ ភិក្ខុ ដំបូកនេះហើយវេទន៍ក្នុងពេលយប់ នេះក្នុងពេលថ្ងៃ ព្រាហ្មណ៍
បានពោលយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់សុមេធន អ្នកចូលយកសស្រ្តាមកដឹក ។

សុមេធយកសស្រ្តាដឹកទៅ ក៏បានឃើញសន្ទុះទ្វារកង់ ហើយប្រាប់ថា
បពិត្រអ្នកដ៏ចម្រើន សន្ទុះទ្វារកង់ ។ ព្រាហ្មណ៍បានពោលយ៉ាងនេះថា

ឧត្តម បណ្ឌិត អភិបាល សុខេន សត្វ អាណាយាតិ ។
 អភិបាលសុខេន សុខេន សត្វ អាណាយ អនុស ឧទ្ទិមា-
 យិតំ ឧទ្ទិមាយិតា កន្តតិ ។ បេ ។ អនុស ឆាន់
 ឆានតា កន្តតិ ។ ព្រាហ្មណោ វិវាហា វិជ្ជតុ ឆា-
 តោ មា ឆាន់ យជ្ជេសិ ឆានោ តតោ ឆានស្ស-
 តិ ។ ឥមេ ទោ វុំ ភិក្ខុ បណ្ឌិតស បញ្ញា កកវន្ត
 ឧបសម្ព័ន្ធមិត្តា បុត្រយ្យាសិ យថា តេ កកវ ព្យាគរោ-
 តិ តថា ឯ ឆាយ្យាសិ ។ ឆាហន្តំ ភិក្ខុ បស្សមិ
 សនេវតេ លោកេ សមារតេ សព្វាញតេ សស្សម-
 ណាព្រាហ្មណីយា បដាយ សនេវមនុស្សាយ យោ ឥ-
 មេសំ បញ្ញាឯ វេយ្យាករណោ ធិត្តំ អាណាយ្យ
 អញ្ញត្រ តថាគតេន វ តថាគតស្សវតេន វ ឥតោ វ
 បទ សុត្តាតិ ។ ឥនមរោច កន្តេ សា នេវតា ឥនំ វត្តា

ម្នាលសុខេន អ្នកច្បាប់សង្គមនេះបានឲ្យ ហើយយកសង្គ្រាម
 ទៀត ។ សុខេនយកសង្គ្រាមទៅ ក៏ឃើញសត្វហ៊ុន ហើយ
 ប្រាប់ថា បពិត្រអ្នកដ៏ចម្រើន សត្វហ៊ុន ។ បេ ។ បានឃើញពាត
 ហើយប្រាប់ថា បពិត្រអ្នកដ៏ចម្រើន ពាត ។ ព្រាហ្មណ៍បានពោលយ៉ាង
 នេះថា ពាតទុកឲ្យនៅចុះ អ្នកកុំបៀតបៀនពាតឡើយ ចូរធ្វើការទេសស្តារ
 ពាតចុះ ។ ខែកុំ លោកគប្បីចូលទៅព្រះមានព្រះភាគ ហើយ
 សូមប្រសូតាំង ១៥ នេះឯង ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ព្យាកប្រាប់លោក
 យ៉ាងណា លោកគប្បីចាំទុកនៅប្រស្នាឆាន យ៉ាងនោះចុះ ។ ខែកុំ
 ក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវតា ព្រមទាំងមារ ព្រមទាំងព្រហ្ម ក្នុងពួកសត្វ
 ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ព្រមទាំងមនុស្សជាសម្បត្តិទេពនិងមនុស្សដ៏
 សេស យើងមិនដែលឃើញអ្នកណាមួយ ឆ្លើយប្រសូតាំងនេះឲ្យត្រូវចិត្ត
 បានឡើយ វៀរលែងតែព្រះគម្ភាគត ឬ សាវ័ករបស់ព្រះគម្ភាគត ឬក៏
 អ្នកដែលបានស្តាប់ អំពីសម្លាត់នៃព្រះមានព្រះភាគនេះ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ទេវតានោះបានពោលពាក្យនេះ សុខេនពោលពាក្យនេះហើយ

សុត្តន្តបិដក ប្បដិដកបិដក ពុទ្ធសមុទ្ទាន

តត្ថេវ អន្តរាយំ កោ ទុ ទោ កន្តេ វម៌្មកោ កា
រត្ថិ ទ្វមាយនា កា ធិវា បដ្ឋលនា កោ ព្រាហ្មណ
កោ សុមេនា កី សត្តំ កា អភិក្ខុនា(១) កា
បលិដ្ឋី កា ឧទ្ធមាយកា កោ ទ្វិជាបដោ កី បដ្ឋវា
កោ កុម្មោ កា អសិស្វនា កា មិសបេសិ កោ
នាតោតិ ។

[២៨] វម៌្មកោតិ ទោ ភិក្ខុ ឥមស្សតំ បាតុម្មហា-
ភូតិកស្ស កាយស្ស អធិវចនំ មាតាបេត្តិកសម្ពុស្ស
ឱទទកុម្មាស្វបថយស្ស អធិច្ចុត្តាធនបរិមន្តនកេធនវិជ-
សនធម្មស្ស ។ កា រត្ថិ ទ្វមាយនាតំ យំ ទោ ភិក្ខុ
ធិវា កម្មន្តេ អារត្ត រត្ថិ អនុវិគក្កោតិ អនុវិចារេតិ
អយំ រត្ថិ ទ្វមាយនា ។ កា ធិវា បដ្ឋល-
នាតិ យំ ទោ ភិក្ខុ រត្ថិ អនុវិគក្កោតា អនុវិចា-
រេតា ធិវា កម្មន្តេ បាយាដេតិ កាយេន វាចាយ

១ ឧ. ម. កំ អភិក្ខុណ្ឌិ ទិស្វតិ ។

សុត្តន្តបិដក ប្បដិដកបិដក ពុទ្ធសមុទ្ទាន

កំបាតំភិក្ខុនាទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គតិចប្រើត អ្វីហ្ន៎ ហៅហៅប្អូន
អ្វីហ្ន៎យផ្សែងក្នុងពេលយប់ អ្វីនេះក្នុងពេលថ្ងៃ អ្នកណាជាព្រាហ្មណ៍
អ្នកណាជាសុមេន អ្វីជាសស្រ្តា អ្វីជាការជីក អ្វីជាសន្ទុះទ្វារកង់ អ្វីជា
សត្វហ្មឺន អ្វីជាផ្លូវបែកជាពីរ អ្វីជាសំពត់គម្រង់ក្បួន អ្វីជាអណ្តើក
អ្វីជាតំបែកនិងជ្រូញ អ្វីជាដុំសាច់ អ្វីជាខាត ។

[២៩] ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុ ត្រង់ពាក្យថា
ដំបូក នេះជាឈ្មោះរបស់កាយនេះ ដែលប្រកបដោយមហាក្ខត្យប ៤
កើតព្រះព្រះទិកស្តុក្ករបស់មាតា និងបិតា បម្រើដោយសារបាយនិង
ខំ មានសកាវមិនទៀង មានការដុសទាត់បំបាត់ភ្លឺនៃភាគក្រក់និងគក់ច្រ-
បាច់និងកិរិយាបែកផ្ទាយខ្លាត់ខ្លាយជាធម្មតា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ ត្រង់ប្រស្នាថា
អ្វីហ្ន៎យផ្សែងក្នុងពេលយប់ សេចក្តីថា បុគ្គលប្រារព្ធការងារក្នុងពេលថ្ងៃ
ហើយដល់ពេលយប់ ត្រិះរិះពិចារណាឃ្លើយ ។ ដោយហេតុណា ហេតុនេះ
ហៅថា ហ្ន៎យផ្សែងក្នុងពេលយប់ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ ត្រង់ប្រស្នាថា អ្វីនេះ
ក្នុងពេលថ្ងៃ សេចក្តីថា បុគ្គលត្រិះរិះពិចារណាឃ្លើយ ។ ក្នុងវេលាយប់
ហើយដល់វេលាថ្ងៃ ក៏ប្រកបការងារដោយកាយវិចារ ដោយហេតុណា

ឃុំជ្រុងស្រុក វិស្វកម្ម ព្រះបាទព្រះបាទព្រះបាទព្រះបាទ

អយំ ធិរា បដ្ឋលនា ។ ប្រាហ្មណេតិ ទោ ភិក្ខុ
 តថាគតស្សតំ អធិវចនំ អរហនោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។
 សុមេធាតិ ទោ ភិក្ខុ សេត្តស្សតំ ភិក្ខុថោ អធិវ-
 ចនំ ។ សត្តន្តំ ទោ ភិក្ខុ អវិជ្ជាយេតំ បញ្ញាយ
 អធិវចនំ ។ អភិក្ខុនាតិ ទោ ភិក្ខុ វិជ្ជាយាស្សតំ
 អធិវចនំ ។ បលីដ្ឋិតិ ទោ ភិក្ខុ អវិជ្ជាយេតំ អធិវចនំ ។
 ឧត្តម បលីដ្ឋំ បដិហា អវិជ្ជំ អភិក្ខុនំ សុមេធ សត្តំ
 អាណាយាតិ អយមេតស្ស អត្តោ ។ ឧទ្ធមាយំកាតិ
 ទោ ភិក្ខុ កោដុចាយាសស្សតំ អធិវចនំ ។ ឧត្តម
 ឧទ្ធមាយំតំ បដិហា កោដុចាយាសំ អភិក្ខុនំ សុមេធ
 សត្តំ អាណាយាតិ អយមេតស្ស អត្តោ ។ ត្រិធាប-
 ថោតិ ទោ ភិក្ខុ វិចិត្តិយេតំ អធិវចនំ ។
 ឧត្តម ត្រិធាបនំ បដិហា វិចិត្តំ អភិក្ខុនំ សុមេធ

ឃុំជ្រុងស្រុក វិស្វកម្ម ព្រះបាទព្រះបាទព្រះបាទព្រះបាទ

ហេតុនេះហៅថា ឆេះក្នុងវេលាថ្ងៃ ។ ម្នាលភិក្ខុ ត្រង់ពាក្យថា ប្រាហ្មណ៍
 នេះ ជាឈ្មោះរបស់ព្រះអង្គគត ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ត្រង់ពាក្យថា សុមេធ នេះជាឈ្មោះរបស់ភិក្ខុជាសត្វបុគ្គល ។ ម្នាល
 ភិក្ខុ ត្រង់ពាក្យថា សស្រ្តា នេះ ជាឈ្មោះរបស់ព្រាហ្មណ៍ប្រសើរ ។
 ម្នាលភិក្ខុ ត្រង់ពាក្យថា ជីត នេះ ជាឈ្មោះរបស់ការប្រារព្ធច្បា-
 យាម ។ ម្នាលភិក្ខុ ត្រង់ពាក្យថា សន្ទុះទ្វារកង់ នេះជាឈ្មោះរបស់
 អវិជ្ជា ។ ម្នាលសុមេធ អ្នកចូរលើកសន្ទុះទ្វារកង់ចេញ គឺជាអ្នកចូរលះបង់
 អវិជ្ជាចេញ ហើយយកសស្រ្តាជីតទៀត នេះជាសេចក្តីអធិប្បាយនៃពាក្យ
 ខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុ ត្រង់ពាក្យថា សត្វហ៊ុន នេះ ជាឈ្មោះរបស់សេចក្តី
 គ្រោធ និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ។ ម្នាលសុមេធ អ្នកចូរលើកហ៊ុន
 ចេញ គឺជាអ្នកចូរលះបង់សេចក្តីគ្រោធនិងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តចេញ
 ហើយយកសស្រ្តាជីតទៀត នេះជាសេចក្តីអធិប្បាយនៃពាក្យខ្លះ ។
 ម្នាលភិក្ខុ ត្រង់ពាក្យថា ផ្លូវវិបកជាតិ នេះជាឈ្មោះរបស់វិចិត្តិយា ។ ម្នាល
 សុមេធ អ្នកចូរលើកផ្លូវវិបកជាតិចេញ គឺជាអ្នកចូរលះបង់វិចិត្តិយា

សត្វំ អាទាយាតិ អយមេតស្ស អត្ថោ ។ បង្កំវាវត្ថុ
 ទោ ភិក្ខុ បញ្ចុន្នតំ ជីវណ្ណំ អជីវចំ កា-
 មច្ចុទ្ធីវណស្ស ព្យាបាទធីវណស្ស មីនមិទ្ធីវណ-
 ស្ស ឧទ្ធចក្កុក្កុទ្ធីវណស្ស វិចិត្តិញ្ញាធីវណា-
 យ ។ ឧត្តិប បង្កំវា បដហ បញ្ច ជីវណ
 អភិក្ខុន សុមេធ សត្វំ អាទាយាតិ អយ-
 មេតស្ស អត្ថោ ។ កុម្មោតិ ទោ ភិក្ខុ បញ្ចុន្នតំ
 ឧបាទានក្កន្ធានំ អជីវចំ សេយ្យមីនំ រូប្យាទា-
 នក្កន្ធស្ស វេទន្យាទានក្កន្ធស្ស សញ្ញាទានក្កន្ធស្ស
 សង្ខារទានក្កន្ធស្ស វិញ្ញាណ្យាទានក្កន្ធស្ស ។
 ឧត្តិប កុម្មំ បដហ បញ្ចាទានក្កន្ធ អភិក្ខុន
 សុមេធ សត្វំ អាទាយាតិ អយមេតស្ស អត្ថោ ។
 អសិស្វនាតិ ទោ ភិក្ខុ បញ្ចុន្នតំ កាមគុ-
 ណានំ អជីវចំ តត្ថុវិញ្ញេយ្យានំ រូបានំ ឥដ្ឋានំ
 កន្តានំ មនាទានំ មិយរូបានំ កាម្មបសញ្ញានំ
 រជ្ជិយានំ សោតវិញ្ញេយ្យានំ សន្តានំ . . . យាទ-
 វិញ្ញេយ្យានំ កន្តានំ . . . ជីវ្ហវិញ្ញេយ្យានំ រសានំ . . .

ចេញ ហើយយកសស្រ្តាជីកទៀត នេះជាសេចក្តីអធិប្បាយនៃពាក្យថ្លោះ ។
 ម្នាលភិក្ខុ ត្រង់ពាក្យថា សំពត់តម្រងក្បង នេះជាឈ្មោះរបស់មីវណ-
 ធម៌ទាំង ៥ គឺ កាមច្ចូលនិវរណៈ ១ ព្យាបាទនិវរណៈ ១ មីនមិទ្ធ-
 និវរណៈ ១ ឧទ្ធចក្កក្កន្ធនិវរណៈ ១ វិចិត្តិញ្ញានិវរណៈ ១ ។ ម្នាលសុមេធ
 អ្នកចូលរើសសំពត់តម្រងក្បងចេញ គឺថាអ្នកចូលរើសមីវណធម៌ទាំង ៥
 ចេញ ហើយយកសស្រ្តាជីកទៀត នេះជាសេចក្តីអធិប្បាយ នៃពាក្យ
 ថ្លោះ ។ ម្នាលភិក្ខុ ត្រង់ពាក្យថា អណ្តើក នេះ ជាឈ្មោះរបស់ឧបាទា-
 នក្កន្ធទាំង៥ ឧបាទានក្កន្ធទាំង ៥ គឺ រូប្យាទានក្កន្ធ ១ វេទន្យាទានក្កន្ធ ១
 សញ្ញាទានក្កន្ធ ១ សង្ខារទានក្កន្ធ ១ វិញ្ញាណ្យាទានក្កន្ធ ១ ។ ម្នាល
 សុមេធ អ្នកចូលរើសអណ្តើកចេញ គឺថា អ្នកចូលរើសឧបាទានក្កន្ធ
 ទាំង ៥ ចេញ ហើយយកសស្រ្តាជីកទៀត នេះជាសេចក្តីអធិប្បាយនៃ
 ពាក្យថ្លោះ ។ ម្នាលភិក្ខុ ត្រង់ពាក្យថា កាំបិតនិងជ្រញ់ នេះជាឈ្មោះរបស់
 កាមគុណទាំង៥ គឺរូបដែលបុគ្គលគប្បីដឹងច្បាស់ដោយចក្ខុ ជាទីប្រាថ្នា
 ជាទីក្រេកអរ ជាទីនាមចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាមជាទីកំរើក
 នៃគម្រក ១ សំឡេងដែលបុគ្គលគប្បីដឹងដោយត្រចៀក... ១ ក្លិនដែល
 បុគ្គលគប្បីដឹងដោយច្រមុះ... ១ សេដែលបុគ្គលគប្បីដឹងដោយអណ្តាត... ១

(៣០) ឯវង្ស សុត្ត ។ ឯកំ សមយំ កកា កដ-

ក្លហោ វិហារតិ វេទ្យុវេន កលន្តកងិកមេ ។ មដោ

សម្ពហុលា ជាតិក្ខមិកា(១) កិក្ខ ជាតិក្ខមិយំ វេស្សំ វុដ្ឋា

យេន កកា តេនុបសង្កមីសុ ឧបសង្កមិត្វា កកាវន្ត

អភិកនេត្វា ឯកមន្តំ ចិសីនិសុ ។ ឯកមន្តំ ចិសីនេ ចោ

តេ កិក្ខ កកា ឯតនេវេន កោ នុ ចោ កិក្ខវេ

ជាតិក្ខមិយំ ជាតិក្ខមិកាវន្ត កិក្ខវន្ត សព្វហ្មចារីវន្ត ឯវ

សម្ពាវិកោ អត្តនា ច អប្បិច្ឆោ អប្បិច្ឆកថេត្វ កិក្ខវន្ត

(៣០) ឯវង្សស្តាប់បញ្ជីនេះ ។ សរសេរឈ្មោះ ព្រះបាទ

ព្រះភាគន៍គង្គិវង្សវង្សវង្ស ជាគលន្តកងិកមេស្វាម ទៀបក្រុងរាជគ្រឹះ ។

គ្រានោះឯង កិក្ខុទាំងឡាយច្រើនរូប អ្នកនៅក្នុងជាតិក្ខមិ (១) នៅចាំ

វេស្សក្នុងជាតិក្ខមិហើយ ក៏ទាំងឡាយទៅគាល់ព្រះបាទព្រះភាគ ពុទ្ធចូល

នៅដល់ហើយ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះបាទព្រះភាគ ហើយអង្គុយ ក្នុងទី

ដ៏សមស្រប ។ ពុទ្ធកិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមស្របហើយ ព្រះ

បាទព្រះភាគ ក៏ទ្រង់ត្រាស់ផ្សំច្បាប់ ឃ្លាឯកិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាជាតិ-

ក្ខមិកិក្ខុទាំងឡាយ ជាសព្វហ្មចារីដែលនៅក្នុងជាតិក្ខមិ កិក្ខុណាហ្ន

ដែលមានគេសរសើរយ៉ាងនេះថា ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នាដោយខ្លួន

ឯងផង សម្តែងអំពីការមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា (២) ដល់ពួកកិក្ខុផង ជាអ្នក

១ អន្តិកថាថា ស្រុកចំណេញរបស់ខ្លួន គឺស្រុកជាមួយនឹងសព្វពួកកោតិសត្វ ។ ២ និយាយ
អំពីការមិនមានប្រាថ្នា ២ យ៉ាង គឺមិនប្រាថ្នាផ្លូវចម្ងាយចូល ១ មិនប្រាថ្នាឱ្យគេស្គាល់ថាជាអ្នក
កាន់ដុតង្គ ១ មិនប្រាថ្នាឱ្យគេស្គាល់ថាខ្លួនជាពហុស្ម័គ្រ ១ មិនប្រាថ្នាឱ្យគេស្គាល់ថាខ្លួនបាន
នូវគុណមានសោភាបច្ច័ន្តិលជាដើម ។

កត្តា អត្តនា ច សន្តដ្ឋោ សន្តដ្ឋិកថេត្វា ភិក្ខុនំ

កត្តា អត្តនា ច បរិវេត្តា វិវេកកថេត្វា ភិក្ខុនំ^(១) កត្តា

អត្តនា ច អសំសដ្ឋោ អសំសត្តកថេត្វា ភិក្ខុនំ កត្តា

អត្តនា ច អាទុរិយោ រិយាវម្ពកថេត្វា ភិក្ខុនំ កត្តា

អត្តនា ច សីលសម្មដ្ឋោ សីលសម្មនា កថេត្វា ភិក្ខុនំ

កត្តា អត្តនា ច សមាធិសម្មដ្ឋោ សមាធិសម្មនា-

កថេត្វា ភិក្ខុនំ កត្តា អត្តនា ច បញ្ញាសម្មដ្ឋោ

សន្តោសដោយខ្លួនឯង សម្តែងពីការសន្តោស^(១) ដល់ពួកភិក្ខុផង ជា
 អ្នកស្ងប់ស្ងាត់ដោយខ្លួនឯងផង សម្តែងពីការស្ងប់ស្ងាត់^(២) ដល់ពួកភិក្ខុផង
 ជាអ្នកបិទច្របូកច្របៀងដោយខ្លួនឯងផង សម្តែងពីការបិទច្របូកច្របៀង^(៣)
 ដល់ពួកភិក្ខុផង ជាអ្នកប្រាសចេញពីព្រលឹងដោយ ដោយខ្លួនឯងផង ស-
 ម្តែងពីការប្រាសចេញពីព្រលឹង^(៤) ដល់ពួកភិក្ខុផង ជាអ្នកបរិច្ចាធិដោយសីល
 ចំពោះខ្លួនឯងផង សម្តែងពីការបរិច្ចាធិដោយសីល^(៥) ដល់ពួកភិក្ខុផង ជា
 អ្នកបរិច្ចាធិដោយសមាធិចំពោះខ្លួនឯងផង សម្តែងពីការបរិច្ចាធិដោយ
 សមាធិ^(៦) ដល់ពួកភិក្ខុផង ជាអ្នកបរិច្ចាធិដោយបញ្ញា ចំពោះខ្លួនឯងផង

១ ឱបាយអំពីសន្តោស ១២ យ៉ាង គឺ ចំរើសន្តោស មាន ៣ គឺ ប្រេកអន្តរភាគបាន ១
 ប្រេកអន្តរភាគម្ខាង ១ ប្រេកអន្តរភាគនាគ ១ ទំនួលបិណ្ឌបានសន្តោស សេនាសន-
 សន្តោសនិងនិសានប្បច្ចយសន្តោស មានបីដូចគ្នា ម្រដា ១២ ។ ២ ឱបាយអំពីសេចក្តី
 ស្ងប់ស្ងាត់ ៣ យ៉ាង គឺ ស្ងាត់កាយ ១ ស្ងាត់ចិត្តនិសមាមគ្គិព្រាហ្ម ១ ស្ងាត់ឆាតិសេស គឺ
 ព្រះនិព្វាន ១ ។ ៣ ឱបាយអំពីការបិទច្របូកច្របៀងមាន ៥ យ៉ាង គឺ មិនច្របូកច្របៀងដោយ
 ឡសំឡេង ១ មិនច្របូកច្របៀងដោយឃើញរូប ១ មិនច្របូកច្របៀងដោយកាត្យនិយាយឆ្លើយ
 ឆ្លង ១ មិនច្របូកច្របៀងដោយការប្រើប្រាស់ដាមួយគ្នា ១ មិនច្របូកច្របៀងដោយការបិទរាល់
 កាយ ១ ។ ៤ ឱបាយអំពីការប្រាសចេញពីព្រលឹងដែលចេញបរិច្ចាធិក្នុងកាលនិងចិត្តព្រមពីវិយាបដិ
 ទាំង ៤ ។ ៥ ឱបាយអំពីការបរិច្ចាធិដោយសីល គឺបានដល់ចក្ខុបរិសុទ្ធសីល ។ ៦ សមាធិក្នុងទីនេះបាន
 ដល់វិបស្សនា ដែលមានសមាមគ្គី ៨ ជាត្រៀងទ្រ ។ អន្តិកថា ។

បញ្ញាសម្មាសាសនា កិក្ខុនំ កត្តា អត្តនា ច

វិមុត្តិសម្មាសាសនា កិក្ខុនំ កត្តា

អត្តនា ច វិមុត្តិញ្ញាណនិស្សន្ទសម្មាសាសនា វិមុត្តិញ្ញាណ-

និស្សន្ទសម្មាសាសនា កិក្ខុនំ កត្តា ឱវាទកោ

វិញ្ញាបកោ សន្តិស្សកោ សមាទមកោ សឧត្តជកោ

សម្មាសាសនា សម្រេចបាននិព្វានំ ។ បុណ្ណោ នាម កន្ត

អាយស្មា មន្តាណីបុត្តា ជាតិក្ខមិយំ ជាតិក្ខមិកានំ

កិក្ខុនំ សម្រេចបាននិព្វានំ វិសម្ពាវតោ អត្តនា ច អប្បវត្តោ

សម្មាសាសនាបរិច្ចេកិកោ ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ

ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ

វិមុត្តិ វិមុត្តិ វិមុត្តិ វិមុត្តិ វិមុត្តិ វិមុត្តិ វិមុត្តិ វិមុត្តិ វិមុត្តិ វិមុត្តិ

សម្មាសាសនា ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ

សម្មាសាសនា ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ

ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ

ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ

ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ

ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ

ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ

ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ

ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ

ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ

ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ

ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ ជាយេសោ

ឧបទ្ទេសន្ត ឃើញសង្ខារ ឈឺចុកសង្ខារ ឃើញផ្គុំ

អប្បន្នកថត្ថា កិក្ខុនំ កត្តា អត្តនា ច សទ្ធម្មោ
 ។ មេ ។ អត្តនា ច បរិវិត្តោ ... អត្តនា ច អសីសម្មោ ...
 អត្តនា ច អារទ្ធវិរិយោ ... អត្តនា ច សីលសម្មោ ...
 អត្តនា ច សមាធិសម្មោ ... អត្តនា ច ចញ្ញា-
 សម្មោ ... អត្តនា ច វិមុត្តិសម្មោ ... អត្តនា
 ច វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនសម្មោ វិមុត្តិញ្ញាណទស្សន-
 សម្មនាកថត្ថា កិក្ខុនំ កត្តា ឧបាទកោ វិញ្ញាបកោ
 សទ្ធស្សកោ សមាទបកោ សឡាន្តរកោ សម្មហំ
 សកោ សព្វហ្មតារីនន្តំ ។

(៣០) គេន ទោ បន សមយេន អាយស្មា
 សាវីច្ចត្តោ កកវតោ អវិទ្ធកេ ធិសិម្មោ យោតិ ។ អថ-
 ទោ អាយស្មតោ សាវីច្ចត្តស្ស ឯតនយោសិ លាភា
 អាយស្មតោ មុណ្ឌស្ស មន្ទាណីមុត្តស្ស សុលន្តំ
 អាយស្មតោ មុណ្ឌស្ស មន្ទាណីមុត្តស្ស យស្ស

ឧបទ្ទេសន្ត ឃើញសង្ខារ ឈឺចុកសង្ខារ ឃើញផ្គុំ

សង្ខារីភិការមិនមានប្រាជ្ញាដល់អ្វីក៏ដឹង ដោយសារសង្ខារដោយខ្លួន
 ឯងផង ។ មេ ។ ដោយសង្ខារដោយខ្លួនឯងផង ... ជាអ្នកមិន
 ប្រឡូកប្រឡងដោយខ្លួនឯងផង... ជាអ្នកមានសេចក្តីឱ្យយោធាដោយខ្លួន
 ឯងផង... ដោយកបិប្បណិដោយសីលចំពោះខ្លួនឯងផង... ជាអ្នកបិប្បណិ
 ដោយសមាធិចំពោះខ្លួនឯងផង... ជាអ្នកបិប្បណិដោយចញ្ញា ចំពោះខ្លួន
 ឯងផង... ជាអ្នកបិប្បណិដោយវិមុត្តិចំពោះខ្លួនឯងផង... ជាអ្នកបិប្បណិ
 ដោយវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈចំពោះខ្លួនឯងផង សង្ខារីភិការបិប្បណិដោយ
 វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈដល់អ្វីក៏ដឹង ជាអ្នកឱ្យទុក្ខ ចំនុចដឹងច្បាស់
 ពន្យល់ បច្ចុប្បន្ន ធ្វើឱ្យគ្នាហាន ធ្វើឱ្យកើតយេនដល់អ្វីក៏សព្វហ្មតារីនន្តំ ។

(៣១) សម្មយេនានឯនំ ព្រះសាវ័ច្ចត្តមានកាយុ អន្លិយក្សេព្រះ
 មានព្រះភាគ ។ លំដាប់នោះ ព្រះសាវ័ច្ចត្តមានកាយុ មានសេចក្តី
 ត្រិះរិះដូច្នេះថា មុណ្ឌមន្ទាណីមុត្តមានកាយុហៅពេញជាមានលាភ តាំង
 អត្តភាពជាមុត្តស្ស ក៏មុណ្ឌមន្ទាណីមុត្តបានដោយដោយប្រពៃ (ព្រោះ)

វិញ សម្រេចបាន សត្វ សម្មាសម្ពុទ្ធ អនុមាស្ស អនុមាស្ស
វណ្ណំ ភាសន្តិ តត្ថ សត្វា អត្តនុមោទនិ អម្បេវ ឆាន
មយម្បំ^(១) កតាចិ ករហចិ អាយស្មតា បុណ្ណា
មន្ទាណីបុត្តេន សន្តិ សមាគមំ កង្ខេយ្យម^(២) អម្បេ
វ ឆាន សិយា កោចិទេវ កតាសណ្ឋាមោទិ ។

(៣២) អដទោ កករា រាជត្ថហេ យថាភិវន្តំ វិហា-
 វិត្តា យេន សាវត្ថំ ភេន ចារិតំ បញ្ញាមិ អនុប្បត្នេន
 ចារិតញ្ចារហេ យេន សាវត្ថំ តទរសវ ។ តត្រ
 សុដំ កករា សាវត្ថយំ វិហាតិ ជេតវេន អនាថមិ-
 ណ្ឌិតស្ស អាហមេ ។ អស្សោសិ ទោ អាយស្មា
 បុណ្ណា មន្ទាណីបុត្តា កករា កំរ សាវត្ថំ អនុប្បត្តោ ។
 សាវត្ថយំ វិហាតិ ជេតវេន អនាថមិណ្ឌិតស្ស អាហមេ-
 តិ ។ អដទោ អាយស្មា បុណ្ណា មន្ទាណីបុត្តា សេ-
 នាសនំ សំសាមេត្តា បត្តចរំ អាធាយ យេន សាវត្ថំ
 ភេន ចារិតំ បញ្ញាមិ អនុប្បត្នេន ចារិតញ្ចារហេ

១ ខ. អប្បេរ្យ ច តាម មយ៉បី ។ គប្បេរ្យ តាម មយ៉បី ។ ២ ខ. សាសនប្បយ្យាម ។

ក្នុងសង្គ្រាមបារាំងក្នុងវិស័យសង្គ្រាមស្រុកស្រីសោយក្ស័យ ។ ហើយនៅក្នុងសង្គ្រាម
សង្គ្រាមក្នុងវិស័យសង្គ្រាមស្រុកស្រីសោយក្ស័យ សង្គ្រាមស្រុកស្រីសោយក្ស័យ
ចំពោះបុណ្យសាធារណៈនោះ ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ យើងនឹងទាញទៅកាន់ចំប្រើ
ជាមួយនឹងស្រុកសាធារណៈនោះ មានសាមញ្ញនោះ ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ នឹង
ទាញទៅយកចំប្រើសាធារណៈនោះ ។

(៣២) ព្រះនាងឯង ព្រះភគវន្តបុត្រ ទ្រង់គង់ក្នុងក្រុងលាវត្ថី
 តាមគួរដល់អនុស្សាវរីយ៍ហើយ ទ្រង់ស្ដេចទៅកាន់បារិកាភូមិក្រុងលាវត្ថី
 លុះស្ដេចទៅកាន់បារិកាភូមិក្រុងលាវត្ថីនោះ ឃើញ
 ព្រះមានព្រះភាគគង់ក្នុងវត្តជេតពន ជាបេសកនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី រៀប
 ក្រុងលាវត្ថីនោះ ។ ព្រះបុណ្ណមន្តាណីបុត្រ មានអាយុ បានឮដំណឹង
 ដូច្នេះថា ព្រះមានព្រះភាគ យាងមកដល់ក្រុងលាវត្ថីហើយ ទ្រង់គង់
 ក្នុងវត្តជេតពន ជាបេសកនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋីជិតក្រុងលាវត្ថី ។ លំដាប់នោះ
 ឯង ព្រះបុណ្ណមន្តាណីបុត្រមានអាយុ រៀបចំសេនាសនៈហើយប្រដាប់
 បាត្របរិវារ ទៅកាន់បារិកាភូមិក្រុងលាវត្ថីនោះដែរ លុះគ្រាច់ទៅកាន់បារិកា

យេន សាវត្ថុ ដេតវំ អនាថបិណ្ឌកស្ស អារាមោ
 យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ
 អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ ធិសីទិ ។ ឯកមន្តំ
 ធិសីទិ ទោ អាយស្មន្តំ បុណ្ណំ មន្ទាណីបុត្តំ ភគវា
 ធម្មិយា កថាយ សន្នុស្សសិ សមាធិសេសិ សឡត្ថេ-
 ដេសិ សម្បហំសេសំ ។ អថទោ អាយស្មា បុណ្ណា
 មន្ទាណីបុត្តោ ភគវតា ធម្មិយា កថាយ សន្នុ-
 ស្សតោ សមាធិតោ សឡត្ថជិតោ សម្បហំសិតោ
 ភគវតោ ភាសិតំ អភិទន្ធិត្វា អនុមោទិត្វា ឧដ្ឋា-
 យាសនា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា
 យេន អនុវំ តេនុបសង្កមិ ធិវាវិហារាយ ។

(៣៣) អថទោ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ យេនាយស្មា
 សាវីបុត្តោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ
 សាវីបុត្តំ ឯតទរោច យស្ស ទោ ភំ អាវុសោ
 សាវីបុត្ត បុណ្ណស្ស នាម ភិក្ខុនោ មន្ទាណីបុត្តស្ស
 អភិណ្ឌំ តិក្ខុយមាថោ អហោសិ សោ ភគវតា

ភាមញ្ញវេហ គីលាច្ចូលទៅដល់ព្រះមានព្រះភាគ ដែលគង់នៅក្នុង
 វត្តដ៏ត្រង របស់អនាថបិណ្ឌកស្សដ៏ធំត្រង់សាវត្ថុនោះ ពុទ្ធចូលទៅ
 ដល់ហើយ ទើបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសំរេច ។
 ពុទ្ធចូលទៅបុគ្គលីបុត្តមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសំរេចរួចហើយ ព្រះមាន
 ព្រះភាគទ្រង់តន្យល់ ពែនពំ ឲ្យក្លាហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មិកថា ។
 គ្រានោះ ចូលរួមគ្នាឯវត្ត មានអាយុ កាលបើព្រះមានព្រះភាគ
 ត្រង់តន្យល់ ពែនពំ ឲ្យក្លាហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មិកថាហើយ គឺ
 ពុទ្ធករោ ពែនពំ ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយគ្រាន់
 អំពីភាសនៈ ថ្វាយបង្គំលាព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទត្យនោះហើយចូល
 ទៅឯអន្លូន(វិជ្រាម) ដើម្បីនាំសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ។

(៣៣) គ្រានោះឯង មានភិក្ខុ ១ រូប ចូលទៅក្រព្រះសាវីបុត្តមាន
 អាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ បានពោលពាក្យដូចនេះនឹងព្រះសាវីបុត្ត
 មានអាយុថា អាវុសាសាវីបុត្ត អ្នកសម្តែងសេចក្តីសរសើររឿយ ។ ឬភិក្ខុ
 ចូលរួមគ្នាឯវត្ត ឯភិក្ខុចូលរួមគ្នាឯវត្តនោះ ដែលព្រះមានព្រះភាគ

ធម្មិយា កថាយ សទ្ធសង្ឃតោ សរោធនិកោ សមុត្តនិ-
 កោ សម្មហំសិកោ ភកវកោ ភាសិតំ អភិទន្ធិត្វា អនុ-
 មោធិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា ភកវន្តំ អភិវាធិត្វា បទត្តិណំ
 កត្វា យេន អនុវនំ តេន បក្កតោ និវាវិហារាយាតិ ។
 អថទោ អាយស្មា សាវិបុត្តោ តរមានុរោ និសីទំ
 អាធាយ អាយស្មន្តំ បុណ្ណំ មន្ទាណិបុត្តំ មិដ្ឋិកោ មិដ្ឋិ-
 កោ អនុត្តិ ភីសាទុលោកី ។ អថទោ អាយស្មា
 បុណ្ណា មន្ទាណិបុត្តោ អនុវនំ អដ្ឋោតាហេត្វា អញ្ញត-
 រស្មី រុក្ខមូលេ និវាវិហារំ និសីទិ អាយស្មាមិ ទោ
 សាវិបុត្តោ អនុវនំ អដ្ឋោតាហេត្វា អញ្ញតរស្មី រុក្ខមូលេ
 និវាវិហារំ និសីទិ ។

[៣៤] អថទោ អាយស្មា សាវិបុត្តោ សាយស្មាសមយំ
 បដិសល្លាធា រុដ្ឋិកោ យេនាយស្មា បុណ្ណា មន្ទាណិ-
 បុត្តោ តេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វា អាយស្មតា បុណ្ណាន
 មន្ទាណិបុត្តេន សន្ធិ សម្មោទិ សម្មោទន័យំ កតំ

ទ្រង់ធម្មលំណែនាំឲ្យគ្នាបាន ឲ្យរីករាយដោយដំណើរ ហើយដំណើរនេះ
 រីករាយនឹងភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយព្រះភាគនេះដោយ
 បង្គំលាព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទេស្យឲ្យបានហើយ ចេញទៅកាន់ព្រះវិហារ
 ដើម្បីសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ។ លំដាប់នោះឯង ព្រះសាវិបុត្តមានអាយុ
 មានសភាពស្រកប់តាមនិសីទនេះ ដើរតាមក្រោយ ។ នៃភិក្ខុបុណ្ណមន្ទា-
 ណិបុត្តមានអាយុ មើលមើលនូវសីលនៃបុណ្ណមន្ទាណិបុត្ត ។ គ្រាពោះ
 ឯង បុណ្ណមន្ទាណិបុត្តមានអាយុ ដើរចូលទៅកាន់អន្លើនេះហើយ អន្លើ
 សម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ទៀបម្លប់ឈើមួយ ចំណែកនាគព្រះសាវិបុត្តមាន
 អាយុ ក៏ចូលទៅកាន់អន្លើនេះហើយអន្លើសម្រាក ក្នុងវេលាថ្ងៃ ទៀប
 ម្លប់ឈើមួយដែរ ។

[៣៥] គ្រាពោះឯង ព្រះសាវិបុត្តមានអាយុ ចេញអំពីទីពឹង
 ក្នុងសាយស្មាសមយំ ហើយចូលទៅរកបុណ្ណមន្ទាណិបុត្ត មានអាយុ លុះ
 ចូលទៅដល់ហើយ ក៏តាមតាមរកគាត់ សំណេះសំណាល មួយអន្លើ
 ដោយបុណ្ណមន្ទាណិបុត្តមានអាយុ លុះបញ្ចប់តាមវេលាគួររីករាយ នឹង

សាកលាយំ វិភិត្តាវេន្ទា ឯកមន្តំ ឯសីទិ ។

ឯកមន្តំ ឯសីទិ ទោ អាយស្មា សារីបុត្តោ អាយស្មន្តំ

បុណ្ណំ មន្តាណីបុត្តំ ឯកនរោច កកវតិ ទោ អារុសោ

ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតីតិ ។ ឯវាអារុសោតិ ។ តីន្ត ទោ

អារុសោ សីលវិសុទ្ធក្នំ កកវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតីតិ ។

ទោ ហិទំ អារុសោ ។ តី មនាវុសោ ចិត្តវិសុទ្ធក្នំ

កកវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតីតិ ។ ទោ ហិទំ អារុសោ ។

តីន្ត ទោ អារុសោ ធិដ្ឋវិសុទ្ធក្នំ កកវតិ ព្រហ្ម-

ចរិយំ វុស្សតីតិ ។ ទោ ហិទំ អារុសោ ។

ចរិយំ វុស្សតីតិ ។ ទោ ហិទំ អារុសោ ។

ពាក្យដែលត្រូវបើកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងវិសមគួរ ។ ពុទ្ធប្រាសាទបុគ្គលាម

អាយុ អង្គុយក្នុងវិសមគួរហើយ បានពាលពាក្យដូច្នេះ មិនបុណ្យបុណ្យ

ណាបុគ្គមានអាយុថា ម្ចាស់អារុសោ លោកមានអាយុ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មច-

រិយធម៌ ក្នុងសម្លាប់ព្រះមានព្រះភាគរបស់យើងដែរ ។ បុណ្យមន្តាណី-

បុគ្គមានអាយុ គបថា ម្ចាស់អារុសោ យ៉ាងហ្នឹងហើយ ។ ម្ចាស់អារុសោ

លោកមានអាយុ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្លាប់ព្រះមានព្រះភាគ

ដើម្បីបរិសុទ្ធនៃសីល^(១) ។ ម្ចាស់អារុសោ ការប្រព្រឹត្តនេះ មិនមែន

ត្រឹមប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្ចាស់អារុសោ ចុះលោកមានអាយុ ប្រព្រឹត្ត

ព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្លាប់ព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បីបរិសុទ្ធនៃចិត្ត^(២) ។

ម្ចាស់អារុសោ មិនមែនតែត្រឹមប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្ចាស់អារុសោ ចុះ

១ បរិសុទ្ធនៃសីលក្នុងទីនេះ បាននិយម កថាវត្ថុ ៤ យ៉ាងគឺ អប្បិច្ឆកថា ។ សន្តត្តិកថា ។ អសំសន្តកថា ។ សីលកថា ។ ២ បរិសុទ្ធនៃចិត្តក្នុងទីនេះ បាននិយម កថាវត្ថុ ៣ យ៉ាងគឺ បរិវេណកថា ។ វិយាម្ពកថា ។ សមាធិកថា ។ ៣ បរិសុទ្ធនៃ ៣ ក្នុងទីនេះ បាននិយម កថាវត្ថុ ៣ យ៉ាងគឺ តែមួយប៉ុណ្ណោះ ។

កី បទាវុសោ មេម្ហីវេតរណាវិសុទ្ធាន្តំ កកវតី ព្រហ្មចរិយំ
 វុស្សតីតិ ។ នោ ហិងំ អាវុសោ ។ កីន្ទ ទោ អា-
 វុសោ មគ្គាមគ្គញ្ញាណទស្សនវិសុទ្ធាន្តំ កកវតី ព្រហ្ម-
 ចរិយំ វុស្សតីតិ ។ នោ ហិងំ អាវុសោ ។ កី បទាវុសោ
 មជ្ឈិមគ្គាណទស្សនវិសុទ្ធាន្តំ កកវតី ព្រហ្មចរិយំ
 វុស្សតីតិ ។ នោ ហិងំ អាវុសោ ។ កីន្ទ ទោ
 អាវុសោ ញ្ញាណទស្សនវិសុទ្ធាន្តំ កកវតី ព្រហ្មចរិយំ
 វុស្សតីតិ ។ នោ ហិងំ អាវុសោ ។ កីន្ទ ទោ
 អាវុសោ សីលវិសុទ្ធាន្តំ កកវតី ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតីតិ
 ឥតិ ឬដ្ឋោ សមាធនោ នោ ហិងំ អាវុសាតិ វិនេសិ
 កី បទាវុសោ ចិត្តវិសុទ្ធាន្តំ កកវតី ព្រហ្មចរិយំ វុស្ស-
 តីតិ ឥតិ ឬដ្ឋោ សមាធនោ នោ ហិងំ អាវុសាតិ វិនេសិ

ម្នាលអាវុសោ ចុះលោកមានអាយុ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្លាត់
 ព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បីបរិសុទ្ធនៃកត្តាវិករណៈ^(១) ។ ម្នាលអាវុសោ មិន
 មែនតែគ្រឹមប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្នាលអាវុសោ ចុះលោកមានអាយុ ប្រព្រឹត្ត
 ព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្លាត់ព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បីបរិសុទ្ធនៃបក្ខាបក្ក-
 ញ្ញាណទស្សនៈ^(២) ។ ម្នាលអាវុសោ មិនមែនតែគ្រឹមប៉ុណ្ណោះទេ ។
 ម្នាលអាវុសោ ចុះលោកមានអាយុ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្លាត់
 ព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បីបរិសុទ្ធនៃមជ្ឈិមគ្គាណទស្សនៈ^(៣) ។ ម្នាល
 អាវុសោ មិនមែនតែគ្រឹមប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្នាលអាវុសោ លោកមាន
 អាយុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្លាត់ព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បីបរិសុទ្ធ
 នៃញ្ញាណទស្សនៈ ។ ម្នាលអាវុសោ មិនមែនតែគ្រឹមប៉ុណ្ណោះទេ ។ ព្រះ
 សាវ័បុត្តមានអាយុ មានថេរវត្ថុថា កាលបើទុំសួរថា ម្នាលអាវុសោ
 លោកមានអាយុ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្លាត់នៃព្រះមានព្រះភាគ
 ដើម្បីបរិសុទ្ធនៃសីលឬ លោកនិយាយថា ម្នាលអាវុសោ មិនមែនតែ
 គ្រឹមប៉ុណ្ណោះទេ កាលបើទុំសួរថា ម្នាលអាវុសោ លោកមានអាយុប្រ-
 ព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្លាត់ព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បីបរិសុទ្ធនៃចិត្តឬ
 លោកនិយាយថា ម្នាលអាវុសោ មិនមែនតែគ្រឹមប៉ុណ្ណោះទេ កាលបើ

១-២-៣ បរិសុទ្ធិចាំង ៣ ក្នុងទីនេះ បានដល់ ចក្ខុវិស័យ តែមួយប៉ុណ្ណោះ ។

ឧបទ្វីប ឧបទ្វីប ឧបទ្វីប ឧបទ្វីប

តើឡើយ ទេ អាវុស្ស ឆិដ្ឋិវិស្សន្ត កតវតិ
 ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតីតិ ឥតិ ឬដោ សមាធនោ ធា
 ហិទំ អាវុស្សតិ វិទេសំ តី បដាវុស្ស កតវតិ
 ឆិដ្ឋិវិស្សន្ត... តើឡើយ ទេ អាវុស្ស មគ្គាមគ្គញាណ
 ឆិដ្ឋិវិស្សន្ត... តី បដាវុស្ស បដិបទាញាណ
 ឆិដ្ឋិវិស្សន្ត... តើឡើយ ទេ អាវុស្ស ញាណឆិដ្ឋិ
 ឆិដ្ឋិវិស្សន្ត កតវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតីតិ ឥតិ ឬដោ
 សមាធនោ ធា ហិទំ អាវុស្សតិ វិទេសំ តី បដាវុស្ស
 កតវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតីតិ ។ អនុបាទាបរិធិព្វា
 ឆិដ្ឋិវិស្សន្ត ទេ អាវុស្ស កតវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតីតិ ។
 តើឡើយ ទេ អាវុស្ស សីលវិស្សន្ត អនុបាទាបរិធិព្វា
 ឆិដ្ឋិវិស្សន្ត ។ ធា ហិទំ អាវុស្ស ។
 តើឡើយ ទេ អាវុស្ស ឆិដ្ឋិវិស្សន្ត អនុបាទាបរិធិព្វា
 ឆិដ្ឋិវិស្សន្ត ។ ធា ហិទំ អាវុស្ស ។ តី បដាវុស្ស

ឧបទ្វីប ឧបទ្វីប ឧបទ្វីប ឧបទ្វីប

ឧបទ្វីប ឧបទ្វីប ឧបទ្វីប ឧបទ្វីប ឧបទ្វីប ឧបទ្វីប ឧបទ្វីប ឧបទ្វីប
 សម្លាត្រមានព្រះភាគ ដើម្បីបរិសុទ្ធនៃឆិដ្ឋិវិស្សន្ត លោកនិយាយថា ឧប
 អាវុស្ស មិនមែនតែគ្រឹះប៉ុណ្ណោះទេ ឧបអាវុស្ស ដើម្បីបរិសុទ្ធនៃកត្តា
 វិភារណៈ... ឧបអាវុស្ស ដើម្បីបរិសុទ្ធនៃមគ្គាមគ្គញាណទស្សនៈ...
 ឧបអាវុស្ស ដើម្បីបរិសុទ្ធនៃបដិបទាញាណទស្សនៈ... កាលបើឧប
 ថា ឧបអាវុស្ស លោកមានអាយុ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្លាត្រ
 មានព្រះភាគ ដើម្បីបរិសុទ្ធនៃញាណទស្សនៈ លោកនិយាយថា
 ឧបអាវុស្ស មិនមែនតែគ្រឹះប៉ុណ្ណោះទេ ឧបអាវុស្ស (បើយ៉ាងនេះ)
 ចុះលោកមានអាយុ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្លាត្រមានព្រះភាគ
 ដើម្បីអ្វី ។ បុណ្ណមន្តាណិបុត្តតថថា ឧបអាវុស្ស ព្រហ្មចរិយធម៌ដែលឧ
 ប្រព្រឹត្ត ក្នុងសម្លាត្រមានព្រះភាគ ដើម្បីអនុបាទាបរិធិព្វានទេវតី ។
 ឧបអាវុស្ស សីលវិស្សន្ត ជាអនុបាទាបរិធិព្វានឬ ។ ឧបអាវុស្ស
 នេះមិនមែនទេ ។ ឧបអាវុស្ស ចុះចិត្តវិស្សន្ត ជាអនុបាទាបរិធិព្វានឬ ។
 ឧបអាវុស្ស នេះមិនមែនទេ ។ ឧបអាវុស្ស ឆិដ្ឋិវិស្សន្ត ជាអនុបា
 ទាបរិធិព្វានឬ ។ ឧបអាវុស្ស នេះមិនមែនទេ ។ ឧបអាវុស្ស

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បុលគុណសក្ការៈ

កត្តាវិគរណវិសុទ្ធិ អនុចាតាបរិធិព្វានន្តិ ។ នោ
 ហិងំ អារុសោ ។ តិន្ទ ទោ អារុសោ មត្តាមត្ត-
 ញាណទស្សនវិសុទ្ធិ អនុចាតាបរិធិព្វានន្តិ ។ នោ
 ហិងំ អារុសោ ។ តី បទារុសោ បដិបទាញាណ-
 ទស្សនវិសុទ្ធិ អនុចាតាបរិធិព្វានន្តិ ។ នោ ហិងំ
 អារុសោ ។ តិន្ទ ទោ អារុសោ ញាណទស្សន-
 វិសុទ្ធិ អនុចាតាបរិធិព្វានន្តិ ។ នោ ហិងំ អារុ-
 សោ ។ តី បទារុសោ អត្តាត្រ ឥមេហិ ធម្មេហិ
 អនុចាតាបរិធិព្វានន្តិ ។ នោ ហិងំ អារុសោ ។ តិន្ទ
 ទោ អារុសោ សីលវិសុទ្ធិ អនុចាតាបរិធិព្វានន្តិ ឥតិ
 បុដ្ឋា សមាទោ នោ ហិងំ អារុសោតិ វិនេសិ តី
 បទារុសោ ចិត្តវិសុទ្ធិ អនុចាតាបរិធិព្វានន្តិ ឥតិ បុដ្ឋា
 សមាទោ នោ ហិងំ អារុសោតិ វិនេសិ តិន្ទ ទោ
 អារុសោ វិជ្ជាវិសុទ្ធិ អនុចាតាបរិធិព្វានន្តិ ។ បេ ។
 តី បទារុសោ កត្តាវិគរណវិសុទ្ធិ... តិន្ទ ទោ
 អារុសោ មត្តាមត្តញាណទស្សនវិសុទ្ធិ... តី អារុសោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បុលគុណសក្ការៈ

ចុះកត្តាវិគរណវិសុទ្ធិ ជាអនុបាតាបរិធិព្វានប្ប ។ ម្នាលភក្កុសោ នេះមិន
 មែនទេ ។ ម្នាលភក្កុសោ មត្តាមត្តញាណទស្សនវិសុទ្ធិ ជាអនុបាតា-
 បរិធិព្វានប្ប ។ ម្នាលភក្កុសោ នេះមិនមែនទេ ។ ម្នាលភក្កុសោ ចុះ
 បដិបទាញាណទស្សនវិសុទ្ធិ ជាអនុបាតាបរិធិព្វានប្ប ។ ម្នាលភក្កុសោ
 នេះមិនមែនទេ ។ ម្នាលភក្កុសោ ញាណទស្សនវិសុទ្ធិ ជាអនុបាតាបរិ-
 ធិព្វានប្ប ។ ម្នាលភក្កុសោ នេះមិនមែនទេ ។ ម្នាលភក្កុសោ ចុះអនុ-
 បាតាបរិធិព្វានក្រៅកំរិតដទៃទៀតនេះឬ ។ ម្នាលភក្កុសោ នេះមិនមែនទេ ។
 ព្រះសាវ័ច្ឆស្វរថ កាលខ្ញុំសួរថា ម្នាលភក្កុសោ សីលវិសុទ្ធិ ជាអនុ-
 បាតាបរិធិព្វានប្ប លោកឆ្លើយថា ភក្កុសោ នេះមិនមែនទេ កាលខ្ញុំ
 សួរថា ម្នាលភក្កុសោ ចុះចិត្តវិសុទ្ធិ ជាអនុបាតាបរិធិព្វានប្ប លោកឆ្លើយ
 ថា ម្នាលភក្កុសោ នេះមិនមែនទេ ម្នាលភក្កុសោ វិជ្ជាវិសុទ្ធិ ជា
 អនុបាតាបរិធិព្វានប្ប ។ បេ ។ ម្នាលភក្កុសោ ចុះកត្តាវិគរណវិសុទ្ធិឬ...
 ម្នាលភក្កុសោ ចុះមត្តាមត្តញាណទស្សនវិសុទ្ធិឬ... ម្នាលភក្កុសោ

មនាវុសោ មជ្ឈិមដោញ្ចណ្ឌទស្សនវិសុទ្ធិ... តិច្ឆា មនាវុសោ ញ្ចណ្ឌទស្សនវិសុទ្ធិ អនុទាទាបវិនិច្ឆ័យនិច្ឆិកា ធម្មតោ សមាទោ មោ ហំនំ អាវុសោតិ វិទេសិ តំ មនាវុសោ មញ្ញត្រ ឥមេហិ ធម្មេហិ អនុទាទាបវិនិច្ឆ័យនិច្ឆិកា ឥតិ ធម្មតោ សមាទោ មោ ហំនំ អាវុសោតិ វិទេសិ យថាភក្កំ មនាវុសោតិ ឥមស្ស កាសិទស្ស មនោ ធម្មតោតិ ។

[៣៥] សីលវិសុទ្ធិ ចេ អាវុសោ កកវា អនុទាទាបវិនិច្ឆ័យនិច្ឆាបេស្ស^(១) សឧទាទានញ្ជៅ^(២) សមាទំ អនុទាទាបវិនិច្ឆ័យនិច្ឆាបេស្ស ។ វិនិច្ឆ័យវិសុទ្ធិ ចេ អាវុសោ កកវា អនុទាទាបវិនិច្ឆ័យនិច្ឆាបេស្ស សឧទាទានញ្ជៅ សមាទំ អនុទាទាបវិនិច្ឆ័យនិច្ឆាបេស្ស ។ វិនិច្ឆ័យវិសុទ្ធិ ចេ អាវុសោ កកវា អនុទាទាបវិនិច្ឆ័យនិច្ឆាបេស្ស សឧទាទានញ្ជៅ សមាទំ អនុទាទាបវិនិច្ឆ័យនិច្ឆាបេស្ស ។ កត្តាវិភរណវិសុទ្ធិ ចេ អាវុសោ កកវា អនុទាទាបវិនិច្ឆ័យនិច្ឆាបេស្ស

១ ម. បញ្ញាបេស្ស ។ ២ ឧ. ម. សឧទាទានញ្ជៅ ។

ចុះមជ្ឈិមដោញ្ចណ្ឌទស្សនវិសុទ្ធិ... កាលខ្ញុំសួរថា ម្ចាស់អារុសោ ញ្ចណ្ឌទស្សនវិសុទ្ធិ ជាអនុបាទាបវិនិច្ឆ័យនិច្ឆាបេស្ស លោកឆ្លើយថា ម្ចាស់អារុសោ នេះមិនមែនទេ កាលខ្ញុំសួរថា ម្ចាស់អារុសោ ចុះអនុបាទាបវិនិច្ឆ័យនិច្ឆាបេស្ស ក្រៅអំពីធម៌ទាំងនេះឬ លោកឆ្លើយថា ម្ចាស់អារុសោ នេះមិនមែនទេ ម្ចាស់អារុសោ (កាលបើយ៉ាងនេះ) ចុះសេចក្តីនៃកាសិទនេះ តើលោកយល់យ៉ាងណា ។

[៣៥] បុណ្ណមខ្លាណីបុគ្គលថា ម្ចាស់អារុសោ បើព្រះមានព្រះភាគ បញ្ញត្តនូវសីលវិសុទ្ធិថា ជាអនុបាទាបវិនិច្ឆ័យនិច្ឆាបេស្ស ឈ្មោះថា បញ្ញត្តនូវសឧបាទានថា ជាអនុបាទាបវិនិច្ឆ័យនិច្ឆាបេស្ស ។ ម្ចាស់អារុសោ បើព្រះមានព្រះភាគ បញ្ញត្តនូវវិនិច្ឆ័យវិសុទ្ធិថា ជាអនុបាទាបវិនិច្ឆ័យនិច្ឆាបេស្ស ឈ្មោះថា បញ្ញត្តនូវសឧបាទានថា ជាអនុបាទាបវិនិច្ឆ័យនិច្ឆាបេស្ស ។ ម្ចាស់អារុសោ បើព្រះមានព្រះភាគ បញ្ញត្តនូវកត្តាវិភរណវិសុទ្ធិថា ជាអនុបាទាបវិនិច្ឆ័យនិច្ឆាបេស្ស ឈ្មោះថា បញ្ញត្តនូវកត្តាវិភរណវិសុទ្ធិថា ជាអនុបាទាបវិនិច្ឆ័យនិច្ឆាបេស្ស ។

សទុច្ចាធនតោ សោតិ អនុចាធិបតីនិព្វានំ បញ្ញា-
 បេស្ស ។ អត្តាមគ្គញ្ញាណទស្សនវិសុទ្ធិ ចេ អារុសោ
 ភកវ អនុចាធិបតីនិព្វានំ បញ្ញាបេស្ស សទុច្ចាធន-
 តោ សោតិ អនុចាធិបតីនិព្វានំ បញ្ញាបេស្ស ។
 ចដិបទាញាណទស្សនវិសុទ្ធិ ចេ អារុសោ ភកវ
 អនុចាធិបតីនិព្វានំ បញ្ញាបេស្ស សទុច្ចាធនតោ
 សោតិ អនុចាធិបតីនិព្វានំ បញ្ញាបេស្ស ។ ញាណ-
 ទស្សនវិសុទ្ធិ ចេ អារុសោ ភកវ អនុចាធិបតីនិព្វានំ
 បញ្ញាបេស្ស សទុច្ចាធនតោ សោតិ អនុចាធិបតី-
 និព្វានំ បញ្ញាបេស្ស ។ អញ្ញាត្រ ចេ អារុសោ
 នមេហំ ធន្មេហំ អនុចាធិបតីនិព្វានំ អភវិស្ស
 បុទ្ធផ្តោ បតីនិព្វាយេយ្យ បុទ្ធផ្តោ ហិ អារុសោ
 អញ្ញាត្រ នមេហំ ធន្មេហំ ។ តេនហារុសោ ឧបមន្ត
 ភវិស្សាមិ ឧបមាយមិធនេកោ វិញ្ញា បុរិសា ភាសិតស្ស
 អត្ថំ អាណន្តំ ។

បញ្ញាត្ថវសទុច្ចាធនំ ជាអនុចាធិបតីនិព្វានទៅវិញ ។ ម្នាលអារុសោ
 ចើព្រះមានព្រះភាគបញ្ញា ទ្រវត្តមគ្គញ្ញាណទស្សនវិសុទ្ធិ ជាអនុ-
 ចាធិបតីនិព្វានហើយ ឈ្មោះថា បញ្ញាត្ថវសទុច្ចាធនំ ជាអនុចា-
 ធិបតីនិព្វានទៅវិញ ។ ម្នាលអារុសោ ចើព្រះមានព្រះភាគ បញ្ញា
 ត្ថវចដិបទាញាណទស្សនវិសុទ្ធិ ជាអនុចាធិបតីនិព្វានហើយ ឈ្មោះ
 ថា បញ្ញាត្ថវសទុច្ចាធនំ ជាអនុចាធិបតីនិព្វានទៅវិញ ។ ម្នាលអារុ-
 សោ ចើព្រះមានព្រះភាគ បញ្ញាត្ថវញ្ញាណទស្សនវិសុទ្ធិ ជាអនុចា-
 ធិបតីនិព្វានហើយ ឈ្មោះថា បញ្ញាត្ថវសទុច្ចាធនំ ជាអនុចាធិ-
 បតីនិព្វានទៅវិញ ។ ម្នាលអារុសោ ចើអនុចាធិបតីនិព្វាន ក្រៅអំពីធម៌
 ទាំងនេះហើយ បុទ្ធផ្តន គឺគតិបតីនិព្វានបាន ម្នាលអារុសោ ព្រោះ
 បុទ្ធផ្តន ក្រៅអំពីធម៌ទាំងនេះឯង ។ ម្នាលអារុសោ ចើដូច្នោះ ខ្ញុំនឹង
 ធ្វើសេចក្តីឧបមាដល់លោក បុរស ជាអ្នកប្រាជ្ញពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 គតិដ៏ឆ្លាស់នូវសេចក្តីនៃភាសិត ដោយសេចក្តីឧបមាបាន ។

(៣៦) សេចក្តីសម្រេច ក្រុមប្រឹក្សាបោះឆ្នោត បោះឆ្នោតជំនុំជម្រះ
 ក្រោសលស្ស ភាវត្ថុយ៉ាង បង្កើតសន្តិសុខ សាមគ្គីភាព
 ភិក្ខុនិកាយ អនាមិក ករណីយ៉ាង ទុច្ចរិតយុទ្ធសាស្ត្រ
 អន្តរា ច សាវត្ថុ អន្តរា ច សាមគ្គីភាព សត្វ
 រដ្ឋវិន័យ ទុច្ចរិតយុទ្ធសាស្ត្រ អនាមិក ភាវត្ថុ ករណី
 បោះឆ្នោតជំនុំជម្រះ ក្រោសលស្ស ភាវត្ថុយ៉ាង ជំនុំជម្រះ អន្តរា
 បុរាណ^(១) បង្កើត រដ្ឋវិន័យ អភិរក្សហេតុ បង្កើត
 រដ្ឋវិន័យ ទុច្ចរិតយុទ្ធសាស្ត្រ រដ្ឋវិន័យ ហេតុយុទ្ធសាស្ត្រ បង្កើត
 រដ្ឋវិន័យ វិស្សន្ទយុទ្ធសាស្ត្រ ទុច្ចរិតយុទ្ធសាស្ត្រ រដ្ឋវិន័យ អភិរក្សហេតុ
 ទុច្ចរិតយុទ្ធសាស្ត្រ រដ្ឋវិន័យ ទុច្ចរិតយុទ្ធសាស្ត្រ រដ្ឋវិន័យ ហេតុយុទ្ធសាស្ត្រ
 ទុច្ចរិតយុទ្ធសាស្ត្រ រដ្ឋវិន័យ វិស្សន្ទយុទ្ធសាស្ត្រ ទុច្ចរិតយុទ្ធសាស្ត្រ រដ្ឋវិន័យ
 អភិរក្សហេតុ ទុច្ចរិតយុទ្ធសាស្ត្រ រដ្ឋវិន័យ ទុច្ចរិតយុទ្ធសាស្ត្រ រដ្ឋវិន័យ
 ហេតុយុទ្ធសាស្ត្រ ទុច្ចរិតយុទ្ធសាស្ត្រ រដ្ឋវិន័យ វិស្សន្ទយុទ្ធសាស្ត្រ ទុច្ចរិតយុទ្ធសាស្ត្រ
 រដ្ឋវិន័យ អភិរក្សហេតុ ទុច្ចរិតយុទ្ធសាស្ត្រ រដ្ឋវិន័យ ទុច្ចរិតយុទ្ធសាស្ត្រ បញ្ចប់
 រដ្ឋវិន័យ ហេតុយុទ្ធសាស្ត្រ ទុច្ចរិតយុទ្ធសាស្ត្រ រដ្ឋវិន័យ វិស្សន្ទយុទ្ធសាស្ត្រ
 បញ្ចប់ រដ្ឋវិន័យ អភិរក្សហេតុ បញ្ចប់ រដ្ឋវិន័យ ទុច្ចរិតយុទ្ធសាស្ត្រ ឆ្នាំ
 រដ្ឋវិន័យ ហេតុយុទ្ធសាស្ត្រ បញ្ចប់ រដ្ឋវិន័យ វិស្សន្ទយុទ្ធសាស្ត្រ

១ អ. អន្តរាបុរាណ ។

(៣៦) មូលហេតុ ដូចជា ព្រះបាទបរមន្ទ្រវរ្ម័នទី៧ ទ្រង់
 នៅគ្រប់គ្រងក្រុងសាវត្ថី មានកិច្ចសន្យា ដែលត្រូវធ្វើជាប្រញាប់ប្រញាល់
 កើតឡើងក្នុងក្រុងសាមគ្គី ជនជាតិឡាយ ដែលនៅក្នុងព្រះបាទក្រុងសាវត្ថី
 និងក្រុងសាមគ្គី គប្បីរៀបចំ ម្សៅបោះឆ្នោតជាតិ ៧ ថ្ងៃព្រះបាទ
 បរមន្ទ្រវរ្ម័នទី៧ ក្រោសលស្ស ភាវត្ថុយ៉ាង ជំនុំជម្រះ អន្តរា
 បុរាណ ទ្រង់ស្តេចចេញក្រុងសាវត្ថី ឡើងព្រះទីនាំងទី ១ ទៀងគ្នា
 ព្រះរាជក្រឹត្យក្នុង ទ្រង់ស្តេចដោយបោះឆ្នោតទី ១ ក៏បានដល់ទៅបោះ
 ព្រះទីនាំងទី ២ ហើយលះបង់បោះឆ្នោតទី ១ ឡើងគង់បោះឆ្នោត
 ទី ២ ទ្រង់ស្តេចដោយបោះឆ្នោតទី ២ ក៏បានដល់បោះឆ្នោតទី ៣
 ទ្រង់លះបង់បោះឆ្នោតទី ២ រួចឡើងគង់បោះឆ្នោតទី ៣ ទ្រង់ស្តេច
 ដោយបោះឆ្នោតទី ៣ ក៏បានដល់បោះឆ្នោតទី ៤ ទ្រង់លះ
 បង់បោះឆ្នោតទី ៣ ក៏ឡើងគង់បោះឆ្នោតទី ៤ ទ្រង់ស្តេចដោយ
 បោះឆ្នោតទី ៤ ក៏បានដល់បោះឆ្នោតទី ៥ ទ្រង់លះបង់បោះ
 ឆ្នោតទី ៤ រួចឡើងគង់បោះឆ្នោតទី ៥ ទ្រង់ស្តេចដោយបោះ
 ឆ្នោតទី ៥ ក៏បានដល់បោះឆ្នោតទី ៦ ទ្រង់លះបង់បោះឆ្នោតទី ៥

ឧបស្សន្ទ រាជវិទ្យា ឧបស្សន្ទ ឧបស្សន្ទ

នុតិយំ រាជវិទ្យា ចាបុណ្យ មហេស្វរ រាជវិទ្យា ឧបស្សន្ទ
 នុតិយំ រាជវិទ្យា អភិរុទ្ធ ឧតិយេន រាជវិទ្យា តតិយំ
 រាជវិទ្យា ចាបុណ្យ នុតិយំ រាជវិទ្យា ឧបស្សន្ទ តតិយំ
 រាជវិទ្យា អភិរុទ្ធ តតិយេន រាជវិទ្យា ចតុត្ថំ
 រាជវិទ្យា ចាបុណ្យ តតិយំ រាជវិទ្យា ឧបស្សន្ទ ចតុត្ថំ
 រាជវិទ្យា អភិរុទ្ធ ចតុត្ថេន រាជវិទ្យា មហេស្វរ រាជវិទ្យា
 ចាបុណ្យ ចតុត្ថំ រាជវិទ្យា ឧបស្សន្ទ មហេស្វរ រាជវិទ្យា
 អភិរុទ្ធ មហេស្វរ រាជវិទ្យា ឧបស្សន្ទ រាជវិទ្យា ចាបុណ្យ
 មហេស្វរ រាជវិទ្យា ឧបស្សន្ទ ឧបស្សន្ទ រាជវិទ្យា អភិរុទ្ធ
 ឧបស្សន្ទ រាជវិទ្យា សត្តមំ រាជវិទ្យា ចាបុណ្យ ឧបស្សន្ទ
 រាជវិទ្យា ឧបស្សន្ទ សត្តមំ រាជវិទ្យា អភិរុទ្ធ សត្តមេន
 រាជវិទ្យា សាកេតំ អនុប្បត្តោ អនុប្បត្តោ ឯវិ
 ព្យាករមាដោ ទោ អានុសោ រាជា មហេស្វរ តោ
 សលោ សម្មា ព្យាករមាដោ ព្យាករយោតិ ឯវេរ
 ទោ អានុសោ សីលវិសុទ្ធិ យាវនេវ ចិត្តវិសុទ្ធិត្ថា
 ចិត្តវិសុទ្ធិ យាវនេវ ចិត្តវិសុទ្ធិត្ថា ចិត្តវិសុទ្ធិ យាវនេវ

ឧបស្សន្ទ រាជវិទ្យា ឧបស្សន្ទ ឧបស្សន្ទ

រាជវិទ្យា កំលាបនំរាជវិទ្យា ១ ហើយឡើងពីរាជវិទ្យា ២ មកដោយរាជវិទ្យា ២ កំលាប
 ដល់រាជវិទ្យា ៣ លាបនំរាជវិទ្យា ២ ហើយឡើងពីរាជវិទ្យា ៣ មកដោយរាជវិទ្យា ៣
 ៣ កំលាបដល់រាជវិទ្យា ២ លាបនំរាជវិទ្យា ៣ ហើយឡើងពីរាជវិទ្យា ២ មកដោយ
 រាជវិទ្យា ២ កំលាបដល់រាជវិទ្យា ៤ លាបនំរាជវិទ្យា ២ ហើយឡើងពីរាជវិទ្យា ៤
 មកដោយរាជវិទ្យា ៤ កំលាបដល់រាជវិទ្យា ៦ លាបនំរាជវិទ្យា ៤ ឡើងពីរាជវិទ្យា ៦
 មកដោយរាជវិទ្យា ៦ កំលាបដល់រាជវិទ្យា ៧ លាបនំរាជវិទ្យា ៦ ឡើងពីរាជវិទ្យា ៧
 មកដោយរាជវិទ្យា ៧ ទើបបានដល់មកក្រុងសាភេត គ្រង់ទ្វារទាំងបួនព្រះរាជ-
 វាំងនេះ ម្ចាស់អាវុសា ព្រះបាទបស្សន្ទទិកាសល កាលចំពោះស្រាយ
 យ៉ាងនេះ ទើបឈ្មោះថាដោះស្រាយដោយប្រពៃ បានឧបមាដូចម្តេច
 មិញ ម្ចាស់អាវុសា ឯសីលវិសុទ្ធិ មានប្រយោជន៍ត្រឹមតែចិត្តវិសុទ្ធិ ចិត្ត
 វិសុទ្ធិ មានប្រយោជន៍ត្រឹមតែចិត្តវិសុទ្ធិ ចិត្តវិសុទ្ធិមានប្រយោជន៍ត្រឹមតែ

កត្តាវិកលាវិសុទ្ធា កត្តាវិកលាវិសុទ្ធិ យាវនេវ
 មគ្គាមគ្គញ្ញាណទស្សនវិសុទ្ធា មគ្គាមគ្គញ្ញាណទស្ស-
 នវិសុទ្ធិ យាវនេវ មដិមគាញាណទស្សនវិសុទ្ធា
 មដិមគាញាណទស្សនវិសុទ្ធិ យាវនេវ ញ្ញាណទស្ស-
 នវិសុទ្ធា ញ្ញាណទស្សនវិសុទ្ធិ យាវនេវ អនុចាតា-
 បរិវិជ្ជានត្ថា អនុចាតាបរិវិជ្ជានត្ថំ ទោ អារុសោ
 កកវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតីតិ ។

[៣៩] ឯវំ វុត្ត អាយស្មា សារីបុត្តោ អាយស្មត្ថំ
 បុណ្ណំ មច្ឆាណីបុត្តំ ឯតនវេន តោ ជាមោ អាយស្មា
 កតញ្ច មនាយស្មត្ថំ ព្រហ្មចារីជាទន្ធិតិ ។ បុណ្ណាតិ ទោ
 មេ អារុសោ ជាមំ មច្ឆាណីបុត្តោតិ ច មន មំ សព្វហ្ម-
 ចារី ជាទន្ធិតិ ។ អន្តរិយំ អារុសោ អត្ថតំ អារុសោ
 យថាតំ សុត្តវតា សាវតោន សម្មនេវ សត្តុ សាសនំ
 អាជាទន្ធន ឯវំមេវ អាយស្មតា បុណ្ណាន មច្ឆាណីបុត្តេន
 កម្ពីរា កម្ពីរា បញ្ញា^(១) អនុមាស្ស អនុមាស្ស ព្យាកតា

កត្តាវិកលាវិសុទ្ធិ កត្តាវិកលាវិសុទ្ធិ មានប្រយោជន៍ត្រឹមតែមគ្គាមគ្គញ្ញា-
 ណទស្សនវិសុទ្ធិ មគ្គាមគ្គញ្ញាណទស្សនវិសុទ្ធិ មានប្រយោជន៍ត្រឹមតែមគ្គ-
 មគ្គញ្ញាណទស្សនវិសុទ្ធិ មដិមគាញាណទស្សនវិសុទ្ធិ មានប្រយោជន៍
 ត្រឹមតែញ្ញាណទស្សនវិសុទ្ធិ ញ្ញាណទស្សនវិសុទ្ធិ មានប្រយោជន៍ត្រឹម
 តែអនុចាតាបរិវិជ្ជាន ម្ចាស់អារុសោ ព្រហ្មចរិយធម៌ ដែលរៀបចំ
 ក្នុងសម្លាប់គ្រាន់មានព្រះភាគ (នេះ) ដើម្បីអនុចាតាបរិវិជ្ជាន តែប្រៀប
 ប៉ុណ្ណោះ សេចក្តីនេះ គឺមានឧបាយយុទ្ធជ្រានឯង ។

[៣៩] កាលបើបុណ្ណមគ្គាណីបុត្ត មានកាយ រោលយ៉ាងនេះ
 ហើយ ព្រះសារីបុត្ត មានកាយ ពុទ្ធសម្មាសម្ពុទ្ធិមគ្គាណីបុត្ត មានកាយ
 យ៉ាងនេះថា លោកមានកាយឈ្នះអ្វី ភ្នែកសព្វហ្មចារី ស្គាល់ឈ្នះ
 លោកមានកាយដូចម្តេច ។ ព្រះបុណ្ណមគ្គាណីបុត្តក៏ថា ម្ចាស់អារុសោ
 រៀនឈ្នះបុណ្ណៈ តែភ្នែកសព្វហ្មចារីស្គាល់ឈ្នះរៀនថា មគ្គាណីបុត្ត ។
 ព្រះសារីបុត្ត មានថេរវត្ថុបរិញ្ញាថា ម្ចាស់អារុសោ គន្លាញរណស
 ម្ចាស់អារុសោ ចម្លែករណស ត្រង់ការណ៍ដែលសាវ័ក ជាអ្នកចេះ
 ដឹង យល់នូវពាក្យប្រៀនប្រដៅ របស់ព្រះសាស្តាដោយប្រពៃ ដូចជា
 ព្រះបុណ្ណមគ្គាណីបុត្ត មានកាយ វិចារណារឿយ ។ (ខ្ញុំកងវត្ថុ
 ទាំង១០) ហើយដោះស្រាយប្រសា ដ៏ត្រូវលម្អៀង ។ យ៉ាងនោះ

ឧបសគ្គ រឿងនិស្សន្ទ ពាក្យបញ្ជី តាមព្រះនាម
 លាភ សម្រេចបាននឹង សុលភ័ន្ត^(១) សម្រេចបាននឹង យេ អា-
 យស្ម័ន្ត មុណ្ណា មន្តាណីមុត្ត លកន្ត ទស្សនាយ លកន្ត
 មយ័រុចាសនាយ វេលណ្ណកេន^(២) ចេចី សម្រេចបាន
 អាយស្ម័ន្ត មន្តាណីមុត្ត មុន្តា មរិហាវត្ថា លកេយ្យ
 ទស្សនាយ លកេយ្យ មយ័រុចាសនាយ តេសឡី
 លាភ តេសឡី សុលភ័ន្ត មន្តាណីមុត្ត លាភ មន្តាណីមុត្ត
 សុលភ័ន្ត យេ មយ័ អាយស្ម័ន្ត មុណ្ណា មន្តាណីមុត្ត
 លកាម ទស្សនាយ លកាម មយ័រុចាសនាយាទិ ។

(៣៨) ឯវ៉ា វ៉ុត្ត អាយស្ម័ន្ត មុណ្ណា មន្តាណីមុត្ត
 អាយស្ម័ន្ត សាវីមុត្ត ឯវ៉ាទេវេច កោ ធានោ អា-
 យស្ម័ន្ត កេត្តា មនាយស្ម័ន្ត សម្រេចបាន ជា-
 ទន្តិកិ ។ ឧបតិស្សន្ទ ទោ មេ អាវុសោ ធានំ

១ ឧ. ម. សុលភ័ន្ទលាភ ។ ២ ឧ. ម. ចេណ្ឌកេន ។

ឧបសគ្គ រឿងនិស្សន្ទ ពាក្យបញ្ជី តាមព្រះនាម
 ឈ្មោះថាជាលាភ របស់ពួកសម្រេចបាន ព័ន្ធជាតិជាមនុស្សក៏ឈ្មោះថា
 ពួកសម្រេចបានល្អហើយ ត្រង់ដែលពួកសម្រេចបានបុគ្គល បាន
 ឃើញបានចូលទៅអង្គុយជិត ខ្ញុំព្រះបុណ្ណមន្តាណីមុត្តមានអាយុ ពោះ
 មីពួកសម្រេចបាន វែរក្បាលដោយធ្វើអង្គុយសំគត់លើក្បាល ហើយទ្យ
 ព្រះបុណ្ណមន្តាណីមុត្តមានអាយុ អង្គុយលើនោះ គប្បីបានឃើញ បាន
 ចូលទៅអង្គុយជិត ខ្ញុំព្រះបុណ្ណមន្តាណីមុត្តមានអាយុ ឈ្មោះថាជាលាភ
 របស់ពួកសម្រេចបានព័ន្ធជាតិជាមនុស្សក៏ឈ្មោះថាពួកសម្រេច-
 បានព័ន្ធជាតិជាមនុស្សក៏ឈ្មោះថាជាលាភ របស់យើងផង ជាតិ
 ជាមនុស្ស ក៏ឈ្មោះថាយើងបានដោយល្អផង ត្រង់ដែលពួកយើងបាន
 ឃើញ បានចូលមកអង្គុយជិត ខ្ញុំព្រះបុណ្ណមន្តាណីមុត្តមានអាយុ ។

(៣៩) កាលបើព្រះសាវីបុត្តកាលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះបុណ្ណមន្តា-
 ណីមុត្តមានអាយុ បានសួរព្រះសាវីបុត្តមានអាយុយ៉ាងនេះថា ចុះលាភ
 មានអាយុ ឈ្មោះអ្វី ពួកសម្រេចបាន ស្គាល់ឈ្មោះលាភមានអាយុ
 ជាដូចម្តេច ។ ព្រះសាវីបុត្តឆ្លើយថា គ្មានអាវុសោ ខ្ញុំឈ្មោះឧបតិស្សៈ

សាវ័ច្ចត្តោតិ ច បទ មំ សព្វេហ្មធារី ជាទន្ធិតិ ។

សត្តុកាច្យោន វត តិវ កោ សាវកោន សទ្ធិ មន្តិ-
 យមាណ ទ ជាទន្ធិ អាយស្មា សាវ័ច្ចត្តោតិ សេច
 ហិ មយំ ជាទេយ្យម អាយស្មា សាវ័ច្ចត្តោតិ
 ឯត្តុកាច្យោ ឆោ ទច្បង្គិកាសេយ្យ មច្ឆរិយំ អារុសោ
 មត្តតំ អារុសោ យថាតំ សុត្តវតា សាវកោន
 សម្មនេវ សត្តុ សាសនំ អាជានន្តេន ឯវមេវ អា-
 យស្មតា សាវ័ច្ចត្តោន តម្កិក តម្កិក បញ្ញា មនុស្ស
 មនុស្ស បុត្តតា លាភ សព្វេហ្មធារីនំ សុលទ្ធិ
 សព្វេហ្មធារីនំ យេ អាយស្មន្តំ សាវ័ច្ចត្តំ លកន្តិ
 នស្សនាយ លកន្តិ បយ័រុទាសនាយ វេលណ្ណកោន
 ទេវី សព្វេហ្មធារី អាយស្មន្តំ សាវ័ច្ចត្តំ មុទ្ធា បរិហរត្តា

តែត្តុកសព្វេហ្មធារី ស្គាល់ឈ្មោះថា សាវ័ច្ច ។ ព្រះបុណ្ណបទ្ទាល័យ
 មានរាងចាស់ ឡើយ យើងបានប្រឹក្សាជាមួយនឹងសាវ័ក ដែលទុក
 ស្មើនឹងព្រះសាស្តាវន្ត តែដកដឹងថាលោកមានអាយុ ឈ្មោះសាវ័ច្ច
 សោះ ច្រើនបើយើងដឹងថា លោកមានអាយុ ឈ្មោះសាវ័ច្ចពិតប្រាកដ
 ពាក្យឆ្លើយឆ្លងមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ប្រពៃលាងយើង ឆ្លើយបិទច្បាប់
 លាស់ទេ ខ្លួនតាវុសា អស្ចារ្យណាស់ ខ្លួនតាវុសា ចម្រុកណាស់
 ត្រង់ការណ៍ដែលសាវ័កជាអ្នកចេះដឹង យល់នូវការប្រៀនប្រដៅ របស់
 ព្រះសាស្តាវន្តដោយប្រពៃ ដូចជាព្រះសាវ័ច្ចមានអាយុ បានពិចារណា
 រឿយ ។ ហើយសាកសួរប្រស្នា ដ៏ជ្រាលជ្រៅ ។ យ៉ាងនោះ ឈ្មោះ
 ថាជាលោករបស់ត្តុកសព្វេហ្មធារី ជាតិជាមនុស្សក៏ឈ្មោះថាត្តុកសព្វេហ្មធារី
 បានល្អហើយ ត្រង់ដែលត្តុកសព្វេហ្មធារីបានឃើញ បានចូលទៅអង្គុយ
 ដិត នូវព្រះសាវ័ច្ចមានអាយុ ទោះបីត្តុកសព្វេហ្មធារី ថែរក្សាដោយ
 ធ្វើអង្គុយសំពត់លើក្បាល ហើយនូវព្រះសាវ័ច្ចមានអាយុ អង្គុយលើនោះ

ឧបស្សន្ទ រវិវិទស្សត្រ អត្តាភិក្ខុ លម្អន្តរោ

លកេយ្យំ នស្សនាយ លកេយ្យំ បយិរុទាសនាយ
 តេសម្បិ លាកា តេសម្បិ សុលទ្ធំ អម្ពាតម្បិ
 លាកា អម្ពាតម្បិ សុលទ្ធំ យេ មយំ កាយស្មន្តំ
 សារីបុត្តំ លកាម នស្សនាយ លកាម បយិរុទា-
 សនាយាតិ ។ ឥតិហ តេ ឧកោមិ មហាជាតា
 អត្តាភិក្ខុ ស្ស សុភាសិតំ សមនុមោទីស្វតិ ។

រវិវិទស្សត្រ បុគ្គំ ឧទ្ទិពំ ។

ឧបស្សន្ទ រវិវិទស្សត្រ ពាក្យភក្តំភក្តំទៅវិញទៅមក

គប្បីបានឃើញ បានចូលទៅអង្គុយជិតនូវព្រះសារីបុត្តមានកាយ ឈ្មោះ
 ថាជាលាករបស់ពួកសព្វហូតារីទាំងនោះផង ជាតិជាមនុស្សក៏ឈ្មោះថា
 ពួកសព្វហូតារីទាំងនោះបានឈ្នះហើយផង ឈ្មោះថាជាលាករបស់យើង
 ផង ជាតិជាមនុស្ស ក៏ឈ្មោះថាយើងបានឈ្នះហើយផង ត្រង់ដែល
 យើងបានឃើញ បានចូលមកអង្គុយជិតនូវព្រះសារីបុត្តមានកាយ ។
 ព្រះមហា នាគទាំងពីរអង្គនោះ បានអនុមោទនាព្រះអរិកភាសិតនៃគ្នា
 និវត្តា ដូចបានរៀបរាប់មកនេះឯង ។

ចប់ រវិវិទស្សត្រ ទី ៤ ។

(៣៩) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯតំ សមយំ កតវា

សាវត្ថិយំ វិហាវតិ ជេតវិទេ អនាថប័ណ្ណិកស្ស អាណមេ ។

តត្រ ទោ កតវា ភិក្ខុ ភាមទ្តេសិ ភិក្ខុវេតិ ។

កធន្តតិ ភេ ភិក្ខុ កតវតោ បច្ចស្សោស្សំ ។ កតវា ឯត-

នភេច ន ភិក្ខុវេ ទេវាបិកោ ឯវបំ ឯវបតិ មិកជាតានំ

ឥមំ មេ ឯវបំ ឯវត្ថំ មិកជាតា បរិកុញ្ញត្ថា

នីយាយុកា វណ្ណវណ្ណោ ឯវំ ធិយមន្ទានំ យាមេន្ទតិ ។

ឯវញ្ច ទោ ភិក្ខុវេ ទេវាបិកោ ឯវបំ ឯវបតិ មិកជា-

តានំ ឥមំ មេ ឯវបំ ឯវត្ថំ មិកជាតា អនុប្បទដ្ឋ

មុដ្ឋិតា ភោជនានំ កុញ្ញស្សន្តិ អនុប្បទដ្ឋ មុដ្ឋិតា

ភោជនានំ កុញ្ញមាតា មនំ អាបដ្ឋិស្សន្តិ មត្តា

សមាតា បមាទំ អាបដ្ឋិស្សន្តិ បមត្តា សមាតា

យជាតាមករណីយា កវិស្សន្តិ ឥមស្មី ឯវមេតិ ។

(៣៩) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យប្បយ ព្រះមានព្រះ

ភាគ គង់ក្នុងវត្តជេតពន លេសរោចចិត្តភិក្ខុសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសា-

វត្តី ។ ក្នុងសម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅពួក

ភិក្ខុថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ បានទទួលព្រះភ្នំដីកា

ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអន្តិ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់

ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទេវបិកជន (ជនអ្នកដាំដំណាំ)

មិនមែនដាំដំណាំដាំដំណាំដើម្បីពួកម្រឹត ដោយគិតថា ពួកម្រឹតចូរទំពាស្មី

នូវដំណាំដែលអាត្មាអញដាំហើយនេះ ជាសត្វមានអាយុវែង មានសម្បុរ

ល្អ ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានយូរកន្លែងចុះ ដូច្នេះឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ

ទាំងឡាយ ទេវបិកជន ដាំនូវដំណាំដើម្បីពួកម្រឹត ដោយគិតយ៉ាងនេះ

វិញទេថា ពួកម្រឹតនឹងចូលមកលុកលុយដំណាំដែលអាត្មាអញដាំហើយ

នេះ ក៏មុខជាខឹងក្លែងខ្លួនស៊ីនូវភោជនទាំងឡាយ លុះចូលមកលុកលុយ

ក្លែងខ្លួន ស៊ីនូវភោជនទាំងឡាយហើយ នឹងដល់នូវសេចក្តីស្រវឹង លុះ

ស្រវឹងហើយ នឹងដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ លុះមានសេចក្តីប្រមាទហើយ

ជាសត្វ អ្នកអាត្មាអញនឹងធ្វើតាមសេចក្តីប្រាថ្នាបាន ព្រោះដំណាំនេះ ។

[៤០] តត្រ ភិក្ខុវេ បឋមា មិគជាតា អម្ពំ ជិវិបំ
 ជិវុត្តំ ឈរមិគស្ស អនុប្បទដ្ឋ មុច្ឆិតា ភោជនាជិ កុញ្ញសុ
 តេ តត្រ អនុប្បទដ្ឋ មុច្ឆិតា កុញ្ញមាណា មជំ អាបដ្ឋិ-
 សុ មត្តា សមាណា បមាជំ អាបដ្ឋិសុ បមត្តា សមាណា
 យថាតាមការណីយា អហេសុំ ឈរមិគស្ស អម្ពុស្មី
 ជិវិបេ ឯវុត្តិ តេ ភិក្ខុវេ បឋមា មិគជាតា ន បរិ-
 មុច្ឆិសុ ឈរមិគស្ស ឥន្ទានុកាវា ។

[៤១] តត្រ ភិក្ខុវេ ឧតិយា មិគជាតា ឯវិ ស-
 មជំឆ្នេសុំ យេ ទោ តេ បឋមា មិគជាតា អម្ពំ ជិវិបំ
 ជិវុត្តំ ឈរមិគស្ស អនុប្បទដ្ឋ មុច្ឆិតា ភោជនាជិ កុញ្ញ-
 សុ តេ តត្រ អនុប្បទដ្ឋ មុច្ឆិតា ភោជនាជិ កុញ្ញ-
 មាណា មជំ អាបដ្ឋិសុ មត្តា សមាណា បមាជំ អាបដ្ឋិសុ
 បមត្តា សមាណា យថាតាមការណីយា អហេសុំ ឈរ-
 មិគស្ស អម្ពុស្មី ជិវិបេ ឯវុត្តិ តេ បឋមា មិគជាតា
 ន បរិមុច្ឆិសុ ឈរមិគស្ស ឥន្ទានុកាវា យទ្ធន មយំ

[៤០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាសត្វប្រឹក្សាទាំងនោះ ពួកសត្វប្រឹក្សា
 ទី ១ ចូលទៅលុកលុយដំណាំ ដែលទេវបិកដន អាំងឈោរហើយ
 ក៏ក្លេចខ្លួនស៊ីខ្លួនរោជនទាំងឡាយ លុះពួកប្រឹក្សាទាំងនោះចូលទៅលុកលុយ
 ក្លេចខ្លួនក៏ដំណាំនោះហើយស៊ី ក៏ដល់ខ្លួនសេចក្តីស្រវឹង លុះស្រវឹងហើយ
 ក៏ដល់ខ្លួនសេចក្តីប្រមាទ លុះប្រមាទហើយ ជាសត្វគួរទេវបិកដន នឹង
 ធ្វើតាមសេចក្តីប្រាថ្នាបាន ព្រោះដំណាំឈោរ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកប្រឹក្សាទី ១ ទាំងនោះ នឹងមិនរួចគំរាមខ្លាខុកាពរបស់
 ទេវបិកដនទេ ។

[៤១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាប្រឹក្សាទាំងនោះ ពួកប្រឹក្សាទី ២
 និគព្រមគ្នាយ៉ាងនេះថា ពួកប្រឹក្សាទី ១ ណា ចូលទៅលុកលុយដំណាំដែល
 ទេវបិកដន អាំងឈោរហើយ ក៏ក្លេចខ្លួនស៊ីខ្លួនរោជនទាំងឡាយ លុះ
 ពួកប្រឹក្សាទាំងនោះ ចូលទៅលុកលុយក្លេចខ្លួនក៏ដំណាំនោះ ហើយស៊ីខ្លួន
 រោជនទាំងឡាយ ហើយដល់ខ្លួនសេចក្តីស្រវឹង លុះស្រវឹងហើយក៏ដល់ខ្លួន
 សេចក្តីប្រមាទ លុះប្រមាទហើយ ជាសត្វគួរទេវបិកដននឹងធ្វើតាមសេចក្តី
 ប្រាថ្នាបាន ព្រោះដំណាំឈោរ កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកប្រឹក្សាទី ១ នោះនឹង
 មិនរួចគំរាមខ្លាខុកាពរបស់ទេវបិកដនទេ បើដូច្នោះគួរតែយើងទាំងឡាយ

សត្វសោ ធិរាមកោដនា បដិវរមេយ្យាម កយេ-
 កោតា បដិវរតា អរញ្ញាយតនាធិ អន្លោតាហោ-
 ត្វា^(១) វិហរេយ្យាមាតិ តេ សត្វសោ ធិរាមកោដនា
 បដិវរមីសុ កយេកោតា បដិវរតា អរញ្ញាយតនាធិ
 អន្លោតាហោត្វា វិហរីសុ ។ តេសំ តិច្ឆានំ បដិមេ
 មាសេ តិណោធិកសង្ខយេ អធិមត្តកសិមាធិ^(២) បត្តកា-
 កាយោ ហោតិ តេសំ អធិមត្តកសិមាធិ^(២) បត្តកា-
 យាធិ ពលវិយំ បរិហាយិ ពលវិយេ បរិហិទេ តទៅ
 ធិរាមំ ធិវុត្តំ ធិរាមិកស្ស បច្ចាតមីសុ តេ តត្ថ អនុ-
 ប្បទន្ត ឧប្បតា កោដនាធិ កុញ្ញីសុ តេ តត្ថ អនុប្បទន្ត
 ឧប្បតា កោដនាធិ កុញ្ញាមាតា មធំ អាបជ្ជីសុ មត្តា
 សមាតា បមាធំ អាបជ្ជីសុ បមត្តា សមាតា យជា-
 កាមករណីយោ អហោសុំ ធិរាមិកស្ស អមុស្មិ ធិ-
 រាមេ វរាញ្ចំ តេ តិច្ឆាវេ ធិរាមិយាមិ មិកជាតា ន បរិ-
 មុត្តីសុ ធិរាមិកស្ស ឥច្ឆាធិរាមិ ។

១ ឧ. អន្លោតាហោត្វា ។ ២ អធិមត្តកសិមាធិវុត្តិ ។

វៀកុស្តីដំណាំទាំងអស់ នឹងវៀរចាកការស្ម័គ្រដោយសេចក្តីភិតភ័យហើយ
 គួរចូលទៅក្នុងព្រៃជ្រៅ ទៅតាមសច្ចយវិញ លុះពួកព្រឹក្សាទាំងនោះនឹក
 ដូច្នោះ ហើយក៏នាំគ្នាវៀរចាកនិវេសកោដន (ដំណាំដាំឡើយ) ទាំងអស់
 វៀរចាកការស្ម័គ្រដោយសេចក្តីភិតភ័យ ក៏ចូលទៅក្នុងព្រៃជ្រៅហើយនៅ ។
 លុះដល់ខែជាបីឬបួនខែក៏ម្តងវិញ មានស្មៅនិងទឹកអស់ហើយ កាយរបស់
 ពួកព្រឹក្សាទាំងនោះ ក៏ដល់ខ្សែកាតស្តាំងស្តួចក្រពេក លុះព្រឹកទាំងនោះ
 មានកាយដល់ខ្សែកាតស្តាំងស្តួចហើយ ក៏ម្នាក់កាយនិងសេចក្តីព្យាយាមក៏
 សាបសូន្យទៅ កាលថេកម្នាក់កាយនិងសេចក្តីព្យាយាមសាបសូន្យហើយ
 ពួកព្រឹក្សាទាំងនោះ គួរចូលទៅលុកលុយក្នុងដំណាំនោះ ហើយក៏ចូលទៅ
 នូវកោដនទាំងឡាយ លុះពួកព្រឹក្សាទាំងនោះ ចូលទៅលុកលុយក្នុងដំណាំ
 នោះ ហើយក៏ចូលទៅលុកលុយក្នុងដំណាំនោះ ក៏ដល់ខ្សែសេចក្តីស្រវឹង
 លុះស្រវឹងហើយ ក៏ដល់ខ្សែសេចក្តីប្រមាទ លុះប្រមាទហើយ ជាសត្វ
 គួរនឹកចិត្តនឹងធ្វើតាមសេចក្តីប្រាថ្នាបាន ព្រោះដំណាំឯណោះ ម្ចាស់
 ក៏កុំទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកព្រឹក្សាទាំងនោះ នឹងមិនឮឮអំពីវត្តខុ-
 ភាពរបស់ខេត្តចិត្តនេះឡើយ ។

(៤២) តត្រ កំលូរេ តតិយា មិគជាតា ឯវិ
 សមចិន្តេស្សំ យេ ខោ តេ បឋមា មិគជាតា អម្ពុ
 ឯវិចំ ឯវុត្តំ នេវមិគស្ស ។ បេ ។ ឯវុត្តំ តេ
 បឋមា មិគជាតា ន បរិមុត្តិស្ស នេវមិគស្ស ឥត្វា-
 ទុកាវ យេចិ តេ ធុតិយា មិគជាតា ឯវិ សម-
 ចិន្តេស្សំ យេ ខោ តេ បឋមា មិគជាតា អម្ពុ
 ឯវិចំ ឯវុត្តំ នេវមិគស្ស ។ បេ ។ ឯវុត្តំ តេ
 បឋមា មិគជាតា ន បរិមុត្តិស្ស នេវមិគស្ស ឥត្វា-
 ទុកាវ យទ្ធជ ឆយំ សព្វសោ ឯវិចំ បកោដនា បដិវិ-
 ទេយ្យម កយកោតា បដិវិតា អរកាយតណិ អជ្ឈោ-
 តាហេត្វា វិហរេយ្យនាតិ តេ សព្វសោ ឯវិចំ បកោដ-
 នា បដិវិទីសុ កយកោតា បដិវិតា អរកាយតណិ
 អជ្ឈោតាហេត្វា វិហរីសុ តេសំ តិច្ឆានំ បដិវេ ហសេ
 តិណោនិតសដ្ឋយេ អធិមត្តកសំមាធំ មត្តោ តា-
 យោ ហោតិ តេសំ អធិមត្តកសំមាធំ បត្ត-
 កាយាធំ ពលវិវិយំ បរិហាយំ ពលវិវិយេ បរិហិរេ

(៤២) ឆាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាប្រឹក្សាទាំងនោះ ពួកប្រឹក្សា
 គិតព្រមគ្នាយ៉ាងនេះថា ពួកប្រឹក្សាទី ១ ណា (ចូលទៅលុកលុយ) ឬ
 ដំណាំ ដែលទេពចិកជនដាំដំណោះ ។ បេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះ ពួក
 ប្រឹក្សាទី ១ នោះ មិនប្រកាន់តែឆ្លាតវៃរបស់ទេពចិកជនទៅហើយ ឯពួក
 ប្រឹក្សាទី ២ ណា គិតព្រមគ្នាយ៉ាងនេះថា ពួកប្រឹក្សាទី ១ ណា (ចូល
 ទៅលុកលុយ) នូវដំណាំ ដែលទេពចិកជនដាំដំណោះ ។ បេ ។
 កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកប្រឹក្សាទី ១ នោះ ក៏មិនប្រកាន់តែឆ្លាតវៃ
 របស់
 ទេពចិកជនទៅហើយ បើដូច្នោះគួរតែយើងទាំងឡាយ រៀនចាកនិក្ខ-
 ភោជនទាំងអស់ រៀនចាកការបរិភោគ ដោយសេចក្តីគិតតែ ហើយ
 ចូលទៅកាន់ព្រៃជ្រៅ ទៅតាមសច្ចៈ ពួកប្រឹក្សានោះគិតដូច្នេះហើយ
 ក៏រៀនចាកនិក្ខភោជនទាំងអស់ រៀនចាកការបរិភោគ ដោយសេចក្តីគិត-
 តែ ហើយចូលទៅកាន់ព្រៃជ្រៅទៅតាមសច្ចៈ លុះដល់នៃដំបូង
 នៃគិល្បដូវដែលមានស្មៅនិងទឹកអស់ហើយ កាយរបស់ពួកប្រឹក្សាទាំងនោះ
 ក៏ដល់នូវភាពស្អាតស្អំស្អាតពេក លុះពួកប្រឹក្សាទាំងនោះ មានកាយដល់
 នូវភាពស្អាតស្អំស្អាតហើយ កម្លាំងកាយ និងកម្លាំងព្យាយាម ក៏សាប-
 សូន្យទៅ កាលបើកម្លាំងកាយ និងសេចក្តីព្យាយាមសាបសូន្យហើយ

តមេវំ និកមំ ជិវុត្តំ នេកមិកស្ស បទ្វាតមីសុ តេ
តត្រ(១) អនុប្បទដ្ឋ មុច្ឆិតា ភោជនាធិ កុញ្ញិសុ តេ
តត្រ(២) អនុប្បទដ្ឋ មុច្ឆិតា ភោជនាធិ កុញ្ញមាណា មនំ
អាបជ្ជិសុ មត្តា សមាណា បមាធិ អាបជ្ជិសុ បមត្តា
សមាណា យថាកាមករណីយា អហេសុំ នេកមិ-
កស្ស អមុស្មី និកមេ ឯវុត្តំ តេ ទុតិយាបិ មិក-
ជាតា ន បរិមុច្ឆិសុ នេកមិកស្ស នន្ទាទុកាភំ
យទ្ធន មយំ អមុំ និកមំ ជិវុត្តំ នេកមិកស្ស
ឧបទិស្សាយ អាសយិ កក្កេយ្យាម តត្រាសយំ
កក្កេយ្យត្វា អមុំ និកមំ ជិវុត្តំ នេកមិកស្ស អ-
នុប្បទដ្ឋ អមុច្ឆិតា ភោជនាធិ កុញ្ញិស្សាម អន-
នុប្បទដ្ឋ អមុច្ឆិតា ភោជនាធិ កុញ្ញមាណា ន មនំ
អាបជ្ជិស្សាម អមត្តា សមាណា នប្បមាធិ អាបជ្ជិស្សា-
ម អប្បមត្តា សមាណា ន យថាកាមករណី-
យា ភវិស្សាម នេកមិកស្ស អមុស្មី និកមេតិ ។

ពួកម្រឹតទាំងនោះ ក៏ត្រឡប់មកកេងកក ដែលទេវបិកជនរំលោភពុ
ពួកម្រឹតទាំងនោះ ក៏ចូលទៅលុកលុយក្នុងដំណាំនោះភ្លេចខ្លួនស៊ីអាជ្ញា
ទាំងឡាយ លុះម្រឹតទាំងនោះចូលទៅលុកលុយក្នុងដំណាំនោះភ្លេចខ្លួនស៊ី
នូវភោជនទាំងឡាយ ក៏ដល់នូវសេចក្តីស្រវឹង លុះស្រវឹងហើយ ក៏ដល់
នូវសេចក្តីប្រមាទ លុះប្រមាទហើយ ជាសត្វគួរទេវបិកជនធ្វើតាមសេចក្តី
ប្រាថ្នាបាន គ្រោះដំណឹងណោះ កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកម្រឹតទី ២ នោះ
ក៏មិនប្រកាន់វត្ថុទុក្ខតា របស់ទេវបិកជនទៅហើយ បើដូច្នោះ គួរតែ
យើងទាំងឡាយ ចូលទៅកស្រយដំណាំ ដែលទេវបិកជនដាំឯណោះ
ហើយសម្រេចទីនៅ (ឫដីខាងក្រៅ) លុះសម្រេចទីនៅក្នុងទីនោះហើយ
ពួកយើងនឹងកុំចូលទៅលុកលុយដំណាំ ដែលទេវបិកជនដាំឯណោះ
ភ្លេចខ្លួនស៊ីនូវភោជនទាំងឡាយ លុះមិនចូលទៅលុកលុយ មិនភ្លេចខ្លួន
ត្រាច់តែស៊ីនូវភោជនទាំងឡាយ នឹងមិនដល់នូវសេចក្តីស្រវឹង លុះមិន
ស្រវឹងហើយ នឹងមិនដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ លុះមិនប្រមាទហើយ ជាសត្វ
ដែលទេវបិកជនធ្វើតាមសេចក្តីប្រាថ្នាមិនបាន គ្រោះដំណឹងណោះ ។

ឧបស្សន្ទសូត្រ ធម្មបទសូត្រ ព័ណ្ណបិដកសូត្រ

តេ អម្ពំ ឯវាបំ ឯវុត្តំ ទេវាបិកាស្ស ឧបនិស្សាយ
 អាសយំ កប្បយីសុ តត្រាសយំ កាប្បត្វា អម្ពំ
 ឯវាបំ ឯវុត្តំ ទេវាបិកាស្ស អនុប្បទដ្ឋ អម្ពុត្តតា
 កោដនាធិ កុញ្ញីសុ តេ តត្រា^(១) អនុប្បទដ្ឋ អម្ពុត្តតា
 កោដនាធិ កុញ្ញមាណា ន មធំ អាបជ្ជីសុ អមត្តា
 សមាណា នប្បមាធំ អាបជ្ជីសុ អប្បមត្តា សមាណា
 ន យថា កាមករណីយា អរោសុំ ទេវាបិកាស្ស
 អម្ពុស្មី ឯវាបេតិ ។ តត្រា កិត្តុវេ ទេវាបិកាស្ស
 ច ទេវាបិកាបរិសាយ ច ឯតនៈហោសិ អបិស្សុ^(២)
 ធាមិមេ តតិយា មិគជាតា កេដុកិរោ ឥន្ទ្រមន្តស្ស
 ធាមិមេ តតិយា មិគជាតា មរជនា ឥមញ្ច ធាម
 ឯវាបំ ឯវុត្តំ បរិកុញ្ញន្តំ ន ច ទេសំ ជាធាម
 អាតតិ វា កតិ វា យទ្ធន មយំ ឥមំ ឯវាបំ ឯវុត្តំ
 មហាតិហិ ឧណ្ណាវកុរាហិ^(៣) សមត្តា សប្បទេសំ
 អនុបរិវាយ្យម អប្បវ ធាម តតិយាធំ មិគជាតាធំ
 អាសយំ បស្សយ្យម យត្ថុ^(៤) តាហំ កន្ទេយ្យន្តំ ។

១ ទ. ម ធម្ម ។ ២ ទ. សុបិស្ស ។ ៣ ទ. ម. ឧណ្ណាវកុរាហំ ។ ៤ ទ. ម. យត្ថ តេ ។

ឧបស្សន្ទ សិវាប្បវេទ សេដ្ឋីប្រៀបពេលប្បវេទ វិ ៣

ពួកម្រឹតទី ៣ នោះ ក៏ចូលទៅពេញយំដំណាក់ ដែលពេលពិភពពេញដំ
 ណោះ ហើយសម្រេចទីនៅ (ឡើងទៅដំណាក់) លុះសម្រេចហើយក្នុងទីនោះ
 ហើយ ក៏មិនចូលទៅលុកលុយដំណាក់ដែលពេលពិភពពេញដំណោះ មិន
 ក្រេចខ្លួនស៊ីនូវភាជនទាំងឡាយ លុះពួកម្រឹតទាំងនោះ មិនចូលទៅលុក
 លុយក្រេចខ្លួន ក្នុងដំណាក់នោះ គ្រាន់តែស៊ីនូវភាជនទាំងឡាយ ក៏មិន
 ដល់នូវសេចក្តីស្រវឹង លុះមិនស្រវឹងហើយ មិនដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ
 លុះមិនប្រមាទហើយ ជាសត្វគួរនេតិកជនធ្វើតាមសេចក្តីប្រាថ្នាមិនបាន
 ព្រោះដំណាក់ ឯណោះទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យនោះ
 នេតិកជន ខឹងចរិស័ទរបស់នេតិកជនមានសេចក្តីត្រិះរិះម្ល៉េះច្នៃថា ហើយ
 ពួកម្រឹតទី ៣ ទាំងនេះជាសត្វមានកលមាហា ដូចជាមានប្លង់ ពួកម្រឹតទី ៣
 នេះ ជាសត្វផ្សេងគ្នា (គឺពួកម្រឹតទី ១ ទី ២) មកស៊ីដំណាក់ដែលពេញ
 ដំណាក់ហើយនេះឯង យើងទាំងឡាយមិនដឹងដំណាក់របស់នេតិកជនរបស់
 ពួកទាំងនោះ បើដូច្នោះមានតែយើងទាំងឡាយធ្វើរបស់ពួកដំណាក់ដែលយើង
 ទាំងឡាយដឹងហើយនេះ ព្រមទាំងប្រទេសផ្សេងៗ ដោយកំណត់ឈើខឹង
 ចង្កាក់ទាំងឡាយធំៗ ក៏យើងទាំងឡាយនឹងឃើញខ្លះទីពេញយំរបស់
 ពួកម្រឹតទី ៣ នឹងចាប់ម្រឹតទាំងនោះ ត្រង់កម្លាំងដែលកំណត់ទៀបបាន ។

តេ អម្ពំ ចិវង្គំ ចិវុត្តំ មហាតិបា ធន្តរាភក្កហិ
 សមន្តា សម្បទេសំ អនុចរិវរេសុំ ។ អន្តសាសុំ(១)
 ទោ ភិក្ខុវេ នេវចិកោ ច នេវចិកាបរិសា ច
 តតិយាធំ មិគជាតាធំ អាសយំ យត្ថ តេ កាហំ
 អគម្ពសុ ។ ឯវត្ថុត្ថំ តេ ភិក្ខុវេ តតិយាមិ មិគជា-
 តា ធន បរិមុច្ឆិសុ នេវចិកាស្ស ឥន្ទានុកាភំ ។

[២៣] តត្រ ភិក្ខុវេ ចតុត្ថា មិគជាតា ឯវ
 សមន្តទ្កេសុំ យេ ទោ តេ បឋមា មិគជាតា
 ។ បេ ។ ឯវត្ថុត្ថំ តេ បឋមា មិគជាតា ធន
 បរិមុច្ឆិសុ នេវចិកាស្ស ឥន្ទានុកាភំ យេចិ តេ
 ធន្តិយា មិគជាតា ឯវ សមន្តទ្កេសុំ យេ ទោ តេ
 បឋមា មិគជាតា ។ បេ ។ ឯវត្ថុត្ថំ តេ បឋមា
 មិគជាតា ធន បរិមុច្ឆិសុ នេវចិកាស្ស ឥន្ទានុកាភំ
 យេធន មយំ ។ បេ ។ ឯវត្ថុត្ថំ តេ ធន្តិយា
 មិគជាតា ធន បរិមុច្ឆិសុ នេវចិកាស្ស ឥន្ទានុកាភំ

១ ធន. អន្តសុំ ។

ធនតាំងឡាយនោះ ជាត្រាត្រូវបង្ខំខ្លួនដំណក់ ដែលខ្លួនចាំហើយឯណោះ
 ព្រមទាំងច្រទេសផ្សំវិញ ដោយកំណាត់ឈប់នឹងបង្ក្រាត់ទាំងឡាយធំ ។ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នៅចិត្តជនក្តី បរិស័ទរបស់ខេត្តចិត្តជនក្តី បាន
 ឃើញទីដៅរបស់ពួកម្រឹតទី ៣ នោះហើយ ក៏ចាប់ពួកម្រឹតទាំងនោះ ត្រង់
 កន្លែងដែលវាទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះហើយ ពួក
 ម្រឹតទី ៣ នោះ មិនរួចអំពីឥន្ទានុភាពរបស់ខេត្តចិត្តជនឡើយ ។

[២៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកម្រឹតទាំងនោះ ម្រឹតទី ២
 គឺត្រាមន្ទាយ៉ាងនេះថា ពួកម្រឹតទី ១ ណា ។ បេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះហើយ
 ពួកម្រឹតទី ១ នោះ មិនរួចអំពីឥន្ទានុភាព របស់ខេត្តចិត្តជនទៅហើយឯពួក
 ម្រឹតទី ២ ណា គឺត្រាមន្ទាយ៉ាងនេះថា ពួកម្រឹតទី ១ ណា ។ បេ ។ កាល
 បើយ៉ាងនេះហើយ ពួកម្រឹតទី ១ នោះមិនរួចអំពីឥន្ទានុភាពរបស់ខេត្តចិត្ត-
 ជនទៅហើយ បើដូច្នោះគួរតែយើងទាំងឡាយ ។ បេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះ
 ពួកម្រឹតទី ២ នោះ មិនរួចអំពីឥន្ទានុភាព របស់ខេត្តចិត្តជនទៅហើយ

ឧបសគ្គ ឆិកាសូត្រ បទប្បវត្តន្ត

យេមិ តេ ធុតិយា មិកជាតា ឯវំ សមចិន្តេសុំ យេ
 ចោ តេ បថមា មិកជាតា ។ បេ ។ ឯវំញិ តេ បថមា
 មិកជាតា ន បរិមុច្ឆិសុំ នេវាមិកស្ស ឥន្ទាទុកាវំ យេមិ
 តេ ធុតិយា មិកជាតា ឯវំ សមចិន្តេសុំ យេ ចោ តេ
 បថមា មិកជាតា ។ បេ ។ ឯវំញិ តេ បថមា
 មិកជាតា ន បរិមុច្ឆិសុំ នេវាមិកស្ស ឥន្ទាទុកាវំ
 យន្ធន មយំ ។ បេ ។ ឯវំញិ តេ ធុតិយា
 មិកជាតា ន បរិមុច្ឆិសុំ នេវាមិកស្ស ឥន្ទាទុកាវំ
 យន្ធន មយំ អមុំ ឯវំចំ ឯវុត្តំ នេវាមិកស្ស ឧប-
 ទិស្សាយ អាសយំ កាប្បយ្យាម តត្រាសយំ កាប្បត្វា
 អមុំ ឯវំចំ ឯវុត្តំ នេវាមិកស្ស អនុប្បទន្ធិ អមុច្ឆិតា
 កោដនាធិ កុញ្ញស្សាម អនុប្បទន្ធិ អមុច្ឆិតា កោដ-
 នាធិ កុញ្ញមាធិ ន មទំ អាបជ្ជិស្សាម អមត្តា សមា-
 នា នប្បមាធិ អាបជ្ជិស្សាម អប្បមត្តា សមាធិ ន
 យថាតាមករណីយា ករិស្សាម នេវាមិកស្ស អមុស្មិ
 ឯវំបេតិ តេ អមុំ ឯវំចំ ឯវុត្តំ នេវាមិកស្ស ឧប-
 ទិស្សាយ អាសយំ កាប្បយ្យសុ តត្រាសយំ កាប្បត្វា

ឧបសគ្គ ឆិកាសូត្រ បទប្បវត្តន្ត ១

ឯពួកម្រឹតទី ៣ ណា ភិក្ខុប្រមុខ យ៉ាងនេះ ពួកម្រឹតទី ១ ណា
 ។ បេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះហើយ ពួកម្រឹតទី ១ នោះ មិនប្រកាន់ឡើយ
 របស់នេវាមិកជនទៅហើយ ឯពួកម្រឹតទី ២ ណា ភិក្ខុប្រមុខយ៉ាងនេះ
 ថា ពួកម្រឹតទី ១ ណា ។ បេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះហើយ ពួកម្រឹតទី ១
 នោះ មិនប្រកាន់ឡើយរបស់នេវាមិកជនទៅហើយ បើដូច្នោះគួរតែ
 យើងទាំងឡាយ ។ បេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកម្រឹតទី ២ ទាំងនោះ
 មិនប្រកាន់ឡើយរបស់នេវាមិកជនទៅហើយ បើដូច្នោះគួរតែយើង
 ទាំងឡាយ គប្បីចូលទៅ តាមយំដំណាំ ដែលនេវាមិកជនទាំងនោះ
 ហើយសម្រេចទៅ លុះសម្រេចទៅក្នុងទីនោះហើយ ពួកយើងនឹង
 កុំចូលទៅលុកលុយដំណាំ ដែលនេវាមិកជនទាំងនោះ កុំភ្លេចខ្លួន
 ស៊ីនៅកោនទាំងឡាយ លុះមិនចូលមកលុកលុយ មិនភ្លេចខ្លួន គ្រាន់
 តែស៊ីនៅកោនទាំងឡាយ ក៏នឹងមិនដល់ខ្លួនសេចក្តីស្រវឹង លុះមិនស្រ-
 វឹងហើយ នឹងមិនដល់ខ្លួនសេចក្តីប្រមាទ លុះមិនប្រមាទហើយ នឹងជា
 សត្វគួរនេវាមិកជន ធ្វើតាមសេចក្តីប្រាថ្នាមិនបាន ព្រោះដំណាំដែលនោះ
 ឡើយ ទើបពួកម្រឹតទី ៣ នោះ ចូលទៅតាមយំដំណាំដែលនេវាមិក-
 ជនទាំងនោះ ហើយសម្រេចទៅ លុះសម្រេចទៅក្នុងទីនោះហើយ

អម្ពំ ជិវំបំ ជិវុត្តំ នេវមិកាស្ស អនុច្ឆទ្ធវ អម្ពុត្តតា
 កោដនាជំ កុញ្ញីសុ តេ តត្ថ អនុច្ឆទ្ធវ អម្ពុត្តតា
 កោដនាជំ កុញ្ញមាណា ន មនំ អាបជ្ជីសុ អមត្តា ស-
 មាណា នប្បមាណំ អាបជ្ជីសុ អម្ពមត្តា សមាណា
 ន យថា កាមករណីយា អហេសុំ នេវមិកាស្ស
 អម្ពុស្មី ជិវំបេ ។ តត្រ នេវមិកាស្ស ន នេវមិកាបរិ-
 សាយ ន ឯតនហោសិ អមិស្ស ឆាមិមេ តតិយា
 មិកជាតា កេតុភំនោ ឥន្ទ្រមន្តស្ស ឆាមិមេ តតិយា
 មិកជាតា បរជនា ។ បេ ។ អន្តសាសុំ ទោ
 នេវមិកោ ន នេវមិកាបរិសាយ ន តតិយាជំ មិកជា-
 តាជំ អាសយំ យត្ថ តេ តាហំ អកម៌សុ ឯវុត្តំ តេ
 តតិយាមិ មិកជាតា ន បរិមុត្តិសុ នេវមិកាស្ស
 ឥន្ទ្រាទុកាភំ យទ្ធន មយម្យំ យត្ថ អកតិ នេវមិកាស្ស
 ន នេវមិកាបរិសាយ ន តត្រាសយំ កប្បេយ្យម
 តត្រាសយំ កប្បេត្វា អម្ពំ ជិវំបំ ជិវុត្តំ នេវមិកាស្ស
 អនុច្ឆទ្ធវ អម្ពុត្តតា កោដនាជំ កុញ្ញមាណា

ក៏មិនចូលទៅលុកលុយដំណាំ ដែលនេវមិកជនហៅឯណោះ បើក្មេង
 ខ្លួន គ្រាន់តែស៊ីខ្លួនកោដនាជំឡាយ ពួកប្រឹក្សី ៣ នោះ មិនចូលទៅ
 លុកលុយក្នុងដំណាំនោះ មិនក្មេងខ្លួន គ្រាន់តែស៊ីខ្លួនកោដនាជំឡាយ
 ក៏មិនដល់ខ្លួនសេចក្តីស្រវឹង លុះមិនស្រវឹងហើយ ក៏មិនដល់ខ្លួនសេចក្តី
 ប្រមាទ លុះមិនប្រមាទហើយ ជាសត្វគួរនេវមិកជន ធ្វើតាមសេចក្តី
 ប្រាថ្នាមិនបាន គ្រោះដំណាំឯណោះឡើយ ។ ក្នុងសម័យនោះ នេ-
 វមិកជននិងបរិស័ទរបស់នេវមិកជន មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កើត
 ពួកប្រឹក្សី ៣ នេះ មានកលហយាសិក្សហើយ ដូចជាសត្វមានប្លន្ទ
 ពួកប្រឹក្សី ៣ នេះជាសត្វផ្សេង ក្រៅអំពីប្រឹក្សី ១ និងប្រឹក្សី ២ ។ បេ ។
 លុះនេវមិកជន និងពួកបរិស័ទរបស់នេវមិកជន បានឃើញទីនៅនៃ
 ពួកប្រឹក្សី ៣ ហើយ ក៏ចូលទៅចាប់ប្រឹក្សីទាំងនោះ ត្រង់ទីដែលនៅ
 កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកប្រឹក្សី ៣ នោះ មិនប្តូរអំពីឥទ្ធិភាពរបស់នេ-
 វមិកជនទៅហើយ បើដូច្នោះទីត្រង់ណាដែលមិនមែនជាបរិស័យ របស់
 នេវមិកជននិងនេវមិកបរិស័ទ គួរយើងទាំងឡាយសម្រេចនូវទីនៅត្រង់
 កន្លែងនោះ លុះសម្រេចទីនៅត្រង់ទីនោះហើយ ក៏ចូលទៅលុកលុយ
 ដំណាំដែលនេវមិកជនហៅឯណោះ ក៏ក្មេងខ្លួន គ្រាន់តែស៊ីខ្លួនកោដនា

ន មនំ អាបជ្ជិស្សាម វរមត្តា សមាធា នប្បមាទំ អា-
 បជ្ជិស្សាម អប្បមត្តា សមាធា ន យថាតាមគរណី-
 យា ភវិស្សាម នេវចិត្តស្ស អមុស្សី និវាចេតិ ។ តេ
 យត្ថ អភតិ នេវចិត្តស្ស ច នេវចិត្តបរិសាយ ច
 តត្រាសយំ កច្ចយិសុ តត្រាសយំ កាប្បត្វា អម្ពុ
 និវាចំ និវុត្តំ នេវចិត្តស្ស អនន្ទប្បទដ្ឋ អមុច្ឆតា
 កោជនាទំ កុញ្ញិសុ តេ តត្ថ អនន្ទប្បទដ្ឋ អមុច្ឆតា
 កោជនាទំ កុញ្ញាមាធា ន មនំ អាបជ្ជិសុ អមត្តា
 សមាធា នប្បមាទំ អាបជ្ជិសុ អប្បមត្តា សមាធា
 ន យថាតាមគរណីយា អមោស្មំ នេវចិត្តស្ស
 អមុស្សី និវាចេ ។ តត្រ ភិក្ខុវេ នេវចិត្តស្ស ច
 នេវចិត្តបរិសាយ ច ឯតនហោសិ អបិស្ស ធាមិមេ
 ចតុត្តា មិគជាតា កេដ្ឋកិណា ឥន្ទិមន្តស្ស ធាមិមេ
 ចតុត្តា មិគជាតា បរជនា ឥមញ្ច ធាម និវាចំ
 និវុត្តំ បរិកុញ្ញន្តំ ន ច នេសំ ជាធាម អាភតិ វា
 ភតិ វា យន្ទន មយំ ឥមំ និវាចំ និវុត្តំ មហាតិហិ
 ន ល្អាវាគុកហិ សមត្តា សច្ចនេសំ អនុបរិករេយ្យាម

តាំងឡាយ នឹងមិនដល់នូវសេចក្តីស្រវឹង លុះបើស្រវឹងហើយ ក៏បិទ
 ដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ លុះបើប្រមាទហើយ នឹងជាសត្វគួរខេត្តចិត្តដទៃ
 ធ្វើតាមសេចក្តីប្រាថ្នាមិនបាន ព្រោះដំណាំឯណោះ ។ ទើបពួកម្រឹត
 ទាំងនោះសម្រេចទីនៅ ត្រង់ទីដែលមិនមែនជាវិស័យ របស់ខេត្តចិត្តដទៃ
 និងខេត្តចិត្តបរិស័ទនោះ លុះសម្រេចនូវទីតាស្រ័យក្នុងទីនោះហើយ ក៏
 មិនចូលទៅលុកលុយដំណាំ ដែលខេត្តចិត្តដទៃដាំឯណោះ មិនរកចង្អុល
 ត្រាន់តែស៊ីនូវគោជនទាំងឡាយ លុះម្រឹតទាំងនោះមិនចូលទៅលុកលុយ
 មិនរកចង្អុលក្នុងដំណាំនោះហើយ ត្រាន់តែស៊ីនូវគោជនទាំងឡាយ ក៏បិទ
 ដល់នូវសេចក្តីស្រវឹង លុះបើស្រវឹងហើយ ក៏បិទដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ
 លុះបើប្រមាទហើយ ជាសត្វគួរខេត្តចិត្តដទៃធ្វើតាមសេចក្តីប្រាថ្នាមិនបាន
 ព្រោះដំណាំឯណោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យនោះ ខេត្ត-
 ចិត្តដទៃនិងខេត្តចិត្តបរិស័ទមានសេចក្តីគ្រិះរិះដូច្នេះថា ពើក្រពួកម្រឹត ទី ៤
 នេះ មានកលមាយាសិក្សាហើយ ដូចជាសត្វមានប្បទិ ពួកម្រឹត ទី ៤
 នេះ ជាសត្វផ្សេងពីពួកម្រឹត ទី ១ ទី ២ ទី ៣ នោះ តែងស៊ីនូវដំណាំ
 ដែលយើងទាំងឡាយដាំហើយនេះ ឯយើងទាំងឡាយមិនដឹងនូវដំណាំ
 មកចិនដំណើរទៅរបស់ពួកវា បើដូច្នោះមានតែយើងទាំងឡាយធ្វើបដិវត្ត
 ដំណាំដែលយើងដាំហើយនេះ ព្រមទាំងប្រទេសផ្សេងៗ ដោយកំណត់

ព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី៧ ប្រាសាទបាគី

អប្បេន ឆាម ឆតុត្ថាធំ មិគដាតាធំ អាសយំ មស្សេ-
 យ្យាម យេត្ត តេ តាហំ តង្វេយ្យន្តិ តេ អម្ពំ ឯវាមំ
 ឯវុត្តំ មហាធីបំ ឧល្លាភិក្កហំ សមន្តា សច្ចុនេសំ
 អនុបរិវាសុំ ។ ទេវ ទោ ភិក្ខុវេ អន្តសាសុំ ទេ-
 វាមិកោ ច ទេវាមិកបរិសា ច ឆតុត្ថាធំ មិគដាតាធំ
 អាសយំ យេត្ត តេ តាហំ តង្វេយ្យំ ។ តត្រ ភិក្ខុវេ
 ទេវាមិកស្ស ច ទេវាមិកបរិសាយ ច ឯតទមោសិ
 សច ទោ មយំ ឆតុត្ថ មិគដាតេ យដ្ឋេស្សាម
 តេ យដ្ឋិតា អញ្ញា យដ្ឋេស្សន្តិ ឯវំ សមំ ឯវាមំ
 ឯវុត្តំ សព្វសោ មិគដាតា វិញ្ញស្សន្តិ យន្ទ្រ មយំ
 ឆតុត្ថ មិគដាតេ អដ្ឋបេក្ខេយ្យាហតិ ។ អដ្ឋ-
 បេក្ខីសុ ទោ ភិក្ខុវេ ទេវាមិកោ ច ទេវាមិកបរិសា
 ច ឆតុត្ថ មិគដាតេ ឯវុត្តា តេ ភិក្ខុវេ ឆតុត្ថាមិ
 មិគដាតា បរិមុទ្ធិសុ ទេវាមិកស្ស សត្វានុភាវ ។

ព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី៧ ប្រាសាទបាគី

ឈើនិងបង្កាត់ទាំងឡាយធំៗ ដោយគិតថា ធ្វើដូចម្តេច ពួកយើងយើង
 ឃើញនៅទីនេះរបស់ពួកម្រឹតទី ៤ ពួកម្រឹតទាំងនោះ គប្បីចូលទៅកាន់វិ
 គ្គុរចាប់បានហ្ន៎ (លុះគិតដូច្នេះហើយ) ជនទាំងឡាយនោះក៏ធ្វើបែបនោះ
 ដំណាំដែលខ្លួនដាំឯណោះ ព្រមទាំងប្រទេសផ្សេងៗ ដោយកំណត់ឈើ
 និងបង្កាត់ទាំងឡាយធំៗ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទេវាមិកជនក្តី ទេវាមិក-
 បរិស័ទក្តី ទំនងបានឃើញទីកន្លែងរបស់ពួកម្រឹតទី ៤ ទេ ក៏នាំគ្នា
 ទៅកេចចាប់ម្រឹតទាំងនោះ ត្រង់កន្លែងដែលកន្លែងនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ក្នុងសម័យនោះ ទេវាមិកជននិងទេវាមិកបរិស័ទ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះ
 ថា ប្រសិនបើ យើងទាំងឡាយ សម្លាប់ទូកម្រឹតទី ៤ ហើយ អ្នក
 ទាំងឡាយដទៃទៀតនឹងសម្លាប់ទូកម្រឹតដែលយើងសម្លាប់នោះដែរ កាល
 បើយ៉ាងនេះ ពួកម្រឹតមុខជានឹងបោះបង់ចោលទូកដែលយើងទាំង-
 ឡាយដាំហើយនេះ ដោយប្រការទាំងនេះ បើដូច្នោះបានតែយើងទាំង-
 ឡាយធ្វើត្រងើយកន្តើយនឹងពួកម្រឹតទី ៤ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទេ-
 វាមិកជនក្តី ទេវាមិកបរិស័ទក្តី ក៏ធ្វើត្រងើយកន្តើយនឹងពួកម្រឹតទី ៤
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកម្រឹតទី ៤ នោះ ឮសំឡេង
 ឆ្លានក្តីកាលរបស់ទេវាមិកជនបាន ។

[២២] ឧបមា ទោ ហេ អយេ ភិក្ខុវេ តតា

អត្ថស្ស វិញ្ញាបនាយ អយតោវេត្ថ មត្តោ ។ ឯវា-
ខោតិ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចន្តតំ កាមតុណ្ហានំ អធិ-
វចនំ ។ ឯវាចិកោតិ ទោ ភិក្ខុវេ ហារស្សតំ
ចាមិមតោ អធិវចនំ ។ ឯវាចិកថវិសាតិ ទោ
ភិក្ខុវេ ហារវិសាយតំ អធិវចនំ ។ ចិកថាតាតិ
ទោ ភិក្ខុវេ សមណប្រាហ្មណ៍មេតំ អធិវចនំ ។

[២៣] តត្រា ភិក្ខុវេ បឋមា សមណប្រាហ្មណ៍
អម្ពំ ឯវាបំ ឯវត្ថុ ហារស្ស អម្ពនិ ច លោកាមិសានិ
អនុប្បទដ្ឋ មុច្ឆិតា ភោជនានិ កុញ្ញិសុ តេ តត្ថ អនុប្ប-
ទដ្ឋ មុច្ឆិតា ភោជនានិ កុញ្ញមាណ មនំ អាបដ្ឋិសុ
មត្តា សមាធិ បមាទំ អាបដ្ឋិសុ មមត្តា សមាធិ
យថា កាមតុណ្ហាយា អហេសុំ ហារស្ស អម្ពស្មី
ឯវាបេ អម្ពស្មី ច លោកាមិសេ ឯវត្ថុ តេ ភិក្ខុវេ

[២៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីឧបមាខេងនេះ គឺជាគតិ

ដើម្បីបញ្ជាក់សេចក្តីឱ្យច្បាស់លាស់ ។ សេចក្តីក្នុងរឿងឧបមាខ្លះ ដូច
គេទៅនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រង់ពាក្យថា ដំណាំខ្លះ ជាឈ្មោះនៃ
កាមតុណ្ហ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រង់ពាក្យថា ឯវាចិកជន (ឬគង់
ដំណាំ) ខ្លះ ជាឈ្មោះនៃមារដែលមានចិត្តតក្រក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ត្រង់ពាក្យថា ពួកខេវចិកបរិស័ទខ្លះ ជាឈ្មោះរបស់បរិស័ទនៃមារ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រង់ពាក្យថា ពួកម្រឹតខ្លះ ជាឈ្មោះនៃសមណៈនិង
ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ។

[២៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ

សមណព្រាហ្មណ៍ភ្នំទី១ លុកលុយដំណាំ ដែលមានអំហើយឯណោះ
និងលោកាមិសៈ (អាមិសៈក្នុងលោក) ទាំងឡាយឯណោះ រក្ខេទខ្លួន
បរិភោគភោជនទាំងឡាយ កាលពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ លុក
លុយក្នុងដំណាំ និងអាមិសៈក្នុងលោកនោះហើយ រក្ខេទខ្លួនបរិភោគ
ភោជនទាំងឡាយ ហើយដល់ខ្ញុំសេចក្តីស្រវឹង លុះស្រវឹងហើយ ក៏ដល់
ខ្ញុំសេចក្តីប្រមាទ លុះប្រមាទហើយ ជាអ្នកគួរមានរឿងតាមសេចក្តីប្រាថ្នា
បាទ ព្រោះដំណាំឯណោះផង ព្រោះលោកាមិសៈឯណោះផង ម្នាលភិក្ខុ

បឋមា សមណាត្រាហ្មណា ន បរិមុច្ចិសុ មារស្ស
 ឥន្ទ្រាទុកាវ ។ សេយ្យជាមិ តេ ភិក្ខុវេ បឋមា
 មិគជាតា តន្ត្រិយមេ អហំ ឥមេ បឋមេ សមណា-
 ត្រាហ្មណោ វនាមិ ។

[៤៦] តត្រ ភិក្ខុវេ ធុតិយា សមណាត្រាហ្មណា
 ឯវំ សមនិទ្ទេសុំ យេ ចោ តេ បឋមា សមណា-
 ត្រាហ្មណា អមុំ ឯវំចំ ឯវុត្តំ មារស្ស អម្ពនំ ច
 លោកាមិសាធិ អនុប្បទដ្ឋ មុច្ឆិតា ភោជនាធិ កុត្តិសុ
 តេ តត្ថ អនុប្បទដ្ឋ មុច្ឆិតា ភោជនាធិ កុត្តាមាធិ មនំ
 អាបជ្ជិសុ មត្តា សមាធិ បមាធិ អាបជ្ជិសុ បមត្តា
 សមាធិ យថាតាមករណីយា អហេសុំ មារស្ស
 អមុស្មី ឯវំបេ អមុស្មី ច លោកាមិសេ ឯវុត្តំ តេ
 បឋមា សមណាត្រាហ្មណា ន បរិមុច្ចិសុ មារស្ស
 ឥន្ទ្រាទុកាវ យទ្ធព មយំ សព្វសោ ឯវំបភោជនា
 លោកាមិសា បដិវរេយ្យាម ភយភោតា បដិវរតា
 អរញ្ញាយតនាធិ អដ្ឋោកាហេត្វា វិហរេយ្យហតិ តេ

តាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ សមណៈមិនត្រាហ្មណ៍ពួកទី ១ នោះ
 មិនរួចអំពីឥន្ទ្រាទុកាវរបស់មារេទ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ ពួកប្រគំទី ១
 នោះ មានសេចក្តីឧបមាយ៉ាងណា គេចតកោលនូវសមណត្រាហ្មណ៍
 តាំងឡាយទី ១ នេះ ថា មានឧបមេយ្យដូច្នោះដែរ ។

[៤៦] ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ បណ្តាសមណត្រាហ្មណ៍តាំងនោះ
 សមណត្រាហ្មណ៍ពួកទី ២ គឺត្រាមន្ទាយ៉ាងនេះថា សមណៈមិនត្រាហ្មណ៍
 ពួកទី ១ ណា លុកលុយដំណក់ដែលមារតាំងហើយឯណោះ និងលោកា-
 មិសៈឯណោះ ភ្លេចខ្លួនបរិភោគភោជនតាំងឡាយ កាលសមណត្រា-
 ហ្មណ៍តាំងនោះ លុកលុយក្នុងដំណក់ និងលោកាមិសៈនោះ ភ្លេចខ្លួន
 បរិភោគនូវភោជនតាំងឡាយ ហើយដល់នូវសេចក្តីស្រវឹង លុះស្រវឹង
 ហើយ ក៏ដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ លុះប្រមាទហើយ ជាអ្នកគួរមានក្លាយ
 សេចក្តីប្រាថ្នាបាន ព្រោះដំណក់ឯណោះផង ព្រោះលោកាមិសៈឯណោះ
 ផង កាលបើយ៉ាងនោះ សមណៈមិនត្រាហ្មណ៍ពួកទី ១ នោះ មិនរួច
 អំពីឥន្ទ្រាទុកាវរបស់មារេទហើយ បើដូច្នោះមានតែយើងតាំងឡាយវៀរ
 ចាកនិងបរិភោគនិងលោកាមិសៈចេញ ដោយប្រការតាំងពួង វៀរចាក
 ការបរិភោគ ព្រោះសេចក្តីខ្លាចចេញ ហើយចូលទៅក្នុងព្រះត្រៃបិដក

បេតិកភណ្ឌ វិហារស្ថាន ទុតិយសម្ពោធគ្រាហ្មណ៍

ឧបបន្ទី វិហារស្ថាន សម្ពោធគ្រាហ្មណ៍ ព្រះ ៤

សព្វសោ វិហារស្ថាន លោកាមិសា បដិវិរមីសុ តេ
 សព្វសោ វិហារស្ថាន លោកាមិសា បដិវិរតា(១)
 កយកោនា បដិវិរតា អរញ្ញាយតនាធិ អន្តរាគមនា
 វិហារីសុ តេ តត្ថ សាគកក្កាមិ អហេសុំ សាមា-
 គកកក្កាមិ អហេសុំ វិហារកក្កាមិ អហេសុំ ឧទ្ទល-
 កក្កាមិ អហេសុំ ហេដកក្កាមិ អហេសុំ តណ-
 កក្កាមិ អហេសុំ អាទាមកក្កាមិ អហេសុំ មិញ្ញា-
 គកកក្កាមិ អហេសុំ តិណកក្កាមិ អហេសុំ តោម-
 យកកក្កាមិ អហេសុំ វិទម្ពលដលាហារា យាបេសុំ
 បវត្តដលកោដិ តេសំ តិម្ពានំ បដិមេ មាសេ តិ-
 លោនកស្ន័យេ អធិមត្តកសំមាធិ បត្តោ កាយា
 ហោតិ តេសំ អធិមត្តកសំមាធិ បត្តកាយាធិ តាលវី-
 រិយំ បរិហាយិ តាលវីរិយេ បរិហិរេ ចេតោវិមុត្តិ បរិហា-
 យិ ចេតោវិមុត្តិយា បរិហិរាយ តមេវ វិហរំ ធិ-
 វត្តំ មារស្ស បច្ចាតមីសុ តាធិ ច លោកាមិសាធិ

សព្វយ លុះសមណគ្រាហ្មណ៍តាំងឈរ គិតយូរហើយ ក៏រៀបចំរក
 បេតិកភណ្ឌលោកាមិសៈ ដោយប្រការតាំងតួន តួសមណគ្រាហ្មណ៍
 តាំងនោះ បានរៀបចំរកបេតិកភណ្ឌលោកាមិសៈដោយប្រការតាំងតួន
 តាំងរៀបចំរកបេតិកភណ្ឌ ព្រោះសេចក្តីខ្លាចហើយ ចូលទៅកាន់ព្រះជ្រៅទៅ
 តាមសព្វយ តួសមណគ្រាហ្មណ៍តាំងនោះមានបន្ទីស្រស់ជាអាហារ
 ខ្លះ មានអង្ករស្រងែជាអាហារខ្លះ មានស្លឹកជាអាហារខ្លះ មានកម្ទេច
 (ចំនៀវវិស្វក) ជាអាហារខ្លះ មានបន្ទីឫសាពយជាអាហារខ្លះ មាន
 កុល្លាជាអាហារខ្លះ មានបាយក្តាំងជាអាហារខ្លះ មានម្សៅជាអាហារខ្លះ
 មានស្មៅជាអាហារខ្លះ មានអាចទ័រជាអាហារខ្លះ មានមើមឈើខ្លះ
 ឈើក្នុងព្រៃជាអាហារខ្លះ មានផ្លែឈើដែលជ្រុះឆ្លងជាអាហារខ្លះ គ្រាន់
 អត្តភាពទ្វិប្រព្រឹត្តទៅក្នុងដីព្រៃជ្រៅនោះ លុះដល់ខែដាច់ផុតខែ ធិម្ព
 រដូវ មានស្មៅខ្លះដុះអស់ហើយ កាយរបស់សមណគ្រាហ្មណ៍តាំងនោះ គឺ
 ដល់ខ្លះភាគស្លាំងស្លូមព្រៃចាក លុះមានកាយដល់ខ្លះភាគស្លាំងស្លូមហើយ
 កម្លាំងខ្លះសេចក្តីព្យាយាម គឺសាបសូន្យទៅ កាលបើកម្លាំងខ្លះសេចក្តី
 ព្យាយាមសាបសូន្យហើយ ចេតោវិមុត្តិគឺសាបសូន្យទៅដែរ កាលបើចេ-
 តោវិមុត្តិសាបសូន្យហើយ តួសមណគ្រាហ្មណ៍តាំងនោះត្រឡប់មកកាន់
 ដំណាំ ដែលមានដាំហើយនោះវិញផង មកកាន់លោកាមិសៈតាំងឡាយ

១. ឧ. ម. តេ សព្វសោ វិហារស្ថាន លោកាមិសា បដិវិរតាធិ ឧ. ធាបា ៩ ទិស្សន្តិ ។

តេ ភក្ខុ អនុច្ឆិទ្ឋ បុត្តិកា ហោជនាធិ កុញ្ញិសុ
 តេ ភក្ខុ អនុច្ឆិទ្ឋ បុត្តិកា ហោជនាធិ កុញ្ញមាធិ
 មនំ អាបជ្ជិសុ មត្តា សមាធិ បមាទំ អាបជ្ជិសុ
 បមត្តា សមាធិ យថា កាមករណីយា អហេសុំ
 មារស្ស អមុស្មី ធិវាថេ អមុស្មី ច លោកាមិសេ
 វិវត្តា តេ ភិក្ខុវេ ទុតិយាមិ សមណាប្រាហ្មណា
 ន បរិមុច្ឆិសុ មារស្ស ឥទ្ធានុកាវ ។ សេយ្យថាមិ
 តេ ភិក្ខុវេ ទុតិយា មិគជាតា តថ្ឋមមេ អហំ ឥមេ
 ទុតិយេ សមណាប្រាហ្មណោ វិនាមិ ។

[៤៧] តត្រ ភិក្ខុវេ តតិយា សមណាប្រាហ្មណា
 វិវ សមចិន្តេសុំ យេ ខោ តេ បវេមា សមណា-
 ប្រាហ្មណា ។ បេ ។ វិវត្តា តេ បវេមា សមណា-
 ប្រាហ្មណា ន បរិមុច្ឆិសុ មារស្ស ឥទ្ធានុកាវ
 យេមិ តេ ទុតិយា សមណាប្រាហ្មណា វិវ សម-
 ចិន្តេសុំ យេ ខោ តេ បវេមា សមណាប្រាហ្មណា
 ។ បេ ។ វិវត្តា តេ បវេមា សមណាប្រាហ្មណា

នោះផង ពួកសមណាប្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បានលុកលុយក្នុងដំណាំ
 និងលោកាមិសៈនោះហើយ ត្រូវខ្លួនបរិភោគភោជនទាំងឡាយ កាល
 សមណាប្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ លុកលុយត្រូវខ្លួនក្នុងដំណាំនិងលោកាមិសៈ
 នោះ បរិភោគភោជន ហើយដល់ខ្ញុំសេចក្តីស្រវឹង លុះស្រវឹងហើយ
 ក៏ដល់ខ្ញុំសេចក្តីប្រមាទ លុះប្រមាទហើយ ជាពួកគួរទារធ្វើតាមសេចក្តី
 ប្រាថ្នាបាន ព្រោះដំណាំឯណោះផង ព្រោះលោកាមិសៈឯណោះផង
 ខ្មាសភ័ក្ត្រទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ សមណាប្រាហ្មណ៍ភ្នកទី ២ នោះ
 មិនប្រកាន់ឥទ្ធានុកាវនៃមារេ ។ ខ្មាសភ័ក្ត្រទាំងឡាយ ភ្នកម្រិតទី ២
 នោះ មានសេចក្តីឧបមាដូចម្តេចហិក្ខុ គឺជាគត ពោលខ្ញុំសមណាប្រា-
 ហ្មណ៍ទាំងឡាយទី ២ នេះ ថា មានឧបមេយ្យដូច្នោះដែរ ។

[៤៨] ខ្មាសភ័ក្ត្រទាំងឡាយ បណ្តាសមណាប្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ
 ពួកសមណាប្រាហ្មណ៍ទី ៣ និងគ្នាយ៉ាងនេះថា ពួកសមណាប្រាហ្មណ៍
 ទី ១ ណា ។ បេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកសមណាប្រាហ្មណ៍ទី ១ នោះ
 មិនប្រកាន់ឥទ្ធានុកាវរបស់មារេហើយ ទាំងពួកសមណាប្រាហ្មណ៍ទី ២
 ណា និងព្រមគ្នា យ៉ាងនេះថា ពួកសមណាប្រាហ្មណ៍ទី ១ ណា
 ។ បេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកសមណាប្រាហ្មណ៍ទី ១ នោះ មិន

ន បរិមុត្តិសុ មារស្ស ឥន្ទ្រាបុរាណ យន្តន មយំ
 សត្វសោ ឯកបរោជនា លោកាមិសា បដិវរមេយ្យាម
 កយភោតា បដិវរតា អរញ្ញាយតនាធិ អដ្ឋោតាហេត្វា
 វិហារយ្យមាតិ តេ សត្វសោ ឯកបរោជនា លោកា-
 មិសា បដិវរមិសុ កយភោតា បដិវរតា អរញ្ញាយតនាធិ
 អដ្ឋោតាហេត្វា វិហារិសុ តេ តត្ថ សាតកកក្ខាមិ
 អាហាសុំ ។ បេ ។ បរិត្តដលភោជី តេសំ តិម្ពានំ
 បន្ថិមេ មាសេ តិណោធកសដ្ឋុយេ អធិមត្តកសំមាធំ
 បត្តោ កាយោ ហោតិ តេសំ អធិមត្តកសំមាធំ
 បត្តកាយាធំ តលវិរិយំ បរិហាយំ តលវិរិយេ បរិ-
 ហិរេ ចេតោវិមុត្តិ បរិហាយិ ចេតោវិមុត្តិយា បរិហិ-
 រាយ តមេវ ឯវាបំ ឯវុត្តំ មារស្ស បប្ចាតមិសុ

រួចអំពីន័យខុសគ្នាតាមរបស់ចារកៅហើយ បើប៉ុន្មាន ហេតុតែយើងទាំងឡាយ
 គប្បីរៀនចាត់ដាក់បរោជន ឯងលោកាមិសាចេញ ដោយប្រការទាំងឡាយ
 ទាំងរៀនចាត់ការបរិភោគ ព្រោះសេចក្តីខ្លាច ហើយចូលទៅកាន់ព្រៃ
 ជ្រៅនៅតាមសច្ចៈ លុះសមណព្រាហ្មណ៍ទី ២ ទាំងនោះ គិតប៉ុន្មាន
 ហើយ គឺរៀនចាត់ដាក់បរោជន ឯងលោកាមិសាចេញ ដោយសត្វ
 គ្រប់ រៀនចាត់ការបរិភោគ ព្រោះសេចក្តីខ្លាច ហើយចូលទៅកាន់ព្រៃ
 ជ្រៅ នៅតាមសច្ចៈ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងនោះ មាន
 បរិទ្ធស្រស់ជាតាហរខ្លះ ។ បេ ។ មានផ្លែឈើដែលជ្រុះឯង ជាភោជន
 ខ្លះ ក្នុងដងព្រៃនោះ លុះដល់វេលាខាងចុងនៃក្នុងរដូវ មានស្មៅឯង
 ទឹកអស់ហើយ កាយរបស់សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ក៏ដល់ខ្វះភាព
 ស្គាំងស្គមព្រៃពេក លុះសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មានកាយដល់ខ្វះ
 ភាពស្គាំងស្គមព្រៃពេកហើយ កម្លាំងឯងសេចក្តីព្យាយាមក៏សាបសូន្យ
 ទៅ កាលបើកម្លាំងឯងសេចក្តីព្យាយាមសាបសូន្យហើយ ចេតាវុត្តិ
 ក៏សាបសូន្យដែរ កាលបើចេតាវុត្តិសាបសូន្យហើយ ពួកសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ទី ២ នោះ ក៏ត្រឡប់មកកាន់ដំណាំដែលទារវេហើយនោះផង

តាង ៥ លោកាមិសាង តេ តត្ថ អនុប្បទដ្ឋ មុច្ឆិតា
 កោដនាង កុញ្ញីសុ តេ តត្ថ អនុប្បទដ្ឋ មុច្ឆិតា
 កោដនាង កុញ្ញមាណ មនំ អាបដ្ឋីសុ មត្តា សមាធា
 បមាធំ អាបដ្ឋីសុ បមត្តា សមាធា យថាតោមគ-
 រណីយា អាហសុំ មារស្ស អមុស្មី ឯវាបេ អមុស្មី
 ៦ លោកាមិសេ ឯវាញី តេ ទុតិយាបិ សមណ-
 ព្រាហ្មណា ១ បរិមុច្ឆីសុ មារស្ស ឥត្តាទុកាវា
 យទ្ធន មយំ អមុំ ឯវាបេ ឯវុត្តំ មារស្ស អមុចិ ៥
 លោកាមិសាង ឧបទិស្សាយ អាសយំ តេប្បយ្យាម
 តត្ថាសយំ តេប្បត្តា អមុំ ឯវាបេ ឯវុត្តំ មារស្ស អមុចិ
 ៧ លោកាមិសាង អនុប្បទដ្ឋ អមុច្ឆិតា កោដនាង
 កុញ្ញីស្សាម អនុប្បទដ្ឋ អមុច្ឆិតា កោដនាង កុញ្ញ-
 មាណ ១ មនំ អាបដ្ឋីស្សាម អមត្តា សមាធា
 ១ បមាធំ អាបដ្ឋីស្សាម អប្បមត្តា សមាធា

ក្រឡប់មកកាន់លោកាមិសៈទាំងឡាយនោះផង ពួកសមណព្រាហ្មណ៍
 ទាំងនោះ លុកលុយក្នុងដំណាំ និងលោកាមិសៈនោះ ភ្លេចខ្លួនបរិភោគ
 ខ្លាចភាជនទាំងឡាយ កាលពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ លុកលុយ
 ក្នុងដំណាំនោះ ភ្លេចខ្លួនបរិភោគខ្លាចភាជនទាំងឡាយ ហើយដល់ខ្លាច
 សេចក្តីស្រវឹង លុកស្រវឹងហើយ ក៏ដល់ខ្លាចសេចក្តីប្រមាទ លុកប្រមាទ
 ហើយ ជាអ្នកគួរមានធ្វើតាមសេចក្តីប្រាថ្នាបាន ព្រោះដំណាំឯណោះ
 ផង ព្រោះលោកាមិសៈឯណោះផង កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ទី ២ នោះ មិនរួចនឹកវិវាទុកាតរបស់ពួកវាហើយ បើដូច្នេះ
 មានវិសេសទាំងឡាយនៅអាស្រ័យនឹងដំណាំដែលពួកវាហើយ ឯណោះ
 ផង អាស្រ័យនឹងលោកាមិសៈឯណោះផង ហើយគប្បីសម្រេចទីនៅ
 អាស្រ័យ លុកសម្រេចទីនៅអាស្រ័យក្នុងទីនោះហើយ យើងកុំលុកលុយ
 ភ្លេចខ្លួននឹងដំណាំ ដែលពួកវាហើយនោះផង នឹងលោកាមិសៈឯណោះ
 ផង គ្រាន់តែបរិភោគភោជនទាំងឡាយ កាលបើយើងមិនលុកលុយ មិន
 ភ្លេចខ្លួន គ្រាន់តែបរិភោគភោជន ក៏នឹងមិនដល់ខ្លាចសេចក្តីស្រវឹង លុក
 មិនស្រវឹងហើយ ក៏នឹងមិនដល់ខ្លាចសេចក្តីប្រមាទ លុកមិនប្រមាទហើយ

ឧបសម្ព័ន្ធស្រាស្រ្ត បិណ្ឌបុត្រ ពន្ធមាណស្រាស្រ្ត

ន យថាភាគមគ្គរណីយា រាវិស្សាម មារស្ស អមុស្មី
 ធិវាបេ អមុស្មី ច លោកាមិសេតិ តេ អមុ
 ធិវាបេ ធិវុត្តំ មារស្ស អមុនិ ច លោកាមិ-
 សាធិ ឧបនិស្សាយ អាសយំ កុច្ឆយិសុ ។
 តត្រាសយំ កុច្ឆតា អមុ ធិវាបេ ធិវុត្តំ មារស្ស
 អមុនិ ច លោកាមិសាធិ អនុប្បទដ្ឋ អមុច្ឆតា
 កោដនាធិ កុញ្ញមាធិ ន មនំ អាបជ្ជិសុ អមត្តា
 សមាធិ ន មមាធិ អាបជ្ជិសុ អប្បមត្តា សមាធិ
 ន យថាភាគមគ្គរណីយា អហេសុំ មារស្ស អមុស្មី
 ធិវាបេ អមុស្មី ច លោកាមិសេ ។ អបិច ទោ
 បិ និដ្ឋិតា អហេសុំ សស្សតោ លោកោ ឥតិបិ
 អសស្សតោ លោកោ ឥតិបិ អន្តរំ លោកោ ឥតិបិ
 អន្តរំ លោកោ ឥតិបិ តំ ជីវំ តំ សរិវំ ឥតិបិ
 អញ្ញំ ជីវំ អញ្ញំ សរិវំ ឥតិបិ ហោតិ តថា-
 កតោ បរម្មរណា ឥតិបិ ន ហោតិ តថាកតោ

ឧបសម្ព័ន្ធស្រាស្រ្ត សមណស្រាស្រ្ត ពូជ ៣

និងជាអ្នកគួរមានភ្នំតាមសេចក្តីប្រាថ្នាមិនបាន ព្រោះដំណាងនោះដល់
 ព្រះលោកាមិសៈឯណោះផង លុះពួកសមណស្រាស្រ្ត ទី ៣ ហោះ
 គិតដូច្នេះហើយ ក៏ចូលទៅពាស្រ័យដំណាង ដែលមានដោះហើយឯណោះ
 និងលោកាមិសៈទាំងឡាយឯណោះ ហើយសម្រេចទីនៅពាស្រ័យ ។ លុះ
 សម្រេចទីនៅពាស្រ័យក្នុងទីនោះហើយ ក៏មិនបានលុកលុយ មិនបាន
 ក្មេចខ្លួននឹងដំណាង ដែលមានដោះហើយឯណោះ និងលោកាមិសៈទាំង-
 ឡាយឯណោះ មិនក្មេចខ្លួន ត្រាន់តែហិរានៈភាជនទាំងឡាយ ក៏មិន
 ដល់ខ្ញុំសេចក្តីស្រវឹង លុះមិនស្រវឹងហើយ ក៏មិនដល់ខ្ញុំសេចក្តីប្រមាទ
 លុះមិនប្រមាទហើយ ជាអ្នកគួរមានភ្នំតាមសេចក្តីប្រាថ្នាមិនបាន ព្រោះ
 ដំណាងឯណោះផង ព្រោះលោកាមិសៈឯណោះផង ។ មួយវិញទៀត
 ពួកសមណស្រាស្រ្ត ទី ៣ មានសេចក្តីយល់យ៉ាងនេះថា លោកទៀត
 ដូច្នេះខ្លះ លោកមិនទៀតដូច្នេះខ្លះ លោកមានទីបំផុត ដូច្នេះខ្លះ លោក
 មិនមានទីបំផុត ដូច្នេះខ្លះ ជីវិតមានសរិវៈនោះ ដូច្នេះខ្លះ ជីវិតគឺដទៃ
 សរិវៈគឺដទៃ ដូច្នេះខ្លះ សត្វពៅមានមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ កើតទៀត ដូច្នេះ
 ខ្លះ សត្វពៅមានមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់មិនកើតទៀត ដូច្នេះខ្លះ សត្វពៅ

សុត្តន្តបិដក បដ្ឋិតនិកាយ បូជនបណ្ណសាមី

បរម្មរណា ឥតិមិ ហោតិ ក ឧ ច ហោតិ តថា-
 គតោ បរម្មរណា ឥតិមិ ធនេ ហោតិ ឧ ឧ ហោតិ
 តថាគតោ បរម្មរណា ឥតិមិ ឯវត្ថុន្តរេ តេ កិត្តុវេ
 តតិយាមិ សមណាត្រាហ្មណា ឧ បរិមុច្ចិសុ មារស្ស
 ឥន្ទាទុកាភំ ។ សេយ្យថាមិ តេ កិត្តុវេ តតិយា
 មិគតាតា តថ្ឋបមេ អហំ ឥមេ តតិយេ សមណ-
 ត្រាហ្មណ វនាមិ ។

(២៨) តត្រ កិត្តុវេ ចតុត្ថា សមណាត្រាហ្មណ
 ឯវ សមចិន្តេសុ យេ ខោ តេ បឋមា សមណាត្រាហ្ម-
 ណា ។ បេ ។ ឯវត្ថុន្តរេ តេ បឋមា សមណាត្រាហ្មណ
 ឧ បរិមុច្ចិសុ មារស្ស ឥន្ទាទុកាភំ យេមិ តេ ទុតិយា
 សមណាត្រាហ្មណ ឯវ សមចិន្តេសុ យេ ខោ តេ
 បឋមា សមណាត្រាហ្មណ ។ បេ ។ ឯវត្ថុន្តរេ តេ បឋមា
 សមណាត្រាហ្មណ ឧ បរិមុច្ចិសុ មារស្ស ឥន្ទាទុកាភំ
 យេឧ មយំ ។ បេ ។ ឯវត្ថុន្តរេ តេ ទុតិយា សមណា-
 ត្រាហ្មណ ឧ បរិមុច្ចិសុ មារស្ស ឥន្ទាទុកាភំ យេមិ
 តេ តតិយា សមណាត្រាហ្មណ ឯវ សមចិន្តេសុ

សុត្តន្តបិដក បដ្ឋិតនិកាយ បូជនបណ្ណសាមី

ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ កើតទៀតក៏មាន មិនកើតទៀតក៏ពេល ដូច្នេះខ្លះ
 សត្វទៅខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ មិនកើតទៀតក៏មាន មិនមែនជាមិន
 កើតទៀតក៏មាន ដូច្នេះខ្លះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ ពួក
 សមណាត្រាហ្មណ៍ទី ៣ នោះ មិនរួចអំពីឥន្ទាទុកាភំនៃមារទេ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកប្រឹងទី ៣ នោះ មានទុបមាដូចម្តេចមិញ គឺថាគត
 ពោលដូចសមណាត្រាហ្មណ៍ទី ៣ នេះថា មានទុបមេយ្យដូច្នេះដែរ ។

(២៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាសមណាត្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ
 ពួកសមណាត្រាហ្មណ៍ទី ២ គិតគ្នាយ៉ាងនេះ ថា ពួកសមណាត្រាហ្មណ៍
 ទី ១ ណា ។ បេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកសមណាត្រាហ្មណ៍ទី ១ នោះ
 មិនរួចអំពីឥន្ទាទុកាភំនៃមារទៅហើយ ពួកសមណាត្រាហ្មណ៍ទី ២ ណា
 គិតគ្រាមគ្នាយ៉ាងនេះថា ពួកសមណាត្រាហ្មណ៍ទី ១ ណា ។ បេ ។
 កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកសមណាត្រាហ្មណ៍ទី ១ នោះ មិនរួចអំពីឥន្ទា-
 ទុកាភំនៃមារទៅហើយ បើដូច្នោះមានតែយើងទាំងឡាយ ។ បេ ។ កាល
 បើយ៉ាងនេះ ពួកសមណាត្រាហ្មណ៍ទី ២ នោះ មិនរួចអំពីឥន្ទាទុកាភំនៃ
 មារទៅហើយ ពួកសមណាត្រាហ្មណ៍ទី ៣ ណា គិតគ្រាមគ្នាយ៉ាងនេះថា

ឧបសម្ព័ន្ធ ធម្មបទសូត្រ បញ្ចកោដិប្រាសាទ

យេ ខោ តេ បឋមា សមណាត្រាហ្មណា ។ បេ ។
 ឯវត្តំ តេ បឋមា សមណាត្រាហ្មណា ន បរិមុត្តិសុ
 មារស្ស ឥន្ទានុកាវា យេថ តេ ទុតិយា សមណា-
 ត្រាហ្មណា ឯវ សមនិទ្ទេសុំ យេ ខោ តេ បឋមា
 សមណាត្រាហ្មណា ។ បេ ។ ឯវត្តំ តេ បឋមា
 សមណាត្រាហ្មណា ន បរិមុត្តិសុ មារស្ស ឥន្ទា-
 នុកាវា យទ្ធន មយំ ។ បេ ។ ឯវត្តំ តេ ទុតិយាថ
 សមណាត្រាហ្មណា ន បរិមុត្តិសុ មារស្ស ឥន្ទា-
 នុកាវា យទ្ធន មយំ អនុំ ឯវាបំ ឯវុត្តំ មារស្ស
 អម្ពនិ ច លោកាមិសាទិ ឧបនិស្សាយ កាសយំ
 កឃ្មេយ្យម គត្រាសយំ កឃ្មេត្វា អនុំ ឯវាបំ ឯវុត្តំ
 មារស្ស អម្ពនិ ច លោកាមិសាទិ ។ បេ ។ អនុប្បទដ្ឋ
 អមុត្តតា កោជនាទិ កុញ្ញមាទា ន មនំ អាចជ្ជិស្សាម
 អមត្តា សមាទា ន បមាទំ អាចជ្ជិស្សាម អម្បមត្តា
 សមាទា ន យថាកាមករណីយា កវិស្សាម មារស្ស
 អមុស្មី ឯវាបេ អមុស្មី ច លោកាមិសេតិ តេ

ឧបសម្ព័ន្ធ ពិចារន្តសូត្រ ឈរណត្រាហ្មណំ ត្វាវី ។

ពួកសមណត្រាហ្មណ៍ទី ១ ណា ។ បេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះហើយ
 ពួកសមណត្រាហ្មណ៍ទី ១ នោះ មិនរួចអំពីឥទ្ធិពលនៃការទៅហើយ
 ពួកសមណត្រាហ្មណ៍ទី ២ ណា គិតព្រមគ្នាយ៉ាងនេះថា ពួកសមណ-
 ត្រាហ្មណ៍ទី ១ ណា ។ បេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកសមណត្រាហ្ម-
 ណ៍ទី ១ នោះ មិនរួចអំពីឥទ្ធិពលនៃការទៅហើយ បើដូច្នោះមានតែ
 យើងទាំងឡាយ ។ បេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកសមណត្រាហ្មណ៍
 ទី ២ នោះ មិនរួចអំពីឥទ្ធិពលនៃការទៅហើយ បើដូច្នោះមានតែ
 យើងទាំងឡាយ ចូលទៅកាស្រ័យដំណាំ ដែលទាំងហើយឯណោះ
 និងលោកាមិសៈទាំងឡាយឯណោះ ហើយគប្បីសម្រេចទីនៅកាស្រ័យ
 លុះសម្រេចទីនៅកាស្រ័យ ក្នុងទីនោះហើយ យើងកុំលុកលុយ កុំរួច
 ខ្លួននឹងដំណាំ ដែលទាំងហើយឯណោះផង និងលោកាមិសៈ ទាំង-
 ឡាយឯណោះផង ។ បេ ។ កាលបើយើងមិនលុកលុយ មិនរួចខ្លួន
 គ្រាន់តែបរិភោគភោជនទាំងឡាយ នឹងមិនដល់ ខ្យល់សេចក្តីស្រវឹង លុះ
 មិនស្រវឹងហើយ នឹងមិនដល់ខ្យល់សេចក្តីប្រមាទ លុះមិនប្រមាទហើយ
 នឹងជាអ្នកគួរមានសេចក្តីប្រាថ្នាមិនបាន ព្រោះដំណាំឯណោះផង
 ព្រោះលោកាមិសៈឯណោះផង លុះសមណត្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ គិត

អម្ពុ ឯកម្ពុ ឯកុត្តំ ហរស្ស អម្ពុនិ ៥ លោកាមិសានិ ឧប-
 ជិស្សាយ អាសយំ កម្មយីសុ តត្រាសយំ កម្មេត្តា
 អម្ពុ ឯកម្ពុ ឯកុត្តំ ហរស្ស អម្ពុនិ ៥ លោកាមិសានិ
 អនុប្បទដ្ឋ អម្ពុត្តិកា កោជនាមិ កុញ្ញីសុ តេ តត្ថ
 អនុប្បទដ្ឋ អម្ពុត្តិកា កោជនាមិ កុញ្ញមាណា ៥ មនំ អា-
 បដ្ឋីសុ អមត្តា សមាណា ៥ បមាណំ អាបដ្ឋីសុ អប្បមត្តា
 សមាណា ៥ យថាភាវកមគ្គរណីយា អរោសុំ ហរស្ស
 អម្ពុស្មី ឯកម្ពេ អម្ពុស្មី ៥ លោកាមិសេ ។ អម្ពុន
 ចោ ឯកុត្តិកា អរោសុំ សស្សៈតា លោកោ ឥតិមិ
 ។ បេ ។ លេវ ហោតិ ៥ ៥ ហោតិ តថាគតោ បរម្ម-
 ណា ឥតិមិ ឯកុត្តិ តេ តតិយាមិ សមណាព្រាហ្ម-
 ណា ៥ បរិមុត្តិសុ ហរស្ស ឥន្ទាទុកាវ យទ្ធន
 មយំ យត្ថ អគតិ ហរស្ស ៥ ហរចរិសាយ ៥
 តត្រាសយំ កម្មេយ្យាម តត្រាសយំ កម្មេត្តា

ដូច្នេះហើយ ក៏ចូលទៅកាស្រីយដំណាំដែល ហៅហើយឯណោះ និង
 លោកាមិសៈទាំងឡាយឯណោះ ហើយសម្រេចទីនៅកាស្រីយ លុះ
 សម្រេចទីនៅកាស្រីយក្នុងទីនោះហើយ មិនលុកលុយ មិនក្អេកក្អងដំណាំ
 ដែលហៅហើយឯណោះផង និងលោកាមិសៈទាំងឡាយឯណោះ
 ផង ត្រាន់តែបរិភោគភោជនទាំងឡាយ កាលសមណព្រាហ្មណ៍ទី ៣
 ទាំងនោះ មិនបានលុកលុយ មិនបានក្អេកក្អងដំណាំនោះហើយ ត្រាន់
 តែបរិភោគភោជនទាំងឡាយ ក៏មិនដល់ខ្វះសេចក្តីស្រវឹង លុះមិនស្រវឹង
 ហើយ ក៏មិនដល់ខ្វះសេចក្តីម្រាវ លុះមិនម្រាវហើយ ជាអ្នកត្រូវការធ្វើ
 តាមសេចក្តីប្រាថ្នាមិនបាន ព្រោះដំណាំឯណោះផង ព្រោះលោកាមិសៈ
 ឯណោះផង ។ តែសមណព្រាហ្មណ៍ទី ៣ ទាំងនោះ មានសេចក្តីយល់
 ឃើញយ៉ាងនេះថា លោកទៀងដូច្នេះខ្លះ ។ បេ ។ សក្ខីខាងមុខគំនិតសេ-
 ក្តីស្តាប់ទៅ មិនកើតទៀតក៏មាន មិនមែនមិនកើតទៀតក៏មានដូច្នេះខ្លះ កាល
 បើយ៉ាងនេះ ក្នុងសមណព្រាហ្មណ៍ទី ៣ នោះ មិនច្រក់គំនិតខ្ពស់កាតពរសេ
 មារទៅហើយ បើដូច្នោះមានតែ យើងទាំងឡាយសម្រេចទីនៅកាស្រីយ
 ត្រង់ទីដែលមិនមែនជាដំណាំនៃមារ និងបរិស័ទរបស់មារ លុះសម្រេចទី

បទប្បញ្ញត្តិ វិវាហសូត្រ បទប្បញ្ញត្តិ បទប្បញ្ញត្តិ

អម្ពំ ជិវាបំ ជិវុត្តំ ហារស្ស អម្ពំ ច លោកាមិសាធិ
 អនុប្បទដ្ឋ អម្ពុត្តិតា ភោជនាធិ កុញ្ញស្សាម អនុប្ប-
 ទដ្ឋ អម្ពុត្តិតា ភោជនាធិ កុញ្ញមាធិ ន មនំ អា-
 បដ្ឋិស្សាម អមត្តា សមាធិ ន បមាធិ អាបដ្ឋិស្សាម
 អម្ពុត្តិតា សមាធិ ន យថាតាមការណីយា ភវិស្សាម
 ហារស្ស អម្ពុស្មី ជិវាបេ អម្ពុស្មី ច លោកាមិសេតិ
 តេ យតុ អតតិ ហារស្ស ច ហារបរិសាយ ច តត្រា-
 សយំ តត្ថយស្មី តត្រាសយំ តត្ថេត្ថា អម្ពំ ជិ-
 វាបំ ជិវុត្តំ ហារស្ស អម្ពំ ច លោកាមិសាធិ អន-
 ុប្បទដ្ឋ អម្ពុត្តិតា ភោជនាធិ កុញ្ញស្មី តេ តត្ថ អន-
 ុប្បទដ្ឋ អម្ពុត្តិតា ភោជនាធិ កុញ្ញមាធិ ន មនំ អា-
 បដ្ឋិស្មី អមត្តា សមាធិ ន បមាធិ អាបដ្ឋិស្មី អម្ព-
 ុត្តិតា សមាធិ ន យថាតាមការណីយា អហេស្មំ
 ហារស្ស អម្ពុស្មី ជិវាបេ អម្ពុស្មី ច លោកាមិសេ វិវត្តិ
 តេ ភិក្ខុវេ ចតុត្ថាបិ សមណក្រាហ្មណា បរិមុត្តិសុ

បទប្បញ្ញត្តិ វិវាហសូត្រ បទប្បញ្ញត្តិ បទប្បញ្ញត្តិ

នៅតាមស្រយក្នុងទីនោះហើយ យើងកុំលុកលុយដំណាំ ដែលបានហៅហើយ
 ឯណោះ និងលោកាមិសៈទាំងឡាយឯណោះ មិនភ្លេចខ្លួន គ្រាន់តែ
 បរិភោគ ខ្លួនភោជនទាំងឡាយ កាលបើយើងមិនលុកលុយ មិនភ្លេច
 ខ្លួន គ្រាន់តែបរិភោគខ្លួនភោជនទាំងឡាយ និងមិនដល់ខ្វះសេចក្តីស្រវឹង
 លុះមិនស្រវឹងហើយ និងមិនដល់ ខ្វះសេចក្តីប្រមាទ លុះមិនប្រមាទ
 ហើយ និងជាអ្នកគួរមានវត្ថុតាមសេចក្តីប្រាថ្នាមិនបាន ព្រោះដំណាំឯ-
 ណោះផង ព្រោះលោកាមិសៈឯណោះផង ទើបពួកសមណក្រាហ្មណ៍
 ទាំងនោះសម្រេចទីនៅតាមស្រយក្នុងទីនោះហើយ ក៏មិនបាន
 បរិស័ទរបស់គា លុះសម្រេចទីនៅតាមស្រយក្នុងទីនោះហើយ ក៏មិនបាន
 លុកលុយដំណាំដែលបានហៅហើយឯណោះ និងលោកាមិសៈទាំងឡាយ
 ឯណោះ មិនភ្លេចខ្លួន គ្រាន់តែបរិភោគខ្លួនភោជនទាំងឡាយ កាល
 ពួកសមណក្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មិនលុកលុយ មិនភ្លេចខ្លួនក្នុងដំណាំ
 និងលោកាមិសៈនោះហើយ គ្រាន់តែបរិភោគខ្លួនភោជនទាំងឡាយ ក៏
 មិនដល់ខ្វះសេចក្តីស្រវឹង លុះមិនស្រវឹងហើយ ក៏មិនដល់ខ្វះសេចក្តីប្រ-
 មាទ លុះមិនប្រមាទហើយ ជាអ្នកគួរមានវត្ថុតាមសេចក្តីប្រាថ្នាមិនបាន
 ព្រោះដំណាំឯណោះផង ព្រោះលោកាមិសៈឯណោះផង ពួកភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ កាលបើយើងនេះ ពួកសមណក្រាហ្មណ៍ ទី ២ នោះ ទើបភ្លេច

មានស្ប ឥន្ទ្រាភារា ។ ឈេយ្យជាមំ តេ ភិក្ខុវេ ចតុត្ថា
 មិត្តជាតា តថូមមេ អហំ ឥមេ ចតុត្ថេ សមណ-
 ។ ឃ្លាណោ វនាមិ ។

[៤៩] កថញ្ច ភិក្ខុវេ អគតិ មានស្ប ច
 មានបរិសាយ ច ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិវិដ្ឋា
 កាមេហិ វិវិដ្ឋ អគុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតត្តំ
 សវិតាវំ វិវេកជំ មិត្តិសុខំ បដមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ជ្ជ
 វិហារតិ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អន្ធមកាសិ
 មាវំ អបដំ វជិត្វា មានតត្ថំ អនិស្សនំ កតោ
 ចាបិមតោ ។ បុណ្ណ ចមរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិតត្តវិចារណំ
 វុបសមា អជ្ឈត្តំ សម្បសាននំ ចេតសោ ឯកោនិកាវំ
 អវិតត្តំ អវិតាវំ សមាធិជំ មិត្តិសុខំ ធុតិយំ ឈានំ
 ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ
 ឧបសម្ព័ជ្ជ វិហារតិ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ

អតីត្តានុភាពនៃមានបាទ ។ ឃ្លាភិក្ខុ តាំងឡាយ ក្នុងប្រៀប ទី ៤ ពោះ
 មានសេចក្តីឧបមាដូចម្តេចមិញ គឺថាគតហៅថា ឃ្លាភិក្ខុ ឃ្លាភិក្ខុ
 ទី ៤ នេះ ជាមានឧបមេយ្យដូច្នោះដែរ ។

[៤៩] ឃ្លាភិក្ខុ តាំងឡាយ ចុះទីដែលមិនមែនជាដំណើររបស់
 មាននិស្សិតនៃមាន ដូចម្តេច ។ ឃ្លាភិក្ខុ តាំងឡាយ ភិក្ខុ ក្នុង
 សាសនានេះ ស្ងាត់ចាកតាមតាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកកុសលធម៌តាំងឡាយ
 ហើយចូលកាន់ចប់ដ្ឋាន ដែលប្រកបដោយវិតត្ថៈ វិចារៈ និងមិត្តិសុខៈ
 ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ជាពាក្យណា ឃ្លាភិក្ខុ តាំងឡាយ នេះ
 គឺថាគតហៅថា ភិក្ខុវិចារៈមានឱ្យខ្ចាត់ ចំបែកខ្ចែក មិនឱ្យឃើញស្នាម
 ដើង ដល់ខ្លួនវិស័យដែលមានមានចិត្តលាមកកមិនឃើញ ។ ឃ្លាភិក្ខុ
 តាំងឡាយ មួយវិញទៀត ភិក្ខុនោះព្រោះចូលទៅរាប់ចំបង្កិតក្នុងវិចារៈ
 រួចហើយ ក៏បានចូលដល់ទុតិយដ្ឋាន ជាទីស្ងប់ដ៏ ប្រតិក្កត្តទៅខាងក្នុង
 ក៏ញ៉ាំងចិត្តជាសមាធិឱ្យចម្រើនឡើង គ្មានវិតត្ថវិចារៈទេ មានតែបីតិវិទី
 សុខៈកើតអំពីសមាធិ ។ បេ ។ ហើយក៏បានចូលកាន់តិយដ្ឋាន ។ បេ ។
 ចូលកាន់ចប់ដ្ឋាន ឃ្លាភិក្ខុ តាំងឡាយ នេះគឺថាគតហៅថា ភិក្ខុ

អន្ធមកាសិ ហវំ អបដំ វិជិត្វា មារចត្តុំ អនស្សនំ
 តតោ ឆាបិមតោ ។ បុន ចបវំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 សព្វសោ រូបសញ្ញានំ សមតិក្កមា បដិយសញ្ញានំ
 អដ្ឋង្គមា ឆានត្តសញ្ញានំ អបដសិកាវា អនន្តោ
 អាតាសោតិ អាតាសាធាញ្ញាយតនំ ឧបសម្ព័ន្ធ
 វិហារតិ មយំ វិញ្ញាណញ្ញាយតនំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អន្ធមកាសិ
 ហវំ អបដំ វិជិត្វា មារចត្តុំ អនស្សនំ តតោ
 ឆាបិមតោ ។ បុន ចបវំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សព្វសោ
 អាតាសាធាញ្ញាយតនំ សមតិក្កមា អនន្តំ វិញ្ញាណញ្ញាយតនំ
 វិញ្ញាណញ្ញាយតនំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ
 ។ បេ ។ សព្វសោ វិញ្ញាណញ្ញាយតនំ សមតិក្កមា
 ធាតុ តតិញ្ញាតិ អាតិញ្ញាយតនំ ឧបសម្ព័ន្ធ
 វិហារតិ ។ បេ ។ សព្វសោ អាតិញ្ញាយតនំ
 សមតិក្កមា នេវសញ្ញាធាសញ្ញាយតនំ ឧបសម្ព័ន្ធ
 វិហារតិ ។ បេ ។ បុន ចបវំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ

បានធ្វើការទ្រទ្រង់ បំបែកក្នុងមិនឲ្យឃើញស្នាមជើង ដល់នូវវិស័យ
 ដែលមានចិត្តលាមកកម្លាំងឃើញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត
 ភិក្ខុ ព្រោះប្រព្រឹត្តក្នុងនូវរូបសញ្ញា ព្រោះដល់នូវសចក្តីនាសនៃបដិយ-
 សញ្ញា ព្រោះមិនបានធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនាគសញ្ញា ដោយប្រការទាំង-
 ពួង ក៏ចូលកាន់អាតាសាធាញ្ញាយតនជ្ជាន ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា អាតាស
 មិនមានដំបង់ផុតដូច្នេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះគឺជាធម្មហៅថា ភិក្ខុបាន
 ធ្វើនូវការទ្រទ្រង់ បំបែកក្នុងមិនឲ្យឃើញស្នាមជើង ដល់នូវវិស័យដែល
 មានចិត្តលាមកកម្លាំងឃើញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត
 ភិក្ខុ ព្រោះកន្លង នូវអាតាសាធាញ្ញាយតនជ្ជាន ដោយសព្វគ្រប់ ក៏ចូល
 កាន់វិញ្ញាណញ្ញាយតនជ្ជាន (ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្ត)ថា វិញ្ញាណ មិន
 មានដំបង់ផុតដូច្នេះ ។ បេ ។ ភិក្ខុ ព្រោះកន្លងនូវវិញ្ញាណញ្ញាយតនជ្ជាន
 ដោយប្រការទាំងពួង ក៏ចូលកាន់អាតិញ្ញាយតនជ្ជាន (ដោយធ្វើ
 ទុកក្នុងចិត្ត) ថា ភិក្ខុចិត្តមិនមានដូច្នេះ ។ បេ ។ ភិក្ខុព្រោះកន្លងនូវ
 អាតិញ្ញាយតនជ្ជាន ដោយប្រការទាំងពួង ក៏ចូលកាន់នេវសញ្ញាធា-
 សញ្ញាយតនជ្ជាន ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បូជនប្បដ្ឋាន

សត្វសោ លេវសញ្ញា តាសញ្ញា យតធំ សមតិក្កម្ម
 សញ្ញាវេទយេតធំរោង ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ បញ្ញាយ
 ចស្ស ធិស្វា អាសវា ចវិក្កិណា ហោន្តិ អយំ
 វិជ្ជតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អន្ធមកាសិ មារំ អបធំ
 វិជិត្វា មារចក្កំ អនស្សធំ កតោ ចាបមតោ
 តិណ្ណោ លោកេ វិសត្តិកន្តិ ។ ឥទមរោច កតធំ
 អត្ថមនា តេ ភិក្ខុ កតវតោ កាសិតំ អភិទន្ធិន្តិ ។

និវាសន្តំ ចក្កំ និធិតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បូជនប្បដ្ឋាន

ព្រោះកន្លងទៅនូវសញ្ញា តាសញ្ញា យតធំ ដោយប្រការទាំងនេះ ក៏
 ចូលកាន់សញ្ញាវេទយេតធំរោង (លេវសញ្ញា និងវេទនា) ទើបអាសវាទាំង
 ឡាយរបស់ភិក្ខុនោះ ក៏ដល់ទៅ ព្រោះឃើញ (នូវអរិយសច្ច) ដោយ
 មន្តប្បញ្ញា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះគឺជាគតហៅថា ភិក្ខុបាទនិច្ចារទ្យ
 ទ្វាក់ បំបែកភ្នែកទិដ្ឋនូវឃើញស្នាមជើង ដល់ខ្សែវិស័យដែលមានចិត្ត
 លាមកកេងទិដ្ឋឃើញ ជាអ្នកក្លងទៅតាមដែលចំពាក់នៅក្នុងលោក ។
 លុះព្រះមានព្រះភាគ សម្តែងនិងចស្សត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះក៏មាន
 សេចក្តីពេញចិត្ត ក្រេតអោយហើយចំពោះកាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ និវាសន្ត ទី ៥ ។

[៥០] ឯវង្ស សុត ។ ឯកំ សមយំ កកវា
 សាវត្ថុយំ វិហាតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អាហ-
 មេ ។ អថទោ កកវា បុព្វសមយំ ឯវសេត្វា
 បត្តិវិវាទាយ សាវត្ថុ បិណ្ឌាយ ចាវិសិ ។ អថទោ
 សម្មហុណ ភិក្ខុ យេន អាយស្មា អាណន្តោ តេនុប-
 សង្កមីសុ ឧបសង្កមីត្វា អាយស្មន្តំ អាណន្តំ ឯតនកេច្ចំ
 ចិវស្សតា នោ អាវុសោ អាណន្ត កកវតោ សម្មទា
 ធម្មំ កតា សាទុ មយំ អាវុសោ អាណន្ត លកេយ្យម
 កកវតោ សម្មទា ធម្មំ^(២) កតំ សវនាយាតិ ។ តេន-
 ហាយស្មន្តោ យេន វង្សកស្ស ព្រាហ្មណស្ស អស្សមោ
 តេនុបសង្កមេ អប្បេវ នាម លកេយ្យថ កកវតោ
 សម្មទា ធម្មំ កតំ សវនាយាតិ ។ ឯវាវុសោតិ
 ទោ តេ ភិក្ខុ អាយស្មតោ អាណន្តស្ស បច្ចុស្សា-
 ស្ស ។ អថទោ កកវា សាវត្ថុយំ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា

១៩. អាយចរិយេសសុណ្ឌន្តំ ទិស្សតិ ។ ២១. ធម្មំកំ ។

[៥០] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម្តែងប្រាសាទព្រះ
 ភាគទ្រង់សម្រេចព្រះវិរាមបង្កក្នុងវត្តជេតវន របស់វេលាបិណ្ឌិកសេដ្ឋី
 នីតក្រុងសាវត្ថី ។ ត្រាបោះឯង ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់
 បាត្រនិងចីវក្នុងបុព្វសមយំ ហើយស្តេចទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថី ដើម្បី
 ចិណ្ឌបាត ។ លំដាប់នោះឯង ពួកភិក្ខុប្រើប្បបច្ចូលទៅក្រុងនោះមាន
 អាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយនឹងព្រះអានន្តយ៉ាងនេះថា
 អូលានមានអាយុ យើងទាំងឡាយបានស្តាប់ធម្មិកថា ចំពោះព្រះភក្ត្រ
 ព្រះមានព្រះភាគមកយូរហើយ អូលានវាសានន្ត សូមឱ្យយើងទាំង-
 ឡាយ បានស្តាប់ធម្មិកថា ចំពោះព្រះភក្ត្រនៃព្រះមានព្រះភាគផង ។ ព្រះ
 អានន្តឆ្លើយតបថា លោកមានអាយុទាំងឡាយ បើដូច្នោះចូរលោកទាំង-
 ឡាយចូលទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថី របស់ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ទើបលោកទាំងឡាយ
 នឹងបានស្តាប់ធម្មិកថា ចំពោះព្រះភក្ត្រ នៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ភិក្ខុ
 ទាំងនោះ ក៏ទទួលនាព្យាបាលព្រះអានន្តមានអាយុថា កុរុណា កាវុសោ ។
 ត្រាបោះ ព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចទៅចិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងសាវត្ថី លុះ

សុត្តន្តបិដក អដ្ឋកថាបិដក បុរាណសាសនា

បន្ទាភត្ថំ មិល្លាចាតប្បដិក្ខុតោ អាយស្មន្តំ អាធន្តំ
 អាមន្តសិ អាយាមានន្ត យេន បុព្វារមោ មិតារមាតុ
 មាសារោ តេនុបសង្កមិស្សាម ធិរាវិហារាយាតិ ។ ឯវំ
 កន្តតិ ទោ អាយស្មា អាធន្តោ កកវតោ បច្ចស្សា-
 សិ ។ អថទោ កកវា អាយស្មតា អាធន្តេន សន្និ
 យេន បុព្វារមោ មិតារមាតុ មាសារោ តេនុបសង្កមិ
 ធិរាវិហារាយ ។ អថទោ កកវា សាយស្មាសមយំ
 បដិសល្លាធា វុដ្ឋិតោ អាយស្មន្តំ អាធន្តំ អាមន្តសិ
 អាយាមានន្ត យេន បុព្វកោដ្ឋកោ តេនុបសង្កមិស្សា-
 ម កត្តានិ បវសិត្តុត្ថំ ។ ឯវំ កន្តតិ ទោ អាយស្មា
 អាធន្តោ កកវតោ បច្ចស្សាសិ ។ អថទោ កកវា
 អាយស្មតា អាធន្តេន សន្និ យេន បុព្វកោដ្ឋកោ

សុត្តន្តបិដក អដ្ឋកថាបិដក បុរាណសាសនា

ត្រឡប់មកវិញមិល្លា ទុក ធ្វើតក្កតិក្កស្រឡោយ ក្នុងវេលាព្រាហ្មណ៍
 ទើបគ្រាស់ខឹងព្រះអាទន្ទមានកាយុថា ម្ចាស់អាទន្ទ មក យើងនឹងចូល
 ទៅកាន់ព្រាសាទ របស់មិតារមាតា ក្នុងបុព្វារម ដើម្បីឈប់សម្រាក
 ក្នុងវេលាថ្ងៃ ។ ព្រះអាទន្ទមានកាយុ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះ
 ភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគព្រមទាំង
 ព្រះអាទន្ទមានកាយុចូលទៅកាន់ព្រាសាទរបស់មិតារមាតា ក្នុងបុព្វារម
 ដើម្បីនៅសម្រាក ក្នុងវេលាថ្ងៃ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ចេញទៅ
 ផលសមាបត្តិ ក្នុងសាយស្មាសមយំហើយ ទ្រង់គ្រាស់ខឹងព្រះអាទន្ទមាន
 កាយុថា ម្ចាស់អាទន្ទ មក យើងនឹងចូលទៅកាន់បន្ទប់ទឹកក្នុងទិសខាង
 កើតដើម្បីស្រាចស្រង់^(១)កាយ ។ ព្រះអាទន្ទមានកាយុ ក៏ទទួលព្រះ
 ពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ទើបព្រះមាន
 ព្រះភាគព្រមទាំងព្រះអាទន្ទមានកាយុ ក៏ចូលទៅកាន់បន្ទប់ទឹកក្នុងទិស

១ អ្នកជុសវាត់ខ្លួន ដោយលម្អិតនិងជិត្តិ ដោយឫសឈើមានសណ្ឋានដូចដងកន្លែងក្អម
 ឈ្មោះថាអ្នកខ្លូត ។ អ្នកដែលមិនធ្វើនូវការគ្រាន់តែខ្លួនតាមប្រក្រតីឈ្មោះថា អ្នកប្រោចស្រង់ ។
 ដល់ការរបស់ព្រះមានព្រះភាគមិនបានប្រឡាក់ដោយខ្លួនដែលគួរនឹងជុសចេញនូវនោះទេ ព្រះ
 អង្គគ្រាន់តែចុះទៅកាន់ទឹកដើម្បីទឹករក្សាព្រះអង្គឱ្យស្រួលភាពឱ្យប៉ុណ្ណោះ ។ អន្តិកថា ។

ឧបសគ្គ ធនោភិវត្តន្ត ភាគីតោ ឧបសគ្គប្រដាប់

តេនុបសគ្គមិ គត្តានិ បរិសិញ្ញត្តំ បុព្វតោដ្ឋកេ គត្តានិ
 បរិសិញ្ញត្តា បច្ចុត្តរិត្តា ឯកតិវរោ អដ្ឋាសិ គត្តានិ
 បុព្វបយមាទោ ។ អថតោ អាយស្មា អាទន្តោ
 កកវន្តំ ឯតទរោច អយំ កន្តេ រដ្ឋកស្ស ព្រាហ្ម-
 ណស្ស អស្សមោ អវិទូរេ រមណីយោ កន្តេ រដ្ឋកស្ស
 ព្រាហ្មណស្ស អស្សមោ ចាសានិកោ កន្តេ រដ្ឋកស្ស
 ព្រាហ្មណស្ស អស្សមោ សាទុ កន្តេ កកវ យេន
 រដ្ឋកស្ស ព្រាហ្មណស្ស អស្សមោ តេនុបសគ្គមតុ
 អនុគត្យំ ឧបាទាយាតិ ។ អធិវាសេសំ កកវ តុណ្ហិ-
 កាវេន ។ អថតោ កកវ យេន រដ្ឋកស្ស ព្រាហ្ម-
 ណស្ស អស្សមោ តេនុបសគ្គមិ ។ តេន តោ បន
 សមយេន សម្ពហុលា ភិក្ខុ រដ្ឋកស្ស ព្រាហ្មណស្ស
 អស្សមេ ធម្មិយា តតាយ សង្ខសិទ្ធា ហេតុន្តំ ។
 អថតោ កកវ ពហិទ្ធារកាដ្ឋកេ អដ្ឋាសិ តតា-
 បរិយោសានំ អាតមយមាទោ ។

ឧបសគ្គ ធនោភិវត្តន្ត ភាគីតោ ឧបសគ្គប្រដាប់
 ខាងកើត ដើម្បីស្រាបស្រង់កាយខាងឦសាន ពុទ្ធប្រវិស្សោបស្រប
 កាយក្នុងបន្ទប់វិភាសខាងកើតរួចហើយ ទើបស្ដេចរៀនមកទ្រង់ចំរើត
 មួយ ទ្រង់បិកសំដីលព្រះកាយទ្យស្ដូត ។ គ្រានោះ ព្រះមានទូរមានអាយុ
 បានគ្រាចង្អុលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 អាស្រមរបស់រដ្ឋកព្រាហ្មណ៍នេះ មិននួយប៉ុន្មានទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ច-
 ម្រើនអាស្រមរបស់រដ្ឋកព្រាហ្មណ៍គួរដាច់ត្រួតអរ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 អាស្រមរបស់រដ្ឋកព្រាហ្មណ៍គួរដាច់ជ្រែងថ្លា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូម
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អាស្រ័យសេចក្ដីអនុគ្រោះ ចូលទៅកាន់អាស្រម
 របស់រដ្ឋកព្រាហ្មណ៍ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទទួលដោយតុណ្ហិភាព ។
 ទើបព្រះមានព្រះភាគស្ដេចចូលទៅ កាន់អាស្រមរបស់រដ្ឋកព្រាហ្មណ៍ ។
 នាប់ចូលសម័យទាន់ឯង ពួកភិក្ខុច្រើនរូបកំពុងអង្គុយប្រជុំគ្នាដោយធម្មិក-
 ថា គង់អាស្រមរបស់រដ្ឋកព្រាហ្មណ៍ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បិក
 នៅស្បែកខ្លាងខ្លាខាងក្រៅ រង់ចាំទ្យចប់ភាសនិយាយ ។

[៥១] អថទោ ភគវា កតាបរិយោសាធំ វិនិក្ខា
 ឧត្តាសិក្ខា អត្តន្យំ អាគោដ្ឋេសិ ។ វិវិសុ ទោ
 តេ ភិក្ខុ ភគវតោ ម្នាវំ ។ អថទោ ភគវា រដ្ឋកស្ស
 ក្រាហ្មណស្ស អស្សមំ បរិសិក្ខា បញ្ញត្តេ អាសនេ
 ធិសីធំ ។ ធិសជ្ជំ ទោ ភគវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ
 កាយទុក្ខំ ភិក្ខុវេ ឯតរហំ កតាយ សន្និសិទ្ធា
 តា ច មន ពេ អន្តរា កតា វិប្បកតាតិ ។
 ភគវន្តិមេវ ទោ នោ ភន្ត អាវុត្ត ធម្មិ កតា
 វិប្បកតា អថ ភគវា អទុប្បត្តាតិ ។ សាទុ ភិក្ខុ
 វេ ឯតំ ទោ ភិក្ខុវេ តុម្ហាតំ បដិវ្យំ កុលបុត្តាធំ
 សទ្ធា អតារស្មា អនតារិយំ បព្វជិតាធំ យំ តុម្ពេ
 ធម្មិយា កតាយ សន្និសីនេយ្យាច ។ សន្និបតិកាធំ
 ពេ ភិក្ខុវេ ទ្វយំ តារណីយំ ធម្មិ វា កតា អរិយា
 វា តុណ្ហិកាពេ ។ ទ្វេមា ភិក្ខុវេ បរិយេសនា
 អនរិយា ច បរិយេសនា អរិយា ច បរិយេសនា(១) ។

១ ១. ម. អរិយា ច បរិយេសនា អនរិយា ច បរិយេសនាតិ វិស្សន្តំ ។

[៥១] គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រាប់ថា ចប់ពាក្យ
 ឱយាយហើយ គឺគ្រប់ហេតុទ្រង់នោះសន្មតៗ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះគឺចែក
 ទ្វារដោយព្រះមានព្រះភាគ ។ សំដៅចំពោះ ព្រះមានព្រះភាគចូលទៅ
 កាន់តាមរបស់រដ្ឋក្រាហ្មណ៍ ហើយនឹងលើកស្ទួយដែលគ្រាល
 ថ្វាយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់នឹងហើយ បាទគ្រាស់ស្លូតកុំទាំង
 ឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អម្បាញ់ទិញនេះ អ្នកទាំងឡាយអង្គុយ
 ប្រជុំនិយាយពាក្យដូចម្តេចនេះ ចុះពាក្យដាច់ទ្វារ ដូចម្តេច ដែលអ្នក
 ទាំងឡាយនិយាយគ្នាទំនាស់ស្រេច ។ ពួកភិក្ខុក្រាហ្មណ៍ចូលថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យប្រកបដោយធម៌ ប្រារព្ធចំពោះព្រះមានព្រះភាគ
 ដែលយើងទាំងឡាយនិយាយទំនាស់ស្រេច ស្រាប់តែព្រះមានព្រះភាគ
 ស្តេចមកដល់ ។ ព្រះអង្គទ្រង់គ្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ល្អហើយ
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយអង្គុយប្រជុំដោយធម៌ចម្រើន សម
 គួរដល់អ្នកទាំងឡាយ ពុំកុលបុត្រដែលចេញចាកផ្ទះ ចូលមកកាន់ផ្ទះ
 ដោយសង្ខារហើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយប្រជុំគ្នាហើយ
 ត្រូវធ្វើកិច្ច ២ យ៉ាង គឺ ពាក្យប្រកបដោយធម៌ ១ ភាពជាអ្នកស្ងប់ស្ងៀម
 នៅដ៏ប្រសើរ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ការស្វែងរកនេះមាន ២ ប្រការ
 គឺ ការស្វែងរកនៃប្រសើរ ១ ការស្វែងរកប្រសើរ ១ ។

(៥២) កតតា ច កិត្តុវេ អនិច្ចារិយ បរិយេសនា ។
 ឥន កិត្តុវេ ឯកតោ អត្តនា ជាតិទម្មោ សមាទោ
 ជាតិទម្មញ្ញា^(១) បរិយេសតិ អត្តនា ជនទម្មោ
 សមាទោ ជនទម្មញ្ញា បរិយេសតិ អត្តនា ព្យាដិ-
 ទម្មោ សមាទោ ព្យាដិទម្មញ្ញា បរិយេសតិ អត្តនា
 មរណទម្មោ សមាទោ មរណទម្មញ្ញា បរិយេសតិ
 អត្តនា សោកទម្មោ សមាទោ សោកទម្មញ្ញា បរិយេ-
 សតិ អត្តនា សង្ខារេសទម្មោ សមាទោ សង្ខារេស-
 ទម្មញ្ញា បរិយេសតិ ។ កតិកា កិត្តុវេ ជាតិទម្មំ វិជេដ ។
 បុត្តករិយំ កិត្តុវេ ជាតិទម្មំ ធាសីធាសំ ជាតិទម្មំ
 វេជេជ្យកំ ជាតិទម្មំ តុក្កុដស្វករំ ជាតិទម្មំ ហត្ថិ-
 ករស្សជ្ឈរំ ជាតិទម្មំ ជាត្របរជតំ ជាតិទម្មំ ។
 ជាតិទម្មោ ហេតុ កិត្តុវេ ឧបទយោ ឯកាយំ កតិកោ
 បុត្តិកោ អជ្ឈបច្ឆោ^(២) អត្តនា ជាតិទម្មោ សមាទោ
 ជាតិទម្មញ្ញា បរិយេសតិ ។ កតិកា កិត្តុវេ ជនទម្មំ

១ ម. សព្វ ជាតិទម្មយោតិ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. ម. អជ្ឈបច្ឆោ ។

(៥២) ករស្សនិទម្មប្រាសិរតើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុបំរើឡាយ
 បុគ្គលត្រូវមួយក្នុងសោកនេះ ខ្លួនឯងមានជាតិជាធម្មតា ស្វែងរករបស់
 មានជាតិជាធម្មតាថែមទៀត ខ្លួនឯងជនជាធម្មតា ស្វែងរករបស់មាន
 ជនជាធម្មតាថែមទៀត ខ្លួនឯងមានព្យាដិជាធម្មតា ស្វែងរករបស់មាន
 ព្យាដិជាធម្មតាថែមទៀត ខ្លួនឯងមានមរណៈជាធម្មតា ស្វែងរករបស់មាន
 មរណៈជាធម្មតាថែមទៀត ខ្លួនឯងមានសេចក្តីសោកជាធម្មតា ស្វែងរក
 របស់មានសេចក្តីសោកជាធម្មតាថែមទៀត ខ្លួនឯងមានសេចក្តីសៅហ្មង
 ជាធម្មតា ស្វែងរករបស់មានសេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតាថែមទៀត ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុបំរើឡាយ អ្នកបំរើឡាយថាអ្វីដែលមានជាតិជាធម្មតា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 បំរើឡាយ អ្នកបំរើឡាយគួរថាបុត្រភិក្ខុយាមានជាតិជាធម្មតា ពាសិវាសៈ
 មានជាតិជាធម្មតា ពិពោធិ៍មានជាតិជាធម្មតា មាន់ ជ្រូកមានជាតិជា
 ធម្មតា ដំរី គោ សេះ លា ឈ្មោល និងញីមានជាតិជាធម្មតា មានប្រាក់មាន
 ជាតិជាធម្មតា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុបំរើឡាយ ជាតិទម្មំបំរើនោះឯង ជាឧបទិ
 (កិរេស) បុគ្គលនេះមានចិត្តជាតិស្រព័ន្ធដ៏ស្រព័ន្ធគ្នុងឧបទិ (កិរេស)
 បំរើខ្លះ ឈ្មោះថាខ្លួនឯងមានជាតិជាធម្មតា ស្វែងរករបស់មានជាតិជា
 ធម្មតាថែមទៀត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុបំរើឡាយ អ្នកបំរើឡាយថាអ្វីដែលមានជា

ឧបទ្ទេស្ស បាលកសិណ្ឌុ ភារិយេបរិយេសត

មរណធម្មំ វរោច ។ បុត្តភរិយំ ភិក្ខុវេ មរណ-
 ធម្មំ តាសីតាសំ មរណធម្មំ អរោជ្យតំ មរណធម្មំ
 កុក្កជស្វករំ មរណធម្មំ ហត្ថិកវស្សវន្តំ មរណធម្មំ
 ជាត្របរាជតំ មរណធម្មំ ។ មរណធម្មា ហេតេ ភិក្ខុវេ
 ឧបទយោ ឯកាយំ ភជិតោ មុច្ឆិតោ អជ្ឈាបន្នោ
 អត្តោ មរណធម្មា សមាថោ មរណធម្មញ្ញោ បរិ-
 យេសតិ ។ តំញ ភិក្ខុវេ សោកធម្មំ វរោច ។
 បុត្តភរិយំ ភិក្ខុវេ សោកធម្មំ តាសីតាសំ សោកធម្មំ
 អរោជ្យតំ សោកធម្មំ កុក្កជស្វករំ សោកធម្មំ
 ហត្ថិកវស្សវន្តំ សោកធម្មំ ជាត្របរាជតំ សោកធម្មំ ។
 សោកធម្មា ហេតេ ភិក្ខុវេ ឧបទយោ ឯកាយំ ភជិតោ
 មុច្ឆិតោ អជ្ឈាបន្នោ អត្តោ សោកធម្មា សមាថោ
 សោកធម្មញ្ញោ បរិយេសតិ ។ តំញ ភិក្ខុវេ សង្កិល-
 សធម្មំ វរោច ។ បុត្តភរិយំ ភិក្ខុវេ សង្កិលសធម្មំ

ឧបទ្ទេស្ស បាលកសិណ្ឌុ ភារិយេបរិយេសត

ដែលមានមរណៈជាធម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយគួរថា
 បុត្រភរិយាមានមរណៈជាធម្មតា ទាសីទាសៈមានមរណៈជាធម្មតា ពពែ
 ចៀមមានមរណៈជាធម្មតា មាន់ជ្រូកមានមរណៈជាធម្មតា ដំរីគោសេះ
 លាណ្ណាល និងញីមានមរណៈជាធម្មតា មាសប្រាក់មានការទូចទាតជា
 ធម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯមរណធម៌ទាំងនោះឯង ហៅថាឧបទិ
 (កិលេស) បុគ្គលនេះមានចិត្តងោកជ្រមុជលំអៀងក្នុងឧបទិ (កិលេស)
 ទាំងនេះ ឈ្មោះថា ខ្លួនឯងមានមរណៈជាធម្មតា ស្វែងរករបស់មានមរណៈ
 ជាធម្មតាថែមទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយជាអ្វីមានសោក
 ជាធម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយគួរថាបុត្រភរិយាមាន
 សោកជាធម្មតា ទាសីទាសៈមានសោកជាធម្មតា ពពែចៀមមានសោកជា
 ធម្មតា មាន់ជ្រូកមានសោកជាធម្មតា ដំរីគោសេះលាណ្ណាលនិងញីមាន
 សោកជាធម្មតា មាសប្រាក់មានសេចក្តីស្អកជាធម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ឯសោកធម៌ទាំងនោះឯងហៅថាឧបទិ (កិលេស) បុគ្គលនេះមានចិត្ត
 ងោកជ្រមុជលំអៀងក្នុងឧបទិ (កិលេស) ទាំងនេះ ឈ្មោះថា ខ្លួនឯងមាន
 សេចក្តីសោកជាធម្មតា ស្វែងរករបស់មានសេចក្តីសោកជាធម្មតាថែមទៀត
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយជាអ្វីមានសេចក្តីសោកជាធម្មតា ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ជាបុត្រភរិយាមានសេចក្តីសោកជាធម្មតា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បួលបណ្តាសវា

នាសីនាស សន្តិលេសធម្មំ អដេឡុកំ សន្តិលេសធម្មំ
កុក្កុដសុកំ សន្តិលេសធម្មំ ហត្ថិកវាស្សវឡុំ សន្តិ-
លេសធម្មំ ជាត្រូវដក់ សន្តិលេសធម្មំ ។ សន្តិលេ-
សធម្មា ហេតេ កិក្ខុវេ ឧបាយោ ឯត្ថាយំ កង្ខតោ
មុច្ឆតោ អជ្ឈាបន្តោ អត្តនា សន្តិលេសធម្មោ សមាបោ
សន្តិលេសធម្មញ្ញោ បរិយេសតិ ។ អយំ កិក្ខុវេ អន-
រិយោ បរិយេសនា ។

[៥៣] កក្កដា ច កិក្ខុវេ អរិយោ បរិយេសនា ។
ឥធន កិក្ខុវេ ឯកាច្ឆោ អត្តនា ជាតិធម្មោ សមាបោ
ជាតិធម្ម អាទិនវំ វិធិត្វា អជានំ អនុត្តរំ យោកក្ខេមំ
និព្វានំ បរិយេសតិ អត្តនា ជរាធម្មោ អសមាបោ ជរា-
ធម្ម អាទិនវំ វិធិត្វា អជានំ អនុត្តរំ យោកក្ខេមំ និព្វានំ
បរិយេសតិ អត្តនា ព្យាជធម្មោ សមាបោ ព្យាជ-
ធម្ម អាទិនវំ វិធិត្វា អព្យាជំ អនុត្តរំ យោកក្ខេមំ
និព្វានំ បរិយេសតិ អត្តនា មរណធម្មោ សមាបោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បួលបណ្តាសវា

ជាធម្មតា ពាសីនាសៈមានសេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតា ព្រោះចៀមមានសេច-
ក្តីសៅហ្មងជាធម្មតា មានជ្រូកមានសេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតា ដំរីគោសេះ
លាឈ្មោលនិងក្រីមានសេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតា មាសប្រាក់មានសេចក្តី
សៅហ្មងជាធម្មតា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុពុំឱ្យយ ឯសន្តិលេសធម៌ពុំទុំឯង
ហៅថាឧបទិ (កិលេស) បុគ្គលនេះមានចិត្តស្រស់ស្អាតស្រស់ស្រាយ
ឧបទិ (កិលេស) ពុំទុំខ្លះ ឈ្មោះថាខ្លះឯងមានសេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតា
ស្វែងរកមេសមានសេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតាថែមទៀត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ពុំទុំឱ្យយ នេះហៅថាការស្វែងរកចិត្តស្រស់ ។

[៥៣] ម្ចាស់ភិក្ខុពុំឱ្យយ ឯការស្វែងរកចិត្តស្រស់តើដូចម្តេច ។
ម្ចាស់ភិក្ខុពុំឱ្យយ បុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះ ខ្លះឯងមានជាតិជា
ធម្មតា ដឹងច្បាស់ខ្សែពាសក្នុងជាតិធម៌ ហើយស្វែងរកព្រះនិព្វានដែល
មិនមានជាតិ ឥតមានគុណជាកដវិទេស្មី ជាទីក្សេមបាកយោគៈ ខ្លះ
ឯងមានជរាជាធម្មតា ដឹងច្បាស់ខ្សែពាសក្នុងជរាធម៌ ហើយស្វែងរកព្រះ
និព្វានដែលមិនមានជរា ឥតមានគុណជាកដវិទេស្មី ជាទីក្សេមបាកយោ-
គៈ ខ្លះឯងមានព្យាជជាធម្មតា ដឹងច្បាស់ខ្សែពាសក្នុងព្យាជធម៌ ហើយ
ស្វែងរកព្រះនិព្វានដែលមិនមានព្យាជ ឥតមានគុណជាកដវិទេស្មី ជាទី
ក្សេមបាកយោគៈ ខ្លះឯងមានមរណជាធម្មតា ដឹងច្បាស់ខ្សែពាសក្នុង

មរណធម្ម អាជីវ វិជិត្វា អមតំ អនុត្តរំ យោគ-
 ក្ខេមំ ធិត្វា បរិយេសតិ អត្តនា សោកធម្មោ
 សមាទោ សោកធម្មោ អាជីវ វិជិត្វា មាសាកំ
 អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ ធិត្វា បរិយេសតិ អត្តនា សង្គិ-
 លេសធម្មា សមាទោ សង្គិលេសធម្មោ អាជីវ វិជិត្វា
 អសង្គិលេសំ អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ ធិត្វា បរិយេសតិ ។
 អយម្យំ ភិក្ខុវេ អរិយា បរិយេសនា ។

(៩៤) អមាម្យំ សុខំ ភិក្ខុវេ បុត្រេវ សម្ពោទា
 អនិសង្កត្វា ពោធិសត្តាវ សមាទោ អត្តនា ជាតិ-
 ធម្មោ សមាទោ ជាតិធម្មញ្ញេវ បរិយេសាមិ អត្តនា
 ជរាធម្មោ សមាទោ ជរាធម្មញ្ញេវ បរិយេសាមិ អត្តនា
 ព្យាធិធម្មោ សមាទោ ព្យាធិធម្មញ្ញេវ បរិយេសាមិ
 អត្តនា មរណធម្មោ សមាទោ មរណធម្មញ្ញេវ បរិ-
 យេសាមិ អត្តនា សោកធម្មោ សមាទោ សោក-
 ធម្មញ្ញេវ បរិយេសាមិ អត្តនា សង្គិលេសធម្មោ សមាទោ
 សង្គិលេសធម្មញ្ញេវ បរិយេសាមិ ។ តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ
 ឯតនហាសិ តំនុ ទោ អហំ អត្តនា ជាតិធម្មោ

មរណធម៌ ហើយស្វន្តិក្រព្រះនិព្វានដែលមិនមានមរណៈអត្តមានគុណ-
 ជាតដទៃស្មើ ជាទីក្សេមបាគយោគៈ ខ្លួនឯងមានសោកជាធម្មតា ដ៏
 ច្បាស់ល្អិត្យោសក្ខន្ធសោកធម៌ ហើយស្វន្តិក្រព្រះនិព្វាន ដែលមិនមាន
 សេចក្តីសោក អត្តមានគុណជាតដទៃស្មើ ជាទីក្សេមបាគយោគៈ ខ្លួន
 ឯងមានសេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតា ដ៏ច្បាស់ល្អិត្យោសក្ខន្ធសង្គិលេសធម៌
 ហើយស្វន្តិក្រព្រះនិព្វាន ដែលមិនមានសង្គិលេសធម៌ អត្តមានគុណ-
 ជាតដទៃស្មើ ជាទីក្សេមបាគយោគៈ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុវាំងឡាយ ទេៈ
 ហៅថា ការស្វន្តិកន៍ប្រសើរ ។

(៩៥) ម្ចាស់ភិក្ខុវាំងឡាយ ក្នុងកាលមុនព័ត៌ភាវជាទីក្រាស់
 ដ៏ធំ ដែលគេជាគតនៅជាពោធិសត្វមិនទាន់ប្រាសពីដីនៅឡើយ ខ្លួន
 ឯងមានជាតិជាធម្មតា ស្វន្តិក្រព្វជាតិធម៌ថែមទៀត ខ្លួនឯងមានជរាជា
 ធម្មតា ស្វន្តិក្រព្វជរាធម៌ថែមទៀត ខ្លួនឯងមានព្យាធិជាធម្មតា ស្វន្តិ-
 ក្រព្វព្យាធិធម៌ថែមទៀត ខ្លួនឯងមានមរណៈជាធម្មតា ស្វន្តិក្រព្វមរ-
 ណធម៌ថែមទៀត ខ្លួនឯងមានសោកជាធម្មតា ស្វន្តិក្រព្វសោកធម៌
 ថែមទៀត ខ្លួនឯងមានសេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតា ស្វន្តិក្រព្វសេចក្តី
 សៅហ្មងថែមទៀត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុវាំងឡាយ គេជាគតមានសេចក្តីត្រូវ
 យ៉ាងនេះថា ខ្លួនឯងមានជាតិជាធម្មតា ហេតុដូចម្តេចបានជាពេញអញ

សុត្តន្តបិដក ឧដ្ឋិមនិកាយស្ស ទូលចណ្ឌសក្ក

សមាហេ ជាតិធម្មញ្ញោ បរិយេសាមិ អត្តនា ជរាធម្មោ
 សមាហេ... ព្យាធិធម្មោ សមាហេ... មរណធម្មោ សមា-
 ហេ... សោកធម្មោ សមាហេ... អត្តនា សង្ខារេសសធម្មោ
 សមាហេ សង្ខារេសសធម្មញ្ញោ បរិយេសាមិ យទ្ធាតំ
 អត្តនា ជាតិធម្មោ សមាហេ ជាតិធម្មោ អាទីទំ
 វិនិច្ឆា អដាតំ អនុត្តរំ យោគត្កេមំ ចិត្តាចំ បរិយេ-
 សេយ្យំ អត្តនា ជរាធម្មោ សមាហេ ជរាធម្មោ អាទីទំ
 វិនិច្ឆា អដាតំ អនុត្តរំ យោគត្កេមំ ចិត្តាចំ បរិយេ-
 សេយ្យំ អត្តនា ព្យាធិធម្មោ សមាហេ ព្យាធិធម្មោ
 អាទីទំ វិនិច្ឆា អព្យាធិ អនុត្តរំ យោគត្កេមំ ចិត្តាចំ
 បរិយេសេយ្យំ អត្តនា មរណធម្មោ សមាហេ មរណ-
 ធម្មោ អាទីទំ វិនិច្ឆា អមតំ អនុត្តរំ យោគត្កេមំ
 ចិត្តាចំ បរិយេសេយ្យំ អត្តនា សោកធម្មោ សមាហេ
 សោកធម្មោ អាទីទំ វិនិច្ឆា អសោកំ អនុត្តរំ យោ-
 គត្កេមំ ចិត្តាចំ បរិយេសេយ្យំ អត្តនា សង្ខារេស-

សុត្តន្តបិដក ឧដ្ឋិមនិកាយ ស្ស ទូលចណ្ឌសក្ក

ស្វែងរកធម៌មានជាតិជាធម្មតាថែមទៀត ខ្លួនឯងមានជរាជាធម្មតា... មាន
 ព្យាធិជាធម្មតា... មានមរណៈជាធម្មតា... មានសោកជាធម្មតា... ខ្លួនឯង
 មានសេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតា ស្វែងរកធម៌មានសេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតា
 ថែមទៀត បើដូច្នោះ ត្បិតអាត្មាត្រូវដែលខ្លួនឯងមានជាតិជាធម្មតា ដឹង
 ច្បាស់ទូទៅសក្តិជាតិធម៌ ហើយគប្បីស្វែងរកព្រះនិព្វានដែលមិនមាន
 ជាតិធម៌ ឥតមានគុណជាតិដទៃស្មើ ជាទីក្សេមបាកយោគៈ ខ្លួនឯង
 មានជរាជាធម្មតា ដឹងច្បាស់ទូទៅសក្តិជរាធម៌ ហើយគប្បីស្វែងរកព្រះ
 និព្វានដែលឥតមានជរាធម៌ មិនមានគុណជាតិដទៃស្មើ ជាទីក្សេមបាក
 យោគៈ ខ្លួនឯងមានព្យាធិជាធម្មតា ដឹងច្បាស់ទូទៅសក្តិព្យាធិ-
 ធម៌ ហើយគប្បីស្វែងរកព្រះនិព្វាន ដែលមិនមានព្យាធិធម៌ ឥតមាន
 គុណជាតិដទៃស្មើ ជាទីក្សេមបាកយោគៈ ខ្លួនឯងមានមរណៈ ជា
 ធម្មតា ដឹងច្បាស់ទូទៅសក្តិមរណធម៌ ហើយគប្បីស្វែងរកព្រះនិព្វាន
 ដែលមិនមានមរណធម៌ ឥតមានគុណជាតិដទៃស្មើ ជាទីក្សេមបាកយោគៈ
 ខ្លួនឯងមានសោកជាធម្មតា ដឹងច្បាស់ទូទៅសក្តិសោកធម៌ហើយ
 គប្បីស្វែងរកព្រះនិព្វាន ដែលមិនមានសោកធម៌ ឥតមានគុណជាតិ
 ដទៃស្មើ ជាទីក្សេមបាកយោគៈ ខ្លួនឯងមានសេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតា

၁၃။ ဤစာချုပ်ကို ပြန်လည်ချုပ်ဆိုရန် အခွင့်အလမ်းရှိသည်။

ធនាគារ សហគមន៍ សន្តិសុខសង្គម អាជីវកម្ម និងគ្រួសារ
 អាស្រ័យដ្ឋាន អាជ្ញាធរ យោគក្រម និងការងារ បរិយាស្សន៍ ។

[illegible]

ឧបន្ត្រាញ ប៉ាសកស៊ីស្ត្រា ខ្សែចង្វាក់ទៅរកសង្គមរាស្ត្រ

ដីធ្លីសង្គមភាព ក្នុងសង្គមសេសសល់ ហើយគប្បីស្វែងរកព្រះធម្មា
ដែលឥតមានសង្គមសេសសល់ ឥតមានកុណជាតិដទៃស្មើ ជាចម្បងបំផុត
យោគវិញ ។

(៥៥) ម្ចាស់ភិក្ខុវាំងឡាយ លុះសម័យធម៌ គឺជាឥតគោរពនឹងនូវ
ក្មេង មានសក់ជ្រៅដូចស្ពាន កំពុងប្រកបដោយឧបសម័យដ៏ចម្រើន កាល
ដែលមានកម្មវិធីនិង (ឱ្យចេញបួស) មានប្រភេទក្រូចចិត្តដាក់ដោយឯក
ប្រភេទគ្រូ កំពុងប្រុងប្រាកដឱ្យ (គឺឯគត) គឺការសក់ ពួកខាង ពួក
ចង្អុល ស្លៀកដណ្តប់សំណង់សាលាម្នាក់ ចេញចាកនូវមាត់ដោះកាន់ផ្លូវ
លុះចប់ឥតគោរពបួសយ៉ាងនេះហើយ គឺស្វន្ទិះក កំពុងសល (សេចក្តីពិត
ថាស្វ័យស្វ័យ) កាលស្វ័យនៃឡូសន្តិវិស័យគឺប្រាជ្ញាផ្ទាល់ ដែលជាគុណដ៏ក
ដ៏ប្រសើរ ក៏បានចូលទៅក្នុងការបាបស កាលម្នាក់គ្រូ លុះចូល
ទៅដល់ហើយ បាននិយាយនឹងអាចារ្យភាបស កាលម្នាក់គ្រូ ហើយ
នេះថា ម្ចាស់អាណាសាលាម្នាក់ ខ្ញុំចង់ប្រើគ្រូប្រុងហើយធម៌ក្នុងធម៌និយ
នេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុវាំងឡាយ កាលមើតឯគត និយាយយ៉ាងនេះហើយ
អាចារ្យភាបស កាលម្នាក់គ្រូ ក៏បាននិយាយ នឹងគឺជាឥតយ៉ាងនេះ
ថា អ្នកមានកាយ ចូរនាំចុះ នេះធម៌ ប្រាកដដូចជាអ្នកគ្រូកា
នោះ ជាធម៌ សម្រាប់វិញ្ញូន ធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ នូវលក្ខណៈ
ដោយប្រាជ្ញា លេចខ្លួន កុំដូចឡើយ ក៏ទាំងនេះសម្រេច ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខបិដកសក្ក

ទោ អហំ ភិក្ខុវេ នធិរស្មេវ ចំប្បមេវ កំ ធម្មំ
 បរិយាប្បណី សោ ទោ អហំ ភិក្ខុវេ តាវកកោលេ
 ទុដ្ឋបហតមត្ថេន លមិត្តលាបទមត្ថេន ញាណាវនក្ខ
 វនាមិ វេរាវនក្ខ ជាហមិ បស្សមីតិ ច បដិ-
 ជាហមិ អហត្ថេវ អញ្ញ ច ។ តស្ម មឃ្លំ
 ភិក្ខុវេ ឯកនយោសិ ច ទោ អាឡារោ កាលាមោ
 ភមំ ធម្មំ កេវលំ សទ្ធាមត្តកេន សយំ អភិញ្ញា
 សង្កតត្វា ឧបសម្មន្តំ វិហារមីតិ បរេនេតិ អទ្ធា អា-
 ឡារោ កាលាមោ ភមំ ធម្មំ ជាធំ បស្សំ វិហារមីតិ ។
 អដទ្ធាហំ ភិក្ខុវេ យេន អាឡារោ កាលាមោ តេ-
 ធម្មសង្កមី ឧបសង្កមីត្វា អាឡារំ កាលាមំ ឯក-
 នរោចំ តិក្ខាវតា នោ អាវុសោ កាលាម ភមំ ធម្មំ
 សយំ អភិញ្ញា សង្កតត្វា ឧបសម្មន្តំ បរេ-
 នេសីតិ ។ ឯវំ វុត្តេ ភិក្ខុវេ អាឡារោ កាលាមោ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខបិដកសក្ក

ម្នាលភិក្ខុ ពុទ្ធិសាសនា គឺជាគតានោះឯង ក៏បានរៀនធម៌នោះ ចប់មួយរំពេច
 មិនយូរឡើយ ម្នាលភិក្ខុ ពុទ្ធិសាសនា គឺជាគតានោះឯង ពោលទូរញ្ញាណ-
 ភវនន៍ គឺនិច្ចាសន្តិកវិចារី (ភាគប្រាជ្ញា) វេន ចេញពីគតានោះ
 ប្រើប្រាស់ច្រើន ដោយគ្រាន់តែការប្រកាសបង្កើតតាម គឺដោយ
 គ្រាន់តែការប្រកាស ពោលពាក្យចប់ប៉ុណ្ណោះ មិនមែនពេញគត
 ប៉ុណ្ណោះទេ សូម្បីជនបរិវ័ត្ត (គឺគេនិយាយយ៉ាងនេះដែរ) ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ពុទ្ធិសាសនា គឺជាគតានោះ ជាមេចក្តីគ្រប់យ៉ាងនេះថា អាឡារកាលាម
 កាលាមេតាត្រ មិនប្រកាសថា អាឡារកាលាមេតាត្រ បានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់ឱ្យដឹង
 ដោយប្រាជ្ញាដ៏វៃឆ្លាតវៃបំផុតឯង ដោយគ្រឹះនៃសក្ខីភាព តាមគត
 អាឡារកាលាម កាលាមេតាត្រ គ្រាន់តែដាក់ក្នុងយល់ឃើញ ឱ្យដឹង
 (ប៉ុណ្ណោះ) ។ ម្នាលភិក្ខុ ពុទ្ធិសាសនា គឺជាគតានោះ គឺជាគតានោះ
 ទៅគេអាឡារកាលាម កាលាមេតាត្រ សុច្ឆន្ទៈទៅដល់ហើយ បាន
 ស្មារតីអាឡារកាលាម កាលាមេតាត្រយ៉ាងនេះថា ម្នាលភិក្ខុ ពុទ្ធិសាសនា
 គឺជាគតានោះ បានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់ឱ្យដឹង ដោយប្រាជ្ញាដ៏វៃឆ្លាតវៃបំផុត
 បានសម្រេច ប្រកាសទុក ដោយហេតុផលច្រើន ។ ម្នាលភិក្ខុ ពុទ្ធិសាសនា
 គឺជាគតានោះ គឺជាគតានោះ គឺជាគតានោះ គឺជាគតានោះ គឺជាគតានោះ គឺជាគតានោះ

ពោល

ឧទ្ទេស្ឋ ធម្មសង្ខេប អនុប្បសង្កម

អាត្មកុញ្ញាយតំ បរេនេសិ ។ តស្ស មឃ្លំ ភិក្ខុវេ
 ឯគនេហោសិ ឯ ទោ អនុប្បសង្កេតំ កាលាមស្ស
 អត្ថំ សទ្ធា មឃ្លំបត្ថំ សទ្ធា ឯ ទោ អនុប្បសង្កេតំ
 កាលាមស្ស អត្ថំ វិរិយំ មឃ្លំបត្ថំ វិរិយំ ឯ ទោ
 អនុប្បសង្កេតំ កាលាមស្ស អត្ថំ សតិ មឃ្លំបត្ថំ
 សតិ ឯ ទោ អនុប្បសង្កេតំ កាលាមស្ស អត្ថំ
 សមាធិ មឃ្លំបត្ថំ សមាធិ ឯ ទោ អនុប្បសង្កេតំ
 កាលាមស្ស អត្ថំ មញ្ញា មឃ្លំបត្ថំ មញ្ញា យទ្ធ
 ចាហំ យំ ធម្មំ អនុប្បសង្កេតំ កាលាមស្ស សយំ
 អភិញ្ញា សង្កេតត្វា ឧបសម្មន្តំ វិហារមីតិ បរេនេតិ
 តស្ស ធម្មស្ស សង្កេតិវិយាយ បរេនេយ្យន្តិ ។
 សោ ទោ អហំ ភិក្ខុវេ ធម្មសង្កេតំ ទិច្ចមេវ តំ
 ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា សង្កេតត្វា ឧបសម្មន្តំ វិហា-
 សិ ។ អដទ្ធាហំ ភិក្ខុវេ យេន អនុប្បសង្កេតំ កាលា-
 មស្ស តេតុបសង្កេតំ ឧបសម្មន្តំ អនុប្បសង្កេតំ កាលាម
 ឯគនេហោសិ ឯគនេហោសិ ទោ អនុប្បសង្កេតំ កាលាម

ឧទ្ទេស្ឋ ធម្មសង្ខេប អនុប្បសង្កម

ក្រែកស្រព្វា ខ្ញុំភាគកុញ្ញាយតំ ។ ឧបសម្មន្តំ ឯគនេហោសិ
 ភាគកុញ្ញាយតំ ឯគនេហោសិ ទោ អនុប្បសង្កេតំ កាលាម
 កាលាមស្ស អត្ថំ សទ្ធា មឃ្លំបត្ថំ សទ្ធា ឯ ទោ អនុប្បសង្កេតំ
 កាលាមស្ស អត្ថំ វិរិយំ មឃ្លំបត្ថំ វិរិយំ ឯ ទោ
 អនុប្បសង្កេតំ កាលាមស្ស អត្ថំ សតិ មឃ្លំបត្ថំ
 សតិ ឯ ទោ អនុប្បសង្កេតំ កាលាមស្ស អត្ថំ
 សមាធិ មឃ្លំបត្ថំ សមាធិ ឯ ទោ អនុប្បសង្កេតំ
 កាលាមស្ស អត្ថំ មញ្ញា មឃ្លំបត្ថំ មញ្ញា យទ្ធ
 ចាហំ យំ ធម្មំ អនុប្បសង្កេតំ កាលាមស្ស សយំ
 អភិញ្ញា សង្កេតត្វា ឧបសម្មន្តំ វិហារមីតិ បរេនេតិ
 តស្ស ធម្មស្ស សង្កេតិវិយាយ បរេនេយ្យន្តិ ។
 សោ ទោ អហំ ភិក្ខុវេ ធម្មសង្កេតំ ទិច្ចមេវ តំ
 ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា សង្កេតត្វា ឧបសម្មន្តំ វិហា-
 សិ ។ អដទ្ធាហំ ភិក្ខុវេ យេន អនុប្បសង្កេតំ កាលា-
 មស្ស តេតុបសង្កេតំ ឧបសម្មន្តំ អនុប្បសង្កេតំ កាលាម
 ឯគនេហោសិ ឯគនេហោសិ ទោ អនុប្បសង្កេតំ កាលាម

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ទូលបណ្ណសក្ក

ឥមំ ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិតត្វា ឧបសម្បជ្ជ បរេ-
 រេសីតិ ។ ឯត្តាវតា ទោ អហំ អាវុសា ឥមំ ធម្មំ
 សយំ អភិញ្ញា សច្ចិតត្វា ឧបសម្បជ្ជ បរេរេសីតិ ។
 អហម្មំ ទោ អាវុសា កាលាម(១) ឯត្តាវតា ឥមំ
 ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិតត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហ-
 រេសីតិ ។ លាភា ទោ អាវុសា សុលទំ ទោ
 អាវុសា យេ មយំ អាយស្មន្តំ កាធិសំ សទ្រហ្ម-
 តាវី បស្សម ឥតិ យាហំ ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិតត្វា ឧបសម្បជ្ជ បរេរេសីតំ តំ ត្វំ ធម្មំ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិតត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហាសំ យំ ត្វំ ធម្មំ
 សយំ អភិញ្ញា សច្ចិតត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហាសំ
 តមហំ ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិតត្វា ឧបសម្បជ្ជ
 បរេរេសីតិ ឥតិ យាហំ ធម្មំ ជាតាមិ តំ ត្វំ ធម្មំ
 ជាតាសិ យំ ត្វំ ធម្មំ ជាតាសិ តមហំ
 ធម្មំ ជាតាមិ ឥតិ យាធិសោ រហំ កាធិសោ

១ ឧ. ប. កាលាមនិ ៥ វិស្សនិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទូលបណ្ណសក្ក

អ្នកបានសម្រេចហើយ ព្រោះបានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ឲ្យដឹងនេះ ដោយប្រាជ្ញា
 របស់ខ្លួន ហើយប្រកាសទុកដោយហេតុវិបុល្លាស្ត ។ កន្សោរកាបស
 កាលាមគាត្រកបថា ខ្នាតអាវុសា ខ្ញុំបានសម្រេចព្រះធម៌ធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់
 ឲ្យដឹងនេះ ហើយប្រកាសទុកដោយហេតុវិបុល្លាស្តនឹង ។ ភព្វគតស្មា
 វៀកថា ខ្នាតអាវុសាកាលាមៈ ខ្ញុំនឹងបានសម្រេចព្រះធម៌ធ្វើឲ្យដាក់
 ច្បាស់ឲ្យដឹងនេះ ដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្លួនដោយហេតុវិបុល្លាស្ត ។ កន្សោរ-
 កាបសកាលាមគាត្រកបថា ខ្នាតអាវុសា យើងគេញដូចគេណាហើយ
 ខ្នាតអាវុសា អត្តភាពជាមុខស្ម័គ្រយើងគេញដូចគេណាហើយ ត្រង់វិសេស
 យើងបានយើងសម្រេចច្បាស់ឲ្យដឹង ត្រាស់ដឹងដូចជាអ្នកបាននិយាយ ព្រោះថា
 ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏វិចិត្ររបស់ខ្លួន ព្រំនីបានសម្រេចឲ្យ
 ធម៌ណាហើយប្រកាសទុក អ្នកនឹងបានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រ-
 សើរបស់ខ្លួន ព្រំនីបានសម្រេចឲ្យដឹងនោះ ហើយនៅដោយវិសេសបរម
 វិសេស អ្នកបានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរបស់ខ្លួន ព្រំនីបាន
 សម្រេចឲ្យធម៌ណា ហើយនៅ ដោយវិសេសបរម ៤ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យដាក់
 ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរបស់ខ្លួននឹង ព្រំនីបានសម្រេចឲ្យធម៌នោះ
 ហើយប្រកាសទុកវិសេស ព្រោះខ្ញុំបានធម៌ណា អ្នកនឹងបានធម៌នោះ អ្នកបាន
 ធម៌ណា ខ្ញុំនឹងបានធម៌នោះ ខ្ញុំត្រាស់ដឹងណា អ្នកនឹងត្រាស់ដឹងនោះ

ឧបទ្ទេស្ស បាលកសិស្សត្ថ ទុក្ខបសង្កម្ព

ត្វំ យាធិសោ ត្វំ តាធិសោ អហំ ឯហំនាធិ ភា-
 វុសោ ឧរោ វសន្តា វង្គំ កណំ បរិហាកមាតិ ។
 វតី ទោ ភិក្ខុវេ វាឡារោ កាលាមោ អាចរិយោ
 មេ សមាធា អន្តោសី មំ សមាធិ អក្កចា(១) សម-
 សមំ ហេតិ ឧទ្យាភយ ច មំ បូជាយ បូជេសំ ។
 តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ ឯតទហោសិ អយំ ធម្មោ ន
 ចិត្តំនាយ ន វិរាតាយ ន ចំរោតាយ ច ឧបសមាយ
 ន អភិក្ខាយ ន សុទ្ធានាយ ន ចិត្តានាយ
 សំវត្ថុតិ យាវាទេ អាតិក្ខាញាយតទ្ធិបបត្តិយាតិ ។
 សោ ទោ អហំ ភិក្ខុវេ តំ ធម្មំ អនលត្ថិវត្វា
 តម្លា(២) ធម្មា ចិត្តំន អបក្កមី ។

[៥៦] សោ ទោ អហំ ភិក្ខុវេ តិក្ខុសលកវេសិ
 អទុក្ខំ សន្តិវេចនំ បរិយេសមាធា យេន ឧទ្ធកោ
 រាមបុត្តោ តេឧបសង្កម្ពី ឧបសង្កម្ពិត្វា ឧទ្ធកំ រាមបុត្តំ

១. ឧ.អដ្ឋកថា ២. ឧ.ម.អដ្ឋកថា ។

ឧបទ្ទេស្ស បាលកសិស្សត្ថ ស្មេចចូលទៅរកទុក្ខភាវស

អកប្រាគវយ៉ាធិណា ខ្ញុំក៏ប្រាគវយ៉ាធិណាដែរ ម្ចាស់អាវុសា វង្សវ
 ទេ ចូរអ្នកមក យើងគាំដំរីខាត់ទំនៀតគ្រប់គ្រងគណៈនេះ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ តាមរូបភាវសភាវមាតាត្រ ជាអាចារ្យរបស់យើង
 គាំដំរីគឺជាគតជាត្វនសិស្សស្មើៗ អំពីខ្លួន ទាំងឡាយគាំដំរីគឺជាគតជាត្វន
 ដ៏លើសលប់ ដោយហេតុនេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតនោះ
 នាខសេចក្តីត្រូវរិះយ៉ាងនេះថា ធម៌(គឺសមាបត្តិ ទាំង ៧) នេះ មិនមែន
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីឡើយណាស់ ចាត់កិលេសវដ្ត មិនប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីប្រាសចាកកម្រេក មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីរំលក់នូវកតាទិក្ខុលេស មិន
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រង្ស៊ី មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីដឹងដោយ
 ត្រៃវិសដ៌ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តី
 រំលក់ខ្លួនៗ ប្រព្រឹត្តទៅបានត្រឹមត្រូវតែត្រូវតែអភិក្ខាញាយតទ្ធិបបត្តិយាតិ
 ឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតនោះឯង មិនឧបស្រោសនូវ
 ធម៌នោះឡើយ ឡើយណាស់ដោយដឹងច្បាស់ពីធម៌នោះ ។

[៥៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតនោះ ជាអ្នកស្វែងរកកុសល
 កំពុងស្វែងរក នូវសន្តិវេចន ក៏បានចូលទៅរកទុក្ខភាវស រាមបុត្ត
 សុច្ចលទៅដល់ហើយ បាននិយាយនឹងឧទ្ធករាមបុត្តយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់

សុត្តន្តបិដក ចង្កៀមនិកាយស្ស គូលចណ្ណសក្ក

ឯតនកោចំ ឥន្ទ្រាមហំ រាវុសោ រាម ឥមស្មី ធម្មវិជយេ
 ព្រហ្មចរិយំ ចរិតុត្ថំ ។ ឯវំ វុត្តេ កិក្ខុវេ ទុទ្ទកោ
 រាមបុត្តោ មំ ឯតនកោច វិហារតាយស្មា តានិសោ
 អយំ ធម្មោ យតុ វិញ្ញា បុរិសោ ធម៌រស្សេវ សតំ
 អាចរិយតំ សយំ អភិញ្ញា សង្ខតត្វា ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារយ្យតិ ។ សោ ទោ អហំ កិក្ខុវេ ធម៌រស្សេវ
 ទិប្បនេវ តំ ធម្មំ បរិយាប្បណិ ។ សោ ទោ អហំ
 កិក្ខុវេ តាវតានេវ ឱដ្ឋបហតមត្ថានេន លចិត្តណា-
 បធមត្ថកេន^(១) ញាណវាទក្ខ វតានំ ថេវវាទក្ខ
 បជាបាមិ បស្សមីតំ បដិជាបាមិ អហារោវ អក្ខ
 ច ។ តស្ស មយ្ហំ កិក្ខុវេ ឯតនហោសិ ច ទោ
 រាមា ឥមំ ធម្មំ តេវលំ សទ្ធាមត្ថកេន សយំ
 អភិញ្ញា សង្ខតត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារមីតិ បរិទេតិ
 អន្តា រាមោ ឥមំ ធម្មំ ជាតំ បស្សំ វិហារសីតិ ។
 អដទ្ធាហំ កិក្ខុវេ យេន ទុទ្ទកោ រាមបុត្តោ តេតុប-
 សង្កមី ឧបសង្កមីត្វា ទុទ្ទកំ រាមបុត្តំ ឯតនកោចំ

១ ឧ. ប. ទុទ្ទហតមត្ថេន លចិត្តណាបធមត្ថេន ។

សុត្តន្តបិដក ចង្កៀមនិកាយ គូលចណ្ណសក្ក

តាវតានមៈ ខ្ញុំចង់ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ត្រង់ធម្មវិជយនេះ ។ ម្ចាស់កិក្ខុ
 កំរើច្បាយ តាមរើកថាគន់និយាយយ៉ាងនេះហើយ ទុករាមបុត្របាន
 និយាយខឹងកថាគន់យ៉ាងនេះថា អ្នកមានអាយុច្រើនទុះ នេះចង់ប្រាកដ
 ដូចជាអ្នកគ្រូគោរពនោះ ជាធម៌សម្រាប់វិញ្ញាបនស ធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ ឱ្យ
 លក្ខណៈក្បាលស្រស់ខ្លះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ថ្លៃថ្នាំរបស់ខ្លួនហើយ បានសម្រេច
 និមន្តរាជ្យ ។ ម្ចាស់កិក្ខុកំរើច្បាយ កថាគន់នោះឯង បានរៀនឱ្យចម្រើន
 នោះចប់តាមនិមន្តរាជ្យ ម្ចាស់កិក្ខុកំរើច្បាយ កថាគន់នោះឯង គោល
 ស្តីប្រាណវាទន៍ ដ៏ដ៏ច្បាស់ខ្លះច្បាស់ដ៏ ដ្ឋេងថា កថាគន់បានឃើញ
 ដូច្នេះដ៏ ដោយគ្រាន់តែទុករាមបុត្រចេះត្រង់ច្បាស់ ខឹងដោយគ្រាន់តែ
 ទុករាមបុត្រ គោលតាមចប់ចុះឆ្គោះ ទំនាំមុនតែកថាគន់ប៉ុណ្ណោះទេ
 កំរើច្បាស់ខ្លះទៀត (គឺនិយាយយ៉ាងនេះ) ។ ម្ចាស់កិក្ខុកំរើច្បាយ
 កថាគន់នោះ ហេតុអ្វីច្រើនៗ យ៉ាងនេះថា ទុករាមបុត្រមិនប្រកាសថា
 គាត់អញបានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ ឱ្យចំនេះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ថ្លៃថ្នាំខ្លួនឯង
 ដោយគ្រាន់តែសង្ខារប៉ុណ្ណោះ តាមគិត ទុករាមបុត្រគ្រាន់តែបានដឹង បាន
 ឃើញនិមន្តរាជ្យប៉ុណ្ណោះ ។ ម្ចាស់កិក្ខុកំរើច្បាយ គ្រាន់នោះឯង កថាគន់
 បានចូលទៅក្នុងទុករាមបុត្រ សុច្ឆលទៅដល់ហើយបានសួរទុករាមបុត្រ

កិច្ចាវតា ហោ អាវុសោ រាម ឥមំ ធម្មំ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្ព័ន្ធ បរោទេសីតិ(១) ។
 ឯវំ វុត្តេ ភិក្ខុវេ ឧទ្ធកោ រាមមុត្តោ នេវសញ្ញាធា-
 សញ្ញាយតតំ បរោទេសី ។ តស្ស មឃ្លំ ភិក្ខុវេ
 ឯតទហាសិ ឧ ទោ រាមសេវេ អហោសិ សត្វា មឃ្លំ-
 មត្តំ សត្វា ឧ ទោ រាមសេវេ អហោសិ វិរិយំ ។ បេ ។
 សភិ... សមាធិ... បញ្ញា មឃ្លំមត្តំ បញ្ញា យទ្ធាហំ
 យំ ធម្មំ រាមោ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្ព័ន្ធ
 វិហារមីតិ បរោទេសី តស្ស ធម្មស្ស សច្ចិកតិយាយ
 មនោហយ្យន្តំ ។ ឆោ ទោ មហំ ភិក្ខុវេ ឯចំរសេវេ
 ចិប្បវេវ តំ ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧប-
 សម្ព័ន្ធ វិហារសិ ។ មជ្ជាហំ ភិក្ខុវេ យេន ឧទ្ធក-
 កោ រាមមុត្តោ តេនុបសន្តមី ឧបសន្តមិត្វា ឧទ្ធកំ
 រាមបុត្តំ ឯតទហេតំ ឯត្តាវតា ទោ អាវុសោ រាម ឥមំ ធម្មំ
 សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្ព័ន្ធ បរោទេសីតិ ។

១ ឧ. ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារមីតិ បរោទេសីតិ វិស្សន្តំ ។

យ៉ាងនេះថា ខ្លួនអាវុសោរាមៈ អ្នកបានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់ឱ្យធម៌នេះ
 ដោយប្រាជ្ញាដ៏វៃថ្លាបេសក់ខ្លួន បានសម្រេច ហើយប្រកាសទុក ដោយ
 ហេតុផ្អែកម្តេចៗ ។ ខ្លួនភិក្ខុពុទ្ធក្រោយ កាលបើគេសួរ
 យ៉ាងនេះហើយ ឧទ្ធករាមបុត្រ ក៏ប្រកាស ឱ្យនេវសញ្ញាធាសញ្ញាយន-
 សមាធិ ។ ខ្លួនភិក្ខុពុទ្ធក្រោយ កាលបើគេនោះ មានសេចក្តីព្រិះ
 យ៉ាងនេះថា ឧទ្ធករាមបុត្រ មិនមានសង្ខារៈ កត្តាអញ ទើបមាន
 សង្ខារ ឧទ្ធករាមបុត្រ មិនមានសង្ខារៈ ។ បេ ។ សភិ...
 សមាធិ...បញ្ញាៈ កត្តាអញទើបមានបញ្ញា ដើម្បីបញ្ជាក់កត្តាអញ
 ប្រើប្រាស់ឱ្យធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់ឱ្យធម៌នេះ ដែលឧទ្ធករាមបុត្រប្រកាស
 ទុកថា កត្តាអញបានសម្រេចហើយ ព្រោះធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់ឱ្យធម៌
 ដោយប្រាជ្ញាដ៏វៃថ្លាបេសក់ខ្លួនឯង ។ ខ្លួនភិក្ខុពុទ្ធក្រោយ គេសួរ
 នោះឯង ក៏បានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់ឱ្យធម៌នេះគ្រាន់ កុំយូរឡើយ ។ ខ្លួនភិក្ខុ
 ពុទ្ធក្រោយ គ្រានោះឯង គេសួរចូលទៅក្នុងឧទ្ធករាមបុត្រ(ខ្សែក) សួរ
 ចូលទៅដល់ហើយ បានសួរឧទ្ធករាមបុត្រយ៉ាងនេះថា ខ្លួនអាវុសោ
 រាមៈ អ្នកបានសម្រេច ព្រោះធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់ ឱ្យធម៌នេះ ដោយ
 ប្រាជ្ញាបេសក់ខ្លួន ហើយប្រកាសទុក ដោយហេតុផ្អែកម្តេចៗ ។

ឯត្តាវតា ទោ អហំ អាវុសោ ឥមំ ធម្មំ សយំ
 អភិញ្ញា សង្ខតត្វា ឧបសម្មន្តំ បរេនេមិតំ ។ អហម្បំ
 ទោ វរុសោ ឈ ឯត្តាវតា ឥមំ ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា
 សង្ខតត្វា ឧបសម្មន្តំ វិហារមិតំ ។ លាភា ទោ អាវុសោ
 សុលន្តំ ទោ អាវុសោ យេ មយំ អាយស្មន្តំ តានិសំ
 សព្វេហ្មចារិ មស្សាម ឥតិ យំ ធម្មំ វាមោ សយំ អ-
 ភិញ្ញា សង្ខតត្វា ឧបសម្មន្តំ បរេនេតិ តំ ត្វំ ធម្មំ
 សយំ អភិញ្ញា សង្ខតត្វា ឧបសម្មន្តំ វិហារសំ យំ ត្វំ
 ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា សង្ខតត្វា ឧបសម្មន្តំ វិហារសំ
 តំ ធម្មំ វាមោ សយំ អភិញ្ញា សង្ខតត្វា ឧបសម្មន្តំ
 បរេនេតិ ឥតិ យំ ធម្មំ វាមោ អញ្ញាសិ តំ ត្វំ ធម្មំ
 ជាតាសិ យំ ត្វំ ធម្មំ ជាតាសិ តំ ធម្មំ វាមោ អញ្ញាសិ
 ឥតិ យានិសោ វាមោ អហោសិ តានិសោ ត្វំ^(១) យានិ-
 សោ ត្វំ^(២) តានិសោ វាមោ អហោសិ ឯហំតានិ អាវុសោ

១.២ ឧ. ប. ៧/ ១

ឧទុកកមេត្រកមហំ ខ្នាលអាវុសោ ត្វំ បានសម្រេច ព្រោះធ្វើឱ្យដាក់
 ច្បាស់ខ្លះចំណេះ ដោយប្រាជ្ញាវេស្សន៍ខ្លះ ហើយប្រកាសទុក ដោយ
 ហេតុតែចម្លើយទេ ។ គេឯគតិមិយាយថា ខ្នាលអាវុសោឈៈ ត្វំ ឯង
 បានសម្រេចព្រោះធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាវេស្សន៍ខ្លះ ចំពោះ
 ឯងទេ ដោយហេតុចម្លើយទេ ។ ឧទុកកមេត្រកមហំ ខ្នាលអាវុសោ
 យើងចេញពីនាងលាភាហើយ អត្តភាពជាមនុស្ស យើងចេញពីបានស្នូ
 ហើយ ត្រង់ដែលយើងបានយើងសព្វព្រាហ្មណ៍ក្នុងស្រុក
 មានកម្ម ព្រោះថា ឈៈ បានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាវេស្សន៍
 ចំពោះខ្លួន បានសម្រេចឯងណា ហើយប្រកាសទុក អ្នកក៏បានធ្វើឱ្យ
 ដាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាវេស្សន៍ វេស្សន៍ខ្លះ បានសម្រេចឯងនោះ
 ហើយដោយដោយវេស្សន៍ខ្លះ ៦ វេស្ស អ្នកបានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ ដោយ
 ប្រាជ្ញាវេស្សន៍វេស្សន៍ខ្លះ ហើយបានសម្រេចឯងណា ឈៈ ក៏បានធ្វើឱ្យ
 ដាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាវេស្សន៍ វេស្សន៍ខ្លះ បានសម្រេចឯង
 នោះ ហើយប្រកាសទុកវេស្សន៍ ឈៈ បានដឹងឯងណា អ្នកក៏បាន
 ដឹងឯងនោះ អ្នកចេះឯងណា ឈៈ ក៏ចេះឯងនោះវេស្សន៍ មួយទៀត
 ឈៈ ព្រាហ្មណ៍ឯងណា អ្នកក៏ព្រាហ្មណ៍ឯងនោះ អ្នកព្រាហ្មណ៍ឯងណា
 ឈៈ ក៏ព្រាហ្មណ៍ឯងនោះវេស្សន៍ ខ្នាលអាវុសោ ឥឡូវនេះ ចូរអ្នកមក

ឧបទ្ទវគ្គ បាលកសិសុត្ត សង្កេតបរិយាយ

កុរិ(១) កណ៍ បរិហារតិ ។ ឥតិ ទោ ភិក្ខុវេ ឧត្តតោ
កមបុត្តា សព្វហ្មតារិ មេ សមាវោ អាចរិយដ្ឋានេ ឆ
មំ មាបសិ ឧទ្ធករាយ ឆ មំ បូជាយ បូជសិ ។ កស្ស
មយ្ហំ ភិក្ខុវេ ឯតទយោសិ នាយំ នម្មា និព្វិទាយ ន
វិកតាយ ន និវតាយ ន ឧបសមាយ ន អភិក្ខាយ
ន សម្ពោជាយ ន និព្វាជាយ សំវត្ថុតិ យារនេ នេវ
សត្វាបាសត្វាយតទ្ធមបត្តិយាតិ ។ សោ ទោ អហំ
ភិក្ខុវេ តំ ឆន្ទំ អទលន្តិវត្តា តស្មា ឆម្មា និព្វិដ្ឋ
អបញ្ញមី ។

[៥៧] សោ ទោ(២) អហំ ភិក្ខុវេ តី-
តុសលតវេសី អនុត្តរំ សង្កិរមនំ បរិយេស-
មាវោ មគទេសុ អនុបុត្រេន ទារិកញ្ចុរោវោ
យេន ឧរុវេលា សេនានិគមោ(៣) តទវសរី ។

១ ឧ. ព្រំ ១ ២ សោ សេតិប្បតិ ។ ៣ សេនានិគមនិបិ បាលី ។ សេនា
និម សុដានាយ ចិត្តវស្ស ករណតិ កញ្ចុរោ វេទ្ទនាថា ។

ឧបទ្ទវគ្គ បាលកសិសុត្ត កម្រងស្វែងរកសន្តិបទ

ចូរក្រៅគ្រប់គ្រងនិគាយនេះចុះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុពុំចង់ឱ្យយ ឧទ្ធករកម្មប្រគល់
សព្វហ្មតារិរបស់គេឯង គំរង់គេឯងក៏ដូចជាគេហ្ម ពុំចង់ប្លង់គេឯង
ដោយការដូចដំណើរសាសនា ដោយហេតុនេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុពុំចង់ឱ្យយ
គេឯងនោះ មានសេចក្តីត្រូវយើងនេះថា ឆមិ គឺ សមាបត្តិពុំចង់ ៨
នេះ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីឱ្យយណាយទាកកិលេសផ្តុំ មិនប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីប្រាសទាកកម្រក មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីរលត់នូវភិក្ខុកិលេស
មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ម្តង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជីវិតដោយ
ស្រែលង់ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីគ្រាសជីវិត មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តី
រលត់ពុំទេ ប្រព្រឹត្តទៅបានត្រឹមតែចូលទៅកើតភ័យនូវសញ្ញាធាតុ
យន្តនកម្មវិញ្ញាណឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុពុំចង់ឱ្យយ គេឯងនោះឯង ក៏មិន
ឧបក្រសោបធម៌នោះឡើយ ឱ្យយណាយហើយដោះចេញពីធម៌នោះ ។

[៥៨] ម្ចាស់ភិក្ខុពុំចង់ឱ្យយ គេឯងនោះឯង ជាអស្សនិក
ភិក្ខុសល កំពុងតែស្វែងរកសន្តិបទ ក៏បានប្រាប់ទៅកាន់ចារិក ក្នុងវិស័យ
មគទេសាមសំដាច់ឈ្មោះថា សំដៅទៅកាន់ឧរុវេលា(១) សេនានិគម(២) ។

១ ឧ ព្រំ ២ ឆន្ទំ ផលា ព្រែង កំណែដ្ឋក ព្រែង កំណែដ្ឋក ។ ២ មគទេសា
របស់សេនា ។ មានន័យថា ជួរដង្កូវដង្កើតក្បាលកំណែដ្ឋកនោះ ហេតុនេះ
បានកំណែដ្ឋក សេនានិគម ឬហៅថា សេនានិគម កំណែ ។ កញ្ចុរោ សេនានិ
នេះ ជាឈ្មោះជិតនិស្សន្ទនា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បុរាណសាសនា

កត្តន្តសំ មេឈីយំ ភូមិកាតំ ចាសាធិការា វេសស្លា
នធិកុ សន្តន្តិ សេតកំ សុបតិកុំ មេឈីយំ
សមន្តា ច កោចក្កាមំ ។ កត្តា បយ្ហំ កិក្ខុវេ
ឯកជយោសិ មេឈីយោ វគ្គ(១) ភូមិកាតា ចាសា-
ធិការា ច វេសស្លា នធិ ច សន្តន្តិ សេតកា
សុបតិកា មេឈីយា សមន្តា ច កោចក្កាមា
អលំ វិនិច្ឆ កុលបុត្តស្ស បដានត្ថិតស្ស បដាធា-
យាតិ ។ សោ ទោ អហំ កិក្ខុវេ កត្តា វិសិដ្ឋិ
អលាមិចំ បដាធាយាតិ ។

[៥៤]. សោ ទោ អហំ កិក្ខុវេ អត្តនា ជាតិជន្មោ
សមាធា ជាតិជន្មោ អាជីវំ វិនិច្ឆា អជាតំ អនុត្តរំ
យោកត្ថេមំ វិនិច្ឆា ចរិយេសមាធា អជាតំ អនុត្តរំ
យោកត្ថេមំ វិនិច្ឆា អជ្ឈតមំ អត្តនា ជនជន្មោ
សមាធា... អត្តនា ព្យាជន្មោ សមាធា... អត្តនា
អណ្តជន្មោ សមាធា... អត្តនា សោកជន្មោ
សមាធា... អត្តនា សង្ខារសមាធា សមាធា

១. វ. យោ វគ្គ វោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បុរាណសាសនា

កុនិទីនោ ភថាគា បាខេយ្យត្រៃវជនី គូរិយាត្រេតអា ជនិព្រាហ្ម
ឲ្យត្រេតាត្រៃវជនី ស្មិនិបាខវិក្កាស្ថាហ្ម (ប៉ែនដាច់) មានភិក្ខុវេ
ស្មិល្ល គូរិយាត្រេតាជនី ចំនិសាចាត្រាម (ស្រុកសម្រាប់ចំណុ-
តា) ក៏មាននៅជិតជនី ។ បុរាណត្ថិតស្ស ភថាគា ភាវនា
សេចក្តីត្រៃវជនីនេះ គូរិយាត្រេតាជនី ជនិព្រាហ្ម
ឲ្យត្រេតាត្រៃវជនី ស្មិនិបាខវិក្កាស្ថាហ្មនេះ មានភិក្ខុវេស្មិល្ល
គូរិយាត្រេតាជនី តាចាត្រាមក៏មាននៅជិតជនី ទំនេរល្មមកុលបុត្តស្ស
ត្រៃវជនីនាយសេចក្តីព្យាយាម តាំងសេចក្តីព្យាយាមហើយក៏ ។ បុរា-
ណត្ថិតស្ស ភថាគា ភាវនា បានអន្តិយក្នុងទំនេរ ដោយភិក្ខុ
ទំនេរល្មមនឹងតាំងសេចក្តីព្យាយាមបាន ។

[៥៥] បុរាណត្ថិតស្ស ភថាគា ភាវនា មានភិក្ខុវេជាបុ-
តា ដោយខ្លួនឯង ដឹងច្បាស់ខ្លួនជាសក្កិនជាតិជនំ ហើយស្វិនិក្ខុវេ
ព្រះនិព្វានដែលមិនមានជាតិ មិនមានកុណជាតិដ៏ខ្ពស់ ជាទីក្សេមាត
យោគៈ ក៏បានដល់ច្បាស់និព្វានដែលមិនមានជាតិ ក៏មានកុណជាតិដ៏ខ្ពស់
ស្មើ ជាទីក្សេមាតយោគៈ មានដល់ជាបុត្តភាវយខ្លួនឯង... មានព្យាជ
ជាបុត្តភាវយខ្លួនឯង... មានមរណៈជាបុត្តភាវយខ្លួនឯង... មានសោក
ជាបុត្តភាវយខ្លួនឯង... មានសេចក្តីសៅហ្មងជាបុត្តភាវយខ្លួនឯង

បច្ចុប្បន្ន យសរាសីសុត្តន្ត អធិករធម្មវគ្គ

សន្តិលេសនម្ពេ អាធិនវំ វិជិត្វា អសន្តិលីដ្ឋំ អនុត្តរំ
យោគត្ថេមំ និព្វានំ បរិយេសមាលោ អសន្តិលីដ្ឋំ
អនុត្តរំ យោគត្ថេមំ និព្វានំ អជ្ឈកមំ ញាណព្វ
បទ មេ ទស្សនំ ឧទទានំ អតុប្បា មេ វិមុត្តិ
អយមន្តិមា ជាតិ នត្ថនាមំ បុព្វតោតិ ។

(៨៨) កស្ស មឃ្លំ កិត្តវេ ឯតនយោសំ អធិត-
ហោ ទោ ម្យាយំ នន្ទោ កម្ពីកេ ធុន្ទុសា ធុន្ទុតោតោ
សន្តោ បណ្ឌិតោ អតត្តារាជោ និព្វុណោ បណ្ឌិតវេទ-
នីយោ អាលយនមា ទោ មធាយំ មជា អាល-
យរតា អាលយសម្មុទ្ធិតា អាលយរមាយ ទោ(១)
មធាយ អាលយរតាយ អាលយសម្មុទ្ធិតាយ ធុន្ទុសំ
កំណំ ហំណំ យន្តំណំ កំណប្បន្ទយតាមនិព្វសមុប្បតោ

១. ឧ. ម. កេ ៣៩ ។

បច្ចុប្បន្ន យសរាសីសុត្តន្ត ការព្រង់វិវត្តន៍នៃសព្វសមុប្បតហើយ

ឃើញថាសក្កន្តសន្តិលេសនម្ពេ ហើយស្វន៍ក៏ត្រូវនិព្វានដែលមិនមាន
សន្តិលេសនម្ពេ ឥតមានកុណជាដទៃស្មើ ជាទីស្វែងរកយោគៈ បាន
ដល់នូវព្រះនិព្វានដែលមិនមានសេចក្តីសៅហ្មង ជាទីស្វែងរកយោគៈ
ដ៏ប្រសើរចំផុត ព័ន្ធភាណ ជាគ្រឿងឃើញ គឺ សត្វត្រាតត្រាណ ក៏
គេនាំឱ្យដល់គឺថាគេថា វិមុត្តិរបស់គេជាគេមិនរំភើប (ដោយកតា-
មិត្តិលេស) ទេជាគឺជាវិមុត្តិ (របស់គេគេ) អច្យ្យនេះ គេថា
ទៀត មិនមានឡើយ ។

(៨៩) ខ្លាសកិត្តុតាំងឡាយ គេថាគេនោះមានសេចក្តីត្រូវនិយាយ
នេះថា ចក្កវាយសព្វធម៌ដែលគេបានគ្រាសដឹងហើយនេះឯង ជាធម៌
ប្រាសាទ្រី ជាធម៌ដែលសត្វឃើញបានដោយកម្រ គ្រាសដឹងបានដោយ
កម្រ ជាធម៌ស្ងប់ ជាធម៌ទុក្ខម ជាធម៌ដែលសត្វមិនកម្សិស្សន៍ប្រហើល
ហើយសេចក្តីត្រូវនិយាយ ជាធម៌ល្អិត មានកែត្រូវប្រែប្រួលដឹងបាន ឯសត្វ
សត្វនេះ ស្ទើរតែកំពុងកំណត់ក្នុងអាល័យ គឺ អន្ធា ១០៨ កំពុងត្រេក-
ត្រាលក្នុងអាល័យ កំពុងស្រែបស្រាលក្នុងអាល័យ (ទៅកេតាមព័ន្ធ-
ឡាយនៅឡើយ) ក៏ដូចសត្វច្បាចធម៌ ដែលជាបច្ច័យនៃធម៌មានសក្តិ
ជាដើមនេះ ជាចក្កវាយសត្វនៅកេតាមក្នុងអាល័យ នៅត្រេកត្រាល
ក្នុងអាល័យ នៅស្រែបស្រាល ក្នុងអាល័យ ឃើញបានដោយកម្រ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូ បូជបណ្ណសក្ក

ឥធម្មំ ទោ ហំនំ ទុក្ខសំ យនំនំ សព្វសង្ខារសមថា
សព្វធម៌ធម្មនិច្ចស្សត្តោ កត្តាក្កយោ វិបតោ និរោ
ចំប្បាទំ អហក្សេវ ទោ បទ ទង្គំ នេសេយ្យំ បរេ ច
មេ ន អាជានេយ្យំ សោ មមស្ស កំលមថា សា
មមស្ស វិហសាតិ ។ មមស្ស មំ កិក្ខវេ វេមា
អនុជ្ឈាយា តាថា បដិកំសុ បុរេ អស្សុតបុគ្គា

តំ ធម្មំ មេ អចិត្តំ

ហលន្ទានំ បកាសំកុំ

ភកោសមរេតេហិ

នាយំ នម្មោ សុសម្ពុទោ

បដិសោតតាមី និម្មណំ

តម្កិវ ទុក្ខសំ អណ្ណំ

ភកាត្តា ទ ទក្ខន្តិ

តមោក្កទ្វេន អាវុតាតំ(១)

ឥតិយា មេ(២) កិក្ខវេ បដិសក្កិក្កតោ អប្បោ-

១ ប. អវុតាតំ ។ ២. អាវុតាតំ ។ ២ ប. ធិនេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បូជបណ្ណសក្ក

មួយទៀត ធម៌ណា ទ្វាបន្តវស្សា តំនិក្ខន្ធដាក្រៀងលះបង់ទ្វាបន្ត ឆិខន្ធ
និក្ខន្ធដាក្រៀង ជាទិសសំពៅនៃកណ្តា ជាទីឡើយណាយចាករាគៈ
ជាទីលក់ខ្ពង់ គឺគ្រាន់ខ្ពង់ ធម៌នេះជាហេតុដែលសត្វឃើញបានដោយ
កម្រដែរ បើទុកជាធម៌កសាងម្តងទៀត គឺត្រូវសត្វដទៃ មិនអាចនឹក
ក្រាស់ជីវិត ទ្វាបន្តវស្សាជាធម៌បានឡើយ ព្រោះហេតុនោះ សេចក្តី
សំបូរ លេចក្តីឡើយក្រុយ មុនជាទីនឹកបានដល់កថាភក មិនបាន ។
មួយទៀត តាថាទិក្ខុយ ដែលមិនជាអស្ចារ្យណាស់ណានេះ កថា-
ភក មិនដែលបានឮមកក្នុងកាលមុនឡើយ ក៏ភ្នំស្រួចដល់កថាភកថា

ឥធម្មំនេះកថាភកមិនស្គាល់ម្តងទៀត ដែលកថាភកបានក្រាស់
ជីវិតដោយសំបូរ (ធម៌នេះ) ព្រោះត្រូវសត្វដែលហេតុរាគៈ
ពេស្របស្តីកំ មិននិយមនឹកក្រាស់ជីវិតធម៌នេះបានឡើយ
ត្រូវសត្វដែលកំរង់ក្រកអរ ដោយរាគៈ ដែលនិយមនឹក គឺ
តំប្បាគ្របស្តីកំហើយ មុនជាទីនឹកឃើញធម៌ ដែលជា
សត្វដែលគ្រាន់ខ្ពង់ ជាធម៌ល្អិតឆ្មារ ត្រូវលម្អៀស សត្វ
ឃើញបានដោយកម្រនោះទេ

ហលកំកុំទំនិក្ខុយ កាលភកភក គឺចារណាយឃើញដោយនិយម្តីនេះ

ឧបសគ្គស្ស ធានាសំសុត្តេ សហម្បត្តិព្រហ្មសត

ស្សត្តកាយ ចិត្តំ ធម្មតិ ធម្មទេសនាយាតិ ។

(៦០) អថោ ភិក្ខុវេ ព្រហ្មនោ សហម្បត្តិស្ស
មម ធម្មសា ចោតាបរិវត្តមញ្ញយ ឯតទោហសិ
ឧស្សតិ វត កោ លោកោ វិឧស្សតិ វត កោ
លោកោ យត្រ ហិ ឆាម ឥយាធម្មស្ស អរហតោ
សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អរហន្តស្សត្តកាយ ចិត្តំ ធម្មតិ ចោ
ធម្មទេសនាយាតិ ។ អថោ ភិក្ខុវេ ព្រហ្មា ស-
ហម្បតិ សេយ្យជាមិ ឆាម តសវ បុរសោ សម្មត្ថាតំ
វ តាហំ មសារយ្យ មសាវតំ វ តាហំ សម្មត្ថោយ្យ
ឯវេរេ(?) ចោ ព្រហ្មលោកោ អន្តរហិតា មម បុរោ
ឆាតុរោហសិ ។ អថោ ភិក្ខុវេ ព្រហ្មា សហម្បតិ ឯ-
រាសំ ឧត្តរាសន្តំ កកិកា យេនាហំ តេជញ្ជលំធម្មណា-
យេត្វា មំ ឯតទោវេច ទេសេតុ មេ(?) កន្ត កកវ ធម្មំ
ទេសេតុ សុតតោ ធម្មំ សន្តិ សត្តា អប្បរាជត្ថជាតិកា

១ ១. ឯវេរេ ។ ២ ១. ម. ចេតិ ១ វិស្សតិ ។

ឧបសគ្គស្ស ធានាសំសុត្តេ កាព្រាចចង្កុលអាករនាសហម្បតិព្រហ្ម

ហើយ ចិត្តភិក្ខុវេចោរេធម្មិវាសចក្កិទ្ធិវាមកិច មិធម្មវេចោរេធម្មិវាសាម្ពុត
ធម្មវិជ្ជាយ ។

(៦០) ខ្នាសភិក្ខុវាតំឡាយ គ្រានោះ សហម្បតិព្រហ្ម(?) បាន
ដឹងខ្លាចវិវត្តកក្កដិចិត្ត បេសកថាឥតដោយចិត្ត (បេសក្ខន្ធ) ហើយទើប
កើតផ្សំចេះថា ៥ សក្កាលោកនឹងវិនាសហើយភីហ្ម ១ សក្កាលោកនឹង
វិនាសហើយភីហ្ម ព្រាហ្មព្រហ្មបុរិយបេសក្ខន្ធហាតក អរហន្តសម្មា-
សម្ពុទ្ធ បរិវត្តន៍ចោរេធម្មិវាសចក្កិទ្ធិវាមកិច មិធម្មវេចោរេធម្មិវាសាម្ពុត ធម្មិវា
សាម្ពុតធម្មវិជ្ជាយ ។ ខ្នាសភិក្ខុវាតំឡាយ គ្រានោះ សហម្បតិព្រហ្ម
ភិក្ខុវេចោរេធម្មិវាសចក្កិទ្ធិវាមកិច មិធម្មវេចោរេធម្មិវាសាម្ពុត មកប្រាកដក្នុងចិត្តនោះមុនកថាឥត ដូចជាបុរស
ដែលមានកម្លាំង លាចេញមកពីផលបត់ចូល ឬបត់ចូលមកពីផល
លាចេញ ។ ខ្នាសភិក្ខុវាតំឡាយ គ្រានោះឯង សហម្បតិព្រហ្ម ធ្វើ
សំរាប់ខ្លួនសន្តិភ័យស្មោះ ប្រណម្បអញ្ជាសំន្តោះមកកថាឥតកាល
នឹងឥតកថាឥតនេះថា ចរិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះហស្តព្រះភាគ
ច្រវីសម្ពុតធម៌ សូមព្រះសុគតច្រវីសម្ពុតធម៌ ព្រោះគួរសក្ខីដែលមាន
ចូល ភិក្ខុភិក្ខុវេចោរេធម្មិវាសចក្កិទ្ធិវាមកិច មិធម្មវេចោរេធម្មិវាសាម្ពុត

១ កាលព័ន្ធនៃសាសនាព្រះពុទ្ធអប្បិច ព្រហ្មនេះចាប់តាំងជាព្រះចៅ ១ អង្គឈ្មោះសហាតៈ
បានរៀបចំឡើងហើយទៅកើតជាព្រហ្មនាមព្យា ១ កញ្ញាជ្រុងដាច់ឧបសគ្គនក្ខន្ធ បានដោយហេតុ
សហម្បតិ ។ អន្តរាថា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបក្កសាគរ

អស្សុវន្តា ធម្មស្ស បរិហាយន្តំ កវិស្សន្តំ ធម្មស្ស
អញ្ញាតារោតិ ។ ននេវោច កំភូរេ ព្រហ្មា សហម្បតិ
នំ វត្ថាន(១) អដាបរំ ឯកនេវោច

ចាតុរហោសិ មកទេសុ ឬទ្ធ
ធម្មា អសុទ្ធា សមលេហិ ចិន្តិតោ
អបាធុរេតំ អមតស្ស ទ្វារំ
សុណន្តំ ធម្មំ វិមលេធាទុកុន្តំ
សេសេ យថា ចក្កតម្កុន្ធនិដ្ឋិតោ
យថាមិ មស្ស ជនំ សមន្តតោ
តថ្បមំ ធម្មមយំ សុខេន
ចាសាធមារុយ្យេ សមន្តចត្តិ
សោការកិល្បំ(២) ននេវោចតុសោកោ
អវេត្តស្ស ជាតិជរកិញ្ចតំ
ឧដ្ឋេហិ វិវិដិតសង្កាម

១ ឧ. ឧ. វគ្គ ។ ឧ. ឧ. វគ្គ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបក្កសាគរ

វិភមិទានស្តាប់ធម៌មុនជាតិសាបសូន្យបិទទាន ពួកសត្វដែលយល់ចម្លែង
ក៏គង់មានដែរ ។ ឆ្ងាល់ក្នុងចំណោម សហម្បតិព្រាហ្មណ៍នាពលពាក្យ
នេះ សុខគោលពាក្យនេះហើយ ក៏គោលពាក្យដទៃ អាចទៀតជា
ក៏មុនរឿងមក ធម៌ដែលពួកនេះ អ្នកច្រកចរដោយមន្ទិលបាន
តិចហើយ ជាធម៌មិនបរិសុទ្ធ ក៏កើតប្រាសដោយក្នុងដែន
មនោ សូមព្រះអង្គបើកទ្វារនៃព្រះនិព្វាននេះ ពួកសត្វប្រតិបត្តិ
ស្តាប់ធម៌ ដែលព្រះអង្គជាអ្នកប្រាសចាកមន្ទិល ទ្រង់ត្រាស់
ដឹងតាម (លំអានព្រះពុទ្ធកំតិបុគ្គល) ដូចជាបុរសឈរ
លើកំពូលភ្នំវិស្ស ក្រឡេកមើលឃើញប្រជុំដង ដោយ
ដុំវិញ្ញូន យ៉ាងណាទៀត បតិក្រព្រះអង្គអ្នកមានបញ្ញា
មានបញ្ញាចក្កុដិវិញ ព្រះអង្គជាអ្នកមានសេចក្តីសោកសៅរេ
ប្រាសហើយ ស្តេចឡើងកាន់ប្រាសាទដ៏ធំដែលមានទុបមា
យ៉ាងនោះ ក៏ចារណាមើលឆ្ងល់ប្រជុំដង អ្នកច្រឡំដោយ
សេចក្តីសោក ដែលជាតិដក់ពុទ្ធិគ្រូបសង្កត់ បតិក្រព្រះអង្គ
អ្នកមានព្យាយាម អ្នកឈ្នះនូវសង្រ្គាម ហើយជាទាយកនៃ

ឧបទ្វីបឈ្មោះ ពាសរាសីស្មុគ្រ លោក ជាលោក

សត្វរាមា អនុលា វិហារ លោក

នេសេតុ(១) កករ ធម្ម អញ្ញា ពារា កវិស្សន្តិក ។

[១០] អថទ្វាហំ(២) កិក្ខុវេ ព្រហ្មថា ច អជ្ឈេសងំ

វិជិត្វា សត្តេសុ ច កាវុញ្ញតំ បដិទ្ធ ទុទ្ធនត្ថុថា
លោកំ វេលោកេសី ។ អនុសំ ថា អហំ កំក្ខុវេ

កុម្មុធនត្ថុថា លោកំ វេលោកេសី ។ សត្តេ អប្បវេត្តិ
យហារជេត្តុ កិក្ខុវ្រ្ម័យេ មុនិវ្រ្ម័យេ ស្វា កាវេ ទ្វា កាវេ

សុវិញ្ញាបយេ ទុវិញ្ញាបយេ(៣) អប្បេតទ្ធ បរលោកេ
វជ្ជកយនស្សវិថោ វិហារន្ត ។ សេយ្យថាមិ ធាម

ឧប្បលំចិយំ វា បទុមិចិយំ វា មុណ្ឌវិកិចិយំ វា
បរេយ្យកាច្ចាចំ ឧប្បលាចំ វា បទុមាចំ វា មុណ្ឌវិកាចំ

វា ឧទេតេ ជាតាចំ ឧទេតេ សំវន្ត្យាចំ ឧទេតាទុត្តតាចំ

១ ១. នេសេតុ ។ ២ ២. អថហេ អហំ ។ ៣ ៣. ឧទ្ធករ កព្វ អនុត្តិ ពន្លឺ ថោត្ត-
ថា ទិស្សតិ ។

ឧបទ្វីប ពាសរាសីស្មុគ្រ ពារាស្រីស្រីសេសស្រីសេស

ពួកសត្វ អ្នកខំចំពាក់ចំណុលភិកាម សូមព្រះអង្គព្រាត

ច្រើន សូមស្តាប់ទៅក្នុងលោក សូមព្រះនាងព្រះភាគ

ច្រើនសម្តែងធម៌ ឬក៏ ពួកសត្វ អ្នកចម្រើននីតិក្រាស់ដឹង

ធម៌ ក៏គង់មានដែរ ។

[១១] ខាលភិក្ខុ វាជិទ្យាយ ត្រាវនាវ កថាភកដិនិច្ឆ័យស្តវសេន្តិ

តាវនាវេសសេចច្បាតិព្រហ្មជន កាស្រីយសេចក្តីកុណាចំពោះពួកសត្វ

ជន ទើបប្រមាថលើសត្វលោកដោយកុខ្ខចក្ក ។ ខាលភិក្ខុ វាជិទ្យាយ

តាវនាវេស កំពុងប្រមាថលើសត្វលោកដោយកុខ្ខចក្ក កំបាទឃើញ

ឲ្យពួកសត្វដែលមានចូលកិច្ចក្នុងភ្នែក (ខ្លះ) មានចូលច្រើនក្នុងភ្នែក (ខ្លះ)

មានកម្រិត្យក្រៅ (ខ្លះ) មានកម្រិត្យខ្លះ (ខ្លះ) មានភាគរលូ (ខ្លះ)

មានភាគរក្រក់ (ខ្លះ) ជាសត្វដែលកថាភកដិនិច្ឆ័យស្តវសេន្តិ

ដោយ (ខ្លះ) ឲ្យក្រាស់ដឹងបានដោយកម្រ (ខ្លះ) ជាអ្នកឃើញខ្លះភាស

និងភ័យក្នុងលោកនាងមុខ្លះ ។ ដូចជាផ្កាដែលជាភិក្ខុខ្លះ គឺ ព្រលឹកក្តី

ផ្កាឈូកក្រហមក្តី ផ្កាឈូកសក្តី ក្នុងភ្នែកព្រលឹកក្តី ក្នុងភ្នែកឈូកក្រហមក្តី

ក្នុងភ្នែកឈូកសក្តី ដុះក្នុងភ្នែក ចម្រើនឡើងក្នុងភ្នែក សូមឡើងភាវជក

សុត្តន្តបិដក ចម្លើយទី៣៧ ទូលបណ្ណសក្ក

អន្តោនិមុត្តោចាសិតានិ^(១) អប្បកក្កានិ ឧប្បលានិ វា
 បទុមានិ វា បុណ្យវិកានិ វា ឧទកេ ជាកានិ ឧទកេ
 សំវន្តានិ ឧទកេ ឧត្តកានិ សមោទកេ ឧត្តកានិ^(២) អប្ប-
 កក្កានិ ឧបលានិ វា បទុមានិ វា បុណ្យវិកានិ វា
 ឧទកេ ជាកានិ ឧទកេ សំវន្តានិ ឧទកេ^(៣) អន្តោន្ត
 តិជ្ជន្ត អនុប្បលិត្តានិ ឧទកេ ឧ វិហារេ ទោ អហំ
 វិហារេ កុទ្ធចក្កុនា លោកំ វេលោកេន្តោ អនុសំ
 សាត្ត អប្បវជកេ មហាវជកេ តិក្ខុជ្រៃយេ ឧទ្ទិជ្រៃយេ
 ស្វាគារេ ឆាគារេ សុវិញ្ញាបយេ ធុវិញ្ញាបយេ អប្ប-
 កកេ បរលោកវជ្ជកយេ ឧស្សារិចោ វិហារេ ។ អដ-
 ប្បាហំ តិក្ខុវេ ព្រហ្មានំ សហម្បតិ តាថាយ អដ្ឋកាសំ

អចារុកា តេ អមតស្ស ឆារា

យេ សោតវន្តោ មមុក្ខានុ សន្តិ

១ ១. ២ អន្តោនិមុត្តោចាសិតំ ។ ២ ១. សំវន្តានិ សមោទកេ បិដកំ ។ ៣ ១.
 ១១៣ ។

សុត្តន្តបិដក ចម្លើយទី៣៧ ទូលបណ្ណសក្ក

សិរេនាវត្ថុនិ វេលាវិភក្កនិ ចិត្តិមេនាវេន្យាយ មានផ្កាជលជាតិពួកខ្លះ
 គឺផ្កាព្រលិត្តិ ផ្កាឈូកក្រហមគឺ ផ្កាឈូកសក្កិ ដុះក្នុងទឹក ចម្រើនឡើង
 ក្នុងទឹក លូតឡើងតាមទឹក បើកនៅត្រឹមស្មើនឹងទឹក មានផ្កាជលជាតិ
 ពួកខ្លះ គឺផ្កាព្រលិត្តិ ផ្កាឈូកក្រហមគឺ ផ្កាឈូកសក្កិ ដុះក្នុងទឹក
 ចម្រើនឡើងក្នុងទឹក ដុះខ្ពស់ឡើងជាទឹក មិនដាច់ដោយទឹក មានឧបមា
 យ៉ាងណាមិញ ខ្លាចក្តីចង់ឡាយ កាលគង់គប្បីមើលមើលសក្ក-
 លោកដោយពុទ្ធចក្កុ ក៏បានឃើញនូវពួកសក្កដែលមានចូលិតចក្កនិក្ខក
 (ខ្លះ) មានចូលិតចក្កនិក្ខក (ខ្លះ) មានវត្ថុយត្រៀម (ខ្លះ) មាន
 វត្ថុយទង់ (ខ្លះ) មានអាការៈល្អ (ខ្លះ) មានអាការៈអាក្រក់ (ខ្លះ) ជា
 សក្កដែលគង់គប្បីត្រាស់ដឹងបានដោយនិយម (ខ្លះ) ឲ្យត្រាស់ដឹង
 បានដោយឥត (ខ្លះ) ជាអ្នកឃើញខ្លះជាសាមីភីយក្កនិលោកភាគមុខ
 ខ្លះ មានឧបមេយ្យដូច្នោះឯង ។ ខ្លាចក្តីចង់ឡាយ ត្រាងតាមគតិ
 បានកាលគង់សហម្បតិព្រាង ដោយនាថា ថា

ព្រានីចព្រានីចខ្លះជាទីនោះ គង់គប្បីយកដោយ ពួក

សក្កលោ មានសាគប្បសាខ ពួកសក្កនោះ ចូលរក្សា

ឧបត្ថម្ភ បាសវសីសុត្ត ធម្មទេសនាខ្លី
វិហឹសសញ្ញី បតុណ្ណំ ន កាសិ

ធម្មំ បណ្ឌិតំ មនុស្ស ព្រហ្មតិ ។

អដទោ ភិក្ខុវេ ព្រហ្មា សហម្បតិ កតាវកាសោ
ទោម្ពំ កតាវតា ធម្មទេសនាយាតិ មំ អភិវាទេត្តា
បទក្ខំណំ កត្វា កត្តោន្តរោយិ ។

(៦២) តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ ឯតទយោសិ កស្ស
នុ ទោ អហំ បមមំ ធម្មំ នេសេយ្យំ កោ សមំ
ធម្មំ ទិច្ចមេវ អាជានិស្សតិទិ ។ តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ
ឯតទយោសិ អយំ ទោ អាណ្ណោ កាណាមោ បណ្ឌិតោ
វិយត្តោ មេធាវី ជីយវត្ថំ អប្បវជិត្តជាតិកោ យទ្ធាហំ
អាណ្ណាស្ស កាណាមស្ស បមមំ ធម្មំ នេសេយ្យំ សោ
សមំ ធម្មំ ទិច្ចមេវ អាជានិស្សតិទិ ។ អដទោ មំ
ភិក្ខុវេ នេវតា ទុបសន្តមិត្វា ឯតទវោច សត្តា-
ហកាលកតោ កន្ត្តំ អាណ្ណោ កាណាមោតិ ។

ឧបត្ថម្ភ បាសវសីសុត្ត ការព្រង់រំនឹកព្រះធម្មទេសនា

សទ្ធាចុះ ខ្មាលព្រហ្ម គឺជាគត មានសេចក្តីសម្គាល់ ក្នុង
ការខំឲ្យលំបាកកាយ និងវាចា បានជាមិនសម្តែងធម៌ដ៏-

ឧត្តមដែលគឺជាគតស្ងាត់ហើយ ក្នុងពួកមនុស្សទាំងឡាយ ។

ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រាវនោះ សហម្បតិព្រហ្ម គឺជា ខ្លួនអញ
ជាមុន ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់រំលងព្រម និងសម្តែងដល់ហើយ
(លុះតែដូច្នេះហើយ) ក៏ដោយបង្ខំលាតជាគត ធ្វើប្រទក្សិណបាត់អំពី
ទីនោះទៅ ។

(៦២) ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាង
នេះថា កត្វាអញ គួរសម្តែងធម៌ដល់គុណជាមុនហ្ន៎ អ្នកណាមិនត្រាស់
ដឹងធម៌នេះ ជាប់ហើយបានហ្ន៎ ។ ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតនោះ
មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះទៀតថា កាឡារតាបសកាលាមគាត្រនោះ
ជាបណ្ឌិត ជាឧត្តមស្វាសវៃ មានប្រាជ្ញា មានទ្វល្លី គឺកតាទីក្ខុលស
តិចក្នុងត្រៃស្រាវជ្រកឃ្លាហើយ បើដូច្នោះ គួរតែជាគតសម្តែងធម៌ព្រាស
កាឡារតាបសកាលាមគាត្រ ជាមុនចុះ តាបសនោះ និងត្រាស់ដឹងធម៌
នេះជាប់ហើយបាន ។ ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រាវនោះ មានទៅកា
មួយអង្គ ចូលមកគេគឺជាគត ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន កាឡារតាបសកាលាមគាត្រ ធ្វើកាលកិរិយា វា វែងហើយ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ទូលបណ្ណាលកៈ

ញាណត្វ បទ មេ ធម្មស្សនំ ធុននាទិ សត្តាហកាល-
 កតោ អាឡារោ កាលាមោតិ ។ ភស្ស មឃ្លំ ភិក្ខុវេ
 ឯតនហោសិ មហាជាទិយោ ទោ អាឡារោ កាលាមា-
 សវេ ហិ សោ ឥមំ ធម្មំ សុណេយ្យ ចិប្បមេវ
 រាជាធម្មោតិ ។ ភស្ស មឃ្លំ ភិក្ខុវេ ឯតនហោសិ
 កាស្ស ទុ ទោ បឋមំ ធម្មំ នោសយ្យំ កោ ឥមំ ធម្មំ
 ចិប្បមេវ អាជាទិស្សតីតិ ។ ភស្ស មឃ្លំ ភិក្ខុវេ
 ឯតនហោសិ មយំ ទោ ឧទ្ទកោ រាមធុត្តោ បណ្ឌិតោ
 វិយត្តោ មេធាវី ធិយត្តំ អប្បវធម្មជាតិកោ យទ្ធា-
 ហំ ឧទ្ទកាស្ស រាមធុត្តស្ស បឋមំ ធម្មំ នោសយ្យំ
 សោ ឥមំ ធម្មំ ចិប្បមេវ អាជាទិស្សតីតិ ។ អថ-
 ទោ មំ ភិក្ខុវេ ទេវតា ឧបសង្កម្ភិតា ឯតនរោច(១)

អភិទោសកាលកតោ ពរុត្ត ឧទ្ទកោ រាមធុត្តាតិ ។

១. ខ. ម. ធម្មរោជំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទូលបណ្ណាលកៈ

ចំណែកខាងច្បាណទស្សនៈ របស់គាត់ក៏កើតឡើងថា អាឡារោភាចស-
 កាលាមតោត្រាជ្ជកាលកិរិយា វា ថ្ងៃហើយមែន ។ ម្នាលភិក្ខុពុទ្ធយាយ
 គាត់គភ៌នោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា អាឡារោភាចសកាលាម-
 តោត្រានេះ ជាច្បាស់មានសេចក្តីវិនាសធំ ព្រោះថាបើគាត់បានស្តាប់ធម៌
 នៅ សមជាគ្រាសំធិនមួយរំពេចបាន ។ ម្នាលភិក្ខុពុទ្ធយាយ គាត់គភ-
 ៈនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អាឡារោ ខឹងសម្បែងធម៌ផលអ្នកណា
 ជាមុនគេ អ្នកណា ខឹងគ្រាសំធិនធម៌នោះរាប់ហើសបានអះ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ពុទ្ធយាយ គាត់គភ៌នោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះទៀតថា ឧទ្ទកភា-
 ចសរាមមុត្រនេះឯង ជាបណ្ឌិត ជាអ្នកឆ្លាស់វៃ មានក្រាប្ប មានចូលរំភិច
 ភ្លឺភ្លែតស្រាប់យូរមកហើយ បើដូច្នោះគួរតែជាគភ សម្តែងធម៌ព្រាស
 ឧទ្ទកភាចសរាមមុត្រជាមុនចុះ ភាចសនោះ ខឹងគ្រាសំធិនធម៌នោះរាប់
 ហើសបាន ។ ម្នាលភិក្ខុពុទ្ធយាយ ត្រានោះ មានទៅកាន់អង្គមួយ ចូល
 មកគភ៌ជាគភ ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឧទ្ទក-
 ភាចសរាមមុត្រ ធ្វើកាលកិរិយា ក៏កើតលាភកំភស្តុលព្រាត្រហើយ ។

ឧបទ្ទវន្តស្ស ធម្មកាលស្ស ធម្មកាលស្ស

ញាណាញ មន មេ ឧស្សនំ ឧទទាមិ អភិធម្មសកា-
 លកាតា ឧទ្ទកោ កម្មបុត្តាតិ ។ កស្ស មយ្ហំ
 កិក្ខុវេ ឯកធម្មោសិ មហាជាតិយោ ទោ ឧទ្ទកោ
 កម្មបុត្តា សទេ ហិ សោ ឥមំ ធម្មំ សុណេយ្យ
 ចិប្បមេវ អាជានេយ្យតិ ។ កស្ស មយ្ហំ កិក្ខុវេ ឯក-
 ធម្មោសិ កស្ស ធុ ទោ អហំ បថមំ ធម្មំ នេ-
 សេយ្យំ កោ ឥមំ ធម្មំ ចិប្បមេវ អាជានេយ្យតិ ។
 កស្ស មយ្ហំ កិក្ខុវេ ឯកធម្មោសិ កហុតា ទោ មេ
 បញ្ចក្កិយា កិក្ខុ យេ មំ បធានបយាតតំ ឧបជ្ជ-
 ហិសុ យទ្ធាហំ បញ្ចក្កិយាធំ កិក្ខុធំ បថមំ ធម្មំ
 នេសេយ្យន្តំ ។ កស្ស មយ្ហំ កិក្ខុវេ ឯកធម្មោសិ
 កហំ ធុ ទោ ឯកធម្មំ បញ្ចក្កិយា កិក្ខុ វិហារន្តិ ។
 អន្តរំ ទោ កិក្ខុវេ ធិន្ទ ចក្កុយា វិស្សន្ទ អ-
 តិក្កន្តមាទុសកោធម បញ្ចក្កិយេ កិក្ខុ តាកាលាសិយំ
 វិហារន្ត ឥសិបតទេ មិគទាយេ ។ អដទ្ធាហំ កិក្ខុវេ
 ឧបុរេហយំ យជាតិវន្តំ វិហារិទ្ធា យេន តាកាលាសិ
 តេន ចារិតំ បញ្ញាមី ។

ឧបទ្ទវន្ត សាសនស្ស កាប្បន៍កិច្ចពិចារណា

ឯញាណាស្សន្តរបស់ជាតិ ក៏តែត្រូវបាន ឧទ្ទកោបសកម្មបុត្រ ធ្វើ
 ការបង្កើតវិធានការតាមស្មារតីប្រាសាទ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ពុំដឹងឡើយ គឺជាគតនោះ មានសេចក្តីត្រូវយ៉ាងនេះ ឧទ្ទកោបសកម-
 បុត្រនេះ ជាបុគ្គលមានសេចក្តីវិចារណា ព្រោះជាបីគាត់បានស្តាប់ធម៌នេះ
 សម្រាប់ស្រាវជ្រាវយ៉ាងណា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុពុំដឹងឡើយ គឺជាគតនោះ
 មានសេចក្តីត្រូវយ៉ាងនេះ គាត់អញ្ជើញសម្តែងធម៌ ប្រាសាទកាល
 ជាមុនហ្ន៎ អ្នកណាដែលស្រាវជ្រាវធម៌នេះ ឯសម្តែងធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ពុំដឹងឡើយ គឺជាគតនោះ មានសេចក្តីត្រូវយ៉ាងនេះ ព្រោះបញ្ចក្កិយ-
 ភិក្ខុពុំដឹងឡើយ មានឧបការៈច្រើនដល់គតនោះ ព្រោះបានប្រើគតនោះ
 ដែលតែងតែបញ្ចក្កិយភិក្ខុនៅកាន់ព្យាយាម ដើម្បីឆ្លោះ ឬគតនោះសម្តែងធម៌
 ប្រាសាទបញ្ចក្កិយភិក្ខុជាមុន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុពុំដឹងឡើយ គឺជាគតនោះ មាន
 សេចក្តីត្រូវយ៉ាងនេះ ឥឡូវនេះ បញ្ចក្កិយភិក្ខុពុំដឹងឡើយនៅឯណា
 ហ្ន៎ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុពុំដឹងឡើយ គឺជាគតនោះ បានឃើញអ្នកបញ្ចក្កិយភិក្ខុនៅ
 ក្នុងវិសិទ្ធកម្មនាយវិទ្យា ទៀបត្រង់ភាគណសិ ហើយទិញចក្ខុវិស័យសុទ្ធ
 ស្អាត ក្នុងវិសិទ្ធកម្មរបស់បុគ្គលស្រាវជ្រាវ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុពុំដឹងឡើយ ត្រា-
 នោះឯង គតនោះ សម្រេចវិសិទ្ធកម្មឧបុរេហយេន តាមសម្មាសម្ពុទ្ធ
 ដល់អនុស្សយន្ត ហើយទៀបត្រង់ភាគណសិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូ ទូលចន្ទសាគរ

[៦៣] អនុសា ទោ មំ ភិក្ខុវេ ឧបកោ អាជីវកោ
 អន្តក ច កយំ អន្តក ច កោនី អន្តាធមត្ថប្បដិបទ្ធំ
 និស្វាទ មំ ឯតនកេន វិប្បសន្នាទំ ទោ តេ អាវុសោ
 កុត្តិយាទំ ចវិសុទ្ធោ ជវិវណ្ណោ ចវិយោនាគោ កំសំ ភ្នំ
 អាវុសោ ឧទ្ទិស្ស បព្វជិតោ កោ កំ វេត សន្តា កស្ស
 កំ តំ ធម្មំ ភោទសីតំ ។ ឯវំ វុត្តោ អហំ ភិក្ខុវេ ឧបកំ
 អាជីវកំ កាថាយ អជ្ឈកាសី

សព្វាភិក្ខុ សព្វវិទូហមស្មី

សទ្ធម្ម ធម្មសុ អន្ធមលំត្តោ

សព្វក្ខយោ កល្យាណយេ វិមុត្តោ

សយំ អភិញ្ញាយ កម្មន្តិសេយ្យំ

ន មេ អាចរិយោ អត្ថំ សនិសោ មេ ច វិជ្ជតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទូលចន្ទសាគរ

[៦៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានការដឹកខ្នាត់ឈ្នួលឧបកៈ បាន
 ឃើញគេកក់ក្តៅដើរទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ ភ្នំចាត្រូវគេយាប្រទេស និង
 យន្តាន់ខ្មោចព្រឹក្ស លុះឃើញហើយ ក៏និយាយនឹងគេថា កាយ៉ាងនេះ
 ម្នាលអាវុសោ កុត្តិយទាំងឡាយ របស់អ្នកជ្រក់ណាស់ ជវិវណ្ណ គឺ
 ចវិសុទ្ធផ្លូវដ៏ ម្នាលអាវុសោ អ្នកបួសចំពោះត្រៃណា អ្នកណាជាត្រៃ
 របស់អ្នក អ្នកពេញចិត្តនឹងធម៌នោះរបស់ត្រៃណា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលបើឧបកាដឹក ស្រយ៉ាងនេះហើយ គេកក់ក្តៅឆ្ងាយកម្រោយពាក្យ
 ជាតាម ទៅកេឌចកាដឹកថា

គេកក់ក្តៅអ្នកគ្រូសង្ឃនឹងខ្ញុំកក់ក្តៅចម្បងអស់ ក្រាស់ដីន

ខ្ញុំកក់ក្តៅចម្បងអស់ មិនប្រឡាក់ដោយកិលេសក្នុងគេ

ក្នុងចម្បងអស់ បានលាងលាង ខ្ញុំកក់ក្តៅចម្បងអស់

ហើយ មានចិត្តផុតស្រឡះ ព្រោះអស់ទៅនៃកល្យាណហើយ

ដឹងច្បាស់ខ្ញុំកក់ក្តៅចម្បង ដោយខ្លួនឯង ចាំបាច់ចំពោះត្រៃ

ណា គេកក់ក្តៅមានការព្រួយ មិនមានបុគ្គលស្ម័គ្រ

បេឡីស្ស បាសាស៊ីស្ស ឧបាសាស្ស ឧបាសាស្ស
 សនេតស្ស លោកស្ស ឧត្ត មេ បដិបុត្តលោ
 អហញ្ញិ អហារ លោក អហំ សត្វា អនុត្តលោ
 ឯកោម្ហិ សម្មាសម្ពុទ្ធា សីតិភូតោស្មិ ឯត្ថាតា
 ឧប្បចក្កំ បរិវត្តតំ គម្មាមិ កាសិឯ បុរំ
 អទ្ធកុតស្មិ លោកស្មិ អហញ្ញិ អមតទុក្ខកំល្លំ ។
 យថា ទោ ភំ ភាវុសោ បដិជាតោតិ អហសិ

អនន្តជំនោតិ ។

មាធិសា វេ និទា ហោត្ថំ

យេ បត្តា កសាវកុយំ

ជិទា មេ នាបកា ធម្មា

កស្មាហំ ឧបកា ជិទោតិ ។

បេឡីស្ស បាសាស៊ីស្ស ឧបាសាស្ស ឧបាសាស្ស
 ភថាភេ ក្នុងលោកនេះ ព្រមទាំងទៅលោក ក៏មិនខាន
 ចុកលាប្រៀបផ្ទឹមខ្លះនឹងភថាភេឡើយ ព្រោះថា ភថាភេ
 ជាអារម្មណ៍លោក ជាសាស្ត្រាស្ត្រស្រុក ជាអ្នកស្រាវជ្រាវ
 ដោយប្រពៃចំពោះខ្លួនឯង ភថាភេមានលក្ខណ៍ក្រដាត់ មាន
 ភ្លើងកំលើសលេចចំពោះ អច្ចុរតភថាភេ ទៅកាន់ក្រុងនៃភូមិ
 ជនអ្នកកាសិ ដើម្បីនឹងសម្រួលឧបក្ក (ដោយបំណងថា)
 ភថាភេ នឹងខ្វះស្រូវជ័យនៃអមតខ្លួន ចំពោះសត្វលោក
 ដែលនឹងគឺ គឺ អវិជ្ជាកំល្លិតក្របស្លាត់ ។

ឧបកាជីគឺថា ម្ចាស់អាសា អ្នកផ្គូផ្គង យ៉ាងណា អ្នក
 ភូ(ដើម្បីបានទូរាឃ្លោះ) ថា អនន្តជិទៈ (យ៉ាងនោះឯង) ។ ភថាភេ
 គឺជាសត្វជាដូច្នេះទៀត ថា

ននតំឡាយណា បានរស់នៅធម៌ សម្រាប់ភ្នំកាសិវិញ
 អស់ទៅ ននតំឡាយនោះ ឈ្មោះថា ជិទៈ (អ្នកឈ្នះ
 កិលេស) ព្រមផ្អែមចំពោះភថាភេដែរ ភថាភេ បានឈ្នះ
 បានធម៌នាំឡាយហើយ ម្ចាស់ឧបកៈ ព្រោះហេតុនោះ
 ទើបភថាភេ បានឈ្នះថា ជិទៈ ។

ឯវុំ ពុទ្ធកិក្ខុវេ សោ ឧបសោ ហវេយ្យពុសោតិ^(១)

វត្តា សីសំ ឧត្តមេត្តា ឧត្តន្តំ កហេត្វា បញ្ញាមិ ។

[៦៤] អថទ្វាហំ កិក្ខុវេ អនុបុត្រេចំ ពារិកត្តា

ហេតោ យេន ពាកណាសី យេន ឥសិបភនំ

មិកតាយោ យេន បញ្ចវត្តិយា កិក្ខុ តេនុបស្ព័ន្ធមិ ។

អនុសាសុំ ទោ មំ កិក្ខុវេ បញ្ចវត្តិយា កិក្ខុ

ទូរោវា វេកច្ពន្តំ ធិស្វាន អញ្ញមញ្ញំ សណ្ឋាបេសុំ

អយំ ទោ^(២) អាវុសោ សឧលោ តោតោ

វេកច្ពន្តិ ពាហុល្លិកោ បដាធវិក្កន្តោ អាវុត្តោ

ពហុល្លាយ សោ ទេវ អភិវនេតទោ ន បទុន្តាតាវា

នាស្ស បត្តចិវំ បដិក្កហេតត្វំ អចិច ទោ វាសនំ

វេចេតត្វំ សទេ វាកក្ខន្ធិស្សនំ ចិសំធិស្សនីតិ ។ យថា

យថា ទោ អហំ កិក្ខុវេ ឧបស្ព័ន្ធមិ^(៣) តថា

តថា បញ្ចវត្តិយា កិក្ខុ នាសត្តិសុ សកាយ

កាតិកាយ សណ្ឋាតុំ អច្យេកាទេ មំ បទុន្តា

• ១. ពុះយ្យពុសោតិ ទិស្សនិ ។ ២. វេកធិឧទិស្សនិ ។ ៣. ឧបស្ព័ន្ធមិ ។

ម្នាលភិក្ខុ ពុទ្ធកិក្ខុវេ សោ ឧបសោ ហវេយ្យពុសោតិ^(១)

វត្តា សីសំ ឧត្តមេត្តា ឧត្តន្តំ កហេត្វា បញ្ញាមិ ។

[៦៤] អថទ្វាហំ កិក្ខុវេ អនុបុត្រេចំ ពារិកត្តា

ហេតោ យេន ពាកណាសី យេន ឥសិបភនំ

មិកតាយោ យេន បញ្ចវត្តិយា កិក្ខុ តេនុបស្ព័ន្ធមិ ។

អនុសាសុំ ទោ មំ កិក្ខុវេ បញ្ចវត្តិយា កិក្ខុ

ទូរោវា វេកច្ពន្តំ ធិស្វាន អញ្ញមញ្ញំ សណ្ឋាបេសុំ

អយំ ទោ^(២) អាវុសោ សឧលោ តោតោ

វេកច្ពន្តិ ពាហុល្លិកោ បដាធវិក្កន្តោ អាវុត្តោ

ពហុល្លាយ សោ ទេវ អភិវនេតទោ ន បទុន្តាតាវា

នាស្ស បត្តចិវំ បដិក្កហេតត្វំ អចិច ទោ វាសនំ

វេចេតត្វំ សទេ វាកក្ខន្ធិស្សនំ ចិសំធិស្សនីតិ ។ យថា

យថា ទោ អហំ កិក្ខុវេ ឧបស្ព័ន្ធមិ^(៣) តថា

តថា បញ្ចវត្តិយា កិក្ខុ នាសត្តិសុ សកាយ

កាតិកាយ សណ្ឋាតុំ អច្យេកាទេ មំ បទុន្តា

• ១. ពុះយ្យពុសោតិ ទិស្សនិ ។ ២. វេកធិឧទិស្សនិ ។ ៣. ឧបស្ព័ន្ធមិ ។

ឧបស្សន្ទ ពាលសិស្សេ ចក្ខុវិស្វន្ទនេសត

មត្តជំរំ មង្គលោសុំ អម្បេកេត្វ កាសងំ មញ្ញោមេសុំ
 អម្បេកេត្វ ចានោនតំ ឧបដ្ឋមេសុំ អមិច ខេ មំ
 ឆានេន ម អាវុសោភិទេន ម សមុត្តាទវន្តំ ។ (១) អមំ
 កិក្ខុវេ មញ្ញវត្តិយេ កិក្ខុ ឯតនេវាចំ មា កិក្ខុវេ
 គថាគតំ ឆានេន ម អាវុសោភិទេន ម សមុត្តា-
 ទវន្តំ អមំ កិក្ខុវេ គថាគតោ សម្មាសម្ពុត្វា
 ឧទហថ កិក្ខុវេ សោតំ អមតមជិតតំ អហម-
 ទុសាសាមិ អមំ ធម្មំ នេសមិ យថាទុសិដ្ឋំ
 មង្គលោសា(២) ម ចំស្សេវ យស្សត្តាយ កុល-
 បុត្តោ សម្មនេវ អតារស្មា អនតារិយំ ចព្វជន្តិ
 តនទុត្តំ ព្រហ្មទរិយមវាយោសាចំ ពិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ
 អកិញ្ញា សន្តិកត្វា ឧបសម្បជ្ជំ វិហរិស្សជាតិ ។
 ឯវំ វុត្តេ កិក្ខុវេ មញ្ញវត្តិយោ កិក្ខុ មំ ឯតនេវាចំ

១ ខ. ម. ឧបស្សន្ទ ម វុត្តេ វិស្វន្ទ ។ ២ ខ. ខ. គថាធម្មិច្ឆតោ ។

ឧបស្សន្ទ ពាលសិស្សេ ច្រងំសត្វនិវេសន្ទវិស្វន្ទ

ហើយឧបស្សន្ទគ្រូជីវ ឧប្រាសកាសនៈ ឬក៏ឧបស្សន្ទប្រាសកាសនៈ
 ចុំត្រូវហៅគថាគតំឈ្មោះនេះ ដោយពាក្យថា កាវុសោភៈ ។ ម្ចាស់កិក្ខុ
 ទាំងឡាយ គថាគត បានពាលពាក្យនេះទីពឹងពួកមញ្ញវត្តិយកិក្ខុថា ម្ចាស់
 កិក្ខុទាំងឡាយ គួរទាំងឡាយកុំហៅគថាគតំឈ្មោះ ទាំងកុំហៅកាវុសា
 ឡើយ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ គថាគត បានជាអហមុសាសាមុខហើយ
 ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ គួរទាំងឡាយ ចូលច្រងំសាតប្រសាទចុះ គថាគត
 ទីនេះប្រៀបប្រដៅដូរអមតធម៌ ដែលគថាគតគ្រាសមីទីហើយ គថាគតទីនេះ
 សម្បជ្ជនិវេ គិតុលចុក្រទាំងឡាយដែលចេញចាកផ្ទះ ចូលរៅកាន់ផ្ទះ
 ដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ផលអនុត្តរធម៌ណា គួរទាំងឡាយ កាល
 បើបានប្រតិបត្តិត្វាភាពពាក្យប្រដៅ របស់គថាគតហើយ កុំយូរឡើយ មុន
 ជាងនឹងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាខ្ពង់ខ្ពស់បច្ចុប្បន្ននេះ ចំពោះ
 អនុត្តរធម៌នោះ ជាទីដឹងដឹងនៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈ សម្រេចសម្រាន្តនោះដោយ
 វិយាបថទាំង ៦ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើគថាគតបានពាល
 យ៉ាងនេះហើយ គួរមញ្ញវត្តិយកិក្ខុបាននិយាយទីនេះគថាគត យ៉ាងនេះថា

កាយមិ ខេ ភំ អាវុសោ តោតម វរិយាយ តាយ
 បដិបទាយ តាយ ធុត្តាភារិកាយ ធាជ្ឈកមា ធុត្តិ-
 មនុស្សធម្មា អលមរិយញ្ញាណទស្សនវិសេសំ ភិ បទ
 ភំ ឯតរហំ ពាហុល្លិកោ បទាទវត្តន្តោ អាវុត្តា ពា-
 ហុល្លាយ អធិតមិសង្កសំ ធុត្តិមនុស្សធម្មា អលមរិយ-
 ញ្ញាណទស្សនវិសេសន្តិ ។ ឯវុត្តោ អហំ ភិក្ខុវេ មត្ត-
 វត្តិយេ ភិក្ខុ ឯតនលោចំ ន ភិក្ខុវេ តថាគតោ ពាហុល្លិ-
 កោ ន បទាទវត្តន្តោ ន អាវុត្តោ ពាហុល្លាយ អហំ
 ភិក្ខុវេ តថាគតោ សម្មាសម្ពុទ្ធា ទិណបថ ភិក្ខុវេ សោតំ
 អបេនមជេតតំ ឧបាធិត្ថសាសាមិ អហំ នម្មំ នេសេមិ

ខាល ភាវុសោភាតម សូម្បីដោយសេចក្តីព្យាយាមនោះ ដោយសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិការ ដោយខុត្តកិរិយា (ដែលបានធ្វើរួចហើយ) នោះ ម្តេច
 គង់លោកមិនបានត្រាស់ដឹង នូវគុណវិសេស គឺញាណទស្សនៈ ដ៏អាច
 ធ្វើខ្លួនឱ្យជាអរិយៈ ក្រែលែងជាធម៌មនុស្សទេ ចំណង់បំផុតនូវនោះ លោក
 ប្រតិបត្តិដើម្បីល្អាតច្រើន ឃ្លាតឆាកព្យាយាមហើយ លែងត្រឡប់មក
 ដើម្បីល្អាតច្រើនហើយ មិនត្រាស់ដឹងនូវគុណវិសេស គឺញាណទស្សនៈ
 អាចធ្វើខ្លួនឱ្យជាអរិយៈ ក្រែលែងជាធម៌មនុស្សទេ ដូចម្តេចបាន ។
 ខាលភិក្ខុ ចាំឱ្យឃើញ លុះត្បិតបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ ឱ្យយាយ៉ាងនេះហើយ ទើប
 គេជាគត គោលនឹងត្បិតបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ យ៉ាងនេះថា ខាលភិក្ខុ ចាំឱ្យឃើញ
 គេជាគត មិនមែនប្រតិបត្តិដើម្បីល្អាតច្រើនទេ មិនឃ្លាតឆាកព្យាយាមទេ
 មិនលែងត្រឡប់មកដើម្បីល្អាតច្រើនដូច្នោះទេ ខាលភិក្ខុ ចាំឱ្យឃើញ គេជា-
 គត បានហ្នឹងគេអាចខ្ពស់ម្នាស់ម្តងហើយ ខាលភិក្ខុ ចាំឱ្យឃើញ គេជាគត-
 ខ្យាយ ចូរច្រកសាកប្រសាទចុះ គេជាគតនឹងប្រៀនប្រដៅនូវព្រះវិញ្ញាណ
 ដែលគេជាគតត្រាស់ដឹងហើយ គេជាគតនឹងសម្តែងអំពី កិត្តិយសបុត្រចាំឱ្យ

យថា ឧសិដ្ឋំ បដិបទ្ធិមាថា ១ ចិរស្ស្រ យស្សត្ថា-
 យ កុលបុត្តា សម្មនេវ អតារស្មា អនតារិយំ បទ្ធិដ្ឋិត្តិ
 កធនុត្តរំ ព្រហ្មជរិយមរិយោសានំ និដ្ឋេវ នប្មេ សយំ
 អភិក្ខា សច្ចិកថា ឧបសម្បជ្ជ វិហរិស្សជាតិ ។ ឧតិ-
 យម្បិ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចវគ្គិយា ភិក្ខុ មំ ឯតនេវាចំ កា-
 យមិ ទោ ភ្នំ អាវុសា តោតម វិយាយ តាយ បដិប-
 ធាយ តាយ ឧត្តរតារិកាយ ចាជ្ឈតមា ឧត្តរិមឧស្ស-
 ធម្មា អលមរិយញ្ញាណធស្សនវិសេសំ កី បទ ភ្នំ ឯ-
 ករហិ តាហុល្លិកោ បធានវគ្គត្ថា អាវុត្តោ តហុល្លាយ
 អនិកមិស្សសិ ឧត្តរិមឧស្សធម្មា អលមរិយញ្ញាណ-
 ធស្សនវិសេសន្តិ ។ ឧតិយម្បិ ទោ អមំ ភិក្ខុវេ
 បញ្ចវគ្គិយេ ភិក្ខុ ឯតនេវាចំ ១ ភិក្ខុវេ តថាគតោ

ឡាយ ចេញចាកផ្ទះហើយចូលទៅកាន់ផ្ទះស ដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោ-
 ជនដល់អនុក្ករធម៌ណា គួរចាំឱ្យយ កាលបើបានប្រតិបត្តិ ក្នុងរាល់
 កាលប្រយោជន៍ក៏ដោយ កុំយូរឡើយ មុនជាងនឹងធ្វើឱ្យដាក់ចូល
 ដោយប្រាថ្នាខ្លួននិងក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ចំពោះអនុក្ករធម៌នោះ ជាចំណុច
 មក្តីព្រហ្មជរិយៈ សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយអវិយាបថចាំ ៤ ។ ខ្លាច
 ភិក្ខុចាំឱ្យយ ពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុនៅតែមិនយាយនឹងតថាគត ដាក់ប្រព័រ
 ផងទៀតយ៉ាងនេះថា ខ្លាចអាវុសាតោតម សូម្បីដោយសេចក្តីព្យា-
 យាមនោះ ដោយបដិបទ្ធានោះ ដោយឧត្តរតារិយានោះ អ្នកនឹងលោក
 មិនបានគ្រាន់ដឹង ឱ្យគុណវិសេស គឺញាណឧស្សនៈ កាចេធ្វើខ្លួនឱ្យដា-
 អើយៈ ដ៏ក្រៃលែងជាងមុស្សនេមិ ចំណង់បើឱ្យនេះ លោកប្រកិ-
 បត្តិដើម្បីល្អកម្រិតនោះហើយ ឃ្លាតចាកគ្រូយាហើយ វិលត្រឡប់មក
 ដើម្បីល្អកម្រិតនោះហើយ នឹងបានគ្រាន់ដឹងគុណវិសេសគឺញាណឧស្សនៈ
 កាចេធ្វើខ្លួនឱ្យដាអើយៈ ដ៏ក្រៃលែងជាងមុស្សនេមិ ដូចម្តេចបាន ។
 ខ្លាចភិក្ខុចាំឱ្យយ តថាគតបានកាលនឹងឃ្លាតចាកគ្រូយភិក្ខុ ដាក់ប្រព័រ
 ដ៏រាងទៀតយ៉ាងនេះថា ខ្លាចភិក្ខុចាំឱ្យយ ក៏ដាក់បដិបទ្ធប្រតិបត្តិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទូលបណ្ណសភា

ពាហុល្លិកោ ។ មេ ។ ឧបសម្ព័ន្ធវិហារិស្សនាតិ វា ។

ភិក្ខុយម្យំ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចវត្តិយា ភិក្ខុ មំ ឯតនេវេតំ

តាយមំ ទោ ភំ ភាវុសោ ភោគម វិហាយ

តាយ បដិបទាយ តាយ ទុក្ខនកាវិកាយ ជាដ្ឋកមា

ទុក្ខំ មទុស្សនម្មា អលបរិយញ្ញណនស្សនវិសេសំ

ភិ មន ភំ ឯតវា ពាហុល្លិកោ បដានិទ្កត្តោ ភាវត្តោ

ពាហុល្លាយ អនិគមិស្សសំ ទុក្ខំ មទុស្សនម្មា

អលបរិយញ្ញណនស្សនវិសេសន្តំ ។ ឯវ វុត្តេ អហំ

ភិក្ខុវេ បញ្ចវត្តិយេ ភិក្ខុ ឯតនេវេតំ អភិជាតាថ មេ

ទោ តុត្ថេ ភិក្ខុវេ វេតា បុព្វ ឯវរូបំ កាសិកមេតន្តិ ។

នោ ហេតំ កន្ថេ ។ ន ភិក្ខុវេ តថាគតោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទូលបណ្ណសភា

ដើម្បីលោកច្រើនៗ ។ មេ ។ នឹងសម្រេចសម្រាន្តទៅ ដោយវិហារ

បដិបទ ៤ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុពុំចង់ឡើយ ពួកបញ្ចវត្តិយភិក្ខុ បាននិយាយនឹង

ភព៌ភគ ជាគម្រប់មីថងៀត យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភាវុសោ ភោគម

សូម្បីដោយព្យាយាមនោះ ដោយបដិបទនោះ ដោយទុក្ខវិហារនោះ

ម្តេចរលាកមិនបានគ្រប់ដឹងនូវតុណ្ហវិសេស និញ្ញាណទស្សនៈ ពេញធ្វើ

ខ្លួនឱ្យជាអវិយៈដ៏ក្រៃលែងជាងមនុស្សធម៌ ចំណង់ចិត្តឱ្យរលាក លោក

ប្រតិបត្តិដើម្បីលោកច្រើនហើយ ឃ្លាតចាកព្យាយាមហើយ ក្រែងឱ្យបំ

បែកដើម្បីលោកច្រើនហើយ នឹងបានគ្រប់ដឹងនូវតុណ្ហវិសេសនិញ្ញាណ

ទស្សនៈភាពធ្វើខ្លួនឱ្យជាអវិយៈដ៏ក្រៃលែងជាងមនុស្សធម៌ ដូចម្តេចបាន ។

ម្ចាស់ភិក្ខុពុំចង់ឡើយ កាលបើពួកបញ្ចវត្តិយភិក្ខុ និយាយយ៉ាងនេះហើយ

ភព៌ភគបានដោយនឹងពួកបញ្ចវត្តិយភិក្ខុយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុពុំចង់ឡើយ

អ្នកពុំចង់ឡើយចាប់ព្រឹត្តិយាននៅដែលភព៌ភគនិយាយយ៉ាងនេះ ក្នុងកាល

មុន អំពីកាលឥឡូវនេះដែរឬទេ ។ ពួកបញ្ចវត្តិយភិក្ខុ តបថា បត់ត្រ

ព្រះឥន្ទ្រីយ៍ចម្រើន ពួកខ្ញុំព្រះឥន្ទ្រីយ៍និម្មាប័ព្វធាតុច្រើនៗ ។ ភព៌ភគនិយាយ

ថែមទៀតថា ម្ចាស់ភិក្ខុពុំចង់ឡើយ ភព៌ភគមិនមែនជាអ្នកលោកច្រើនៗ

ឧបស្សន្ទ បាលកសិស្ស ក្បាច់ដ៏យន្តការសា

កាហ្មឺកោ ១ បណ្ណវិញ្ញា ១ ភាវត្តា
 កាហ្មឺកោ អរហំ កំគូវេ ភយាគតា សម្មាសម្ពុទ្ធោ
 ឧបាស កំគូវេ សោតំ អមគមនីតតំ អបាមទុសា-
 សាមិ អហំ ធម្មំ ទេសេមិ យថាទុសិដ្ឋំ បដិបដ្ឋមាថា
 ធម៌រស្សេ យស្សត្វាយ កុលមុត្តា សម្មនេ អតារស្ថា
 រាជតវិយំ បទ្ធជន្តំ វទទុក្ខំ ព្រហ្មចរិយមវាយោសាធំ
 ធិដ្ឋេវ ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា សង្ខតត្វា ឧបសម្ពុជ្ឈ
 វិហរិស្សដាតំ ។ អសត្ថិ ទោ អហំ កំគូវេ បញ្ចវត្តិយេ
 កំគូ សញ្ញាមេតុំ ។ ធ្វេចិ សុដំ កំគូវេ កំគូ ឧវធាមិ
 តយោ កំគូ បិណ្ឌាយ ចរន្តិ យំ តយោ កំគូ បិណ្ឌា-
 យេ ចរិត្វា អាហារន្តិ តេជ ទុក្ខត្វា យាបេម ។
 តយោបិ សុដំ កំគូវេ កំគូ ឧវធាមិ ធ្វេចិ កំគូ

ឧបស្សន្ទ បាលកសិស្ស ក្បាច់ដ៏សង្ខេបនៃសិល្បៈដ៏យក្ស

មិនយូរពាក្យយោមទេ មិនវិលត្រឡប់មកដើម្បីរក្សាគ្រូនាទេ ខ្លា
 ភិត្តចំនុចៗ ភយាគតាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ខ្លាភិត្តចំនុចៗ អត
 ចំនុចៗច្បាច្រៀតសាគប្រសាទចុះ ភយាគតាភិត្តប្រាជ្ញា ខ្លាប្រា
 ជ្ញា ដែលភយាគតាប្រាសដ៏ដ៏ហើយ អង្សាភយាគតាភិត្តសម្ពុទ្ធិ
 ក៏កុលបុត្រភិត្តច្បាច្រៀតចាកផ្ទះ ហើយចូលមកកាន់ផ្ទះសាងយប្រពៃ
 ដើម្បីប្រយោជន៍ ផលអនុត្តរធម៌ណា កាលបើអ្នកភិត្តច្បាច្រៀត
 គ្មានការប្រយោជន៍របស់ភយាគតាហើយ កុំយូរឡើយបុគ្គលនឹងធ្វើឲ្យពាក់
 ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាឧបសម្ពុជ្ឈនាទេ ចំពោះអនុត្តរធម៌នោះ ជាទី
 បំផុតនៃមគ្គព្រាហ្មណ៍ ភិត្តសម្រេចសម្រាន្តនូវដោយវិយាបថ ២ ។
 ខ្លាភិត្តចំនុចៗ ភយាគតាភិត្តចំនុចៗមានច្បាច្រៀតភិត្ត យល់
 ច្បាស់នាទេ ។ ខ្លាភិត្តចំនុចៗ ភយាគតាភិត្តចំនុចៗ ប្រ ភិត្ត ព
 ប្រត្រាច់វេលាបាត ឯភិត្ត ព ប្រ ដែលត្រាច់វេលាបាត តា
 យកចង្អុលចំណុចណាមក យើងចាំ ៦ ភាគ ចិត្តមជ្ឈិកដោយសារ
 ចង្អុលចំណុចនោះ ។ ភយាគតាភិត្តចំនុចៗ ប្រ ឯភិត្ត ៦ ប្រ ក៏

បិស្មាយ ជន្មំ យំ ទ្វេមិ ភិក្ខុ បិស្មាយ ជន្មំ
 អាយាត្តិ តេន ធម្មត្ថា យាបេម ។ អជំនោ ភិក្ខុវេ
 មញ្ជវក្ខិយា ភិក្ខុ មយា ឯវំ ទំរង័យមាតា ឯវំ អនុសា-
 សិយមាតា អត្តនា ជាតិជន្មា សមាតា ជាតិជន្មេ អា-
 ជីវំ វិជិត្វា អជានំ អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ ចិត្វានំ បរិយេ-
 សមាតា អជានំ អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ ចិត្វានំ អជ្ឈក-
 មំសុ អត្តនា ជនជន្មា សមាតា ជនជន្មេ អាជីវំ
 វិជិត្វា អជំ អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ ចិត្វានំ បរិយេសមាតា
 អជំ អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ ចិត្វានំ អជ្ឈកមំសុ អត្តនា
 ព្យាជជន្មា សមាតា ។ បេ ។ អត្តនា មរណជន្មា សមា-
 តា... អត្តនា សោតជន្មា សមាតា... អត្តនា សន្តិលេ-
 សជន្មា សមាតា សន្តិលេសជន្មេ អាជីវំ វិជិត្វា អ-
 សន្តិលេដ្ឋំ អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ ចិត្វានំ បរិយេសមាតា
 អសន្តិលេដ្ឋំ អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ ចិត្វានំ អជ្ឈកមំសុ ។

ត្រាច់ទៅបំណុល ភិក្ខុ ២ ប្រើដែលត្រាច់ទៅបំណុល តាំងកចង្អុល
 បំណុលពាក្យមក យើងទាំង ៦ នាក់ គឺចង្អុលពីរគ្រាដោយសារចង្អុល
 បំណុលនោះ ។ ខ្លួនភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ត្រូវបញ្ជូនឱ្យភិក្ខុ
 កាលដែលកាលកត់ទូន្មានយ៉ាងនេះ ប្រៀបប្រដៅយ៉ាងនេះ ខ្លួនឯងមាន
 ជាតិជាធម្មតា ដឹងច្បាស់ទូទៅសក្តិជាតិធម៌ ហើយស្វែងរកព្រះនិព្វាន
 ដែលមិនមានជាតិធម៌ ជាគុណជាតិប្រសើរ ជាទីក្សេមបាតយោគៈ
 ហើយគឺបានដល់ទូទៅព្រះនិព្វាន ដែលមិនមានជាតិធម៌ ជាធម៌ប្រសើរ
 ជាទីក្សេមបាតយោគៈ ខ្លួនឯងមានជាតិធម្មតា បានដឹងច្បាស់ ទូទៅ
 កាលកត់ធម៌ ហើយស្វែងរកព្រះនិព្វានដែលមិនមានធម៌ ជាធម៌ប្រសើរ
 ជាទីក្សេមបាតយោគៈ ហើយគឺបានដល់ទូទៅព្រះនិព្វានដែលមិន
 មានធម៌ ជាធម៌ប្រសើរ ជាទីក្សេមបាតយោគៈ ខ្លួនឯងមានព្យាប័
 ជាធម្មតា ។ បេ ។ ខ្លួនឯងមានមរណៈជាធម្មតា... ខ្លួនឯងមានសោតជា
 ធម្មតា... ខ្លួនឯងមានសន្តិលេសជាធម្មតា បានដឹងច្បាស់ទូទៅសក្តិ
 កត់សន្តិលេសធម៌ហើយស្វែងរកព្រះនិព្វាន ដែលមិនមានសន្តិលេស
 ជាធម៌ប្រសើរ ជាទីក្សេមបាតយោគៈ ហើយគឺបានដល់ទូទៅព្រះនិព្វាន
 ដែលមិនមានសន្តិលេសធម៌ ជាធម៌ប្រសើរ ជាទីក្សេមបាតយោគៈ ។

[៦៦] សេយ្យជាបិ ភិក្ខុវេ អាត្មតោ មិកោ
 ពន្លា^(១) ចាសកសី អនិសយេយ្យ សោ វិវមស្ស
 វេទិតញា អនយមាបន្នា ឡសនមាបន្នា យថា-
 កាមការណីយោ សុទ្ធស្ស ភាគទ្វេន្ត ធន លុទ្ធន ធន
 យេនកាមំ បក្កមិស្សតីតិ វិវមេវ កោ ភិក្ខុវេ យេ
 កោចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឥមេ បញ្ច
 កាមតុណោ កចិតា មុច្ឆិតា អជ្ឈាបន្នា អនាធិនវ-
 នស្សវិវោ អនិស្សរណប្បញ្ញា បរិកុញ្ញន្តំ កេ វិវមស្ស
 វេទិតញា អនយមាបន្នា ឡសនមាបន្នា យថាកាម-
 ការណីយោ ជាចិមកោ ។ យេ កោចិ ភិក្ខុវេ
 ឥមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឥមេ បញ្ច កាមតុណោ
 រចិតា អមុច្ឆិតា អនជ្ឈាបន្នា អនាធិនវស្សវិ-
 វោ វិស្សរណប្បញ្ញា បរិកុញ្ញន្តំ កេ វិវមស្ស
 វេទិតញា ធន អនយមាបន្នា ធន ឡសនមាបន្នា

។ ឧ. ប. ៨៣ ។

[៦៦] ខាលភិក្ខុតាំងឡាយ ដូចជាម្រឹមនាទាក្នុងក្រវីផលជាប់
 (អន្ទាក់) ហើយ គប្បីដកសង្កត់គំនរអន្ទាក់ ម្រឹមនាបណ្តុំគប្បី
 ជ្រាប យ៉ាងនេះថា ជាសត្វដល់ខ្ញុំសេចក្តីមិនចម្រើន ដល់ខ្ញុំសេចក្តី
 វិនាស ជាសត្វដែលត្រានឹងធ្វើទៅតាមសេចក្តីប្រាថ្នាជាទុក កាលបើ
 ត្រានឹងរកដល់ ម្រឹមនានឹងស្អុះចេញទៅ ភាបម៌ណ៍កុំបាត់ឱ្យយ
 សេចក្តីនេះ មានឧបមាយ៉ាងណាម៉េញ ខាលភិក្ខុតាំងឡាយ មានឧប-
 មេយ្យដូចពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ជាអ្នកមានចិត្តមិនស្រប
 សន្តិសិប ជាអ្នកមិនឃើញរោស មិនមានប្រាថ្នាជាស្រ្តីនិរលាស់
 ខ្លួនចេញ បរិភោគខ្លះភាគកុណាតាំង ៥ នេះនឹង សមណព្រាហ្មណ៍
 តាំងនោះ ចង្អុលគ គប្បីជ្រាបយ៉ាងនេះថា ជាអ្នកដល់ខ្ញុំសេចក្តីមិន
 ចម្រើន ដល់ខ្ញុំសេចក្តីវិនាស ជាអ្នកត្រូវបានចិត្តបាបនឹងធ្វើទៅតាម
 សេចក្តីប្រាថ្នាជាទុក ។ ខាលភិក្ខុតាំងឡាយ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍
 ណាមួយ ជាអ្នកមានចិត្តមិនស្រប មិនស្រប មិនសន្តិសិប ជាអ្នក
 ឃើញរោស មានប្រាថ្នាជាស្រ្តីនិរលាស់ខ្លួនចេញ តែទៅបរិភោគ
 ភាគកុណាតាំង ៥ នេះ សមណព្រាហ្មណ៍តាំងនោះ បណ្តុំគប្បីជ្រាប
 យ៉ាងនេះថា ជាអ្នកមិនដល់ខ្ញុំសេចក្តីមិនចម្រើន មិនដល់ខ្ញុំសេចក្តីវិនាស

ឧបស្សន្ទ ធានាសិល្បៈ ពិស្សន្ទ ទិវន្ទ

ន យថាគាមគារណីយា ចាមិមតោ ។ សេយ្យដាមិ
 កិក្កុវេ អាញ្ញតោ មិកោ អតោ ធានាសិ អនិស-
 យេយ្យ សោ ឯវមស្ស វេទិតោ ន អនយមាបដ្ឋា ន
 ក្យសនមាបដ្ឋា ន យថាគាមគារណីយា លុទ្ធស្ស
 អាតច្ឆន្តេ ច បទ លុទ្ធន្ទ យេនកាមំ បក្កមិស្សតីតិ
 ឯវយេវ ចោ កិក្កុវេ យេ តេជំ សមណា វា
 ព្រាហ្មណា វា ឥមេ បក្ក តាមគុណ អនិគតា
 អមុជ្ជិតា អនជ្ឈបដ្ឋា អាទិទវនិស្សនិចោ វិស្សនា-
 ប្បញ្ញា បរិកុញ្ញន្តំ តេ ឯវមស្ស វេទិតោ ន
 អនយមាបដ្ឋា ន ក្យសនមាបដ្ឋា ន យថាគាមគារ-
 ណីយា ចាមិមតោ ។ សេយ្យដាមិ កិក្កុវេ អាញ្ញតោ
 មិកោ អតោ មវន ចរមាចោ វិសដ្ឋោ កច្ឆតិ វិសដ្ឋោ
 តិដ្ឋតិ វិសដ្ឋោ វិសិទតិ វិសដ្ឋោ សេយ្យ តាច្យេតិ
 តំ តិស្ស យោគុ អចាចាជគតោ កិក្កុវេ លុទ្ធស្ស

ឧបស្សន្ទ ធានាសិល្បៈ ឧបសាយម្រឹត ៣ ទូក

ជាអ្នកមិនត្រូវបានមានចិត្តបាច ធ្វើទៅតាមសេចក្តីប្រាថ្នាបានឡើយ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុពុំដឹងឡាយ ដូចជាម្រឹក ដែលនៅក្នុងព្រៃ មិនដឹង (អន្ទាក់) តែ
 មេសន្តិក៍លើខ្នងអន្ទាក់ ម្រឹកនោះ បណ្តឹង ឆប្បជ្រាបយ៉ាងនេះថា
 ជាសត្វមិនដល់ខ្លះសេចក្តីមិនចម្រើន មិនដល់ខ្លះសេចក្តីវិនាស ជាសត្វមិន
 ត្រូវបានធ្វើទៅតាមសេចក្តីប្រាថ្នាបាន ទុកជាគ្រាន់ដើមកដល់ ម្រឹក
 នោះនឹងស្តុះទៅតាមសេចក្តីប្រាថ្នាបាន ។ សេចក្តីនេះ មានឧបមាណ៍
 ណាមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុពុំដឹងឡាយ មានឧបមាយ្យដូចស្លឹកសមណាព្រាហ្មណ៍
 ណាមួយ ជាអ្នកមានចិត្តចង់ដឹង មិនជ្រប់ មិនលឺសិច ជាអ្នកឃើញ
 ចោស មានប្រាថ្នាជាម្រឹកលាស់ខ្លះមិញ តែនៅចំពោះភាគកាមគុណ
 ពុំដឹង ៩ នេះទៅឡើយ សមណាព្រាហ្មណ៍ពុំដឹងនោះ បណ្តឹងឆប្បជ្រាប
 យ៉ាងនេះថា ជាសត្វមិនដល់ខ្លះសេចក្តីមិនចម្រើន មិនដល់ខ្លះសេចក្តីវិនាស
 ជាអ្នកមិនត្រូវបានមានចិត្តបាច ធ្វើទៅតាមសេចក្តីប្រាថ្នាបានឡើយ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុពុំដឹងឡាយ ម្រឹកដែលនៅក្នុងព្រៃ គ្រាប់ផ្កាទៅក្នុងព្រៃ
 ព្រៃធំ តែងដើរទៅដកអន្លៀស ឈរក៏ដកអន្លៀស អន្លើយក៏ដកអន្លៀស
 សម្រេចការដកក៏ដកអន្លៀស ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់ភិក្ខុពុំដឹង
 ឡាយ ព្រោះម្រឹកនោះមិនបានប្រទះភ្នែកព្រាន សេចក្តីនេះមានឧបមា

ឯវមេវ ហោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិវិទូវ កាមេហិ វិវិទូ អកុស-
 លេហិ ធម្មេហិ សវត្តក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ មីតិសុខំ បរមំ
 ណាមំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 អទូមកាសិ ហំ អមជំ វចិត្វា មារាត្ថំ អនស្សនំ
 កតោ ចាបិមតោ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិតក្កុវិ-
 ភាពនំ វុបសមា អជ្ឈត្តំ សម្បសាននំ ធមេសោ ឯ-
 កោណិកាវំ អវិតក្កំ អវិចារំ សមាជនំ មីតិសុខំ ធុតិយំ
 ណាមំ... ភតិយំ ណាមំ... ធុតុត្ថំ ណាមំ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារតិ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អទូមកាសិ ហំ
 អមជំ វចិត្វា មារាត្ថំ អនស្សនំ កតោ ចាបិមតោ ។
 បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សព្វសោ វុបសញ្ញា ឯ សម-
 តិក្កមា បដិយសញ្ញា ឯ អដ្ឋង្គមា ចានត្ថសញ្ញា ឯ អមន-
 សិកាវា អនុត្តោ វាសាសោតិ វាសាសានញ្ញាយតនំ
 ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ

យ៉ាងណាមិញ ភិក្ខុស្របស្រាក់ចាកតាមព័ន្ធភាយ ស្របស្រាក់ចាកអកុ-
 សលធម៌ព័ន្ធភាយ ចូលកាន់បឋមជ្ឈានវដ្តដែលច្រកចេញដោយវិភង្គៈ ចែរៈ
 មានបីភិសុខៈដែលកើតឡើងសង្កេតស្របស្រាក់ ម្នាលភិក្ខុព័ន្ធភាយ ភិក្ខុនា
 កថាគរហៅថា បាទធ្វើបារម្ភទ្រាក់ បំបិទភ្នែកមាត់ទិវិញស្នាមជើង
 នៅកាន់ទីដែលមានជិត្តបាបមើលមិនឃើញ ។ ម្នាលភិក្ខុព័ន្ធភាយ
 មួយទៀត ភិក្ខុ ប្រោសខ្សែវិភង្គក៏ចែរចេញហើយ ក៏ចូលទៅកាន់ទុកិយ-
 ជ្ឈាន ជាទីផ្សេងពីក្នុងសត្តាន មានការបែងចែកដ៏ប្រសើរ ឥតមានវិភង្គៈ
 មិនវិហារឡើយ មានតែមីតិមិនសុខដែលកើតពីសមាធិ...ចូលកាន់ភតិ-
 យជ្ឈាន... ចក្កជ្ឈាន ម្នាលភិក្ខុព័ន្ធភាយ ភិក្ខុនេះគឺជាគតាហៅថា បាទ
 ធ្វើបារម្ភទ្រាក់ បំបិទភ្នែកមាត់ទិវិញស្នាមជើង នៅកាន់ទីដែល
 មានជិត្តបាបមើលមិនឃើញ ។ ម្នាលភិក្ខុព័ន្ធភាយ មួយទៀត
 ភិក្ខុប្រោះកន្ទួន ខ្ញុំធុតុវុបសញ្ញា ប្រាសវិចារសាវាទក្នុងកុបដិយសញ្ញា
 ប្រោះទំនេរទ្រុឌកន្ទួនក្នុងកុបដិយសញ្ញា ដោយប្រការព័ន្ធភាយ ក៏ចូល
 កាន់វាសាសានញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយហេតុថា វាសាស មិនមានទី
 បំផុតដូច្នេះ ម្នាលភិក្ខុព័ន្ធភាយ ភិក្ខុនេះ គឺជាគតាហៅថា បាទធ្វើ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុលបន្បាសក៍

ថ្ងៃតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អន្តមគាសិ មាវ អបទំ វជិត្វា
 មាវេក្កំ អនុស្សនំ កតោ ចារិមតោ ។ តិស្សោ
 លោកេ វិសត្តិកំ ។ ធម៌ វិសដ្ឋោ កច្ចតិ វិសដ្ឋា
 តិដ្ឋតិ វិសដ្ឋោ ធិសីនតិ វិសដ្ឋោ សេយ្យំ កម្សតិ
 តំ កិស្ស ហេតុ អនាចារិកតោ ភិក្ខុវេ ចារិម-
 តោតំ ។ ឥន្ទមរោច កកា អត្តមនា តេ ភិក្ខុ
 កកវតោ កាសិនំ អពិនុទ្ធំ ។

បាសានិស្សន្តិ ធិដ្ឋិតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុលបន្បាសក៍

កថាគហោថាបាទេវីមាវទិវា ចំចំទ្រក្កមាវិមិទិវា ឃើញស្នាមដីធ្លី
 ទៅកាន់ទីដែលមានចិត្តបាចមើលមិនឃើញ ។ ភិក្ខុនោះឆ្លងទ្រវែង
 ដែលមានការងារផ្សេងៗទៅ ក្នុងលោកនេះបានឃើញ ជាអ្នកដើរទៅ
 ឥតឆ្លៀស ឈរក៏ឥតឆ្លៀស អង្គុយក៏ឥតឆ្លៀស សម្រេចខ្លួនការផុត
 ឥតឆ្លៀស ដំណើរនោះប្រាកដហេតុអ្វី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ (ប្រាថ្នា)
 ភិក្ខុនោះមិនបានមកកាន់ផ្ទៃដីច្បុះ របស់មានចិត្តបាចទៀតឡើយ ។
 លុះប្រយោជន៍ប្រភាគ បានគ្រាន់ប្រសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ
 ក៏មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយហើយចំពោះកាសិតរបស់ព្រះមានប្រភាគ ។

ចប់ បាសានិស្សន្តិ ៦

សន្តិម៌ ឬឡូហ្គីបកោបមស្ត្រី

(៦៨) ឯវង្ខេ សុតំ ។ ឯតំ សមយំ ភគវ
សាវត្ថិយំ វិហាតំ ជេតវនេ អបាជមីណំ កស្ស អាណេ ។
តេន ខោ បន សមយេន ជាណុស្សណំ ត្រាហ្មណោ
សុត្វសេតេន វឡាតិកវេន^(១) សាវត្ថិយា និយ្យតិ
និកនិវស្ស ។ អន្តសា ខោ ជាណុស្សណំ ត្រាហ្មណោ
មិលោតិកំ បរិក្ខាជកំ ទូរតោ វ ភាគឧត្តំ និស្វាទ
ពិលោតិកំ បរិក្ខាជកំ ឯតេន បាទ ឥតោ ទុ
កវំ វជ្ជាយនោ ភាគឧត្តំ និកនិវស្សតំ ។ ឥតោ ហិ
ខោ មហំ តោ ភាគឧត្តំ សមណស្ស តោតមស្ស
សន្តិកាតិ ។ តំ កវ(២) តោតមស្ស បញ្ញាវេយ្យត្ថិយំ
បណ្ឌិតា មញ្ញតិកំ ។ តោ ជាហំ តោ(៣) សមណស្ស
តោតមស្ស បញ្ញាវេយ្យត្ថិយំ ជាឧស្សមិ សោមិ
ទូនស្ស តាធិសោ វ យោ សមណស្ស តោតមស្ស
បញ្ញាវេយ្យត្ថិយំ ជាឧយ្យតិ ។ ឧទ្យានយ ទលុ កវំ
វជ្ជាយនោ សមណំ តោតមំ បសីសាយ បសីសតិកំ ។

១ ១. វ្យាដេន ។ ២ ២. តំ ឥត្យត្ថិ កវំ វជ្ជាយនោ ។ ៣ ៣. តោ ជាហំ
តោ តោ ។

ឬឡូហ្គីបកោបមស្ត្រី ទី ៧

(៦៩) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យបុរេ ត្រាហ្មណោ
ភាគច្រើននឹងទៅ ភ្នំវត្តត្រាហ្មណោ របស់គោតមិណ្ឌុសេន្តី ទៀប
ក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះ មានត្រាហ្មណ៍ខ្នាក់ ឈ្មោះជាណុស្សណំ
ទីមជ្ឈដាយសសសុខ បរាចក្សអំពីក្រុងសាវត្ថី តំនឹកតុនិវ្យក្សតិ ។
ជាណុស្សណំត្រាហ្មណ៍ បានឃើញចិលោតិកបរិក្ខាជក (បរិក្ខាជកក្នុង
ស្បៀកសំពត់ពាស់) កំពុងដើរមកដល់ខ្លួន លុះឃើញពាក់ហើយ ទើប
សួរចិលោតិកបរិក្ខាជកដូច្នេះថា លោកវជ្ជាយនៈដ៏ចម្រើន មកអំពីទីណា
តំនឹកតុនិវ្យក្សតិខ្លះ ។ ចិលោតិកបរិក្ខាជកឆ្លើយថា ខ្មាសក្នុងដ៏ចម្រើន
ពេទ្យ មកអំពីសម្លាប់ព្រះសមណៈភាគបរទេសទៅ ។ លោកដ៏ចម្រើន
ដឹងថា ព្រះសមណៈភាគមានច្រើននឹងសេចក្តីដឹងវិ ល្មមឲ្យហៅថាជា
បណ្ឌិតបុរេ ។ ខ្មាសក្នុងដ៏ចម្រើន ភាគឯណាខឹងដឹងខ្ញុំបញ្ជាខឹង
សេចក្តីដឹងវិរបស់ព្រះសមណៈភាគបុរេ បើបុគ្គលណាដឹងខ្ញុំបញ្ជាខឹង
សេចក្តីដឹងវិរបស់ព្រះសមណៈភាគបុរេហើយ ឬគុណភាពនឹងនឹងប្រា-
គដដូចជាព្រះសមណៈភាគបរទេសទៅ ។ ម្តេចក៏វជ្ជាយនៈដ៏ចម្រើនពោល
សរសើរព្រះសមណៈភាគ ដោយការសរសើរដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់សំដែង ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បុរេបទស្ថាបក

កោ ចាហំ កោ សមណំ កោតមំ ឧសំសិស្សាមិ
បសដ្ឋប្បសន្នោ វ សោ កវំ កោតមោ សេដ្ឋោ
នេមទុស្សនន្តិ ។ កំ ចន កវំ វត្ថាយនោ អត្តសំ
បស្សនាទោ សមណោ កោតមេ ឯវំ អភិប្បសន្នោ
ហោតិភិ(១) ។

[៦៨] កោ ចាហំ កោ សមណោ កោតមេ ឯវំ
អភិប្បសន្នោមិ(២) សេយ្យជាមិ កោ កុសលោ ឆាត-
វតិកោ ឆាតវតំ ចរិសេយ្យ សោ មស្សេយ្យ ឆាតវត
មហន្តំ ហត្ថបតំ និយតោ ច អាយតំ តិវយក្ខ
វត្ថុតំ ។ សោ ចិដ្ឋំ កឆេយ្យ មហា វត កោ
ចាតោតិ ឯវមេវ ទោ អហំ(៣) យេតោ អនុសំ
សមណោ កោតមេ ចត្តាវិ បទានិ អជាហំ ចិដ្ឋមតមំ
សម្មាសម្ពុទ្ធោ កតកំ ស្វាគ្គាតោ កតវតោ នដ្ឋោ

១. អភិប្បសន្នោតិ ។ ២. ទ. ច. កោ ចាហំ ឬ កោ សមណោ កោតមេ ឯវំ អភិប្ប-
សន្នោមិ ។ ៣. ទ. ម អហំ កោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បុរេបទស្ថាបក

មាសស្កត្តិចម្រើន គាត្មានាមសរសីវព្រះសមណគោតម ដូចម្តេចបាន
(ដ្យុត) ព្រះសមណគោតមដ៏ចម្រើននោះ ប្រសើរជាងអ្នកដែលប្រសើរ
តិប្រសើរជាងទៅតាមនឹងមនុស្សភាន់ឡាយ ។ លោកច្បាយនៈ ដ៏ចម្រើន
ឃើញទូកាន់សិស្ស ខែប្រយោជន៍ដូចម្តេច បានជាជ្រះថ្លា ក្នុងព្រះ
សមណគោតមយ៉ាងនេះ ។

[៦៩] យាលាភិក្ខុបរិភោជកឡើយថា មាសស្កត្តិចម្រើន គាត្មានាម
ជ្រះថ្លាយ៉ាងនេះ ក្នុងព្រះសមណគោតម ដូចម្តេចបាន មាសស្កត្តិចម្រើន
ដូចជាព្រានដំរីដ៏ល្អាស ចូលទៅកាន់ព្រៃដ៏ គ្រាន់ដំរីនោះ បានឃើញ
ស្វាមាជីនដំរីដ៏ធំ ក្នុងព្រៃដ៏វិ ទាន់ហល្លាយកំរែង ទាន់ទីដំរីកំរិត ។
ព្រានដំរីនោះ ចូលចិត្តដូច្នេះថា ទុយ្ហំ ដំរីធំមែន សេចក្តីនេះយ៉ាងណា
ឯគាត្មាបានឃើញស្វាមាត្របុរោ ភីញាណ ទាំង ២ ប្រការ របស់ព្រះ
សមណគោតមក្នុងវេលាណាហើយ គាត្មាស្រឡាត់ក្នុងព្រះទានព្រះភាគ
ជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធចិត ព្រះរាជវិសេ ព្រះទានព្រះភាគប្រាសស្រីម្តងប្រហែល

ឈ្មោះស្នូ ឬឈ្មោះកេរ្តិ៍ស្នូ ឬឈ្មោះ ចតុរ្តិ៍

សុឃ្លីដ៏បង្កោ កតតរោ សាវតសង្កេតិ(១) ។ កត-
 ហិ ចតុរ្តិ៍ ។ ឥតាហំ រោ បស្សមំ ឯកទ្វេ
 ទុក្ខិយបណ្ឌិត ឯមុណោ កតតរោ ឥតាហំ ឯកទ្វេ
 កេ(២) កិច្ចត្តា មញ្ញោ ចាត្តំ មញ្ញោតតេន ធិដ្ឋិតតាធិ
 តេ សុណាត្តំ សមណោ ទលុ រោ កាតតោ
 អមុតំ ធាម តាមំ វា ឯកមំ វា ឱសវិស្សតីតិ ។
 តេ ចត្តំ អភិសង្កេតត្តំ ឥមំ មយំ ចត្តំ សមណំ
 កាតតមំ ឧបសង្កម្ភិត្តា បុត្តិស្សម ឯវញ្ញ(៣) តោ
 បុដ្ឋោ ឯវំ ព្យាគវិស្សតំ ឯវមស្ស មយំ វាធិ
 អាហេមស្សម ឯវញ្ញមំ តោ បុដ្ឋោ ឯវំ ព្យាគវិស្សតំ
 ឯវមស្ស មយំ វាធិ អាហេមស្សមាតិ ។ តេ សុណាត្តំ
 សមណោ ទលុ រោ កាតតោ អមុតំ ធាម តាមំ
 វា ឯកមំ វា ឱសដោតិ(៤) តេ យេន សមណោ
 កាតតោ តេទុបសង្កម្ភិត្តំ ។ តេ សមណោ កាតតោ

១ កត្តិច ចេត្តោ សុឃ្លីដ៏បង្កោ សង្កេតិ ទិស្សតិ ។ ២ ឯ ។ ៣ កត្តិច ចេត្តោ
 ៤ ឯក ទិស្សតិ ។ ៥ កត្តិច ចេត្តោ សង្កេតិ ។

ឧទ្ទិស្ត ឬឈ្មោះកេរ្តិ៍ស្នូ សុឃ្លីដ៏បង្កោ ៤

ហើយ ព្រះសង្ឃសាវ័កខ្លះព្រះមានព្រះភាគ រោគប្រតិបត្តិប្រកាសហើយ
 ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ស្នាមព្រះបាទ គឺញាណ ចំនង់ ប្រការ តើដូច
 ម្តេចខ្លះ ។ ឃ្លាអក្ខរៈច្រើន កាត្តាបានឃើញទុក្ខិយបណ្ឌិតក្នុងក្នុង
 លោកនេះ មានចក្ខុវិស័យ ច្រើនបំផុត ច្រើនបំផុត ច្រើនបំផុត ច្រើនបំផុត
 ដូចជា ខ្លះទុក្ខបញ្ចក្ខន្ធសាសនា ទុក្ខិយបណ្ឌិតចំនង់នោះហាក់ដូចជាគ្រាប់
 រោគឆ្ងាយឱ្យទិដ្ឋិ របស់បុគ្គលដទៃ ដោយប្រាថ្នា (របស់ខ្លួន) ទុក្ខិយ-
 បណ្ឌិតចំនង់នោះក្នុងន័យដូច្នេះថា ព្រះសមណភាគបដិច្ចក្រម ទ្រង់ក្បួន-
 ដំណើរមកដល់ប្រាសាទនេះនោះ ។ ទុក្ខិយបណ្ឌិតចំនង់នោះច្រើនបំផុត
 ដោយគិតថា ក្នុងយើង ខ្លួនយើង គឺនិព្វានទៅតាមព្រះសមណភាគ ហើយ
 ព្រះបដិច្ចក្រមស្នូស្នាខេន យើងនឹងប្រាបបដិច្ចក្រមស្នូស្នា យ៉ាងនេះហើយ
 ព្រះអង្គម្តង់នឹងព្យាករយ៉ាងនេះ ក្នុងយើងនឹងនិព្វានទៅតាមព្រះសមណ-
 ភាគនោះ យ៉ាងនេះ យើងនឹងប្រាបបដិច្ចក្រមស្នូស្នា យ៉ាងនេះ
 ហើយ ព្រះអង្គម្តង់នឹងព្យាករយ៉ាងនេះ ក្នុងយើងនឹងនិព្វានទៅតាមព្រះ
 សមណភាគនោះ យ៉ាងនេះវិញ ។ ទុក្ខិយបណ្ឌិតចំនង់នោះក្នុងន័យ
 ដូច្នេះថា ព្រះសមណភាគបដិច្ចក្រម ទ្រង់ក្បួនដំណើរមកដល់ប្រាសាទ
 នេះនោះ ។ ទើបទុក្ខិយបណ្ឌិតចំនង់នោះ ចូលទៅតាមព្រះ
 សមណភាគ ។ ព្រះសមណភាគ ទ្រង់ក្បួនទុក្ខិយបណ្ឌិតចំនង់នោះ

ឧត្តរត្ថម្ភ បុណ្យត្ថិបកោដសុត្ត បញ្ចិ ០៣៩
 បញ្ញាគតោ និដ្ឋិតតាចិ តេ សុណត្ថិ សមណោ
 ទល្ម ភោ ភោតមោ អមុកំ នាម តាមំ វា និកមំ
 កំ ឱសវិស្សតិកំ ។ តេ បញ្ញំ អភិសង្កមេត្តិ ឥមំ
 មយំ បញ្ញំ សមណំ តោតមំ ឧបសង្កមិទ្ធា បុច្ឆិ-
 ស្សម ឯវត្ថោ ចោ បុដ្ឋា ឯវ ព្យាករិស្សតិ ឯវមស្ស
 មយំ វា នំ អារាមេស្សម ឯវត្ថោ ចោ បុដ្ឋា ឯវ
 ព្យាករិស្សតិ ឯវមស្ស មយំ វា នំ អារាមេស្សមាភិ ។
 តេ សុណត្ថិ សមណោ ទល្ម ភោ ភោតមោ អមុកំ
 នាម តាមំ វា និកមំ វា ឱសវិស្សតិ តេ យេន
 សមណោ តោតមោ តេនុបសង្កមត្ថិ ។ តេ សមណោ
 តោតមោ ធម្មិយា កតាម សទ្ធិស្សតិ សមាធមេតិ
 សមុត្តរេតិ សម្បហំសេតិ តេ សមណោ តោត-
 មេន ធម្មិយា កតាម សទ្ធិស្សតិ សមាធម-
 បិតា សមុត្តរេតិ សម្បហំសេតា ន ថេវ សមណំ
 តោតមំ បញ្ញំ បុច្ឆត្ថិ កុតស្ស វា នំ អារាមេស្សត្ថិ

ឧបម្ពន្ធ បុណ្យត្ថិបកោដសុត្ត បញ្ចិ ០៣៩ ៤

ឡូតិដ្ឋ (បុគ្គលដ៏ខ្លី) ដោយបញ្ញា សមណបណ្ឌិត តាំងអម្បាលនោះ
 បានក្នុងលើកដូច្នេះច្រកសមណភាគមជ្ឈិមម្រឹមទ្រង់ក្នុងដំណើរមកដល់
 ស្រុកឫទ្ធិនមេនោះ ។ សមណបណ្ឌិតតាំងអម្បាលនោះ បរិប្រសា
 ដោយនឹកថា ក្នុងយើងនឹងចូលទៅតាមច្រកសមណភាគម ហើយចូល
 ស្រុកឫទ្ធិនោះ ចាំយើងស្រុកឫទ្ធិយ៉ាងនេះហើយ ព្រះអង្គមុនជាដំបូង
 ក្នុងយើងនឹងលើកទោសព្រះសមណភាគមនោះយ៉ាង
 នេះ ចាំយើងចូលស្រុកឫទ្ធិយ៉ាងនេះហើយ ព្រះអង្គមុនជាដំបូងក្នុង
 យើងនេះ ក្នុងយើងនឹងលើកទោសព្រះសមណភាគម យ៉ាងនេះ ។
 សមណបណ្ឌិតតាំងអម្បាលនោះ បានក្នុងលើកដូច្នេះច្រកសមណភា-
 គមជ្ឈិមម្រឹមទ្រង់ក្នុងដំណើរមកដល់ស្រុកឫទ្ធិនមេនោះ សមណបណ្ឌិត
 តាំងនោះ ក៏ចូលទៅតាមច្រកសមណភាគម ។ ព្រះសមណភាគម
 ទ្រង់ញាតិសមណបណ្ឌិតតាំងនោះ ឲ្យយល់ឃើញ ឲ្យកាន់យក ឲ្យក្លា-
 ហាន ឲ្យរីករាយ ដោយចម្លែកថា ក្នុងសមណបណ្ឌិតនោះ ដែលព្រះ
 សមណភាគមទ្រង់ឲ្យយល់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យក្លាហាន ឲ្យរីករាយ ដោយ
 ចម្លែកហើយ គឺមិនអាច នឹងចូលស្រុកឫទ្ធិ នឹងព្រះសមណភាគម
 បានឡើយ ដឹងលើកទោសព្រះសមណភាគមដូចម្តេចបាន ទើបនាំគ្នា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបទដ្ឋកថា

ធម្មិយា កតាមេ សង្ខស្សតិ សមាធិមេតិ សមុត្តេ-
 ជេតិ សម្មាសមេតិ តេ សមណោ តោតមេន
 ធម្មិយា កតាមេ សង្ខស្សតា សមាធិមេតា សមុត្តេ-
 ជេតា សម្មាសមេតា ន ទេវេ សមណំ តោតមំ
 មញ្ញំ ធម្មន្តំ កុតស្សន្តំ^(១) កំនំ អាណេមស្សន្តំ អញ្ញន្តំ^(២)
 សមណស្សេវ កោតមស្ស សាវកោ សម្មន្តំ^(៣) ។
 យនាហំ កោ សមណោ តោតមេ ឥមំ មមេមំ បដិ
 វាទុសំ អជាហំ និម្មមកមំ សម្មាសមុត្តោ ភគវា
 ស្វាគ្គុកោ ភគវតា ធម្មោ សុច្ឆន្ទិមន្នោ ភគវតោ
 សាវកសង្ឃតិ ។ មុន ធម្មាហំ កោ បស្សនិ
 កំទេកេន្ទេ ប្រាញណមណ្ឌិតេ ។ មេ ។ តហមតិ
 មណ្ឌិតេ ។ មេ ។ សមណមណ្ឌិតេ និម្មណោ
 កតតមរហ្សរំទេ វាលវតិរុមេ តេ កិន្តត្តា មន្តោ ចរន្តិ

១. ម. កុលស្ស ។ ២. ម. កញ្ចុកុ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបទដ្ឋកថា

ឱ្យយល់ ឱ្យកាន់យក ឱ្យគ្នាហាន ឱ្យរីករាយ ដោយធម្មកថា ព្រះត្រៃ-
 បណ្ឌិតនោះ ដែលព្រះសមណភាគមន្ត្រីឱ្យយល់ ឱ្យកាន់យក ឱ្យគ្នា-
 ហាន ឱ្យរីករាយ ដោយធម្មកថាហើយ គឺមិនកាច់ទូលស្ម័គ្រស្មាមិនត្រូវ
 សមណភាគមន្ត្រីឱ្យយល់នឹងលើកកោសល្យព្រះសមណភាគមន្ត្រីបង្គាប់
 តាមតំនឹងសម្រេចទៅជាសាវករប្រាសមណភាគវិញ ។ ម្ចាស់
 អ្នកនឹងមើល ក្នុងកាលដែលខ្ញុំបានឃើញឡើយព្រះបាទ វិទូ ទេវ លេស
 ព្រះសមណភាគហើយ ខ្ញុំក៏ចូលចិត្តជាព្រះមាទព្រះភាគ ជាព្រះសង្ឃ-
 សមុទ្ទតិ ព្រះធម៌ដែល ព្រះមាទព្រះភាគត្រូវត្រាស់សម្តែងប្រពៃហើយ
 ព្រះសង្ឃសាវកនៃព្រះមាទព្រះភាគ លោកប្រតិបត្តិប្រពៃហើយ ។ ម្ចាស់
 អ្នកនឹងមើល មួយទៀត ខ្ញុំបានឃើញប្រាជ្ញាសាស្ត្រិកក្នុងក្នុង ក្នុងលោក
 នេះ ។ លេ ។ ភព្វចក្ខុចក្ខុតិ ។ លេ ។ សមណបណ្ឌិតដែលមានបញ្ញា
 ល្អិត ញាតិឱ្យវិទន្តនៃបុគ្គលដទៃទៀត ព្រះធម្មកថាខ្ញុំបង្គាប់ឱ្យសា-
 វកសាវក សមណបណ្ឌិតតាំងអនុក្កាយនោះ ពាក់ផ្លូវជាគ្រាជ័យវិញហើយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបទ្ទានុកថ

អញ្ញនត្ថំ សមណំយេវ គោតមំ ធិតាសំ យាចន្តំ អតា-
 រុស្មា អនតារិយំ ចត្វជ្ជាយ ។ តេ សមណោ គោតមោ
 បទ្វាជិតិ តេ តត្ថ បព្វជិតា សមាធា(១) វិហារន្តា
 អប្បមត្តា អាកាមិចា ចហិតត្តា វិហារន្តា នចិរេស្សវ
 យស្សន្តាយ តុលមុត្តា សម្មនេវ អតារស្មា អន-
 តារិយំ ចត្វជ្ជន្តំ តននុត្តរំ ត្រាហ្មចរិយធម៌យោសាចំ
 និដ្ឋេវ ចម្មេ សយំ អភិក្ខា សុត្តិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារន្តំ ។ តេ ឯវគាហំសុ មចំ វត កោ
 អនស្សាម មចំ វត កោ អនស្សាម មយក្ខិ បុរោ
 អស្សមណាវ សមាធា សមណន្តាតិ បដិជាតិម្ហ
 អត្រាហ្មណា វ សមាធា ត្រាហ្មណន្តាតិ បដិជាតិម្ហ
 អនាហន្តា វ(២) សមាធា អាហន្តន្តាតិ បដិជាតិម្ហ

១. ១. បព្វជិតា ២. ២. ១. ២. អនាហន្តា វ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបទ្ទានុកថ

សមុទុកាសចំពោះព្រះសមណគោតម ដើម្បីនឹងចេញពីផ្ទះចូលទៅកាន់
 ផ្ទះវិញដោយរឹត ។ ព្រះសមណគោតមទ្រង់បំបួសសមណបណ្ឌិត
 ទាំងនោះ សមណបណ្ឌិតទាំងនោះ លុះឮសូក្កសម្លាប់ព្រះសមណ-
 គោតមទោរហើយ ក៏ចេញចាកក្នុងគណៈមិនទាន់សេចក្តីឮសម្រេចហស
 មានសេចក្តីក្លាយប ជាគ្រឿងផុតកម្លាំងកិលេស មានចិត្តបញ្ចូលទៅ
 ក្នុងកម្មវង្ស តុលច្រកទាំងឡាយដែលចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្ទះ
 ដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អនុក្ករធម៌ណា មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏បាន
 ត្រាស់ដឹងខ្លួនឡើងវិញនោះ មានត្រាហ្មចរិយៈជាខ្លះផុត ដោយត្រាហ្ម
 ច្រកនិង ក្នុងចក្ខុវិស័យនេះ សម្រេចសម្រាន្ត ដោយអរិយាបថទាំង ៤ ។
 សមណបណ្ឌិតទាំងនោះ ខំយាយសារសរិយាធិនេវា ឡើង ពួកយើង
 មិនបានវិភាសចក្ខុប្រយោជន៍និងក្ខត្តឡើយ ឡើង ពួកយើងមិនទាន់វិភាស
 ចក្ខុប្រយោជន៍និងក្ខត្តឡើយ ដូចក្នុងកាលមុន ពួកយើងមិនមែនជា
 សមណៈ តែម្តងខ្លះជាសមណៈ មិនមែនជាត្រាហ្មណ៍ ម្តងខ្លះ
 ជាត្រាហ្មណ៍ មិនមែនជាព្រះអរហន្ត ម្តងខ្លះជាព្រះអរហន្ត

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខុលបណ្ណសាគ៌

អរហនោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ធម្មោ ភស្ស ភកវតោ អរ-
ហនោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អប្បេវ ឆាម កតាចិ កាវហាចិ
កេន សមណោន កោតមេន សន្តិ សមាគន្ធម្បទ
អប្បេវ ឆាម សំយា កោចិទេវ កតាសល្លាចោតិ ។
អយេវា ជាណុស្សណំ ប្រាហ្មណោ យេន កតត
កេតុមសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វា កតវតា សន្តិ សម្មាធិ
សម្មាធិធម៌ កតំ សាវណីយំ វិភិសាបត្វា ឯកមន្តំ
និស័ទិ ។ ឯកមន្តំ ចំសំប្រោ ទោ ជាណុស្សណំ
ប្រាហ្មណោ យាវតតោ អហោសំ បំលោតិកេន
បរិច្ចាជកេន សន្តិ កតាសល្លាចោ តំ សត្វំ កតវ-
តោ រាហមេសិ ។ ឯវំ វុត្តេ កតត ជាណុស្សណំ
ប្រាហ្មណំ ឯតទកេន ន ទោ ប្រាហ្មណ ឯត្តាវតា
ហន្តមធម្មោ វិច្ឆារេន បរិច្ចារេ ហោតិ អចំច ប្រាហ្ម-
ណ យថា ហន្តមធម្មោ វិច្ឆារេន បរិច្ចារេ ហោតិ
តំ សុណាមិ សាទុតំ មនសិករោហិ កាសិស្សា-
មិតិ ។ ឯវំ កោតិ ទោ ជាណុស្សណំ ប្រាហ្មណោ
កតវតោ ឧទ្ទេស្សសំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខុលបណ្ណសាគ៌

ព្រះភោគ ជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធខន្ធិនោះ សូមមេត្តា ចំពោះព្រះ
ព្រះភោគ ជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធខន្ធិនោះ ធ្វើម្តង យើងឮរឿង
ចូលព្រះសមណោគាតម្ភាមន្តម្តង ធ្វើម្តង យើងឮរឿងនិយាយឆ្លើយ
គ្នាដំបូងម្តង ។ វិភាគនោះ ជាណុស្សណំប្រាហ្មណំ កិច្ចលាវ
គាល់ព្រះមាតាព្រះភោគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យលក់លក់
សំណេរសំណាល មួយអង្វរដោយព្រះមាតាព្រះភោគ លុះបញ្ចប់ពាក្យ
ដែលគួរឲ្យឆោឆោតក្នុងចិត្តក្រៅពីស្តេចក្រុងហើយ ឆ្លើយតបដំបូង ។ លុះ
ជាណុស្សណំប្រាហ្មណំ ឆ្លើយតបដំបូងហើយ រើមក្រាបបង្គំ
ខ្ជួលព្រះមាតាព្រះភោគ ពោលពាក្យដែលខ្ជួលនិយាយឆ្លើយតប ជាមួយគ្នា
យំលាត់ក្រហមនោះ ដល់ដល់ចប់សព្វគ្រប់ ។ កាលជាណុស្សណំ-
ប្រាហ្មណំ ក្រាបបង្គំខ្ជួលយំនឹងហើយ ព្រះមាតាព្រះភោគ ទ្រង់ស្រាស់
ដូច្នេះ ឆ្លើយជាណុស្សណំប្រាហ្មណំថា ម្ចាស់ប្រាហ្មណំ ដល់ដែលឧបា-
ស្វ័យស្វាមីនិមិត្ត មិនខាន់ជាប់ចូល ដោយគិតស្តាប់ត្រឹមត្រូវណាស់ ម្ចាស់
ប្រាហ្មណំ ដល់ដែលមានឧបាស្វ័យស្វាមីនិមិត្ត ជាប់ចូលដោយគិតស្តាប់
យ៉ាងណាមិញ អ្នកចូលស្តាប់ចូលស្តាប់ឧបាស្វ័យនោះ ចូលឮខ្ពស់ចិត្តដោយ
ប្រាសចុះ ដោយគិតចិត្តស្រងូត ។ ជាណុស្សណំប្រាហ្មណំ ខ្ជួលព្រះមាតា
ដ៏កាន់ព្រះមាតាព្រះភោគថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាស្រាស់ យ៉ាងហ្នឹងហើយ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុលចណ្ឌសក្ក

តមទុក្ខទ្រុឌ្គា បស្សតិ ឆាតវេទ មហន្តំ ហត្ថិបដំ
 ធិយតោ ច អាយតំ តិវយេកា វិក្កតំ ឧទ្ធា ច ធិសេវិតំ
 ឧទ្ធា ច នន្តេហិ អារក្ខិតាចិ យោ ហោតិ កុសលោ
 ឆាតវេទោ នេវ តាវ ចិដ្ឋំ កច្ឆតិ មហា វត កោ
 ចាកោតិ ។ តំ តំស្ស ហេតុ ។ សន្តិ ហិ ប្រាហ្មណ
 ឆាតវេទ ឧទ្ធាកលោកុកា^(១) ឆាម ហត្ថិធិយោ មហា-
 បតា តាសវេជ្ជតំ ហនំ អស្សតិ ។ សោ តមទុក្ខទ្រុឌ្គតិ
 តមទុក្ខទ្រុឌ្គា បស្សតិ ឆាតវេទ មហន្តំ ហត្ថិបដំ
 ធិយតោ ច អាយតំ តិវយេកា វិក្កតំ ឧទ្ធា ច ធិសេវិតំ
 ឧទ្ធា ច នន្តេហិ អារក្ខិតាចិ ឧទ្ធា ច សាធាកន្តំ
 តត្វា ឆាតំ បស្សតិ វុត្តម្មយកតំ វា អត្តាតាសកតំ
 វា កច្ឆន្តំ វា វេតំ វា^(២) ធិសិទ្ធិ វា ធិបទ្ធិ វា ។
 សោ ចិដ្ឋំ កច្ឆតិ អយាមា^(៣) សោ មហាឆាកោតិ ។
 ឯវមេវ ចោ ប្រាហ្មណ វេទ តថាកតោ លោកេ
 ឧប្បជ្ជតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា វិជ្ជាចរណសម្បទ្ធា

១ កថាវ យេកោ ឧទ្ធាកលោកុកា ឆាម វិស្សតិ ។ ២ ម. ចិដ្ឋន្តំ វា ។ ៣ ៤.
 អចំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុលចណ្ឌសក្ក

លុះដើរទៅតាមស្នាមដើននោះហើយ ក៏ឃើញស្នាមដើនដំបូងក្នុងព្រៃដំបូង
 វិវិដេវយហល្លាយវេទ អំដាយចច្រើនផង មានវិក្រដុសដ៏ខ្ពស់ផង តាំង
 ចំដែលពាក់ដោយគូកដ៏ខ្ពស់ផង ប្រាងដំបូង ដែល ល្អាសមុខខាងចូលចិត្តជា
 ហ្ន៎ ដំបូងមុខដូច្នេះទៅឡើយ ។ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្ចាស់ប្រាហ្មណ៍
 ព្រោះវាក្នុងព្រៃដំបូង វាមិនមានដើមឈើខ្លាចការលុក។^(១) មានស្នាម
 ដើនដំបូង ស្នាមដើននោះ ជាស្នាមដើននៃដើមដំបូងនោះ ។ ប្រាងដំបូងនោះ
 ដើរទៅតាមស្នាមដើននោះ លុះដើរទៅតាមស្នាមដើននោះហើយ ក៏ឃើញ
 ស្នាមដើនដំបូងក្នុងព្រៃដំបូង វិវិដេវយហល្លាយវេទ អំដាយចច្រើនផង
 មានវិក្រដុសដ៏ខ្ពស់ផង តាំងស្នាមពាក់ដោយគូក ភក្តីខ្យង ដ៏ខ្ពស់ផង
 តាំងដែលពាក់ដោយដំបូងនោះតាំងដោយគូកដ៏ខ្ពស់ផង ហើយឃើញតាំងដំបូងនោះ
 ទៅក្បែរគេវល្លិក្ខី នៅក្នុងវិវិលក្ខី កំពុងដើរក្តី កំពុងឈរក្តី កំពុង
 ប្រោមចុះក្តី កំពុងដើរក្តី ។ ឯប្រាងដំបូងនោះចូលចិត្តជា ដំបូងនោះជា
 ដំបូងនោះ មានឧបមាដូចក្នុងអំឡុង ។ ម្ចាស់ប្រាហ្មណ៍ ឧបមាយ្យដូចជា
 ប្រាងដំបូងនោះក៏ដូចក្នុងលោកនេះ មាននាមប្រាងដំបូង ជាបុគ្គលមួយ
 ចាត់តែសេស គ្រាស្នាមដើនដោយប្រពៃនោះចូល ហើយលឺដោយវិជ្ជាដំបូង

១ ពាក្យថា ឧទ្ធាកលោកុកា គេដឹងស្នាមដើនដំបូងដែលមានដើនខ្ពស់ចូលឃើញតាំងដំបូង
 មានឧបមាដូចក្នុងអំឡុង ព្រោះដើនដំបូងនោះមានឧបមាដូចក្នុងអំឡុង ។ អថាថា ។

ឧបទ្វីបធម្ម ចូលហត្ថិចកោចសុត្តេ ចតុហត្ថិចារាបមា

សុគតោ លោកវិន្ទុ អនុត្តរោ បុរិសធម្មសារថិ សត្វា
 ធម៌មនុស្សានំ កុត្វា កកកំ សោ ឥមំ លោកំ
 សធរេតំ សមារតំ សត្រាហ្មតំ សស្សមណព្រាហ្ម-
 ណី បដំ សធរេមនុស្សំ សយំ អភិញ្ញា សន្និកត្វា
 បរេនេតិ សោ ធម្មំ នេសេតិ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេ-
 កល្យាណំ បរិយោសាណាកល្យាណំ ភោតុំ សត្យញ្ញំ
 កេវលបរិមុឡំ បរិសុទ្ធំ ត្រឡាចរិយំ បកាសេតិ តំ
 ធម្មំ សុណាតិ កហមតិ វា កហមតិបុត្តោ វា អញ្ញត-
 រស្មី វា កុរុល បន្តា ជាតោ សោ តំ ធម្មំ សុត្វា
 តថាគតេ សង្ខំ បដិលកតិ សោ តេន សត្វាបដិ-
 លាភេន សមុទ្ទាគតោ ឥតិ បដិសត្យុត្តតិ សន្តា-
 តោ យកវាសោ រដាបថា អញ្ញតារសា បព្វថា

ឧបទ្វីបធម្ម ចូលហត្ថិចកោចសុត្តេ ឧបមាដោយស្វាបដិធីកំ ២

ចរណៈ មានដំណើរល្អទៅតាមសុខុស្តាន គឺព្រះនិក្ខាន ជ្រាបច្បាស់ទូរ
 គ្រែលោក ព្រះសីរីដោយសីលាវត្ថុលាភបុគ្គលណាមួយស្មើគ្នា ជាអ្នក
 ខ្លាចខ្លួនច្បាស់ដែលគួរខ្លាចបាន ជាសាស្ត្រាចារ្យ វិនិច្ឆ័យនិមនុស្ស
 តាំងឲ្យយ គ្រាស់ដឹងខ្លួននិយសច្ចនិមនុស្ស ដែលនិយត្រូវបំបែកតាមកថ្មីទៀត
 ព្រះរាជាគតនោះ ព្រះភ័ក្ត្រជាក់ច្បាស់ដោយបញ្ញាចំពោះទ្វងនិង ខ្លួនលោក
 នេះ ព្រមទាំងទ្រង់លោកនារណៈនិងព្រហ្មលោក ខ្លួនពួកសត្វព្រមទាំង
 សមណព្រាហ្មណ៍ តាំងនិមនុស្សជាសម្បត្តិទេពនិងនិមនុស្សផ្ទៃសេស ហើយ
 ប្រកាស ព្រះរាជាគតនោះ សង្កេតធម៌មានលម្អបទដ៏ម លម្អបទកណ្តាល
 និងលម្អបទចុង បរិច្ចណិដោយអត្ត និងព្យញ្ជនៈ ប្រកាសទូរព្រាហ្មចរិយ-
 ធម៌ដ៏បរិសុទ្ធ បរិមូលិវត្តនៈលញ្ញ ធម៌បក្ខី កូនរបស់វាបក្ខី ឬ
 បុគ្គលកើតក្នុងព្រះកូលណាមួយ ជាខាងក្រោយក្តី បានស្តាប់ខ្លួនធម៌នោះ
 លុះបុគ្គលនោះ ស្តាប់ខ្លួនធម៌នោះហើយ វេទន៍បានចំពោះ ខ្លួនសត្វក្នុង
 ព្រះរាជាគត បុគ្គលនោះ ប្រកបដោយការបានចំពោះ ខ្លួនសត្វនោះហើយ
 វេទន៍និពារណការឃើញច្បាស់ថា ការនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ ជាទីបង្ខំក្នុងចង្អុល
 (រោគណាស់) ជាថ្មីហូរទៅនៃចូលនិវត្តន៍លេស ច្បាស់ថា កាលចំនេះច្រើន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូ បុល្លវពណ្ណសកៈ

នយំនំ សុត្តរំ អតារំ អជ្ឈាវសតា ឯកាន្តបរិបុណ្ណំ
ឯកាន្តបរិសុទ្ធី សង្ខតំវិចិត្តំ ព្រហ្មចរិយំ ចរិតុំ យទ្ធ-
នាហំ កេសមស្សំ ឱហារេត្វា កាសាយានំ វត្តានំ
អប្បារេត្វា អតារស្មា អនតារិយំ បព្វជយ្យន្តំ ។
សោ អបរេន សមយេន អម្បំ កំ កោកក្ខន្ធី
បហាយ មហន្តំ កំ កោកក្ខន្ធី បហាយ អម្បំ កំ
ញាតិបរិវន្តំ បហាយ មហន្តំ កំ ញាតិបរិវន្តំ បហាយ
កេសមស្សំ ឱហារេត្វា កាសាយានំ វត្តានំ អប្បា-
រេត្វា អតារស្មា អនតារិយំ បព្វជតិ ។

(៩១) សោ ឯវំ បព្វជិតា សមាធា ភិក្ខុនំ
សិក្ខាសាដីវសមាធានា បាលាកិចាតំ បហាយ ចា-
លាកិចាតា បដិវរតោ ហោតិ និហិតនិល្លោ និបរិ-
តសុត្តោ លដ្ឋី នយាបាធា សព្វបាលាក្ខតហិតានុ-
កម្មំ វិហារតិ ។ អនិច្ឆាធានំ បហាយ អនិច្ឆាធាតា
បដិវរតោ ហោតិ និច្ឆាធាយិ និច្ឆាធានិកន្តី អាថ-
រេន សុចិក្ខុតេន អនុតា វិហារតិ ។ អព្រហ្មចរិយំ
បហាយ ព្រហ្មចារី ហោតិ អាណាវី វរតោ មនុស្ស

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូ បុល្លវពណ្ណសកៈ

(ព្រោះជាគោស ដើម្បីធ្វើកុសលភាសប្បាយ) បុគ្គលដែលនៅគ្រប់
គ្រងផ្ទះ មិនស៊ាយនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយដទៃ ឲ្យបរិច្ចារិយដោយចំណែក
មួយ ឲ្យបរិសុទ្ធដោយចំណែកមួយ ដូចជាសីល្តិ ដែលគេចាត់ហើយ
នោះប៉ុន្មាន ធ្វើដូច្នោះមានវិក អាហារអញ្ចកោសកំ និងភូតមាន់ភូតចង្កា
ហើយស្ងៀកដណ្តប់សំពត់ជ្រលក់ដោយវិកអម្បកំ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅ
កាន់ផ្នួស ។ លុះសម័យខាងក្រោយមក បុគ្គលនោះ ក៏លះចង់ខ្លះតិច
កោតៈគិច្ចក្តី លះចង់ខ្លះខាងកោតៈគិច្ចក្តី លះចង់ខ្លះត្រាតិវិស្សតិចក្តី លះ
ចង់ខ្លះត្រាតិវិស្សត្រិចក្តី ហើយកោសកំនិងភូតមាន់ភូតចង្កា ស្ងៀកដណ្តប់
នូវសំពត់ជ្រលក់ដោយវិកអម្បកំ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស ។

(៩២) លុះបុគ្គលនោះ បានបួសយ៉ាងនេះហើយ ក៏បរិច្ចារិយដោយ
សិក្ខាគ្រប់គំនិតការីវិចិត្តកុំបំផ្លាញ ជាអ្នកលះចង់បាណតិបាត វៀរ
ស្រឡាចតបាណតិបាត មានគង្វាងកំចុះហើយ មានគ្រឿងសស្រ្តា
ដាក់ចុះហើយ មានសច្ចក្តីខ្មាសបាច មានសច្ចក្តីកាលិន មានសច្ចក្តី
អនុគ្រានសព្វសព្វដោយប្រយោជន៍ ។ លះចង់អវិជ្ជាចាន វៀរស្រឡា
ចាកអវិជ្ជាចាន កង់យកវត្ថុដែលគេឲ្យ ព្រាង្គកែវត្ថុដែលគេឲ្យ ចាន
អក្កកាតដ៏ស្អាត មិនវែមជានោះ ។ លះចង់ខ្លះព្រហ្មចរិយនិងមិច្ឆាប្រ-
សើរ ហើយប្រព្រឹត្តកែតម្កីប្រសើរ ចៀសវាង វៀរស្រឡាចតាមមុខ

ឧបទ្ទវេន្ត ឬឡូហន្តិចកោធនសុត្តន្ត សិក្ខាសាដិវលមដន្តភ

តាមឧទ្ទា ។ មុសាវាធំ បហាយ មុសាវាធំ បដិវតោ
 ហោតិ សទ្ធាវាធំ សទ្ធាសទ្ធា មេតោ បទ្ធកិរោ អវស្ស
 វាធំតោ លោកស្ស ។ មិសុណំ វាធំ បហាយ មិសុ-
 ណាយ វាធំ បដិវតោ ហោតិ ឥតោ សុត្វា ន
 អប្បត្ត អក្ខតា ឥតេសំ គេតាយ អប្បត្ត វា សុត្វា ន
 ឥតេសំ អក្ខតា អម្បសំ គេតាយ ឥតិ កិច្ចាធំ វា
 សុត្វាតា សហិតាធំ វា អទុប្បតាតា សមត្តាវាមោ
 សមត្តាតោ សមត្តនិច្ចំ សមត្តកាណំ វាធំ ភាសិតា
 ហោតិ ។ ជុស្សំ វាធំ បហាយ ជុស្សាយ វាធំ បដិវតោ
 ហោតិ យា សា វាធំ ឧលា តាណ្ណសុតា
 មេមនិយា ហនិយន្តមា ចោរី តហុជនកត្តា តហុ-
 ជនមហាតា តហុជំ វាធំ ភាសិតា ហោតិ ។

ឧបទ្ទវេន្ត ឬឡូហន្តិចកោធនសុត្តន្ត ភាគប្រាំមួយកថាប្បកថាដោយសិក្ខាសាដិវលមដន្តភ

ជាឧបទ្ទវេន្ត ។ លេខមុសាវាធំ វិទ្យាស្រឡះ ចាកមុសាវាធំ
 គោលតែតាមតែតា ឥត្យាតាមតែតាដោយតាមតែតា(១) ជាអ្នកមានសម្បត្តិ
 ទៀងទាត់ មានតាមតែតាឥត្យា មិនបានគោលបំណងសក្ខីលោក ។
 លេខមិសុណាវាធំ វិទ្យាស្រឡះ ចាកមិសុណាវាធំ ឥត្យាតាមតែតា
 សម្បត្តិឥត្យា ហើយមិនទាន់ប្រាប់ដល់ឯណោះ ដើម្បីបំបែកឥត្យាឥត្យា
 ឥត្យាឥត្យា ឥត្យាតាមតែតាសម្បត្តិឥត្យាឥត្យាឥត្យា ហើយមិនទាន់ប្រាប់ដល់
 ឥត្យាឥត្យាឥត្យា ដើម្បីបំបែក ឥត្យាឥត្យាឥត្យាឥត្យាឥត្យាឥត្យា ជាអ្នកផ្សេងៗ
 ឥត្យាឥត្យាឥត្យាឥត្យាឥត្យាឥត្យាឥត្យា ឥត្យាឥត្យាឥត្យាឥត្យាឥត្យាឥត្យា
 ដែលជាឥត្យាឥត្យា ហើយ មានសេចក្តីប្រាមព្រៀងជាច្រើនអរ ក្រេកអរក្នុង
 សេចក្តីប្រាមព្រៀងគ្នា រីករាយតែក្នុងសេចក្តីប្រាមព្រៀងគ្នា មិនយាយកែ
 វាធំ ដែលជាឥត្យាឥត្យាឥត្យាឥត្យាឥត្យា ។ លេខជុស្សាវាធំ វិទ្យា
 ស្រឡះ ចាកជុស្សាវាធំ វាធំ ដែលមិនមានសាស ទាំងអស់
 សេចក្តីស្តុកស្តម្ភស្រឡះ ជាតាមតែតាស្រឡះ ជាតាមតែតាស្រឡះ
 ក្នុងស្តុកស្តម្ភ ជាសម្បត្តិរបស់អ្នកត្រូវ ដែលជាច្រើនអរដែលដល់ដល់ដល់ ជា
 ច្រើនអរដែលដល់ដល់ដល់ ជាអ្នកនិយាយកែវាធំមានសភាពដូច្នោះ ។

១ ដែលជា ឥត្យាតាមតែតាដោយតាមតែតាឥត្យាឥត្យាឥត្យាឥត្យាឥត្យាឥត្យា ។
 ចាកសេចក្តីថា ជាអ្នកនិយាយតាមតែតាឥត្យាឥត្យាឥត្យាឥត្យាឥត្យា ។ អត្ថបទថា ។

សុត្តន្តបិដក បដិ ខតិកយស្ស ប្បសព្ភន្តាសតំ

សម្មប្បណាមំ បមា យ សម្មប្បណាមា បដិវិរោ ហោតិ
 កាណវាទំ ក្ខតវាទំ មត្តវាទំ ធម្មវាទំ វិទយវាទំ ជំនា-
 តវតិ វាទំ កាសិកា កាសេន កាសេនេសំ មរិយន្តវិ-
 តិ(១) ។ សោ វិជេតាមក្ខតតាមសមាម្ពា បដិវិរោ
 ហោតិ ។ ឯកកត្តិកា ហោតិ រត្តបរោ វិរោ វិគា-
 លរោជនា ។ ធម្មត្ថិកវាទិកវិស្វកកស្សនា បដិវិរោ
 ហោតិ ។ មាណសទ្ធិវិលេមធនា មាណសទ្ធិវិស្វនា
 បដិវិរោ ហោតិ ។ ឧត្តាសយនមហាសយនា បដិវិរោ
 ហោតិ ។ ជាត្របរាជិតប្បដិក្ខហណា បដិវិរោ ហោតិ ។
 អាមកធម្មប្បដិក្ខហណា បដិវិរោ ហោតិ ។
 អាមកាមសប្បដិក្ខហណា បដិវិរោ ហោតិ ។

១ ១ ២. បរិយភូតំ វិទ្យាស្ថានំ វិស្វតិ ។

សុត្តន្តបិដក បដិ ខតិកយស្ស ប្បសព្ភន្តាសតំ

សម្មប្បណាមំ បដិវិរោ ហោតិ ។ ឯកកត្តិកា ហោតិ រត្តបរោ វិរោ វិគា-
 លរោជនា ។ ធម្មត្ថិកវាទិកវិស្វកកស្សនា បដិវិរោ
 ហោតិ ។ មាណសទ្ធិវិលេមធនា មាណសទ្ធិវិស្វនា
 បដិវិរោ ហោតិ ។ ឧត្តាសយនមហាសយនា បដិវិរោ
 ហោតិ ។ ជាត្របរាជិតប្បដិក្ខហណា បដិវិរោ ហោតិ ។
 អាមកធម្មប្បដិក្ខហណា បដិវិរោ ហោតិ ។
 អាមកាមសប្បដិក្ខហណា បដិវិរោ ហោតិ ។

១ ១ ២. បរិយភូតំ វិទ្យាស្ថានំ វិស្វតិ ។

ឧបសគ្គ ឬឬហត្ថិកោមសុទ្ធ សំព្វាសាវីរិយមន្ត្រា

ក៏ត្រូវការកម្មវិធីក្នុងហឫណ្ឌ មជ្ឈិមគោល ឬ ហោតិ ។ ជាសីលា-

សម្បជ្ជក្នុងហឫណ្ឌ មជ្ឈិមគោល ហោតិ ។ អដ្ឋកម្មវិធីក្នុង-

ហឫណ្ឌ មជ្ឈិមគោល ហោតិ ។ តុល្លាស្វក្ខកម្មវិធីក្នុងហឫណ្ឌ

មជ្ឈិមគោល ហោតិ ។ តុល្លាស្វក្ខកម្មវិធីក្នុងហឫណ្ឌ មជ្ឈិ-

មគោល ហោតិ ។ ឧត្តរកម្មវិធីក្នុងហឫណ្ឌ មជ្ឈិមគោល ហោតិ ។

មូលេយ្យកម្មវិធីក្នុងហឫណ្ឌ មជ្ឈិមគោល ហោតិ ។

កាមវិញ្ញាណ មជ្ឈិមគោល ហោតិ ។ តុល្លាស្វក្ខកម្មវិធីក្នុង-

កម្មវិធីក្នុងហឫណ្ឌ មជ្ឈិមគោល ហោតិ ។ ឧត្តរកម្មវិធីក្នុង-

ឧត្តរកម្មវិធីក្នុងហឫណ្ឌ^(១) មជ្ឈិមគោល ហោតិ ។ ឧត្តរក-

១. ឧ. ឧ. បញ្ចវគ្គវិចិត្រសិលាសិលា ។

ឧបសគ្គ ឬឬហត្ថិកោមសុទ្ធ ភាគត្រូវប្រើប្រាស់ជាសំព្វាសាវីរិយ

វិទ្យាស្រាស្ត្រ ចាត់តាំងឧបសគ្គ^(១) និងតុល្លា ។ វិទ្យាស្រាស្ត្រចាត់

តាំងឧបសគ្គ ឬឬហត្ថិកោមសុទ្ធ^(២) ។ វិទ្យាស្រាស្ត្រចាត់តាំងឧបសគ្គ

ក្នុងកំឡុងពេល ។ វិទ្យាស្រាស្ត្រ ចាត់តាំងឧបសគ្គក្នុងកំឡុងពេល ។

វិទ្យាស្រាស្ត្រចាត់តាំងឧបសគ្គ ឬឬហត្ថិកោមសុទ្ធ ឬឬហត្ថិកោមសុទ្ធ ។

វិទ្យាស្រាស្ត្រចាត់តាំងឧបសគ្គក្នុងកំឡុងពេល ។ វិទ្យាស្រាស្ត្រចាត់តាំង

ប្រកបដោយឧបសគ្គ គឺជាសំព្វាសាវីរិយក្នុងកំឡុងពេល ។ វិទ្យាស្រាស្ត្រ

ក្នុងកំឡុងពេល ។ វិទ្យាស្រាស្ត្រចាត់តាំងឧបសគ្គក្នុងកំឡុងពេល ។

(ឬឬហត្ថិកោមសុទ្ធ) ។ វិទ្យាស្រាស្ត្រចាត់តាំងឧបសគ្គក្នុងកំឡុងពេល ។

ឧបសគ្គ គឺជាសំព្វាសាវីរិយក្នុងកំឡុងពេល ។ វិទ្យាស្រាស្ត្រចាត់តាំង

ប្រកបដោយឧបសគ្គក្នុងកំឡុងពេល ។ វិទ្យាស្រាស្ត្រចាត់តាំងឧបសគ្គ

ក្នុងកំឡុងពេល ។ វិទ្យាស្រាស្ត្រចាត់តាំងឧបសគ្គក្នុងកំឡុងពេល ។

ឧបសគ្គ គឺជាសំព្វាសាវីរិយក្នុងកំឡុងពេល ។ វិទ្យាស្រាស្ត្រចាត់តាំង

ប្រកបដោយឧបសគ្គក្នុងកំឡុងពេល ។ វិទ្យាស្រាស្ត្រចាត់តាំងឧបសគ្គ

ក្នុងកំឡុងពេល ។ វិទ្យាស្រាស្ត្រចាត់តាំងឧបសគ្គក្នុងកំឡុងពេល ។

ឧបសគ្គ គឺជាសំព្វាសាវីរិយក្នុងកំឡុងពេល ។ វិទ្យាស្រាស្ត្រចាត់តាំង

នេតទ្ធនវិមហមាសកាលោមសហសាការា បដិវរតោ
 ហោតិ ។ សោ សន្តុដ្ឋោ ហោតិ កាយវិហារិកោ
 ចីវរេន កុដ្ឋិវិហារិកោ មិណ្ឌូចារកោ យេន យេនេវ(១)
 បញ្ញមតិ សមាធាយេវ បញ្ញមតិ ។ សេយ្យជាមិ
 ធាម មត្តិ សក្កលោ យេន យេនេវ ធម្មតិ សបត្ត-
 កាលេវ ធម្មតិ ឯវមេវ(២) កំភូ សន្តុដ្ឋោ ហោតិ កា-
 លោវិហារិកោ ចីវរេន កុដ្ឋិវិហារិកោ មិណ្ឌូចារកោ
 យេន យេនេវ បញ្ញមតិ សមាធាយេវ បញ្ញមតិ ។
 សោ វិមិធា អរិយេន សីលត្ថុទ្ធន សមញ្ញាកោ
 អជ្ឈត្តំ អនុវដ្ឋសុទ្ធំ បដិសំវេនតំ ។ សោ ចក្កុតា
 រូរំ និស្សា ន និមិត្តត្ថាហិ ហោតិ ធានុត្ថក្ខ-
 នត្ថាហិ យត្ថានិកាលាមេចំ ចក្កុដ្ឋិយំ អសំវុត្តំ
 វិហារត្ថំ អភិជ្ឈាធាមនស្ស ចាបកា អកុសលា
 ចក្កា អត្វាស្សវេយ្យំ តស្ស សំវរាយ បដិបទ្ធនតំ

១ ឬ. យេន ២ ។ ២ ឬ. ឯវមេវ ។

សម្រាប់ ចាប់ចង ធ្វើឱ្យវិបត្តិផ្លូវ ចូលក្នុងស្រុក ដឹងកំហែងយកច្រក
 គេ(១) ។ កំភូនោះជាអ្នកសន្តោសដោយចីវរដែលជាគ្រឿងក្បួនកាយ
 ដោយចិត្តចាត់ដែលជាគ្រឿងក្បួនផ្លូវផ្ទៃ ទំងន់ចៀសចេញពីក្នុងទិស
 ណា ។ តែងកាន់យក (ខ្លះគ្រឿងបំប៉ន) តែប៉ុណ្ណោះ ចៀសចេញទៅ
 (ក្នុងទិសនោះ១) ។ ដូចជាសត្វស្លាបហើរទៅក្នុងទិសណា ១ ក៏បានតែចម្ងល់
 ស្វាបរបស់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះ ហើរទៅ ដូចអ្នកមិនឃើញ កំភូជាអ្នកសន្តោសដោយ
 ចីវរដែលជាគ្រឿងក្បួនកាយ ដោយចិត្តចាត់ដែលជាគ្រឿងក្បួន
 ផ្លូវ ទំងន់ចៀសចេញពីក្នុងទិសណា ១ តែងកាន់យក (ខ្លះគ្រឿងបំប៉ន)
 ប៉ុណ្ណោះ ចៀសចេញទៅ ដូច្នោះដែរ ។ កំភូនោះប្រកបដោយសីលក្នុង
 ជីវិតសីលនេះហើយ វាប្រសូត្រសេចក្តីសុខដែលមិនមានខាស ក្នុង
 សន្តានធម៌ក្នុងចុង ។ កំភូនោះឃើញប្រដោយចិត្តហើយ មិនកាន់យក
 នូវទិមិត្ត មិនបាត់កាន់យកនូវអនុត្តរត្ថានុវិជ្ជាយ អកុសលចរិយាមក
 តាំងឱ្យយ គឺកំភូនិងទោមនស្ស គប្បីជាប់តាមនូវបុគ្គលដែលមិន
 សង្រួមនូវវិជ្ជិយគឺចក្កុណា កំភូនោះ ក៏ប្រតិបត្តិដើម្បីសង្រួមនូវវិជ្ជិយ

១ ដែលមានច្បាប់ ព្រមព្រៀងស្រប ទំងន់កាយ ។

[៧២] សោ ឥមំចា ច អរិយេន សំលក្ខានុទ
 សមន្តាភោ ឥមំចា ច អរិយេន ឥន្ទ្រិយសំវារេន
 សមន្តាភោ ឥមំចា ច អរិយេន សតិសម្មាសម្ពាណំ
 សមន្តាភោ វិភិក្ខុំ សេនាសងំ កជតិ អរញ្ញំ វុត្តម្បសំ
 មន្ទតំ កន្ទុវំ ភិវុត្តមំ សុសាងំ វេទបត្តំ អក្កោកាសំ
 មណាសដុត្តំ ។ សោ បន្ទាភត្តិ មិណ្ឌុចាតប្បដិក្កន្តា
 ងំសំនតំ មល្លដ្ឋំ អាគុជិត្វា ទដ្ឋំ កាយំ មណីនាយ
 មរិមុខំ សតិ ឧបដ្ឋេយត្វា ។ សោ អភិជ្ឈំ លោភេ
 មហាយ វិតតាភិវដ្ឋិទ មេតសា វិហរតិ អភិជ្ឈាយ
 ចិត្តំ មរិសោទេតិ ។ ព្យាបាទមនោសំ មហាយ
 វេទបន្តចិត្តា វិហរតិ សត្វប្បណក្ខតមាតានុកាមី
 ព្យាបាទមនោសា ចិត្តំ មរិសោទេតិ ។ ដីទមិទ្ធំ
 មហាយ វិតតដីទមិទ្ធា វិហរតិ អាណេតសញ្ញ
 សតោ សម្មាសោ ដីទមិទ្ធា ចិត្តំ មរិសោទេតិ ។
 ឧទ្ធចក្កុត្តុវំ មហាយ អនុទ្ធកោ វិហរតិ អដ្ឋត្ថំ
 វេសន្តចិត្តា ឧទ្ធចក្កុត្តុវា ចិត្តំ មរិសោទេតិ ។

[៧២] ភិក្ខុនារប្រកបដោយសីលក្ខន្ធដ៏ប្រសើរទេវេន ប្រកប
 ដោយឥន្ទ្រិយសំវារេនដ៏ប្រសើរទេវេន ប្រកបដោយសតិសម្មាសម្ពាណៈដ៏ប្រ-
 សើរទេវេន វិភជិសេនឲ្យទិសភាសនៈស្ងាត់ គឺព្រៃ ម្លប់ឈើ ភ្នំ
 ជ្រៅភ្នំ ភ្នំភ្នំ ព្រៃស្នួល ព្រៃផ្កាយ ទំពល ចំនន់ចំបើង ។ ភិក្ខុ
 នោះត្រឡប់មកគំរើចិល្ហាតាវិញ ក្នុងវេលាគ្រាយភក្ត ក៏អង្គុយតែងតែង
 កម្រងតាយត្រង់ គង់ស្មារតីឲ្យមានបុរាណៈ (រាវរោហិត្ត) ។ ភិក្ខុ
 នោះលេចនិម្មិតផ្សាក្នុងលោក មានចិត្តប្រាសចាកអភិជ្ឈា ជម្រចិត្តឲ្យ
 ស្អាតចាកអភិជ្ឈា ។ លេចនិម្មិតព្យាបាទចិន្តសេចក្តីប្រឡូក មានចិត្តបិទ
 ព្យាបាទ មានសេចក្តីអនុគ្រោះសត្វសត្វដោយប្រយោជន៍ ជម្រចិត្តឲ្យ
 ស្អាតចាកព្យាបាទចិន្តសេចក្តីប្រឡូក ។ លេចនិម្មិតដីទមិទ្ធៈ (សេចក្តីដីនីយ
 ទិន្ននិកាសក) មានចិត្តប្រាសចាកដីទមិទ្ធៈ មានសេចក្តីសង្ខារនូវភិក្ខុ
 សតិចិន្តសម្មាសោ ជម្រចិត្តឲ្យស្អាតចាកដីទមិទ្ធៈ ។ លេចនិម្មិតឧទ្ធច-
 ក្កុវៈ (សេចក្តីកាយមាយចិត្តចិន្តសេចក្តីក្នុងក្រហាយ) មានចិត្តបិទកាយ
 មាយ មានចិត្តស្ងប់ខ្សាច់ភ្នំភ្នំ ជម្រចិត្តឲ្យស្អាតចាកឧទ្ធចក្កុវៈ ។

ឥធិ វុទ្ធពិ ព្រាហ្មណ តថាគតបដំ ឥតិមំ តថាគត-
 ចំសេវិតំ ឥតិមំ តថាគតារក្ខិតំ ឥតិមំ ។ នេត្រា តាវ
 អវិយស្សាវកោ ឯដ្ឋំ កច្ឆតិ សង្ខាសម្ពុត្តោ
 កកកំ ស្វាត្ថារតា កកវតា នេម្មា សុឃ្មនិបន្នោ
 កកវតា សាវតសម្ម័តំ ។

[៨៤] សោ ឯវំ សមាហិត ចិត្ត ចវិសុទ្ធ
 បរិយោជានេ មនស្សំណា វិតត្ថបក្កិលេសេ មុទុក្ខត
 កម្មនិយេ ហិត អាណេញច្បត្តេ បុព្វេនិកសាទុស្ស-
 តិញ្ញាណាយ ចិត្តំ អភិច្ឆិទ្ធាមេតិ ។ សោ(១) អាណេវហិតំ
 បុព្វេនិកសំ អទុស្សតិ សេយ្យមីធំ ឯតាម្បំ ជាតិ
 ទ្វេមំ ជាតិយោ ។ ចេ ។ ឥតំ សាតារំ សឧទ្ទេសំ
 អាណេវហិតំ បុព្វេនិកសំ អទុស្សតិ ។ ឥធម្មិ
 វុទ្ធពិ ព្រាហ្មណ តថាគតបដំ ឥតិមំ តថាគតចំសេវិតំ
 ឥតិមំ តថាគតារក្ខិតំ ឥតិមំ ។ នេត្រា តាវ

* ឧ.សោ ៧ ។

ខ្លាលព្រាហ្មណ៍ នេះគឺជាគតរបស់ ស្ថាបនាដែលសម្រេចជាគតដូច្នេះ
 គឺជាវិប្បស្សនរបស់សម្រេចជាគតដូច្នេះ គឺជាស្ថាបនាដែលសម្រេច
 សម្រេចជាគតដូច្នេះ ។ មិនចាំបាច់ប្រែប្រួលឡើយ ព្រោះវិយស្សាវកនៃ
 ចូលចិត្តថា ព្រះមានព្រះភាគ ជាសង្ខាសម្ពុត្ត ព្រះធម៌សម្រេចព្រះ
 ភាគ ទ្រង់ព្រាស់សង្កេតប្រពៃហើយ ព្រះសង្ឃសាវ័ន្តព្រះមានព្រះភាគ
 លោកប្រតិចក្កិប្រពៃហើយ ។

[៨៥] កាលបើចិត្តនាំវិញ្ញាណចូលសុទ្ធផ្លូវដ៏ មិនមានកិលេស
 ព្រាសចានសង្ក្ខារៈសង្ការ ជាចិត្តទាំងមេត្តាផលកម្ម ជាចិត្តវិនិច្ឆ័យ
 មិនញាប់ញ័រ គេនោះមានឈ្មោះយ៉ាងនេះហើយ គឺពុទ្ធបរមោឃៈនិច្ចក្រវ
 ដើម្បីបុព្វេនិកសាទុស្សតិញ្ញាណ ។ គឺពុទ្ធបរមោឃៈនិច្ចក្រវនិកសជាច្រើន
 ប្រការ គឺ លើកទី១ ១ ជាតិទី២ ជាតិទី៣ ។ ២ ។ គឺពុទ្ធបរមោឃៈនិច្ចក្រវ
 នូវបុព្វេនិកសាទុស្សតិជាច្រើនប្រការ ព្រមទាំងកាលៈ ព្រមទាំងទេស
 យ៉ាងនេះ ។ ខ្លាលព្រាហ្មណ៍ នេះគឺជាគតរបស់ ស្ថាបនា
 នៃសម្រេចជាគតដូច្នេះ គឺជាវិប្បស្សនរបស់សម្រេចជាគតដូច្នេះ គឺជា
 ស្ថាបនាដែលសម្រេចជាគតដូច្នេះ ។ មិនចាំបាច់ប្រែប្រួលឡើយ

ឧបសគ្គស្នូល ពុទ្ធបាដិច្ចភាពឧបសគ្គ ពុទ្ធបទានញ្ញាណ

អរិយស្សវកោ ចំដ្ឋំ កដ្ឋតំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ កកវា
ស្វាគ្គាតោ កកវតោ ធម្មោ សុប្បដិមាជ្ជា កកវតោ
សាវកសង្ឃាតំ ។

[៧៩] ហោ ឯវំ សមាហិតេ ជិត្តេ មរិយុទ្ធ
មរិយាធាតុ ឧបសគ្គណោ វិកត្តមត្តិលេសេ មុនុក្កាត
កម្មចិយ មិតេ អាណេញម្យត្តេ សត្តាចំ ពុទ្ធបទា-
តញ្ញាណាយ ចំត្តំ អភិធិប្បាមតិ ។ ហោ ឯត្វេន
ធម្មតា វិសុទ្ធន អភិក្កន្ធមាទុសកេន ។ មេ ។
យថាកម្មជក សត្តេ បដិធានាតិ ។ នធម្មំ វុច្ចតិ
ប្រាហ្មណ កថាកតបដំ នតិបំ កថាកតចិសវិតំ នតិបំ
កថាកតាភ្នំតំ នតិបំ ។ ធាត្វំ តាវ អរិយស្សវកោ
ចំដ្ឋំ កដ្ឋតំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ កកវា ស្វាគ្គាតោ កកវតោ
ធម្មោ សុប្បដិមាជ្ជា កកវតោ សាវកសង្ឃាតិ ។

ឧបសគ្គ ស្នូលពុទ្ធបាដិច្ចភាពឧបសគ្គ ពុទ្ធបទានញ្ញាណ

ប្រអោយស្សវកក្នុងចូលចិត្តថា ព្រះមានព្រះភាគ ជាព្រះមេធានមុន្ន
ព្រះធម៌គឺព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សម្តែងប្រពៃហើយ ព្រះសង្ឃ
សាវកនៃព្រះមានព្រះភាគ លោកប្រតិបត្តិប្រពៃហើយ ។

[៨០] កាលបើចិត្តតាំងភ្ជាប់ទូលំទូលាយផង មិនមានកិលេស
ប្រាសជាសេចក្តីស្រឡាត់ ជាចិត្តទំន់សមត្ថភាពស្រស់ថ្លា ជាចិត្តនឹងនឹង
នឹងភ្ជាប់ឆ្លៀតរវាងគ្នាឈ្នួលយ៉ាងនេះហើយ កិត្តុភោគកិលេសចិត្តទៅ
ដើម្បីទុក្ខបទានញ្ញាណនៃសត្វតាំងឡាយ ។ កិត្តុភោគមានចក្ខុវិស័យជាចិត្ត
ដំបូងស្តី ក្នុងចំណោមចិត្តរបស់មនុស្សធម្មតា ។ មេ ។ នឹងចូលស្តាប់សព្វ
តាំងឡាយ ដែលគេឆ្ការលាត់តាមកម្មរបស់ខ្លួន ។ ឆ្ការប្រាហ្មណ៍
នេះឯង គេហៅថា ស្នាមដីនៃរបស់ព្រះគឺជាគតវុទ្ធនេះ ថាជាចី
ត្រដុសរបស់ព្រះគឺជាគតវុទ្ធនេះ ថាជាស្នាមពាក់ដោយកុក របស់ព្រះ
គឺជាគតវុទ្ធនេះ ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះឡើយ ប្រអោយស្សវកក្នុងចូលចិត្ត
ថា ព្រះមានព្រះភាគ ជាព្រះមេធានមុន្ន ព្រះធម៌ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់ត្រាស់សម្តែងប្រពៃហើយ ព្រះសង្ឃសាវក នៃព្រះមានព្រះភាគ
លោកប្រតិបត្តិប្រពៃហើយ ។

[៧៦] សោ ឯវំ សមាហិតេ ជិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិ-
 យោជានិ អនន្តរោ វិកត្តបក្កិលេសេ ឬទុក្ខតេ កម្ម-
 ជំយេ បិតេ គាតេញ្ចប្បត្តេ អាសវនំ មយញ្ញាលាយ
 ចក្កំ អភិធិត្ថាមេតិ ។ សោ ឥទំ ទុក្ខន្តំ យថាភូតំ
 បដាធាតិ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ យថាភូតំ បដាធាតិ
 អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ យថាភូតំ បដាធាតិ អយំ
 ទុក្ខចិរេនតាមិធិ បដិបត្តាតិ យថាភូតំ បដាធាតិ ។
 ឥមេ អាសវនិ យថាភូតំ បដាធាតិ អយំ
 រកសវសមុទយោតិ យថាភូតំ បដាធាតិ អយំ
 រកសវនិរោធាតិ យថាភូតំ បដាធាតិ អយំ
 អាសវនិរេនតាមិធិ បដិបត្តាតិ យថាភូតំ បដាធាតិ ។
 ឥទេម្យំ វុទ្ធតិ ប្រាហ្មណ ឥដានុតបនំ ឥតិមិ
 ឥដានុតនិសិទំ ឥតិមិ ឥដានុតារញ្ចំ ឥតិមិ ។
 ទេវេវ តាវ អរិយស្សវតោ ចិដ្ឋន្ត្រតា ហោតិ ។
 រមិច ទោ ចិដ្ឋំ កន្ធតិ សន្នាសម្ពុត្វា កតា
 ស្វាត្វាតា ភកវតា ទន្មោ សុច្ឆន្ទិចន្នោ ភកវតោ
 សាវកសាវ្យតិ ។ ឥស្ស ឯវំ ជាទតោ ឯវំ បស្សតោ

[៧៦] កាលបើចិត្តកំផ្លាច់ខ្លួន ហេតុដូច្នេះនឹង មិនមានកិលេស
 ប្រាសទានសេចក្តីសោយន៍ ជាចិត្តខ្លាំងសមគួរដល់ការនាម ជាចិត្តនឹង
 នឹង មិនញាច់ញ័រវាវាវាមកយល់យ៉ាងនេះហើយ កុំពុំនោះក៏បង្កើនចិត្ត
 ទៅដើម្បីអាសវក្នុងក្លាយ ។ កុំពុំនោះក៏នឹងកាត់តាម ទេវជាទុក្ខ
 នឹងកាត់តាម ទេវជាហេតុនាំឱ្យកើតទុក្ខ នឹងកាត់តាម ទេវជាសេចក្តី
 រំលងទុក្ខ នឹងកាត់តាម ទេវជាបដិបទ្យប្រាណដល់ខ្លួនសេចក្តីរំលងទុក្ខ ។
 នឹងកាត់តាម ទេវជាអាសវៈ នឹងកាត់តាម ទេវជាហេតុនាំឱ្យកើត
 អាសវៈ នឹងកាត់តាម ទេវជាសេចក្តីរំលងនៃអាសវៈ នឹងកាត់តាម
 ទេវជាបដិបទ្យប្រាណដល់ខ្លួនសេចក្តីរំលងនៃអាសវៈ ។ ម្ចាស់ប្រាហ្មណ៍
 ទេវនឹងកាត់តាម ឆ្លាតឆ័យសេចក្តីរំលងនៃអាសវៈ ជាទី
 ក្រអួបរបស់ព្រះធម៌នកម្មនេះ ជាទីស្នាមពាក់ដោយភ័ក របស់ព្រះ
 ធម៌នកម្មនេះ ។ ព្រះអរិយស្សវតោនឹងត្រូវតែចូលចិត្តដោយហេតុ
 មានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ។ ឡើយទៀត ព្រះអរិយស្សវតោនឹងចូលចិត្តថា
 ព្រះមានព្រះភាគ ជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះធម៌ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 ត្រាស់សម្តែងប្រាប់ហើយ ព្រះសម្បជាន់នៃព្រះមានព្រះភាគ លោក
 ច្រកចិត្តប្រាប់ហើយ ។ កាលកុំពុំនោះនឹងយ៉ាងនេះ បើញយ៉ាងនេះហើយ

១៩១

ឧបន្តស្ស ឬឧបន្តិចតោឧបន្តស្ស អាសវិច្ឆយញ្ញាណ

កាមាសវាមិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ កាសវាមិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ

អវិជ្ជាសវាមិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិតិ ញ្ញាណ

ហោតិ វិណា ជាតិ វិសេតិ ប្រាហ្មណិយំ កាតំ

កាលាយំ ធាមរំ វិកុត្តយាតិ បដាជាតិ ។ ឥនធម្មិ

វុច្ចតិ ប្រាហ្មណ តថាតតមំ វិសេតិ តថាតតមិសេវិតំ

វិសេតិ តថាតតាវញ្ញិតំ វិសេតិ ។ ឧត្តាវតា ទោ

ប្រាហ្មណ អវិយស្សាវតោ ឧដ្ឋង្គតោ ហោតិ សង្ខា

សង្ខតោ កកាវ ស្វាគ្វាវតោ កកាវតា ឧដ្ឋោ សុធម្មិធម្មតោ

កកាវតោ លាវតាសង្ខេតំ ។ ឧត្តាវតា ទោ ប្រាហ្មណ

ហត្ថិមនោបមោ វិគ្គាវេន បរិម្ពហេ ហោតិ ។

ឧបន្តស្ស ឬឧបន្តិចតោឧបន្តស្ស អាសវិច្ឆយញ្ញាណ

ចិត្តកំផុតស្រឡះចាកកាមាសវៈ (ត្រៀមត្រាំគឺកាម) ផង ចិត្តកំផុតស្រឡះ

ចាកកាសវៈ (ត្រៀមត្រាំគឺកាស) ផង ចិត្តកំផុតស្រឡះចាកអវិជ្ជាសវៈ

(ត្រៀមត្រាំគឺអវិជ្ជា) ផង កាលបើចិត្តផុតស្រឡះហើយ សេចក្តីដឹងគឺកើត

ឡើងថា ចិត្តផុតស្រឡះហើយ ក៏ចុះទៅដឹងច្បាស់ថា កំលើកអស់

ហើយ មន្តព្រហ្មចារ្យក៏ស្ងៀម ទានប្រព្រឹត្តត្រង់ត្រង់ហើយ សោធនស-

កិច្ច ក៏ស្ងៀមត្រង់ត្រង់ហើយ កាលយកចិត្តដៅប្រព្រឹត្តការណ៍ដើម្បី

សោធនសកិច្ចខេនឡើង ទំនងខេនឡើយ ។ ម្ចាស់ប្រាហ្មណ៍ ខេនឡើង

គង់គង់ទៅថា ស្នាមដើម្បីរបស់ព្រះគង់គង់ដូច្នេះទូទៅ ជាទីត្រដុស

របស់ព្រះគង់គង់ដូច្នេះទូទៅ ជាស្នាមចាក់ដោយភ្នែករបស់ព្រះគង់គង់

ដូច្នេះទូទៅ ។ ម្ចាស់ប្រាហ្មណ៍ ព្រះអរិយស្សតែ តែងចូលចិត្តដោយ

ហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ជាព្រះសង្ខាសម្ពុទ្ធ

ព្រះធម៌ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សម្តែងប្រពៃហើយ ព្រះសង្ឃ

សាវ័ន្តព្រះមានព្រះភាគ លោកប្រតិចត្តិប្រពៃហើយ ។ ម្ចាស់

ប្រាហ្មណ៍ ធម៌វេលាមានទំនង ដូចស្នាមដើម្បីដំរី គេញប៉ែកណាដោយ

កិស្តរ ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះផង ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សូណបិដក

[៧៧] ឯវំ វុត្តុ ជាណុស្សោណំ ត្រាហ្មណោ ក-
 ក្កន្តំ ឯគន្ធាវាច មកិក្កន្តំ ហោ តោតម មកិក្កន្តំ តោ
 តោតម សេយ្យថាមី ហោ តោតម ចិក្កន្តំ ក
 ឧត្តរេយ្យ មជ្ឈិក្កន្តំ ក វិរាយ្យ ឫទ្ធិស្ស មក្កំ កា-
 ចិក្កេយ្យ អន្ធការាវា តេសម្បន្នោតំ ជាយេយ្យ ចត្ត-
 មន្តោ រូបាទិ ឧត្តន្តិតំ ឯវំមេវំ ហោតា តោតាមេន
 អនេកមវិយាយេន ឧម្មោ បកាសំ តា ឯសាហំ កក-
 រន្តំ តោតមំ សរណំ កញ្ចាមិ ចម្មញ្ច កិក្កុសង្ការ ឧ-
 បាសកំ មំ កវំ តោតតោ ជាវេតុ អដ្ឋកក្កេ មាណុ-
 យេតំ សរណន្តន្តំ ។

ពុទ្ធហត្ថវកោបមន្តំ សន្តមំ ចិក្កន្តំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សូណបិដក

[៧៨] កាលព្រះនាងព្រះភោគ ព្រង់ក្រាស់យ៉ាងនេះហើយ
 ជាលុះស្រឡាញ់ប្រាហ្មណ៍ បានព្រាមបង្ខំទូល ព្រះនាងព្រះភោគផ្ទុះចូល
 បង្ខំព្រាមភោគមនីចម្រើន ពីពោះលាស់ បង្ខំព្រាមភោគមនីចម្រើន ពីពោះ
 លាស់ បង្ខំព្រាមភោគមនីចម្រើន ធម៌វេលាព្រះអង្គសម្តែងហើយដោយ
 គន្លេងយ៉ាងនេះ គួរដូចជា គេផ្ទុះរបស់វេលាផ្ទុះ ឬចឹក
 បង្ខំឱ្យរបស់វេលាផ្ទុះ កុំនោះដូចជាគេប្រាប់ផ្ទុះដល់អ្នកវាផ្ទុះទិស កុំ
 នោះសាង ដូចជាគេប្រាសប្រវឹបក្នុងវិធីនីតដោយគិតថា បុរសអ្នកមាន
 ចក្ខុ តែងឃើញឱ្យប្រពាំងឱ្យយូរពុទ្ធ ឱ្យព្រះអង្គនោះ សូមដល់ឱ្យព្រះ
 ភោគមនីចម្រើន ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ជាវិធីវិលីក សូម
 ព្រះភោគមនីចម្រើន ប្រាប់ឱ្យព្រះអង្គជាជាទុបាសក ដល់សរណាមនី
 ឆ្លើយដោយវិវាទ ចាប់ដើមកំភីថ្ងៃនេះអញ ។

ចប់ ពុទ្ធហត្ថវកោបមន្ត ទំ ៨ ។

អង្គប្រជុំ មហាបាលីបទបមណ្ឌ

[៩៨] ឯកោ សុត្ត ។ ឯកោ សមយំ គតា
សាវត្ថុយំ វិហារិ ផេតវេ អនាថមិណ្ឌិកស្ស អាក-
មេ ។ តត្រ ទោ អាយស្មា សាវិមុត្តា កិក្ខុ អា-
មន្តសិ អាវុសា កិក្ខុភេតំ ។ អាវុសាភិ ទោ ភេ
កិក្ខុ អាយស្មតោ សាវិមុត្តស្ស បទ្ធាស្សាសុំ ។ អា-
យស្មា សាវិមុត្តា ឯកនិកេច សេយ្យោមិ អាវុសា
យាមិ កាមិមិ ធម្មណំ(១) ចាណាមំ បទជាតាមំ
សក្កាមិ កាមិ ហត្ថិមេ សហោតាមំ គុច្ឆន្តិ ហត្ថិមេ
តេសំ អក្កមក្កាយតិ យាមិមំ បហន្តក្កេច ឯកោ
ទោ អាវុសា យ កេតិ កុសលា ចម្មា សទ្ធ�េ ភេ
ធម្មសុ អវិយសាទ្ធសុ សង្កាមំ គុច្ឆន្តិ កតាមសុ
ធម្មសុ ធុក្ខេ អវិយសាទ្ធម្ម ធុក្ខុសមុទយេ អវិយសាទ្ធម្ម
ធុក្ខុនិកោច អវិយសាទ្ធម្ម ធុក្ខុនិកោចតាមិមិយា បដិប-
បាយេ អវិយសាទ្ធម្ម ។

១ ១. ម. ផ្កាមំ ។

មហាបាលីបទបមណ្ឌ ទី ៨

[៩៩] ឧបាស្កាបមណ្ឌិកេ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រា-
តាត ព្រង្រីតនិវេតន្តិកេនាម របស់អនាថមិណ្ឌិកសម្ពុ ទៀបព្រង្រ
សាវត្ថុ ។ សម័យនោះនឹង ព្រះសាវិមុត្តមានអាយុ ហៅកិក្ខុតាំង-
ឡាយនាម ឡាសក្ខុតាំងឡាយ ហេតុអ្វី ។ កិក្ខុតាំងអប្បលាធា
បាទឧបស្កាបមណ្ឌ ខែព្រះសាវិមុត្តមានអាយុ ហៅព្រះលោកមាន
អាយុ ។ ព្រះសាវិមុត្តមានអាយុ មានអាយុច្រើនជាង ខែអ្នកតាំង-
ឡាយមានអាយុ ស្របនឹងតាំងឡាយណាមួយ របស់អ្នកសត្វដែលនៅ
លើផ្ទៃផែនដី ស្នាមដីតាំងអស់នោះ តែងប្រជុំចុះក្នុងស្នាមដីនឹង
ស្នាមដីនឹង ព្រាងចំពោះសសង្កត់ស្នាមដីនឹង ខែសត្វតាំងអប្បលាធា
ព្រោះស្នាមដីនឹងនោះ នាស្នាមដីនឹង ដូចឡើយឡើយ ឡាសក្ខុតាំង-
ឡាយមានអាយុ កុសលាមិមិមិឡាយណាមួយ កុសលាមិមិមិ-
អស់នោះ តែងសម្រុកចុះក្នុងអវិយសាទ្ធម្មតាំង ៤ ដូច្នោះនឹង អវិយសាទ្ធម្ម
តាំង ៤ តែដូច្នោះម្តង គឺ ឧក្ខុវិយសាទ្ធម្ម ១ ឧក្ខុសមុទយអវិយសាទ្ធម្ម ១
ឧក្ខុនិកោចអវិយសាទ្ធម្ម ១ ឧក្ខុនិកោចតាមិមិមិយាអវិយសាទ្ធម្ម ១ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទូលាណុយសកៈ

[៧៧] កកមេច្ឆាវុសោ ធុត្តំ អរិយសត្វំ ជាតិមិ
 ធុត្តា ជនមិ ធុត្តា មរណំ^(១) ធុត្តំ សោតបរិវេណធុត្ត-
 វោធនស្សតាយាសាមិ ធុត្តា យឃ្មន្ធនំ ឧលកតិ កម្មំ
 ធុត្តំ សន្តិគ្គេន បញ្ចតាណនត្តនា^(២) ធុត្តា ។ កកមេ
 ច្ឆាវុសោ បញ្ចតាណនត្តនា សេឃ្មន្ធនំ ប្បតាណ-
 នត្តនោ វេទនតាណនត្តនោ សញ្ញតាណនត្តនោ សន្តិ-
 ត្តតាណនត្តនោ វិញ្ញាណតាណនត្តនោ ។ កកមេ
 ច្ឆាវុសោ ប្បតាណនត្តនោ ចក្ខុវ ធម៌ មហាភូតានំ
 ធម្មន្ធនំ ធម៌ មហាភូតានំ ឧបាទាន្របំ^(៣) ។ កកមេ
 ច្ឆាវុសោ ចក្ខុវេន មហាភូតា មធីវីធាតុ អាសោធាតុ
 តេជោធាតុ វិយោធាតុ ។

[៧៨] កកមេ ច្ឆាវុសោ មធីវីធាតុ ។ មធីវី-
 ធាតុ សិយា អដ្ឋង្គិកា សិយា តាហិក ។ ក-
 កមេ ច្ឆាវុសោ អដ្ឋង្គិកា មធីវីធាតុ ។ យំ អដ្ឋង្គំ

១ ១. មរណ៍ ។ ២ ឧ. បញ្ចតាណនត្តនំ ។ ៣ ឧ. ម. ឧបាទាន្របំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទូលាណុយសកៈ

[៧៩] ខាលស្កតំនំឡាយ មានាយុ ទុក្ខអាយសច្ច កើដូចម្តេច
 ខ្លះ ជាតិសេចក្តីកើតជាទុក្ខ ១ ជនសេចក្តីត្រាចាទុក្ខ ១ មរណៈ
 គឺសេចក្តីស្លាប់ជាទុក្ខ ១ សោកគឺសេចក្តីវិនិស្វ័យជាទុក្ខ ១ បរិវេតិ
 សេចក្តីឡើងឡាយជាទុក្ខ ១ ទុក្ខគឺសេចក្តីលំបាកកាយជាទុក្ខ ១ ភោ-
 នស្សៈគឺសេចក្តីគាត់អន់ចិត្តជាទុក្ខ ១ ឧបាទានគឺសេចក្តីគាត់វិនិច្ឆ័យជា
 ទុក្ខ ១ បុគ្គលត្រាចាឡើងវិញជាទុក្ខ ១ វេសនាគឺមន្ត្រីទុក្ខ ១
 ជោយសេចក្តីបំប្លែង ឧបាទានទុក្ខនំនំ ៧ ចាត់ជាទុក្ខ ១ ។ ខាល
 ស្កតំនំឡាយមានាយុ ឧបាទានទុក្ខនំនំឡាយ ៧ កើដូចម្តេច គឺ
 ប្រចាន់ជាឧបាទានទុក្ខ ១ វេទនាចាន់ជាឧបាទានទុក្ខ ១ សញ្ញាចាន់ជា
 ឧបាទានទុក្ខ ១ សន្តិចាន់ជាឧបាទានទុក្ខ ១ វិញ្ញាណចាន់ជាឧបាទា-
 នទុក្ខ ១ ខាលស្កតំនំឡាយ មានាយុ ប្រចាន់ជាឧបាទានទុក្ខ ៧ ដូច
 ម្តេចខ្លះ គឺមធីវីធាតុ ១ ភោជាធាតុ ១ តេជោធាតុ ១ វិយោធាតុ ១ ។

[៨០] ខាលស្កតំនំឡាយ មានាយុ មធីវីធាតុ កើដូចម្តេច ។
 គឺមធីវីធាតុខាងក្នុងក៏មាន មធីវីធាតុខាងក្រៅក៏មាន ។ ខាលស្កតំនំ-
 ឡាយមានាយុ មធីវីធាតុខាងក្នុង កើដូចម្តេច ។ ធាតុធាតុនំនំ

ចេត្តវិទ្យា បរាហត្ថិយកាចមស្សន្ត បរិវាតុ

បច្ចុត្តំ កក្កុលំ ទរិកតំ ឧបាទិច្ចំ សេយ្យចីវំ
 កេសា លោមា ធាតុ ធាតុ ត្រាត ម្លប់ ឆ្មារ
 អដ្ឋិ អដ្ឋិច្ចំ វត្តំ ធាតុយំ យកានំ តិលោមកំ
 ចិហតំ បច្ចាសំ អន្តំ អន្តកុលំ ឧទិយំ តារិសំ
 យំ ១ បន្តាប្បិ តិក្ខំ អដ្ឋត្ថំ បច្ចុត្តំ កក្កុលំ
 ទរិកតំ ឧបាទិច្ចំ អយំ ព្រូតាសោ អដ្ឋត្ថិកា ប-
 រិវាតុ ។ យោ ចេវ ចោ បទ អដ្ឋត្ថិកា បរិវាតុ
 យោ ច កាហិក បរិវាតុ បរិវាតុរាសោ ៦ តំ
 ធម៌ មម ធម៌សោហមស្មិ ឧ មេសា អត្តាតិ ឯ-
 រមតំ យតាតុតំ សធម្មញ្ញាយ ធម្មតំ ។ ឯរមតំ
 យតាតុតំ សធម្មញ្ញាយ តំស្វា បរិវាតុយា
 ចិច្ចិច្ចតិ បរិវាតុយា ចិត្តំ វិភជេតិ ។ ហោតិ ។ ចា-
 សោ កាសោ សមយោ យំ កាហិក អាចាតុ
 ចក្កប្បតិ អន្តរាតិ កស្មី សមយោ កាហិក ប-
 រិវាតុ ហោតិ ។ តស្ស ហិ ធាម កាសោ
 សោ កាហិកយ បរិវាតុយា តាវ បរិវាតុយា

ចេត្តវិទ្យា បរាហត្ថិយកាចមស្សន្ត បរិវាតុ

ក្នុងស្រីយោវាទ ជាបសិទ្ធិ ជាបស្រ្តាគត្រាត ដែលវិញ្ញាណ
 ចូលទៅកាន់យក គឺសក់ព័ន្ធខ្លាយ រាមព័ន្ធខ្លាយ ច្របកព័ន្ធខ្លាយ
 ចេញព័ន្ធខ្លាយ ស្បែក រាង សរសៃព័ន្ធខ្លាយ ផ្គុំព័ន្ធខ្លាយ
 ខ្លាញ់ផ្គុំ រាង ចេរ្ត៍ រឿម ដ៏ ច្របា ស្បែក រាងរៀង រាង
 រៀងរួច អាចារ្យ អាចារ្យ ឬក៏តាមវិទ្យាណមួយ ជាតាមក្នុង
 ក្នុងស្រីយោវាទ ជាបសិទ្ធិ ជាបស្រ្តាគត្រាត ដែលវិញ្ញាណចូល
 ទៅកាន់យក ខ្លាញ់ព័ន្ធខ្លាយខាងក្រោយ រាងរាង បរិវាតុ
 ក្នុងក្នុង ។ បរិវាតុក្នុងក្នុងក្នុង បរិវាតុក្នុងក្នុងក្នុង
 តាមក្នុងក្នុង រាងរាងបរិវាតុក្នុងក្នុង ។ ក្នុងក្នុងក្នុងបរិវាតុ
 ក្នុង ដោយបញ្ញាដ៏ប្រកាសក្នុងយ៉ាងនេះ តាមរាងក្នុង ទិវិមម
 ជាបសិទ្ធិ រាងក្នុងក្នុងក្នុង រាងក្នុងក្នុងក្នុង ។
 ស្រុកយើងបរិវាតុក្នុង ដោយបញ្ញាដ៏ប្រកាស តាមក្នុងយ៉ាងនេះហើយ
 តែងតែយកយកក្នុងបរិវាតុ ធ្វើចិត្តទុក្ខព្រាងក្នុងបរិវាតុ ។
 ខ្លាញ់ព័ន្ធខ្លាយខាងក្រោយ អាចារ្យក្នុងក្នុង ដោយក្នុងសម័យ
 ក្នុង បរិវាតុក្នុងក្នុង ក្នុងក្នុងក្នុងក្នុងក្នុង ។ ខ្លាញ់ព័ន្ធខ្លាយ
 ខ្លាញ់ខាងក្រោយ បរិវាតុក្នុងក្នុងក្នុង ជាបសិទ្ធិដល់រាង

សុត្តន្តបិដក ចម្លើយនិកាយ ចូលបណ្ណាសា៖

អនិច្ចតា បញ្ញាយិស្សតិ ទយធម្មតា បញ្ញាយិស្សតិ វេយ្យា-
 ធម្មតា បញ្ញាយិស្សតិ វិបរិណាមធម្មតា បញ្ញាយិស្សតិ ។
 តី មនិមស្ស មន្តុដ្ឋកស្ស តាយស្ស តណ្ហាបាទិន្ទស្ស
 អហន្តិ វា មមន្តិ វា អស្មីតិ វា អថទ្ធស្ស ទោ
 តេវេត្ថ ហោតិ ។ តេត្ថ អាវុសោ កិត្តំ បរេ អត្តោសន្តិ
 បរិកាសន្តិ ពោសន្តិ វិហាសន្តិ ។ សោ ឯវំ
 មជាបាតិ ឧប្បន្ទា ទោ មេ អយំ សោតសម្មស្សជា
 ធុត្តា វេទនា សា ច ទោ បដិច្ច ទោ អវ្យជិច្ច
 តី មជិច្ច ជស្សំ មជិច្ច ។ សោមិ ទោ ជស្សា^(១)
 អនិច្ចាតិ ចស្សតិ វេទនា អនិច្ចាតិ ចស្សតិ សញ្ញា
 អនិច្ចាតិ ចស្សតិ សង្ខារ អនិច្ចាតិ ចស្សតិ
 វិញ្ញាណំ អនិច្ចន្តិ ចស្សតិ តស្ស ធាតាម្ពណមេវ
 ចិត្តំ ចក្កទ្ធិតិ ចសីនតិ សន្តិដ្ឋតិ វិបុទ្ធិតិ^(២) ។

១. ទ. វ. ឆោ ជស្សា ។ ២. វ. ខ. អនិច្ចន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ចម្លើយនិកាយ ចូលបណ្ណាសា៖

ម្តេចគង់មានសភាពមិនខៀវ ជាធម្មតា គង់មានសភាពអស់ទៅ ជា
 ធម្មតា គង់មានសភាពស្ងួតទៅ ជាធម្មតា គង់មានសភាពប្រែប្រួល
 ជាធម្មតា ។ ចំណង់បើកាយ ដែលគង់នៅបន្តិចបន្តួចនេះ កិត្តុនីតិ
 ប្រកាន់ ដោយឆណ្ញាជាអញ ជាបេសកញ ជាអញមាន ដូចម្តេចបាន
 (កាលបើកិត្តុច្ឆោតើយ) សេចក្តីប្រកាន់ ដោយអំណាចឆណ្ញា មាន
 ទិដ្ឋិ ភ្នំបរិវាហក៏ជាភាគីភ្នំនេះ បេសកិត្តុនោះ មិនមានឡើយ ។
 ខ្នាសក្នុងកំឡុង មានកាយ ចើងទំនងឡើយដទៃនេះ ប្រទេស
 ភ្នំនីខ្ពស់ ប្រកាស្រ្តី ភិក្ខុនោះ ។ ភិក្ខុនោះ តែងជីវិតយ៉ាងនេះថា
 ទុក្ខវេទនាគឺដល់កាលសម្មស្សនេះ កើតឡើងដល់ភាគាញហើយគឺ
 កំរេងនោះតាមស្រីយាហក្ខ ចូរមិនមែនមិនអាស្រ័យហេតុទេ អាស្រ័យ
 ហេតុអ្វី គឺតាមស្រីយស្សៈ ។ ភិក្ខុនោះឯង ឃើញថាស្សៈមិនខៀវ
 ឃើញថាវេទនាមិនខៀវ ឃើញថាសញ្ញាមិនខៀវ ឃើញថាសង្ខារ
 កំរេងឡើយមិនខៀវ ឃើញថាវិញ្ញាណក៏មិនខៀវ ចិត្តបេសកិត្តុនោះ ក៏
 ស្តុះស្តេចជ្រេថា មិននៅព្រម ដល់ស្តុះនៅក្នុងកាលម្នាក់គឺភាគីនោះឯង

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុលបរាជ្ឈាសក្ក

សមាហិតំ ចំត្តំ ឯកត្តំ កាមំនាមិ វេទស្មី កាយេ
 នាណំសម្មស្សាមិ កាមន្តំ លទ្ធិសម្មស្សាមិ កាមន្តំ
 ធន្តាសម្មស្សាមិ កាមន្តំ សត្វសម្មស្សាមិ កាមន្តំ
 កវីយតិ យំនំ តុទ្ធានំ សាសនន្តិ ។ តស្ស
 មេ អារុសោ គិក្កុយោ ឯវំ តុទ្ធំ អនុស្សរតោ ឯវំ
 ចង្គំ អនុស្សរតោ ឯវំ សង្ឃំ អនុស្សរតោ ឧបេក្ខា
 កុសលធិស្សតា ឧ សណ្ឋាតិ ។ សោ នេឧ
 សំវិជ្ជតិ សំវេតិ អាមជ្ជតិ អលាភា វត មេ ឧ វត
 មេ លាភា ធុល្លទ្ធំ វត មេ ឧ វត មេ សុលទ្ធំ
 យស្ស មេ ឯវំ តុទ្ធំ អនុស្សរតោ ឯវំ ចង្គំ
 អនុស្សរតោ ឯវំ សង្ឃំ អនុស្សរតោ ឧបេក្ខា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុលបរាជ្ឈាសក្ក

ចិត្តវិវលកម្មសំនិទិហោយ ជាចិត្តមានការប្តូរលំអិតយូរ ឥឡូវនេះ ពោរ
 សម្បស្សវិច្ឆ័ត្តិ សម្បស្សវុដ្ឋិច្ឆ័ត្តិ សម្បស្សជំលិច្ឆ័ត្តិ សម្បស្សគ្រឿង
 សស្ត្រាច្ឆ័ត្តិ ត្រង់កាយនេះ (ក៏ត្រូវ) ចុះ អញ្ចះទៅក៏ធ្វើតាមពុទ្ធសា-
 សនានេះ ។ ឆ្ងល់អ្នកវាដឹងឡាយមានកាយ កាលបើភិក្ខុនោះលើកទូ
 ព្រះក្បយំនិទះ លើកទូព្រះធម៌យំនិទះ លើកទូព្រះសង្ឃយំនិទះ
 ហើយ ឧបេក្ខាវិវលកម្មសំនិទិហោយ(១)ក៏និទាន់តាំងទៅនឹងបាទ ។
 ភិក្ខុនោះភ័យស្អប់ ដល់ទូសេចក្តីនោះទ្វិកាយោបាទនោះថា ឧហ្ម៍ យើង
 ជាមនុស្សវិទលាភ ឧហ្ម៍ យើងជាមនុស្សមិនមានលាភ ឧហ្ម៍ អត្តភាព
 ជាមនុស្ស យើងបាទនោះយកម្រ ឧហ្ម៍ អត្តភាពជាមនុស្ស យើងមិន
 មែនបាទនោះដោយដោយ ត្រង់វិវលកម្មនេះ លើកទូព្រះក្បយំនិទះ
 លើកទូព្រះធម៌យំនិទះ លើក ទូព្រះសង្ឃយំនិទះហើយ ឧបេក្ខា

១ ត្រង់និយមន័យ ឧបេក្ខាស្រ្តីយ៍យល់នោះ ធម៌និយមន័យបុព្វបុត្រ គឺធម៌បុព្វបុត្រនោះ ។
 នេះ ។ ឧបេក្ខាចេញ ។ នេះ ជាធម៌និយមន័យស្រាវជ្រាវនិមិត្តប្រាស មិនតាមធម៌ ឬ
 វិញ្ញាណនិងអនិច្ចារ្យនោះឡើយ ។ ក៏ប្រាកដនិយមន័យនេះមិនមែនជាធម៌បុព្វបុត្រ ពោល
 ព្រះវិហារប្រាសនោះនិងធម៌និយមន័យស្រាវជ្រាវនោះ គឺធម៌បុព្វបុត្រនោះ ។ អដ្ឋកថា ។

កុសលនិស្សិតា ន សណ្ឋាតិ ។ សេយ្យថាចំ
 អាវុសោ សុណសា សស្សរៈ(១) ចំស្វា សំវិជ្ជតំ សំវេតំ
 អាមជ្ជតំ ឯវមេវ ចោ អាវុសោ តស្ស ចេ ភិក្ខុនោ ឯវ
 កុន្ធិ អនុស្សរតោ ឯវ ធម្មំ អនុស្សរតោ ឯវ សង្ឃ
 អនុស្សរតោ ឧបេក្ខា កុសលនិស្សិតា ន សណ្ឋាតិ ។
 សោ តេន សំវិជ្ជតំ សំវេតំ អាមជ្ជតំ អណាហា វត
 មេ ន វត មេ ណាហា មុល្យង្គំ វត មេ ន វត មេ
 សុលង្គំ យស្ស មេ ឯវ កុន្ធិ អនុស្សរតោ ឯវ ធម្មំ
 អនុស្សរតោ ឯវ សង្ឃ អនុស្សរតោ ឧបេក្ខា
 កុសលនិស្សិតា ន សណ្ឋាតិ ។ តស្ស ចេ
 អាវុសោ ភិក្ខុនោ ឯវ កុន្ធិ អនុស្សរតោ ឯវ ធម្មំ
 អនុស្សរតោ ឯវ សង្ឃ អនុស្សរតោ ឧបេក្ខា
 កុសលនិស្សិតា សណ្ឋាតិ ។ សោ តេន មគ្គមោ
 ហោតិ ។ ឯត្តាវតាចំ ចោ អាវុសោ ភិក្ខុនោ
 កហុតាតំ ហោតិ ។

១ ឧ.ម.សស្សរៈ

វេសាភាស្រ័យនីតិកុសល ក៏មិនភាគ់គំនិតនឹងបាន ។ ម្ចាស់អ្នក
 គំនិតឡាយមានកាយ ដូចស្រ្តីជាកូនប្រសា ឃើញឥតកាក្ខតោយ ក៏
 ភក់ស្លុតផល់ម្លប់សច្ចៈត្រូវបាន ដូចម្តេចមិញ ម្ចាស់អ្នកគំនិតឡាយ
 មានកាយ កាលបើភិក្ខុនោះ លើកទូក្រែកទូយ៉ាងនេះ លើកទូក្រែកមិ
 យ៉ាងនេះ លើកទូក្រែកសង្ឃយ៉ាងនេះហើយ ឧបេក្ខាវេសាភាស្រ័យនីតិ
 កុសល ក៏មិនភាគ់គំនិតនឹងបាន ដូច្នេះឯង ។ ភិក្ខុនោះក៏ភក់ស្លុត ផល់
 ទូក្រែកសង្ឃស្រ្តី ដោយហេតុនេះហើយ ឧបេក្ខា អាត្មាអញជាមនុស្សឥសាន
 ឧបេក្ខា អាត្មាអញជាមនុស្សឆ្នើមលាភ ឧបេក្ខា អត្តភាពជាមនុស្ស អាត្មា
 អញបានដោយកម្រ ឧបេក្ខា អត្តភាពជាមនុស្ស អាត្មាអញទទួលបានដោយ
 តាមរយៈ ត្រង់ដែលអាត្មាអញ លើកទូក្រែកទូយ៉ាងនេះ លើកទូក្រែកមិ
 យ៉ាងនេះ លើកទូក្រែកសង្ឃយ៉ាងនេះហើយ ឧបេក្ខា ដែលភាស្រ័យ
 នីតិកុសល ក៏មិនភាគ់គំនិតនឹងបាន ។ ម្ចាស់អ្នកគំនិតឡាយ មានកាយ
 បើភិក្ខុនោះ លើកទូក្រែកទូយ៉ាងនេះ លើកទូក្រែកមិយ៉ាងនេះ លើក
 ទូក្រែកសង្ឃយ៉ាងនេះហើយ ឧបេក្ខាវេសាភាស្រ័យនីតិកុសល ក៏គំនិត
 នៅតែបាន ។ ភិក្ខុនោះ បានចិត្តត្រេកអរដោយហេតុនោះ ។ ម្ចាស់អ្នក
 គំនិតឡាយមានកាយ ភាស្រ័យដល់ស្រ្តីមេត្រូងព្រះភាគ ឈ្មោះថា
 ភិក្ខុនោះភ្លើងរឿយៗហើយ ដោយហេតុមានប្រមាណដុំល្អៗឯង ។

[៨០] កកមា ចារុសោ អាចោនាតុ ។

អាចោនាតុ សិយា អដ្ឋង្គិកា សិយា តាហិវ ។
កកមា ចារុសោ អដ្ឋង្គិកា អាចោនាតុ ។ យំ
អដ្ឋង្គំ មច្ឆង្គំ អាចោ អាចោតតំ ឧចានិទ្ធំ សេយ្យដីនំ
ចិត្តំ សេដ្ឋំ ឬកា លោហិតំ សោនា មេនោ អស្សុ
សោ ខេន្យោ សិដ្ឋាណិកា លសិកា ធុត្តំ យំ វា
មនញ្ញម្យំ កំភំ អដ្ឋង្គំ មច្ឆង្គំ អាចោ អាចោតតំ
ឧចានិទ្ធំ អយំ វុទ្ធតារុសោ អដ្ឋង្គិកា អាចោនាតុ ។
យា ខេន ចោ មន អដ្ឋង្គិកា អាចោនាតុ យា ម
តាហិវ អាចោនាតុ អាចោនាតុវេសោ ។ តំ ធនំ
មម ខេសាហមស្មំ ម ខេសោ អត្តាតិ ឯវនេតំ
យថាភូតំ សធម្មញ្ញាយ ធម្មតំ ។ ឯវនេតំ យថា-
ភូតំ សធម្មញ្ញាយ និស្វា អាចោនាតុយា និព្វិន្ទនិ
អាចោនាតុយា និព្វំ វិវាជេតិ ។ ហេតំ ចោ សោ
តារុសោ សមយោ យំ តាហិវ អាចោនាតុ

[៨១] ម្នាលអ្នកពុទ្ធិសាសនា អាចោនាតុគឺដូចម្តេច ។

អាចោនាតុនាមក្នុងកិមាម អាចោនាតុនាមក្រៅកិមាម ។ ម្នាលអ្នកពុទ្ធិ-
សាសនា អាចោនាតុនាមក្នុង ដូចម្តេចច្បាស់ ។ ពាក្យណាដែល
ជាតាមក្នុង ដែលអានប្រយោជន៍ ជាតិក ឬមានសភាពប្រហែលនឹងតិក
ដែលវិញ្ញាណចូលទៅកាន់យក គឺប្រហែល ស្ទើរ ខ្ពស់ ឈាម ក្រើស
ខ្លាញ់ខាប់ ទឹកក្អែក ខ្លាញ់រាវ ទឹកខាត់ ទឹកសំបោរ ទឹកផ្អែម ទឹក
ឬក្រូច ទឹកពុករលួយជាតាមក្នុង អានប្រយោជន៍ ជាតិក ឬមាន
សភាពប្រហែលនឹងតិក ដែលវិញ្ញាណ ចូលទៅកាន់យក ម្នាលអ្នក
ពុទ្ធិសាសនា អាចោនាតុនាមក្នុង ។ ក៏អាចោ-
នាតុនាមក្នុងនាមក្នុង អាចោនាតុ ពុទ្ធិសាសនា ពាក្យពុទ្ធិសាសនា
ឈ្មោះថា អាចោនាតុ តែមួយយ៉ាង ។ ក៏ដូច្នេះឃើញអាចោនាតុនោះ
ដោយបញ្ញាដ៏ប្រសើរ តាមកិរិយានោះ ដ៏រឹងមាំ មិនមែនជាបស់អញ
ខេត្តមិនមែនជាអញ ខ្លួននោះមិនមែនជាបស់អញ ។ លុះក្នុងនោះ
ឃើញអាចោនាតុ ពុទ្ធិសាសនា ដោយបញ្ញាដ៏ប្រសើរ តាមកិរិយានោះ
ដោយ តែនិម្មិតយកយកនាមអាចោនាតុ ធ្វើចិត្តស្រឡាញ់ ក្នុងអាចោ-
នាតុ ។ ម្នាលអ្នកពុទ្ធិសាសនា អាចោនាតុនាមក្រៅ

លក្ខន្តិកៈវិជ្ជា ធម្មវិជ្ជាវិញ្ញាណ បុព្វបទ្បាសា

យំ មហាសមុទ្ធំ សត្តបាវិសម្បំ ឧទតំ សណ្ឋាតិ
 ធម្មេវិសម្បំ ឧទតំ សណ្ឋាតិ ចក្កោវិសម្បំ ឧទតំ
 សណ្ឋាតិ ចក្កេវិសម្បំ ឧទតំ សណ្ឋាតិ តិច្ឆា-
 វិសម្បំ ឧទតំ សណ្ឋាតិ ច្រិះវិសម្បំ ឧទតំ សណ្ឋាតិ
 ចោវិសម្បំ ឧទតំ សណ្ឋាតិ ។ យោតិ ។ ទា
 សោ អាវុសា សមាយា យំ មហាសមុទ្ធំ អន្តរា-
 វិសម្បំ ឧទតំ សណ្ឋាតិ កាដិមត្តម្បំ ឧទតំ
 សណ្ឋាតិ ជន្មមត្តម្បំ ឧទតំ សណ្ឋាតិ តោប្បក-
 មត្តម្បំ(១) ឧទតំ សណ្ឋាតិ ។ យោតិ ។ ទា សោ
 អាវុសា សមាយា យំ មហាសមុទ្ធំ អន្តរាវិសម្បំ
 ឧទតំ ។ យោតិ ។ តស្សា ហិ យាម
 អាវុសា ជាហិវាយ កាវាតាតុយា តាវ មហាស្ម-
 កាយ វេទិតុតា បញ្ញាយិស្សតំ វេយាធម្មតា បញ្ញា-
 យិស្សតំ វេយាធម្មតា បញ្ញាយិស្សតំ វិមរណាធម្មតា
 បញ្ញាយិស្សតំ ។ តី មចិចស្ស មត្តដ្ឋតស្ស
 កាយស្ស តត្ថុតាធិន្តស្ស វេយាធិ វ មមត្តិ វ

១. ខ. កេត្តមត្តម្បំ ។ ខ. កេត្តមត្តម្បំ ។

សុត្តន្តបិដក ចង្សីនិកាយ បុព្វបទ្បាសា

វិកាខាងជ្រៅ ៧ ដំបូលបុរស ដក់នៅក្នុងមហាសមុទ្រនេះ វិកាខាងជ្រៅ ៦
 ដំបូលបុរសដក់នៅនេះ វិកាខាងជ្រៅ ៨ ដំបូលបុរសដក់នៅនេះ វិកាខាង
 ជ្រៅ ២ ដំបូលបុរសដក់នៅនេះ វិកាខាងជ្រៅ ៣ ដំបូលបុរសដក់នៅនេះ
 វិកាខាងជ្រៅ ២ ដំបូលបុរសដក់នៅនេះ វិកាខាងជ្រៅ ១ ដំបូលបុរសដក់
 នៅនេះ ។ ខ្មោចអ្នកទាំងឡាយមានកាយ ចូលកាលវិកាខាងជ្រៅកាត់
 កណ្តាលដំបូលបុរសដក់នៅ ក្នុងមហាសមុទ្រនេះ វិកាខាងជ្រៅកាត់
 ចង្កើនដក់នៅនេះ វិកាខាងជ្រៅកាត់ដង្កើនដក់នៅនេះ វិកាខាងជ្រៅកាត់
 ក្រើកកាត់នៅនេះ ។ ខ្មោចអ្នកទាំងឡាយមានកាយ ចូលកាល
 វិកាខាងជ្រៅកាត់ដង្កើនដក់នៅ (ដក់នៅ) ក្នុងមហាសមុទ្រចំណុចខាងឦសាន
 កំពង់ផែ ។ ខ្មោចអ្នកទាំងឡាយមានកាយ ស្លាប់ទៅកាន់ក្រៅ
 នោះ ជារាស្មីដង្កើនដក់នៅនេះ គង់មានសភាពដង្កើនដក់នៅនេះ គង់មាន
 សភាពអស់ដង្កើនដក់នៅនេះ គង់មានសភាពស្លាប់នៅដង្កើនដក់នៅនេះ គង់មាន
 សភាពប្រែប្រួលនៅដង្កើនដក់នៅនេះ ។ ចំណង់ចំណាយ ដែលគង់នៅបង្កើត
 បង្កើននេះ វិកាខាងជ្រៅកាត់ ដោយកណ្តាលដក់ ដោយស្លាប់ដក់ ដោយ

ឧបសគ្គស្ស បរាហន្តិកោធម្មសុត្ត កោដិជាតុ

អស្មីតិ វា អថ ខុស្ស ។ ធា តេវេតុ ហោតិ ។ តស្ស
 ច អាវុសា ភិក្ខុចោ ឯវំ តុន្តំ អនុស្សាតា ឯវំ
 ជន្តំ អនុស្សាតា ឯវំ សង្ឃំ អនុស្សាតា ឧបត្ថា
 កុសលនិស្សិតា សណ្ឋាតិ ។ សោ តេន អត្តមោ
 ហោតិ ។ វណ្ណវតាមិ ទោ សោ អាវុសា ភិក្ខុចោ
 តត្ថកាតិ ហោតិ ។

[៨២] កតមា បាវុសា តេវោជាតុ ។ តេវោជាតុ
 សិយា អជ្ឈត្តិកា សិយា ពាហិរ ។ កតមា បាវុសា
 អជ្ឈត្តិកា តេវោជាតុ ។ យំ អជ្ឈត្តំ បទ្ខត្តំ តេវោ
 តេវោកតំ ឧបាទិច្ចំ សយ្យដីនំ យេន ច សទ្ធស្យតិ
 យេន ច ជីវតិ(១) យេន ច មវិទ្យោតិ យេន ច
 អសិកមីតទា យេតសាយេតំ សង្ឃាវវណាមំ តទ្ធកំ យំ វា

១. ជីវយតិ ។ ២. ជីវយតិ ។

ឧបសគ្គស្ស បរាហន្តិកោធម្មសុត្ត កោដិជាតុ

មានដូចម្តេចបាន (សាលបើកិក្ខុវចន្តោហើយ) សេចក្តីប្រកាសដោយកំណាច
 គណ្ណ មាន៖ បើដ្ឋ ភ្នំគាណាជាតុជាតិក្នុងខ្ញុំរាល់កិច្ចនោះ មិនមាន
 ឡើយ ។ ម្ចាស់អ្នកដាំឡាយមានអាយុ សាលបើកិច្ចនោះ រើកន្លែ
 ព្រះកុដ្ឋយ៉ាងនេះ រើកន្លែព្រះធម៌យ៉ាងនេះ រើកន្លែព្រះសង្ឃយ៉ាងនេះ
 ហើយ ទើបទម្រុះដែលកស្រយកុសលតាំងនៅនឹងបាន ។ ភិក្ខុនោះ
 បានជិត្ត្រាគណនាដោយរហ័សនោះ ។ ម្ចាស់អ្នកដាំឡាយមានអាយុ ភិក្ខុ
 នោះរាល់នេះ ធ្វើតាមពាក្យប្រាស រស់ព្រះហឫទ័យត្រឡប់ឡើយ ។ ហើយ
 ដោយហេតុមានប្រធានាប្បិស្សន៍នឹង ។

[៨២] ម្ចាស់អ្នកដាំឡាយមានអាយុ តេវោជាតុដូចម្តេចខ្លះ ។
 តេវោជាតុភាគីក្នុងកិច្ចនោះ តេវោជាតុភាគីក្រៅកិច្ចនោះ ។ ម្ចាស់អ្នកដាំ-
 ឡាយមានអាយុ តេវោជាតុភាគីក្នុង កើដូចម្តេច ។ តាមណា ជា
 ភាគីក្នុង ដែលកស្រយឡើងនឹងដុះ ជាភ្លើង ឬមានសភាពប្រពៃលនឹងភ្លើង
 ដែលភ្លើងណាចូលទៅតាំងយក គឺតេវោជាតុ ដែលញុំងាយឡើងក្តៅ
 សព្វ ១ តេវោជាតុដែលធ្វើតាមឱ្យគ្រប់គ្រាន់ ១ តេវោជាតុដែលដុក
 កាយឱ្យក្រពាល់ក្រហាយ ១ តេវោជាតុសម្រាប់ដុកអាជនដែលចុះរូប
 ស៊ី ផឹក ទំនាប្តី ដណ្តប់ដណ្តប់ ឱ្យច្រឡោមទៅដោយប្រវែង ១

សុត្តន្តបិដក វជ្ជិមគ្គិយស្ស មូលបទដ្ឋកថា

បទញ្ញម្យំ តិវង្គំ អដ្ឋង្គំ បទ្ខង្គំ តេជោ តេជោតតំ
 ឧបាធិន្នំ អយំ វុទ្ធតារុសោ អដ្ឋង្គិកា តេជោនាគុ ។
 យោ វេទ ទោ បទ អដ្ឋង្គិកា តេជោនាគុ យា ទ
 កាហិវ តេជោនាគុ តេជោនាគុវេសា ។ តំ ធនំ មម
 វេសាហមស្មំ ន មេសា អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាគ្វតំ
 សធម្មញ្ញាយ នដ្ឋង្គំ ។ ឯវមេតំ យថាគ្វតំ សធម្ម-
 ញ្ញាយ នស្វា តេជោនាគុយា ធិត្តិទ្ធីតិ តេជោនា-
 គុយា ធិត្តំ វិវាជេតិ ។ យោតិ ទោ សោ អារុសោ
 សមយោ យំ កាហិវ តេជោនាគុ បកុប្បតិ សា
 កាមម្យំ ឧបាតិ ធនម្យំ ឧបាតិ ធិតមម្យំ ឧបាតិ
 ជនបទម្យំ ឧបាតិ ជនបទម្យុនេសម្បំ ឧបាតិ ។
 សា ហវិគង្គំ វា មន្តង្គំ វា សេសង្គំ វា ឧទកង្គំ
 វា មេសីយំ វា ក្ខមិកាតំ អាគម្ម អនាហារា
 ធិត្វាយតំ ។ យោតិ ទោ សោ អារុសោ សមយោ

សុត្តន្តបិដក វជ្ជិមគ្គិយស្ស មូលបទដ្ឋកថា

មួយទៀត ពាក្យដទៃណាមួយ ជាខាងក្នុង ដែលសម្រេចដូច្នេះ ជា-
 ត្រឹម ឬហេតុសភាពប្រហែលនឹងត្រឹម ដល់វិញ្ញាណ ចូលទៅកាន់យក
 ម្ចាស់កង់ឡាយ មានអាយុ ទោះបីជា តេជោនាគុខាងក្នុង ។
 តេជោនាគុខាងក្នុងណា តេជោនាគុខាងក្រៅណា ពាក្យទាំងពីរនេះ
 ឈ្មោះថា តេជោនាគុតែមួយយ៉ាង ។ គំនុំ គ្នាយើងតេជោនាគុតាម
 យោបល់ប្រាកដប្រែ កាន់កាប់យ៉ាងនេះថា ខ្ញុំរំលឹក មិនជាយល់ប្រាកដ
 នោះទេ មិនមែនជាញឹកញាប់ មិនមែនមិនច្រើនប្រាកដ ។ ក្នុងកុំព្រើនយើង
 នោះជាពាក្យនេះ យោបល់ប្រាកដប្រែ កាន់កាប់យ៉ាងនេះយើង តែងឡើយ
 នាយក្នុងតេជោនាគុ ធ្វើចិត្តវិជ្ជាញប្រាថ្នាត្រូវតេជោនាគុ ។ ម្ចាស់កង់
 កង់ឡាយមានអាយុ ចូលកាលសេចក្តីពាក្យពាក្យនេះត្រូវត្រូវត្រូវត្រូវ តេជោ-
 នាគុនោះ នេះស្រាប់នេះ នេះខាងនេះ នេះធិតម្យុនេះ នេះធិតម្យុនេះ នេះ
 ជនបទធិតម្យុនេះ ។ តេជោនាគុនោះ ធម្មស្ម័គ្រស្ម័គ្រនេះ ធម្មវិជ្ជា
 ជនបទនេះ តែងតែ តែងតែជាមេសីយដ្ឋាន (ដែលគ្មានស្ម័គ្រ)នេះ ក៏មាន
 ត្រូវត្រូវត្រូវត្រូវ ក៏ស្រាប់ច្បាស់ ។ ម្ចាស់កង់កង់ឡាយមានអាយុ

ឧបទ្ទវន្តស្ស មហាបរិច្ចោទបស្សន្ត តេជោនាគុ

យំ កុត្តន្តិដបត្តេនបិ ត្ថានុទទ្ទលេនបិ^(១) អត្ថំ កាវ-
 សន្តិំ ។ តស្ស ហំ បាម អាវុសោ តាហំវាយ
 តេជោនាគុយោ តាវ មហាបិកាយ អនិច្ចតា បញ្ញា-
 យិស្សតិ ទយនធម្មតា បញ្ញាយិស្សតិ វយនធម្មតា
 បញ្ញាយិស្សតិ វិបវណាបនធម្មតា បញ្ញាយិស្សតិ ។
 តី បដិមស្ស មត្តដ្ឋកស្ស កាយស្ស តណ្ហា-
 ធិន្ទស្ស អបាធិ វ មមធិ វ អស្មីតិ វ អដ ទូស្ស
 តោ តេវត្ថុ ហោតិ ។ តស្ស វេ អាវុសោ គិក្កុយោ
 ឯវំ តុច្ចំ អនុស្សរេតោ ឯវំ ធម្មំ អនុស្សរេតោ ឯវំ
 សង្ឃំ អនុស្សរេតោ ទេវេត្តា តុសាលធិស្សតោ
 សទ្ធាតិ ។ សោ តេន អត្តបរេតោ ហោតិ ។
 ឯត្តាវតាបិ ។ តោ សោ អាវុសោ គិក្កុយោ ពហុកតំ
 ហោតិ ។

១. ឧ. ឧបទ្ទវន្តស្ស ។ ឧ. ត្ថានុទទ្ទលេនបិ ។

ឧបទ្ទវន្ត មហាបរិច្ចោទបស្សន្ត តេជោនាគុ

ចូនកាលដទៃទាំងឡាយ វិស្វនិក្ខេបនិយមស្វាមន្តៈ ដោយការក្នុង
 សាសនាស្សកន្លះ ។ ម្ចាស់ក្នុងកំឡុងមានកាយ សូម្បីតែជានាគ
 បានក្រៅទៅដល់ស្រូវ គង់មានសភាពមិនទៀងជាធម្មតា គង់មាន
 សភាពអស់ទៅជាធម្មតា គង់មានសភាពស្លូតទៅជាធម្មតា គង់មាន
 សភាពប្រែប្រួលទៅជាធម្មតា ។ ចំណង់ដ៏តាយដែលកំរិតនៅមន្តិចមន្តិច
 នេះ គិតនឹងប្រកាន់ដោយអត្តាថា អញ ជា របស់អញ ហំ អញមាន
 ដូចម្តេចបាន (តាមយ៉ាងដូច្នេះហើយ) អេចក្តីប្រកាន់ដោយកំណាច
 អត្តា នោះ មិន គួរតែកត់ទុកជាខាងក្នុងនោះ របស់គិតនោះ មិន
 មានឡើយ ។ ម្ចាស់ក្នុងកំឡុងមានកាយ តាមយ៉ាងគិតនោះ លើក
 ខ្លួនច្រឡំយ៉ាងនេះ លើកខ្លួនច្រឡំយ៉ាងនេះ លើកខ្លួនច្រឡំសព្វយ៉ាង
 នេះហើយ ទេវត្តដែលកាស្រ័យនឹងកុសល កំរិតនៅនឹងបាន ។ គិត
 នោះ មានចិត្តប្រកាន់ ដោយយកនោះ ។ ម្ចាស់ក្នុងកំឡុងមាន
 កាយ គិតនោះឈ្នះថា ធ្វើតាមការប្រយោជ របស់គ្រូមានប្រយោជ
 ឡើយ ហើយ ដោយហេតុមានប្រយោជប៉ុណ្ណោះ ។

វិយោធាគុយោ ចិន្តំ វិហរេតិ ។ ហោតិ ទោ សោ
 អាវុសោ សមយោ យំ ហោហិក វិយោធាគុ មគុយ្យតិ
 សា តាមម្យំ វិហាតិ និកមម្យំ វិហាតិ និកមម្យំ
 វិហាតិ ជនមម្យំ វិហាតិ ជនមម្យំ វិហាតិ វិហាតិ ។
 ហោតិ ទោ សោ អាវុសោ សមយោ យំ កិម្ពាជំ
 បដិមេ មាសេ តាលបរិស្ថានមិ វិជ្ជបនេនមិ វាតិ
 មវិយសន្តិ ឱស្សវនេនមិ កំណាមិ ន ឥន្ទន្តំ(១) ។
 តស្ស ហិ ធានាវុសោ តាហិកយ វិយោធាគុយោ
 តាវ មហាស្មកាយ អនិច្ចតា បញ្ញាយិស្សតិ ទយ-
 ជន្ទតា បញ្ញាយិស្សតិ វិយជន្ទតា បញ្ញាយិស្សតិ
 វិហរណាមន្ទតា បញ្ញាយិស្សតិ ។ តី បដិមស្ស
 មគ្គុត្តកស្ស កាយស្ស កណ្ណានិច្ចស្ស អហន្តិ វា
 មហន្តិ វា អស្មិទិ វា អជទ្ធស្ស ទោ តេវត្ថុហោតិ ។
 តញ្ច អាវុសោ តិក្កំ យេ អក្កោសន្តិ មវិកាសន្តិ
 វេសេន្តិ វិហេសេន្តិ ។ សោ ឯវំ មធានាតិ ឧប្បន្ទា
 ទោ មេ អយំ សោតសម្ពុស្សនោ ធុត្វា វេននា

១ ឧ.ច. ២៨៥៧ ។

ធ្វើចិត្តឱ្យធុញ្ញាត្រង់ក្នុងវិយោធាគុ ។ ឧបទ្ទេស្តកថាវិទ្យាយោ មាណស្យ ដូន
 កាលវិយោធាគុតាមិក្រៅពីក្រើកឡើង វិយោធាគុនោះបក់លម្អិតស្រុកក្នុង
 បក់លម្អិតនិមន្ត បក់លម្អិតនិមន្ត បក់លម្អិតនិមន្ត បក់លម្អិត
 ដូនចង់ច្រកស្រុក ។ ឧបទ្ទេស្តកថាវិទ្យាយោ មាណស្យ ដូនកាលដល់
 វិទ្យាទានច្បងនៃតិប្បកម្ម ដូនកថាវិទ្យាយោ ក្រៅពីស្រុកឡើងដោយផ្អែកស្មើ
 ត្រាក្នុង ដោយផ្អែកស្រុកបក់ក្រើក ឡើងស្រុកក្នុងដំណើរដូន ក៏មិន
 ក្រើកក៏មានដែរ ។ ឧបទ្ទេស្តកថាវិទ្យាយោ មាណស្យ ឡើងវិយោធាគុ
 តាមក្រៅនោះ ដំណើរនោះ គឺមានសភាពមិនទៀងទាត់ឬគា គឺមាន
 សភាពផ្សេង ជាធម្មតា គឺមានសភាពស្រួលទៅជាធម្មតា គឺមាន
 សភាពប្រែប្រួលទៅជាធម្មតា ។ ដំណើរថ្ងៃ កាយវិសេសក៏នៅបន្តិចបន្តួច
 នេះ ក៏ក្នុងច្រកនេះដោយតណ្ហាជាអញ្ច ជាបដិមញ្ច ជាអញ្ចមានដូច
 ប្តេជ្ញាន (កាលបើគិតដូច្នេះហើយ) សេចក្តីប្រកាន់ដោយវិសេសតណ្ហា
 មាន ទិដ្ឋិ ក្នុងវិយោធាគុជាតាមក្រៅនោះ បេសកិក្ខុនោះ មិនមាន
 ឡើយ ។ ឧបទ្ទេស្តកថាវិទ្យាយោ មាណស្យ បើដូនកថាវិទ្យាយោវិសេស
 ប្រាជ្ញ ខ្លាំងដូច ហ្វៀងហ្វៀងក៏ក្រៅនោះ ។ ក៏ក្រៅនោះ ក្រៅពីដំណើរនោះ
 ថា ទុក្ខវេទនាគឺក៏សម្ពុស្សនោះ កើតឡើងហើយដល់កញ្ចកញ្ចកើ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធកថា

សា ច ទោ បដិទ្ធំ នោ ឧប្បដិទ្ធំ កី បដិទ្ធំ ជស្សំ
 បដិទ្ធំ ។ សោចំ ទោ ជស្សោ អនិច្ចាតំ បស្សតិ វេទនា
 អនិច្ចាតំ បស្សតិ សញ្ញា អនិច្ចាតំ បស្សតិ សង្ខារ
 អនិច្ចាតំ បស្សតិ វិញ្ញាណំ អនិច្ចតំ បស្សតិ ឧប្ប
 ទាមាធិណមេវ ចិត្តំ បច្ចុទ្ធតំ បសីទតិ សន្តិដ្ឋតិ
 វុទ្ធចតិ^១ ។ កត្យោ អារាសា កិក្ខុំ មវេ អនិច្ចតំ
 អកាឡេហំ អមនាមេហំ សមុទាទរន្តំ ចាណិសម្ម-
 ស្សនបិ លទ្ធិសម្មស្សនបិ នណ្ឌសម្មស្សនបិ សត្វ-
 សម្មស្សនបិ ។ សោ វរំ បណាតតិ តថាគូតោ ទោ
 អយំ កាយោ យថាភូតស្មី កាយេ ចាណិសម្មស្សនបិ
 កមន្តិ លទ្ធិសម្មស្សនបិ កមន្តិ នណ្ឌសម្មស្សនបិ
 កមន្តិ សត្វសម្មស្សនបិ កមន្តិ ។ វុត្តំ ទោ បរិនតំ
 ពកវតា កកក្ខមាម ឱវារេន ឧកតោ នណ្ឌកោ ន ធម៌
 កិក្ខុវេ កកកាទនោរា ឱវារោ អន្តមន្តាចំ ឱក្កន្តយ្យំ
 តត្រាបិ យោ មនោ បនោសយ្យ ន មេ សោ ភេន
 សាសនកកេតិ ។ អារន្តំ ទោ បទ មេ វិយំ កវិស្សតិ

១ ខ. ឃ. អវិច្ឆុតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធកថា

កិវេនាគារេន កាស្រ័យហេតុ ឬមិនកាស្រ័យហេតុ កាស្រ័យហេតុអ្វី
 គឺកាស្រ័យវស្សៈ ។ ភិក្ខុនោះឯងឃើញថា វស្សៈមិនទៀង ឃើញថា
 វេទនាមិនទៀង ឃើញថា សញ្ញាមិនទៀង ឃើញថា សង្ខារាំងឡាយ
 មិនទៀង ឃើញថា វិញ្ញាណមិនទៀង ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ ក៏ស្ងួត
 ជ្រះថ្លា បិទនៅព្រម សិបស្កនាវា ក្នុងការប្រណីតពុទ្ធានាឯង ។
 ម្ចាស់ឧតតាំងឡាយ មានកាយ បើមិនទាំងឡាយដទៃ ទៀតទៀតភិក្ខុនោះ
 ដោយសម្មស្សន៍ផ្អែក សម្មស្សន៍ដ៏ក្តី សម្មស្សន៍បដិវត្តិ សម្មស្សន៍ត្រៀម
 ប្រស្រាស្តី ដែលមិនជាច្បាស់ មិនជាច្បាស់គ្រប់គ្រាន់ មិនជាវិញ្ញាណ ។
 ភិក្ខុនោះ កែដីដីព្យាបាលយ៉ាងនេះថា កាយនោះឯង ជាសកាមប្រាប
 លើសម្មស្សន៍វិទូរ សម្មស្សន៍ដ៏ខ្លះ សម្មស្សន៍បដិវត្តិ សម្មស្សន៍ត្រៀម ។
 ក្រោមហេតុនោះផងថា ព្រះមាតាព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះកូនអីតាង
 ក្នុងឧទេស ដែលប្រៀបដូចជាការថា ម្ចាស់ភិក្ខុាំងឡាយ ប្រសិនបើ
 ពួកនោះ ជាអ្នកធ្វើអីតាងថា ឆាប់ ឆាប់ អាយុវិញ្ញាណតាំងឡាយ
 (របស់ភិក្ខុនោះ) ដោយហេតុ ដែលមានដងតាំងពីរាង ភិក្ខុណា
 ធ្វើចិត្តប្រឡូក (មិនអស់ចង់) ក្នុងដីដែលពួកពារាមនោះ ភិក្ខុនោះ
 ឈ្មោះថា មិនធ្វើតាមការប្រារព្ធរបស់ពួកគេ ដោយហេតុដែលមិនអស់
 ដប់យោ ។ ភិក្ខុនោះគិតថា វេទនាដែលមាននៅក្នុងចិត្តរបស់ខ្លួន

ឧបសម្ព័ន្ធ ឧបាហត្ថិកោបសុត្តន្ត ភិយោគានុ

អសន្ធិចំ ឧបដ្ឋិតា សតិ អប្បមុដ្ឋា បស្សនោ
 កាយោ អសារន្ទា សមាហិតំ ធិត្ថំ ឯកត្ថំ កាមំ
 ធាចំ ឥមស្មី កាយោ ចាណិសម្មស្សបិ កមន្ត
 លេខុសម្មស្សបិ កមន្ត ឧណ្ហសម្មស្សបិ កមន្ត
 សត្វសម្មស្សបិ កមន្ត ករិយតិ ហិមំ ពុទ្ធាចំ
 សាសនន្តំ ។ តស្ស ចេ អារុសោ ភិក្ខុនោ ឯវំ
 ពុទ្ធិ អនុស្សរតោ ឯវំ ធម្មំ អនុស្សរតោ ឯវំ សង្ឃ
 អនុស្សរតោ ឧបេក្ខា កុសលនិស្សិតា ឧ សណ្ឋាតិ ។
 សោ ភេទ សំវដ្ឋតិ សំវេតំ អារម្មណំ អណាគា វត
 ថេ ឧ វត មេ លាគា ធុល្លន្តំ វត មេ ឧ វត
 មេ សុលន្តំ យស្ស មេ ឯវំ ពុទ្ធិ អនុស្សរតោ ឯវំ
 ធម្មំ អនុស្សរតោ ឯវំ សង្ឃ អនុស្សរតោ ឧបេក្ខា
 កុសលនិស្សិតា ឧ សណ្ឋាតិ ។ សេយ្យថាមំ អារុសោ
 សុណសា សស្សំ ធិស្វា សំវដ្ឋតិ សំវេតំ អារម្មណំ

ឧបសម្ព័ន្ធ ឧបាហត្ថិកោបសុត្តន្ត ភិយោគានុ

និវតិច្ឆយន្តោឡើយ សតិ ដែលអន្តរាគ្នាគាំទ្រគ្នាថាហើយ នឹងមិនភ្លេច
 គ្នាទៅឡើយ កាយដែលស្ងប់ស្ងាត់ហើយ នឹងមិនសោហ៊ុយសល់ឡើយ ចិត្ត
 ដែលម្តងទៀតហើយ នឹងមានការប្តូរមូលកម្ម ឥឡូវនេះ ពោ
 ស្សស្សវេស្រ្តត្តិ សម្មស្សវេស្រ្តត្តិ សម្មស្សវេស្រ្តត្តិ សម្មស្សវេស្រ្តត្តិ
 សស្រ្តាត្រត្តិ ត្រង់តាមនេះ (គឺស្រ្តាវេស្រ្ត) ឯអន្តរាគ្នា គឺនៅក្នុងភាព
 ពាក្យប្រយោជន៍ស្រ្តាសម្ពុទ្ធនេះមិនលែង ។ បុរសអ្នកភ័យខ្លាច
 មានអាយុ កាលាចិត្តនោះ លើកឡើងក្នុងយ៉ាងនេះ លើកឡើង
 ចម្បងនេះ លើកឡើងសង្ឃយ៉ាងនេះហើយ ឧបេក្ខាដែលអស្រ័យ
 នឹងកុសល មិនទាន់គាំទ្រនឹងបាន គិតនោះមិនគិតស្រួល ដល់ខ្លាសចក្ខុ
 សង្ឃនោះយោបល់នោះថា ឧប្បិ អន្តរាគ្នាជាមនុស្សឥរិយា ឧប្បិ អ-
 ន្តរាគ្នាជាមនុស្សមិនមានឥរិយា ឧប្បិ អត្តភាពជាមនុស្ស អន្តរាគ្នាបាន
 ដោយកម្រ ឧប្បិ អត្តភាពជាមនុស្ស អន្តរាគ្នា មិនមែនបានដោយឥរិយា
 ទេ ត្រង់ដែលអន្តរាគ្នាលើកឡើងក្នុងយ៉ាងនេះ លើកឡើងចម្បង
 នេះ លើកឡើងសង្ឃយ៉ាងនេះហើយ ឧបេក្ខា ដែលអស្រ័យនឹងកុសល
 មិនទាន់គាំទ្រនឹងបាន ។ បុរសអ្នកភ័យខ្លាចមានអាយុ ដូចស្រីជាទូទៅ
 ប្រសា ឃើញឥរិយាចុះហើយ គឺប្រយោជន៍ ដល់ខ្លាសចក្ខុសង្ឃ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បួលបណ្ណាសកៈ

ឯវេសេ ទោ អារុសោ ភិក្ខុនោ ឯវេ ភិក្ខុនោ ឯវេ
 តុន្តំ អនុស្សរតោ ឯវេ ធម្មំ អនុស្សរតោ ឯវេ
 សង្ឃំ អនុស្សរតោ ទេវត្តា កុសលធម៌ស្ម័តិ ឯ
 សណ្ឋាតិ ។ សោ តេជ សំវិជ្ជតិ សំវេតិ អាចជ្ជតិ
 មណាត វេស មេ ឯ វេស មេ លាតា តុល្លត្ថំ វេស មេ-
 ឯ វេស មេ សុលត្ថំ យស្ស មេ ឯវេ តុន្តំ អនុស្ស-
 រតោ ឯវេ ធម្មំ អនុស្សរតោ ឯវេ សង្ឃំ អនុស្សរតោ
 ទេវត្តា កុសលធម៌ស្ម័តិ ឯ សណ្ឋាតិ ។ ភស្ស
 ចេ អារុសោ ភិក្ខុនោ ឯវេ តុន្តំ អនុស្សរតោ ឯវេ ធម្មំ
 អនុស្សរតោ ឯវេ សង្ឃំ អនុស្សរតោ ទេវត្តា កុស-
 លធម៌ស្ម័តិ សណ្ឋាតិ ។ សោ តេជ អត្តមនោ ហោតិ ។
 ឯត្តាវតាមិ ទោ អារុសោ ភិក្ខុនោ តហុកតិ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បួលបណ្ណាសកៈ

ដូចម្តេចមិញ ម្ចាស់អ្នកព័ន្ធភ្យាយមានកាយ កាលភិក្ខុនារសីកន្សំព្រះក្នុង
 យ៉ាងនេះ លើកន្សំព្រះធម៌យ៉ាងនេះ លើកន្សំព្រះសង្ឃយ៉ាងនេះហើយ
 ទេវត្តា ដែលអាស្រ័យខ័ន្តិកុសល ក៏មិនបានតាំងនៅខ័ន្តិព្វោះឯង ។ ភិក្ខុ
 នោវេសីតក់ស្លុត ដល់នូវសេចក្តីសង្វេគដោយហេតុនោះថា ឡើ ភក្តា
 អញជាមនុស្សវេសនា ឡើ ភក្តាអញជាមនុស្សមិនមានលាភ អត្តភាព
 ជាមនុស្ស ភក្តាអញបានដោយកម្រ អត្តភាពជាមនុស្ស ភក្តាអញមិនមែន
 បានដោយហិរយៈ ។ ត្រង់ដែលភក្តាអញលើកន្សំព្រះក្នុងយ៉ាងនេះ លើកន្សំ
 ព្រះធម៌យ៉ាងនេះ លើកន្សំព្រះសង្ឃយ៉ាងនេះហើយ ទេវត្តា ដែលអាស្រ័យ
 ខ័ន្តិកុសល មិនតាំងនៅខ័ន្តិបាន ។ ម្ចាស់អ្នកព័ន្ធភ្យាយមានកាយ
 កាលភិក្ខុនោះ លើកន្សំព្រះក្នុងយ៉ាងនេះ លើកន្សំព្រះធម៌យ៉ាងនេះ
 លើកន្សំព្រះសង្ឃយ៉ាងនេះហើយ ទេវត្តា ដែលអាស្រ័យខ័ន្តិកុសល វេស
 តាំងនៅខ័ន្តិបាន ។ ភិក្ខុនោះ បានចិត្តត្រេកអរដោយហេតុនោះ ។ ម្ចាស់
 អ្នកព័ន្ធភ្យាយមានកាយ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា ត្រីភាគពស្សត្រាសិរបស់ព្រះ
 បានព្រះភាគរឿយ ។ ហើយ ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះឯង ។

[៥៤] សេយ្យជាបី អាវុសោ កង្ការុ បដិទ្ធ វសិត្ត
បដិទ្ធ មន្តិកា បដិទ្ធ វិណា បដិទ្ធ អាណាសោ
បរិវរិតោ អតារន្ត្រោ^(១) សំឡំ កង្ការុ ឯវាទោ ឆោ អាវុ
សោ កង្ការុ បដិទ្ធ ត្រាត្រា បដិទ្ធ ម័ស្ស បដិទ្ធ
កង្ការុ បដិទ្ធ អាណាសោ បរិវរិតោ រូបន្ត្រោ សំឡំ
កង្ការុ ។ អដ្ឋត្ថិតាញ្ច^(២) អាវុសោ ចត្តំ ឧបរិក្កំ
ហោតិ តាហិក ច រូបា ច អាចាជំ អាគច្ឆន្តិ ឆោ
ច តន្ត្រោ សមន្តាហារោ ហោតិ ធូរ តាវ កង្ការុ
វិញ្ញាណាគកស្ស ឆាតុការោ ហោតិ ។ អដ្ឋត្ថិតាញ្ច
អាវុសោ ចត្តំ ឧបរិក្កំ ហោតិ តាហិក ច រូបា
អាចាជំ អាគច្ឆន្តិ ឆោ ច តន្ត្រោ សមន្តាហារោ
ហោតិ ធូរ តាវ កង្ការុ វិញ្ញាណាគកស្ស ឆាតុការោ
ហោតិ ។ យតោ ច ឆោ អាវុសោ អដ្ឋត្ថិតាញ្ច ចត្តំ
ឧបរិក្កំ ហោតិ តាហិក ច រូបា អាចាជំ អាគច្ឆន្តិ

១ ឆ. អគារខ្មែរ ១ ម. គីឡូម៉ែត្រ ១ ២៩. អង្គរវត្ត ១

[៨២] ម្ចាស់អ្នកទាំងឡាយមានកាយ កាលសិទ្ធិក្នុងវេលាស្រយា
ស្រយាគ្រឿងឈើខ្លះ កាស្រយាស្រយាស្រាប់ចង្កូរខ្លះ កាស្រយាស្រាប់
លំហូរខ្លះ កាស្រយាស្រាប់ប្រក់ខ្លះ ផ្គុំជាមួយគ្នាហើយ ក៏រាប់ហៅថាជួបគ្នា
យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់អ្នកទាំងឡាយមានកាយ កាលសិទ្ធិក្នុងវេលាស្រយា
ផ្គុំខ្លះ កាស្រយាស្រាប់ខ្លះ កាស្រយាស្រាប់ខ្លះ កាស្រយាស្រាប់ខ្លះ រូប
រួមជាមួយគ្នាហើយ រឺចំហៅថាជួបគ្នា ជួបគ្នាខ្លះ ៧ ម្ចាស់អ្នកទាំង
ឡាយមានកាយ បើចក្កនាងក្នុងមុខសាច់ស្បែកខ្លះ តែរូបទាំងឡាយមាន
ក្រៅ មិនបានមកកាន់គង់ចក្កនាង កាលពិចារណាអារម្មណ៍ វេលាកើត
អំពីចក្កនាងរូបនោះ មិនមានផល ចំណែកនៃវិញ្ញាណ វេលាកើតអំពីចក្ក
នាងរូបនោះ ក៏មិនខាន់កើតប្រាកដទៅឡើយ ។ ម្ចាស់អ្នកទាំងឡាយ
មានកាយ បើចក្កនាងក្នុងមុខសាច់ស្បែកខ្លះ ហើយរូបទាំងឡាយមានក្រៅ
មកកាន់គង់ចក្ក តែកាលពិចារណាអារម្មណ៍ វេលាកើតអំពីចក្កនាងរូបនោះ
មិនមាន ចំណែកនៃវិញ្ញាណ វេលាកើតអំពីចក្កនាងរូបនោះ ក៏មិនខាន់កើត
ប្រាកដទៅឡើយ ។ ម្ចាស់អ្នកទាំងឡាយ មានកាយ កាលពិចារណា
នាងក្នុងមុខសាច់ស្បែកខ្លះ រូបទាំងឡាយមានក្រៅ មកកាន់គង់ចក្កនាង

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បុរេបណ្ណាលក្ខណៈ

កន្លែង ៥ សមុទ្រាហារោ ហោតិ ។ ឯវំ តត្ថស្ស
 វិញ្ញាណភាគស្ស ចាតុភារោ ហោតិ ។ យំ តថាភូតស្ស
 រូបំ តំ រូប្យោនាធនក្ខន្ធទ្ធ សន្តំហំ កច្ឆតិ ។ យោ តថាភូ-
 តស្ស វេទនា សា វេទន្យោនាធនក្ខន្ធទ្ធ សន្តំហំ កច្ឆតិ ។
 យោ តថាភូតស្ស សញ្ញា សា សញ្ញោនាធនក្ខន្ធទ្ធ
 សន្តំហំ កច្ឆតិ ។ យោ តថាភូតស្ស សង្ខារោ តោ
 សង្ខារោនាធនក្ខន្ធទ្ធ សន្តំហំ កច្ឆតិ ។ យំ តថាភូ-
 តស្ស វិញ្ញាណំ តំ វិញ្ញាណ្យោនាធនក្ខន្ធទ្ធ សន្តំហំ
 កច្ឆតិ ។ ហោ ឯវំ ចដានាតិ ឯវំ តិវិមេសំ^(១) មក្ខន្ធន្នំ
 ឧបាធនក្ខន្ធានំ សន្តំហោ សន្តិចារោ សមរាយោ
 ហោតិ ។ វុត្តំ វិចា មរេតំ កកវតា យោ មជ្ជិម-
 សមុច្ចាទំ មស្សតិ សោ ជន្នំ មស្សតិ យោ
 ជន្នំ មស្សតិ សោ មជ្ជិមសមុច្ចាទំ មស្សតិ ។

១ ខ. តិវេសំ ។ ឃ. វិម ឥវេសំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បុរេបណ្ណាលក្ខណៈ

ការវិចារណា ការម្មណ៍ដែលកើតឥតចក្ខុខិន្ធស្រឺនោះ ក៏កើតទាន់ផង ។
 ចំណែកវិនិច្ឆ័យនា ដែលកើតឥតចក្ខុខិន្ធស្រឺនោះ ចើចកើតប្រាកដឡើង
 បាន ដោយច្រករដ្ឋឆ្លោះ ។ រូបនា ដែលកើតជាមួយខិន្ធនៃវិញ្ញាណ
 ស្រឡះចូលក្នុងរូប្យោនាធនក្ខន្ធ ។ វេទនា ដែលកើតជាមួយ
 ខិន្ធនៃវិញ្ញាណ វេទនានោះ ស្រឡះចូលក្នុងវេទន្យោនាធនក្ខន្ធ ។ សញ្ញា
 នា ដែលកើតជាមួយខិន្ធនៃវិញ្ញាណ សញ្ញានោះ ស្រឡះចូលក្នុងសញ្ញា-
 នាធនក្ខន្ធ ។ សង្ខារាំងឡាយនា ដែលកើតជាមួយខិន្ធនៃវិញ្ញាណ
 សង្ខារាំងឡាយនោះ ស្រឡះចូលក្នុងសង្ខារ្យោនាធនក្ខន្ធ ។ វិញ្ញាណ
 នា ដែលកើតជាមួយខិន្ធនៃវិញ្ញាណនោះ ស្រឡះចូលក្នុងវិញ្ញា-
 ណ្យោនាធនក្ខន្ធ ។ កត្យុនោះតែងដឹងច្បាស់ យ៉ាងនេះថា ការស្រឡះ
 គឺប្រមូលប្រជុំទូទៅទុក្ខក្នុងតាំង៨ នេះ យ៉ាងនេះថា ។ មួយវិញ
 ទៀត គ្រាន់តែតោត ត្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា បុគ្គលនា ឃើញប-
 រិទ្ធសមុច្ចារ (សេចក្តីរើសឡើង ព្រោះកាស្រ័យហេតុ) បុគ្គលនា
 ឈ្លានថា ឃើញចម្លែង បុគ្គលនា ឃើញចម្លែង បុគ្គលនាឈ្លានថា
 ឃើញចម្លែងសមុច្ចារ (គឺសេចក្តីរើសឡើង ព្រោះកាស្រ័យហេតុ) ។

ឧបន្ថត្តិស្ស មហាបទ្កិច្ចកោដិស្សន្ត ទទ្ធសន្តិហោ

បដិទ្ធសមុច្ឆន្ទា ទោ បដិមេ យនិមំ បញ្ចុចាធា-
 ធក្ខន្ធា យោ ឥមេសុ បញ្ចុសុ ឧបាធាធក្ខន្ធទុសុ ធម្មោ
 វាលយោ អនុធមោ អដ្ឋេសាចំ សោ ធុត្ថុសមុទ-
 យោ យោ ឥមេសុ បញ្ចុសុ ឧបាធាធក្ខន្ធទុសុ ធម្ម-
 វាលយោ ធម្មកត្សយោ ធម្មោ ធុត្ថុនិរោធាតិ(១) ។
 ឃីត្តាវតាមិ ទោ អាវុសោ ភិក្ខុនោ ពហុតតំ ហោតិ ។
 អដ្ឋត្ថិតារាញ អាវុសោ សោតំ អបរិកិច្ចំ ហោតិ...
 យាចំ អបរិកិច្ចំ ហោតិ... ជំព្វំ អបរិកិច្ចា ហោ-
 តិ... តាធមោ អបរិកិច្ចោ ហោតិ... អដ្ឋត្ថិតា
 ធម អាវុសោ មនោ អបរិកិច្ចោ ហោតិ ពាហិក
 ក ធម្មា . ធម អាចាជំ ភាគឧត្តំ ទោ ធម តន្ត្រោ
 សមន្តាហារេ ហោតិ នេវ តាវ តន្ត្រិស្ស វិញ្ញា-
 ណាភាគស្ស ចាតុតារោ ហោតិ ។ អដ្ឋត្ថិតោ ធម
 អាវុសោ មនោ អបរិកិច្ចោ ហោតិ ពាហិក ធម ធម្មា

១. ឧ. ឧ. អវិសាទុ ឡើ ។

ឧបន្ថត្តិ មហាបទ្កិច្ចកោដិស្សន្ត ទទ្ធសន្តិហោ

ឧបាទានក្ខន្ធទំ ៥ ណា ដែលមានទៅ ឧបាទានក្ខន្ធទំ ៥ នេះឯង រើក
 ឡើងត្រូវគ្រោះគាស្រ័យហេតុ សេចក្តីរាញចិត្ត សេចក្តីតាស័យ សេចក្តី
 ត្រេកអរនឹងសេចក្តីជ្រប់ចុះ ក្នុងឧបាទានក្ខន្ធទំ ៥ នេះណា សេចក្តីរាញ
 ចិត្តជាដើមនោះ ឈ្មោះថាទុក្ខសមុទយៈ (ហេតុជាទីកើតឡើងនៃទុក្ខ)
 ការកំចាត់បង់ នូវកម្រៃដោយដាក់ណាចំនែកណា និងការលេបនូវកម្រៃ
 ដោយដាក់ណាចំនែកណា ក្នុងឧបាទានក្ខន្ធទំ ៥ នេះ ការកំចាត់
 បង់ នូវកម្រៃជាដើមនោះ ឈ្មោះថា ទុក្ខនិរោធិ ។ ម្ចាស់អ្នកទាំងឡាយ
 បានកាយ ភាពប្រឆាំងបង្កគ្រោះមានគ្រោះគាត ឈ្មោះថា ភិក្ខុនារម្ម
 រឿយ ។ ហើយ ដោយហេតុមានប្រមាណច្រើនឯង ។ ម្ចាស់អ្នកទាំង-
 ឡាយ មានកាយ បើសាកប្បសាទទាំងក្នុងមិនសាបសូន្យ . . យាម-
 ប្បសាទមិនសាបសូន្យ... ជិត្តសាទមិនសាបសូន្យ . កាយប្បសាទមិន
 សាបសូន្យ . . ម្ចាស់អ្នកទាំងឡាយមានកាយ បើចិត្តទាន់ក្នុង មិនសាប
 សូន្យទេ នៃចម្បាច្ន៍ទាំងឡាយទាន់ក្រៅ មិនបានមកកាន់នូវនិក្ខរៈ
 ផង ការកំចាត់ណាតាមច្បាប់ ដែលកើតកំចិត្តនឹងចម្បាច្ន៍នោះ ក៏មិន
 ទាន់ទាន់ផង ចំណែកនៃវិញ្ញាណ ដែលកើតកំចិត្តនឹងចម្បាច្ន៍នោះ
 ក៏មិនទាន់កើតប្រាកដទៅឡើយ ។ ម្ចាស់អ្នកទាំងឡាយ មានកាយ
 បើចិត្តទាន់ក្នុង មិនសាបសូន្យផង ចម្បាច្ន៍ទាំងឡាយទាន់ក្រៅ

បេត្តវិទូស្ស បេហហន្តិបកេចចេសុត្ត ។ ទូសន្តយោ

យោ ធម្មំ បស្សតិ សោ បដិច្ចសមុប្បាទំ បស្សតីតិ ។
 បដិច្ចសមុប្បាទា ទោ បទិមេ យទិទំ បក្កាទានាទក្កនា
 យោ ឥមេសុ បក្កសុ ទុទានាទក្កទ្វេសុ ធម្មោ
 អាលយោ អនុទយោ អន្ន្នាសាទិ សោ ទុក្ខសមុ-
 នយោ យោ ឥមេសុ បក្កសុ ទុទានាទក្កទ្វេសុ
 ធម្មាភវិទយោ ធម្មាភវ្យាណំ សោ ទុក្ខនិរោធាតិ ។
 ឯត្តាវតាបិ ទោ អាវុសោ ភិក្ខុនោ តហុកាតំ បោ-
 តីតិ ។ ឥនមវោធិ អាយស្មា សាវិធម្មត្ថា អត្ថមនា ភ-
 កិក្ខុ អាយស្មតា សាវិធម្មស្ស កាសិកំ អភិទទុនំ ។

បេហហន្តិបកេចចេសុត្ត កថ្កំ ធម្មំ ។

បេត្តវិទូ បេហហន្តិបកេចចេសុត្ត ។ ទូសន្តយោ

បុគ្គលណាឃើញដូច បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ឃើញបដិច្ចសមុប្បាទ ។
 ទុទានាទក្កទាំង ៤ ណា ដែលមាននៅ ទុទានាទក្កទាំង ៤ នេះឯង
 កើតឡើងប្រម ព្រោះអាស្រ័យហេតុ សេចក្តីធម្មចិត្ត សេចក្តីការប័យ
 សេចក្តីត្រេកអរ និងសេចក្តីជ្រប់ចុរណា ក្នុងទុទានាទក្កទាំង ៤ នេះ
 សេចក្តីធម្មចិត្តជាដើមនោះ ឈ្មោះថា ទុក្ខសមុទ័យ ក៏ក្រអូតបង្កើត
 ការប្រកដោយកំណាចកណ្តា មិនការលះចង់ការប្រក ដោយកំណាចកណ្តា
 ក្នុងទុទានាទក្កទាំង ៤ នេះ ការក្រអូតបង្កើតការប្រកជាដើមនោះ ឈ្មោះ
 ថាទុក្ខនិរោធ ។ ម្ចាស់ដ្ឋានាំងឡាយមានអាយុ ភក្សប្រដៅបស់ប្រា
 មាធព្រភោគ ឈ្មោះថា ភិក្ខុនាធិប្បីយ ។ ហើយ ដោយហេតុមាន
 ប្រមាណប៉ុណ្ណោះឯង ។ កុះក្រះសាវិធម្មត្ថ មានអាយុ សម្ព័ន្ធន្តរ
 បេហហន្តិបកេចចេសុត្តនេះដោយហើយ ភិក្ខុទាំងឯកម្យលនោះ ក៏មានចិត្ត
 ត្រេកអរ រីករាយហើយ ជំពោះសាសិត បេស្ម័ក្រះសាវិធម្មត្ថមានអាយុ
 ដោយប្រការដូច្នេះ ។

បេហហន្តិបកេចចេសុត្ត ទី ៨ ។

ឆ្លើយ មហាសារោបមស្សត្ថំ

[៨៥] ឯវេទ សុតំ ។ ឯតំ សមយំ ភគវ
 ពជ្ជក្កោហ វិហារតំ ភិជ្ឈក្កដេ បទ្ធាត ។ អចំប្បត្តិទេ
 ទេវធម្មេ តត្រ ។ ភគវ ទេវធម្មំ អារក្ខ ភិក្ខុ
 អាមន្តេសិ ភគ ភិក្ខុវេ ឯកោតោ កុលបុត្តោ សទ្ធា
 អតារស្ថា អនតារិយំ បទ្ធជិគោ ហោតិ ទំតិល្លាភ្នំ
 ជាតិយា ជកយ មរណេន សោតាបរិទេវុក្ខនោម
 ឧស្សាហាយាសធានី(*) ទុក្ខាភិល្លោ ទុក្ខបរោតា អប្បេ
 វ នាម ភមស្ស តោវលស្ស ទុក្ខត្ថុស្ស អន្តតិវិយា
 បញ្ញាយេថាតិ ។ សេ ឯវ បទ្ធជិគោ សមាធា លាភ
 សត្តារសិលោកំ អភិធម្មត្ថេតំ ។ សេ ភេន លាភស
 ត្តារសិលោកេន អត្ថមាធា ហោតិ បរិបុណ្ណសង្កាម្បា ។
 សេ ភេន លាភសត្តារសិលោកេន អត្តាទុក្ខំ សតិ
 ចរំ វេទ្គេតិ ឧបាមស្មំ លាភំ សត្តារសិលោកវ

* ភក្ខំ ឆោត្តេ ឧបាសោន សោកាហិ... ឆោយាសេហំតិ ទំស្មំ ។

មហាសារោបមស្សត្រ ទី ៩

[៨៥] ទំបាទស្តាប័មកយ៉ាដិទេ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រា
 ភាគ ទ្រង់គង់នៅលើភ្នំជំរុក្ខដ ទៀបព្រះនិរដង្រ្កះ ។ កាលដែលទេវត្ត
 ទៀសរេញទៅ មិនយូរប៉ុន្មាន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្រះគូរទេវត្ត
 ព្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងទីនោះថា ហូរភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសា
 សនានេះ មានកុលបុត្រពួកខ្លះ ពេញចានផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្ទះសង្គម
 សទ្ធា គិតថា ពាក្យព្រាងជាដូចនោះថា ជក មរណៈ សេចក្តីសោត
 សេចក្តីស្លាប់ លេចក្តីស្លាប់ លេចក្តីទុក្ខ ភោគឧស្ស ទិវិសេចក្តីច្បង្គំ អចង្គលចិត្ត
 ត្របសង្កត់ហើយ រយ្យាថា មានទុក្ខត្របសង្កត់ហើយ មានទុក្ខប្រើត
 ហើយ ធ្វើទ្រព្យ ទិវិច្ឆិកាច្រើនបំផុត ខែកង្វក្ខទាំងអស់នេះ ឲ្យប្រាកដ
 បាន ។ កុលបុត្រនោះ កុលបុត្រយ៉ាងនេះហើយ ក៏ញ្ជាតិលាភសត្តារ
 ទិវិសេចក្តីសរសើរឲ្យភក្តីភក្តី ។ កុលបុត្រនោះក៏មានសេចក្តីពេញចិត្ត
 មានតម្រូវដ៏បំផុតដោយលាភសត្តារទិវិសេចក្តីសរសើរនោះ ។ កុល
 បុត្រនោះ វេទិកាលើកកម្ពស់ខ្ពង់ បន្ទះបង្កប់ដូចដៃ ព្រាសោតសត្តារ
 ទិវិសេចក្តីសរសើរនោះថា ពាក្យព្រាងជាដូចនោះលាភសត្តារ ទិវិសេចក្តី

ឧទ្ទេស្ត ឧហសាហេនសុត្តេ ព្រះនិទន្ទិយសាវណសោ

សោ បទេញ ភិក្ខុ អប្បញ្ញតា អប្បេសត្តាភិ ។
 សោ តទ លាភសញ្ញាសិលោកោច មជ្ឈតិ មមជ្ឈតិ
 បមាទំ អាមជ្ឈតិ មមត្តោ សមាហោ ទុក្ខំ វិហរតិ ។
 សេយ្យដាមិ ភិក្ខុវេ បុរិសោ សារត្ថិកោ សារគវេសិ
 សារបរិយេសទំ ចរមាហា មហាកោ ទុក្ខស្ស និដ្ឋតោ
 សារវតោ អតិក្កម្មោ សារិ អតិក្កម្ម ដេត្តំ អតិក្កម្ម
 តទំ អតិក្កម្ម បឃ្មដិកំ សាធាបណសំ ទេត្វា
 អាធាយ មត្តោមយ្យ សារត្ថិ មត្តាហោ ។ កមេទំ
 ទុក្ខោ បុរិសោ ទិស្វា វង់ វទេយ្យ ទ វតាយំ កវំ
 បុរិសោ អញ្ញាសិ សារិ ទ អញ្ញាសិ ដេត្តំ ទ
 អញ្ញាសិ តទំ ទ អញ្ញាសិ បឃ្មដិកំ ទ អញ្ញាសិ
 សាធាបណសំ កថាហយំ(១) កវំ បុរិសោ សារត្ថិកោ
 សារគវេសិ សារបរិយេសទំ ចរមាហា មហាកោ ទុក្ខស្ស
 និដ្ឋតោ សារវតោ អតិក្កម្មោ សារិ អតិក្កម្ម ដេត្តំ
 អតិក្កម្ម តទំ អតិក្កម្ម បឃ្មដិកំ សាធាបណសំ
 ទេត្វា អាធាយ មត្តោមយ្យ សារត្ថិ មត្តាហោ

១ ឧ. ឧបាសម្ព័ន្ធ ។

ឧទ្ទេស្ត ឧហសាហេនសុត្តេ ព្រះនិទន្ទិយសាវណសោ

សារសិវំ ចំណែកភិក្ខុជាតិឡាយឯទៀត ។ ទេ ជាអ្នកមិនមានភ័ក្ត្រឈ្មោះ
 យសស័ក្តិ ។ កុលចុក្រានោះ តែងស្រវឹង ធ្វើផង ផល់ផ្លាសចក្តីប្រមាទ
 ព្រោះលាភសំគារៈនិងសេចក្តីសារសិវំនោះ សុះប្រមាទហើយ វេទន៍នៅ
 ជាទុក្ខ ។ គ្នាលក្ខត្តជាតិឡាយ ដូចជាបុរស អ្នកត្រូវការដោយទ្វីបឈើ
 ស្វែងរកទ្វីបឈើ គ្រាចាំទៅស្វែងរកទ្វីបឈើ កាលបើឈើចំពាធទ្វីប មិន
 នៅ (ចំពោះបុរ) គឺវេទន៍ទ្វីប ប្រាយ សំបក ក្រមរ ហើយកាត់
 យកកែវមន្តនិងស្លឹកមក សម្លាប់ជាទ្វីប ហើយចៀសចេញទៅ ។ បុរស
 មានចក្ខុបានឃើញបុរសនោះហើយ គឺនិយាយយ៉ាងនេះថា ។ បុរសដ៏
 ចម្រើននេះ មិនស្គាល់ទ្វីប ប្រាយ សំបក ក្រមរ មែកនិងស្លឹកទេតិ
 រោត្តម្យនេះ បានជាបុរសដ៏ចម្រើននេះ ត្រូវការដោយទ្វីបឈើ ស្វែងរក
 ទ្វីបឈើ គ្រាចាំទៅស្វែងរកទ្វីបឈើ កាលបើឈើចំពាធទ្វីបមិននៅ
 (ចំពោះបុរ) គឺវេទន៍ទ្វីប ប្រាយ សំបក ក្រមរ ហើយកាត់យកកែវ
 មែកនិងស្លឹកមក សម្លាប់ជាទ្វីប ហើយចៀសចេញទៅ ការនិរោធា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស តួលចន្ទស្សន្ត

យេត្តស្ស សារេន សារេនណីយំ ភក្កស្ស អត្ថំ
 តានុភវិស្សតិកំ វិវាមេវ ។ តោ ភិក្ខុវេ វិនិច្ឆេត្តោ
 កុលបុត្រោ សុត្វា អភារស្មា អនតារិយំ មត្វជិតោ
 ហោតិ ឱតិស្លោម្ពំ ជាតិយា ជរាយ មរណោ ន សា-
 កមរំនេវុត្តោតោមនស្សចាយាសេហិ ធុត្តោតិស្លោក
 ធុត្តមារេតោ អម្បេវ តាម វិសស្ស តេវលស្ស
 ធុត្តក្ខត្តស្ស អន្តតិវិយា មញ្ញាយេជាតិ ។ សោ
 វេ មត្វជិតោ សហោ លាភសញ្ញាសិលោកំ អ-
 ភិធិត្វត្វតិ ។ សោ តេន លាភសញ្ញាសិលោកេន
 អត្តមោ ហោតិ បរិមុណ្ឌសង្កម្ពុ ។ សោ តេន
 លាភសញ្ញាសិលោកេន អត្តាធុត្តសេតិ បរំ វិមុត្តំ
 អហមស្មំ លាភំ សញ្ញាសិលោកាវ វិមេ មនោញ
 ភិក្ខុ អប្បញ្ញតា អម្បសត្វាតិ ។ សោ តេន
 លាភសញ្ញាសិលោកេន មជ្ឈតិ មមជ្ឈតិ មមាធំ
 អមជ្ឈតិ មមាត្តា សហោ ធុត្តំ វិហាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ តួលចន្ទស្សន្ត

ដែលបុរសនោះត្រូវធ្វើ ដោយទ្វិបាលីនោះ ការងារនោះ ក៏ដឹងទិដ្ឋ
 សម្រេចប្រយោជន៍ ដល់បុរសនោះឡើយ រសេចក្តីនេះមានឧបមាជាត
 លា គ្នាភក្តីភ័យខ្លាច ឧបមេយ្យម្តង កុលបុត្រក្នុងខ្លួន ក្នុង
 សាសនានេះ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស ដោយសង្វា ភិក្ខុ
 កំឡុងអញ្ជើញនោះមានជាតិ ដល់ មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីទ្រឹក្សស្រ
 សេចក្តីទុក្ខ រោមនស្ស សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត គ្របសង្កត់ហើយ
 ឈ្មោះថា មានទុក្ខគ្របសង្កត់ហើយ មានទុក្ខចូលរឹតហើយ ធ្វើម្តងច្នៃ
 ទីនេះធ្វើខ្វះខាតផុត ខែកន្លះភ្នំភ័យដល់នេះ ឲ្យច្រានជម្រាម ។ កុលបុត្រ
 នោះ លុះបុរសយ៉ាងនេះហើយ ក៏ញ៉ាំងលាភសញ្ញា ឱនសេចក្តីសរសើរ
 ឲ្យកើតឡើង ។ កុលបុត្រនោះ ក៏មានសេចក្តីពេញចិត្ត មានតម្រិះ
 ចំពោះលាភសញ្ញាឱនសេចក្តីសរសើរនោះ ។ កុលបុត្រនោះ
 វេទនាសេចក្តីទុក្ខនិងចម្រុះចង្អៀតផុតពីខ្លួន ព្រោះលាភសញ្ញាឱនសេចក្តី
 សរសើរនោះថា វាគួរអញ្ជើញនោះមានលាភសញ្ញា ឱនសេចក្តីសរសើរ
 ចំណែកភក្តីភ័យខ្លាចដូចនេះ មិនមានក្តីរំលោភ យសស័ក្តិទេ ។
 កុលបុត្រនោះ វេទនាស្រវឹង កន្ទ្រីត ដល់ខ្លួនសេចក្តីប្រមាទ ព្រោះលាភ-
 សញ្ញាឱនសេចក្តីសរសើរនោះ លុះប្រយោជន៍ហើយ វេទនាទៅជាទុក្ខ ។

អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សាទាបណាសំ អត្តមោសិ
ព្រហ្មចរិយស្ស តេជ ធន វេសានំ អាចារិ ។

(៥៦) ឥធម បទ ភិក្ខុវេ ឯតាវា កុលបុត្រោ
សទ្ធា អតារស្មា អនតារិយំ បព្វជិតោ ហោតិ
ឡតិស្លោត្តិ ជាតិយា ជកាយ មរណាន សោតាមរិ-
នេវទុក្ខនោមនស្សចាយាសេហំ ទុក្ខានុក្ខានំ ទុក្ខ-
មរណោ អប្បេវ ធាម ឥមស្ស តេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស
អន្តតិវិហោ ចញ្ញាយតាតិ ។ សោ ឯវំ បព្វជិតា
សមាទោ លាភសក្ការសិលោកំ អភិធម្មត្ថតិ ។
សោ តេជ លាភសក្ការសិលោកេជ ធន អត្តមោទោ
ហោតិ ធន បរិបុណ្ណសន្តិប្បោ ។ សោ តេជ លាភ-
សក្ការសិលោកេជ ធន អត្តាទុក្ខសេតិ ធន បរិវេស្តតិ ។
សោ តេជ លាភសក្ការសិលោកេជ ធន មជ្ឈតិ ធន
បឋជ្ជតិ ធន បមាទំ អាចជ្ជតិ អប្បមត្តោ សមាទោ
សីលសម្បទំ អាវាទេតិ ។ សោ នាយ សីលសម្ប-
នាយ អត្តមោទោ ហោតិ បរិបុណ្ណសន្តិប្បោ ។ សោ

ម្នាលភិក្ខុវេ ឯឡាយ ភិក្ខុវេ គតាគតហវេថា បានកាន់យកវិភិក្ខុ
និវេស្តិក របស់ព្រហ្មចរិយៈ ហើយផលំ ឲ្យការចម្លើយនូវសេចក្តី
ព្យាយាម ដោយហេតុនោះ ។

(៥៦) ម្នាលភិក្ខុវេ ឯឡាយ កុលសាសនាៈនះ មានកុលបុត្រទូទៅ
ខៀវច្រព្វចាកផ្ទះដោយសទ្ធា ចូលទៅកាន់ផ្ទះដោយភិក្ខុ ហេតុអញ្ច
ជាអ្នកបានតាតិ ជកាយណៈ សេចក្តីសាក សេចក្តីឡើងចូល សេចក្តី
ទុក្ខ អាមនស្ស សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត គ្របសង្កត់ហើយ ឈ្មោះថា
នាទុក្ខត្រេសត្តិវេហើយ នាទុក្ខប្បវិកាហើយ ធ្វើឡើងហ្ន៎ មិនក្លី ក្លី
វិច័យទុក្ខនៃកុលសាសនាៈនេះច្រើនជាង ។ កុលបុត្រនោះ លុះចូល
យ៉ាងនេះហើយ ក៏ប្លែងឈាតសក្ការនិងសេចក្តីសរសើរឡើងវិញ ។
កុលបុត្រនោះ ក៏មិនមានសេចក្តីពេញចិត្ត មិនមានគម្រិតិយូរណា ដោយ
លាភសក្ការនិងសេចក្តីសរសើរនោះឡើយ ។ កុលបុត្រនោះ មិនយក
កម្ពីរទុក្ខនិង មិនចង់បង្កប់ផ្ទះដទៃ ព្រោះលាភសក្ការៈ និងសេចក្តី
សរសើរនោះ ។ កុលបុត្រនោះ មិនស្រីង មិនស្រីង មិនផលំ
ឲ្យសេចក្តីច្រឡំ ព្រោះលាភសក្ការនិងសេចក្តីសរសើរនោះ លុះដឹង
ច្រឡំហើយ វេចន៍បានឲ្យសីលសម្បទា ។ កុលបុត្រនោះ មានសេចក្តី
ពេញចិត្ត បានគ្រប់គ្រងដោយសីលសម្បទានោះ ។ កុលបុត្រនោះ

សុត្តន្តបិដក ចង្ស៊ីចង្វាយ ចូលចង្ហាសកៈ

តាយ សីលសម្បទាយ អត្តាទុក្ខំសេតិ ធុរៈ
 វិមុត្តិ មហាមស្មិ សីលកំ កល្យាណធម្មោ វិមេ
 មនាញ កិក្ខុ ទុស្សីលា ចាមធម្មាតិ ។ សោ តាយ
 សីលសម្បទាយ មជ្ឈតិ មមជ្ឈតិ មហនំ កាមជ្ឈតិ
 មមត្តោ សមាធនោ ទុក្ខំ វិហារតិ ។ សេយ្យជាចិ
 កិក្ខុវេ ឬរិសោ សារត្ថំតោ សារកវេសី សារចរិយេសនំ
 មហាធនោ មហាតោ ទុក្ខស្ស តិដ្ឋតោ សារវតោ
 អតិក្កម្មេវ សារំ អតិក្កម្ម ជេក្កំ អតិក្កម្ម តនំ
 មហ្មដិតំ ទេត្វា អាធាយ មក្កាមយ្យ សារត្ថំ
 មញ្ញមាធនោ ។ តេមនំ ទត្ថុមា ឬរិសោ ទិស្វា ឯវិ
 វធម្យ ឧ វតាយំ ភវំ ឬរិសោ អញ្ញាសំ សារំ ឧ
 អញ្ញាសំ ជេក្កំ ឧ អញ្ញាសំ តនំ ឧ អញ្ញាសំ
 មហ្មដិតំ ឧ អញ្ញាសំ សាទាមលាសំ តដាហយំ ភវំ
 ឬរិសោ សារត្ថំតោ សារកវេសី សារចរិយេសនំ
 មហាធនោ មហាតោ ទុក្ខស្ស តិដ្ឋតោ សារវតោ

សុត្តន្តបិដក ចង្ស៊ីចង្វាយ ចូលចង្ហាសកៈ

វិមេសីកកម្ពីទ្ធិន្ទឯនំ បន្តិបង្គំចំអ្នកដទៃ ព្រោះសីលសម្បទានោះថា
 កាត្មអញចំអ្នកមានសីល ទាន់ដល់ ចំណែកកិក្ខុទាំងឡាយដទៃ ។
 នេះ ជាអ្នកច្រឡំសីល ទាន់ដល់គ្រប់ ។ កុលចុត្រានេះ វេទន៍ស្រវីធំ
 វេទន៍ ដល់ខ្ញុំស្រឡាចខ្លាំង ដោយសីលសម្បទានោះ លុះប្រធានហើយ
 វេទន៍នៅដាច់ ។ ខ្លួនកិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាបុរស អ្នកស្រ្តីការងារ
 ភ្លឺមឈើ វៃស្ទើរក្បែរឈើ គ្រាប់ទៅវៃស្ទើរក្បែរឈើ កាលបើឈើធំ
 មានភ្លឺមប៉ុន្មាន (ចំពោះមុខ) ហើយ ក៏វៃស្ទើរ ស្រាយ សំបក ហើយ
 ក៏រលកក្រមរលក សង្កត់ភ្លឺម ហើយទៀសចេញទៅ ។ បុរសទាន់
 ចក្ខុ បានឃើញបុរសនោះហើយ គឺខំយាយយ៉ាងនេះថា ឧ បុរសដ៏ចម្រើន
 នេះទំនួលភ្លឺម ស្រាយ សំបក ក្រម វៃកន្លងស្ទើរចេញ ហេតុម្យ៉ាង
 បានជាបុរសដ៏ចម្រើននេះ ជាអ្នកស្រ្តីការងារភ្លឺមឈើ វៃស្ទើរក្បែរឈើ
 គ្រាប់ទៅវៃស្ទើរក្បែរឈើ កាលបើឈើធំមានភ្លឺមប៉ុន្មាន (ចំពោះមុខ)

ឧទ្ទេស្ត ឧបាសាសនបទស្កន្ត ព្រមនៃប្រយោជន៍

អតីត្តម្មេវ សាវំ អតីត្តម្មេវ ដេត្តំ អតីត្តម្មេវ វង្គ
 បធម្មដិតំ ទេត្តា ភាគាយ មត្តនោ សាវន្តិ មត្តនោ
 ភាគាយ យត្ថស្ស សាវនំ សាវនាណិយំ កត្ថស្ស
 អត្ថំ ជាតុភវិស្សតីតិ ឯវិមេវ ទោ ភិក្ខុវេ វេទ-
 កាទោ កុលបុត្តោ សន្ធា អភាវស្ថា អនតាយំ
 បព្វជិតោ ហោតិ ធិតិល្គោម្ហំ ជាតិយា ជនយ
 មរណោ ន សេកបរិទេវធិតុត្ថោមនស្សនាហសេហិ
 ធិត្ថោតិល្គោម ធិតុបរាគា អាច្ឆរ ឆាយ វិមស្ស
 តោវលស្ស ធិតុត្ថស្ស អន្តតិវិយា មត្តនាយ
 ជាតិ ។ សោ ឯវំ បព្វជិតោ សមាទា លាភ-
 សញ្ញាសិលោកំ អភិវិទូត្ថេតិ ។ សោ តេន
 លាភសញ្ញាសិលោកេន ន អត្ថមទោ ហោតិ ន
 បរិបុណ្ណសង្កម្មោ ។ សោ តេន លាភសញ្ញាសិ-
 លោកេន ន អត្ថាទុក្ខំសេតិ ន បរំ វាម្ពតិ ។
 សោ តេន លាភសញ្ញាសិលោកេន ន មជ្ឈិក
 ន មមជ្ឈិកំ ន បមាទំ ភាមជ្ឈិកំ អប្បបរោ សមាទា

ឧទ្ទេស្ត ឧបាសាសនបទស្កន្ត ព្រមនៃប្រយោជន៍

ហើយ ក៏វេទន៍ម ប្រាយ សំចក ហើយកាយភក្ត្រប្រយោគ
 សម្គាល់ថា ខ្ញុំវ ហើយចៀសចេញទៅ ការងារណា ដែលបុរសនោះ
 ត្រូវធ្វើដោយខ្ញុំមរណ៍នោះ ការងារនោះ ក៏នឹងមិនសម្រេចប្រយោជន៍
 ដល់បុរសនោះឡើយ (សេចក្តីនេះបានទុបហយានិណ) ម្ចាស់កុំភ័យ-
 ឡាយ ឧបាយ្យថ្ងៃថា កុលបុត្រត្រូវខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ ចេញចាក
 ផ្ទះដោយសភា ចូលទៅភាគផ្ទះសំរាប់យតិវេថា កាតាអញ ជាម្នាក់មាន
 ជាតិ ដរាប មរណៈ មេចក្តីសោក មេចក្តីទ្រុឌទ្រោល មេចក្តីទុក្ខ
 រោទេស្ស មេចក្តីទង្វើតចង្អិនចិត្ត ក្របសង្កត់ហើយ ឈ្មោះថាមាន
 ទុក្ខក្របសង្កត់ហើយ មានទុក្ខបរិភោគហើយ ធ្វើម្តេចប្តី នឹងធ្វើត្រូវ
 ចំផុត វែកឆ្ងល់ក្នុងអស់នេះឱ្យប្រាកដបាន ។ កុលបុត្រនោះ លុះរួស
 យ៉ាងនេះហើយ ក៏ញ៉ាំងលាភសញ្ញាវិនិច្ឆ័យសេចក្តីសរសើរឱ្យកើតឡើង ។
 កុលបុត្រនោះ មិនបានសេចក្តីកេរ្តិ៍ចិត្ត មិនមានកម្រៃបរិបូណ៌ដោយលាភ-
 សញ្ញាវិនិច្ឆ័យសេចក្តីសរសើរនោះឡើយ ។ កុលបុត្រនោះ មិនលើកកម្ពស់
 ខ្លួនឯង មិនបន្តបន្តិចអ្នកដទៃ ប្រោះលាភសញ្ញាវិនិច្ឆ័យសេចក្តីសរសើរ
 នោះ ។ កុលបុត្រនោះ មិនប្រវ័ង មិនវង្វេង មិនផល់ក្នុងសេចក្តី
 ប្រមាទ ប្រោះលាភសញ្ញាវិនិច្ឆ័យសេចក្តីសរសើរនោះ លុះមិនប្រមាទហើយ

សីលសម្បជំ អាណេតិ ។ សោ តាយ សីល-
 សម្បតាយ អត្តមនោ ហោតិ បរិបុណ្ណសង្កឹម្យា ។
 សោ តាយ សីលសម្បតាយ អត្តាទុក្ខំសេតិ បរិ-
 វម្ពេតិ អហមស្មំ សីលវ កាល្យាណនម្មា វិមេ-
 ធនញ្ញោ ភិក្ខុ ទុស្សីលា ចាចនម្មាតិ ។ សោ តាយ
 សីលសម្បតាយ មជ្ឈតិ បឋមជ្ឈតិ បទានំ អាបជ្ឈតិ
 បមញ្ញោ សមាទា ទុក្ខំ វិហរតិ ។ អយំ វិទូតិ ភិក្ខុវេ
 តិកុ បឋមជ្ឈតំ អត្តហាសំ ព្រហ្មចរិយស្ស តេជ-
 ០ វេសានំ អាចារិ ។

[៨៧] ឥធិ បទ ភិក្ខុវេ ឯកាត្វា កុលបុត្តា
 សទ្ធា អនាស្សា អនតារិយំ បព្វជីវោ ហោតិ
 ទុក្ខំល្អោម្ហំ ជាតិយា ជរាយ មរណោ នោកមវិទេ-
 ទុក្ខំតាមនស្សចាយាបេហំ ទុក្ខាតំល្អោ ទុក្ខបរេ-
 តោ អម្បវ នាម វិមស្ស តេវលស្ស ទុក្ខកុទ្ធស្ស
 អន្តតារិយា បញ្ញាយថាតិ ។ សោ វេ បព្វជីវោ
 សមាទោ លាភសញ្ញាវសិលោកំ អភិធម្មត្ថេតិ ។

វេទនាទទ្ធិវសីលសម្បតា ។ កុលបុត្រានោ មានសេចក្តីពេញចិត្ត
 មានតម្រិះបរិបូណ៌ ដោយសីលសម្បតានោ ។ កុលបុត្រានោ វេទនាភិក្ខុ
 ភម្មីទុក្ខនិវាស បន្ទុះបង្ហូរចិត្តដល់ ព្រោះសីលសម្បតានោថា ភាគ
 អញ្ញាតិអ្នកមានសីល មានធម៌ល្អ ចំណែកភិក្ខុពុទ្ធិយ ផល ។
 នៅ ជាតិក្រសួសីល មានចម្រើនច្រើន ។ កុលបុត្រានោ គឺស្រវឹង
 រស្មីន ដល់ខួរសេចក្តីប្រាថ្នា ព្រោះសីលសម្បតានោ លុះប្រមាទហើយ
 វេទនាភិក្ខុ ។ ខ្លាញ់ភិក្ខុពុទ្ធិយ ភិក្ខុនោ ភព៌កន្លោះថា បាន
 រាងយកវត្ថុព្រោះ មេត្តាច្រើនច្រើន ហើយដល់ខួរកាលបន្ទុះបង្ហូរយាសចក្តី
 ព្យាយាម ដោយចេតនានោ ។

[៨៧] ខ្លាញ់ភិក្ខុពុទ្ធិយ កុលបុត្រានុទ្ធ កុសិលាសនានោ
 ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្លូវដោយសុច្ឆន្ទៈ និងថា ភាគអញ ជា
 អ្នកមានជីវិត ឯក មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីទ្រាំទ្រល្អ សេចក្តីទុក្ខ
 រោធនស្ស សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត គ្របសង្កត់ហើយ ឈ្មោះថាមានទុក្ខ
 គ្របសង្កត់ហើយ មានទុក្ខប្រវត់ហើយ ក្លើរម្តេចហ្ន៎ នឹងធ្វើខ្លាចខ្លាចផុត
 វេទនាភិក្ខុពុទ្ធិយដល់ខួរសេចក្តីប្រាថ្នាដល់ខ្លាច ។ កុលបុត្រានោ កុលបុត្រ
 យ៉ាងនេះហើយ គឺថ្លាវិលាភសញ្ញាវសិលោកំសេចក្តីលាសវិទ្យុភក្តិភិក្ខុ ។

២២៣

ឃ្លៀងឃ្លា ឃ្លាសាសនាឃ្លៀងឃ្លា ឃ្លៀងឃ្លា

សោ គេង លាភសក្ការសិលាភោជ ឧ អត្តមនោ
 ហោតិ ឧ បរិបុណ្ណសង្កម្ពោ ។ សោ គេង លាភសក្ការ-
 សិលាភោជ ឧ អត្តមនោសេតិ ឧ បរិ វង្កេតិ ។ សោ
 គេង លាភសក្ការសិលាភោជ ឧ មជ្ឈតិ ឧ បមជ្ឈតិ
 ឧ បមាជំ អាមជ្ឈតិ អប្បមត្តោ សមាជោ សីលសម្បជំ
 អាភាជតិ ។ សោ តាយ សីលសម្បជាយ អត្តមនោ
 ហោតិ ឧ ឧ ឧ បរិបុណ្ណសង្កម្ពោ ។ សោ
 តាយ សីលសម្បជាយ ឧ អត្តមនោសេតិ ឧ បរិ
 វង្កេតិ ។ សោ តាយ សីលសម្បជាយ ឧ មជ្ឈតិ
 ឧ បមជ្ឈតិ ឧ បមាជំ អាមជ្ឈតិ អប្បមត្តោ សមាជោ
 សមាជិសម្បជំ អាភាជតិ ។ សោ តាយ សមា-
 ជិសម្បជាយ អត្តមនោ ហោតិ បរិបុណ្ណសង្កម្ពោ ។
 សោ តាយ សមាជិសម្បជាយ អត្តមនោសេតិ បរិ
 វង្កេតិ អហមស្មី សមាហិតោ វង្កេតិ ឧ ឧ ឧ
 បមជ្ឈតិ ឧ ឧ អសមាហិតា វង្កេតិ ឧ ឧ ឧ
 តាយ សមាជិសម្បជាយ មជ្ឈតិ បមជ្ឈតិ បមាជំ
 អាមជ្ឈតិ បមត្តោ សមាជោ ឧ ឧ ឧ វិហារតិ ។

ឃ្លៀងឃ្លា ឃ្លាសាសនាឃ្លៀងឃ្លា ឃ្លៀងឃ្លា

កុលបុត្រនាវេនិទានសេចក្តីពេញចិត្ត មិនមានកម្រិតបរិបូណ៌ ដោយ
 លាភសក្ការនិងសេចក្តីសរសើរនោះឡើយ ។ កុលបុត្រនាវេនិទាន
 លើកតម្កើងខ្ពង់ខ្ពស់ មិនបានបង្កប់អ្នកដទៃ ព្រោះលាភសក្ការនិង
 សេចក្តីសរសើរនោះ ។ កុលបុត្រនាវេនិទានស្រីនិង មិនវង្វេង មិន
 ដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ ព្រោះលាភសក្ការនិងសេចក្តីសរសើរនោះ លុះ
 មិនប្រមាទហើយ វេនិទាននូវសីលសម្បជានោះ កុលបុត្រនាវេនិទាន
 សេចក្តីពេញចិត្តដោយសីលសម្បជានោះ កែតម្កើងមានកម្រិតបរិបូណ៌
 ទេ ។ កុលបុត្រនាវេនិទានលើកតម្កើងខ្ពង់ខ្ពស់ មិនបានបង្កប់អ្នកដទៃ
 ព្រោះសីលសម្បជានោះឡើយ ។ កុលបុត្រនាវេនិទានស្រីនិង មិនវង្វេង
 មិនដល់នូវសេចក្តីប្រមាទ ព្រោះសីលសម្បជានោះ លុះមិនប្រមាទ
 ហើយ វេនិទាននូវសមាជិសម្បជានោះ ។ កុលបុត្រនាវេនិទានសេចក្តី
 ពេញចិត្ត មានកម្រិតបរិបូណ៌ដោយសមាជិសម្បជានោះ ។ កុលបុត្រនាវេនិទាន
 លើកតម្កើងខ្ពង់ខ្ពស់ មិនបានបង្កប់អ្នកដទៃ ព្រោះសមាជិសម្បជានោះហេ
 តុអ្វីពេញចិត្ត អ្នកមានចិត្តខ្លាចខ្លួន មានចិត្តប្រព្រឹត្តការណ៍ក្នុងការងារក្នុង
 មួយ ចំណែកក្នុងចំណោមដទៃ ទេ មិនមានចិត្តខ្លាចខ្លួន មានចិត្ត
 កែវង្វេង ។ កុលបុត្រនាវេនិទានស្រីនិង វង្វេង ដល់នូវសេចក្តីប្រ-
 មាទព្រោះសមាជិសម្បជានោះ លុះប្រមាទហើយ វេនិទាននូវសីលសម្បជានោះ ។

សយ្យោនំ កិក្ខុវេ បុរិសោ សារត្ថិតោ សារកវេសិ
 សារមរិយេសំ ចាមាថោ មហាតា កុក្ខស្ស តិដ្ឋតា
 សារវតោ អតិក្កម្មេវ សាវ អតិក្កម្ម ផេត្តំ តំ
 ទេវោ អាធាយ មត្តោមេយ្យ សារត្ថំ មត្តាមាថោ ។
 តទេមំ មត្តុកា បុរិសោ និស្វា វិវាទេយ្យ ឧ វតាយ
 កវំ បុរិសោ អត្តាសំ សាវ ឧ អត្តាសំ ផេត្តំ ឧ អត្តាសំ
 តំ ឧ អត្តាសំ មច្ឆនិកំ ឧ អត្តាសំ សាទាមលា-
 សំ តតាហយំ កវំ បុរិសោ សារត្ថិតោ សារកវេសិ
 សារមរិយេសំ ចាមាថោ មហាតា កុក្ខស្ស តិដ្ឋតា
 សារវតោ អតិក្កម្មេវ សាវ អតិក្កម្ម ផេត្តំ តំ
 ទេវោ អាធាយ មត្តោន្តា សារត្ថំ មត្តាមាថោ យក្ខស្ស
 សាវេន សារកវេសិយំ តក្ខស្ស អត្ថំ ធាតុកវិស្សតិកំ
 វិវាទេវ ចោ កិក្ខុវេ វិទេតោ កុលបុត្តា សត្វា
 វតោស្មា អនកវិយំ មច្ឆនិកោ ហោតិ ឧតិស្តោម្ហិ
 ជាតិយា ជរាយ មរណោ ឧ សាតាមវិវេទុក្ខោមឧស្ស-
 ហយាសេហំ ឧក្ខោតិស្តោ ឧក្ខចរតោ អច្ឆេវ ធាម

ឈរក្នុងកំណើត ដូចបុរសអ្នកប្រកាសដោយខ្លួនឈរ ស្វែងរកខ្លួនឈរ
 គ្រាន់នៅស្វែងរកខ្លួនឈរ កាលបរិយ័ត្តមានខ្លួនឈរនៅ (ចំពោះមុខ)
 កំលែងខ្លួន រំលងស្រាយ ហើយស្វាយកវិស័យមកសម្គាល់រងខ្លួន
 ហើយចៀសចេញទៅ ។ បុរសមានចក្ខុឃើញបុរសនោះហើយនិយាយ
 យ៉ាងនេះថា ឧ បុរសដ៏ចម្រើននេះមិនស្គាល់ខ្លួន ស្រាយ សំបក ក្រហម
 បៃតង ស្មុំក្រហម គ្រោងហេតុនោះ បុរសដ៏ចម្រើននេះ អ្នកប្រកាសដោយ
 ខ្លួនឈរ ស្វែងរកខ្លួនឈរ គ្រាន់នៅស្វែងរកខ្លួនឈរ កាលបរិយ័ត្ត
 មានខ្លួនឈរនៅ (ចំពោះមុខ) កំលែងខ្លួនរំលងស្រាយ ហើយស្វាយក
 វិស័យមកសម្គាល់រងខ្លួន ហើយចៀសចេញទៅ កាលបរិយ័ត្តមាន
 ដែលបុរសនោះត្រូវធ្វើដោយខ្លួនឈរនោះ កាលបរិយ័ត្តនឹងមិនសម្រេច
 ប្រយោជន៍ដល់បុរសនោះឡើយ (សេចក្តីនេះ ឧបាយាទិកាបិដក)
 ឈរក្នុងកំណើត ឧបាយ្យដូចជាពុលចូលក្នុងខ្លួន ក្នុងសាសនានោះ
 បានចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្ទះសោយសភា និគង អាត្មាអញជា
 អ្នកមានពិភព ជរា មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីទុក្ខស្វែង សេចក្តី
 ទុក្ខ គោមឧស្ស សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តគ្របសង្កត់ហើយ រោហ
 ជា មានទុក្ខគ្របសង្កត់ហើយ មានទុក្ខប្រពិកហើយ ក្តៅខ្ពស់ដូចដំរី

ឧបសម្ព័ន្ធស្រាសនាសាសនាស្រាសនា

សមស្រប ក្រៅសមស្រប ឧបសម្ព័ន្ធស្រាសនា សន្តតិវិយា
 បញ្ញាយេនាតិ ។ សោ ឯវ បទ្ធិតោ សមាទោ
 លោកសញ្ញាសំលោក អភិជន្ធាតុ ។ សោ គេន
 លោកសញ្ញាសំលោក ឧ មត្តមនោ ហោតិ ឧ
 បរិបុណ្ណសង្កេត ។ សោ គេន លោកសញ្ញាសំលោ-
 ក ឧ អត្តបុគ្គលសេតិ ឧ បរិ វរ្យតិ ។ សោ គេន
 លោកសញ្ញាសំលោក ឧ មជ្ឈតិ ឧ មមជ្ឈតិ ឧ ប-
 មាទំ អាចជ្ឈតិ អប្បមត្តោ សមាទោ សីលសម្មាទំ
 អាចជ្ឈតិ ។ សោ តាយ សីលសម្មាទាយ អត្ត-
 មនោ ហោតិ ចោ ឧ ចោ បរិបុណ្ណសង្កេត ។ សោ
 តាយ សីលសម្មាទាយ ឧ អត្តបុគ្គលសេតិ ឧ បរិ
 វរ្យតិ ។ សោ តាយ សីលសម្មាទាយ ឧ មជ្ឈតិ
 ឧ មមជ្ឈតិ ឧ បមាទំ អាចជ្ឈតិ អប្បមត្តោ សមា-
 ទោ សមាទិសម្មាទំ អាចជ្ឈតិ ។ សោ តាយ
 សមាទិសម្មាទាយ អត្តមនោ ហោតិ បរិបុណ្ណ-
 សង្កេត ។ សោ តាយ សមាទិសម្មាទាយ
 អត្តបុគ្គលសេតិ បរិ វរ្យតិ អមាមស្មំ សមាទិកោ

ឧបសម្ព័ន្ធស្រាសនាសាសនាស្រាសនា

ត្រូវប្រើប្រាស់នូវពាក្យនេះ ឲ្យបានត្រឹមត្រូវ ។ កុលបុត្រនោះ
 លុះឬសយ៉ាងនេះហើយ គឺប្រាសនាសញ្ញា ឯនិសេចក្តីសរសើរឲ្យ
 កើតឡើង ។ កុលបុត្រនោះ មិនមានសេចក្តីពេញចិត្ត មិនមានគម្រោះ
 បំប្លែងដោយសារសញ្ញាឯនិសេចក្តីសរសើរនោះ ។ កុលបុត្រនោះមិន
 លើកកម្ពស់ខ្លួន មិនបន្តបង្កប់អ្នកដទៃប្រកាសសញ្ញាឯនិសេចក្តី
 សរសើរនោះ ។ កុលបុត្រនោះមិនស្រឡាត់ មិនស្រឡាត់ មិនស្រឡាត់សេចក្តី
 ប្រកាស ប្រកាសសញ្ញា ឯនិសេចក្តីសរសើរនោះ លុះមិនប្រកាស
 ហើយ វាមិនបាននូវសីលសម្បទា ។ កុលបុត្រនោះមានសេចក្តីពេញ
 ចិត្តដោយសីលសម្បទានោះ តែងមិនមានគម្រោះបំប្លែង ។ កុល-
 បុត្រនោះមិនលើកកម្ពស់ខ្លួន មិនបន្តបង្កប់អ្នកដទៃប្រកាសសម្ប-
 ទានោះ ។ កុលបុត្រនោះមិនស្រឡាត់ មិនស្រឡាត់ មិនស្រឡាត់សេចក្តីប្រ-
 កាសប្រកាសសម្បទានោះ លុះមិនប្រកាសហើយ វាមិនបាននូវសីលស-
 ម្បទា ។ កុលបុត្រនោះមានសេចក្តីពេញចិត្ត មានគម្រោះបំប្លែងដោយ
 សមាទិសម្បទានោះ ។ កុលបុត្រនោះមិនលើកកម្ពស់ខ្លួន មិនបន្តបង្កប់
 អ្នកដទៃប្រកាសសម្បទានោះ ។ កុលបុត្រនោះមិនស្រឡាត់ មិនស្រឡាត់

ដំណុំក្នុងក្តោ ឥម បទញ្ញោ កំត្វ អសមាធិតា
 វិញ្ញន្តិក្ខតិ ។ ។ សោ កាយ សមាធិសម្បទាយ បដ្ឋតិ
 បមដ្ឋតិ បមាធំ អាបដ្ឋតិ បមត្តោ សមាធិ ធុត្តំ
 វិហារតិ ។ អយំ វុទ្ធិតិ កំត្វ កំត្វ កំត្វ កំត្វ អត្តយសំ
 ព្រហ្មជរិយស្ស តេន ច វេសាធំ អាទាធំ ។

(៨៨) ឥន មន កំត្វ វេ ដំណុំក្តោ កុលបុត្តោ
 សត្វា អភាវស្ថា អនតរិយំ បទ្ធវិគោ ហោតិ ឧ-
 តិស្ថោ ម្ហិ ជាតិយា ជរាយ មរណោ សោកមរិណេ
 ធុត្តោធម៌សម្បទាយសេហំ ធុត្តោតិស្ថោ ធុត្តោមរ-
 តោ អម្បេវ ធម៌ ឥមស្ស តោវលស្ស ធុត្តត្ថន្ធិស្ស
 អន្តកិរិយា បញ្ញាយេជាតិ ។ សោ ឯវ បទ្ធវិគោ
 សមាធិ ណកសញ្ញាវសិលោតំ អតិច្ឆាត្តតិ ។ សោ
 តេន ណកសញ្ញាវសិលោតេន ធន អត្តមនោ ហោតិ

មានចិត្តប្រព្រឹត្តាវ ក្នុងពេលណាដែល ចំណែកកិត្តុភ័យ ។
 នេះ ជាអ្នកមានចិត្តប៉ិនប្រសើរ មានចិត្តវិលវៀង ។ កុលបុត្រ
 នោះ ក៏ស្រវឹង វង្វេង ដល់ខ្ញុំសេចក្តីប្រមាទ ព្រោះសមាធិសម្បទា
 នោះ លុបប្រឆាំងហើយ វេចទៅជាទុក្ខ ។ ឆ្មារកិត្តុភ័យ
 កិត្តុភ័យ គេហ៍នោះហៅថា បានកាន់យកវិសមភាពព្រហ្មជរិយៈ ហើយ
 ដល់ខ្ញុំសេចក្តីប្រមាទសេចក្តីក្លាយម ហើយហេតុនោះ ។

(៨៩) ឆ្មារកិត្តុភ័យ មួយទៀត កុលបុត្រច្បង ក្នុង
 សាសនានេះ បានចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួសហើយសព្វ ភិក
 ថា ភក្ត្រវាញជាអ្នកមានជំនំ ដល់ មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តី
 រឿកខ្ពស់ សេចក្តីខ្ពស់ គោមឥស្ស សេចក្តីចង្អៀតចង្អៀតស្របស្រួត
 ហើយ ឈ្មោះថា មានទុក្ខគ្របសង្កត់ហើយ មានទុក្ខបរិភោហើយ ធ្វើ
 ម្តេចថ្នាំ មិនធ្វើឲ្យរំលឹកផុតនៃកងទុក្ខជាតិអស់នេះ ឲ្យប្រាកដប្រាន ។
 កុលបុត្រនោះ លុបចោលយ៉ាងនេះហើយ ក៏ឆ្លាក់ណកសញ្ញាវសិលោតំ
 សាសន៍ឲ្យកើតឡើង ។ កុលបុត្រនោះ បំផ្លាញបេតិកភ័យចិត្ត

បទដ្ឋាន្ត មហាសារេមសុត្តន្ត ប្រដូងវិញ្ញាណ

ន បរិបុណ្ណសង្កប្បោ ។ សោ តេន លាភសត្តារសិលោ-
 កេន ន អត្តាទុក្ខក្កៈសេតិ ន បរំ វរម្ពតិ ។ សោ តេន
 លាភសត្តារសិលោកេន ន មជ្ឈតិ ន មមជ្ឈតិ ន មមា-
 នំ អាមជ្ឈតិ អប្បមត្តោ សមាធា សីលសម្បទំ ភា-
 រេតិ ។ សោ តាយ សីលសម្បទាយ អត្តមនោ ហោតិ
 នោ ធ ទោ បរិបុណ្ណសង្កប្បោ ។ សោ តាយ សីល-
 សម្បទាយ ន អត្តាទុក្ខក្កៈសេតិ ន បរំ វរម្ពតិ ។ សោ
 តាយ សីលសម្បទាយ ន មជ្ឈតិ ន មមជ្ឈតិ ន មមា-
 នំ អាមជ្ឈតិ អប្បមត្តោ សមាធា សមាធិសម្បទំ ភា-
 រេតិ ។ សោ តាយ សមាធិសម្បទាយ អត្តមនោ
 ហោតិ នោ ធ ទោ បរិបុណ្ណសង្កប្បោ ។ សោ តាយ
 សមាធិសម្បទាយ ន អត្តាទុក្ខក្កៈសេតិ ន បរំ វរម្ពតិ ។
 សោ តាយ សមាធិសម្បទាយ ន មជ្ឈតិ ន មមជ្ឈតិ
 ន មមា នំ អាមជ្ឈតិ អប្បមត្តោ សមាធា ញាណទស្ស-
 នំ ភារេតិ ។ សោ តេន ញាណទស្សនេន អត្តម-
 នោ ហោតិ បរិបុណ្ណសង្កប្បោ ។ សោ តេន ញាណ-
 ទស្សនេន អត្តាទុក្ខក្កៈសេតិ បរំ វរម្ពតិ អមាមស្មី

បទដ្ឋាន្ត មហាសារេមសុត្តន្ត ប្រដូងវិញ្ញាណ

នំ មនោគម្រឹមេវិច្ឆារិ ដោយលាភសត្តារនំនិសេចក្តីសារសីរេនា ។
 កុលបុត្រនោមិនេលីកកម្ពីន្ទខង្គ មិនបន្តបន្តិច្ចកដវិទ ព្រោះលាភ-
 សត្តារនំនិសេចក្តីសារសីរេនា ។ កុលបុត្រនោមិនេស្រវីនី មិនវត្ថុនី មិន
 មន្តវសេចក្តីច្រពាទ ព្រោះលាភសត្តារនំនិសេចក្តីសារសីរេនា កុរ
 មិនប្រមាទហើយ វេទនីបាននូវសីលសម្បទា ។ កុលបុត្រនោមា
 សេចក្តីពេញចិត្តដោយសីលសម្បទានោះ តែង មិនមានគម្រឹមេវិច្ឆារិ
 ទេ ។ កុលបុត្រនោមិនេលីកកម្ពីន្ទខង្គ មិនបន្តបន្តិច្ចកដវិទ ព្រោះសីលសម្បទា
 នោះ ។ កុលបុត្រនោមិនេស្រវីនី មិនវត្ថុនី មិន
 មន្តវសេចក្តីច្រពាទ ព្រោះសីលសម្បទានោះ កុរមិនប្រមាទហើយ
 វេទនីបាននូវសមាធិសម្បទា ។ កុលបុត្រនោមាមនេចក្តីពេញចិត្ត
 ដោយសមាធិសម្បទានោះ តែងមិនមានគម្រឹមេវិច្ឆារិទេ ។ កុល-
 បុត្រនោមិនេលីកកម្ពីន្ទខង្គ មិនបន្តបន្តិច្ចកដវិទ ព្រោះសមាធិ-
 សម្បទានោះ ។ កុលបុត្រនោមិនេស្រវីនី មិនវត្ថុនី មិនមន្តវសេចក្តី
 ច្រពាទព្រោះសមាធិសម្បទានោះ កុរមិនប្រមាទហើយ វេទនីបាននូវ
 ញាណទស្សនៈ^(១) ។ កុលបុត្រនោមាមនេចក្តីពេញចិត្ត មានគម្រឹមេ
 វិច្ឆារិដោយញាណទស្សនៈនោះ ។ កុលបុត្រនោមិនេលីកកម្ពីន្ទ
 ខង្គ មិនបន្តបន្តិច្ចកដវិទ ព្រោះញាណទស្សនៈនោះថា ពេញអញ

១ បានដល់ វិច្ឆិច្ឆា ។

ដានំ បស្សំ វិហារមិ ភិក្ខុ បទញោ កិក្ខុ អដានំ អបស្សំ
 វិហារន្តិកំ ។ សោ ភព ញាណទស្សនេន មជ្ឈតិ បមជ្ឈ-
 តិ បដានំ អាបជ្ជតិ បមាត្តា សមាទោ ធុត្តំ វិហារតំ ។
 សេយ្យដាចំ កិក្ខុវេ បុរិសោ សារត្ថិកោ សារកវេសី
 សារបរិយេសនំ ចរណោ មហាតោ កុក្ខស្ស តំដ្ឋ-
 កោ សារវតោ អតិក្កម្មេវ សាវំ ជេត្តំ ទេវា អាតាយ
 បក្កមេយ្យ សារត្ថំ មញ្ញមាទោ ។ កមេនំ ចត្តុហ
 បុរិសោ និស្វា ឯវំ វនេយ្យ ទ វតាយំ កវំ បុរិសោ
 អញ្ញាសំ សាវំ ន អញ្ញាសំ ជេត្តំ ន អញ្ញាសំ ឆនំ
 ន អញ្ញាសំ មជ្ឈដតិ ន អញ្ញាសំ សាទាបលាសំ
 កតាហយំ កវំ បុរិសោ សារត្ថិកោ សារកវេសី សា-
 រេបរិយេសនំ ចរណោ មហាតោ កុក្ខស្ស តំដ្ឋកោ
 សារវតោ អតិក្កម្មេវ សាវំ ជេត្តំ ទេវា អាតាយ
 បក្កមេយ្យ សារត្ថំ មញ្ញមាទោ យក្ខស្ស សារេន
 សារកវេសីយំ កក្ខស្ស អន្តំ ជាទុកវិស្សតិកំ ឯវ-
 មេវ ហោ កិក្ខុវេ វិនិច្ឆេទា កុលបុត្តោ សត្វា

បាទស្គាល់ បាទយេញ (ឡូប្បស្ថិត) ចំណែកកុំចង់ឡាយឯទៀត ។
 នេះ ចំនុចស្គាល់ ចំនុចបាទយេញ (ឡូប្បស្ថិត) ទេ ។ កុលបុត្រនោះ
 តែងស្រវឹង វង្វេង ដល់ដូរសេចក្តីប្រហារ ព្រោះញាណទស្សនៈនោះ
 ល្អប្រមាទហើយ វេទន៍នៅជាទុក្ខ ។ ខ្មោចកុំចង់ឡាយ ដូចបុរសអ្នក
 ត្រូវការដោយខ្លីមឈឺ ស្វែងរកខ្លីមឈឺ គ្រាចំទៅស្វែងរកខ្លីមឈឺ កាល
 ដើរឈរឯមាត់ទ្វីបឯទៅ (ចំពោះមុខ) តំរង់ខ្លីម ហើយចាំឆ័យកវត
 ស្រាយមកសង្កាល់ជាខ្លីម ហើយចៀសចេញទៅ ។ បុរសហេតុចុះ
 យេញបុរសនោះហើយនិយាយយ៉ាងនេះដោយទុក្ខសង្កេតម្រើននេះបិទស្គាល់
 ខ្លីម ស្រាយ សំចក ក្រហម ខែកន្លងស្ងួតទៅ ព្រោះហេតុនោះ បាទដា
 ចុះសង្កេតម្រើននេះ អ្នកត្រូវការដោយខ្លីមឈឺ ស្វែងរកខ្លីមឈឺ គ្រាចំទៅ
 ស្វែងរកខ្លីមឈឺ កាលដើរឈរឯមាត់ទ្វីបឯទៅ (ចំពោះមុខ) តំរង់ខ្លីម
 ហើយចាំឆ័យកវតស្រាយមកសង្កាល់ជាខ្លីម ហើយចៀសចេញទៅ ការ-
 សិរលា ដែលបុរសនោះត្រូវត្រូវដោយខ្លីមឈឺ ការសិរលាគឺនឹងបិទ
 សម្រេចប្រយោជន៍ដល់បុរសនោះឡើយ (សេចក្តីនេះ ទុកហៅឯកថា
 បិញ) ខ្មោចកុំចង់ឡាយ ទុកដោយដូចកុលបុត្រពួកនេះ កុលសាសនា

ឧបទ្ទវគ្គ មហាសាធារណសូត្រ ប្រាសាទធម្មបទ

អតោស្ថា អនតរិយំ បទ្ទដិកោ ហោតិ ខតិរណ្ណាម្ហិ
 ជាតិយា ជរាយ មរណេន សោតាបិណ្ឌេនុត្តរោម-
 ងស្សនាំយាសេហិ ទុក្ខោតិរណ្ណា ទុក្ខបរោកោ អប្បេ-
 វ តាម ឥមស្ស តោវលស្ស ទុក្ខត្ថទ្ធស្ស អន្ត-
 ករិយា បញ្ញាយជាតិ ។ សោ ឯវំ បទ្ទដិកោ
 សមាទោ លាភសញ្ញាសីលោកេន អតិច្ឆិក្កតិ ។
 សោ តេន លាភសញ្ញាសីលោកេន ន អត្តមនោ
 ហោតិ ន បរិបុណ្ណសង្កេតោ ។ សោ តេន លាភ-
 សញ្ញាសីលោកេន ន អត្តាទុក្ខសេតិ ន បរិ
 វាម្ពតិ ។ សោ តេន លាភសញ្ញាសីលោកេន ន
 មជ្ឈតិ ន មមជ្ឈតិ ន មមាទំ អាមជ្ឈតិ អប្បមត្តា
 សមាទោ សីលសម្មាទំ អារាមេតិ ។ សោ តាយ
 សីលសម្មាទាយ អត្តមនោ ហោតិ ចោ ច ទោ
 បរិបុណ្ណសង្កេតោ ។ សោ តាយ សីលសម្មា-
 ទាយ ន អត្តាទុក្ខសេតិ ន បរិ វាម្ពតិ ។
 សោ តាយ សីលសម្មាទាយ ន មជ្ឈតិ ន ម-
 មជ្ឈតិ ន មមាទំ អាមជ្ឈតិ អប្បមត្តា សមាទោ

ឧបទ្ទវគ្គ មហាសាធារណសូត្រ ប្រាសាទធម្មបទ

នោ បាទចេញពាក្យៈ ចូលកាន់ផ្លូវសោយស្វា ភិកថា កក្កា
 អញ្ជាត្តកមាទាភិ ដក មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីទ្វិក្ខទូល
 សេចក្តីទុក្ខ ហេតុនស្ស សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត គ្របសង្កត់ហើយ
 ឈ្មោះថាទានទុក្ខគ្របសង្កត់ហើយ មានទុក្ខបរិកហើយ ធ្វើម្តងបង្កើន
 ធ្វើទ្វិវិបង្កើនខន្តទុក្ខទាំងអស់នេះ ឱប្រាកដបាទ ។ កុលបុត្រនោះ
 លុះចូលដឹងនេះហើយ ក៏ញ៉ាំងលាភសង្ការ ខឹងសេចក្តីសរសើរឱ្យ
 កើតឡើង ។ កុលបុត្រនោះមិនមានសេចក្តីរោតញ័ក្ត មិនមានគម្រ
 បំប្លែងដោយលាភសង្ការខឹងសេចក្តីសរសើរនោះឡើយ ។ កុលបុត្រ
 នោះមិនរលឹកតម្កើងខ្លួនឯង មិនបន្តបង្កប់អ្នកដទៃ ព្រោះលាភសង្ការ
 ខឹងសេចក្តីសរសើរនោះ ។ កុលបុត្រនោះ មិនស្រវឹង មិនវង្វេង មិន
 ដល់ខ្លាសេចក្តីប្រថាប់ ព្រោះលាភសង្ការ ខឹងសេចក្តីសរសើរនោះ លុះ
 មិនប្រថាប់ហើយ វេទន៍បានខ្លាំងលំអសម្បត្តិ ។ កុលបុត្រនោះមានសេច-
 ក្តីរោតញ័ក្ត ដោយសីលសម្មាទានោះ តែមិនមានគម្របំប្លែងវិទ ។
 កុលបុត្រនោះ មិនរលឹកតម្កើងខ្លួនឯង មិនបន្តបង្កប់អ្នកដទៃ ព្រោះ
 សីលសម្មាទានោះ ។ កុលបុត្រនោះមិនស្រវឹង មិនវង្វេង មិនដល់ខ្លា
 សេចក្តីប្រថាប់ ព្រោះសីលសម្មាទានោះ លុះមិនប្រថាប់ហើយ វេទន៍

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បួលចក្កាសភ័

សមាធិសម្មាសិ កាវលេតិ ។ សោ កាយ សមាធិ-
 សម្មាសាយ អត្តមនោ ហោតិ នោ ច ខេ បរិបុណ្ណ-
 សង្កាប្បា ។ សោ កាយ សមាធិសម្មាសាយ ឧ
 អត្តាទុក្ខំសតិ ឧ បរិ វេទ្គតិ ។ សោ កាយ សមា-
 ធិសម្មាសាយ ឧ មជ្ឈតិ ឧ បមជ្ឈតិ ឧ បមាធិ កាបជ្ឈតិ
 អប្បមត្តោ សមាទោ ញាណាទស្សនំ កាវលេតិ ។
 សោ ភេទ ញាណាទស្សនេន អត្តមនោ ហោតិ
 បរិបុណ្ណសង្កាប្បា ។ សោ ភេទ ញាណាទស្សនេន
 អត្តាទុក្ខំសតិ បរិ វេទ្គតិ អហមស្មំ ជាតំ បស្សំ
 វិហារមិ នាម បទត្តោ ភិក្ខុ អជាតំ អបស្សំ វិហ-
 រន្តីតិ ។ សោ ភេទ ញាណាទស្សនេន បជ្ឈតិ
 បមជ្ឈតិ បមាធិ កាបជ្ឈតិ បមត្តោ សមាទោ ទុក្ខំ
 វិហារតិ ។ អយំ វុទ្ធតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ជេត្តុំ អត្តហេសិ
 ត្រហូចវិយស្ស ភេទ ច កាសាទំ កាថាទំ ។

[៩៩] នីទ បទ ភិក្ខុវេ ឯកោតោ កុលបុត្តោ
 សទ្ធា អតារស្មា អនតាវយំ បទ្ធជនោ ហោតិ ទិ-
 តិណ្ណាម្ហិ ជាតិយា ជរាយ មរណាន សោតមរិនេវ-

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បួលចក្កាសភ័

បាននូវសមាធិសម្មាសិ ។ កុលបុត្តនោះ មានសេចក្តីពេញចិត្ត ដោយ
 សមាធិសម្មាសិ ។ តែជាមុនមានកម្រិតបរិបូណ៌ ។ កុលបុត្តនោះ
 មិនស្មើសម្តីទូទាំង មិនបន្តបន្ទាប់អ្នកដទៃ ព្រោះសមាធិសម្មាសិ
 នោះ ។ កុលបុត្តនោះមិនស្រវឹង មិនវង្វេង មិនស្រវឹងសេចក្តីប្រមាទ ព្រោះ
 សមាធិសម្មាសិ ។ កុលបុត្តនោះមិនប្រមាទហើយ មិនមាននូវញាណសម្មាសិ ។
 កុលបុត្តនោះមានសេចក្តីពេញចិត្ត មានកម្រិតបរិបូណ៌ ដោយញាណ-
 សម្មាសិនោះ ។ កុលបុត្តនោះមិនស្មើសម្តីទូទាំង មិនបន្តបន្ទាប់អ្នកដទៃ
 ព្រោះញាណសម្មាសិនោះ ។ កុលបុត្តនោះមិនស្រវឹង មិនវង្វេង មិនស្រវឹងសេចក្តីប្រមាទ ព្រោះ
 ញាណសម្មាសិនោះ ។ កុលបុត្តនោះមិនប្រមាទហើយ មិនមាននូវញាណសម្មាសិ ។
 កុលបុត្តនោះមានសេចក្តីពេញចិត្ត មានកម្រិតបរិបូណ៌ ដោយញាណ-
 សម្មាសិនោះ ។ កុលបុត្តនោះមិនស្មើសម្តីទូទាំង មិនបន្តបន្ទាប់អ្នកដទៃ
 ព្រោះញាណសម្មាសិនោះ ។ កុលបុត្តនោះមិនស្រវឹង មិនវង្វេង មិនស្រវឹងសេចក្តីប្រមាទ ព្រោះ
 ញាណសម្មាសិនោះ ។ កុលបុត្តនោះមិនប្រមាទហើយ មិនមាននូវញាណសម្មាសិ ។

[៩៩] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត កុលបុត្តនោះក្នុង
 សាសនានេះ បានចេញពីភព្វ ចូលទៅកាន់ផ្ទះដោយសប្បាយ និង
 ថា កុលបុត្តនោះមិនស្មើសម្តីទូទាំង មិនបន្តបន្ទាប់អ្នកដទៃ ព្រោះញាណសម្មាសិនោះ ។

បេឡ្យុក្ក មហាសាស្ត្រ ព្រះបាទជ័យវរ្ម័ន

ធុត្តុនោមនស្សនាយាសេហំ ធុត្តុតិល្លោ ធុត្តុមរោតា
 អម្បេវ បាម ឥមស្ស តេវលស្ស ធុត្តុត្ថុល្ល អន្ត-
 រិកិយា បញ្ញាយេថាតិ ។ សោ ឯវំ បព្វនំតោ សមាទោ
 លាភសញ្ញាសិលោកំ អនិច្ចត្ថេ ។ សោ តេន
 លាភសញ្ញាសិលោកេន ន អត្តមោទា ហោតិ ន
 បរិបុណ្ណសង្កេត្ថេ ។ សោ តេន លាភសញ្ញាសិលោ-
 កេន ន អត្តាទុត្តំសេតិ ន បរំ វម្ពេតិ ។ សោ
 តេន លាភសញ្ញាសិលោកេន ន មជ្ឈតិ ន បមជ្ឈតិ
 ន បមាទំ អាមជ្ឈតិ អប្បមត្តោ សមាទោ សីលសម្បទំ
 អាករេតិ ។ សោ តាយ សីលសម្បទាយ អត្តមោទា
 ហោតិ ទោ ន ទោ បរិបុណ្ណសង្កេត្ថេ ។ សោ
 តាយ សីលសម្បទាយ ន អត្តាទុត្តំសេតិ ន បរំ
 វម្ពេតិ ។ សោ តាយ សីលសម្បទាយ ន មជ្ឈតិ
 ន បមជ្ឈតិ ន បមាទំ អាមជ្ឈតិ អប្បមត្តោ សមា-
 ទោ សមាទំសម្បទំ អាករេតិ ។ សោ តាយ
 សមាទំសម្បទាយ អត្តមោទា ហោតិ ទោ ន ទោ

បេឡ្យុក្ក មហាសាស្ត្រ ព្រះបាទជ័យវរ្ម័ន

សេចក្តីខុក្ខ រោមមស្ស សេចក្តីចង្អៀតចង្អៀលចង្អៀតអបសង្កត់ហើយ រឿយ
 ថាមានទុក្ខគបសង្កត់ហើយ មានទុក្ខប្រកាសហើយ ធ្វើដូច្នេះហ្នឹង មិនធ្វើ
 ដូច្នេះវិច្ឆ័យនៃកងទុក្ខនាំឱ្យអស់នោះ ច្បាប់ប្រាសនោះ ។ កុលបុត្រនោះមានស្រា-
 ហូសយ៉ាងនេះហើយ ក៏បានប្រើឯកសារស្តាប់និងសេចក្តីសរសើរឱ្យកើត
 ឡើង ។ កុលបុត្រនោះនិរត្តចិត្ត មិនមានគម្រោះបំប្លែងដោយលាភ-
 សក្ការៈ និងសេចក្តីសរសើរនោះ ។ កុលបុត្រនោះនិរត្តចិត្តប្រើវិធីខ្ពង់
 ក្នុង មិនបន្តបង្កើនបំប្លែងនៃ ព្រះលាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរនោះ
 ឡើយ ។ កុលបុត្រនោះមិនស្រវឹង មិនស្រេច មិនដល់ខ្លាសេចក្តី
 ប្រមាទ ព្រោះលាភសក្ការៈ និងសេចក្តីសរសើរនោះ គ្មានបំប្លែងទេ
 ហើយ វាមិនបានផ្លូវសីលសម្បទា ។ កុលបុត្រនោះចិត្តចង្អៀតដោយ
 សីលសម្បទានោះ តែជាមិនមានគម្រោះបំប្លែង ។ កុលបុត្រនោះចិត្ត
 សើកឡើងខ្ពង់ មិនបន្តបង្កើនបំប្លែងនៃ ព្រះសីលសម្បទានោះ ។
 កុលបុត្រនោះមិនស្រវឹង មិនស្រេច មិនដល់ខ្លាសេចក្តីប្រមាទព្រោះសីល-
 សម្បទានោះ គ្មានបំប្លែងហើយ វាមិនបានផ្លូវសីលសម្បទា ។
 កុលបុត្រនោះចិត្តចង្អៀត ដោយសមាទំសម្បទានោះ តែជា មិនមាន

បរិបុណ្ណសង្កប្បោ ។ សោ តាយ សមាធិសម្បទាយ
 ន អត្តាបុគ្គលេតិ ន បរំ វិមុត្តិ ។ សោ តាយ
 សមាធិសម្បទាយ ន មជ្ឈិមំ ន បមជ្ឈិមំ ន បមាណំ
 រាជជ្ជិមំ អប្បមាត្តា សមាទោ ញាណទស្សនំ ភាវ-
 ណេតិ ។ សោ ភេទ ញាណទស្សនេន អត្តមទោ ចោតិ
 ទោ ទ ។ ទោ បរិបុណ្ណសង្កប្បោ ។ សោ ភេទ ញាណ-
 ទស្សនេន ន អត្តាបុគ្គលេតិ ន បរំ វិមុត្តិ ។
 សោ ភេទ ញាណទស្សនេន ន មជ្ឈិមំ ន បមជ្ឈិមំ
 ន បមាណំ អាបជ្ជិមំ អប្បមាត្តា សមាទោ សមយ-
 វិមោក្ខំ ភាវណេតិ ។ មាណំ ទោ បទេតំ កិក្ខុវេ
 វិជ្ជិមំ យំ សោ កិក្ខុ តាយ សមយវិមុត្តិយា បរិចារ-
 យេដាតិ^(១) ។ សេយ្យជាបិ កិក្ខុវេ បុរិសា សារត្ថិកា
 សារតវេសី សារបរិយេសនំ ធម្មានោ មហោតោ វុត្ថុស្ស
 តិជ្ជតោ សារវតោ សាវំ ទេតា អាតាយ មគ្គមេយ្យ
 សារត្ថំ ជាទមាទោ ។ តមេនំ ធម្មតោ បុរិសា
 មិស្វា វិវំ វិទេយ្យ មញ្ញាសិ វតាយំ កវំ បុរិសា

១. វិសិស្កេ ន វិស្សតិ ។

គម្រិមវេច្ចណិទេ ។ កុលបុត្រោនាមិទាលិកម្ពើន្ទ្រនង្គិ មិនបន្ត-
 បន្តិចម្ពុតដិទេ ព្រោះសមាធិសម្បទានោះ ។ កុលបុត្រោនា មិន
 ស្រវីន៍ មិនវិន្ទិ មិនដល់នូវសច្ចក្ខីប្រមាទ ព្រោះសមាធិសម្បទានោះ
 លុះមិនប្រមាទហើយ វេចន៍បាននូវញាណទស្សនៈ ។ កុលបុត្រោនា
 គេញចិត្តដោយញាណទស្សនៈនោះ តែជាមិនមានគម្រិមវេច្ចណិទេ ។
 កុលបុត្រោនាមិទាលិកម្ពើន្ទ្រនង្គិ មិនបន្តបន្តិចម្ពុតដិទេ ព្រោះញា-
 ណទស្សនៈនោះ ។ កុលបុត្រោនាមិនស្រវីន៍ មិនវិន្ទិ មិនដល់នូវ
 សច្ចក្ខីប្រមាទ ព្រោះញាណទស្សនៈនោះ លុះមិនប្រមាទហើយ វេចន៍
 បាននូវសមយវិមោក្ខិ^(២) ។ ម្ចាស់កិត្តតាំងឡាយ កិត្តតាំងឡើយសាបសូន្យ
 ចាកសមយវិមុត្តិនោះ ដោយហេតុណា ហេតុខ្ពុំនឹងវិមជ្ជមាន ។ ម្ចាស់
 កិត្តតាំងឡាយ ដូចជាបុរសគ្រូតាដោយខ្លីមឈឺ ស្វែងរកខ្លីមឈឺ
 ព្រមទៅស្វែងរកខ្លីមឈឺ ភាសាមឈឺដ៏មានខ្លីមបំពេញ (ចំពោះមុខ)
 កំចាត់យកវិមុត្តិមក ដឹងថាខ្លីមវិមោក្ខិយាច្យាសៈចេញទៅ ។ បុរសមាន
 ចក្ខុបានឃើញបុរសនោះហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា ។ បុរសដ៏ចម្រើននោះ

១. ព្រែង ឈឺដែលរួចចាកបច្ចុប្បន្ននិងអំពីសង្ខារ កាយកាយវិញ្ញាណ ចាន់ស្រី
 លោកិយសមាធិ ។

បទដ្ឋកថា ឧបាសាគបទដ្ឋកថា ប្រែប្រួលយសាវា

សាវ អញ្ញាសិ ដេត្តំ អញ្ញាសិ កតំ អញ្ញាសិ បឃ្ចដិកំ
 អញ្ញាសិ សាខាបណ្ណសំ តតាមាយំ កវំ បរិសោ
 ស្ថាន្តិកា សាគរេសី សាបរិយេសនំ ធរាណ
 មហាគោ ឥន្ទស្ស តិដ្ឋតោ សារវតោ សាជញ្ញាវ ចេត្តា
 អាតាយ បញ្ញតោ សាវត្ថំ ជាធម្មាណ យត្តស្ស សារេន
 សាគរណិយំ តត្ថស្ស អត្ថំ អនុករិស្សតិកំ ឯវមេវ
 វោ ភិក្ខុវេ វិជគោតោ តុល្យុត្តា សព្វា អភាវស្ថា
 វេនករិយំ បព្វជំតោ ហោតិ ឡិក្ខណ្ឌប្បិ ជាតិយា
 ជរាយ មរណេន សោតាបរិទេវឥន្ទតោមឧស្សុតា
 យាសេហិ ឧត្តាតិណ្ឌោ ឧត្តុបរាតា អប្បេវ នាម
 វិមស្ស ភេវលស្ស ឧត្តុត្ថុទ្ធស្ស អន្តតិវិយា
 បញ្ញាយេជានិ ។ សោ ឯវំ បព្វជំតោ សមាធា
 ណភសញ្ញាវសិលោកំ អភិច្ចត្តេតិ ។ សោ តេន
 លាភសញ្ញាវសិលោកេន ឧ អត្តមតោ ហោតិ ឧ
 បរិដ្ឋណ្ឌសង្កប្បោ ។ សោ តេន លាភសញ្ញាវសិ
 លោកេន ឧ អត្តាឧត្តន្តិសេតំ ឧ ឯវំ វិម្ពេតិ ។

បទដ្ឋកថា ឧបាសាគបទដ្ឋកថា ប្រែប្រួលយសាវា

ស្គាល់ខ្លួន ប្រាយ សំបក ក្រហម មែកឆិក្ខុក្រោង ព្រោះ
 ហេតុនោះបានជាបុរសដ៏ចង្រៃនេះ ត្រូវការដោយខ្លួនឈឺ វិស្វនិកខ្លួន
 ឈឺ គ្រាន់តែវិស្វនិកខ្លួនឈឺ គាលាចឈឺដ៏មានខ្លឹមមិនទេ (ចំពោះ
 មុខ) ក៏ចាំឈាតវិស្វនិកម្យ៉ាង ដ៏ដឹងថាខ្លួនមិន ហើយចៀសចេញទៅ
 ក្បែរពិរាណ ដែលបុរសនោះ ត្រូវធ្វើដោយខ្លួនឈឺ ការពិរាណ នឹង
 សម្រេចប្រយោជន៍ដល់បុរសនោះពិត (សេចក្តីនេះមានឧបាយាទិកា)
 ហួសភិក្ខុចំណីខ្សោយ ទេវមេឃ្យស្រួចជាតុល្យក្រចកខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ
 បានចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្ទះដោយសព្វា មិនថា អញ្ញាគេ
 ជាអ្នកមានជំងឺ ឯ បរាណៈ សេចក្តីសាក សេចក្តីឡើងខ្សែ សេចក្តីខ្ពស់
 រោមឧប្ប សេចក្តីចង្អៀតចង្អៀតស្រួចស្រង្គតែហើយ រហូតជាមានខ្ពស់
 ត្រួចស្រង្គតែហើយ មានខ្ពស់ប្រើតែហើយ ធ្វើប្តូរចង្អៀត មិនធ្វើខ្ពស់ប្រើ
 ខែកង់ខ្ពស់គំរាស់ទៅ ឲ្យប្រាកដបាន ។ កុលបុត្រនោះបុរសយ៉ាង
 នេះហើយ បានញៀនលាភសញ្ញាវនិងសេចក្តីសរសើរឲ្យកើតឡើង ។
 កុលបុត្រនោះមិនចេញចិត្ត មិនមានគម្រោះបិដ្ឋណ៍ដោយលាភសញ្ញាវនិង
 សេចក្តីសរសើរនោះហើយ ។ កុលបុត្រនោះមិនម្នីម្នងខ្លួនឯង មិន
 បន្ទុះបង្ហូរអ្នកដទៃ ព្រោះលាភសញ្ញាវនិងសេចក្តីសរសើរនោះឡើយ ។

សុត្តន្តបិដក ចង្ហើមជំពាវ ទូលចន្ទាសកៈ

សោ តេន លាភសក្ការសីលោភេន ន មជ្ឈិកំ
 ន បឋជ្ជតិ ន បមាជំ អាមជ្ជតិ អប្បមត្តោ សមាធា
 សីលសម្មាទំ អារាមេតិ ។ សោ តាយ សីល-
 សម្មាទាយ អត្តមនោ ហោតិ ទោ ទ ទោ បរិ-
 បុណ្ណសង្កប្បោ ។ សោ តាយ សីលសម្មាទាយ
 ន អត្តានុត្តំសេតិ ន បរិ វាម្ពតិ ។ សោ តាយ
 សីលសម្មាទាយ ន មជ្ឈិកំ ន បឋជ្ជតិ ន បមាជំ
 អាមជ្ជតិ អប្បមត្តោ សមាធា សមាទិសម្មាទំ
 អារាមេតិ ។ សោ តាយ សមាទិសម្មាទាយ
 អត្តមនោ ហោតិ ទោ ទ ទោ បរិបុណ្ណសង្កប្បោ ។
 សោ តាយ សមាទិសម្មាទាយ ន អត្តានុត្តំសេតិ
 ន បរិ វាម្ពតិ ។ សោ តាយ សមាទិសម្មាទាយ
 ន មជ្ឈិកំ ន បឋជ្ជតិ ន បមាជំ អាមជ្ជតិ អប្បមត្តោ
 សមាធា ញាណទស្សនំ អារាមេតិ ។ សោ តេន
 ញាណទស្សនេន អត្តមនោ ហោតិ ទោ ទ ទោ
 បរិបុណ្ណសង្កប្បោ ។ សោ តេន ញាណទស្ស-
 នេន ន អត្តានុត្តំសេតិ ន បរិ វាម្ពតិ ។

សុត្តន្តបិដក ចង្ហើមជំពាវ ទូលចន្ទាសកៈ

កុលបុត្រានោះមិនស្រវឹង មិនវាង្វិន មិនដល់ខ្លះសេចក្តីប្រមាទ ព្រោះ
 លាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសកស័ព្ទនោះ លុះមិនប្រមាទហើយ វេចន៍បានខ្លះ
 សីលសម្មាទា ។ កុលបុត្រនោះមានសេចក្តីពេញចិត្តដោយសីលសម្មាទា
 នោះ តែងមិនមានគម្រោះបរិបូណ៌ទេ ។ កុលបុត្រនោះមិនលើកកម្ពស់
 ខ្លួនឯង មិនចុះចង្អុលបង្អាតដទៃ ព្រោះសីលសម្មាទានោះ ។ កុលបុត្រ
 នោះ មិនស្រវឹង មិនវាង្វិន មិនដល់ខ្លះសេចក្តីប្រមាទព្រោះសីលសម្មាទា
 នោះ លុះមិនប្រមាទហើយ វេចន៍បានខ្លះសមាទិសម្មាទា ។ កុលបុត្រ
 នោះពេញចិត្តដោយសមាទិសម្មាទានោះ តែង មិនមានគម្រោះបរិបូណ៌
 ទេ ។ កុលបុត្រនោះមិនលើកកម្ពស់ខ្លួនឯង មិនចុះចង្អុលបង្អាតដទៃ ព្រោះ
 សមាទិសម្មាទានោះ ។ កុលបុត្រនោះមិនស្រវឹង មិនវាង្វិន មិនដល់ខ្លះ
 សេចក្តីប្រមាទ ព្រោះសមាទិសម្មាទានោះ លុះមិនប្រមាទហើយ វេចន៍
 បានខ្លះញាណទស្សនៈ ។ កុលបុត្រនោះពេញចិត្តដោយញាណទស្សនៈ
 នោះ តែង មិនមានគម្រោះបរិបូណ៌ទេ ។ កុលបុត្រនោះ មិនលើក
 កម្ពស់ខ្លួនឯង មិនចុះចង្អុលបង្អាតដទៃ ព្រោះញាណទស្សនៈនោះ ។

ឧបសគ្គ ឧបសគ្គ ឧបសគ្គ ឧបសគ្គ ឧបសគ្គ

សោ តេន ញាណនស្សនេន ន មជ្ឈតំ ន មមជ្ឈតំ
ន មមាជំ អាមជ្ឈតំ អប្បមត្តោ សមាសោ អសម-
យំវិនោគំ អាវាទេតិ ។ អដ្ឋានមេតំ ភិក្ខុវេ អន-
វត្តាសោ យំ សោ ភិក្ខុ តាយ អសមយវិមុត្តិយា
បរិចារយេជាតំ ។

(៩០) នតិ ទោ ភិក្ខុវេ នយំចំ ព្រហ្មចរិយំ លា-
កសញ្ញាវសីលាតាជិសំសំ ន សីលសម្មាធិជិសំសំ
ន សមាជិសម្មាធិជិសំសំ ន ញាណនស្សនាជិសំសំ
យា ច ទោ អយំ ភិក្ខុវេ អកុប្បា ទោកាវិមុត្តិ
ឯតនត្ថមិចំ ភិក្ខុវេ ព្រហ្មចរិយំ ឯតំ សាវំ ឯតំ
បរិយោសានន្តិ ។ ននមាភំច ភគវា អត្ថមជា តេ
ភិក្ខុ ភកវតោ ភាសំតិ អភិទទ្គន្តិ ។

ឧបសគ្គ ឧបសគ្គ នវំ និមិត្តំ ។

ឧបសគ្គ ឧបសគ្គ ឧបសគ្គ ឧបសគ្គ ឧបសគ្គ

កុលបុត្រនាមិចស្រវីនំ មិនវិន្ទិ មិនវលំប្បុរសចក្កិប្រមាទ ព្រោះ
ញាណវស្សននាម លុះមិនប្រមាទហើយ វេទនាទូរសមយវិមុត្ត
(នៃវិសេសចក្ខុកិលេសសត្វមានកំណត់ការស្រវា បានវលំប្បុរសចក្កិ-
ប្រមាទ) ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុច្បងសាមញ្ញចក្ខុកិលេសយវិមុត្តិ
ដោយហេតុណា ហេតុនេះមិនមែនជាវិគីរិយំ មិនមែនជាឧបសគ្គ ។

(៩១) ប្រាសន្តិកំជិទ្បាយ ព្រហ្មចរិយាទេ មិនមែនមានលក-
សញ្ញាជិសីលសម្មាធិជិសំសំ មិនមែនមានសីលសម្មាធិជិសំសំ
ន មិនមែនមានសមាជិសម្មាធិជិសំសំ មិនមែនមានញាណ-
នស្សនាជិសំសំ មិនមែនមានកុលបុត្រនាមិចស្រវីនំ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុមុត្តិ
កុលបុត្រនាមិចស្រវីនំ មិនមែនជាឧបសគ្គ ដោយហេតុណា ប្រាសន្តិកំជិទ្បាយ ព្រហ្មចរិយាទេ មានហេតុផលនេះជាប្រយោជន៍ មាន
ហេតុផលនេះ ជាទីម មានហេតុផលនេះ ជាទីមិត្ត ។ ព្រោះមានព្រា-
តាវាបានក្រាស់ព្រាស្រុកនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះគឺមានសេចក្តីលេញ
ចិត្ត បានប្រកាសហើយចំពោះភាសិត លេសព្រះមានព្រះភាគ ។

ចំ ឧបសគ្គ ឧបសគ្គ ឧបសគ្គ ឧបសគ្គ ឧបសគ្គ

ទស្សនៈ ឬវិទ្យាសាស្ត្រ

[៧០] ឯវិទ្យា សុត្តន្ត ។ ឯសម័យ កតក
សាវត្ថុយ៍ វិហារតិ ជេតវន អនាថិបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។
អថទោ ធម៌ស្តលកោដ្ឋោ ព្រាហ្មណោ យេន កតក
តេនុបសង្កម្មំ ឧបសង្កម្មិតា ភកវតា សន្តិ សង្កេត
សង្កេតនិយំ កតំ សារណីយំ វិគីសារាមា ឯកមន្ត
ធិសីទិ ។ ឯកមន្ត ធិសីទោ ទោ ធម៌ស្តលកោដ្ឋោ
ព្រាហ្មណោ ភកវតំ ឯកនិកេន យេនេ ភោ តោតម
សមណាព្រាហ្មណោ សង្ឃិទោ កណិទោ កណាថវិយា
ញាតា យសស្សិទោ វិគីតកា សាទុសង្កតា កហុ
ជនស្ស សេយ្យនីទំ បូរណោ កស្សទោ មកុល
កោសាលោ អជិតា កោសកម្ពុលា(១) មកុនោ
កត្វាយនោ សក្កយោ វេលដុត្តោ(២) ធិតាដ្ឋា
នាជបុត្តា សទ្ធាតេ សកាយ អនិញ្ញាយ អន្តញ្ញីសុ(៣)
សត្វេ ធន អន្តញ្ញីសុ ឧទាហុ ឯកនេ អន្តញ្ញីសុ

១ ឧ.ពេសក្កន្តំ ។ ២ ឧ. វេលដុត្តោ ។ ៣ ឧ. អន្តញ្ញីសុ ។

ឬវិទ្យាសាស្ត្រ ទី ១០

[៧១] ឧំពុនស្តាច់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ
ច្រើននឹងនៅក្នុងក្តីជននាម បេសំអនាថិបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបច្រកសាវត្ថី ។
ព្រះនារោង ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះធម៌ស្តលកោដ្ឋោ ចូលទៅកាលព្រះមានព្រះ
ភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ គឺវិភាយជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ
ហើយបញ្ចប់ភាគរូបវន្តសេដ្ឋីក្នុងវិភាយ គួរជាទីសរសើរ
រឿងអង្គុយក្នុងទីនេះសម្បូរ ។ លុះព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះធម៌ស្តលកោដ្ឋោអង្គុយក្នុង
ទីនេះសម្បូរហើយ បានចោលភាគរូបវន្តនឹងព្រះមានព្រះភាគថា ចំពោះ
ព្រះភាគមជ្ឈិមប្រិទ្ធ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយណា មានពួក ៣១
គណៈ ជាអាចារ្យនៃគណៈមានក្តីឈ្មោះយសសក្តិ ធ្វើលទ្ធិដូចលក្ខណ៍
ជនច្រើននាក់បានសន្មតថាជាមនុស្សគ្រឹមត្រូវ អិច្ចណាស្សប ១ មកុល
ភោសាល ១ អជិតុកេសកម្ពុល ១ មកុនកត្វាយនៈ ១ សក្កយវេលដុត្ត ១
ធិតាដ្ឋនាជបុត្ត ១ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះបានត្រាស់ផ្តើមដូចភាគ
ល្អដូចសេដ្ឋី ឬនឹងបានត្រាស់ផ្តើមទាំងអស់គ្នាទៅ ឬជាត្រាស់ផ្តើម។

ឧបទ្ទេស្យ បុព្វសាធានសុត្តន្ត សាវ្តិក្ខម

ឯកាទេ ឧ អន្តញ្ញីស្មតិ ។ អសំ ប្រាហ្មណ៍ តិដ្ឋតេតំ
 សទេ ភេ សតាយ បដិញ្ញាយ អន្តញ្ញីស្ម សទ្ធោ
 ឧ អន្តញ្ញីស្ម ទេហុ ឯកាទេ អន្តញ្ញីស្ម ឯកះច
 ឧ អន្តញ្ញីស្មតិ ឧត្ថំ ភេ(១) ប្រាហ្មណ៍ នេសស្មាមិ
 តំ សុណាហំ សាធុតំ មឧសិករោហំ កាសិស្មាមិ-
 តំ ។ ឯវំ កោតិ ទោ ចិដ្ឋលកោតោ ប្រាហ្មណ៍
 កកវតោ បទ្ទស្សសំ ។

(៧២) កតវា ឯវនេវេន សេយ្យថាមំ ប្រាហ្មណ៍
 បុរិសោ សារត្ថិតោ សារតវសំ សារមរិយេសំ ចា-
 ហោថា មហាទោ ពុក្ខស្ម តិដ្ឋតោ សារវតោ អតិក្កម្មោ
 សាវំ អតិក្កម្ម ធម្មំ អតិក្កម្ម តតំ អតិក្កម្ម
 បធម្មដិតំ សាទាបលាសំ ធម្មោ អាទាយ មក្កមេយ្យ
 សាវន្តំ មក្កនារោថា ។ តាមំ ចក្កុនា បុរិសោ ទិស្វា
 ឯវំ វនេយ្យ ឧ វតាយំ ភវំ បុរិសោ អញ្ញាសំ សាវំ

១. អន្តញ្ញីស្ម ឧបទ្ទេស្យ ។

ឧបទ្ទេស្យ បុព្វសាធានសុត្តន្ត ឧបទ្ទេស្យសម្ពុត្តន្តករោយខ្លឹមឈើ

មិនបានប្រាសដ៏ធំៗ ។ ប្រាស្តីប្រាសថា ខ្លួនប្រាហ្មណ៍ កុំនិយាយ
 ឡើយ កាស្យថា សមណប្រាហ្មណ៍ ចំណីអស់នោះបានប្រាសដ៏ធំ ដូច
 កាស្យប្រាសរបស់ខ្លួន ឬមិនបានប្រាសដ៏ធំនឹងអស់គ្នា។ ឬថាប្រាសដ៏ធំ
 ខ្លះ មិនបានប្រាសដ៏ធំៗ ដូច្នេះនេះចូរលើកទុកសិនចុះ ខ្លួនប្រាហ្មណ៍
 ក៏ជាគតិវិជ្ជាសម្បត្តិដ៏សំខាន់ក្នុងកិច្ច ចូរឆ្លើយប្រដាប់ចម្លើយនោះ ចូរឆ្លើយ
 ក្នុងចិត្តឲ្យល្អចុះ ក៏ជាគតិវិជ្ជាសម្បត្តិ ។ ចំន្រ្ទិលកាស្យប្រាហ្មណ៍ ខ្លួនប្រា-
 ស្តីដ៏តាមរបស់គ្រូមានប្រភពថា ប្រាសពុទ្ធា- ប្រាសមណៈដ៏ចម្រើន ។

(៧២) ប្រាសាទប្រភពនៃប្រាសប្រាស្តីប្រាសនេះថា ខ្លួន
 ប្រាហ្មណ៍ ព្រៀបដូចបុរសអ្នកស្រូវកាស្យដោយខ្លឹមឈើ ស្វែងរកខ្លឹមឈើ
 ក្រច់ៗស្វែងរកខ្លឹមឈើ កាលបើឈើធំមានខ្លឹមហើយ (ចំណោមៗ)
 រំលងខ្លឹម ស្រាយ សំបក ក្រម ហើយកាត់យកវែកវែកនឹងស្លឹកមក
 សម្លាប់ដងខ្លឹម ហើយចៀសចេញទៅ ។ បុរសមានចក្ខុ បានឃើញ
 បុរសនោះហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា បុរសដ៏ចម្រើននោះ មិនស្គាល់ខ្លឹម

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បូជបញ្ញាសង្ក

ន អញ្ញាសិ ដេត្តំ ន អញ្ញាសិ តចំ ន អញ្ញាសិ
 បឃ្មដិកំ ន អញ្ញាសិ សាទាបលាសំ កថាហយំ
 កវំ ឬវិសោ សាវត្ថុតោ សាវតវសី សាវច-
 រិយេសនំ ចរាណោ ឧហតោ ក្រុស្ស តិដ្ឋតោ
 សាវតោ អតិក្កខ្មៅ សាវំ អតិក្កឫ ដេត្តំ អតិក្កឫ
 តចំ អតិក្កឫ បឃ្មដិកំ សាទាបលាសំ ធម្មា
 អាណយ បញ្ញត្តោ សាវត្ថុ បញ្ញាណោ យេស្ស
 សាវោ សាវតរណិយំ កក្កស្ស អត្ថំ នាទុក-
 វិស្សតីតំ ។ ឆេយ្យាថាថំ កំ មន ព្រាហ្មណ
 ឬវិសោ សាវត្ថុតោ សាវតវសី សាវចរិយេសនំ
 ចរាណោ ឧហតោ ក្រុស្ស តិដ្ឋតោ សាវតោ
 អតិក្កខ្មៅ សាវំ អតិក្កឫ ដេត្តំ អតិក្កឫ តចំ
 បឃ្មដិកំ ធម្មា អាណយ បញ្ញមេយ្យ សាវត្ថុ
 បញ្ញាណោ ។ តមេនំ ធម្មតា ឬវិសោ និស្វា ឯវំ
 វធម្យេ ន វតាយំ កវំ ឬវិសោ អញ្ញាសិ សាវំ ន
 អញ្ញាសិ ដេត្តំ ន អញ្ញាសិ តចំ ន អញ្ញាសិ បឃ្មដិកំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បូជបញ្ញាសង្ក

ស្រាយ សំបក ក្រមា មែកនិងស្លឹកខ្លះៗគឺ ហេតុនានាបានដាំបុរសដ៏
 ធ្វើនេះទៅអ្នកត្រូវការដោយខ្លីមរឈី ស្វែងរកខ្លីមរឈី ក្រច់ចៅស្វែង
 រកខ្លីមរឈី គាលបើឈើធំមានខ្លីមរឈីនៅ (ចំពោះមុខ) កំលែងខ្លីម
 ស្រាយ សំបក ក្រមា ហើយកាត់យកកែវមែកនិងស្លឹកមក សម្គាល់ថាខ្លីម
 ហើយទៀសចេញទៅ ការនិរណៈ ដែលបុរសនោះត្រូវធ្វើដោយខ្លីមរឈី
 ការនិរណៈគឺនឹងមិនសម្រេចប្រយោជន៍ដល់បុរសនោះឡើយ ។ ខ្លួន
 ព្រាហ្មណ៍ ដូចបុរសអ្នកត្រូវការដោយខ្លីមរឈី ស្វែងរកខ្លីមរឈីក្រច់
 ចៅស្វែងរកខ្លីមរឈី គាលបើឈើធំមានខ្លីមរឈីនៅ (ចំពោះមុខ) កំលែង
 ខ្លីម ស្រាយ សំបក ហើយកាត់យកកែវក្រមាមក សម្គាល់ថាខ្លីម ហើយ
 ទៀសចេញទៅ ។ បុរសមានចក្ខុ បានឃើញបុរសនោះហើយនិយាយ
 យ៉ាងនេះថា ។ បុរសដ៏ចម្រើននេះមិនស្គាល់ខ្លីម ស្រាយ សំបក ក្រមា

ន អញ្ញាសិ សាទាមលាសំ កតាមាយំ កវំ
 ធុរិសោ សារត្ថំតោ សារតវេសិ សារមរិយេសងំ
 អតិក្កខ្មេរ សាវំ អតិក្កខ្ម ធម្មំ អតិក្កខ្ម កតំ
 មឃ្មនិកំ ធម្មា អនាយ មក្កតោ សារត្ថំ មញ្ញ-
 មាថោ យក្ខស្ស សារេន សារតាលីយំ កត្វស្ស
 អត្ថំ នាធុកវិស្សតិកំ ។ មេយ្យថាមិ វា មន ព្រាហ្មណ
 ធុរិសោ សារត្ថំតោ សារតវេសិ សារមរិយេសងំ
 មាមាថា មហាតោ កុក្ខស្ស តិដ្ឋតោ សារតោ
 អតិក្កខ្មេរ សាវំ អតិក្កខ្ម ធម្មំ កតំ ធម្មា អនាយ
 មក្កតោយ្យ សារត្ថំ មញ្ញមាថា ។ តមេនំ មត្តុតា
 ធុរិសោ ធិស្វា ឃិវំ វិទេយ្យ ន វតាយំ កវំ ធុរិសោ
 អញ្ញាសិ សាវំ ន អញ្ញាសិ ធម្មំ ន អញ្ញាសិ កតំ
 ន អញ្ញាសិ មឃ្មនិកំ ន អញ្ញាសិ សាទាមលាសំ
 កតាមាយំ កវំ ធុរិសោ សារត្ថំតោ សារតវេសិ
 សារមរិយេសងំ មាមាថា មហាតោ កុក្ខស្ស តិដ្ឋតោ

មេកនិកស្ម័គ្រទេវតិ ហេតុនោះបានជាបុរសដ៏ចម្រើននេះ ជាអ្នកត្រូវការ
 ដោយខ្លួនឈឺ ស្វែងរកខ្លួនឈឺ ត្រាច់ទៅស្វែងរកខ្លួនឈឺ កាល
 ហើយឈឺដ៏មានខ្លួនប៉ិននៅ (ចំពោះទុក្ខ) ក៏រលីងខ្លួន ស្រាយ សំបក
 ហើយស្វាយក្រៃប្រសើរ សង្កល់ថា ខ្លួន ហើយចៀសចេញទៅ
 ការងារណា ដែលបុរសនោះត្រូវធ្វើដោយខ្លួនឈឺ ការងារនោះក៏នឹងមិន
 សម្រេចប្រយោជន៍ដល់បុរសនោះឡើយ ។ ឆ្ងល់ត្រាហ្មឈឺ ឫក៏ដូចជា
 បុរសអ្នកត្រូវការដោយខ្លួនឈឺ ស្វែងរកខ្លួនឈឺ ត្រាច់ទៅស្វែងរកខ្លួន
 ឈឺ កាលហើយឈឺដ៏មានខ្លួនប៉ិននៅ (ចំពោះទុក្ខ) ក៏រលីងខ្លួន ស្រាយ
 ហើយស្វាយក្រៃប្រសើរ សង្កល់ថា ខ្លួន ហើយចៀសចេញទៅ ។
 បុរសមានទុក្ខបានឃើញបុរសនោះហើយ និយាយយ៉ាងនេះថា ។ បុរស
 ដ៏ចម្រើននេះ មិនស្គាល់ខ្លួន ស្រាយ សំបក ក្រហរ មេកនិកស្ម័គ្រទេវតិ
 ហេតុនោះបានជាបុរសដ៏ចម្រើននេះ ជាអ្នកត្រូវការដោយខ្លួនឈឺ ស្វែង
 រកខ្លួនឈឺ ត្រាច់ទៅស្វែងរកខ្លួនឈឺ កាលហើយឈឺដ៏មានខ្លួនប៉ិននៅ

សុត្តន្តបិដក ខណ្ឌិយកថា បុរាណសាសនា

សាវតោ អតិក្កខ្មៅ សាវ អតិក្កខ្មៅ ដេត្តំ គង់ ទេត្វា
 អាតាយ បក្កន្តោ សារន្តំ មក្ខនាទោ យក្ខស្ស
 សារទ សាវតារណីយំ កក្ខស្ស អត្ថំ នាទុកវិស្សតីតិ ។
 សេយ្យជាចិ វា បទ ព្រាហ្មណ បុរិសា សាវត្ថុកោ
 សាវតថសី សាវចរិយេសងំ ទាទានោ មហាតោ
 ក្រុស្ស តិដ្ឋតោ សាវតោ អតិក្កខ្មៅ សាវ ដេត្តំ
 ទេត្វា អាតាយ បក្កន្តោ សារន្តំ មក្ខនាទោ ។
 កមេតំ ឧត្តមា បុរិសា ធិស្វា វិវំ វិធម្យ ន
 វិធម្យ កវំ បុរិសា មក្ខាសំ សាវ ទ មក្ខាសំ
 ដេត្តំ ទ មក្ខាសំ គង់ ទ មក្ខាសំ បប្បដិកំ ទ
 មក្ខាសំ សាទាបណសំ តថាហយំ កវំ បុរិសា
 សាវត្ថុកោ សាវតថសី សាវចរិយេសងំ ទាទានោ
 មហាតោ ក្រុស្ស តិដ្ឋតោ សាវតោ អតិក្កខ្មៅ
 សាវ ដេត្តំ ទេត្វា អាតាយ បក្កន្តោ សារន្តំ មក្ខនាទោ
 យក្ខស្ស សារទ សាវតារណីយំ កក្ខស្ស អត្ថំ នាទុ-
 កវិស្សតីតិ ។ សេយ្យជាចិ វា បទ ព្រាហ្មណ បុរិសា

សុត្តន្តបិដក ខណ្ឌិយកថា បុរាណសាសនា

(ចំពោះបុទ) កំរលទ្ធិម្ភ ស្រាយ ហើយស្រាយក៏សំបកមក សម្គាល់
 ជាទ្វីម ហើយចៀសចេញទៅ ការសិរណា ដែលបុរសនោះត្រូវធ្វើ
 ដោយខ្លួនឯង ការសិរណា ក៏នឹងទិសប្រេចប្រយោជន៍ដល់បុរសនោះ
 ឡើយ ។ ឆ្ងល់ព្រាហ្មណ៍ កុំនោះសាក ដូចបុរសម្នាក់ត្រូវការដោយខ្លួន
 ឈឺស្លែងក្នុងឈឺ គ្រាប់ទៅស្លែងក្នុងឈឺ កាលចំណង់មានខ្លួនបិក
 នៅ (ចំពោះបុទ) កំរលទ្ធិម្ភ ហើយចំណង់ក៏ស្រាយមក សម្គាល់ជា
 ទ្វីម ហើយចៀសចេញទៅ ។ បុរសនោះឧត្តមា បប្បបុរសនោះហើយ
 ខំយាយយ៉ាងនេះថា ឧ បុរសនឹងច្រើននេះ មិនស្គាល់ខ្លួន ស្រាយ សំបក
 ក្រប កែវនិងស្លឹកនេះ រហូតនោះបានថា បុរសនឹងច្រើននេះ ជាអ្នកត្រូវ
 ការដោយខ្លួនឯង ស្លែងក្នុងឈឺ គ្រាប់ទៅស្លែងក្នុងឈឺ កាល
 ឈឺដំណាច់ខ្លួនបិកនៅ (ចំពោះបុទ) កំរលទ្ធិម្ភ ហើយចំណង់ក៏
 ស្រាយមក សម្គាល់ជាទ្វីម ហើយចៀសចេញទៅ ការសិរណាដែល
 បុរសនោះត្រូវធ្វើដោយខ្លួនឯង ការសិរណាក៏នឹងទិសប្រេចប្រយោជន៍
 ដល់បុរសនោះឡើយ ។ ឆ្ងល់ព្រាហ្មណ៍ កុំនោះសាក ដូចបុរស

សារត្ថកោ សារកវសី សារបរិយសធំ ចានានោ
 មហានោ វុត្តស្ស តិដ្ឋកោ សារវកោ សារញ្ញោ
 ធម្មា អនាយ ចក្កោមយ្យ សារត្ថំ បាធិនោ ។
 កាថធំ ចត្តាមា បុរិសោ ជិស្វា ឯវំ វិធម្យ
 អញ្ញាសិ វិតាយំ ភវំ បុរិសោ សាវំ អញ្ញាសិ ខេត្តំ
 អញ្ញាសិ តធំ អញ្ញាសិ ចប្បដិក្កំ អញ្ញាសិ សាទា-
 មសាសំ តថាហយំ ភវំ បុរិសោ សារត្ថកោ សា-
 រកវសី សារបរិយសធំ ចានានោ មហានោ វុត្តស្ស
 តិដ្ឋកោ សារវកោ សារញ្ញោ ធម្មា អនាយ ចក្កោ
 សារត្ថំ បាធិនោ យក្ខស្ស សារាធ សារកាណីយំ
 តក្ខស្ស អត្ថំ អនុភវិស្សតិធំ ។

[illegible]

9. 7. 8. 60

[illegible]

(៩៣) ហួសប្រាហ្មណ៍ សេចក្តីដែលគោលចង់យ៉ាងនេះ គឺ
ម្ចាស់ខ្លួនបុគ្គលនោះ ក្នុងសាសនានេះ ឈ្មោះថា ចូលក្នុង
វេទនា ឈ្មោះថា វេទនា ឈ្មោះថា វេទនា ឈ្មោះថា វេទនា ឈ្មោះថា វេទនា
សេចក្តីសាសនា សេចក្តីស្រឡាត់ សេចក្តីស្រឡាត់ សេចក្តីស្រឡាត់
សេចក្តីស្រឡាត់ សេចក្តីស្រឡាត់ សេចក្តីស្រឡាត់ សេចក្តីស្រឡាត់

ធុត្ថាមរោតោ អាម្បវ បាម ឥមស្ស តោវលស្ស ធុត្ថា-
 ត្ថាស្ស អន្តតិវិយា មញ្ញាយេថាទិ ។ សោ
 វិ បព្វដោតោ សទាតោ លាភសញ្ញាសិលោកំ មកិ-
 ដិទ្ធាត្ថតិ ។ សោ ភេត លាភសញ្ញាសិលោកំ
 អត្តមាថា ហោតិ បរិបុណ្ណសង្ការោ ។ សោ ភេត
 លាភសញ្ញាសិលោកំ អត្តាទុក្ខំសេតិ បរិ វិប្បតិ
 អហមស្មំ លាភី សញ្ញាសិលោកំ ឥម ចនេញ
 កិក្ខុ អប្បញ្ញតោ អាម្បសត្ថាទិ ។ លាភសញ្ញា-
 សិលោកំ ច យេ អញ្ញា ធម្មា ធុត្ថាទិ
 ច បណ្ឌិតក ច តេសំ ធម្មា ច សុត្តិកិវិយា-
 យ ច ធម្មំ ជនេតិ ច វាយមតិ ធុត្ថាទិ
 ច ហោតិ សាចិលីកោ(១) ។ សេយ្យថាមំ សោ
 ព្រាហ្មណ បុរិសោ សារត្ថំកោ សាវត្ថវសំ សារយិយេ-
 សំ វរទាតោ មហាតោ ធុត្ថាស្ស តិដ្ឋតោ សារវតោ
 អតិក្កម្មេ សាវ អតិក្កម្ម ដេត្តំ អតិក្កម្ម តំ
 អតិក្កម្ម មប្បដកំ សាទាមលាសំ ចេត្វា អាធាយ

១. ឧ. ឧ. សាមណីកោ ។

តានុក្ខប្បវិកហើយ រឿម្តេចថា ឆឹងធ្វើឲ្យវិបត្តិកនិក្ខុជាតិអស់
 ទេវប្រាជ្ញាជបាទ ។ កុលបុត្រនោះ លុះឮសូរយ៉ាងនេះហើយ គឺ
 ញ៉ាំងលាភសញ្ញាឆឹងសេចក្តីសរសើរឲ្យភើតឡើង ។ កុលបុត្រនោះមាន
 សេចក្តីពេញចិត្ត មានកម្រៃបរិបូណ៌ដោយលាភសញ្ញា ឆឹងសេចក្តីសរ-
 សើរនោះ ។ កុលបុត្រនោះ វេទនិលើកកម្ពីកខ្លាំង បុណ្យប្រាជ្ញា
 ដ៏វៃ ព្រោះលាភសញ្ញាឆឹងសេចក្តីសរសើរនោះ អាត្មាអញញឹកមាន
 លាភសញ្ញាឆឹងសេចក្តីសរសើរ ចំណែកតិក្ខុជាតិឡាយដ៏វៃ ។ នេះ ជា
 អ្នកខិតខានក្បែរឆ្នាំយេសសត្វទេ ។ ដទៃវាឥឡូវដ៏វៃណា វែលជា
 ឆឹងនិលើសលប់ឆឹងថ្លៃថ្នូរ ជាតិលាភសញ្ញាឆឹងសេចក្តីសរសើរ កុលបុត្រ
 នោះខិតបានញ៉ាំងឆឹងភើតឡើង មិនព្យាយាមដើម្បីឆឹងជាតិឡាស់ឲ្យ
 ដល់តាំងនាដើម ជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្តប្រញូក ប្រព្រឹត្តឆ្ងាយដង ម្ចាស់
 ព្រាហ្មណ៍ ដូចបុរសឆ្មាត្រូវការដោយខ្ញុំបរិយ វិស្វនិកខ្ញុំបរិយ ក្រាប
 ទៅវិស្វនិកខ្ញុំបរិយនោះ កាលបើឈឺធំមានខ្ញុំមហិកនា (ចំពោះខ្ញុំ)
 កំរលនិខ្ញុំ ប្រាយ សំយា ក្រហម ហើយកាត់យកតែមែកឆឹងស្លឹកបា

វចនានុកថ បុគ្គលកថាបទ ទុក្ខបុគ្គល

បក្កន្តោ សាវន្តំ មក្ខមាថោ យត្ថស្ស សារាទ
សារាគាលីយំ តត្ថស្ស អន្តំ នាទុក្ខវិស្សតីតិ ។
តត្ថមមាហំ ព្រាហ្មណ គមំ បុគ្គលំ វោមិ ។

[៥២] គឺ បទ ព្រាហ្មណ ឯកន្តោ បុគ្គលោ
សត្វា អការស្ថា អនករិយំ បព្វដិសោ ហោតិ ទិ-
តិល្លោក្ខំ ជាតិយា ផរិយ មវលោទ សោកមរិវេរ-
ទុក្ខតាមទស្សនាយាសហិ ទុក្ខោនិល្លោ ទុក្ខចារ-
កោ អប្បេវ នាម វេទស្ស តេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស
មន្តករិយា មក្ខាយេជាតិ ។ សោ ឯវំ បព្វដិសោ ស-
មាថា លាភសត្តារសិលោកំ អតិច្ចត្តតិ ។ សោ
តេទ លាភសត្តារសិលោកេទ ទ អត្ថមនោ ហោតិ ទ
បរិបុណ្ណសង្កាប្បា ។ សោ តេទ លាភសត្តារសិលោ-
កេទ ទ អត្តាទុក្ខំសេតិ ទ បរិ វិប្បតិ ។ លាភ-
សត្តារសិលោកេទ ទ យេ អក្ខោ ទន្ធា ទុក្ខវិភា-
ទ បណ៌តតា ទ តេសំ ទន្ធាទំ សច្ចិករិយាយ
ទន្ធា វេទតិ វាយមតិ អរោសំទុក្ខិតា ទ ហោតិ

វចនានុកថ បុគ្គលកថាបទ បុគ្គល ២

សម្គាលំថាវិម ហើយច្យុស្សនញ្ញោវ ភាវិកាភាវិកាសមាសាស្រ្ត
ធ្វើដោយវិមលេ ភាវិកាភាវិកា គឺគឺបិមសាស្រ្តប្រយោជន៍ ដល់
បុរសនាឡើយ ។ ខ្មាលព្រាហ្មណ៍ គឺជាគណនាបុគ្គលនាថា
ផ្ដួចជាបុរសនាវិម ។

[៥២] ខ្មាលព្រាហ្មណ៍ មួយទៀត បុគ្គលក្ខន្ធក្នុងសាមនាគា-
រោច្ឆ្យាទានដូចលក្ខន្ធស្រាយស្វា ដោយនិក្ខំ ពាក្យកញ្ញាមនោគិ-
តំ មរណៈ សេចក្ដីសោក សេចក្ដីទុក្ខក្ខន្ធស សេចក្ដីទុក្ខ គោមទស្ស
សេចក្ដីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តប្រសង្កត់ហើយ សេចក្ដីថា ជាអ្នកមានទុក្ខ
ប្រសង្កត់ហើយ មានទុក្ខប្រសង្កត់ហើយ ធ្វើក្ដីចង្អៀត មិនធ្វើក្ដីចង្អុល
នៃគន្ធិទុក្ខកំរើកសាវនាទ្យត្រាភវបាទ ។ បុគ្គលនាមបុគ្គលក្ខន្ធយោគ
នេះហើយ វេទន្យាគឺលាភសត្តារនិងសេចក្ដីសាសីវិទ្យាតិក្ស័យ ។
បុគ្គលនាមបិមនាសេចក្ដីពាក្យបិម បិមនាទុក្ខប្រិយប្រិយ ដោយលាភ-
សត្តារនិងសេចក្ដីសាសីវិទ្យា ។ បុគ្គលនាមបិមលក្ខន្ធក្នុងទុក្ខ ចំពោះ
ចន្ទុបង្កប់អ្នកដទៃ ព្រោះលាភសត្តារនិងសេចក្ដីសាសីវិទ្យា ។ ចម្លើយ
ព័ន្ធមួយដទៃលាភ ជាចម្លើយសាសីវិទ្យាផ្ដើមជាលាភសត្តារនិង
សេចក្ដីសាសី បុគ្គលនាមវេទន្យាចន្ទុបង្កើតក្ស័យ វេទន្យាយាម
ដើម្បីធ្វើទ្វាជាន់ច្បាស់នូវវេទន្យាជាន់ ជាអ្នកមានពាក្យព្រឹត្តិបទព្រាហ្មណ៍

អសាចិលំភោ ។ សោ សីលសម្បទំ អាភនេតិ ។
 សោ តាយ សីលសម្បទាយ អត្តទាថា ហោតិ
 បរិបុណ្ណសង្ក័ត្តោ ។ សោ តាយ សីលសម្បទាយ
 អត្តាទុក្ខំសេតិ បរិវាស្តតិ អបាមស្មំ សីលវា កល្យា-
 ណធម្មោ ភមេ បទេញ្ច កិក្ខុ ទុស្សីលា ជាប-
 ទម្មាតិ ។ សីលសម្បទាយ ច យេ អន្តរ ទម្មា
 ទុក្ខវិភា ច បណ៌កតា ច តេសំ ទម្មាធំ សង្ក-
 កេវិយាយ ឧ ទង្គំ ធម្មេតិ ឧ វាយមតិ ទុល្លាស្តិ-
 ភោ ច ហោតិ សាចិលំភោ ។ សេយ្យជាមិ
 សោ ព្រាហ្មណ មរិសោ សារក្កិភោ សារកេវេសិ
 សារបរិយសធំ ចរាថា មហាតោ វុត្តស្ម័ តិដ្ឋ-
 ភោ សារកោ អតិក្កម្មេវ សារំ អតិក្កម្ម មេតំ អ-
 តិក្កម្ម តធំ បប្បដិតំ ធម្មោ អាធាយេ បញ្ចាស្តោ
 សារក្កំ មញ្ញាទោ យក្ខស្ស សារេធិ សារកា-
 ណិយំ កក្ខស្ស អត្ថំ ជាទុក្ខវិស្សតិ ។ តថ្ឋបមាហំ
 ព្រាហ្មណ ភមំ បុគ្គលំ វិជាមិ ។

ប្រព្រឹត្តមិនត្រូវជយជន ។ បុគ្គលនោះវេទនាទទួលសីលសម្បទា ។ បុគ្គល
 នោះបានសេចក្តីពញ្ចត្ត បានចម្រើនបរិបូណ៌ដោយសីលសម្បទានោះ ។
 បុគ្គលនោះវេទនាលើកកម្ពស់ខ្ពង់ បន្តបង្កើនអស្ចារ្យ អ្នកសីល-
 សម្បទានោះ គាត់អញ្ជាញទុកមានសីល មានចរិយ្យ ចំណែកកុ-
 តាំងច្បាយដទៃ ។ នៅ ជាអ្នកទ្រុឌសីល បានចម្លែកក្រវាត់ ។ ធម៌វាជ-
 ច្បាយដទៃណា ជាធម៌សីលសម្បទាទទួលបានសីលសម្បទា បុគ្គល
 នោះទើបញ្ចឹងធម៌ទ្រុឌសីល ទើបច្បាយទើបធ្វើឱ្យកាន់ច្បាស់ឱ្យធម៌វាជ
 នោះជន គាត់បានប្រព្រឹត្តត្រូវ ប្រព្រឹត្តត្រូវជយជន ។ ម្ចាស់
 ព្រាហ្មណ៍ ដូចជាបុរសអ្នកក្រវាត់ដោយខ្លឹមឈើ វែងរកខ្លឹមឈើ
 ត្រាច់ទៅវែងរកខ្លឹមឈើនោះ កាលបើឈើធំមានខ្លឹមបីគេទៅ (ចំពោះ
 មុខ) ក៏រើសខ្លឹម ព្រាយ សំបក ហើយគេយកវាច្រមុះមក សម្គាល់
 ជាខ្លឹម ហើយចៀសចេញទៅ ការងារណា ដែលបុរសនោះក្រវាត់ធ្វើ
 ដោយខ្លឹមឈើ ការងារនោះ ក៏ខឹងមិនសម្រេចប្រយោជន៍ ដល់បុរស
 នោះឡើយ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ គេថាគត កាលខ្ញុំបុគ្គលនេះជា
 ដូចជាបុរសនោះដែរ ។

(៩៥) កង បង ប្រាហ្មណ ឯកទ្វេរ ។ បេ ។
 អន្តតិរិយា បញ្ញាយេថាតិ ។ សោ ឯវំ មច្ចង្គតោ ស.
 មាតោ លាភសញ្ញាសិលោកំ មកិច្ចត្ថិតិ ។ សោ
 តេន លាភសញ្ញាសិលោកេន ន អត្តមតោ ហោតិ
 ន បរិមុណ្ណសង្កប្បោ ។ សោ តេន លាភសញ្ញាសិ-
 លោកេន ន អត្តាទុក្ខំសេតិ ន បរំ វុម្ពតិ ។ លាភ-
 សញ្ញាសិលោកេន ន យេ អញ្ញា ធម្មា ទុក្ខតិកា ន
 បណីតតា ន តេសំ ធម្មាចំ សច្ចតិរិយាយ ធម្មំ
 ជាតិ វាយមតិ អនាសិទ្ធត្ថិតោ ន ហោតិ វសា-
 ថិសិកោ ។ សោ សីលសម្បទំ អារាធិតិ ។ សោ
 តាយ សីលសម្បទាយ អត្តមតោ ហោតិ តោ
 ន ទោ បរិមុណ្ណសង្កប្បោ ។ សោ តាយ សីល-
 សម្បទាយ ន អត្តាទុក្ខំសេតិ ន បរំ វុម្ពតិ ។
 សីលសម្បទាយ ន យេ អញ្ញា ធម្មា ទុក្ខតិកា
 ន បណីតតា ន តេសំ ធម្មាចំ សច្ចតិរិយាយ
 ធម្មំ ជាតិ វាយមតិ អនាសិទ្ធត្ថិតោ ន ហោតិ

(៩៥) មាសប្រាហ្មណ៍ មួយវៀក បុគ្គលពួកនូវក្នុងសាសនា
 នេះ ។ បេ ។ ឆប្បិវេទ្យុវិច័យ្យុប្រាជ្ញបាទ ។ បុគ្គលនោះលុបបូសរួច
 យ៉ាងនេះហើយ គឺញ៉ាំងណាសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរឱ្យកើតឡើង ។
 បុគ្គលនោះមិនមានសេចក្តីពេញចិត្ត មិនមានគម្រៃបរិបូណ៌ដោយលាភ-
 សក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរនោះ ។ បុគ្គលនោះមិនលើកកម្ពស់ខ្លួនឯង មិន
 បន្តបង្កើតអ្នកដទៃ ប្រការលាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរនោះឡើយ ។
 ធម៌ពុំនឹងឡាយដល់ណា ជាធម៌ដ៏ល្អសរសើរនិងថ្លៃថ្នូរ ជាធម៌លាភសក្ការៈ
 និងសេចក្តីសរសើរ បុគ្គលនោះមិនញ៉ាំងនូវឱ្យកើត ព្យាយាមដើម្បីធ្វើ
 ឱ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ពុំនឹងនោះឡើយ ជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្តមិនញោច ប្រព្រឹត្ត
 មិនចូរថយថង់ ។ បុគ្គលនោះមិនបោះបង់សីលសម្បទា ។ បុគ្គលនោះ
 មានសេចក្តីពេញចិត្តដោយសីលសម្បទានោះ តែមិនមានគម្រៃបរិបូណ៌
 នេះ ។ បុគ្គលនោះមិនលើកកម្ពស់ខ្លួនឯង មិនបន្តបង្កើតអ្នកដទៃប្រារ-
 សីលសម្បទានោះ ។ ធម៌ពុំនឹងឡាយដល់ណា ជាធម៌ដ៏ល្អសរសើរ និង
 ថ្លៃថ្នូរជាធម៌សីលសម្បទា បុគ្គលនោះមិនញ៉ាំងនូវឱ្យកើត ព្យាយាម
 ដើម្បីធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ពុំនឹងនោះឡើយ ជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្តមិនញោច

អសាមិសិកោ ។ សោ សមាធិសម្មាសនំ អារាមេតិ ។
 សោ ភាយ សមាធិសម្មាសនាយ អត្តមេតា យោគិ
 បរិបុណ្ណសន្តិម្យោ ។ សោ ភាយ សមាធិសម្មាសនាយ
 អត្តាទុក្ខំសេតំ បរិ វត្តេតិ អមាធិស្មំ សមាហិតា
 ឯកត្តចិន្តា វេទេ បទញ្ញោ ភិក្ខុ អសមាហិតា
 វិក្កន្តចិន្តាតិ ។ សមាធិសម្មាសនាយ ច យេ អញ្ញោ
 ធម្មា ឧត្តរតក ច ចលីតតក ច ភសិ ធម្មានំ
 សន្និកំវិយាយ ច ចន្ទំ ជនេតិ ច ភយមតិ វិសិទ្ធ
 វុត្តិកោ ច យោគិ សាមិសិកោ ។ សយ្យថាមិ
 សោ ព្រាហ្មណ ធុរិសា សារត្តិកោ សារគវេសី
 សារមរិយេសនំ ធម្មាតោ មហាតោ វុត្តស្ស តិដ្ឋតោ
 សារវតោ អតិក្កម្មោ សារី អតិក្កម្ម ដេត្តំ តចំ
 ធម្មោ ភាយ បក្កិញ្ញា សារន្តំ មញ្ញមាតោ
 យេត្តស្ស សារោ សារករណីយំ តេត្តស្ស អត្តំ ជា-
 ទុកវិស្សតីតិ ។ តថ្វិសមាហំ ព្រាហ្មណ វេទំ បុគ្គលំ
 វោចំ ។

ប្រព្រឹត្តមិនឆ្ងល់យេធន ។ បុគ្គលនោះ វេទន៍ទុកសមាធិសម្បទា ។
 បុគ្គលនោះមានសេចក្តីពេញចិត្ត មានគម្រឹះបរិបូណ៌ដោយសមាធិសម្បទា
 នោះ ។ បុគ្គលនោះ វេទន៍លើកកម្ពស់ខ្លួនឯង បន្តបង្កប់អ្នកដទៃ
 ព្រោះសមាធិសម្បទានោះថា កាក្កាញ ជាអ្នកមានចិត្តភ្លេចខ្លួន មាន
 ចិត្តប្រព្រឹត្តទៅក្នុងការម្នាក់តែមួយ ឯភិក្ខុទាំងឡាយផ្សេងៗ នៅ មិនមាន
 ចិត្តភ្លេចខ្លួន មានចិត្តវិលវេច ។ ។ ធម៌វាចឡាយផ្សេងៗជាធម៌
 ហើសសម្រាប់ផ្តល់ជាតិសមាធិសម្បទា បុគ្គលនោះមិនញ៉ាំងទុក្ខកើត
 មិនឲ្យយាមដើម្បីធ្វើឲ្យជក់ច្បាស់ ខ្លាំងមាំមួននោះធន ជាអ្នកមានការ
 ប្រព្រឹត្តប្រញាប់ ប្រព្រឹត្តឆ្ងល់យេធន ។ ម្ចាស់ក្រាហ្មណ៍ ដូចបុរសអ្នក
 ក្រៅការងារភ្លឺមឈើ ស្វែងរកភ្លឺមឈើ គ្រាន់ទៅស្វែងរកភ្លឺមឈើនោះ
 កាលបើឈើដ៏មានភ្លឺមឈើនៅ (ចំពោះមុខ) ភ័យភ័យភ័យ ប្រាយ ហើយ
 ស្ទោះយកវិស័យមក សម្លាប់ភ្លឺម ហើយចៀសចេញទៅ ការងារ
 ណា ដែលបុរសនោះត្រូវធ្វើដោយភ្លឺមឈើ ការងារនោះមិនមែនសម្រេច
 ប្រយោជន៍ដល់បុរសនោះឡើយ ។ ម្ចាស់ក្រាហ្មណ៍ គឺជាគណៈកាល
 ឲ្យបុគ្គលនោះ ដូចជាបុរសនោះដែរ ។

(៧៦) ឥធិ មធ ព្រាហ្មណ ឯកោ ឬគុណ
 សទ្ធា អភារស្ថា អនតារិយំ មច្ចដំគោ ហោតិ
 ឡតំស្លោត្តំ ជាតិយា ជរាយ មរណេ ។ មេ ។
 មន្តគិរិយា មញ្ញាយេជាតិ ។ សោ ឯវំ មច្ចដំ-
 គោ សមាទោ លាភសញ្ញាសិលោកេ អភិធិព្វ-
 ត្ថេតិ ។ សោ តេន លាភសញ្ញាសិលោកេន ន
 អត្តមទោ ហោតិ ន ធម៌ឬស្សសង្កប្បេ ។ សោ
 តេន លាភសញ្ញាសិលោកេន ន អត្តាទុក្ខំសេតិ
 ន ធម៌ វម្កេតិ ។ លាភសញ្ញាសិលោកេន ន
 យេ អក្ខេ ធម្មា ឡត្តវិគា ច មណីតតរា ច
 កេសំ ធម្មាចំ សុច្ឆិគិរិយាយ ចន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ
 អយាសំឡត្តតោ ច ហោតិ អសាមេលីកោ ។
 សោ សីលសម្បជំ ពរាជេតិ ។ សោ តាយ
 សីលសម្បជាយ អត្តមទោ ហោតិ ទោ ន ទោ

(៧៦) ហិលព្រាហ្មណ៍ មូហេវ្យត ឬគុណព្វគុះក្នុងសាសនាមោច្ឆ
 ចាកផ្ទះចូលភាន់ផ្ទះសារាយសទ្ធា គិតថា ពាក្យព្រាហ្មណេន ឥត មរណៈ
 គ្របសន្លឹក់ហើយ ។ មេ ។ ឯនឹងធ្វើខ្ញុំចំពុំគរ្យប្រាកដបាន ។ ឬគុណនោះ
 លុះចូលប្រយ័ត្ននេះហើយ ក៏ញ៉ាំងលាភសញ្ញានិងសេចក្តីសរសើរឱ្យ
 កើតឡើង ។ ឬគុណនោះមិនមានសេចក្តីពញ័រពញ័រ មិនមានសម្រែងប្លែង
 ដោយលាភសញ្ញានិងសេចក្តីសរសើរនោះ ។ ឬគុណនោះមិនលើកកម្ពស់
 ខ្លួនឯង មិនចក្ខុចង្អិនប្លែកពីដទៃ ព្រោះលាភសញ្ញានិងសេចក្តីសរសើរ
 នោះ ។ គតិវង់ឡាយដទៃលា ជាគតិដ៏លើសលប់និងវិជ្ជាជាតិលាភ-
 សញ្ញានិងសេចក្តីសរសើរ ឬគុណនោះមិនញ៉ាំងឆន្ទៈឱ្យកើត ក្បាលម
 ដើម្បីធ្វើឱ្យជាន់ច្បាស់ខ្ញុំចំពុំវាងនោះធន ជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្តិមិនប្រែ
 ក ប្រព្រឹត្តិមិនផ្លូវយេធន ។ ឬគុណនោះមិនបានខ្វះសីលសម្បត្តិ ។
 ឬគុណនោះមានសេចក្តីពញ័រពញ័រ ដោយសីលសម្បត្តិនោះ ក៏មិនមាន

ចរិយុស្តិសង្កេត្យ ។ សោ កាយ សីលសម្បទាយ
 ន អត្តាទុក្ខំសេតិ ន ចរិ វាទុក្ខំ ។ សីលសម្ប-
 ទាយ ន យេ អញ្ញេ ធម្មា ទុក្ខវិភា ច បណ្ឌិ-
 តតា ន តេសំ ធម្មានំ សង្កតិវិយាយ ទន្ធី
 ជនេតិ វាយមតិ អនោលីទុក្ខំតោ ន ហោតិ
 អសាមីលីកោ ។ សោ សមាធិសម្បទំ ភាវ-
 នេតិ ។ សោ កាយ សមាធិសម្បទាយ អត្តខ-
 តោ ហោតិ តោ ន តោ ចរិយុស្តិសង្កេត្យ ។
 សោ កាយ សមាធិសម្បទាយ ន អត្តាទុក្ខំសេតិ
 ច ចរិ វាទុក្ខំ ។ សមាធិសម្បទាយ ន យេ អញ្ញេ
 ធម្មា ទុក្ខវិភា ច បណ្ឌិតតា ន តេសំ ធម្មានំ
 សង្កតិវិយាយ ទន្ធី ជនេតិ វាយមតិ អនោលីទុក្ខំតោ
 ច ហោតិ អសាមីលីកោ ។ សោ ញាណទស្សនំ
 ភាវនេតិ ។ សោ តេន ញាណទស្សនេន អត្តខតោ
 ហោតិ ចរិយុស្តិសង្កេត្យ ។ សោ តេន ញាណ-
 ទស្សនេន អត្តាទុក្ខំសេតិ ចរិ វាទុក្ខំ អយាមស្មិ
 ធានំ ចស្សំ វិហារមិ ឥមេ បទញ្ញេ ភិក្ខុ អដានំ

កម្រិតិច្ចលាវិ ។ បុគ្គលនោះមិនលើកកម្ពស់ខ្លួនឯង មិនបន្តិចបន្តួចអ្នក
 ដទៃព្រោះសីលសម្បទានោះ ។ ធម៌ចំនុចរយដទៃណា ជាធម៌និរលីស
 លឿងនិម្មិតជាសីលសម្បទា បុគ្គលនោះមិនញ៉ាំងនុ៎ះឱ្យកើត ព្យា-
 យាមធម៌ឱ្យកើតជាសីលសម្បទាស្រដៀងនឹងនោះផង ជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្ត
 ព្រាក ប្រព្រឹត្តមិនច្របូបយផង ។ បុគ្គលនោះមិនបានឱ្យសមាធិសម្បទា ។
 បុគ្គលនោះមានសេចក្តីពញ័ក្ត ដោយសមាធិសម្បទានោះ តែមិនបាន
 កម្រិតិច្ចលាវិ ។ បុគ្គលនោះមិនលើកកម្ពស់ខ្លួនឯង មិនបន្តិចបន្តួច
 អ្នកដទៃ ព្រោះសមាធិសម្បទានោះ ។ ធម៌ចំនុចរយដទៃណា ជាធម៌
 និរលីសលឿងនិម្មិតជាសីលសម្បទា បុគ្គលនោះមិនញ៉ាំងនុ៎ះឱ្យកើត
 ព្យាយាមធម៌ឱ្យកើតជាសីលសម្បទាស្រដៀងនឹងនោះផង ជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្ត
 មិនព្រាក ប្រព្រឹត្តមិនច្របូបយផង ។ បុគ្គលនោះមិនបានឱ្យញាណ-
 ទស្សនៈ ។ បុគ្គលនោះមានសេចក្តីពញ័ក្ត មានកម្រិតិច្ចលាវិដោយ
 ញាណទស្សនៈនោះ ។ បុគ្គលនោះមិនលើកកម្ពស់ខ្លួនឯង បន្តិចបន្តួច
 អ្នកដទៃ ព្រោះញាណទស្សនៈនោះ ។ ភាពពញ័ក្តជាអ្នកបានដឹង បាន
 ឃើញ (ប្រល្លឹក) ចំណែកភិក្ខុចំនុចរយដទៃ ។ នេះ ជាអ្នកមិនដឹង មិន

ច្បាប់ស្តីពី ព្រហ្មទណ្ឌកម្ម ជំពូកទី១

អបស្ស័វ វិហារន្តិត ។ ញាណទស្សនេន ច យេ អារាហ៍
ធម្មា ឧត្តរិករា ច បណិកករា ច ភេសំ ធម្មានំ
សច្ចតិវិយាយ ធម្មំ ជនេតិ ធម្មិយមតិ ទិលីនុត្តិ-
កោ ច ហោតិ សាដិលីកោ ។ លេយ្យថាចំ សោ
ប្រាហ្មណ បុរិសោ សាវត្ថិកោ សាវតរសិ សាវេរិ-
យេសនំ ចរមាថោ មហាតោ វុត្តស្ស តិដ្ឋតោ សាវតោ
អតិក្កម្មេវ សាវំ រដ្ឋតំ រដ្ឋតា ភាគាយ បក្កតោ
សាវត្ថិ មក្ខមាថោ យក្ខស្ស សាវេន សាវកាណិយំ
តក្ខស្ស អត្ថំ ធានុកវិស្សតិ ។ តថ្វមមាហំ
ប្រាហ្មណ ភមំ បុគ្គលំ វោមិ ។

(៩៩) ក៏ ច ប្រាហ្មណ ឯកតោ បុគ្គលោ
សត្វា អតារស្ថា អនតរិយំ បព្វជិតោ ហោតិ ទិ-
តិល្លោម្មំ ជាតិយា ជនយ មរណេន សោតមរិនេវ
ទុក្ខនាមនស្សថាយិសេហំ ទុក្ខាតិល្លោ ទុក្ខមរ-
តោ អរិយុវ នាម ភមស្ស ភេវលស្ស ទុក្ខត្វាទស្ស
អន្តតិវិយា បញ្ញាយេថាតិ ។ សោ ឯវំ បព្វជិ-
តោ សមាថោ លាភសញ្ញាសិលោកំ អភិទិព្វត្ថេតិ ។

ច្បាប់ស្តីពី ព្រហ្មទណ្ឌកម្ម ជំពូកទី ៨

ឃើញ (ប្រសិទ្ធិ) ។ ធម៌ទាំងឡាយដែលជា ជាធម៌ដ៏ល្អសល់និង
ថ្លៃថ្នូរនឹងញាណទស្សនៈ បុគ្គលនោះបានឃើញនិងនាំទៅក៏ មិនព្យាយាម
ដើម្បីធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់ ឲ្យធម៌ទាំងនោះផង ជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្តិញាណ
ប្រព្រឹត្តិធម៌ផង ។ ម្ចាស់ប្រាហ្មណ៍ ដូចបុរសអ្នកត្រូវការដោយខ្លីម
ឈឺ ស្មារតីខ្លីមឈឺ គ្រាន់តែស្មារតីខ្លីមឈឺនោះ កាលបើឈឺ
នាខ្លីមនាថា (ចំពោះទុក្ខ) ក៏រលងខ្លីម ហើយចាំបាច់ក្រសោយ
មក សម្គាល់ខ្លីម ហើយចៀសចេញទៅ ការងារណាដែល
បុរសនោះត្រូវធ្វើដោយខ្លីមឈឺ ការងារនោះក៏បំផុតមិនប្រើប្រយោជន៍
ដល់បុរសនោះឡើយ ។ ម្ចាស់ប្រាហ្មណ៍ គឺជាគណនាលនៃបុគ្គលនោះ
ជាដូចជាបុរសនោះដែរ ។

(៩៩) ម្ចាស់ប្រាហ្មណ៍ មួយទៀត បុគ្គលអ្នកខ្លីមនាសាសនា
នេះ ចេញចាកផ្ទះចូលកាន់ផ្ទះសាមញ្ញ គឺថា អត្ថប្រយោជន៍ជាតិ
ជាការណា សេចក្តីសោភ រសចក្ខុវិស្សន រសចក្ខុវិស្សន រោម-
នស្ស រសចក្ខុវិស្សននិងនិលំបិក្ខ ប្រសសន្តិកំហើយ ឈ្មោះថាមានទុក្ខ
ប្រសសន្តិកំហើយ មានទុក្ខរូបកំហើយ ថ្លើម្នាចង្អុល ដំនើរធ្មេញវិចមុត
នៃកន្ទុក្ខទាំងអស់នេះ ឲ្យប្រាកដបាន ។ បុគ្គលនោះបុរសច្រើន
យ៉ាងនេះហើយ តែត្រូវនិយាមសក្ការវិនិច្ឆ័យសេចក្តីសមស្របឲ្យកើត ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បូជនប្បដ្ឋាន

សោ ខេន លាភសញ្ញាសិលោកោ ន អត្តមោ
 ហោតិ ន បរិមុត្តសង្កប្បោ ។ សោ ខេន លាភសញ្ញា
 សិលោកោ ន អត្តាទុក្ខំសេតិ ន បរិវម្ពតិ ។
 លាភសញ្ញាសិលោកោ ច យេ អត្ថោ ធម្មា
 ទុក្ខំគរា ច បណ៌តគរា ច ភេសំ ធម្មានំ សច្ចិ-
 កំវិយាយ ធម្មំ ជនេតិ វាយមតិ អនោលីនុត្តិកោ
 ច ហោតិ អសាចិលីកោ ។ សោ សីលសម្មាទំ
 អាគរេតិ ។ សោ តាយ សីលសម្មាទាយ អត្ត-
 មោ ហោតិ មោ ច ហោ បរិមុត្តសង្កប្បោ ។
 សោ តាយ សីលសម្មាទាយ ន អត្តាទុក្ខំសេតិ ន
 បរិវម្ពតិ ។ សីលសម្មាទាយ ច យេ អត្ថោ ធម្មា
 ទុក្ខំគរា ច បណ៌តគរា ច ភេសំ ធម្មានំ សច្ចិ-
 កំវិយាយ ធម្មំ ជនេតិ វាយមតិ អនោលីនុត្តិកោ
 ច ហោតិ អសាចិលីកោ ។ សោ បមាទិសម្មាទំ អាគ-
 រេតិ ។ សោ តាយ សមាទិសម្មាទាយ អត្តមោ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បូជនប្បដ្ឋាន

បុគ្គលនោះមិនមានសេចក្តីពេញចិត្ត មិនមានគម្រោះបរិបូណ៌ ដោយលាភ-
 សញ្ញាខ្លាំងសេចក្តីសរសើរនោះ ។ បុគ្គលនោះមិនរំលឹកកម្លាំងខ្លាំង
 មិនបញ្ចូលក្នុងអង្គ ដោយលាភសញ្ញាខ្លាំងសេចក្តីសរសើរនោះ ។
 ធម៌កំសិទ្ធកាយវិវេកា ជាធម៌ចម្រើនសីលបំផុតវិច្ឆ័យ ជាលាភសញ្ញា
 ខ្លាំងសេចក្តីសរសើរ បុគ្គលនោះមិនញ៉ាំងធម៌ឱ្យកើតឡើង ក្សយាម
 ដើម្បីឱ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌កំសិទ្ធកាយវិវេកា ជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្តិវិទ្យាញា
 ប្រព្រឹត្តិមិនច្បាស់យល់ ។ បុគ្គលនោះមិនបាច់ នូវសីលសម្មាទា ។
 បុគ្គលនោះមានសេចក្តីពេញចិត្ត ដោយសីលសម្មាទានោះ តែមិនមាន
 គម្រោះបរិបូណ៌ទេ ។ បុគ្គលនោះមិនរំលឹកកម្លាំងខ្លាំង មិនបញ្ចូលក្នុង
 អង្គវិទ្យា គ្រោងសីលសម្មាទានោះ ។ ធម៌កំសិទ្ធកាយវិវេកា ជាធម៌
 ចម្រើនសីលបំផុតសីលសម្មាទានោះ បុគ្គលនោះមិនញ៉ាំងធម៌ឱ្យកើត
 ក្សយាមដើម្បីឱ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌កំសិទ្ធកាយវិវេកា ជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្តិ
 មិនព្រួញ ប្រព្រឹត្តិមិនច្បាស់យល់ ។ បុគ្គលនោះមិនបាច់នូវសមាទិ-
 សម្មាទា ។ បុគ្គលនោះមានសេចក្តីពេញចិត្តដោយសមាទិសម្មាទានោះ

បច្ចុប្បន្ន បុព្វសារោចមស្សត្ថេ បញ្ចមបុគ្គលោ

នោ ច ទោ បរិបុណ្ណសង្កប្បោ ។ សោ កាយ
 សមាធិសម្បទាយ ទ អត្តាទុក្ខំសេតិ ទ បរិ
 វម្ភេតិ ។ សមាធិសម្បទាយ ច យេ អញ្ញោ ធម្មា
 ទុក្ខវត្ថោ ច បណ្ឌិតតោ ច តេសំ ធម្មានំ សច្ចិ-
 ក្កិរិយាយ ធម្មំ ជនេតិ វាយមតិ អនោលីនវុត្តិកោ
 ច ហោតិ អសាដិលីកោ ។ សោ ញាណទស្សនំ
 អារាធនិ ។ សោ តេន ញាណទស្សនេន អត្តមនោ
 ហោតិ នោ ច ទោ បរិបុណ្ណសង្កប្បោ ។ សោ តេន
 ញាណទស្សនេន ទ អត្តាទុក្ខំសេតិ ទ បរិ វម្ភេតិ ។
 ញាណទស្សនេន ច យេ អញ្ញោ ធម្មា ទុក្ខវត្ថោ ច
 បណ្ឌិតតោ ច តេសំ ធម្មានំ សច្ចិក្កិរិយាយ ធម្មំ ជនេ-
 តិ វាយមតិ អនោលីនវុត្តិកោ ច ហោតិ អសាដិលី-
 កោ ។ តតមេ ច ព្រាហ្មណ ធម្មា ញាណទស្ស-
 នេន ទុក្ខវត្ថោ ច បណ្ឌិតតោ ។ ឥន ព្រាហ្មណ
 ភិក្ខុ វិវិទោ កាមេហំ វិវិទុ អកុសលេហំ ធម្មេហំ

បច្ចុប្បន្ន បុព្វសារោចមស្សត្ថេ បុគ្គលទី ៥

តែមិនមានគម្រិះបរិបូណ៌ទេ ។ បុគ្គលនោះមិនលើកកម្ពស់ខ្លួនឯង មិន
 បន្ទុះបង្ហូបអ្នកដទៃ ព្រោះសមាធិសម្បទានោះ ។ ធម៌ព័ន្ធយាយាម
 ណា ជាធម៌ដ៏លើសលប់នឹងថ្លៃថ្នាំ ជាធម៌សមាធិសម្បទា បុគ្គលនោះ
 រមែងញ៉ាំងឆ្មុះឲ្យកើត ព្យាយាមដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ព័ន្ធនោះផង
 ជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្តិមិទ្ធកិរិយា ប្រព្រឹត្តិមិនធូរថយផង ។ បុគ្គលនោះ
 រមែងបាត់បង់ប្រាណទស្សនៈ ។ បុគ្គលនោះមានសេចក្តីពេញចិត្តដោយ
 ប្រាណទស្សនៈនោះ តែមិនមានគម្រិះបរិបូណ៌ទេ ។ បុគ្គលនោះមិនលើក
 កម្ពស់ខ្លួនឯង មិនបន្ទុះបង្ហូបអ្នកដទៃ ព្រោះប្រាណទស្សនៈនោះ ។ ធម៌
 ព័ន្ធយាយាមណា ជាធម៌ដ៏លើសលប់នឹងថ្លៃថ្នាំ ជាធម៌ប្រាណទស្សនៈ
 បុគ្គលនោះរមែងញ៉ាំងឆ្មុះឲ្យកើត ព្យាយាមដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌
 ព័ន្ធនោះផង ជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្តិមិទ្ធកិរិយា ប្រព្រឹត្តិមិនធូរថយផង ។
 ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ធម៌ព័ន្ធយាយាមដូចម្តេច ដែលជាធម៌ដ៏លើសលប់នឹង
 ថ្លៃថ្នាំជាធម៌ប្រាណទស្សនៈ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ក៏កកស្ទះសាសនានេះ
 ស្ងាត់ចាកកាយព័ន្ធយាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ព័ន្ធយាយ ហើយ

សវិតត្ថុំ សវិតាវំ វិវេកាជំ មីតិសុទ្ធំ មមមំ ឈានំ
 ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ។ អយម្បំ ទោ ព្រាហ្មណ៍
 ធម្មោ ញាណាធស្សនេន ឧត្តរិតរា ច មណីតតរា
 ច ។ មុន ចមរំ ព្រាហ្មណ៍ គិក្កុ វិតត្ថុវិចារាជំ
 រូបសមា អជ្ឈត្ថំ សម្បសាធនំ ចេតសោ ឯកោ
 តិការំ អវិតត្ថុំ អវិតាវំ សមាធនំ មីតិសុទ្ធំ ធុតិយំ
 ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ។ បេ ។
 ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ។ អយម្បំ
 ទោ ព្រាហ្មណ៍ ធម្មោ ញាណាធស្សនេន ឧត្តរិតរា
 ច មណីតតរា ច ។ មុន ចមរំ ព្រាហ្មណ៍
 គិក្កុ សត្វសោ រូបសញ្ញាជំ សមតិក្កមា មជ្ឈិយ-
 សញ្ញាជំ អត្តភ័មា ចានត្ថសញ្ញាជំ អមនសិកាក

បានដល់នូវបឋមជ្ឈាន ដែលប្រកបដោយវិភក្តវិចារៈ មានចំរើននិងសុខ
 ដែលកើតពីសេចក្តីស្ងប់នោះ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ធម៌នេះឯង ជា
 ធម៌ដ៏ល្អសលប់ និងវិជ្ជាជាដ៏ញាណសុខៈ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
 មួយទៀត គឺក្នុង ព្រោះមានវិភក្តវិចារប្រហើយ ក៏បានដល់នូវទុតិ-
 យជ្ឈាន ជាធម៌ជាភាគីមានក្នុងសត្វានន្តរៈ ប្រកបដោយសេចក្តីស្ងប់
 ថ្នាំគឺសត្វ មានសភាពជាចិត្តស្ងប់ឯក មិនមានវិភក្តៈ មិនមានវិចារៈ
 មានតែចំរើននិងសុខដែលកើតពីសមាធនំក៏បឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ ភគិយជ្ឈាន
 ។ បេ ។ បានដល់នូវឧត្តមជ្ឈាន ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ធម៌នេះឯង
 ជាធម៌ដ៏ល្អសលប់និងវិជ្ជា ជាញាណសុខៈ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
 មួយទៀត គឺក្នុង ព្រោះប្រព្រឹត្តកន្លងរូបសញ្ញា^(១) ព្រោះអស់ទៅ
 នៃចម្រើនសញ្ញា^(២) ព្រោះមិនបានធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវភាគសញ្ញា^(៣) ដោយ

១ រូបសញ្ញា សេចក្តីសង្ខេបក្នុងរូប ធូរឆ្អឹងទីនេះសំដៅដោយរូបនៃដ្ឋានដឹង អារម្មណ៍
 របស់រូបនៃដ្ឋានដឹង ។ ២ ចម្រើនសញ្ញា សេចក្តីសង្ខេបក្នុងចម្រើនដោយការប៉ះពាល់
 ដ៏ចក្ខុប៉ះពាល់នឹងរូប ច្រឡោងប៉ះពាល់នឹងសំឡេងជាដើម ។ ៣ ភាគសញ្ញា សញ្ញាផ្សេងៗ
 គ្នា ឯសញ្ញាដែលផ្សេង ឬគ្រានោះឯង ៤ កាលវេទកាលសញ្ញា ៥ កាលវេទកាលសញ្ញា ៦
 កាលវេទកាលសញ្ញា ៧ កាលវេទកាលសញ្ញា ៨ កាលវេទកាលសញ្ញា ៩ ។

ឧបសម្ព័ន្ធ ពុទ្ធសាសនាបទប្បញ្ញត្តិ បទប្បញ្ញត្តិ

អនុញ្ញាត អាណាសាតិ អាណាសាទកាយកន្លែង ឧប-
 សម្ព័ន្ធ វិហារតិ ។ អយម្យំ ទោ ព្រាហ្មណ៍ ធម្មោ
 ញាណាទស្សនេន ឧត្តរិតរោ ច បណ៌តតរោ ច ។
 ចុន ធម៌ ព្រាហ្មណ៍ ភិក្ខុ សព្វសោ អាណាសា-
 ទកាយកន្លែង សមគំក្ក្ក្ក អនន្តំ វិញ្ញាណន្តំ វិញ្ញា-
 ណកាយកន្លែង ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ។ មេ ។ សព្វសោ
 វិញ្ញាណកាយកន្លែង សមគំក្ក្ក្ក ធន្តិ កំភូតិ អា-
 តិក្កញ្ញាយកន្លែង ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ។ មេ ។ សព្វសោ
 អាតិក្កញ្ញាយកន្លែង សមគំក្ក្ក្ក ទេវសញ្ញាសញ្ញា-
 យកន្លែង ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ។ អយម្យំ ទោ ព្រាហ្មណ៍
 ធម្មោ ញាណាទស្សនេន ឧត្តរិតរោ ច បណ៌តតរោ ច ។
 ចុន ធម៌ ព្រាហ្មណ៍ ភិក្ខុ សព្វសោ ទេវសញ្ញា-
 សញ្ញាយកន្លែង សមគំក្ក្ក្ក សញ្ញាវេយ្យកន្លែង
 ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ។ បញ្ញាយបស្សនិស្វា អាសន៍
 បរិក្ខិណា ហេតុន្តំ ។ អយម្យំ ទោ ព្រាហ្មណ៍ ធម្មោ
 ញាណាទស្សនេន ឧត្តរិតរោ ច បណ៌តតរោ ច ។

ឧបសម្ព័ន្ធ ពុទ្ធសាសនាបទប្បញ្ញត្តិ បទប្បញ្ញត្តិ

ប្រការទាំងពួង បានដល់អាណាសាទកាយកន្លែង ដោយការពិចារ-
 ណាថា ភាគសម្រាប់ទទួលបានវិបស្សនៈ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ធម៌នេះ
 ឯង ជាធម៌ដ៏ល្អសល់ មិនថ្លថ្លា ជាវិញ្ញាណទស្សនៈ ។ ម្ចាស់
 ព្រាហ្មណ៍ មួយច្រើនខ្លះ ភិក្ខុព្រោះប្រព្រឹត្តកន្លងពុទ្ធសាសនាបទប្បញ្ញត្តិ
 បានដល់វិញ្ញាណកាយកន្លែង ដោយប្រការទាំងពួង បានដល់វិញ្ញាណកាយកន្លែង ដោយ
 ការពិចារណាថា វិញ្ញាណមិនមានវិបស្សនៈ ។ មេ ។ ព្រោះប្រ-
 ព្រឹត្តកន្លងវិញ្ញាណកាយកន្លែង ដោយប្រការទាំងពួង បានដល់វិញ្ញាណកាយកន្លែង
 ក៏ត្រូវតាមវិញ្ញាណកាយកន្លែង ដោយការពិចារណាថា អ្វីក៏ត្រូវតាមវិញ្ញាណកាយកន្លែង
 មួយ ។ មេ ។ ព្រោះប្រព្រឹត្តកន្លងវិញ្ញាណកាយកន្លែង ដោយ
 ប្រការទាំងពួង បានដល់វិញ្ញាណកាយកន្លែង ។ ម្ចាស់
 ព្រាហ្មណ៍ ធម៌នេះឯង ជាធម៌ដ៏ល្អសល់ មិនថ្លថ្លា ជាវិញ្ញាណ-
 ទស្សនៈ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ មួយច្រើនខ្លះ ភិក្ខុ ព្រោះប្រព្រឹត្តកន្លង
 វិញ្ញាណកាយកន្លែង ដោយប្រការទាំងពួង បានដល់វិញ្ញាណកាយកន្លែង
 សញ្ញាវេយ្យកន្លែង^(១) ។ ភាគទាំងពួងយល់ស្មើគ្នាដោយសេចក្តីស្មើគ្នា
 មិនមានសល់ ព្រោះបានឃើញច្បាស់ដោយចក្ខុ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
 ធម៌នេះឯង ជាធម៌ដ៏ល្អសល់មិនថ្លថ្លាជាវិញ្ញាណទស្សនៈ ។

១ : សម្មាសម្ពុទ្ធវិញ្ញាណវិជ្ជា ។

ឥមេ ទោ ប្រាហ្មណ ធម្មា ញាណធស្សនេន ឥន្ទ្រវត្តា
 ច ចណីតត្តា ច ។ សេយ្យជាមិ សោ ប្រាហ្មណ
 មុវិសោ សារត្ថំគោ សារកវេសី សារចរិយេសនំ ទាមា-
 លោ មហាគោ វុត្តុស្ស តំដ្ឋតោ សារវិគោ សារញ្ញវ
 ទេវោ អាធាយ មញ្ញុត្តោ សារត្ថំ ជាទមាថា យេវុស្ស
 សារេន សារកាណិយំ វត្តុស្ស អត្ថំ ឧទុកវិស្សតីតិ ។
 តុដ្ឋមមាហំ ប្រាហ្មណ ឥមំ ឥន្ទ្រលំ វនាមំ ។

[៩៩] ឥតិ ទោ ប្រាហ្មណ ធម៌នំ ព្រហ្មចរិយំ
 លាភសញ្ញាវសំលោកានំសំសំ ច សំលសម្មទានំ-
 សំសំ ច សមាទិសម្មទានំសំសំ ច ញាណធស្ស-
 នានិសំសំ យា ច ទោ ឧយំ ប្រាហ្មណ អនុច្ឆា
 ទេតោវុត្តុ ឯតធនុមិទំ ប្រាហ្មណ ព្រហ្មចរិយំ ឯតិ
 សាវំ ឯតំ ចរិយេសានុត្ថំ ។ ឯវំ វុត្តុ ចិត្តលតោវុត្តោ
 ប្រាហ្មណោ កកវត្ថំ ឯតធនេន អភិក្កត្ថំ កោ តោតម

ម្ចាស់ប្រាហ្មណ៍ ធម៌ចាំឱ្យយល់នេះឯង ជាធម៌និស្សលបំណិច្ច័យជាង
 ញាណធស្សនៈ ។ ម្ចាស់ប្រាហ្មណ៍ ដូចបុរសគួរត្រូវការ ដោយខ្លីម
 ឈើ ស្វែងរកខ្ចីមឈើ គ្រាន់ទៅស្វែងរកខ្ចីមឈើនោះ កាលចំណេញ
 នឹងមានខ្ចីមរកនៅ (ចំពោះមុខ) ក៏ចាំយកវត្ថុខ្ចីមមក ដឹងច្បាស់ថា
 ខ្ចីម ហើយចៀសចេញទៅ ការងារណា ដែលបុរសគួរត្រូវការធ្វើ
 ដោយខ្ចីមឈើ ការងារនោះក៏ដឹងសម្រេចប្រយោជន៍ដល់បុរសនោះ ។
 ម្ចាស់ប្រាហ្មណ៍ គង់គគរោលខ្ញុំច្បាស់នេះ ជាដូចជាបុរសនាវិជ្ជា ។

[១០០] ម្ចាស់ប្រាហ្មណ៍ ព្រហ្មចរិយានេះមិនមែនមានត្រឹមតែណាមក-
 សក្ការៈមិនសច្ច័សារសីវ ជាតានិសិទ្ធិទេ មិនមែនមានត្រឹមតែសីល-
 សម្បទាជាតានិសិទ្ធិទេ មិនមែនមានត្រឹមតែសមាធិសម្បទាជាតានិសិទ្ធិ
 ទេ មិនមែនមានត្រឹមតែញាណធស្សនៈ ជាតានិសិទ្ធិទេ ដោយប្រការ
 ដូច្នេះឯង ម្ចាស់ប្រាហ្មណ៍ ចេះតែមុត្តិ ការចូលចិត្តលើសនៃចិត្តដ៏
 កលោក្កផល ជាធម៌មិនគម្រោងណា ម្ចាស់ប្រាហ្មណ៍ ព្រហ្មចរិយានេះ
 មានអរហន្តផលខ្ចីជាប្រយោជន៍ មានអរហន្តផលខ្ចីជាខ្ចីម មានអរហន្ត-
 ផលខ្ចីជាចិប្បជុត ។ កាលចំព្រះមានប្រភោគទ្រង់ត្រាស់ព្រះឆ្លាតវេទនា
 ចម្រើនហើយ ។ ចិត្តលកោតប្រាហ្មណ៍ បានរោលការ្យនេះឡើងព្រះមាន
 ប្រភោគថា បពិត្រព្រះនាគមជ្ជិមជ្ជិម គីរិលោកាសំ បពិត្រព្រះនាគម

6dd

ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី ទទួលសំណើឲ្យបោះឆ្នោត

អភិបាលក្រុង ភោគភោគ ។ ថ្ងៃ ១ ទូទៅសក់ ម៉ែ ក្រ

ភោគភោគ ជាភោគ មជ្ឈត្តភោគ ជាភោគ មជ្ឈត្តភោគ ។

ទទួលសំណើឲ្យបោះឆ្នោត ។

ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី ភោគភោគ ។

ភោគភោគ

ភោគភោគ ភោគភោគ ភោគភោគ

ភោគភោគ ភោគភោគ ភោគភោគ

ភោគភោគ ភោគភោគ ភោគភោគ

ភោគភោគ ភោគភោគ ភោគភោគ ។

ធ្វើចប់នៅថ្ងៃអាទិត្យ ៣ រោច ខែ កុម្ភៈ

ឆ្នាំ ច ៣ ២៥៥០ ព្រះវិហារ ថ្ងៃទី ១០ ខែតុលា

ឆ្នាំ ២០០៦

ហាង ចំរើន

ឧបម្ពវត្ថុស្យ ព្វឡសារោមមស្សត្រ ទ្វាឧបាសា

អភិក្កន្តំ កោ តោតម ។ មេ ។ ឧបាសកំ មំ ករំ
តោតមោ ឆារេតុ អដ្ឋតត្ថេ ចាណុបេតំ សរណង្គត្ថំ ។

ព្វឡសារោមមស្សត្រ ទសមំ និម្មិតំ ។

ឧបម្ពវត្ថុ កតិយោ ។

តស្សន្ទានំ

មោលិយតដ្ឋនាវិដ្ឋមាតោ

អន្ធរនេតនិបុណ្ណនិវាតោ

កសិករេណុមហា កដ្ឋមាតោ

សារវរោមុនបិដ្ឋលតោតោ ។

ឧបម្ពវត្ថុ ស្យ ព្វឡសារោមមស្សត្រ ទ្វាឧបាសា

ដីចម្រើន ភិកេរណាសំ ។ បេ ។ សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចាំទុកនូវ
ខ្ញុំឲ្យអន្តិមជាឧបាសក ដល់នូវសរណៈ ស្មើដោយជីវិត ចាប់ដើម
តាំងអំពីថ្ងៃនេះ តរៀងទៅ ។

ចប់ ព្វឡសារោមមស្សត្រ ទី ១១ ។

ចប់ ឧបម្ពវត្ថុទី ៣ ។

បញ្ជីរឿងនៃឧបម្ពវត្ថុនោះដូច្នេះ

រឿងមោលិយតត្ថុ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ច្រង់គម្រាម
ក្នុងភក្ខបមស្សត្រ ១ រឿងអភិក្កន្តប្រកាន់ចិញ្ចាវិដ្ឋី ក្នុងអ-
លតបមស្សត្រ ១ រឿងកុមារេសប្រតិកុទៅក្នុងគន្លង ក្នុង
វម្មិតស្សត្រ ១ រឿងបុណ្យភិក្ខុ ក្នុងថេរីនីតស្សត្រ ១ រឿងបុគ្គល
ដាំដំណាំ ក្នុងនិវេបស្សត្រ ១ រឿងសត្វច្រើតដេកសន្លឹកស្រីតំនា
អន្ទាត់ ក្នុងបាសកសិស្សត្រ ១ រឿងប្រៀបមេដំរី ឈ្មោះករណុ
(មានឆ្មេញក្បូរ) ក្នុងចូឡហត្ថិបទាបមស្សត្រ ១ រឿងស្នាម
ដើនដំរី ក្នុងមហាហត្ថិបទាបមស្សត្រ ១ រឿងធម៌ដ៏ប្រសើរ
ប្រៀបដូចខ្ញុំមឈើ ក្នុងមហាសារោមមស្សត្រ ១ រឿង
បិណ្ឌលកោត្តប្រាហ្មណ៍ ក្នុងចូឡសារោមមស្សត្រ ១ ។

សុត្តន្តបិដក

មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

ទុតិយោ ភាគោ

ឱបម្ពចក្កោ

បឋមំ កកកច្ចបមស្សត្ថំ

មាតិកា	លេខ
ឧបម្ពត្ថស្ស កកកច្ចបមស្សត្ថេ កិក្ខុនីសំសដ្ឋតា	៣
ឯភាសនភោជនតា	៧
កកកច្ចត្ថៃ	៨
បញ្ច វចនបថា	១៥
ភាសាសេ រូបលេខ្លបមា	១៨
វិទ្យារកស្ត្របមា	២១
កកកច្ចបមោធិទមនសិការោ	២៥

ទុតិយំ អលគទ្ធច្ចបមស្សត្ថំ

ឧបម្ពត្ថស្ស អលគទ្ធច្ចបមស្សត្ថេ អវិជ្ជកិក្ខុ	២៧
អវិជ្ជទិដ្ឋភោចនិ	៣១

សុត្តន្តបិដក

មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

ទុតិយភាគ

ឱបម្ពចក្ក

កកកច្ចបមស្សត្ថ ទី ១

មាតិកា	លេខចំពោះ
ឧបម្ពត្ថ កកកច្ចបមស្សត្ថ ការរាវច្រឡកច្រឡំនឹងកិក្ខុនី	៣
ការបរិភោគភោជនវត្ថុក្នុងអាសនៈមួយ	៧
រឿងធ្លាប់មានមកហើយ	៨
គន្ធនៃពាក្យ ៥ ប្រការ	១៥
សេចក្តីប្រៀបដោយការគូររូបក្នុងភាសា	១៨
សេចក្តីប្រៀបដោយសំពៅត្រឡប់ទៅស្រុកខ្វាត្រី	២១
ការធ្វើទុកក្នុងចិត្តចំពោះអ្នកដែលប្រៀបដោយរោង	២៥

អលគទ្ធច្ចបមស្សត្ថ ទី ២

ឧបម្ពត្ថ អលគទ្ធច្ចបមស្សត្ថ រឿងអវិជ្ជកិក្ខុ	២៧
ការប្រាបបង្គំទូលអំពីទិដ្ឋិរបស់អវិជ្ជកិក្ខុ	៣១

មាតិកា	ទំព័រ
ឧបម្ពវគ្គសូត្រ អលតទូបមសូត្រ អវិជ្ជកិក្ខុ តាមភ្នំបង្គំ	៣៣
អវិជ្ជកិក្ខុតវហា	៣៥
ទុក្ខហិកា ធម្មា	៣៨
សុតហិកា ធម្មា	៤៣
កល្យាណ ធម្មទេសនា	៤៥
ឆ ទិដ្ឋដ្ឋាននិ	៤៧
បរិកស្សនាកថា	៥១
អត្តកុទុបាទនិទិដ្ឋនិស្សយំ	៥៥
ភិក្ខុនំ បដិប្បា	៥៧
ឧក្ខត្តបលិយោតិកាទិកា	៥៨
ចក្កសូច្ឆប្បញ្ញត្តិ	៦១
បដិបទាផលំ	៦៧

តតិយំ វិម្មិតសុត្តិ

ឧបម្ពវគ្គសូត្រ វិម្មិតសូត្រ បណ្ណសប្បញ្ញា	៧៣
បណ្ណសប្បញ្ញាព្យាករណំ	៧៧

មាតិកា	លេខទំព័រ
ឧបម្ពវគ្គ អលតទូបមសូត្រ ការទ្រង់ឱ្យហៅអវិជ្ជកិក្ខុ	៣៣
ការទ្រង់ភិក្ខុវិជ្ជាអវិជ្ជកិក្ខុ	៣៥
ធម៌ទាំងឡាយដែលនោមបុរសរៀនមិនល្អ	៣៨
ធម៌ទាំងឡាយដែលកូនបុត្ររៀនល្អ	៤៣
ធម្មទេសនាមានឧបមាដោយក្បួន	៤៥
ហេតុជាទីតាំងនៃទិដ្ឋមាន ៦ យ៉ាង	៤៧
គោលគំរឹសេចក្តីកក់ស្លុក	៥១
អត្តកុទុបាទនិទិដ្ឋនិស្សយំ	៥៥
ការទ្រង់សាកសួរចំពោះពួកភិក្ខុ	៥៧
ភិក្ខុដែលឈ្មោះថាមានសន្តិទ្វារកង់លើកឡើង	
ហើយជាដើម	៥៨
បញ្ញត្តិសព្វទាំង ៤	៦១
ផលនៃសេចក្តីប្រតិបត្តិ	៦៧

វិម្មិតសូត្រ ទី ៣

ឧបម្ពវគ្គ វិម្មិតសូត្រ ប្រសា ១៥ យ៉ាង	៧៣
ការទ្រង់ព្យាករណ៍ប្រសា ១៥ យ៉ាង	៧៧

បញ្ជី បើវិនិច្ឆ័យស្តី

មាតិកា	កន្លែង
ឧបម្ពវត្ថុស្តី បើវិនិច្ឆ័យស្តី សន្តិដ្ឋានទិកថា	៨១
សាវ័ប្បក្កស្តី បើវិនិច្ឆ័យ	៨៣
បុណ្យស្តី បស័សា	៨៥
វុសិតព្រហ្មចរិយប្បញ្ញា	៨៧
សត្វ វិសុទ្ធិយោ	៩១
សត្វ បើវិនិច្ឆ័យ	៩៣
អត្ថាមត្តាសម្ភោទនកថា	៩៧

បញ្ជី និវាបស្តី

ឧបម្ពវត្ថុស្តី និវាបស្តី បឋមទុតិយមិត្តជាត្វបមា	១០១
តតិយមិត្តជាត្វបមា	១០៣
បុគ្គលមិត្តជាត្វបមា	១០៧
បឋមសមណព្រាហ្មណ	១១១
ទុតិយសមណព្រាហ្មណ	១១៣

បើវិនិច្ឆ័យស្តី ទី ៤

មាតិកា	លេខទំព័រ
ឧបម្ពវត្ថុ បើវិនិច្ឆ័យស្តី ពោលអំពីសេចក្តីសន្តិសាសនាដើម	៨១
សេចក្តីបើវិនិច្ឆ័យនៃព្រះសាវ័ប្ប	៨៣
សេចក្តីសរសើរព្រះបុណ្យ	៨៥
វុសិតព្រហ្មចរិយប្បញ្ញា	៨៧
វិសុទ្ធិទាំង ៧	៩១
ឧបមាដោយរថព្រះទ័យទាំង ៧	៩៣
ពាក្យពត៌មានទាំង ៧ វិញ្ញាបនបត្រ	៩៧

និវាបស្តី ទី ៥

ឧបម្ពវត្ថុ និវាបស្តី សេចក្តីប្រៀបដោយពួកម្រឹត ទី ១ ទី ២	១០១
សេចក្តីប្រៀបដោយពួកម្រឹត ទី ៣	១០៣
សេចក្តីប្រៀបដោយពួកម្រឹត ទី ៤	១០៧
សមណព្រាហ្មណ៍ពួក ទី ១	១១១
សមណព្រាហ្មណ៍ពួក ទី ២	១១៣

មាតិកា	កន្លែង
ឧបម្ពវគ្គស្យា និក្ខេបស្យា ភតិយសមណព្រាហ្មណា	១១៨
ចតុត្ថសមណព្រាហ្មណា	១១៨
មារមារបរិសានំ ភតិ	១២៣

ឆដ្ឋំ បាសវាសិស្ថត្ថំ

ឧបម្ពវគ្គស្យា បាសវាសិស្ថត្ថំ ភតិវតោ រម្មកអស្សម្ហូបសន្តិមនំ	១២៧
ភតិវយបរិយេសនា	១២៨
ភតិវយបរិយេសនា	១៣៣
ភាឡាប្បសន្តិមនំ	១៣៥
ឧទុក្ខប្បសន្តិមនំ	១៣៨
សន្តិវរេចចរិយេសនំ	១៤៣
អធិគគធម្មវដ្តនំ	១៤៥
សហម្បតិព្រាហ្មជ្ឈេសនា	១៤៧
លោកំ វេលោកនំ	១៤៨

មាតិកា	លេខទំព័រ
--------	----------

ឧបម្ពវគ្គ និក្ខេបស្យា សមណព្រាហ្មណ៍ពួក ទី ៣	១១៥
សមណព្រាហ្មណ៍ពួក ទី ៤	១១៨
ដំណើរនៃមារនិងបរិសានំនៃមារ	១២៣

បាសវាសិស្ថត្ថ ទី ២

ឧបម្ពវគ្គ បាសវាសិស្ថត្ថ ព្រះមាទព្រះភាគស្ដេចចូលទៅកាន់កាស្រម របស់ម្នេក ព្រាហ្មណ៍	១២៧
ការស្វែងរកមិនប្រសើរ	១២៨
ការស្វែងរកដ៏ប្រសើរ	១៣៣
ស្ដេចចូលទៅរកភាឡាប្បស	១៣៥
ស្ដេចចូលទៅរកឧទុក្ខភាបស	១៣៨
ការទ្រង់ស្វែងរកសន្តិវរេច	១៤៣
ការទ្រង់រំពឹងពិធមិដែលបានសម្រេចហើយ	១៤៥
ការគ្រោចចង្កៀងទូលភាពធានានៃសហម្បតិព្រាហ្ម	១៤៧
ការទ្រង់ប្រមើលមើលសត្វលោក	១៤៨

មាតិកា	កថា
ឧបម្ពវគ្គសូ បាសកសិស្សក្រ បឋមទេសនាវដ្តន៍	១៥១
ឧបកេន កថាសល្លាបា	១៥៥
បញ្ចវគ្គិយធម្មទេសនា	១៥៧
បញ្ច កាមគុណា	១៦៣
ភិសេក្ខមត្ថបទា	១៦៥
ចក្កវគ្គវដ្តន៍	១៦៧

សត្វម្ប ប្បវត្តបទោបមស្ថតិ

ឧបម្ពវគ្គសូ ប្បវត្តបទោបមស្ថតិ ចក្កវគ្គ បទាន៍	១៧១
ជាណុស្សាណិឧទាន៍	១៧៥
ចក្កវគ្គបទោបម	១៧៧
សិក្ខាសាដ៍វិសមបទ្ទកា	១៨១
ចក្កវគ្គវដ្តន៍	១៨៧
ចក្កវគ្គបទោបម	១៨៩
កាសវត្ថុយញ្ញាណ	១៩១

មាតិកា	លេខវគ្គ
ឧបម្ពវគ្គ បាសកសិស្សក្រ ការទ្រង់វិធីនៃគំនិតបឋមទេសនា	១៥១
ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដ៏ជាមួយនឹងឧបកាដ៍វគ្គ	១៥៥
ទ្រង់សម្តែងធម៌ដល់បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ	១៥៧
កាមគុណ ៥	១៦៣
ឧបមាដោយម្រឹក ៣ ពួក	១៦៥
អរុយ្យជ្ឈន៍ ២	១៦៧

ប្បវត្តបទោបមស្ថតិ ទី ៧

ឧបម្ពវគ្គ ប្បវត្តបទោបមស្ថតិ ស្នាមព្រះបាទទាំង ២	១៧១
ឧទានកថាបឋមជាណុស្សាណិព្រាហ្មណ៍	១៧៥
ឧបមាដោយស្នាមដើនដ៏វិទ្យា ២	១៧៧
ភាពជាអ្នកប្រកបព្រមដោយសិក្ខានិងសាដ៍វ	១៨១
រូបជ្ឈន៍ ២	១៨៧
ចក្កវគ្គបទោបម	១៨៩
កាសវត្ថុយញ្ញាណ	១៩១

អដ្ឋមិ មហាហត្ថិបទោបមស្កត្តិ

បាតិកា	អង្គ
ឧបម្ពវគ្គស្ស មហាហត្ថិបទោបមស្កត្ត ចបរិដាគុ	១៩៥
ភាពោធាគុ	២០១
គោដាធាគុ	២០៣
វារយោធាគុ	២០៧
ខន្ធសន្តិហោ	២១១

នវមិ មហាសារោបមស្កត្តិ

ឧបម្ពវគ្គស្ស មហាសារោបមស្កត្ត ព្រហ្មចរិយសាទាចសារសា	២១៧
ព្រហ្មចរិយបច្ឆជិតា	២១៩
ព្រហ្មចរិយគោ	២២៣
ព្រហ្មចរិយផេត្ត	២២៧
ព្រហ្មចរិយសារោ	២៣១
ព្រហ្មចរិយចារិយាសានិ	២៣៥

មហាហត្ថិបទោបមស្កត្ត ទី ៩

បាតិកា	បេឡវគ្គ
ឧបម្ពវគ្គស្ស មហាហត្ថិបទោបមស្កត្ត ចបរិដាគុ	១៩៥
ភាពោធាគុ	២០១
គោដាធាគុ	២០៣
វារយោធាគុ	២០៧
ខន្ធសន្តិហា	២១១

មហាសារោបមស្កត្ត ទី ៩

ឧបម្ពវគ្គស្ស មហាសារោបមស្កត្ត មេតនិវស្វិកនៃព្រហ្មចរិយធម៌	២១៧
ក្រុមនៃព្រហ្មចរិយធម៌	២១៩
សំបកនៃព្រហ្មចរិយធម៌	២២៣
ស្រាយនៃព្រហ្មចរិយធម៌	២២៧
ទ្វីបនៃព្រហ្មចរិយធម៌	២៣១
ទីបំផុតនៃព្រហ្មចរិយធម៌	២៣៥

ទស្សន៍ ឬទ្បសាវោបមស្ថតិ

មាតិកា

កន្លែង

ឧបមាភិក្ខុស្វ ឬទ្បសាវោបមស្ថតិ សាវត្ថិក្ខុបមា	២៣៧
ចម្រើនបុគ្គល	២២១
ទុក្ខិយបុគ្គល	២២៣
ភវិយបុគ្គល	២២៥
ចក្កបុគ្គល	២២៧
បណ្ឌិតបុគ្គល	២២៧
ឧទានភាព	២៥៥

ឬទ្បសាវោបមស្ថត្រ ទី ១០

មាតិកា

លេខទំព័រ

ឧបមាភិក្ខុស្វ ឬទ្បសាវោបមស្ថត្រ ឧបមាភិក្ខុបុគ្គលស្ថត្រ	
ការដោយខ្លួនឈឺ	២៣៧
បុគ្គលទី ១	២២១
បុគ្គលទី ២	២២៣
បុគ្គលទី ៣	២២៥
បុគ្គលទី ៤	២២៧
បុគ្គលទី ៥	២២៧
ឧទានភាព	២៥៥

សង្ខេបប្រែប្រាង ខុស - ត្រូវ

ខុស	ត្រូវ	ទំព័រ	បញ្ជាក់
ដូចម្តេច	ដូចម្តេច	១៨	២
ចង្អៀតចង្អល់ចិត្តច្បុល្លា	ចង្អៀតចង្អល់ចិត្តច្បុល្លា ២	..	៨
បានឃើញពស់កែត ១	បានឃើញពស់កែត ១	២១	៧
ក៏ដល់ខ្ញុំភាពស្តាំងស្តួច	ក៏ដល់ខ្ញុំភាពស្តាំង		
ព្រៃពេក	ស្តួចព្រៃពេក	១០៣	១៥
សូម្បីដោយសេចក្តីព្យា-	សូម្បីដោយសេចក្តី		
យាមនោះ	ព្យាយាមនោះ	១៥៨	២
ដោយបរិកម្មថា	ដោយប្រការទាំងពួង		
	ហើយបរិកម្មថា	១៦៧	៧
២ មេ ២	២ មេ ២	១៨៧	១៧
សិបស្តង់នៅក្នុងការម្នាក់	សិបស្តង់នៅក្នុងការម្នាក់		
គឺធាតុនោះឯង	គឺធាតុនោះឯង ២	១៨៦	១៥
ទាំង ២ នេះ	ទាំង ៥ នេះ	២១២	១៧
មានសេចក្តី	មានសេចក្តី	២១៩	..

វិទ្យាវិទ្យាបត្តិ

វិទ្យាវិទ្យា	វិទ្យាវិទ្យា	វិទ្យា	វិទ្យាវិទ្យា
អភិប្ប	អភិប្ប	១៨៧	១៧